BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
10 A
26

863

ARII PINELI LVSITANI,

Iureconſulti ad Conſtitutiones Cod. de BONIS MATERNIS doctiſſimi ampliſſimiq; Commentarij, quibus maternæ ſucceſſionis iura feliciter explicantur.

Adiectus eſt rerum omnium ditiſſimus Index.

Nunc recèns impreſſus, recognitus, & repurgatus.

10
10 A
26

D. Andrea della Valle.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS,
Apud Franciſcum Zilettum.
M D LXX.

13-10-c-12

DOM. SEBASTIANO
HVIVS NOMINIS PRIMO
Luſitanorum Regi potentiſſimo,
Afric. Aethiop. Indico:

Arius Pinelus perpetuam fœlicitatem.

ETSI vetuſtiſſima conſuetudine, multis ſeculis obſeruata, omniúmque ferè gẽtium moribus recepta, Auguſtiſs. princeps, licuerit ſemper rei literariæ profeſſoribus lucubrationes ſuas, etiam de humilioribus argumentis, magnis Regibus & Monarchis conſecrare: non potui tamen non valde timere, quum præſentem iuriſprudentiæ librum Celſitudini tuæ ratio ipſa nuncupandum cogere uideretur: occurrebat enim quanta Regij nominis ſit maieſtas, quantus ſplendor, cui recte nihil offerri dicariue poſſit, niſi vndique ac expolitum ac omnibus numeris abſolutũ. Nec ignorabam qui ſit multorum liuor, quàm rarus candor, vt etiam primæ ſententiæ viri, calumniantium morſus euadere nequeant. Agnoſcebam quàm egregia in ſcribente requiratur eruditio, quàm non

vulgaris authoritas: eruditionis autem licet ex longo tempore, aſſiduo ſtudio, aliquali ingenio, non nihil mihi vendicare poſſem, authoritatem verò (in id fortaſſe magis neceſſariam) ſciebam non ſemper meritis parari, ſed ab indulgentia fortunæ, Principum fauore, aliiſque externis ſæpius pendere. Nec timorem pellebat vbiq; ſcripturientium audacia: cogitabam enim plures eam aleam magno ſuo diſpendio expertos, qui cum docti haberi, aliiſque excellere molirentur, vix pro ſanis habiti ſunt. Nec animum ſatis erigebat amicorum hortatus & efflagitatio: qui ſcirem, eos abdicatis iuris ſolennibus ſępius iudicare, nec ſatis integros cenſores eſſe: videbámque tutius fore cum Catone culpa carere, quàm cum Albino culpam deprecari. Poteram tamen bona fide aſſerere, traxiſſe me ad ſcribendum, atque ex nonnullis quæ domi habeo, vulgandum præſens opus, honeſtum quoddam votum cómunicandi iuris ſtudioſis aliqua, quæ non omnibus nota exiſtimauerim. Illud dixiſſe liceat ſi adhuc in iure ſcribendi facultas datur, negandam non videri ei qui maturiori ætate poſt longam legendi functionem,

nem, frequentiſſimo ſemper auditorio ornatam, poſt cauſarum experientiam & fori digeſtionem ſufficienti librorum copia, iudicio non illaudato, in eam prouinciam animum intendit. Periculo autem non declinato, videbatur præſens opus non niſi ſub Regiæ maieſtatis pręſidio in publicum mitti poſſe. Catholici enim Regis, patríęque patris Ioannis tertij, Celſitutidinis tuę aui, ac domini noſtri clementiſſimi iuſſu, ſtipendijs, beneficijs, in hac inſigni Academia Conimbricen. publico legendi munere, vltra continuum decennium functus fueram qua functiones demiſſa, aliáq; vitæ ratione non in fœliciter ſuſcepta, idem magnanimus ac præſtantiſs. Rex, me honorificis codicillis inſignitum, ad ius ciuile interpretandum remiſit. Iure igitur ſub eius Principis nomine (ſi ſuperſtes fuiſſet) primæ lucubrationes noſtra vulgandæ erant: eo autem ad cœleſtem gloriam euecto, eodem iure ſub tuis auſpicijs in lucem prodeunt, cum Celſitudo tua eidem in Regium nomen, ampliſſimúmque imperium, ſolus legitimúſque ſucceſſor extiterit. Luſitanis autem in tanti Regis obitu, communi luctu ac mœrore obrutis, magnum prę-

 ſtat

ſtat ſolatium excellẽtiſſima Regina D. Catharina auia tua, domina noſtra, nunquam ſatis laudata, tibi iure ipſo legitima tutrix, inídque munus ab auo tuo prudentiſſimè deſtinata, cuius virile pectus, in Deum pietas ſingularis, in communem vtilitatem vigilantia, omni eam imperio dignam faciunt. Nec minus ſubditos tuos recreat fouétque rariſſima virtus, eximia prudentia, D. Henrici magni patrui tui, in quo inuictiſſimi Regis patris, atauorúmque regia ſtemmata, ampliſſimam Cardinalatus dignitatem, aliáque mortalium iudicio maxima, eius internis bonis atque animi dotibus longè inferiora ſemper cenſebunt rectè ſentientes. Quid enim non plebeium atque infimum manebit, ſi eius principis ſaluberrimo iudicio, fidei zelo, morúmq; ſynceritati conferatur? Inclytam Celſitudinem tuam, auíæq; auguſtæ, ac sereniſſimi patrui (quorum conſilio imbecillam ætatem tuam ſupplente, regnum fœliciter gubernatum iri ſperamus) diu incolumes reddat, atq; in longos annos ſoſpitet Deus opt. max.

HENRICVS FERNANDVS OLYSYPPONENSIS DIſcipulorum minimus ad candidum Lectorem.

SEmper in eá fui ſententia, Lector candide, vt exiſtimauerim in operibus doctiſſimorum uirorum (quantumuis ſint ingenio excogitata, induſtria elaborata, iudicio perfecta, omnibus denique numeris abſoluta) nonnulla deſideranda eſſe, ab eis præſertim, qui Zoilorum ſectam animo profitentur, & opere ſequuntur. Quod ipſum docet experimentum, ſuadet uetuſtas, & quiuis mediocri lectione inſtructus ex multorum exemplis facile comperiet. Nam in dialogis diuini Platonis ordo deſideratur: Ariſtoteles totius peripaticæ doctrinæ facile princeps (qui ipſius Platonis, Empedoclis, Anaxagoræ, Pythagoræ, & cæterorum huiuſce generis durum fuit fragellum) obſcuritatis notatur, & à Galeno in multis repræhenditur: Vergilius à nonnullis ingenio imbecillus, ab aliis homerici laboris compilator habetur. Homerum aliquando dormitaſſe Horatius teſtatur, Demoſtenes M. Tullio non in omnibus placuit: hic verò à Græcis in ius vocatus, vt aliena reſtitueret frigiditatis in ſalibus, & copiæ puerilis fuit damnatus: T. Liuij conciones Trogus Pompeius fictionis arguit: non deſunt cui Plinium turbido flumini aſſimilent, quippe qui multa deguſtauerit, pauca autem digeſſerit, excoxeritve: C. Saluſtius affectationis etiam in verbis abſoletis ab Aſinio Pollione carpitur: Senecam calcem ſine arena, M. Varronem literarum porcum compellant: eloquentiſſimus Hieronymus in epiſtolis magni. Aurelij Auguſtini non nihil notat. Sic etiam (ne interim profeſſionis noſtræ obliuiſcamur) Accurſio nonnulli iudicium iniquè negant Bartoli diſtinctionum longitudinem, Alberici breuitatem, Baldi inconſtantiam, Alexandri perplexam metho-

dum, vtriuſque Raphaelis nimiam ſubtilitatem culpant. In aliis politioris literaturæ incuriam, in aliis negligentiam in allegandis doctoribus vitio dant: &,vt vno verbo dicam, ne ipſi quidem Iureconſulti huius notæ immunes fuere. Quòd ſi iis priſcis, viris ſapientiſſimis,& fama clariſſimis inuidia non pepercit, quanto vehementiùs in viuos inuehetur. Maledicorum enim inuidia nomina eorum, qui eadem tempeſtate florent, funditus extirpare conatur. Plato & Xenocrates de eadem re ſcripſere, vterque Socratem citat, alter verò alterius mentionem non facit. M.Cicero ad Brutum multos oratores inſignes recenſet, ſuæ ætatis vix vnum, aut alterum nominat. F. Quint. contemporaneos oratores ſilentio præterit, & vnius, quem ingenuè fatetur illud ſeculum gloria exornaſſe, nomen ſupprimit. Cum itaque maior pars mortalium huiuſmodi tenebris obcæcata ſit,nouum non erit, ſi aduerſus inſignem præceptorem Pinelum, Iureconſultum clariſsimum, & huius florentiſsimæ academiæ tutiſsimum præſidium, vitiligatores inſurgant, atque illo canino dente,quo reliqua omnia, diſcerpant. Hi enim (vt D.Hieronymus ait) Nimicis calumniis publicè impetunt, quod priuatim libenter legunt,& quod tentare non audent, aſſequi autem deſperant, liuidis morſibus dilacerare non ceſſant. Quorum orationes libenter ſinimus præter fluere,modo illud apud omnes interim conſtet authorem obiurgari non poſſe de furto alieni laboris: cum ſingulis debitam laudis portionem ſemper reddat, licet ætate,ſtudio,& eruditionem inferiores ſint, ſecutus ſolennem illam Plinij ſententiam, Benignum & plenum ingenui pudoris eſſe, fateri per quos profeceris: ſicuti econtrario obnoxij animi,& infœlicis ingenij, depræhendi in furto malle,quàm mutuum reddere, cum præſertim ſors fiat ex vſura: quem animi candorem in paucis reperies. Nec malè audiendum eſt,ſtudioſe lector,ſi aliquando omnes ex antiquioribus, & recentioribus opiniones ordinatim referat,& pleraſq; refutet:cum id fecerit animo beneuolo, (quo veritatem inueſtigare indefeſſa diligentia ab ineunte ætate capit)vt multorum opinionibus ob oculos

poſitis (aduerſus quas neruosè, & modeſtè agit) facimus veritas illuceſcat, atque æquiora ſemper, & vero ſimiliora probentur: ne illa peruulgata Phil. Decij vox in prouerbiũ ab eat, iuris interpretes, quaſi aues, eo volare omnes, quo vnus volauerit. Quapropter non miretur quis, ſi eum ab omnium, vel plurium opinione diſcedere nõnunquam videat: nec ipſe mirabitur, ſi quis ab eius ſententia deuiabit. Nulli enim mortalium inuidia fortuna ita proſpere hactenus flauit, ita affluenter indulſit, vt ab eius opinione nullus diſſenſerit. Quòd ſi aliter eueniret, qui fieri poſſet, vt tot variæ hominum factiones in ſingulis diſciplinis effluxiſſent: Hoc vnum conſtanter affirmare audeo, opus hoc non eſſe connumerandum inter ea, quæ plus in fronte promittunt, quàm in receſſum habeant: nec eius author inter eos collocandus eſt, quorum ingenium, quia continuo ſtudio non excolitur, infœlici lolio, ſterilique auena præmitur, atque hebeſcit. Nec cum iis accuſandus eſt, qui adeo tenaciter aliorum veſtigiis inhærent, vt ſi aliena ab eorum operibus ſeparentur, charta alba, & abſq; literis remaneat, & Aeſopicę cornici ſimillima: nec ex aduerſo cum his increpandus, qui tantum deſtruere inſtituunt, quæ ab aliis conſtructa ſunt: nec iis ſimilis eſt, qui omnia ad humanitatis ſtudia deflectunt, Iureconſultis ue rònon æquè magno adiumento ſunt: vt potè qui etiam ab adoleſcentia, iudicij maturitate, ingenij dexteritate, memorię tenacitate præditus circiter triginta annos Iuri cæſareo aſsidua lectione totus inſudauerit: quorum decem honeſto honorario, iuſſu inuictiſsimi, atque clementiſsimi regis Ioannis iij. (cuius anima perpetua glória iure fruitur) ius ciuile non diſertè minus, ac loculenter in hac inclyta academia mirabili auditorum applauſu, & frequentia interpretatus eſt: cuius ſingulari doctrina (tanquam ex equo Troiano plures euaſere perdocti, qui legali ſcholę non paruo adiumento fuerunt: quo tranſacto decennio aduocationis munere apud ſummum regni prætorium, voluit enim & hanc literarum aleam experiri) tam fœliciter functus eſt, vt veteres togatos inſignes vel ęquaret, vel vinceret: ea illi erat in conſulendos maturitas, in

ſuſcipiendis

ſuſcipiendis cauſis alacritas, in pertractandis ſynceritas in ipſa veritate tutanda grauitas, & conſtantia: quæ omnia cum comperta haberet Prudentiſſimus Rex huius academiæ inſtitutor, & protector, ſummumque deſiderium totius ſcholæ de reditu inſignis Pineli in dies auribus acciperet, eum huc reuocandum ſtatuit: quod factu facile nõ erat, ſed Rex præſtantiſſimus merita Pineli, votaque academiæ expendens, eum in collegium ſenatorum ſupremi prætorij digne cooptatum honorifico ſtipẽdio redire coegit: vt iuris Cęſarei facultati plenè conſultum eſſet. In academiam verò reuerſus biennio iam difficillima iuriſconſultorum res ſponſa profunda eruditione illuſtrat: legum vim ac poteſtatem mirabiliter enucleat. Adſunt in eius frequentiſſimo auditorio multi docti ac ingenioſi iuuenes, qui diligenti cura, ingenti ſilentio, debita reuerentia pendent ab ore viri, quorum vtilitati vt magis conſuleret, poſteritatemq; demereretur, tum ne diutius crebras amicorum flagitationes procraſtinaretur, opus hoc ſubtilitate, & vtilitate cumulatiſſimum typis mandauit, quod nunc in grauiori ætate ſenectuti proxima, poſt diuturnum iuris ſtudium, longumque cauſarum exercitium, commodiùs præſtare exiſtimauit. Quæ partes ſi in multis ſcriptoribus noſtræ ætatis non deſiderarentur, communis querimonia ceſſaret, nec amplius quæreremus cur hodie pauciſſimis datur, quæ antiquis fuit ſcribendi fœlicitas, modò naturæ auaritiam, modò planetarum inuidiã, modo Mœcenatum penuriam cauſantes, cum tamen hęc omnia à priſtino ſtatu non defecerint, eadem enim eſt naturæ vis, & fortaſſe perfectior, iidem planetarum influxus, eadem fermè principum erga doctos munificentia. Culpa igitur ſcriptorum eſt, partim quia volũt vna die, vna hora ſibi & aliis eſſe, & videri poetæ, oratores, philoſophi, theologi, ac iuris vtriuſq; conſulti: cum tamen natura noſtra quaſi vas quoddam ſit anguſtioris orificij. in quod ſi aliquid infuſum velis, guttatim illud, & per interualla diſtillari oporteat. Quo fit ut apud veteres ſinguli dij ſingularum rerum virtute contenti aliorum vſui ſe non immiſcuerint. Partim verò, quis à principio proprium defraudantes ge-

nium,

nium,vires ſuas æqua lance non examinant, nec inſitam à natura aptitudinem circa ſcientiarum electionem ſequũtur: quod ſi fieret, quæ Platonis opinio eſt, in ſua arte ſcientiſſimus quiſq; euaderet. Si igitur doctiſſimè lector, fructuoſum hoc opus accuratè euolueris,plurimos, difficileſque legum ſenſus veriſſimè enucleatos percipias, ſcribentium nodos ſolues,eorum lapſus emendabis,tam rara eſt in hoc libro eruditio, tantaq; perſpicuitas: quamplurima hic noua, ſcholaſticæ, & forenſi vtilitati coniunctiſſima tibi occurrent,quę decies repetita placebunt. Tractantur verò omnia arguta inuentione,ſententiarum grauitate,argumentorum abundantia,mira facilitate,ſtilo mediocri,vt magis ob fidem opus cõmendetur. Norunt.n.periti, quanti interſit propriis, atq; conſuetis artis verbis res tractari. Lectores autem admoneo, in parte libri nonnulla eſſe mendoſa loca Typographorum inſcitia: quæ tamen doctos circa rerum ſubſtantiam parùm remorabuntur. Illud verò iuris ſtudioſis polliceor,ſi opus hoc beneuole exceperint,multo altiora penes autorem manere,quæ propediem edi poterunt. Diutius fortaſſe quàm decebat immorati ſumus,ſed quando is,qui primum aliquid in publicum mittit,multorum cenſuram ſubire cogitur, longiori epiſtola nobis vtendum fuit: præſertim cum ea cura ab eximio præceptore mihi mandata fuerit,cuius ſuaui familiaritate,conſiliorum ſanitate, morum honeſtate, variarumq; cognitione vtinam diutiùs frui liceret:abeſſe enim nos non ſine mœrore cogit vitæ ratio. Quod ſi excuſationem non acceperis in tedij compenſationem duplicem indicem accipe: alterum elementarium de rebus inſignioribus: alterum de variis iuris locis, quæ in libro explicantur. Quod in tuam gratiam candide Lector diligenter perfecimus. Vale & fruere.

INDEX LOCORVM IVRIS COMMVNIS ET REGII, QVAE IN hoc libro explicantur, in quibus peritus & candidus lector ſemper aliquid nouum, vel negligendum reperiet.

Ex ff. veteri: ſeu primo volumine Pandectarum.

L. iij. & iiij. ff. de his, qui ſunt ſui. fo. 40. nu. 9. & ſequen.
L. in orbe. ff. de ſtatu homi. fo. 42. nume. 11. & ſequen.
L. ingenuum. ff. de ſtatu homi. nume. 50. fo. 277. & ſequen.
L. qui in vtero ff. de ſtatu homi. fo. 59.
L. cum ij. §. eam cum glo. ff. de tranſact. fol. 238. nu. 31.
L. filiusfa. ff. qui ſatiſd. cog. fo. 174. nu. 67.
L. non quemadmodum ff. de iudic. fo. 364. & ſeq.
L. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de petit. hæredi. fo. 313.
L. Iulianus ff. de petit. hæred. fo. 145. ante nu. 43.
L. filius non impeditur ff. de inoff. teſta. nu. 21. latiſſimè & belliſſimè. fo. 85.
L. Papinianus §. meminiſſe ff. de inoff. teſtam. fo. 10.
L. j. §. per hanc ff. de rei vend. fol. 38. nume. 5. & fol. 58. & folio. 37.
L. ſuperficiario ff. de rei vend. fo. 338.
L. j. §. qui in perpetuum, & l. iij. ff. ſi ager. vecti. fol. 341. & ſequen. nu. 67.
L. iij. ff. de ſeruit. fo. 94. col. j.
L. fi. ff. de his, qui deiecer. fo. 75. nu. 4.
L. iiij. ff. de vſufruc. fo. 21. & 218 & nu. 1.
L. Proculus ff. de vſufruc. fo. 254 nume. 41. & ſequen. elegantiſſimè.
L. defuncta. §. Sempronio, eod. titu. fo. 130. nu. 13
L. vſufructuarius. lj. & l. vſusfructuarius. lxviij. eod. titul. fo. 153. nu. 53. 54. & 55.
L. ex ſylua. cum l. ſeq. eod. tit. fo. 157. nu. 59. & ſeq.
L. hactenus ff. eodem fol. 183. latiſsimè, & vtiliſsimè.

L. j.

L.j.§.j.ff.de vſufru.ear.rer.fo. 206.
L.tribus ff.de vſufruc.ear.rer.fo.202.nu.76.
L.ſi tibi ff.quibus modis,vſufr.amit fo.126 nu.7.
L.diuus ff.de vſu & habit.fol.156.nu.57.& 58.
L.j.ff.vſufruc.quemad.caue.fo.132.& 197.
L.in lege Aquilia, ſi deletum ff.ad l.Aquil.fol.365.verſic. nec obſtat.
L.ſi vt certo.§.ſi duobus ff.commod.fol.223.num.10.cum ſequent.
L.tutor.§.fin.ff.de pignor.actio.fo.338.
L.rem alienam.verſic.non eſt idem.ff.de pignor. actio.fo. 381.verſic.limit.iij.
L.filium ff.ad Macedon.fo.117.nu.72.
L.ſi verò non remunerandi:& l.idemque §.fin. ff. mandato fol.314.
L.iij.§.de illo ff. pro ſocio fo.131. belliſsimè.
L.qui tabernas ff.de contrahen.emp. fol.321.
L.Iulianus §.ſi quis colludente ff.de actio. empt.& §. ſeq. fol.240.nu.34.cum multis ſequen.
L.neceſſariò §.fin.ff.de peric.& commod.rei vend. fo.239 & ſeq.nume.40.
L.ſi Titio ff.de pigno.fo.381.
L.obligatione generali.ff.de pigno.nu.47.fo.34.
L.cùm tabernam ff.de pignor.fo.30.nume.46.cum multis ſequen.
L.lex vectigali.ff.de pignor.fo.348.ex nu. 70.
L.ſi fundus ff.de euiction.fol.21.nu.37.
L.vendicantem ff.de euictio.fol.354.nume.73.& num. 82. folio 377.
L.Seia.ff.de euiction.fo.378.
L.ſi vſusfructus ff.de iure dot.fo.248. cum multis ſequen.
L.Profectitia ff.de iur.dot.nu.15.fo.80.
L.cum poſt §.patrona.ff.de iure dot. verſi.infertur. xxxij. fol.329.
L.quod autem §.ſi vir ff.de donat.inter vir.& vxor.fo.315 verſic.minùs obſtat.
L.quòd ſi vir.ff.de donat.inter vir.& vxor.fo. 339.verſicu. ex quibus eleganter intelligi poteſt.

Ex infortiato, ſeu ſecunda parte Pandectarum.

L.ſi conſtante ff.ſol.matri.nu.44.fo.457.
L. Lucius, ff. ſol.matri.fo.382. & 421.
L.j.§.denuntiari ff.de ventre inſpi.fo.269.
L.ſi ſine §.Lucius ff.de admit.tut.fo.60.
L.j.§.ſufficit ff.de admini.tut. fo.175.
L. cum plures §.fi.& l.tutor.§.in ſoluendis ff.de admin. tutor.fo.298.nu.56.
L.ſi tutelæ ff.de admin.tutor.fol.331.
L.j.§.fi.& l.ij.ff.de reb.eor.fo.281.nu.52. latiſſimè.
L.& mulieri ff.de curat.furio.fol.527.
L. ait prætor. ff. de iure deliber.266. exactiſſimè. numero 47. & 48.
L.Iulianus ff.ſi quis omiſſ.cauſ.teſta. nu.6.fo.77.
L.iij.§.hoc autem ff.de lega.præſtand.nu.14.fo.80.
L.qui in aliena in fin.princip.ff.de acquiren.hæredit. nume.25.fol.90.
L.Ariſto.ff.de iure delibe. fo.235.
L.placet.ff.de acquir.hæred.fo.78. nu.10.
L.Cum hæres.ff.de acquirend.hæred. fol. 112. nume.65. & ſequen.
L.Antiſtius §.fi.ff.de acquir.hæred.fo.111.
L.filiusfam.§.ſecundum vulgarem ff.de lega.j.fo.74.num. 3.& 7.& 8.& ſeq.
L.Caius ff.de leg.ij.fo.7.
L.ſeruos ff.de leg.iij.nu.40 fol.24.& ſeq.
L.ſi chorus §.j.ff.de leg.iij fo.149.nu.48.& 49.
L.vxorem §.legauerat ff.de leg.iij.fo. 148.
L.quæſitum §.j.de leg.iij.fo.149.
L.ſi mihi Mæuia.§.j.de leg.iij.fo.147.nu.46.
L.qui concubinam §.qui hortos.de lega.iij.fol.193.verſic. limita. ſeptimò.
L.j.ff.de vſufruc.lega.fo.220.nu.6.cum ſequen.
L.quæro ff.de vſufr.lega.fol.188.
L.generali.§.vxori.ff.de vſufr.lega.fo.23.nu.39.
L.Sticho.ff.de vſufruc.lega.fo.439.

L.pedi-

L.pediculis §.item cum quæreretur.ff.de auro & arg.leg. nu.40.& 41. fo.24.& ſeq.
L. poſt legatum §. ſi pater & §. ſi filius ff. de his quibus vt indig.fol.92.nu.28.
L.fi.ff.de colla.honor.& l.fi.ff.de aſſign.lib.fo.59.nu.37.
L.j.ff.ſi quis à paren.fuer.manum.fo.78.ex nu.11.
L.filius ff.de ſuis & legit.hæred.nu.17.fo.501.
L.j.& ad plures eius.§.ff.ſi quid in fraud.patron.folio.360
L.fi.ff.ſi quid.in fraud.patron.fol.361.
L.fin.§.quęri poteſt.ff.quis ord.in bon.poſſeſſ.ſeruit.num. 66. fol. 113.
L.pen.ff.ad Tertul.fol.93.nume.29.

Ex ff. de nouo, ſeu tertia parte Pandectarum.

L.in prouinciali §.ſi ego ff.de noui oper.nunci. fol.338.ex nume.66.
L.hoc amplius §.fi.ff.de damno.infecto.fo.164.nu.60.
L.Aquilius ff.de donat.fol.254.Et fol.310.
L.ſi pater.§.ſi ff.de dona.fol.84.cum ſequen.
L.filiusfa.ff.de dona.fo.298.& ſequen.nu. 56. cum ſeq.
L.pen.ff.de fideicom.libe.fo.39.nu. 6.
L.ſi ſeruo.ff.qui & à quib.fo.380.verſ.limitatur ij.
L.filium ff.de libe.cauſa:fol.126.ibid.
L. ſi procuratorem ff. de acquiren.rer.dom.fol. 35.verſic. ad hanc.
L.vbi lex.ff.de vſucap.fol.440.nu. 28.
L.pen.ff.de vſucap.pro empt.fol.431. nu.15.
L.generaliter §.fin.ff.de fideicom.libertatib.nu.3.fol.123.
L.ij.§ filium ff.de vſucap.pro hæred.fo.64.& 65.ſeq.num. 41. & ſequen.
L.ex contractu.ff.de re iud.fol.270. nu. 49.
L.in vendicatione.ff.de bon.author.iudi.poſſid.fo.232.cũ ſequen.nume.38.cum ſeq.
L.fi.§.ſi à ſocero.ff.quæ in fraud.cred.fo.328.
L.j.ff.de loco pub.fruen.fol.343.
L.j.§.quod autem ff.de ſuperfic fo.338.& ſeq.ex nu.66.

L. j.

L.j.verſ.pietas ff.de liber.hom.exhib.fo.39.nu.7.
L.iij.§.pen ff.de liberis exhib.fol.108.nu.57.
L.ſi cum teſtamento §.ſi fundum ff.de except.rei iudi.fol. 128.& 129.
L.ſi ita quis §.ea lege ff.de verbo.oblig.fol.384.ante verſic.limit.xiij.
L.ſi ita ſtipulatus §.j.ff.de verb.oblig.fo.124.nu.4.
L.ſi pignore.ff.de furt.fo.325.verſ.infertur. xxvij.
L.ſed & ſi vnius §.filioſa.ff.de iniur.fol. 420.
L.ij.ad l.Corne.deficar.fol.46.nu.18.
L.imperatores ff.de iure fiſci.fol.443.nu.32.
L.Milites agrum.§.deſertorem.ff.de re milit. fol.54.numi. 32.cum ſequen.
L.Lucius §.idem reſpondet ff.ad municip. fol.191. verſic. limit.iij.& ſequen.
L.filij §.Senatores ff.ad municipa. fol.519.
L.vicario ff.de muner.& honor.fol.520.
L.j.ff.de iure immunit.fol.1.ibid.
L.fin.ff.de decur.fol.643.
L.j.§.in honorariis,& §.licita. ff.de variis & extraord. L.cognit.fo.326.
L.alienatum ff.de verb.ſign.fol.229.cum ſequen.
L.rectè dicimus.ff.de verb.ſignifi.fol.220.nu.5.
L.alienationis verbum.ff.de verbo.ſignic. fol. 441.nume. 29.& ſequen.
L.lege obuenire ff.de verb.ſign.fo.487. & ſeq.
L.nemo prædo.§.j.ff.de reg.iur.fol.75.nu.6.

Ex Cod.

Auth.quas actiones C.de ſacroſ.eccleſ.fol.473. verſic.infertur.vj.
L.ſi.C.de ſacroſ.eccleſ.fol.473.
L.cum oportet.C.de bon.quæ liber.fol.95.num.31.& ſequen.& §.cum autem, eiuſdem l. fol.106.nume.51.& fo.117.& §.non autem.fol.62.
L.cum oportet §.vbi autem C.de bon.quæ liber.fol.173. nu.66.exactiſsimè.
L.ij.C.de vſucap.pro empt.fol.440. nu.27.
L.nihil C.de vſucap.pro hæred.fol.63. cum ſequen. plenè & vtiliter

& vtiliter.nume.90.91.& ſequen.
L.binos C.de aduoc.diuerſ.iudi.fo.355.vnic.nu.74.
L.cum à matre.C.de rei vend.fo.374.nu.81.& ſequen.latiſſimè & vtiliſſimè.
L.doce ancillam C.de rei vend.fo.225.nu.13.
L.j.C.ſi aduerſ.creditor.nu.47.fol.460.
L.ſi fundum C.de rei vend.nu.17.fo.434.
L.j.C.de vſufr.fol.200.nu.75.cum ſequen.
L.ix.C.de vſufruct.fol.234.
L.iiij.C.de probat.fo.126.nu.6.& 7.
L.ij.C.de patrib.qui fili.diſtrax.num.20.cum ſequen.elegantiſſimè & latiſſimè.fo.47.
L.fin.C.de reb.alien.fol.229.
L.emptorem C.locati.fol.344.
L.fœminæ C.de ſecund.nupt.fo.123.nu.3.
Auth.hæres C.de ſecund.nup.fo.100.nu.38.
L.in rebus C.de iure dot.& l.ſi prædium.eod.tit.fo.224.nume.12.
L.ſi dotem C.de iure dot.fo.328
L.fin.C.de iure dot.fol.13.& 14.ibid.
L.j.C.de fundo dotal.fo.229.nu.18.& 19.
L.ſi.C.de natur.lib.fo.503.ex nu.20.
L.non ſolum.C.de præd.minor.fol.262.
L.ſi ad reſoluendam C.de præd.minor.fo.294.nu.54.
L.j.C.qui admitti.fo.69.nu.43.
L.j.C.de verb.ſignifi.fo.27.nu.44.
L.ex repudiatione C.de fideicom.fol.419.
L.ſi.§.ſed quia C.communia.de lega.nu.9.& 10.fo.428.
Auth.res quæ C.communia de lega.fol.417.
L.j.C.de cond.inſer.ornatur & ampliatur contra ſcriben.folio 514.
L.j.in fine C.de annal.except.fo.457.nu.45.
Auth.malæ fidei.C.de long.temp.præſcrip.nu.8.fo.427.
L.ſi.C.de euiction.fo.385.
L.iij.C.de patr.poteſ.53.nu.30.& ſequen.
L.ſi vnquam C.de reuoc.donat.fol.12.nume.26.& fol.13.numero 23.
L.j.de infirm.pæn.cælib.fol.44.

L.j.C.de iure libero.nu.13.cum ſeq.fo.43.& ſeq.
L.fin.C.ad l.Iul.maieſt.fol.442.nu.32.

Ex tribus poſterioribus. libris Cod.

L. defenſionis C.de iure fiſci,fol.136.nu.23.
L. vnica. C.de impon.lucrat. deſcrip.fo. 327. verſicu. infertur xxix. & melius fol. 515. verſicu. infertur xj. ex communi.
L. cognouimus C. de mancip. & colo. fol.346.verſicu.infertur decimò.

Ex Authenticis ſeu Nouellis.

§. habeat,in auth.vt eccleſ.Roma.fol.448.elegantiſſimè.
Auth.vt eccleſia Roma.fo.470.
Auth.hæc conſtitutio collat.viij.fo. 471.
§.ſed quod ſancitum,in auth.ff.de nupt.fo.457.nu.45.
Auth.cui relictum,& origi.fo.461.nu.17.

Ex libro feudorum.

C.§.quod ergo,de inueſti.de re.alie.fo.348.nu.70.
C.j.an agna.vel fil.fol.387.& fo.402.
C.j.de capi.Conra.fo.349.& fo.435.nu.19.
C.j.§. Titius ſi: de feud. fuer. contro. inter domi. & agn. fol. 402. nume.95.

Ex inſtitutionibus.

§.j.Inſt.de patr.poteſta.cum glo.fol.41.nu. 10.
§.finitur.Inſtit.de vſufr.nu.38.fol.244.
§. poſthumi.Inſt.de hæred.quæ ab inteſt.fo. 59.nu. 37.
§.ſed neque hæres.Inſtit.teſtam.nu.6. fo.81.

Ex Decretalibus.

C.conſtitutus,de in integ.reſtit.fol.415.
C.vlt.de pignor.fol.145.

C.per tuas,de donat.fol.317.verſi.nec obſtat.
C.quia diuerſitatem,de conceſ.præb.fol.458.& ſeq. num. 46.& ſequen.
C.nuper,de donat.inter vir.& vxor.fol.240.

Leges Regiæ ſeu ordinationes.

Lib.j.tit.lxxvj.fol.323.
Lib.ij.tit.xvij.§.iij.fol.228.
Lib.iij.tit.xxx.§.v.fol.275.
Lib.iiij.tit.v.fol.229.nume.19.
Lib.iiij.tit.vj.fol.298.
Lib.iiij.titu.vij.§.iij.& titu.lxxvij.§.xxx.iij.fo.183.nu.71.
Lib.iiij.tit.lxij.fol.133.nu.11.& §.iij.fol.115.nu.69.
Lex Caſtellæ xiiij.Tauri.fol.445.
Lex Caſtellæ.xlvj.Tauri fo.353.nu.71.verſ.ex quibus.

FINIS.

A Ctiones inter bona connumerantur, in prima parte rub. nu. 3. & ſeq. fol. 4

Actiones conſtituunt tertiã ſpeciem bonorum, in prima part. rub. nu. 24 fo. 13. num. 33. & ſequen. fo. 18. & ſequen.

Accuſatus de crimine, propter quod bona fiſco ſunt applicanda, an ſit cogendus inuentarium conficere l. i. in ij. parte. nu. 24 136

Aduentitia bona an prorſus acquirentur patri ante Iuſtiniã. conſtitutionem. l. i. in i. parte. nu. 27. cum ſeq. 92

Aduocatorum ſalarium an maius eſſe debeat in cauſis criminalibus. in l. i. in ij. part. num. 62. verſ. infertur. xxviij. 326

Agens actione reali, ac nominãs ſe proprietarium an obtineb.t ſi probet vtile dominium, in l. i. in ij. part. nu. 8. fol. 126. & quid ſi probet vſumfructum, nu. 18. in d. ij. part. 132

Alienationis verbum quæ contineat, in l. i. in ij. parte num. 18. 226

Alienatione prohibita, an prohibeatur vſucapio, in authẽ. niſi triennale. nu. 25 439

Alienatio rei eccleſiæ vel minoris abſq; ſolennitate, an valeat. in l. i. in ij. par. num. 31. cum ſeq. 238. & 239

Arbitrator, cui cauſa committitur dirimenda ex equitate, contra iuris rigorem, an poſſit reijcere exceptionem præſcriptionis, fo. 457. verſi. infertur.

B

B Onorum ſignificatio, in rub. in prima part. nume. 2. cum multis ſequen.

Bonis publicatis an veniant iura et actiones in prima par. rub. nume. 3. fol. 4. & nu. 26 14

Bona cum pronomine, mea, aut adiectiuo, omnia, comprehendunt iura & actionem. in prima parte rubr. nu. 7 5

Bonorum appellatione cum adiectione loci, an contineantur iura & actiones, ibidem. nume. 10. 7

Bonorum appellatione an contineantur bona Emphyteotica, ibid. num. 19. vſque ad nu. 24 12. cum ſeq.

Bonorum mobilium. & immobilium appellatione non comprehendi iura & actiones, ibid. numero. 25. verſicu. hinc infertur. 14

Bonorum relictum, an comprehendat vænalia, ibidem numero 38. 21

Bona materna an ante Iuſtinianum acquirerentur filijs, in l. i. in prima parte. nu. 19. cum multis ſeq. 83. & ſeq.

Bona immobilia inundationi ſubiecta an poſſint vendi à patre

tre legitimo adminiſtratore, et quid in tutore & curatore minoris, in l.prima in tertia parte numero 27. & ſequenti. folio. 336

Bona relicta familiæ an poſſint locari ad longum tempus, vel in Emphyteoſim concedi, ibid. nume.65 336

C

CAutio an dicatur de ſubſtantia vſusfructus earum rerum quæ vſu conſumuntur, in l.i.in ij.part.nume.28.verſic. qua doctrina, vſque ad finem dictæ ſecundæ partis fol.206. cum ſequen.

Colonus ad quæ onera teneatur, in l.i. in ij. parte numero 72. per totum, maximè ex verſ.x. ampliat. folio 183. cum ſeq. vſque ad fol. 196

Collecta quid differat à tributis ſeu oneribus realibus, in l.i. nume.72.in ij.part.verſi.ideo non eſt. 187

Colonus fiſci.vel reipub. an poſſit expelli à ſucceſſore particulari, in l.i.num.68. in iij.par. verſicu.infertur decimò, & ſequen. 345

Conditio impediens nuptias an hodie tollatur in maſculis uiduis, in l.iij.nu.17 525

Conditio, ſi ſine liberis, de quibus intelligatur. 513

Conducens ad lõgum tempus an acquirat dominium, in l.i.in iij.part.nu.66 338

Confeſſio facta à poſſeſſore maioratus an præiudicet ſucceſſori, in l.i.in iij.part.nu.50.verſic.nona limitatio 279

D

DEcretum an ſit neceſſarium in alienanda pecunia minoris, in l.i.in ij. parte num. 56. 155

Denunciatio extraiudicialis an inducat malam fidem, in authen. niſi tricennale.numero. 14. 431

Detinenti ex iuſta cauſa, an detur remedium poſſeſſorium in l.i.in tertia parte, verſic.tandem.numero 40. ad finem.fol. 254

Dignitates non diuidi inter plures ſatius eſſe in l.prima in iij. parte.nu.17 228

Dominium ex præſcriptione & vſucapione, quale acquiratur. 446

Dominium quid ſit, & vnde dicatur, in l.i.in iij.parte nu.2 fol. 122

Dominium & proprietas quomodo differunt, ibidem nume.6. folio 125

Dominium alicuius rei an poſſit eſſe apud duos, in l.i. in tertia parte. numero 10.cum multis

ſequen. 222

Donationem factam à Rege de bonis Coronæ, vni tantum proximiori deſcendenti competere, in l.i.in iij. part. numero 17. 228

Donatio remuneratoria an poſſit fieri, & quomodò, in l.i.in iii.parte nume. 59. cum multis ſeq. 304.305.& ſeq.

Donatio facta negotiorum geſtori pro ipſis negociis geſtis, magis compenſatio dicenda eſt, ibid.nu.62. 318

Donatio facta ab Epiſcopo vel monaſterio pro ſeruitiis & operis ſibi factis, magis compenſatio dicenda eſt, ibid. nu. verſi.infertur tertio. 318

Donatio remuneratoria non valet inter coniuges.ibid. verſic. infertur nono folio 319.Nec valebit inter patrem & filium, ibidem verſicu. infertur xi.& multa ſimilia reperies. 320

Donatio principis ob benè merita. an reuocari poſſit ex cauſa, ibidem verſic.infertur decimo ſexto. 322

Donationem factam à filio tempore emancipationis eſſe inſinuandam.ibid. verſicu.infertur decimo nonò. 323

Dos an ſit cenſenda cauſa lucratiua, in l.i.in iii.parte verſ. infertur.xxxi. 328

Dos ob ingratitudinem ſecutam an reuocari poſſit, ibidem verſic.infertur.xxxii. 329

E.

Eccleſiaſtica res alienata ſine iuris ſolennitate, an poſſit vſucapi in authen.niſi triennale.nume.24.verſic.ex quibus. 437

Emphyteota an expelli poſſit ob deteriorationem rerum, in l.i. in ſecunda parte numero 61. verſicu. idem in emphyteota, folio 165

Emphyteota an poſſit cædere arbores frugiferas, ibid. verſ.idē in Emphyt.nu.61. 165

Emphyteoticæ rei tributa quis ſoluere teneatur, ibidem numero 71. 181

Emphyteota non nominante, de iure regni uenit emphyteoſis ad hæredes uenientes ab inteſtato.in l ſecunda.num. 11. folio 492

Emphyteoſis pro ſe & filiis, an filias compræhendat. 522

Emphyteoſis pro ſe & legitimis hæredibus. 490

Emphyteoſis pro ſe & ſuis hæredibus. 492

Emphyteoſis pro ſe & poſteris, an compræhendat venientes ex fœminis. 492

Emphyteoſis pro ſucceſſoribus ſuſcepta, an ad particulares ſucceſſores pertineat folio. 493. nume.

numero 12.

Expenſæ factæ exigenda dote, quæ data eſt in nominibus debitorum, an minuant dotem, vel marito ſint ſatisfaciendæ, in l.i. in ii. parte, nume. 70. folio 179

F

FEudum conceſſum pro ſe & hæredibus an dicatur hæreditarium, in l. i. in iii. parte. num. 85. uerſic. maior ſcribentium varietas 390

Feudum conceſſum pro ſe & hæredibus maſculis, uel ex corpore ſuo deſcendentibus, an ſit hæreditarium, ibidem numero 88. folio 392. & an in talibus hæredibus requiratur ſuitas ibidem numero. 90. vbi multæ illationes notabiles ponuntur 394

Feudi antiqui conceſſio, in qua uocantur deſcendentes & agnati, adiecto uerbo, hæredibus, an requirat, quòd ſucceſſor ſit immediatè hæres vltimi poſſeſſoris, ibid. num. 91. verſ. ad prædicta, & num. ſequen. ubi latiſſimè. 397

Feudi alienatio facta cum conſenſu domini, an poſſit reuocari à ſucceſſore, ibidem nu. 97. & ſequen. 407

Feudatarius, qui impetrauit à domino Solam alienandi facultatem, an poſſit ius hyppotecæ, uel pactum reuenditionis aliúdue ſimili feudi alienationi adiicere, in l.i. in iii. part. uerſ. infertur decimo ſeptimo. nu. 52 290

Feudatarius an poſſit conſtituere ſeruitutem, ibidem numero 71 350

Feudum hæreditarium, quid differat à feudo ex pacto & prouidentia, in l.i. in iii. part. numero 84. per totum, & ſequẽ. ubi latè et eleganter inuenies, quibus formulis utrumq; concipiatur 386

Fœmina excluſa, excludi deſcendentes ex ea. nu. 29 509

Filius an poſſit repudiata hæreditate retinere emphyteoſim, & feudum ex pacto & prouidentiæ, in l.i. in iii. parte numer. 85 388

Filiũ eſſe in ſacris paternis quid ſit, & cur ita dicatur remiſſiuè, in ii. part. rub. nu. 4 38

Filium illegitimum melioris eſſe cõditionis in acquirẽdo quàm legitimum, in ii. parte rubric. nume. 8. 40

Filii Gallorum in poteſtate conſtituti non acquirunt parentibus: remiſſiuè, ibidem nume. 9. & 10. 41

Filiis an poſſint Galli ſubſtituere, ibid. nu. 10. ibid.

Filius acquirit patri: quæ regula ponitur in l.i. in i. part. numero

mero 9. & 22. ampliationibus ornatur per totam 1. partem. folio. 78
Filius legitimatus an acquirat patri, in l. i. in ij. parte nume. 59. fol. 109
Filius adminiſtrator bonorũ patris, tenetur rationem reddere adminiſtrationis, in l. i. in ij. part. nu. 39 142
Filius an teneatur ſtare locationi à patre factæ de rebus aduentitijs, in l. i. in ij. part. nume. 63 336
Filius an admittatur ad irritandam alienationem aduentitiorum à patre factam, ibid, nume. 74 356
Filius an poſſit cogere patrem diſſipatorem vt aliqua bona ſeparet pro ipſius alimentis & legitima, ibidem, nume. 75. folio 357. & ſequen.
Filius an viuo patre agere poſſit vt declaretur ad ſe ſpectare ſucceſſionem maioratus, ibid. num. 78 364
Filius hæres patris an poſſit reſcindere alienationem factam ab eodem patre, ibid. num. 79, vbi multa habet notabilia, in unaquaq; facti ſpecie tam maioratus, quam feudi & cæt. 360. & ſequen.
Filia an ſit præferenda nepoti in emphyteoſi, in l. i, in i. part. nume. 96 403

H

Hæres non admittitur contra factum defuncti, in l. i, in iij. parte vbi ponuntur vij. ampliation. huius reg. & xiiij. limitation, & nonnullæ illationes, 374. & ſeq.
Hæres alienantis rem feudalem an poſſit contrauenire, ibid. nu. 91. cum ſequen. fol. 398. & in ſucceſſore maioratus fo. 410. ex nu. 99
Hæreditas iuſta, & legitima qualiter intelligatur in omni diſpoſitione, in l. ij. nu. 6 486
Hæreditas teſtamentaria quo modo dicatur, 489
Hæredes ſui aliquando pro quibuſcunque etiam extraneis accipiuntur. 493

I

IVra conſtituunt tertiam ſpeciem bonorum, in i. par. rubr, num. 24. & 33. 13. & 18
Ius librorum, quid ſignificet, nume. 12 43
Ius Digeſtorum an omnino ſit antiquius iure Codicis in l. i. in i. part. nu. 33 97
Ius canonicum circa præſcriptionem cum mala fide, obſeruandum in foro ſeculari, in auth. niſi tricennale. nu. 11. & 12 folio 421

Impubes an ſit citandus, in l. i. in ij. part. verſi. cauendum etiam nume. 67 174
Imperia per unum tantum gubernari, commodius eſſe, in l. i. in ij. par. nu. 16 227
Inuentarium ad quid proſit, in l. i. in ij. parte, verſicu. ampliat. ſeptimo 375
Inuentarium facere an compellatur vſufructuarius, in l. i. in ij. part. nu. 22. 134
Inuentarium an compellatur facere pater legitimus adminiſtrator, ibid. nu. 21. et ſequen. folio 134
Inuentarium aut deſcriptio bonorum an fiat contra accuſatũ, ibid. nume. 24. 137

L

LEgatum uſusfructus quid differat à legato fructuum, in l. i. in ij. parte num. 11. & 12 folio 129
Liberi & poſteri æquiparantur, folio 522
Locatio ad longum tempus quæ dicatur, in l. i. in ij. par. nu. 63. verſ. ante aliam. 330
Locatio ultra legitimum tempus facta, an ſaltem intra tempus licitum ſuſtineatur, ibidem. nu. 65. verſ. qua in re, 335
Locatio ad longum tempus quid differat à locatione ad modicum tempus, ibidem, numero 66. folio 337. & 338
Lucrum à lege uel conſuetudine delatum parenti, an ſit reſeruandum liberis prioris matrimonij. 525

M

MAioratus expenſas quis ſoluere teneatur, in l. i. in ij. par. nume. 71.* 181
Maioratus poſſeſſores an dicantur domini, ibid. nu. 5 125
Maioratus poſſeſſor an poſſit conſtituere uſumfructum ad ſuã uitam, in l. i. in iij. parte num. 71. in fin. 353
Maioratus poſſeſſor an poſſit eius bona alienare cauſa dotandi filiam, ibid. nu. 102 416
Maioratus bona an poſſint uſucapi, in authẽ. niſi tricennale. nu. 23. & 29
Maioratus poſſeſſor an in lõgum tempus locare, uel in emphyteoſim dare in l. i. in iij. parte nume. 65 335. & ſeq.
Maioratus poſſeſſor an poſſit trãſigere, ibid. nu. 51 289
Maioratus ſucceſſor, & hæres præcedentis poſſeſſoris, an reuocare poſſit quæ alienata fuerunt, ibid. nu. 99. 410
Maioratum ſperãs an agere poſſit vt ſaltim uiuo poſſeſſore ſua declaretur ſpes ibid. num. 78. fo. 364
Maioratus re aliqua vſucapta

contra vnum, an vſucapio noceat ſucceſſori. 444
Maioratus ſecundum uſum hiſpaniæ differt in multis à reliĉto familiæ de quo loquuntur Iureconſulti, in l. i. in iii. parte nume. 100. *Reliqua uide in uerb. feudum & uer. filius.* 127
Mala fides quomodo probari poſſit, in authen. niſi tricennale. nume. 14 431
Maritus an dicatur dominus bonorum dotalium. in l. i. in iij. part. nu. 12. *per totum* 224
Mater non poteſt uendicare filium, in ſecunda parte rubr. in princ. 38
Mater non poteſt uendere filium ibid. nu. 20 47
Mater tutrix filiorum non releuatur ab oneribus tutorum. in l. i. in ii. part. nu. 28 138
Minor an poſſit donare tutoris, curatoríſue authoritate, in l. i. in iii. part. nu. 56 298
Mulieri impudicæ an poſſit curator dari: & an impediatur teſtari, in l. iiii. nume. 20. *& ſequen.* 527
Mulieri nuptæ libidinis cauſa nõ dandus curator eſt. ibidem. folio 528

N

Nepos an ueniat appellatione filiorum, in l. i. in i. parte nume. 69 115
Nepoti ex filio illegitimo an relinqui poſſit. 512

O

Obligatio generalis, & uniuerſalis an differãt, contra plures in i. part. rub. nu. 47 34
Obligatione generali an compræhendantur uænalia, ibidem nume. 46 30
Obligatio an dicatur alienatio, in l. i. in iii. part. nu. 19. 229
Obligatio in criminalibus à lege eſt, non ex conſenſu, delinquentis. in authen. niſi nu. 28. *folio* 440
Obligatio antbidoralis quanti ſit: effectus in l. i. in tertia parte. nume. 60. 306

P

Pactum de reuendendo appoſitum à patre in emptione rei ipſius filii, quid operetur, in l. i. in iii. par. nu. 51. 280
Pactum reſolutorium poteſt apponi à tutore, curatore, uel legitimo adminiſtratore, in l. i. in iii. parte. nume. 52. *uerſicu. infertur ſexto.* 281
Pactum reemendi uel reuendendi an poſſit apponi ab eccleſia uel minore. ibid. nu. 53 291
Patria poteſtas an competat Romanis, in ſecunda parte rubr. nume.

numero 9. 40

Patris poteſtas in filium quanta. ibid.num.17 46

Pater poteſt occidere filiam adulteram,ibid.nu.19. 47

Pater poteſt uendere filium,ibid. numero 20.cum ſeq. 47

Pater poteſt permutare filium. ibid.nu.25 50

Pater poteſt caſtigare filium, & qualiter ibid.nu.30 53

Pater an amittat uſumfructum ſi filius ingrediatur monaſterium,in l.i.in i.parte numer. 45.folio 103. & quid ſi pater ingrediatur monaſterium. ibid.num.48 105

Pater an poſſit cogere filium, ut cum eo habitet, ibidem nume. 53.cum ſeq. 106

Patri furioſo an acquirat filius, ibid.nu.60.cum ſeq. 110

Pater benè à Doctor.dicitur legitimus adminiſtrator, in l.i.in ii.part. nu.15 131

Pater uſufructuarius in quo differat ab aliis fructuariis,ibid. nu.16 131

Pater uſufructuarius an teneatur ſatiſdare,ibidem numero 20. 134

Pater uſufructuarius an teneatur inuentarium conficere ibidem nu.25 137

Pater tutor filiorum emancipatorum tenetur ad omnia,quæ extraneis, in l.i. in ii.parte numero 27. 138

Pater doloſè adminiſtrans bona filii tenetur rationem reddere. ibid.nu.33 & ſeq. 139

Pater quomodo poſſit agere pro aduentitiis,ibid.num.64.cum ſequen.168.& 169.& an ei ſit neceſſarius filii conſenſus, nume.66 170

Pater an ex fructibus aduentitiorum filii,litis expenſas ſit facturus,nu.68 176

Pater poteſt filio ſtipulari, & acquirere,ibid.nu.73. 196

Patrem legitimum admtuiſtratorem non poſſe alienare aduentitia filiorum,in l. i. num. 18.in iii.part. 229

Patre alienante bona aduentitia, an cenſeatur alienaſſe uſumfructum, quem in eis habet,ibid. nu.37 242

Pater an poſſit compromittere uel tranſigere de aduentitiis, nume.44 262.*cum ſeq.*

Pater an poſſit exercere actiones in iudicio nomine filii,nõ ſuo, ibid.nu.47. 266

Pater an poſſit tradere rem filii emptam cum pacto reuendendi,ibid.nu.51 280

Pater legitimus adminiſtrator ſi nobilis ſit, an poſſit donare de rebus minoris, nume. 56. 298.cum ſequen.

Pater legitimus adminiſtrator an poſſit alienare in eis à quo filius eam habuerit,nume.58 folio 502.

Pater an poſſit donare de bonis aduentitijs cauſa remunerandi, numero. 59. cum ſequent. 304. cum ſequen.

Pater an poſſit locare bona aduentitia filiis nume. 63. cum ſequen. 331

Pater an poſſit conſtituere ſeruitutem in bonis filii aduentitiis, in l. i. in ij. parte, nume. 69. folio 348

Pater an poſſit uendicare rem ab eo, in quem filius alienauit, ibid. nu. 73. cum ſeq. 354

Pater diſſipator bonorum an poſſit cogi, ut ex eius bonis aliqua ſeparentur pro alimentis & legitima filii, ibidem num. 75. fol. 357

Pater non poteſt dotare filiam ex bonis aduentitiis, ibidem. nume. 101 416

Pater an poſſit repudiare hæreditatem filio delatã, legatúmue relictum, ibid. verſicu. alia ampli. 418

Pater an poſſit remittere iniuriam factã filio nu. 105. 420

Patria poteſtas cur ineſtimabilis dicitur, in l. i. in prima parte, nume. 3 74

Patronus an poſſit reuocare alienata per libertum ex cauſa oneroſa, in l. i. in ij. parte, nume. 76. 358. & ſeq.

Pecunia an ſit de rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, in l. i. in ij. part. nu. 42 144

Pecunia cambiis deſtinata, nihilominus res innobilis dicitur, ibid. num. 44 146

Pecunia continetur appellatione mobilium rerum, vel immobilium, ibid. nu. 4 147

Præſcriptio. xxx. annorum ante Iuſtin. fuit introducta, in authen. niſi tricennale, nume. 3. folio 425

Præſcriptio cum mala fide quomodo noceat etiam in foro ſeculari, ibidem nume. 11. cum ſequen. 428

Præſcriptio longiſſimi temporis an admittatur, obſtante clauſula decreti irritantis, in authen. niſi tricennale, num. 18. & ſequen. 435

Præſcriptio temporis longiſſimi an locum habeat in rebus ſubiectis reſtitutioni, ibid. num. 22. fol. 609. nume. 26. fo. 411 & nume. 35 445

Præſcriptio an habeat locum in bonis maioratus, ibidem nume. 23. 437

Præſcriptio ordinaria an ſufficiat contra filium, poſtquam exierit à patria poteſtate, ibid. nume. 34 444

Præſcriptio. xl. annorum de iure ciuili ſufficiebat etiam contra eccleſiam Romanam, in authen. niſi tricennale numero. 57. fol. 469. & ſequen.

Preſcriptio non currit non valenti agere. fo. 453. nume. 42. & ſequen.

ſequentib. per multas ampliationes.

Præſcriptio longiſſima cur requiratur in authen. niſi tricennale.nume.4 425

Priuilegium alicui & liberis, uel poſteris uel generi conceſſum an comprehendat fœminas & deſcendentes ex fœminis, latiſſime in l. iij. numero 31.fol. 51

Pontificatum uel papatum apud unum eſſe debere, in l. i. in iij. part.nume.18 229

Poſthumus an & quando dicatur ſuus hæres, in ij.par.rubr. nume.36 59.& 60.

R

REi appellatione quid comprehendatur, in prima parte rub.nu.5.& ſequen. 5

Rerum appellatione cum relatione ad locum, an veniant iura & actiones, ibid.numero 10. 7

Regna per vnum tantum gubernari vtilius eſſe in l.1.in iij. par.n.16.& 17.227 & 228

Reſtitutio an detur contra vſucapionem vel præſcriptionem, latiſſime in auth. niſi tricennale.nu.58 475.& ſeq.

S

SAcra paterna cur ſic dicta pro patria poteſtate, in ij.parte rub.num.4. 38

Sententia lata contra poſſeſſorẽ maioratus vel aliorum bonorum, quæ reſtitutioni ſunt ſubiecta, an noceat ſucceſſori, l.i.in iij. parte num.48. 268 cum ſeq.

Suitas non datur ſine patria poteſtate, in ſecunda parte rub. num.36. 57

Suus hæres an vſucapere poſſit pro hærede, ibidem nume.38. 61 cum ſequenti.

Suceſſor particularis fiſci uel eccleſię non poteſt expellere colonum etiam modici tẽporis, cuius rei rationem habes in l. i.in iij.parte, num. 68. verſic. infertur decimo. 345

Statuto vel lege, vt acquiſita ex cauſa oneroſa communia fiãt inter coniuges, an ſit communicanda donatio remuneratoria, in l.i.in iij.par.numero 62. verſic. infertur vigeſimo tertio ad quæſtionem. 324

T

TRanſactio facta à poſſeſſore maioratus an noceat ſuccedenti, in l.i.in tertia parte. num.50.verſic. octaua.limitatio. 278

Teſtes ad perpetuam rei memoriam, in l.i.in iij.par.numero 68.verſi.nec obſtant quæ adducebat. 365

Tutor ex vigore ſtatuti an poſſit

ſit compromittere de re mino-ris,in l.i.in iij.parte num.45. verſicu. antequam uero agamus. 263

Tutor an ſine decreto poſſit diſtrahere immobilia minoris periculo ſubiecta in l.i.in iij.par. nume.28. 236.& 237

V

Vidua potitur priuilegio, quo fruebatur viuo marito. 482

Vidua ex ſtupro an amittat dotem, 528

Vidua an ſit alenda ab hæredibus uiri, 527

Viro libidinoſo curatorem ea de cauſa non dari. 528. & ſeq.

Vir aliquando ſuccedit uxori iure ciuili ſtantibus liberis,fol. 504.& ſequent.

Vſucapio an prohibeatur prohitá alienatione in authen. niſi triennale.nu.25 439

Vſucapio quo iure fuerit introducta.fo.448 39

Vſu apio an dicatur iniquum remedium & odioſum, ibidem nume.40.& 41.

Vſucapio tam ad mobilia, quam immobilia refertur. 447

Vſus ſyluæ legatus, aliquando conuertitur in vſumfructum in l.i.in ſecunda parte nume. 57.verſitu.ſed vltra gloſſ.& doctor. 156

Vſusfructus an ſit pars dominij, in l.i.in iij.parte nume.1.cum ſequen. 218

Vſusfructus an dicatur de bonis, nume.6. 220

Vſusfructus quotuplex, in l.i.in ij.part.nu.9.& 10 128

Vſusfructu. domus legato, cum onere,ne altius tollat,an cenſeatur relicta proprietas,in l. i.in ij.parte num.41 fol.254 & quid ſi adiectum foret, ut alienare poſſit,ibid.nume.43. verſ.ego aduerto. 259

Vſusfructus patris plenior eſt, quam vſusfructus aliorum & in quo differat,in l.i.in ij. parte nu.16.cum ſeq. 131

Vſufructuarius an amittat uſum fructum per ingreſſum religionis,in l.i.in i.parte nume. 47. cum ſequen. 104

Vſufructuarius an plenè teneatur inuentarium conficere, numero.22. 134

Vſufructuarius an poſſit perficere ædificium inchoatum.in l.i. in ij.par.nu.52 152

Vſufructuarius an paßit cædere arbores,ibid nu 59 157

Vſufructuarius an audiatur in quæſtione tangente proprietatem,ibid.nu.68.verſ.ſimiliter eſt differentia. 177

Vſufructuarius an teneatur facere litis expenſas in rebus quarum habet uſumfructum in l.prima.in ij. parte numer. 68.folio 176

Vſufru-

Vſufructuarius ad quæ onera teneatur, ibidem nume. 72. fol. 183. cum ſequen.

Vſufructuarius an ſatiſdare teneatur, ibid. nu. 75 198

Vſufructuarius an faciat fructus ſuos an ſatiſdationem, ibidem nu. 77. cum ſequen. 203

Vſufructuarij mora in ſatiſdando an ei noceat quoad fructus, ibid. nu. 79 207

Vſufructuarius an poſſit diſtrahere ſuum vſumfructum, in l. i. in iij. part. nume. 38. cum ſequen. 244

Vſufructuarius an poſſit conſtituere ſeruitutem, ibidem num. 70. folio 348

Vxor ob culpam uiri ab eo ſeparata, nihil eidem acquirit aut communicat, in l. i. in i. parte nume. 58 109

Vxor an dicatur domina rerum dotalium, in l. i. in iij. parte nume. 12. cum ſequen. 224

Optare meliora, cogitare difficillima, ferre quæcunque euenerint.

In diſcurſu libri hæ literæ, I. C. ſignificant Iuris conſultum, quod exprimo, pro minus expertis.

In his & alijs prudens lector facile percipies veram lectionem.

COMMENTARIA
D. ARII PINELLI LVSITANI, I.V.D. AD CONSTITVTIONES C. DE BONIS MATERNIS.

SVMMARIVM.

1 *DVo præludia neceſſaria huic titulo et ſequẽti.*
2 *Appellatione bonorũ quę cõtineatur, quod multipliciter & utiliter explicatur.*
3 *Examinatur glo. non ad ea. ff. de condi. & demonſtr.*
4 *Oſtenditur aliquos interpretes contra iura expreſſa in hac materia locutos.*
5 *Nomen rerum & bonorum in propoſito æquiparari.*
6 *Non referre an nomen, bona, exprimatur indefinitè vel vniuerſaliter.*
7 *Pronomen, mea, adiectum nomini, bona, non impedire quin veniant iura & actiones.*
8 *Multo clarius ſupradicta procedere in hyppotheca & obligatione bonorum.*
9 *Contra Ludouicum Gomeziũ oſtenditur in propoſito non eſſe differentiam inter diſpoſitionem legis & hominis.*
10 *Nomen bona, cum relatione ad certum locum non comprahendere nomina debitorum.*
11 *Oſtenditur non recte ſtare ſummarium Bar. ad l. Caius. ff. de lega. ij.*
12 *Examinatur doctrina Lappi ad d. l. Caius.*
13 *Probatur multis iuribus regulam pręcedẽtem. d. l. Caius procedere etiam ſi adijciantur uerba vniuerſalia & generaliſſima. & nu. 14.*
15 *Examinatur controuerſia Tiraq. & Benedicti oſtendituŕque differentia inter inſtitutionem hæredis & alias diſpoſitiones.*
16 *Ampliatur d. l. Caius. & regula, quæ ex ea deducitur ut præ-*

cedat non obſtante fauore ſeu ratione ſanguinis.& nu.1.

18 *Appellatione bonorum, contineri emphyteutica & ſimilia, & nu.9.& nu.22.*

20 *Oſtenditur in hoc plures iuris interpretes magni nominis ſæpe lapſos.*

21 *Probatur naturam uerborum aliqua importare, quę in diſpoſitione non comprehenduntur.*

23 *Deciditur quæſtio vtilis ad l.ſi vnquam quam indeciſam reliquit Tiraq.in repetitione illius legis.*

24 *Probatur recepta opinio ut iura & actiones conſtituant ſpeciem bonorum diſtinctam a mobilibus & immobllibus.*

25 *Inferuntur aliqua in diuerſis materijs.*

26 *Diſcutitur quæſtio circa publicationem bonorum mobilium & immobilium.*

27 *Oſtenditur error Chaſſ.in propoſito.*

28 *Tractatur limitatio ad præcedentem concluſionem.*

29 *Tentatur noua opinio in hypotheca contra doct. vt compræhendat iura & actiones, non obſtante adiectione mobilium & immobilium.*

30 *Explicatur quæſtio Fulgo.oſtenditurque eum non bene citatum à Corn. & Soci.iuniore.*

31 *Adiectionem mobilium & immobilium reſtringere nomen, bona, non obſtante ſigno uniuerſali.*

32 *Oſtenditur in hoc contra iura & receptas ſententias locutos Alcia.& Molin.*

33 *Tractatur diſtinctio.gloſſ. circa actiones habito reſpectu rei, ad quam competunt.*

34 *Ponitur difficultas receptę traditionis, quæ à doct. nõ ſoluitur.*

35 *Adhibetur notabilis conſideratio ad aliqua negotia occurrentia in hoc propoſito.*

36 *Donatio rerum vel bonorum non reſtringitur, ad bona loci, in quo fit donatio contra Gomez.*

37 *Explicatur.l. ſi fundus.ff.de euictiõn.*

38 *Quæſtio An in legato generali veniant. venalia exactiſſime diſcutitur.*

39 *Explicatur.l. genorali.§.uxori.ff. de uſufru.lega. & l.j.C. de verb.ſigni.*

40 *Intelligitur.l. ſeruos.§.fin.ff.de lega.iij. & l.pediculis.§. item cum*

cum quæreretur.ff.de Auro & arg.lega.& num.41.

12 *Ex d.§.item cum quęreretur oſtenditur erraſſe Dec. Roma. Benedict.& alios in duobus articulis.*

13 *Explicatur Bar.in d.§.vxori.& proponitur noua difficultas, quæ reſoluitur cum defferentia inter vænalia & nomina debitorum.*

14 *Tractatur an ſit differentia inter vænalia ex redditibus bonorum & vænalia negociatorum.*

15 *Agitur circa hoc, quid in conuentionibus & hypoteca & de intellectu.cum tabernam.ff.de pignor.*

16 *Agitur de intellectu tex.in l.obligatione generali.ff.de pigno. contra Dec.& alios eum ſequentes.*

RVBR. C. DE BONIS MATERNIS.

PRIMA PARS.

1 TRACTATVRI (Deo duce) in hoc tit. & ſeq.de bonis, quocunque modo quęſitis filijsfamil.& per eos Parentibus,ſub quorum poteſtate ſunt, operæ precium duximus, duo in primis neceſſaria præludia examinare Primùm de nomine,bona,quo uterque titulus inſcribitur . Secundum de ipſa patria poteſtate , cuius vi filij patribus acquirunt.Hęc enim duo in his tractatibus ubique ſeſe offerunt,& in hoc ſequimur conſilium Vlpiani in l.j.ff.ſi cert.pe.& alibi ſæpe.

AD primum, vulgare eſt apud iureconſultos nomen, bona,latè patere, ut in l.bonorũ.xlix. in ordine ff.de uer. ſigni.& ibi Accurſ. & Alci.& in l.Princeps.bona.xxi.eo. tit.& ibi Accurſ.Bart. & Alcia.& copioſè Benedict.in c. Raynucius, uerbo cætera bona,& Tiraq.in l.ſi vnquam, uerbo bona,& Ang.in trac.maleficior.uerb.& eius bona. Sed omiſſis multis quę illi tradũt, & facilè inuenięt,expediemus aliqua utiliora, in quibus ẽt non pauci ſcriben
2 tiũ haud raro lapſi ſunt. Eſt autẽ cõcluſio illorũ iuriũ vt appellatione bonorũ, non ſolũ contineantur corporalia,

mobilia, & immobilia, ſed etiam iura & actiones, quod multis alijs iurib. cóprobat gl. in dicta l. princeps bona, & curioſè Tiraque. in d. loco, ſed ad hoc ſufficit tex. in l. ſi legatus. xxx. §. j. ff. ad Trebel. Idque etiã in pœnalibus locũ habet, ut in l. ſi ademptis. C. de ſent. paſſ. quæ id ſtatuit in publicatione bonorũ, quod tamen limitari poteſt, niſi publicatio fiat de mobilibus & immobilibus, tunc etiã dicũt plures non comprehendi iura & actiones, quod nos paulo mox inferius tractabimus. Eandẽ cõcluſionem limitat etiã Iaſ. in l. ſi ſtipulatus fuerim. §. cũ ſtipulamur. nu. 6. ff.
3 de uerb. obl. Limitatur etiam dicta l. ſi ademptis. per gl. in l. non ad ea. ff. de conditio. & demonſtra. ubi Barto. & Docto. notant, & Roma. in notab. clxx. Alex. notabiliter in l. ſi marito. nu. 2. ſolu. matri. Deci. in conſi. ccxxxv. nu. 5. Iaſ. in d. §. cũm ſtipulamur. ex qua gl. cõmendatã & recepta habetur, in publicatione bonorũ non uenire futura nec conditionalia Barto. Alex. Deci. in l. iii. §. fin. ff. quod quiſque iur. Bald. in l. iii. nu. 4. C. ad legem Falcid. & bonus tex. in l. ſi mandauero. xxii. §. is cuius. ff. manda. ibi quicquid poſt ea acquiritur, fiſcum, & illum extollit Bal. in l. fi. in fine. C. quæ res pign. oblig. poſ. In quo cauendum eſt ab Ang. de maleſi. ubi ſupra nu. 12. qui ex generalitate gl. uidetur id extendere ad conditionalia ex contractu, quod tamen communiter reprobatur, tunc enim conditionalia ex cõtractu pendentia, quæ poſtea implentur, ueniunt in confiſcatione, ut reſoluit Alex. ad Barto. in d. l. Nõ ad ea, & in d. l. ſi marito, & Roma. in d. ſing. & Chaſſen. in conſuetud. Burg. rub. ii. §. ii. fol. 96. col. j. nu. 24. ſi uero publicatio bonorum fuerit cum deportatio intellige d. gl. & uerba d. §. is cuius, ut uiuens deportatus fruatur quęſitis poſt ſententiam, eo autẽ mortuo occupat fiſcus omnia ab eo relicta, quia deportatus non habet alium hæredẽ, l. ii. C. de bon. proſcrip. & ibi Doct. gl. d. §. is cuius. ubi uide Fulg. notant Bal. & Imol. in l. eius qui. §. j. ff. de teſt. facit tex. magiſtralis in l. quidã ſunt. ff. de pœn. reſoluit Alex. in l. j. col. iii. C. de hæred inſtit. Contra hoc autem tam vulgare, totque iurib. probatum: uidelicet appellatione bonorum contineri iura & actiones, ſæpiſſime ſcripſit Guid. Pap. ut ad-
4 uer. it

uertit Tiraq.in d.uerbo, bona, nume.7.ubi etiam in eodem errore oſtendit aliquando fuiſſe Dominic. à ſancto Gemin.& in eo cauendum eſt etiam à Pano.in cap.ii.nu. 3.de religio.dom.& à Barbat.ad Bald.in l.j.litera.b.C.de uſufr.ubi contra hæc iura loquitur. Ex his etiam patet errare eos qui ſcripſerunt non ſufficere nomen hoc bona, ſimpliciter prolatum, ut compræhendãtur iura & actiones, ideoq; exigunt ſignũ uniuerſale, omnia, aut ſimile: in quo errore fuit Cõſt.Roger.in l.vlt.nu.3.de dona.colligitur ergo ex ſupradictis certiſſima regula, ut appellatione bonorum in materia fauorabili & pœnali ueniant iura & actiones,& hæc ſit prima concluſio in hoc artic.

5 Secunda concluſio, quod in propoſito idem ſit in hoc nomine, Res, iuxta tex.in l.rei appellat.xxiii. ff.de uerb. ſignifi.& colligitur.ex l. Rei appellatio.v.ff.eod.tit.latiſſimè ſcribentes in l.j.ff. ſi cert.pet.regulariter autẽ in diſpoſitionibus legis & hominis harum uocum, res,& bona, partiũ eſt, ut colligitur ex Bartol.in l.quintus.§.argento. ff.de aur. & arg.lega.Bar.Alberi.Bald.in l.j.ff.de ſtat.homi.& eandem æquiparationem probat Bal.in l.j.in princ. C.de uſufr. Felin.in annota.Decret.§.omnes leges.colũ.

6 antepe.& Dec.in l.j.lectu.ii.num.7.ff.ſi cert.pet. Et hoc procedit ſine dubio, et ſi nomẽ, rei uel bonorum, exprimatur ſimpliciter, ſine aliquo ſigno uniuerſali, ut in allegatis iurib.maximè in d.l.ſi legatus. ff.ad Treb.tex.in l.nam quod. xiiii.§.vlti.cum duab.ll.ſequent.ff.eo.tit. colligitur præterea ex tex.l.quoties.xl.§.vlt.ibi, uniuerſorum,& ibi bonorum.ff.de uſufr.notat Bart.in d.l.ſi legatus.§.j.& in d.l.nã quod.§.non omnis, ibi, omnia uel ſimpliciter. Addo tex.in l.uxori meæ.ff.de uſufr.lega.ibi bonorum meorum,& ibi

7 omnia ubi hæc æquiparantur. Tertia cõcluſio ſit, quòd ubi quis in diſpoſitione rerum uel bonorum addit pronomen, mea, adhuc ueniunt iura & actiones, contra ueteres quos ſequebatur Bart. in l.j.num.3.ff.de ſtat.homi. & ibi Bal.in princip.& Ang.de malefic.d.uerb.& eius bona.nu. 3.& in §.fina.num.2.inſtit.de iur.natur.idem etiam ſequi uidebatur Guid.deciſ.ccccxlii.nu.2. & alij quos refert Tiraq.d.loco nu.8. Verius enim eſt quod aduertit Barto.in

d.l.quintus.§.argento nu.3.ubi reprobat opinio.antiquorum per multa iura quib. probatur adiectionem pronominis,mea, nõ minuere ſignificationem huius dictionis, bona:nec referri tantum ad ea quæ poſſidentur.l. Idque probatur maximè ex d.l. ſi legatus.§.j.& d.l. Nam quod. §.fi.cum duab.ll.ſeq.& hanc opinionem probat tex.in l. meorum.xcj. ubi Alci.nu.1. eam dicit communem.ff.de verborum ſignifica. & Feli.in dicto.§. omnes leges. Gomeſ.in §.omnium.nu.22.inſtitu.de actio. Hiſpanus Fernandus arias.l.xxj.Tauri.nu.15.Rip.in l.j.col.fi. nu.104. ff.ſi cer.per.Segur.Hiſpan.in l.quéadmodum.fol.91.ff.de acq.poſ.& idẽ eſt ſi dicatur omnia mea, uel mea,ſine ſubſtantiuo,bona,ex d.l.ſi legatus.§ j.per quem ita not Barr. d.§.argento.nu.4.uerſ.hoc præmiſſo,quẽ ſomniculoſe reprehendit Gomeſ.d.§.omniũ.nu.22. putans Bar.contrariũ dixiſſe. Et hinc cauendum eſt ab Alc.in l.fi.nu.79.C. de pactis.qui loquitur contra hanc receptã ſententiam: & minus bene citat Barto.in d.§.argento.& ita etiam in confiſcatione.& pęnalib.reſoluit Roma.in l.ſi conſtante.
8 §.fi.nu.8.ff.ſol.ma. Quarta concluſio ſit,ꝙ cum relictis & donationibus appellatione bonorũ ueniant iura & actiones, ex iurib.ſupra citatis multò fortius idem dicendum eſt in hypotheca ſeu obligatione bonorum, & ita communiter intelligitur tex.in l.nomen.C.quę res pign. oblig. poſſ. facilius enim extẽditur obligatio,quã donatio ex l.fi.eiuſd.ti.iũcta l.ſi ita.ff.de aur.& arg.lega.& ibi Bar.explicat: idque non tantum procedit in obligatione expreſſa,ſed etiam tacita contra Azo. ad Accurſ.relatũ, & contra eũdẽ Accurſ.uariantẽ in l.iii.C.de hæreditar. action. ubi cõtra Bal. ita communiter Doct. reſoluũt,& Paul.Caſtren.in l.ſi conuenerit.ii. ff.de pign.actio.idem Paul.in l.ſi conſtante.§.fi.ff.ſol.mat.aſſerit receptũ Dec. cõſi.349.ad fi.n.10.& Neguſ.de pign.4.mẽb.2.art.n.165. ex quo cauendũ eſt à Iaſ.errante.in cõcluſione & in allegatione illius gl.in §.item ſeruiana.n.43.Inſti.de action.
9 Quinta concl.eſt neceſſarioq; infeṙt ex præcedẽtibus,vt hæc regula nõ ſolũ procedat in diſpoſitione legis, ſed ẽt. in diſpoſitione hominis,vt patet ex allegata l.vxori meę.

37.ff.de uſufr.lega. & l.ſi legatur.§.j.ff. ad Treb.cū multis alijs. Ideoq; uana eſt differentia quam in hoc conſtituebat Gomeſ.in d.§.omniū.nu.23.ad fi.male citās Ang.
10 Aret.& Alex. Sexta concl.limitat præcedentes,ut.ſ.appellatione rerū uel bonorum facta relatione ad locum, non contineātur iura & actiones, eò quod certò loco nō circūſcribuntur.l.Caius.ff.de lega.ii.& in l.ſi fideicōmiſſum.§.tractatum.ff. de iudic. & ad hoc d.l.Caius:extollunt Doct.ut tradit Tiraq.d.uerbo bona,nu.9.dicit nota. Iaſ.in §.Item ſeruiana.nu 42.inſtitu.de action.& ita illā l.intelligit.Io.Imo.ibi.Bal.in l.j.ff.de ſtat.homi. & eſt recepta interpretatio,ut colligitur ex Iaſ.in l.Cunctos populos.ii.lectu. ad fi.C.de ſum.Tri.& in l.Adiuo Pio.§.in uéditione.nu.6.ff.de re iudi.& in d.§.Itē ſeruiana.nu.42. Inſtit.de action.idē in cōſ.v.col.iii.li.iii.& Alc.in l.fi.nu. 80.C.de pact.Alex.conſi.xxxi.nu.vii.li.j.Alc.l. nominis, & rei,ff.de verb.ſign.Io.Cerier de primo genit.li.ii.q.ix. cōtra ꝙ miſerè agit Gomeſ.d.§. omni.col.vi.verſ.iii.nu. 23.In quo aduerte non rectè ſenſiſſe Bart.in d.l.Caius in ſummario,dū indiſtinctè dicit in legato generali non cōprehédi iura & actiones,per tex.ibi, ꝙ eſt contra iura receptas ſentētias, tex.autē in d.l.Caius ſuā habet ſpecialē rationē,ut uides. Similiter circa eandē l. labuntur aliàs Io.Imo.& Rom.in l.fi.ff.de donatio.cōſtituentes differentiā inter uerba generalia, & magis generalia,utrobique enim ſi relationē facias ad locum,eadē eſt ratio.Sed d.l. Caius elegāter & limitabat & declarabat Lapus allega. xcj.nu.8.ad fi.ut nomina debitorū circūſcriptè nō dicātur eſſe in loco:ſed aliquādo per effectū exactionis quæ fieri pōt, loco certo dicantur eſſe bona eiuſdē loci uel prouinciæ, & ideo contineantur ſub legato uel diſpoſitione loquēte de bonis,ut ſi quis leget uel donet bona Italica, uel Hiſpanica contineātur ea quæ in illis prouincijs ſoluéda erant:ꝙ ſequiť Alex.cōſ.xvi.ad fi.li.j.& Soci.cōſ.cj. nu.2.li.j.& Cerier de primo ge.li.ii.q.ix.nu.7.Sed aduertendum ꝙ limitatio hæc Lapi ex uerbis eiuſdē in princ. dum loquitur de pecunijs procedit planè cum expreſſim in diſpoſitione ſit mentio de nominibus debitorū.

cum relatione ad locum, tunc enim ea locutio intelligi-
tur de ijs quæ in eo loco exigi poſſunt, non autē intelligi
tur de inſtrumentis, uel chirographis exiſtentibus in alio
loco, in quo debita exigi non poſſunt, ut colligit Alex. d.
cōſi. ad finem, & ex Soci. d. cōſi. & hoc modo limitatio La
pi uera eſt, & nō tanti momenti, ut forſan ſonare uidetur
alia. ſi indiſtinctè Lapus loqueretur obſtaret deciſio illius
l. Caius, cum ſimil. niſi forſan agatur de relicto, uel dona-
tione mercatoris, qui nomina tantum haberet in illis lo
cis. Tunc enim de ipſis nominibus debitorū intelligetur:
attenta qualitate diſponentis, & ne diſpoſitio irrita ſit, vt
dicemus in rub. ſequenti circa uænalia, & ita de mercato
ribus loquitur Lappus d. loco crediderim, etiā ꝙ in inſti
tutione & fidei cōmiſſo, ubi teſtator diuideret bona inter
hæredes, tunc appellatione bonorū unius prouinciæ com
prehenderetur nomina debitorū, quia tunc non fit relatio
ad locū tam limitatū, nec animo reſtringendi inſtit. uel fi-
deic. arg. te. in l. Si certarū. §. j. ff. de mili. teſt. tex. in l. cogi.
§. ſed & ſi miles ibi res Italicas. ff. ad Treb. nec cōtradicit
Soci. d. conſi. cj. in j. vol. imo uidetur hoc cōprobare, ſi ma
13 turè inſpiciatur. Septima concl. præcedentē ampliat: ut
quando bona nominātur cū relatione ad locū, non ueniāt
iura & actiones, licet adijciatur ſignum ueiuerſale cū uer
bis generaliſſimis, puta omnia, uel quæcumque bona, uel
omnia ubicunque ſint, ut tradit Iaſ. in d. l. Adiuo Pio. §. in
uēditione nu. 7. in quęſtione in qua refert ſe cōſuluiſſe vti
cōſuluit d. conſi. v. li. iii. ꝙ refert idē Iaſ. in l. ſtipulatio hoc
modo cōcepta. nu. 22. ff. de uerb. obl. quibus in locis refert
Bal. ita conſulentē, quod probat Dec. conſ. ccxxxvii. ubi in
ſpecie Iaſ. citat, idē Dec. conſi. ccccxiiii. nu. 11. quę declara
tio iuuatur ex tex. d. l. Caius. quam notat Bal. in d. l. j. ff. de
ſtat. homi. ubi erat, uerbū omnia: Iuuatur etiā ex tex. in l.
generali. §. vxori. ff. de uſufru. lega. ibi omnium rerū quæ
in his domibus erant: militat etiā ratio d. l. ſi fidei cōmiſ-
ſum. §. tractatū. ff. de iudic. ibi cum non loci ſit æs alienum
facit tex. in d. l. pediculis. §. item cū quæreretur. ff. de aur.
& arg. lega. ibi omne & ibi non uideri legatum. Ad idem
facit tex. in l. quæſitum. §. pen. uerſ. Papinianus. ff. de fund.
inſtruc.

inſtruc.ibi omnia quæ in domo erant,& ibi cautiones debitorum legatas non uideri: ad idem facit tex.in l. quæſitum.lxxvi.§.j.ff.de leg.iii. ibi omne: & ibi quodcunq; & ibi quicquid,vbi ſunt verba vniuerſalia, ſed non comprehenditur quod ex regula & ratione iuris non ſolet comprehēdi. Et eſt eadem ferè ratiò ad noſtrum articulum. facit etiam ad idē text.in l.Vxorem.xxxix.§.legauerat.ff.de leg.iii.ibi,quicquid,& ibi nō deberi.Sed in propoſito melior tex.in l.ſi mihi mænia,ibi cū cæteris vniuerſis,quæ in eiſdem fundis erunt, & ibi vti optimi maximiq; ſunt,iuncta deciſione ibi nomina debitorum legato non cōtineri, Quam text.in propoſito dicit ſingularem Paul.in d.l.Caius.nu.1. Vides igitur iura clara,vt hæc cōcluſio procedat etiam ſi concurrant verba geminata & generaliſſima, vt aliquando conſuluit Corn.& ſimiliter Bertrand.quos re-
14 fert Tiraq.de retract.ligna.§.j.gl.vij.nu.28.Ex quibus iurib.infertur, in his terminis erraſſe Imol.& Roma.in d.l. Caius.niſi adijcerētur verba generaliſſima:vides enim ea uerba ita generaliſſima & geminata in d. l. Si mihi Mænia,non tamen cōprehendi nomina debitorū.Quęcunque enim uerba fingas in relatione ad certū locum nunquam uidebis poſſe eam congruere nominibus debitorum,cum nullo modo ſint in loco.Inde etiā infertur nō ſemper verba geminata & uniuerſalia augere, uel mutare naturam rei, ut alias dicit Iureconſ.in d.l. pediculis.§.labeo.ff. de aur.& arg.lega.licet etiā uerba geminata & generalia ſæpe augeāt & magis operent,ut tradit Alcia.li.iii.de verb. ſigni.poſt princ. Moline.ad Alex.Conſi.xxx.li.j.Ripa.in l. Ex facto.§.fi.nu.16.ff.ad Trebel. tradit multa pro & contra copioſe Tiraq.d.§.vii.nu.21.& 27.Ex eiſdē iuri infert Tiraquel.in d.§.vii.nu. 26. & 27. contra Benedict. in d.c. Raynutius.uerb. Cætera bona nu.8.ubi dixit,quod ſi teſtator,de quo ibi relinqueret omnia mobilia & immobilia quæ haberet in loco certo, uenirent nomina debitorum: Et ideo Tiraq.d.loco.num.28. putat Benedict.loqui contra iura, & contra eum citat Docto. in uarijs locis: ſed licet Benedict. non utatur aptis terminis,uerum tamen dixit, & Tiraquel.decipitur,nam Benedict.loquitur

in

Pater an poſſit donare de bonis aduentitijs cauſa remunerandi, numero. 59. cum ſequent. 304. cum ſequen.

Pater an poſſit locare bona aduentitia filiis nume. 63. cum ſequen. 331

Pater an poſſit conſtituere ſeruitutem in bonis filii aduentitiis, in l.i. in ij. parte, nume. 69. folio 348

Pater an poſſit uendicare rem ab eo, in quem filius alienauit, ibid. nu. 73. cum ſeq. 354

Pater diſſipator bonorum an poſſit cogi, ut ex eius bonis aliqua ſeparentur pro alimentis & legitima filii, ibidem num. 75. fol. 357

Pater non poteſt dotare filiam ex bonis aduentitiis, ibidem. nume. 101 416

Pater an poſſit repudiare hæreditatem filio delatã, legatúmue relictum, ibid. verſicu. alia ampli. 418

Pater an poſſit remittere iniuriam factã filio nu. 105. 420

Patria poteſtas cur ineſtimabilis dicitur, in l.i. in prima parte, nume. 3 74

Patronus an poſſit reuocare alienata per libertum ex cauſa oneroſa, in l.i. in ij. parte, nume. 76. 358. & ſeq.

Pecunia an ſit de rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, in l.i. in ij. part. nu. 42 144

Pecunia cambiis deſtinata, nihilominus res innobilis dicitur, ibid. num. 44 146

Pecunia continetur appellatione mobilium rerum, vel immobilium, ibid. nu. 4 147

Præſcriptio. xxx. annorum ante Iuſtin. fuit introducta, in authen. niſi tricennale, nume. 3. folio 425

Præſcriptio cum mala fide quomodo noceat etiam in foro ſeculari, ibidem nume. 11. cum ſequen. 428

Præſcriptio longiſſimi temporis an admittatur, obſtante clauſula decreti irritantis, in authen. niſi tricennale, num. 18. & ſequen. 435

Præſcriptio temporis longiſſimi an locum habeat in rebus ſubiectis reſtitutioni, ibid. num. 22. fol. 609. nume. 26. fo. 411 & nume. 35 445

Præſcriptio an habeat locum in bonis maioratus, ibidem nume. 23. 437

Præſcriptio ordinaria an ſufficiat contra filium, poſtquam exierit à patria poteſtate, ibid. nume. 34 444

Præſcriptio. xl. annorum de iure ciuili ſufficiebat etiam contra eccleſiam Romanam, in authen. niſi tricennale numero. 57. fol. 469. & ſequen.

Præſcriptio non currit non valenti agere. fo. 453. nume. 42. & ſequen.

ſequentib. per multas ampliationes.

Præſcriptio longiſſima cur requiratur in authen. niſi tricennale.nume.4 425

Priuilegium alicui & liberis, uel poſteris uel generi conceſſum an compræhendat fœminas & deſcendentes ex fœminis, latiſſime in l. iij. numero 31.fol. 51

Pontificatum uel papatum apud unum eſſe debere, in l. i. in iij. part. nume. 18 229

Poſthumus an & quando dicatur ſuus hæres, in ij. par. rubr. nume. 36 59. & 60.

R

REi appellatione quid compręhendatur, in prima parte rub. nu. 5. & ſequen. 5

Rerum appellatione cum relatione ad locum, an veniant iura & actiones, ibid. numero 10. 7

Regna per vnum tantum gubernari vtilius eſſe in l. 1. in iij. par. n. 16. & 17. 227 & 228

Reſtitutio an detur contra vſucapionem vel præſcriptionem, latiſſimè in auth. niſi tricennale. nu. 58 475. & ſeq.

S

SAcra paterna cur ſic dictà pro patria poteſtate, in ij. parte rub. num. 4.* 38

Sententia lata contra poſſeſſorē maioratus vel aliorum bonorum, quæ reſtitutioni ſunt ſubiecta, an noceat ſucceſſori, l. i. in iij. parte num. 48. 268 *cum ſeq.*

Suitas non datur ſine patria poteſtate, in ſecunda parte rub. num. 36. 57

Suus hæres an vſucapere poſſit pro hęrede, ibidem nume. 38. 61 *cum ſequenti.*

Suceſſor particularis fiſci uel eccleſię non poteſt expellere colonum etiam modici tēporis, cuius rei rationem habes in l. i. in iij. parte, num. 68. verſic. infertur decimo. 345

Statuto vel lege, vt acquiſita ex cauſa oneroſa communia fiāt inter coniuges, an ſit communicanda donatio remuneratoria, in l. i. in iij. par. numero 62. verſic. infertur vigeſimo tertio ad quæſtionem. 324

T

TRanſactio facta à poſſeſſore maioratus an noceat ſuccedenti, in l. i. in tertia parte. num. 50. verſic. octaua. limitatio.* 278

Teſtes ad perpetuam rei memoriam, in l. i. in iij. par. numero 68. verſi. nec obſtant quæ adducebat. 365

Tutor ex vigore ſtatuti an poſ-

ſit

ſit compromittere de re minoris, in l.i.in iij.parte num.45. verſicu. antequam uero agamus. 263

Tutor an ſine decreto poſſit diſtrahere immobilia minoris periculo ſubiecta in l.i.in iij.par. nume.28. 236.& 237

V

VIdua potitur priuilegio, quo fruebatur viuo marito.482

Vidua ex ſtupro an amittat dotem, 528

Vidua an ſit alenda ab hæredibus uiri, 527

Viro libidinoſo curatorem ea de cauſa non dari. 528.& ſeq.

Vir aliquando ſuccedit uxori iure ciuili ſtantibus liberis, fol. 504.& ſequent.

Vſucapio an prohibeatur prohibitâ alienatione in authen. niſi triennale.nu.25 439

Vſucapio quo iure fuerit introducta.fo.448 39

Vſu apio an dicatur iniquum remedium & odioſum, ibidem nume.40.& 41.

Vſucapio tam ad mobilia, quam immobilia refertur. 447

Vſus ſyluæ legatus, aliquando conuertitur in vſumfructum in l.i.in ſecunda parte nume. 57.verſitu. ſed vltra gloſſ.& doctor. 156

Vſusfructus an ſit pars dominij, in l.i.in iij.parte nume.1.cum ſequen. 218

Vſusfructus an dicatur de bonis, nume.6. 220

Vſusfructus quotuplex, in l.i.in ij.part.nu.9.& 10 128

Vſusfructu. domus legato, cum onere, ne altius tollat, an cenſeatur relicta proprietas, in l. i.in ij.parte num.41.fol.254 & quid ſi adiectum foret, ut alienare poſſit, ibid.nume.43. verſ.ego aduerto. 259

Vſusfructus patris plenior eſt, quam vſusfructus aliorum & in quo differat, in l.i.in ij. parte nu.16.cum ſeq. 131

Vſufructuarius an amittat uſumfructum per ingreſſum religionis, in l.i.in i.parte nume. 47. cum ſequen. 104

Vſufructuarius an plenè teneatur inuentarium conficere, numero.22. 134

Vſufructuarius an poſſit perficere ædificium inchoatum.in l.i. in ij.par.nu.52 152

Vſufructuarius an paſſit cædere arbores, ibid nu 59 157

Vſufructuarius an audiatur in quæſtione tangente proprietatem, ibid.nu.68.verſ.ſimiliter eſt differentia. 177

Vſufructuarius an teneatur facere litis expenſas in rebus quarum habet uſumfructum in l.prima.in ij. parte numer. 68.folio 176

Vſufructuarius ad quæ onera teneatur. ibidem nume. 72. fol. 183. cum ſequen.

Vſufructuarius an ſatiſdare teneatur, ibid. nu. 75 198

Vſufructuarius an faciat fructus ſuos an ſatiſdationem, ibidem nu. 77. cum ſequen. 203

Vſufructuarij mora in ſatiſdando an ei noceat quoad fructus, ibid. nu. 79 207

Vſufructuarius an poſſit diſtrahere ſuum vſumfructum, in l. i. in iij. part. nume. 38. cum ſequen. 244

Vſufructuarius an poſſit conſtituere ſeruitutem, ibidem num. 70. folio 348

Vxor ob culpam uiri ab eo ſeparata, nihil eidem acquirit aut communicat, in l. i. in i. parte nume. 58 109

Vxor an dicatur domina rerum dotalium, in l. i. in iij. parte nume. 12. cum ſequen. 224

Optare meliora, cogitare difficillima, ferre quæcunque euenerint.

In diſcurſu libri hæ literæ, I. C. ſignificant Iuris conſultum, quod exprimo, pro minus expertis.

In his & alijs prudens lector facile percipies veram lectionem.

COMMENTARIA D. ARII PINELLI LVSITANI, I.V.D. AD CONSTITVTIONES C. DE BONIS MATERNIS.

SVMMARIVM.

1 *DVo præludia neceſſaria huic titulo et ſequẽti.*
2 *Appellatione bonorũ quę cõtineatur, quod multipliciter & utiliter explicatur.*
Examinatur glo. non ad ea. ff. de condi. & de-
3 *monſtr.*
4 *Oſtenditur aliquos interpretes contra iura expreſſa in hac materia locutos.*
5 *Nomen rerum & bonorum in propoſito æquiparari.*
6 *Non referre an nomen, bona, exprimatur indefinitè vel vniuerſaliter.*
7 *Pronomen, mea, adiectum nomini, bona, non impedire quin veniant iura & actiones.*
8 *Multo clarius ſupradicta procedere in hyppotheca & obligatione bonorum.*
9 *Contra Ludouicum Gometium oſtenditur in propoſito non eſſe differentiam inter diſpoſitionem legis & hominis.*
10 *Nomen bona, cum relatione ad certum locum non comprænhendere nomina debitorum.*
11 *Oſtenditur non rectè ſtare ſummarium Bar. ad l. Caius. ff. de lega. ij.*
12 *Examinatur doctrina Lappi ad d. l. Caius.*
13 *Probatur multis iuribus regulam pręcedẽtem. d. l. Caius procedere etiam ſi adijciantur uerba vniuerſalia & generaliſſima. & nu. 14.*
15 *Examinatur controuerſia Tiraq. & Benedicti oſtenditurque differentia inter inſtitutionem hæredis & alias diſpoſitiones.*
16 *Ampliatur d. l. Caius. & regula, quæ ex ea deducitur ut pro-*

cedat non obſtante fauore ſeu ratione ſanguinis. & nu. 1.

18 *Appellatione bonorum, contineri emphyteutica & ſimilia, & nu. 9. & nu. 22.*

20 *Oſtenditur in hoc plures iuris interpretes magni nominis ſæpe lapſos.*

21 *Probatur naturam uerborum aliqua importare, quę in diſpoſitione non comprehenduntur.*

23 *Deciditur quæſtio vitilis ad l. ſi vnquam quam indeciſam reliquit Tiraq. in repetitione illius legis.*

24 *Probatur recepta opinio ut iura & actiones conſtituant ſpeciem bonorum diſtinctam a mobilibus & immobllibus.*

25 *Inferuntur aliqua in diuerſis materijs.*

26 *Diſcutitur quæſtio circa publicationem bonorum mobilium & immobilium.*

27 *Oſtenditur error Chaſſ. in propoſito.*

28 *Tractatur limitatio ad præcedentem concluſionem.*

29 *Tentatur noua opinio in hypotheca contra doct. vt compræhendat iura & actiones, non obſtante adiectione mobilium & immobilium.*

30 *Explicatur quæſtio Fulgo. oſtenditurque eum non bene citatum à Corn. & Soci. iuniore.*

31 *Adiectionem mobilium & immobilium reſtringere nomen, bona, non obſtante ſigno uniuerſali.*

32 *Oſtenditur in hoc contra iura & receptas ſententias locutos Alcia. & Molin.*

33 *Tractatur diſtinctio. gloſſ. circa actiones habito reſpectu rei, ad quam competunt.*

34 *Ponitur difficultas receptę traditionis, quæ à doct. nō ſoluitur.*

35 *Adhibetur notabilis conſideratio ad aliqua negotia occurrentia in hoc propoſito.*

36 *Donatio rerum vel bonorum non reſtringitur, ad bona loci, in quo fit donatio contra Gomet.*

37 *Explicatur l. ſi fundus. ff. de euiction.*

38 *Quæſtio An in legato generali veniant venalia exactiſſime diſcutitur.*

39 *Explicatur l. generali. §. uxori. ff. de uſufru. lega. & l. j. C. de verb. ſigni.*

40 *Intelligitur l. ſeruos. §. fin. ff. de lega. iij. & l. pediculis. §. item cum*

cum quæreretur.ff.de Auro & arg.lega.& num.41.

42 *Ex d.§.item cum quęreretur oſtenditur erraſſe Dec. Roma.Benedict.& alios in duobus articulis.*

43 *Explicatur Bar.in d.§.vxori.& proponitur noua difficultas, quæ reſoluitur cum differentia inter vænalia & nomina debitorum.*

44 *Tractatur an ſit differentia inter vænalia ex redditibus bonorum & vænalia negociatorum.*

45 *Agitur circa hoc, quid in conuentionibus & hypoteca & de intellectu.cum tabernam.ff.de pignor.*

46 *Agitur de intellectu tex.in l.obligatione generali.ff.de pigno. contra Dec.& alios eum ſequentes.*

RVBR. C. DE BONIS MATERNIS.

PRIMA PARS.

1 TRACTATVRI (Deo duce) in hoc tit. & ſeq.de bonis, quocunque modo quęſitis filijsfamil.& per eos Parentibus,ſub quorum poteſtate ſunt, operæ precium duximus, duo in primis neceſſaria præludia examinare Primùm de nomine,bona,quo uterque titulus inſcribitur. Secundum de ipſa patria poteſtate, cuius vi filij patribus acquirunt.Hęc enim duo in his tractatibus ubique ſeſe offerunt,& in hoc ſequimur conſilium Vlpiani in l.j.ff.ſi cert.pe.& alibi ſæpe.

AD primum, vulgare eſt apud iureconſultos nomen, bona,latè patere, ut in l.bonorũ.xlix. in ordine ff.de uer. ſigni.& ibi Accurſ. & Alci.& in l.Princeps.bona.xxi.eo. tit.& ibi Accurſ.Bart. & Alcia.& copioſè Benedict.in c. Raynucius, uerbo cætera bona,& Tiraq.in l.ſi vnquam, uerbo bona,& Ang.in trac.maleficior.uerb.& eius bona. Sed omiſſis multis quę illi tradũt, & facilè inueniẽt,expediemus aliqua utiliora, in quibus ẽt non pauci ſcriben
2 tiũ haud raro lapſi ſunt. Eſt autẽ cõcluſio illorũ iuriũ vt appellatione bonorũ, non ſolũ contineantur corporalia,

mobilia, & immobilia,ſed etiam iura & actiones, quod multis alijs iurib.cõprobat gl.in dicta l.princeps bona,& curioſè Tiraque.in d.loco,ſed ad hoc ſufficit tex.in l.ſi legatus.xxx.§.j.ff. ad Trebel.Idque etiã in pœnalibus locũ habet, ut in l.ſi ademptis.C.de ſent. paſſ.quæ id ſtatuit in publicatione bonorũ,quod tamen limitari poteſt, niſi publicatio fiat de mobilibus & immobilibus, tunc etiã dicũt plures non comprehendi iura & actiones, quod nos paulo mox inferius tractabimus. Eandẽ cõcluſionem limitat etiã Iaſ.in l.ſi ſtipulatus fuerim.§. cũ ſtipulamur.nu 6.ff.
3 de uerb.obl.Limitatur etiam dicta l.ſi ademptis.per gl.in l.non ad ea.ff.de conditio.& demonſtra.ubi Barto. & Docto.notant, & Roma.in notab.clxx.Alex.notabiliter in l. ſi marito.nu.2.ſolu.matri. Deci.in conſi.ccxxxv.nu.5.Iaſ. in d.§.cum ſtipulamur.ex qua gl.cõmendatã & recepta habetur,in publicatione bonorũ non uenire futura nec conditionalia Barto.Alex. Deci.in l.iii.§.fin.ff. quod quiſque iur.Bald.in l.iii.nu.4.C. ad legem Falcid. & bonus tex.in l.ſi mandauero.xxii.§.is cuius.ff.manda.ibi quicquid poſt ea acquiritur fiſcum, & illum extollit Bal.in l.fi.in fine. C.quæ res pign.oblig.poſ. In quo cauendum eſt ab Ang. de maleſi.ubi ſupra nu.12.qui ex generalitate gl.uidetur id extendere ad conditionalia ex contractu, quod tamen communiter reprobatur,tunc enim conditionalia ex cõtractu pendentia, quæ poſtea implentur,ueniunt in confiſcatione,ut reſoluit Alex.ad Barto.in d.l.Nõ ad ea,& in d.l.ſi marito, & Roma.in d.ſing. & Chaſſen.in conſuetud. Burg.rub.ii.§.ii.fol.96.col.j.nu. 24. ſi uero publicatio bonorum fuerit cum deportatio intellige d. gl.& uerba d.§. is cuius,ut uiuens deportatus fruatur queſitis poſt ſententiam, eo autẽ mortuo occupat fiſcus omnia ab eo relicta, quia deportatus non habet alium hæredẽ, l.ii. C.de bon. proſcrip.& ibi Doct.gl.d.§.is cuius. ubi uide Fulg.notant Bal.& Imol.in l.eius qui.§.j.ff. de teſt. facit tex magiſtralis in l.quidã ſunt.ff.de pœn.reſoluit Alex.in l j.col.iii.C. de hæred inſtit. Contra hoc autem tam vulgare, totque iurib.probatum: uidelicet appellatione bonorum conti-
4 neri iura & actiones, ſæpiſſime ſcripſit Guid.Pap. ut aduer.it

uertit Tiraq.in d.uerbo, bona, nume.7.ubi etiam in eodem errore oſtendit aliquando fuiſſe Dominic. à ſancto Gemin.& in eo cauendum eſt etiam à Pano.in cap.ii.nu. 3.de religio.dom.& à Barbat.ad Bald.in l.j.litera.b.C.de uſufr.ubi cóntra hæc iura loquitur. Ex his etiam patet errare eos qui ſcripſerunt non ſufficere nomen hoc bona, ſimpliciter prolatum, ut compræhendãtur iura & actiones, ideoq; exigunt ſignũ uniuerſale, omnia, aut ſimile:in quo errore fuit Cõſt.Roger.in l.vlt.nu.3.de dona.colligitũ ergo ex ſupradictis certiſſima regula, ut appellatione bonorum in materia fauorabili & pœnali ueniant iura & actiones,& hæc ſit prima concluſio in hoc artic.

5 Secunda concluſio, quod in propoſito idem ſit in hoc nomine, Res, iuxta tex.in l.rei appellat.xxiii. ff.de uerb. ſignifi.& colligitur.ex l. Rei appellatio.v.ff.eod.tit.latiſſimè ſcribentes in l.j.ff. ſi cert.pet.regulariter autẽ in diſpoſitionibus legis & hominis harum uocum,res,& bona, partiũ eſt, ut colligitur ex Bartol.in l.quintus.§.argento. ff.de aur. & arg.lega.Bar.Alberi.Bald.in l.j.ff.de ſtat.homi.& eandem ęquiparationem probat Bal.in l.j.in princ. C.de uſufr. Felin.in annota.Decret.§.omnes leges.colũ.

6 antepe.& Dec.in l.j.lectu.ii.num.7.ff.ſi cert.pet. Et hoc procedit ſine dubio,ét ſi nomẽ,rei uel bonorum, exprimatur ſimpliciter,ſine aliquo ſigno uniuerſali,ut in allegatis iurib.maximè in d.l.ſi legatus. ff.ad Treb.tex.in l.nam ꝗ. xiiii.§.vlti.cum duab.ll.ſequent.ff.eo.tit. colligitur prætere rea ex tex.l.quoties.xl.§.vlt.ibi,uniuerſorum,& ibi bonorum.ff.de uſufr.notat Bart.in d.l.ſi legatus.§.j.& in d.l.nã quod.§.non omnis,ibi,omnia uel ſimpliciter.Addo tex.in l.uxori meæ.ff.de uſufr.lega.ibi bonorum meorum,& ibi

7 omnia ubi hæc æquiparantur. Tertia cõcluſio ſit,quòd ubi quis in diſpoſitione rerum uel bonorum addit pronomen,mea,adhuc ueniunt iura & actiones,contra ueteres quos ſequebatur Bart. in l.j.num.3.ff.de ſtat.homi. & ibi Bal.in princip.& Ang. de malefic.d.uerb.& eius bona.nu. 3.& in §.fina.num.2.inſtit.de iur.natur.idem etiam ſequi uidebatur Guid.deciſ.cccclii.nu.2.& alij quos refert Tiraq.d.loco nu.8. Verius enim eſt quod aduertit Barto.in

d.l.quintus.§.argento nu.3.ubi reprobat opinio.antiquorum per multa iura quib. probatur adiectionem pronominis,mea, nõ minuere ſignificationem huius dictionis, bona:nec referri tantum ad ea quæ poſſidentur.l. Idque probatur maximè ex d.l. ſi legatus.§.j.& d.l. Nam quod. §.fi.cum duab.ll.ſeq.& hanc opinionem probat tex.in l. meorum.xcj. ubi Alci.nu.1. eam dicit communem.ff.de verborum ſignifica. & Feli.in dicto.§. omnes leges. Gomeſ.in §.omnium.nu.22.inſtitu.de actio. Hiſpanus Fernandus arias.l.xxj.Tauri.nu.15.Rip.in l.j.col.fi. nu.104. ff.ſi cer.pet.Segur.Hiſpan.in l.quéadmodum.fol.91.ff.de acq.poſ.& idẽ eſt ſi dicatur omnia mea, uel mea,ſine ſubſtantiuo,bona,ex d.l.ſi legatus.§ j.per quem ita not Barr. d.§.argento.nu.4.uerſ.hoc præmiſſo,quẽ ſomniculoſe reprehendit Gomeſ.d.§.omniũ.nu.22. putans Bar.contrariũ dixiſſe. Et hinc cauendum eſt ab Alc.in l.fi.nu.79.C. de pactis.qui loquitur contra hanc receptã ſententiam: & minus bene citat Barto.in d.§.argento.& ita etiam in confiſcatione.& pęnalib.reſoluit Roma.in l.ſi conſtante.
8 §.fi.nu.8.ff.ſol.ma. Quarta concluſio ſit,ꝙ cum relictis & donationibus appellatione bonorũ ueniant iura & actiones, ex iurib.ſupra citatis multò fortius idem dicendum eſt in hypotheca ſeu obligatione bonorum , & ita communiter intelligitur tex.in l.nomen.C.quę res pign. oblig. poſſ. facilius enim extẽditur obligatio,quã donatio ex l.fi.eiuſd.ti.iũcta l.ſi ita.ff.de aur.& arg.lega.& ibi Bar.explicat : idque non tantum procedit in obligatione expreſſa,ſed etiam tacita contra Azo. ad Accurſ.relatũ, & contra eũdẽ Accurſ.uariantẽ in l.iii.C.de hæreditar. action. ubi cõtra Bal. ita communiter Doct. reſoluũt,& Paul.Caſtren.in l.ſi conuenerit.ii. ff.de pign.actio.idem Paul.in l.ſi conſtante.§.fi.ff.ſol.mat.aſſerit receptũ Dec. cõſi.349.ad fi.n.10.& Neguſ.de pign.4.mẽb.2.art.n.165. ex quo cauendũ eſt à Iaſ.errante.in cõcluſione & in allegatione illius gl.in §.item ſeruiana.n.43.Inſti.de action.
9 Quinta concl.eſt neceſſarióq; infeřt ex præcedẽtibus,vt hæc regula nõ ſolũ procedat in diſpoſitione lègis, ſed ẽt in diſpoſitione hominis,vt patet ex allegata l.vxori meę.

37.ff.de uſufr.lega. & l.ſi legatur.§.j.ff. ad Treb.cũ multis alijs. Ideoq; uana eſt differentia quam in hoc conſtituebat Gomeſ.in d.§.omniũ.nu.23.ad fi.male citãs Ang.
20 Aret.& Alex. Sexta concl.limitat præcedentes,ut.ſ.appellatione rerũ uel bonorum facta relatione ad locum, non contineãtur iura & actiones, eò quod certo loco nõ circũſcribuntur.l.Caius.ff.de lega.ii.& in l.ſi fideicõmiſſum.§.tractatum.ff. de iudic. & ad hoc d.l.Caius:extollunt Doct.ut tradit Tiraq.d.uerbo bona,nu.9.dicit nota. Iaſ.in §.Item ſeruiana.nu 42.inſtitu.de action.& ita illã l.intelligit.Io.Imo.ibi.Bal.in l.j.ff.de ſtat.homi. & eſt recepta interpretatio,ut colligitur ex Iaſ.in l.Cunctos populos.ii.lectu. ad fi.C.de ſum.Tri.& in l.Adiuo Pio.§.in uéditione.nu.6.ff.de re iudi.& in d.§.Itẽ ſeruiana.nu.42. Inſtit.de action.idẽ in cõſ.v.col.iii.li.iii.& Alc.in l.fi.nu. 80.C.de pact.Alex.conſi.xxxi.nu.vii.li.j.Alc.l. nominis, & rei,ff.de verb.ſign.Io. Cerier de primo genit.li.ii.q.ix. cõtra ꝙ miſerè agit Gomeſ.d.§. omni.col.vi.verſ.iii.nu. 23.In quo aduerte non rectè ſenſiſſe Bart.in d.l.Caius in ſummario,dũ indiſtinctè dicit in legato generali non cõprehẽdi iura & actiones,per tex.ibi, ꝙ eſt contra iura receptas ſentẽtias, tex.autẽ in d.l.Caius ſuã habet ſpecialẽ rationẽ,ut uides. Similiter circa eandẽ l. labuntur aliàs Io.Imo.& Rom.in l.fi.ff.de donatio.cõſtituentes differentiã inter uerba generalia, & magis generalia,utrobique enim ſi relationẽ facias ad locum,eadẽ eſt ratio.Sed d.l. Caius elegãter & limitabat & declarabat Lapus allega. xcj.nu.8.ad fi.ut nomina debitorũ circũſcriptè nõ dicãtur eſſe in loco:ſed aliquãdo per effectũ exactionis quæ fieri põt, loco certo dicantur eſſe bona eiuſdẽ loci uel prouinciæ, & ideo contineantur ſub legato uel diſpoſitione loquẽte de bonis,ut ſi quis leget uel donet bona Italica, uel Hiſpanica contineãtur ea quæ in illis prouincijs ſoluẽda erant:ꝙ ſequit̃ Alex.cõſ.xvi.ad fi.li.j.& Soci.cõſ.cj. nu.2.li.j.& Cerier de primo ge.li.ii.q.ix.nu.7.Sed aduertendum ꝙ limitatio hæc Lapi ex uerbis eiuſdẽ in princ. dum loquitur de pecunijs procedit planè cum expreſſim in diſpoſitione fit mentio de nominibus debitorum.

cum relatione ad locum, tunc enim ea locutio intelligitur de iſs quæ in eo loco exigi poſſunt, non autē intelligitur de inſtrumentis, uel chirographis exiſtentibus in alio loco, in quo debita exigi non poſſunt, ut colligit Alex.d. cōſi.ad finem,& ex Soci.d.cōſi. & hoc modo limitatio Lapi uera eſt,& nō tanti momenti, ut forſan ſonare uidetur alia.ſi indiſtinctè Lapus loqueretur obſtaret deciſio illius l.Caius,cum ſimil.niſi forſan agatur de relicto,uel donatione mercatoris, qui nomina tantum haberet in illis locis.Tunc enim de ipſis nominibus debitorū intelligetur: attenta qualitate diſponentis,&.ne diſpoſitio irrita ſit,vt dicemus in rub.ſequenti circa uænalia,& ita de mercatoribus loquitur Lappus d. loco crediderim,etiā ꝙ in inſtitutione & fidei cōmiſſo, ubi teſtator diuideret bona inter hæredes,tunc appellatione bonorū unius prouinciæ comprehenderētur nomina debitorū,quia tunc non fit relatio ad locū tam limitatū,nec animo reſtringendi inſtit.uel fideic.arg.te.in l.Si certarū.§.j.ff.de mili.teſt.tex.in l.cogi.§.ſed & ſi miles ibi res Italicas.ff. ad Treb.nec cōtradicit Soci.d.conſi.cj.in j.vol. imo uidetur hoc cōprobare,ſi ma
13 turè inſpiciatur. Septima concl.præcedentē ampliat:ut quando bona nominātur cū relatione ad locū,non ueniāt iura & actiones,licet adijciatur ſignum ueiuerſale cū uerbis generaliſſimis,puta omnia,uel quæcumque bona,uel omnia ubicunque ſint,ut tradit Iaſ.in d.l.Adiuo Pio.§.in uēditione nu.7.in quęſtione in qua refert ſe cōſuluiſſe vti cōſuluit d.conſi.v.li.iii.ꝙ refert idē Iaſ.in l.ſtipulatio hoc modo cōcepta.nu.22.ff.de uerb.obl.quibus in locis refert Bal.ita conſulentē,quod probat Dec.conſ.ccxxxvii.ubi in ſpecie Iaſ.citat,idē Dec.conſi.ccccxiiii.nu.11.quę declaratio iuuatur ex tex.d.l.Caius.quam notat Bal.in d.l.j.ff.de ſtat.homi.ubi erat,uerbū omnia: Iuuatur etiā ex tex.in l.generali.§.vxori.ff.de uſufru.lega. ibi omnium rerū quæ in his domibus erant: militat etiā ratio d.l.ſi fidei cōmiſſum.§.tractatū.ff.de iudic.ibi cum non loci ſit æs alienum facit tex.in d.l.pediculis.§. item cū quæreretur.ff.de aur. & arg.lega.ibi omne & ibi non uideri legatum. Ad idem facit tex.in l.quæſitum.§.penuerſ.Papinianus.ff. de fund. inſtruc.

inſtruc.ibi omnia quæ in domo erant,& ibi cautiones debitorum legatas non uideri: ad idem facit tex.in l. quæſitum.lxxvi.§.j.ff.de leg.iii. ibi omne: & ibi quodcunq; & ibi quicquid,vbi ſunt verba vniuerſalia, ſed non comprehenditur quod ex regula & ratione iuris non ſolet comprehēdi. Et eſt eadem ferè ratio ad noſtrum articulum. facit etiam ad idē text.in l.Vxorem.xxxix.§.legauerat.ff.de leg.iii.ibi,quicquid,& ibi nō deberi.Sed in propoſito melior tex.in l.ſi mihi mænia,ibi cū cæteris vniuerſis,quæ in eiſdem fundis erunt, & ibi vti optimi maximiq; ſunt,iuncta deciſione ibi nomina debitorum legato non cōtineri, Quam text.in propoſito dicit ſingularem Paul.in d.l.Caius.nu.1. Vides igitur iura clara,vt hæc cōcluſio procedat etiam ſi concurrant verba geminata & generaliſſima, vt aliquando conſuluit Corn.& ſimiliter Bertrand.quos re-
14 fert Tiraq.de retract.ligna.§.j.gl.vij.nu.28.Ex quibus iurib.infertur, in his terminis erraſſe Imol.& Roma.in d.l. Caius.niſi adijcerētur verba generaliſſima:vides enim ea uerba ita generaliſſima & geminata in d. l. Si mihi Mænia,non tamen cōprehendi nomina debitorū.Quęcunque enim uerba fingas in relatione ad certū locum nunquam uidebis poſſe eam congruere nominibus debitorum,cum nullo modo ſint in loco.Inde etiā infertur nō ſemper verba geminata & uniuęrſalia augere, uel mutare naturam rei, ut alias dicit Iureconſ.in d.l. pediculis.§.labeo.ff. de aur.& arg.lega.licet etiā uerba geminata & generalia ſæpe augeāt & magis operenť,ut tradit Alcia.li.iii.de verb. ſigni.poſt princ. Moline.ad Alex.Conſi.xxx.li.j.Ripa.in l. Ex facto.§.fi.nu.16.ff.ad Trebel. tradit multa pro & contra copioſe Tiraq.d.§.vii.nu.21.& 27.Ex eiſdē iuri. infert Tiraquel.in d.§.vii.nu. 26. & 27. contra Benedict. in d.c. Raynutius.uerb. Cætera bona nu.8.ubi dixit,quod ſi teſtator,de quo ibi relinqueret omnia mobilia & immobilia quæ haberet in loco certo, uenirent nomina debitorum: Et ideo Tiraq.d.loco.num.28. putat Benedict.loqui contra iura, & contra eum citat Docto. in uarijs locis: ſed licet Benedict. non utatur aptis terminis,uerum tamen dixit, & Tiraquel.decipitur,nam Benedict.loquitur

in inſtitutione vniuerſali,per uerbum relinquo, cum uniuerſitate bonorũ l.His uerbis, vbi gl.& Bart.ff.de hæred. inſti.Alex.in l.nam quod.§. non omnis.ff.ad Trebel.igitur ſuccedit regula l.j.§.ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtit.ut non dato cohærede,inſtitutus in certa parte bonorum,cætera omnia conſequatur , & ita congrue Benedict.ex illa regula argumentatur , nec loquitur de donatione quod non aduertit Tiraquel.Iura autẽ & Doct.quib.Tiraquel. nititur loquuntur in donatione uel legato, aliave diſpoſitione particulari,in qua non datur illud neceſſarium ius accreſcendi & conſolidandi omnia bona ad perſonam illius, in quẽ ipſa diſpoſitio dirigitur. Facit quod in ſimlii reſoluit Alex. conſi xlv. nu.ix. ibi niſi generaliter , lib.j.

16 Octaua concluſ.ad ampliationem præcedentis, & maximè ad ampliationẽ d.l.Caius eſt quod ubi ex relatione ad locũ uel ſimili cauſa,bonorũ appellatione non comprehenduntur iura & actiones, id procedat quanuis relictũ uel donatio conferatur in perſonam dilectiſſimã,etiã ſi in filiũ:ut colligitur ex Bart. conſi.l. relato à Benedict.in d. verb.nu.25 ad fi.à.Iaſ.in d.l.Adiuo Pio.d.§.in uenditione. nu.7.& alibi ſæpe pro quo in terminis eſt tex.in d.l.quæſitum.§.j.ff.de lega.iii.ubi erat relictũ filio,& ita tex.in d. l.quæſitum.§.pen.uerſi.Papinianus, ff.de fund. inſtruc.Sic & de filia loquitur in ſimili tex.in d.l. Pediculis.§.Itẽ cũ quæreretur.ff.de aur.& arg.lega.& d.l.Caius,agit de relicto Nepoti,quod fuit ſpecialiter notandũ,nequis deciperetur ex ijs quæ in iure ſæpius traduntur de fauore ſanguinis,& ſpecialibus ratione conſanguinitatis, ut l.Aurelius.§.titius.ff.de lib.leg.Alc.Regul.j.præſump.vj.& pluribus probat Iaſ.in l.j.ff.in ius voca.vt eant.& Fel. in c.cũ quidã,nu.11.de iur.iuran.Hippol.in l.una, nu.194.C.de rap. Virg. Math.de Affli.in tract.de iure protom.ex nu.14. & latius in c.j.§.Si clientulus,de aliena feud.late Tiraq.de retrac.in præfatione , ex nu.52. quibus adde tex.in l.ueſtẽ.ff.de iniur.& tex.in l. Si pater. §. fi.ibi coniunctam.ff. de adoptio.& quę tradit Clement.in rep.l.ii.col.lxj.C.de

17 reſcind.uend.Magis etiam fuit neceſſarium de hoc admonere lectorem , quia non ſolum poſſet quis decipi ex il-

lis generalibus, quæ modo retulimus fauore conſangui nitatis & dilectionis: Sed in ſpecie contrariũ ſcripſit Rom. notab. cccccexliii. dicens ob amorem filialem contineri iura & actiones, & etiam uænalia quæ alias non contine rẽtur: nec meminit illorũ iurium contra quæ loquitur, de ceptus per tex. in d.l. quæſitũ, §. ſed ipſe Papinianus. ff. de fund. iſtru. q aliud lõge diuerſum, probat, ut declarat Socin. in l. Si ita legatũ ff. de cõdit. & demonſtr. Deci. cõſ. lix.
18 Nona concl. eſt ex l. bonorũ. ff. de uerb. ſigni. ut ſine du bio appellatione bonorũ contineantur mobilia & immo bilia, ſubditque tex. contineri ſuperficiaria, de quib. in tit. ff. de ſuperfi. idque patet ad ſenſum: & colligitur ex l. tutor. xvi. §. fi. ff. de pig. actio & l. lex uectigali. xxxj. ff. de pigno. uerè enim inter bona noſtra connumeratur emphyteuſis. per illa iura. & colligitur ex l. j. cũ ſeq. ff. ſi ager ve-
19 ctig. uel emphyt. pet. Ideoque & in bonis emphyteuticis minoris requiritur ſolennitas decreti: ut in l. iii. §. ſi ius emphyteuticariũ. ff. de Rebus eor. l. etiã. C. de præd. min. de qua uoce emphyteuſis agit Alci. lib. j. parerg. c. xxxvj. indeque infertur neceſſariò ad Res eccleſiæ, quod ſcripſit (non citans illa iura) Rebuf. in ſuo cõpendio circa aliena tiones rerum eccleſiæ, facit quod ſcribit Ripa in Rubr. ff. de pign. nu. 10. quod in generali obligatione veniũt bona emphyteutica: per illa iura quæ citat: ſed minus bene: nan que illa iura loquuntur magis de obligatione expreſſa, ve rũ tamen eſt quod Rip dicit ut trademus in l. j. infra eodẽ
20 uel in rub. tit. ſequentis. Hinc ſequitur quod ſi vim & ſigni ficationẽ huius uerbi attendas, neceſſario dicendũ ſit lapſos fuiſſe ſæpiſſimè, plures maximoſq; iuris Interprætes q dubitarunt aliquando, an appellatione bonorum conti neantur Emphyteutica, uel ſimilia, in quibus quis habet utile dominiũ tantũ aliquando etiã ſcripſerunt non conti neri, nec ſibi ſatis conſtant, ut colliges ex Iaſ. variante in l. gallus. §. quidã recte j. lectu. nu. 43. & ſeq. ibi caue tamẽ: & colligitur ex relatis ab Alex. in l. ſi patroni, ff. ad Trebel. huiuſmodi etiã uarietas & negligẽtia Doct. adhuc magis colligit ex relatis a Dec. in l. j. in ii. lect. nu. 9. ff. ſi cer. pet. & tradit Math. de Afflic. in Deciſ. xiiii. nu. 9. ſed & alibi di
ſtingunt

ſtingunt an dicantur bona,indefinitè.an omnia bona vniuerſaliter,ut ſentit idem Mathæ. de Afflic.lib.j. conſtitu. Rubr.vj.nu.48.& Iaſ. Conſi.cxxiiii.col.pen.lib.iiii. Ac.inſuper alibi diſtinguũt inter hæreditatẽ & bona,ut per Iaſ. in authen.Vnde ſi parens.nu.8. C.de inoffi.teſta.& in d.§. q̃dam.rectè in utraq; lectu.Et in ſuo cõpendio feudor.nu. 45.Et Mathæ.de Afflic.in c.In generali.nu.27.ſi de feud. fuer.cõtrou.inter domi.& agnat.in lib.iii.feud.fol.37.col. iiii.In quibus locis uidebis eam quã diximus uarietatem, tam circa bona Emphyteutica,quàm feudalia, præſertim apud Math.de Afflic.in d.loco poſt alios.Et vſque adeò in hoc uariant dubitantque Doct.ut Tiraq. plures referens. in l.Si unquam uerb.bona.nu. 10.in fin.non reſoluerit an deciſio illius. l.locum habeat in donatione bonorũ feud. uel emphyteuticor. quæ utiliſſima quæſtio non erat relinquenda indeciſa.maximè repetenti l. illam.

21 Verùm ego non dubito (ut dixi) Si uerbi ſignificatio reſpiciatur, Emphyteutica & feudalia propriè bona appellari:quod rectè Dec.ſenſiſſe uidetur d.l.j.in ii.lect.nu. 9.ff.ſi cert.pet.Idem probatur ex tex.in l.Item prædia. ff. famil.erciſcun.vbi dicit hæc bona venire in iudiciũ famil. erciſ.& ſimiliter in iudiciũ cõmune diuidũ. vt l.vii. ff.com mu.diuid. quæ iura ſæpiſſimè citantur à noſtris indiſtinctè aſſerentibus, q̧ bona emphyteutica & ſimilia poſſunt diuidi inter hæredes,quod quidẽ longè aliter intelligendũ eſt, quàm interpræces putarũt,ut latè atq; utiliter de-

22 ducemus in l.j.in ii.par.infr.eod.Aliquando tamen nõ obſtante ſignificatione uocabuli,nõ continebuntur feudalia uel emphyteutica ſub nomine hæreditatis uel bonorũ,ex aliqua ratione particulari quæ ita ſuadeat,vt tradit Bart. in l.itẽ videndũ.§.fi.ff.de petit.hęredi.Alex.in d.l.Si patroni.& ita procedi.tex.in d. c. in generali, & quæ ibi tradit Math.de Afflic.ita etiã eleganter cõprobabis quod ſcribit Io.Cro.in l.Si conſtante nu.26. ff.ſolu.matr.qui hæc non aduertit:& non eſt nouum. aliqua ex defectu intentionis non cõpræhendi in diſpoſitione generali,quæ tamen quo ad uerba ſunt eorũ,de q̃bus loquitur ipſa diſpoſitio, ut in l.obligatione generali.ff. de pignor.& alibi ſæpe, facit l.

item

itē apud Labeonē.§.ait prætor.ff.de iniur.ibi, quæ notabilia ſpecialiter, Optimus tex.in l.Siquis ita.xvj.§.ſi quis cū ignoraret,ff.de teſtam.tutel.ibi licet nomē, & ibi quia
23 nō ſenſiſſet. In quæſtione autē d.l. Si vnquam.crediderim l.illam procedere etiā in bonis feudalib. uel emphyteuticis, ſi fuit uera donatio ex parte eius q liberos poſteà ſuſcepit,ita ut nouus poſſeſſor principaliter ab eo habere dicatur,tūc enim militat ratio legis, militant etiā uerba, cū & hic propriè de bonis agat, vt probaui. Vbi autē in caſu d.l.Si vnquā, bona illa alteri obuenerint magis ob nouā conceſſionē domini directi,uel alia cauſa,quę maioris pōderis ſit quā renūciatio & uoluntas illius q liberos ſuſcepit:aliud dicendū erit,quia tūc poſſidens nō dicetur habere ab eo:ex ijs quæ trademus in l.cum multa.infra tit.ſeq.
24 Decima concluſio in hac materia ſit,quod iura & actiones,licet propriè dicantur bona,conſtituunt tamen bonorū ſpeciē diuerſam à mobilibus & immobilibus: nec propriè dicuntur mobilia uel immobilia,ut colligitur ex Iureconſ.in d.l.à diuo Pio.§.in uenditione.ff.de ne iudicata ex text.ad hoc celebri apud Doct.in l.quam tuberonis. §.in peculio.ff.de pecul.ibi, res mobiles & ſoli,& ibi hoc amplius nomina debitorum,& ita antiqui Doc.tradebāt, ut refert Bartol.in l.poteſt.ff.de author.tutor.Bartol.in l. mouentiū ff.de uerb.ſignifi. & ibi notanter late qui Alberic.Et hæc eſt recepta theorica , ut tradit Alex.in d.§. in venditione , in j.nota.idē Alex.in l.j.nu.9.ff. de vulga. & pup.& in multis conſilijs,quæ citat Aymon.cōſi.ccxiii.ad fi.Alex.conſi.xlv.nu.8.lib.j.& idem in conſi.xxiiii. lib.vj. Guid.pap.q.ccxcj. Deci. in d.l.in ii.lect.nu.8.ff.ſi cert.peta.idē Deci.in conſi.ccccxiii.nu.11.Panor.in c.nulli , nu. 9.de reb.eccleſ.Neguzan.de pignorib.in ii.par..ii.memb. nu.9.& latiſſimè more ſuo Tiraq.de retract.lignā.§.j.gl. vii.nu.9. ubi refert Iaſ.in uarijs locis hoc extollentē,aliosq; numeros Doct.Et licet eos dicat in hoc uariare,tamen hæc eſt recepta ſententia , & quidem uera ex illis iurib.maximè.d.§.in peculio,& ſuadetur ex eo, quod iura & actiones naturaliter & ex uſu loquendi manifeſtè ſeparantur à rebus mobilibus & immobilib. vt ex Oldr,

tradit

tradit Alberic. in d.l. mouentium: Et in his præcipuè attenditur uſus loquendi & mens diſponentium, l.quintus. §.primo ibi,non facilè quis computat,ff.de aur.& arg.le-
25 ga. Ex qua doctrina infertur nõ rectè loqui fuiſſe gl. in l. fin.C.in quib.cauſ. in integ.reſtit. non eſt neceſ. in uerb. quærere, ubi indiſtinctè numerabat actiones inter immobilia,per text.quem malè adducit in l.ait prætor.§.1. ff.de iur.deliber.& contra gl.in hoc eſt tex.in l.poteſt. ff.de au tor.tuto. dum ſine prætore permittit diſtractionem actio num minoris. Inde etiam infertur errare Notarios, & alios putantes plus contineri ſub uerbis, mobilium & immobilium ſimul,quàm ſub uerbo bonorum:& ita ex inani uerborum ſuperfluitate ſæpe nocent. Cauebis ex inde etiam à uariatione gloſſ.& Alexand. ad Barb.in d.l.mouentium.Sic & ab alijs aliter uariantibus,ut refert Tiraquel.d.§.j.gl.vii.nu.67.& 8 Hinc infertur quod in donatione uel relicto bonorum mobilium & immobilium non continebuntur iura & actiones : ex Bart. & Doctor. in locis ſup.citatis, Bart.expreſſim , conſi.l.idem Bart. in l. fin.num.4.uerſi.quæro.ff. de uſufr.lega.& Iaſ.in d.§. in uenditione num. 7. & in conſil.v. lib.iii. & Guid.Pap.d.q. cclxj.Dec.conſi.ccxxxvii.col.j.& in d.l.j. in ii.lectu.num. 8.ff.ſi cert.peta.& Benedict.in d.uerb.cætera bona,numero 25. Gomeſ.in d.§.omnium,num.22. & in ſtatuto in caſu notabili latè tradit Corn. conſ.ciiii. ex num. 19. lib.ii.
26 Marian. Socin. iunior conſi.cxv.col.j.lib.j.Capel. Toloſ. ibi Aufrer. q.cccxv. Inde infertur ad quæſtionẽ ſuperius tactam , quando publicantur ſeu confiſcantur mobilia & immobilia. dicunt enim plures nõ publicari iura & actiones:ut ex Bal.Angel.Imol.tradit Alex.in l.ſi conſtante,§. ſi.nu.9.ff.ſolut.matr.Idẽ dixerũt Guadin.& antiqui, quos refert Tiraq.d.nu.9.poſt princ.ubi hoc cõmiſcet alijs materijs, & uidetur ut receptũ tradere: ita etiã Neguzan. de pign.ii.par.ii.memb.nu.10.Cerier de primo geni.lib.ii.q. 9.nu.3.Alex.in terminis in publicatione bonorum conſi. ccxliiii. lib.vj. ubi addidit idẽ eſſe quanuis publicatio fiat cũ ſigno vniuerſali omnia bona , ut ſi adijciatur mobilia & immobilia, non ueniant nomina debitorum. Idemque

eſt

eſt de mēte aliorū, quos Tiraquel. citat & hic allegamus. & cōprobatur ex Bartol. & à lijs citatis numero proximo, & ex inferius adducendis, q in propoſito aſſerunt idē eſſe in diſpoſitione indefinita quod in uniuerſali: & probatur ex iurib. quæ adduximus ſuper in l. vii. cōclu. circa l. Caius. ff. de legatio. ii. Et hæc opinio uidetur planè tenenda in publicatione, & ſic in materia pœnali reſtringenda cū idē cōmuniter à Doctor. tradatur in donatione & legato, & ſic in materia fauorabili: vt videatur procedere argum. à fortiori. Et tenendo hanc opin. in confiſcatione, ſine dubio dicas nihil referre an ſententia loquatur ſimpliciter de bonis, an generaliter de omnibus bonis. ut Alex. tradit in d. cōſil. & eſt de mente aliorum: in quo minus bene contrariū ſcribit Moline. ad Alex. d. conſi. in ulti. additio. adducens malè Tiraq. q id nō ſcribit & debebat Alexan. in d. cōſi. citare Alberic. in iii. par. ſtatu. q. xiii. ubi idē concludit in publicatione & ſtatuto pœnali, ne veniant iura & actiones cū agitur de bonis mobilibus & immobilibus,
17 & ita Neguzan. de pignor. in ii. par. ii. memb. nu. 10. Vnde infertur erraſſe grauiter Chanaſſe, à quo cauendū eſt in cōſuetud. Burgund. in Rubri. ii. §. j. nu. 14. fol. 94. col. iii. q dicit ꝙ in confiſcatione bonorū mobilium: ueniunt iura & actiones quæ mobilibus dicit æquiparari, & aſſerit id à Docto. tradi. quod poſſet lectorē fallere. Doctor. enim cōmuniter contrariū ſcripſerunt, ut uides, cū iura & actiones ſeparent à mobilib. & immobilib. & in confiſcatione etiā omnium bonorū mobilium & immobiliū, non accedant alteri ex illis ſpeciebus ſecundū Alexand. & communem, & ita in legato mobiliū conſuluit Alexand. quē ſequitur Deci. Conſi. cclxxxj. numero, c. & conſi. ccxxxvii.
18 & Oldrad. conſil. ccxix. Sed aduertendum eſt, quod in publicatione bonorum, ſi ſententia loquatur de mobilib. in caſu quo de iure omnia bona confiſcantur, uidetur ſententia intelligenda ſecundū iuris deciſionem, ut tunc ueniant iura & actiones, quia militat regula. d. l. ſi ademptis. C. de ſenten. paſſ. quod uoluit Moline. ad Alexand. d. conſilio ccxliiii. libro vj. & tunc poteſt dici quod pars bonorum trahit totum ex deciſione legis, nec eſt

cur

cur relinquantur nomina debitorum ei cuius bona mobilia,& immobilia publicantur:ſed etiam in ſtatuto loquente de pœna mobilium & immobilium loquitur Alberic. d. q.xiii. arguens ab odio pœnæ per l. ſanctio legum, ff. de pœn. & ſic non eſt tuta declaratio Moline. niſi in caſu apertè deciſo aliqua lege confiſcante omnia bona delinquentis,ad quam legem referatur ſententia, ideoque ſecundũ illam debeat intelligi,iuxta l.quint.§.ſi iudex.ff.de re iudicata cum ſimilibus. Hinc etiam ex hac decima cõcluſ.infertur ad obligationem & hypothecam,in qua quotidie errant Notarij adijcientes uerba illa mobilia & immobilia, quia tunc ex proximè adductis non uenient nomina debitorum,ut in ſpecie dicit Angel.Aret.in §.j.inſtitu.de mutil.ſtipula.& alij quos citat Tiraq. d.§.j. glo.vii. nu.9.Neguzan.de pignor.in ii.par.ii.memb.nu.9.limitando id notanter in caſu quem tradit Nouell.de doc.vi.par.
29 priuil.lxviii.& Neguzan.iiii.membr.ii.par.nu.84. Sed in hypotheca poſſent teneri cõtra Doc.ut in obligatione bonorum mobilium & immobilium ueniant iura & actiones,quia eſt minus præiudicium, & quia mens contrahentium de omnibus bonis eſt, & illa adiectio Notariorum fit ex ſtylo, ideoque non debet reſtringere quod contrahentes uolunt, argu.doctrinæ Bartol.in l.j.num.10.in fi. ff.de iur.codicil. & quia in conuentionibus non tam proprietas uerborum, quàm mens contrahentium attẽdi debet,v.in materia dicit l.fin.C.quæ res pigno. obliga. poſſ. & in propoſito notat Deci. conſi.ccccIxxxij nu.10.pulchrè Iureconſ.in l. in conuentionibus.ccxix.ff.de uerb.ſignifi. ubi ponit exemplum, ad quod non ſolent aduertere Docto. qui alibi indiſtinctè excludunt ſucceſſorem particularem,quem Iureconſul.ibi mittit,quod alio loco explicabimus. Pro hac noua opinione facit regula illa iuris, quòd inducta ad augendum non debent afferre diminutionem &ècontrà l.legata inutiliter. ff. de legato primo cum alijs.Facit etiã quod not.Pau.Caſtren.in d.l.quã Tuberionis.§.fi.ff.de pecul.ubi refert ſe ita conſuluiſſe. Nec eſſet nouũ ut uerbũ generale,bona,quod præcedit,non reſtringatur ex illa dictione mobilium & immobilium, ar-
gum.

gum. tex.ubi latè Bartol.in l.quæſitum.§.fina.ff.de fundat.inſtruc. de quo notabiliter agit Mathæ. de Afflict.in Deciſio.cvi.& Rip.in l.cum filio,numero 57.ff.de legato
30 primo,& in hoc poſſet adduci quòd in ſimili ſcribit Fulgoſi.in l.j.ad fi.C.ſi aduerſ.tranſact. ubi agit de quæſtione,quæ erat inter duos filios quos pater inſtituit: alterū in mille,alterū uerò in bonis mob.& immob.& cōtendit Fulgoſ.tunc quod id filius obtinebit etiã nomina debitorum,ut ex uerò ſimili mente teſtantis,qui aſſignando certam quantitatem uni,& alteri mobilia & immobilia,videtur ſenſiſſe de omnibus bonis exceptis iuribus, & actionibus. Quaſi omnia bona huic dare uideatur exceptis mille quæ ſpecialiter & limitate alteri relinquit, ꝙ autem à mobilibus & immobilibus ſeparentur iura & actiones eſt reſtrictio quæ fit ex iuris ſubtilitate,aliudq; uidetur tunc ſuadere mens teſtantis, quæ magis attendi debet ſecundum Fulgoſ.quẽ male refert Corne.d.conſi. ciiii.nume.21.lib.j. & Socin. Nepos d.conſi.cxv.col.j.li. j. Et ita in ſimili quòd mens diſponentis præferatur ſignificationi mobilium uel immobilium. tradit Deciſio.ccclxxxj.nume.5.quibus adde doctrinam tex. in l.quiſquis. ff. de verborum ſignificatione. & d.l. in conuentionibus ff.eodem,& ita in obligatione tentamus aliud dicendũ, quàm in donationibus & legatis,ut etiam in alio fit differentia inter illa per Bart. in l.ſi ita.ff. de aur. & argen. legat.& in alijs, ut ex Bald. Gomeſ.Crot.tradit.doctiſſ. Couaſ.Ruu. libro ſecundo reſolut. capitulo quinto,nu-
31 mero ſecundo. Vndecima concluſ.ſit ad ampliationem præcedentis,ut illa qualitas uel adiectio mobiliũ & immobilium reſtringat nomen bona, quamuis exprimatur cum ſigno uniuerſali omnia, ut eſt de mente omniũ ſuperius citatorum:& ita in ſpecie tradit Bartol.d.conſi.l.loquens de legato per uerba generalia & uniuerſalia & geminata,ut etiam tradit Iaſ.in d.§. in uenditione,& fortius tradit Deci.conſi.ccxxxvii. numero 1. & ita cum ſigno uniuerſali loquitur deciſio.Capel.cccxv.Aimon.referens plures in Rubr.ff. de legatio.j. numero 72. & ita ſentire Doctor.communiter, colliges ex Tiraquel. in d.

tracta.de retract.§.j.gl.vii.numero 26. & ibidem nume. 28.refert Corne. & Bertrand.ita conſulentes, & in terminis ita colliges ex Iaſ. in l.ſtipulatio hoc modo concepta ad finē,& in uerbis generaliſſimis & geminatis, tradit hoc Deci.in d.conſ.ccxxvii.col.j. & in l.j.in ii. lect.numero 8.ff. ſi cert. petat. poſt Guidon.Deci.ccxci. ubi loquitur etiam cum adijcitur, dictio uniuerſalis:ex quibus patet hanc eſſe receptam ſententiam apud ſcribentes, & ita conſulit Deci.in caſu in quo erat dictum, omnia bona mobilia & immobilia ubicunque reperiantur, non venire iura & actiones, niſi de illis fiat ſpecialis mentio, Deci.conſi.xxx.numero 2. uerſic.quarto, iuncto nume-
32 ro 5.Vnde cauebis ab Alcia.qui immemor commun.opinionis, contrarium ſcribit in d.l.mouentium.ff. de uerb. ſigni.putans uerbum,omnia hoc caſu operari,ut cū mobilibus & immobilibus veniant iura & actiones:& idē repetit Alcia.etiam in l.j.C.de ſacroſan.eccle.& eum ſequebatur Moline.ad Alex.conſil.xlv.libr.j. immemor cōmunis ſententiæ, ſic etiam cum Alcia.Hiſpanus Couaſ.in c. tclatū.ii.nu.j.in fi.de teſta.hęc autē recepta opinio iuuatur ex l.quæſitum.§.punul. uerſi. Papinianus.ff.de fund. inſtruc.fulcitur etiā ex textu in l.quæſitum.§.j.ff.de leg. iii.ubi erat relictum cum ſigno uniuerſali & uerbis geminatis,nec ueniunt iura & actiones, ut latius cōprobaui-
33 mus ſupra in vii.concluſione, numer.13. Duodecima cōcluſio ſit in propoſito, ut quamuis actiones de ſe faciant diuerſam ſpeciem bonorum,nec propriè dicantur mobilia nec immobilia, tamen aliquando regulantur & cenſentur ſecundum naturam rei ad quam competunt, ut in minore & Eccleſia actio competens ad rem immobilem, reguletur ut res immobilis,& non poſſit diſtrahi ſine ſolennitate requiſita immobilibus, ſecundum gloſſ.l.j.C.ſi aduer.tranſact.gloſ.in Authen. de non alienan. aut permutand.reb. eccleſ. §.j. in uerbo numeranda : commendat Iaſ.in l.fin.num.22.C.de iur.emphyte.notat. Paul.in d.l.quam tuberonis.§.fin.ff.de pecul. ubi pulchrum verbum ſcribit, & circa hoc mirè uariant ſcribentes, ut copioſè & utiliter tradit Tiraquel. dicto loco. nume. 14.1.
&

& ſequen.tandem uerò numero 17.probat hanc reſolutionem, quam dicit receptiorem, & aliquib. modis eam declarat, & nouiſſimè Hiſpanus Antonius Gometius de contract.cari.x.colū.ii. Aduerte tamen quòd ſecundum hanc reſolutionem,ſi eam intelligas ut ſcripta eſt à multis Doctor. deſtrueretur illa recepta ſententia quæ colligitur ex d.§.fina.l. quam tuberonis.ſemper enim actio competet ad rem mobilē uel immobilē,& conſequenter ſemper poſſet connumerari uni uel alteri ſpeciei, maximè attenta regula.l. quia actionem.ff. de regul.iur. & ideò hæc reſolutio periculoſa eſt: in qua etiam ultra rela toſà Tiraq.ſe inuoluit Mathę.de Afflict.lib.ii.feudoro.in tit.de feud.cogno.numero.49.cum ſequen.referens & alios uariantes: nec etiam ſatis ſe explicat Panormi.in c.
34 nulli.nu.8.de reb.Eccleſ.Nec ſatisfacit reſolutio Bart. in l.puteſt.ff. de author.tutor quam doctor.frequentiùs ſequuntur, ut colligitur ex Panor.& alijs ſupra citatis : & tradit Alex.in d.§.in uenditione,& Guid.Pap.in conſ.lii. Alex.in conſi.cxxv.nume.4.libr.j.& Aufre.ad Capel.Toloſan. in quæſtione.cccxv.ad fi. Hiſpa.Suares allega.xx. pag.iii.Alcia. in d.l.moueutium :ſi enim bene inſpexeris diſtinctionem Bart. non ceſſat difficultas proximè tacta, nec conſtat quando uerificetur conſideratio Bart.dicentis hanc reſolutionem procedere quando neceſſe eſt iura & actiones accedere alteri ex his ſpeciebu s bonorum: hoc eſt ignotum per ignotius.Niſi quoquomodo intelligas Barto. ut neceſſium ſit iura & actiones alteri ſpeciei bonorum accedere. Quando agitur de bonis conſiderandis in perſona in qua ius cōſtituit differentiam inter eius mobilia & immobilia,ꝙ regulariter ceſſat in illis perſonis quæ liberè poſsūt bona ſua alienare.Sed nec id ſatiſfacit.Et in caſu Pau.Caſt.in d.§.fi.l.quā tuberōis,nō erat neceſſariū ut nomina debitorū applicarent alteri ex his ſpeciebus bonorum,& ſic uides Paul. & alios ſibi nō conſtare.Vnde poſſet dici nō eſſe generale,ſed particulare,ꝙ colligitur ex gloſſ.in dictis locis , ut ſcilicet ea conſideratio tantū procedat circa ſolennia adhibenda in actionibus diſtrahendis:quæ doctrina in illis terminis proba-

tur ex tex.cũ gl.in l. ſi ad reſoluendam.C.de pręd.mino. vt notat.Cagnol.in l.qui actionem, nu.3. ff.de reg.iur.& alij ex ſupra relatis. Non autem tam generalis cóclusio uidetur deducenda ex illis gloſſ.ne deſtruatur doctrina
35 principalis, Item ex dictis Oldrad.in d. conſi.ccxix. & Alberi.in d. l.mouẽtium in negocijs occurrentibus, non tam ſequerer hãc periculoſam diſtinctionem Bart.& aliorum,quàm rationem rei & mentẽ diſponentium: quia aliquando ratio vrgebit ut iura & actiones ſæparentur à reliquis bonis:interdum ratio ſuadebit,ut inter mobilia & immobilia numerentur, ut in quæſtione Fulgoſ.(de qua ſup.)num.30.& opinione Moline.nu.28.in caſu autem d.§. in uenditione,l.à diuo Pio,ex Bar.ibi.ii.oppoſit. iuſtiſſimum fuit ut nomina ſepararentur à cęteris bonis, ne lites ex litibus orirentur,ſi cogeretur creditor ſeu victor exigere ab alijs qui debitori ſuo deberent. Et ultra alios circa illas gl.& receptam reſolutionem,uide vnum quod ſcribit Bart.in l.ſi ſic legatum.§.fin.in fin.ff.de lega. 1.Præmiſſis itaque his concluſionib. circa effectũ nominis,bona,de quo fit mentio in omnibus legib.huius tit.& ſequẽtis,nunc ex d.l.bonorum,& ſup.traditis inferri poſſet ad plurima, ſed ex multis pauca atque utiliora ſelige
36 mus. Primò igitur in propoſito infero,longè aberraſſe Hiſpan.Gomet.ind.§.omnium col.vi.in fin.Inſtitu.de Actionib.numero 23. uerſic. tertio limitatur, qui ſecurè ſcribit,quòd in omni donatione rerum uel bonorum,ſubaudiatur, ut ueniant res uel bona loci in quo fit donatio,per textus in l.ſi fundus,ff.de euiction.& l.Medico.ff. de aur.& arg.legationi. Sed miſerè labitur, nec aliquid faciunt illa iura quæ citat: Verum enim eſt quod donãs, bona, ſentit de omnibus illis quæ ubicunque habet, non autem ſolùm in loco donationis, cum omnia ſua ſint, & ſic uerba & ratio pariter militant ino mnibus. facit l.in hac.C.de donationi. & de alibi ſitis facit l.ii.C.de excuſſionib. tuto probatur euidenter, quia dominium bonorum nón limitatur ad certum locum, ſicut de actionibus dicit textus, & ibi notant ad confiſcationem bonorum Alberic.& Iacobin. in l.ſi fideicommiſſum.§.tracta-

tum.ff.de iudic. & in conſiſcatione etiam Bartol.in l.relegatorum.§ interdicere.ff.de interdict.& relega.& quæ tradit Dec in conſilio ccvii.Rubeus conſilio xlv.poſt Iaſ. & repetentes latè in l.primá.C. de ſumma Trini . rob tur hoc, quia ſecundum illud dictum Gome.nunquàm donatio improbaretur, quaſi omnium bonorum præſentium & futurorum, contra Bart.& communem in l. fin.C. de pact. & in l. ſtipulatio hoc modo.ff. de uerborum obligationibus. Nec ullo modo obſtat d.l.ſi fundus ff.de euiction. ibi enim diſponitur aliud omnino diuerſum,nempe quòd ubi cauendum eſt uel ſatis dandum,intelligatur ſecundum conſuetudinem loci, in quo cōtrahitur. quia ad eam tanquàm proximiorem & magis de mente contrahentiũ cenſetur habita ratione,& ita Doct. quos citat Felin.in c.j.nu.23.de ſponſal.in quo adhibētur diſtinctiones,ut per Alberi.in d.l.ſi fundus.& Roch.in c. fina.q.xii.de cōſuet.repetentes in l.j.C. de ſum.Trinit.& fid.cathol.refert Andre.ab Ex ea in libr.de pact.nu.498. Hiſpan.Anto.Gomet.in l.iii.Tauri,nu.20. & procedit.d. l.etiam ſi res de qua agitur ſit extra illũ locũ,ut tradit Iacobin.de ſanct.Georg.in l.nō ſolum.ff.de iur.dot.minus obſtat.d.l.fina.ff.de aur.& arg. lega enim unicũ genus argenti legabatur,intelligit tex.de argēto quod erat tēpore teſtamēti,ex regula l.ſi ita,eo.ti.nec ibi ſit reſtrictio, ſed declaratio, hic autem fieret reſtrictio cōtra uerba & contra mentē diſponētis.Ex eadē generalitate & ſignificatione huius nominis, bona, utilius infertur ad relictũ bonorum, an comprehendat uænalia:in quo plures uidi docere,q; ſub nomine bonorũ in relictis,non ueniāt uænalia: idq; incautè ſcribit. Bal.in Rub.C.de uerbo. ſign. nu.4.Deci.conſil.381.nu.5.idem Dec.in l.j.num.24.ff.de regul.iur.& Bellon. in conſi.9.nu.7.& Carol.Ruyn.conſil.clv.nu.9.libr.iii.Deci.conſil.lxxvi.nume.2.idem Dec. in authen.præterea nu.7.C.unde vir & uxor.& in l.omnia,nume.1.ff. ſi cert.petat. idem in conſil.389.col.final. num.11.& Hyppol.in Rubr.ff.de fideiuſſo. numero 195. ſentit Soc. in l.qui Romæ,§. Callimachus,colum.j. ff.de verb.obligatione,vbi Iaſon tangit,ſed non ſatis reſoluit,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

numero 5.variat idem Iaſon.in §.Item ſeruiana,numero 49.cum ſequenti. Inſtitutio. de Action. Sed ibi Gomeſ. numero 19.apertè dicit in legato generali non comprehendi uænalia, & ibi etiam,numero 22.ſic etiam Romana in Notab.ccccxxxvii. ita etiam Iaſ.in l.j.C. de uerb. ſignifi.numero 1.dum ſequitur Bal.in Rubric.eo. titulo. quem retuli: & idem repetit Iaſ. ibi uerſi.ex his habes, ubi citat Bartol. in l. diuus. ff. de bon. damnator. qui id uidetur dicere,numero 4.& hoc tandem probat Crot.in l.ſi conſtante,in ii.lectu.numero 139.uerſi. ſecundo. ubi ſequitur Bald. in dicta Rubric. & idem Crot. in j. lectu. numero 96.uerſicu. idem etiam dicendum, ubi melius incepit ſentire:ſed tandem ita concludit cum Bal.In hoc uariauit doctiſ.Alex.in d.l.ſi conſtante,n.27.ubi prius bene reſoluit, ſed ſtatim ſibi repugnans ſubdit in uerſ.ſed reſponde, quod in legato generali non uenient uęnalia, nec etiam in hoc manet, uariauit etiam Neguzan.de pignor.in ii.parte ii.memb.nu.15.cum ſequen. quibus addo, quod Alberic.in d.§.uxori, in ſummario uariat,& idem Alberic. in l.ubi adhuc,num.10.de iur.dot. uidetur cum his ſentire, ut non ueniant uænalia: & apertè Bal. ibi nu.19.uerſ.ſicut. Fatetur autem Bal. in d.Rub. & ſequuntur alij ſup.relati, magis communiter quod in hytheca generali uenient uænalia, licèt nō in legato: quod colorant Crot. & Gomeſ.ubi ſup.ratio minoris preiudicij.Sed hi non aduertunt quòd Bal.quem ſequuntur, loquitur generaliter de omni contrac.dicēs plus cōprehendere contract.quā relictū,de quo miratur Iaſ.d.§.itē ſer. n.50. maximè attenta reg.l.in teſtamentis.ff.de reg.iur. ſecundum cōmunem allegationem eandem differentiā inter legata & donationem.facit Bal.in l.j.ff.de ſta.hom. Ad hanc autē opiniōnē circa legatum citauit Bal.tex. in l.generali.§.vxori.ff.uſufr.lega.Quo etiā mouētur Dec. & alij:qui etiam in hanc partem adducuntur tex.in l.pediculis.§.itē cum quæreretur.ff.aur.& arg.lega.Sed melius citarent tex. in l. ſeruos.lxxiii. in fin.ff. de lega. iii. Qui magis urgere uidetur, ad ſecundum uerò. Quod Bal.& alij dicunt de hypotheca & contractibus allegant

l.cum tabernam.ff.de pign.uides igitur Bal.Dec.& alios magni nominis uoluiſſe in legato generali non comprehendi uænalia.Quia concluſione retenta,ipſe Dec.eam limitat,ut procedat in legato indefinitè prolato. puta cũ legantur res uel bona: ſecus ſi addatur ſignũ uniuerſale, omnes uel omnia, quia tunc dicit cõtineri uænalia.& ita in tot locis ſupra citatis ſẽper hoc ſcripſit, adducẽs Bart. in d.§.uxori: & hoc appellat ipſe Dec.differentiam inter diſpoſitionem generalem & uniuerſalẽ: & ita cum Dec. Bellonus d.conſ. & ante eos Iaſ.d.l.j.nu.2.C.de uerb.ſig. ꝙ ẽt repetit.Dec.eodẽ modo ad caſum.l. obligatione generali,ut ſtatim trademus. & cum Dec.plures, quos eius authoritas traxit,qui idem ſcribit cõſ.ccccclxxii.nu.2.Sed Bal.in d.rub.lapſus fuit magiſq; errauit.Dec. ubi ſupra; tã in concluſione,quã in allegatione tex.& Bar.in d.§.uxori:ueraque concluſio eſt,ut regulariter in legato generali rerum uel bonorum comprehendantur uænalia ſecundum uerbi ſignificationem, maximè cùm in legato non fiat præiudicium teſtatori, qui dum uixerit omnia ſua integrè habebit,& de eis liberè diſponet, & hoc probat text.in d.§.uxori.& ita vult gl. ibi & glo.in l.pediculis.§.item cùm quæreretur,dum in illis iuribus ex particulari ratione inquit gloſſ.non comprehendi uænalia,ſentiens regulam eſſe ut comprehendantur. Ideo autem in
39 d. §. uxori non comprehenduntur uænàlia,quia non fuit legatum ſimplex, ſed cum relatione ad locum, ut patet ex litera. Vnde talis relatio reſtringit ut gl. ibi recte ſentit citans l.Caius.ff.de lega. ii. de qua latè egimus ſuperius in ſepti. & octa.concluſ. Quæ reſtrictio etiam tunc fit ex regula iuris, qua habetur non cenſeri eſſe in loco ea, quæ ibi extant, ut quam citò inde amoueantur.ex l. quæſitum.§.prædia.ff.de leg.iii.& l.ex facto.xxxv.ff.hered.inſti.ita ẽt intelligunt Bald.& Cuma.in d.§.uxori:& ex Bart.benè colligit Alex in d.l.ſi cõſtãte,nu.27.idẽ volunt Pau.& Cor.in l.j.C.de uerb.ſig.tradit notãter Hiſp. Couas Ru.à leiua,uir eruditione & uirtute inſignis li.ii. reſol.c.v. cuius relatione dicas hanc cõem eſſe ſentẽtiã. & ita uerè ſẽtit Bened.in c.Rainucius,uerb.cætera bona

numero 15.& Negu.in d.loco,numero 37.bene explicans verba Bar.& eum in hoc ſequitur Cagno.in l.prima,num. 21.ff.de regu.iur.& in l.fin nu.258.C.de pact.& Molinæ. ad Dec.d.l.prima.& Paul. Picus in §. Titia cum nuberet. numero 111.ff.delega.ij.& Aymon in l.j.nu.73..ff.de le.j. & ita bene ſenſit Alex.cõſ.cxviij.lib.v.nu. 5. bene ẽt ſenſit Afflict.deciſ. cv. nu.6.ver.an autem.& Alci.in l.is qui natus.ccx.in fi.ff.de uerb.ſign.& Ioan. dilectus de arte teſtandi.cap. de lega. caute. xix. & nouiſſimè Anconitanus ſtracha.in trac.de merc.titulo mandati, pag.clxx.Ex quibus (ſi numerum attendis) patet hanc eſſe receptiorẽ ſententiam.Eodem modo reſpondetur ad l.j.C.de verb. ſign. legat enim prædijs non poterant comprehendi vænalia, vt text.inquit nec alia, quæ non erant naturalia prædiorum de ſe, vel ex vſu domini. Quod vltrà Docto. melius explicatur attento. Quòd nomen prædiorum non comprehendit res diuerſas ibi exiſtentes: qualitas autem adiecta.de prædijs inſtructis non refertur ad accidentalia, ut probat tex.in l.cũ de Lanionis.§.ſabinus.ff.de fun. inſtr.quẽ ibi notat Bart.& Boer.deciſ.clx.ad idem tex.optimus in l.fundi,uerſ.labeo.ff.de actio.empt.quem extollit Iaſ.l.fi.num.12.ff.de conſt.princi. & ſic patet.d.l.prima, & d.§.vxori probare magis hanc ueram & receptiorem ſententiam contra Bal.Dec.& alios, ut in legato generali ue
40 niant uænalia. Oſtare tamen uidentur duo illa iura.ſ.d. §.item cum quæreretur.l.pediculis.ff.aur.& arg.le.& d.l. ſeruos in fine.ff.de lega.iij.nam in d.§.item cum quærere tur.legauit mulier omne ſuum ornamentum muliebre,& tex.inquit,ſi mulier negociatrix erat non cõprehendi ornamentum uænale,ſed id quod teſtatrix ad ſuum uſum pa ratum habebat:eodẽ modo in d.l.ſeruos. legauit quis ſeruos ſuos & text. inquit ꝙ ſi teſtator uænaliciariam uitam exercebat in dubio nõ contineri eos quos comparauerat, ut illico diſtraheret quaſi eos magis mercis loco quàm ſuorum habuiſſe credendus ſit. Nec ſatisfacit ſolutio quã ſentit glo. in d.§.item cùm quæreretur uerbo non uideri. Quæ notat ibi pronomen mea,reſtringere legatũ ne com prehẽdat uænalia:quaſi mea uel ſua nõ dicantur,niſi quæ ad

ad proprios uſus parata ſunt. Quã interpretationẽ probat Bar. in illo §. & Pau. in d. l. j. C. de uerb. ſign. & Iaſ. in l. qui Romæ. §. duo fratres, nu. 62. ff. de uerb. obl. & Hiſpa. ubi ſupra nu. 1. ver. ij. & nu. 3. uerſ. iiij. concluſ. & uidetur probare Iaſ. in l. grege legato, nu. 3. ff. de leg. j. dum citat d. l. ſeruos. Obſtat enim manifeſta ratio: quia regulariter ſecundum cõmunem ſenſum non poteſt fingi exemplum legati ſine illo pro nomine: non. n. aliter teſtatores legant uel relinquunt niſi cũ adiectione illa, bona mea, ſeruos meos, ornamentũ meũ, & ſimilia. obſtat ẽt recepta doctrina quæ in alijs articulis habet pronomẽ meũ, non reſtringere, ut ex Bar. & multis adduximus ſupra in iij. concluſ. Vnde aliter ſuccurrendum uidetur huic nõ leui difficultati, ut hæc duo iura intelligantur procedere in diuerſo caſu. Nos enim in principali quæſt. agimus de legato generali rerũ, vel bonorum, & tunc aſſerimus comprehendi uænalia: at in illis iuribus nõ fuit legatum generale, ſed potiùs certa ſpecies bonorum expreſſa fuit inter quæ longa eſt differentia: quam vt receptam tradit Alex. in d. l. ſi conſtante nu. 24. uerſ. præterea, & ante eum Romam. §. fi. eiuſdem l. nu. 8. licet id non adducant ad intellectum horum iurium. Nec mirum ſi plus cõprehendat legatum generale quàm legatum certæ bonorum ſpeciei: ex adductis à Roma. & Alex. & ex eo quod ratio ſuadet uerba magis generalia latiùs extendenda. argu. tex. in l. ſi ita ſtipulatus. lvj. ff. de fideiuſſo. & l. j. & generaliter. ff. de leg. preſ. in l. fraudem, §. fi. ff. de mil. teſta. quo argumento vtuntur. Docto. in uarijs articulis, ut per Tiraq. in l. boues. §. hoc ſermone. xxvj. limita, quæ dña etiam iuuatur ex mente diſponentis, faciliùs enim & propriùs inter bona ſua numerabit. qs uænalia, quàm ubi diſcendit ad certam bonorum ſpeciem in qua habet uenalia & non vænalia, & ita illa duo iura accipienda uidentur, ut ſuſtineatur receptior ſententia: aliter enim difficultas à Doct. non reſoluitur. Negari autem non poteſt quòd illa iura non loquuntur de legato generali rerum uel bonorum ſimpliciter, & ita intelligo Bartol. qui contra adducebatur in d. l. diuus, numero. 4. ff. de bon. dam. loquitur enim de relicto panorum, non de

legato rerum uel bonorum ſimpliciter. Quod ex Alex. uidetur reſoluere. Picus in §. Titia cum nuberet, nu. 112. licet obſcurè tractet, & Neguz. d. ij. memb. nu. xvj. & ita poteſt intelligi. Angel. non ſolitus referri in l. cum taber nam. ff. de pig. in exemplo mercatoris legantis pãnos cum ijs quæ domi erant. Apertè autem innuit. tex. in d. §. item cum quæreretur. Quòd vbi excluduntur uænalia non excludentnr quando relictum non poſſet ad alia referri, ut patet ex text. ibi ſi habuit proprium ad uſum ſuum paratũ, idemque ſignificat d. l. ſeruos ibi ſi habuerit proprios, quorum operas. Quod ſuadet iuris ratio, ne diſpoſitio irrita maneat: & ita in illis iuribus declarat Alber. & Cuma. in d. l. ſeruos: prius gloſſ. recepta in d. §. item cũ quære retur. Pau. & Iaſ. in d. l. j. C. de verb. ſig. Iaſ. d. l. qui Romę. §. duo fratres num. 62. faciunt congeſta à Feli. in c. j. col. j. numero. 8. de reſcript. ab Hippol. de fideiuſſo. num. 194. ſic alias ſit interpretatio legati, ne ſit ſine effectu. in l. Mæuius, ubi glo. & Pau. notant. ff. de lega. ii. Ex dicto autem
42 §. vxori. & d. §. itẽ cum quæreretur, videbis ibi relictum fuiſſe cum ſigno uniuerſali, omnes, uel omnia, non tamen uenire uænalia illis caſibus, ob rationes particulares, de quibus proximè diximus. Ex quo ſequitur lapſum in hoc fuiſſe ſæpiſſimè Deci. qui in dictis locis ſcripſit adiecto ſigno uninerſali ſemper uenire uænalia, ut ſuperiùs retuli. Cùm illa iura apertè contra dicant: ad quod etiam facit tex. in l. debitor. ff. de pigno. inſpiciendo conuentionem, quam tex. ibi refert, & deciſionem, quæ non diſtinguit inter uerba uniuerſalia, uel ſimplicia. faciunt quæ ſuperius dixi in vii. conclu. nu. 13. & conclu. xj. num. 31. Inſpecta item litera d. §. item cùm quæreretur, conſtat ibi legacum fuiſſe relictum filiæ dulciſſimæ: & tamen non comprehendi uænalia: & ſic probat tex. Quòd ubi in relicto non ueniunt uænalia, non mutetur id ius, quamuis relictum fiat liberis: nec ibi operatur ratio ſanguinis, uel dilectionis, & conſequenter patet contra illum tex. loqui Roma. not ab. cccccc xliii. Benedict. d. uerbo & cætera bona. n. 15. verſ. niſi eſſet. Quod in ſimili admonuimus ſuperiùs
43 circa l. Caius. ff. de leg. ii. Bar. autẽ in d. §. vxori, quẽ Dec.
malè

malè citauit, non dicit quòd dictio uniuerſalis adiecta rebus legatis, facit comprehendi vænalia, quando alias non comprehenderentur: nec diſtinguit inter legatum uniuerſale, uel ſimplex, utroque enim caſu idem ius eſt: ſed diſtinguit Bar. in caſu illius tex. an relatio ad locum fiat ſimpliciter, an cum ſigno uniuerſali, ut quanquam priori caſu non ueniant uænalia, ueniant tamen in poſteriori, prout ſi dicat teſtator lego, quæ habeo in tali loco quocunq; modo ibi ſint, uel quolibet modo ibi ea habuero. Hæc eſt mens Bar. ut uere intellexit Alexand. in d. l. ſi conſtante. Negu. d. ii memb. ii. par. num. 37. & Couas Ruu. ubi ſup. & Afflict. d. deciſ. cvj. & Aimon. d. l. j. ff. de leg. j. ut ſic eo caſu magis operetur dictio uniuerſalis in relatione ad locum, quàm in nomine rerũ, quæ relinquuntur, quaſi ea geminatio uerborũ in relatione loci, oſtendat mentẽ diſponentis uelle comprehendere uænalia, & quæ ibi quoquo modo reperiantur: & doctr. Bar. ab omnibus recepta eſt, ut colligitur ex ſupra relatis, & firma Hippol. in l. unius. §. cogniturum nume. 28. ff. de Quæſtio. idque uidetur Probare Imol. in l. ſi. ff. de donat. Sed contra Bartol. inſtabit quis forſan ex dicta l. Caius. ff. de lega. ii. & fortius ex l. ſi mihi Mæuia. xc. §. primo, ff. delegato tertio. ubi etiam in relatione ad locum fuit adiectum ſignum uniuerſale, & tamen non ueniunt ea, quæ alias non uenirent. Quod
„ patet ex d. §. primo ibi cum his omnibus agris. & ibi cum
„ cæteris uniuerſis ſpeciebus, quæ in eiſdẽ fundis erunt, &
„ ibi uti optimi maximique ſunt, & ut plenius dicam ita vt
„ clauduntur: tamẽ reſpõdet tex. nõ uenire inſtrumẽta em-
„ ptionum, nec nomina debitorum, quorum ſcripturæ ibi reperiuntur. uidet̃ igitur ille textus deſtruere ſolutionẽ Bart. quæ tñ amplectenda eſt: & huic difficultati reſpondendũ eſt diſtinguendo inter incorporalia, & corporalia: Bart. n. in d. §. uxori loquitur de rebus corporalibus exiſtentibus in loco quæ cõprehendi poſſunt ob illam geminationẽ, & uniuerſalitatẽ adiectam relationi loci. Quia cum ſint corporalia, non abſurdè in loco eſſe dicuntur, at nomina debitorum, aliaque iura incorporalia nunquam dicuntur eſſe in loco, licet fingas uerba geminata,

ta,& vniuerſalia etiam in ipſa relatione loci: ex ratione dict.l.Caius.& l.ſi fideicommiſſum. §.tractatum,ff.de iudic.quod in propoſito comprobari poteſt ex doctrin.Bartol.in l.cum pater, §.menſæ, numero 9.verſ.quæro,ff.de
44 legato ſecundo.Nec omittendum eſt quod ſcripſit Dec. conſ.cccclxxii.ad fi. ubi uidetur limitare iura,quæ dicũt in legato non cõprehendi uænalia,ut intelligãtur de uænalibus mercatorum,uel eorũ qui emerunt ad reuendendũ:non uerò de uænalibus ex redditibus bonorũ, & poſſeſſionum teſtatotis.Quod ſequitur Hiſpanus ubi ſupra, nec colore caret. poteſtq; congruentius applicari ad d.l. ſeruos.ff.de legatis tertia ad d. §. item cum quæreretur: quæ iura loquuntur apertè de negociatoribus, & exercentibus uitã uenaliciariã.Sed aduertendum eſt,ꝙ Bart. in d.l.Diuus,nu.4.ff.de bon.damn.& Docto.communiter in d.l.j.C.de uerb.ſign.circa textum.ibi: indiſtinctè intelligunt,& ponunt exempla tam de vænalibus cauſa negotiationis,quam de ijs,quæ teſtator ad uendendũ habebat ex fructibus bonorum ſuorum. & ad hoc eſt textus in d. §.uxori, dum loquitur de uſufr.ſalinarum & fundorũ, & excipit ea,quæ ibi erãt mercis cauſa eaque appellat vænalia:licet ſint ex Salinis teſtatoris, ꝙ non aduertit oculatiſſimus Hiſp.in d.c.v.uerſ.tertio apparet,idque procedere uidetur ubi ſit legatũ cũ relatione ad locũ, ut tũc uænalia cuiuſcunque generis non comprehendantur, ex ratione d.l.ex facto.ff. de hæred.inſtitut. cum ſupra adductis. Sed uerè opinio Dec.æquitatem habet,ut teneri poſſit extra terminos d.§.uxori attenta origine iure,quæ nõ ex negotiatione, ſed ex fructib. poſſeſſionũ emanuit: cauſa.n.originalis attẽdi debet,ut in l.qui habet,ff.de tu
45 e.l.qui id quod,ff.de dona.cũ alijs.Ex prędictis infertur ad cõtractus,& primũ,ut in donatione rerum uel bonorum comprehendantur uænalia, ubi non fieret relatio ad locum, nec eſſet alia ratio particularis,quæ reſtringeret donationem.Quod uoluit Baldus in d.Rubrica.C.de uerborum ſignificatione,& in d.l. prima ante numero 1, uerſ.ſed pone,ff. de ſtatu homi. non enim loquitur tantum in hypotheca, ſed in donatione & omni contractu,
ut

ut refert Alex. in d. l.ſi conſtanti,numero 27. uerſic.ſed reſponde: & Iaſ.in d.§.item Seruiana,numero 49.& Neguzan.dict. ſecun.membr.ſecund.part.numero 15.militant enim ratione ſuprà adductę circa legata. & ſic ceſſat illa anxietas Iaſ. in dicto §. item ſeruiana, qui mirabilem putabat differentiam Bald. inter legata, & contractus.Ceſſat etiam confuſio Alexand.circa hoc in dicta l. ſi conſtante,& Neguzan.d.ii.memb.dum non ſatis explicant an ſit idem ius in relictis, & donationibus,cæteriſque contractibus. Quod nota ad ea quæ congerit.Iaſ.in lege quæ de legato.ff.de leg.j. Alibi autẽ inuenio Doct. ſibi contrarios uelle ut plus compræhendatur in legatis, quam in contractibus eſſet in hac materia, ut colligeretur ex Ang.& Pau.nume.2. in l.certo.ff. de ſeru.ruſt. Ex quo infertur quòd donationes & contractus non debent ſeparari ab hypotheca, neceſſe ſpeciale in obligatione generali:ut ex Bal.malè colligebat Crotus in d.l.ſi conſtante.j.lectu.num.39.uerſ. nam confirmo: & in ii.lectu. num.139.uerſ.Secundo.Et Gome.dict.§. item ſeruiana, numero.22.uerſic.& ratione:dum ponderabant ſpecialiter in hypotheca minus præiudicium: quia ſi diuerſum eſſet in donationibus, alijsque contractibus. In quo etiam cauendum eſt ab Hiſpan.dict.capit.v. numero.2.ad finem.Inde etiam reſultat,ſecundum Bald.Alex.in dictis locis,& magis communiter Doctores, ut in generali obligatione bonorum ueniant merces & uænalia: quòd uidentur probare quaſi argumẽto à fortiori Crotus, Gomeſ.& Hiſpan.ubi ſupra: ſed argumentum à fortiori hoc caſu periculoſum eſt,cum aliquibus Doct.dubitent an in obligatione uænalia comprẹhendantur,ut inuoluunt Angel.& Iaſ.in dicto.§.item Seruiana,& contrarium tentauerit Socin. in lege, qui Romæ.§. Callimachus, numero 2. ff.de uerb.obligatio. & ante Soc. ita dicebat negatiuè Iacob. de Aren. Quem Bart. refert in dicto.§. uxori in princ.ita etiam dicebat Paul.in d.l.j.C. de uerbo.ſignifi. numero 2.uerſi.idem,ſi aliquis.Roma.& alij relati à Negu.d.loco, numero 14. qui tamen concludit communem eſſe ſententiam ut compræhendantur:& ita Iaſ.d.§.Callimachus

iudicij.& ita Alc.in l.inſtructa.clxxxv.ff.de uerb.ſig. quã differentiã ét uidẽtur probare Crotus. Gome. & Couaſ. ubi ſupra:dũ conſiderant eandẽ rationẽ ſpecialẽ hypothecæ,ita etiã uidetur reſoluere Bar.in d.l. cũ tabernã,uerſ. & ratio.& ibi Cuma.quã differẽtiam improbat ibi Salic. uerſi.cum non appareat vrgens ratio,& Bart.in d.§.menſæ,non ſibi conſtans ſubdit ſecundò quod in d.l.ſub obligatione tabernæ ueniunt merces, quia debitor non habebat ius aliquod in loco:ſeu taberna, ideoq; ne obligatio irritata ſit ueniũt merces, & hoc ut nouum ſcribebat Gomeſ.d.§.item Seruiana.nu.22.ad fin.uerſ.& ideo ego puto:poteſtque fulciri ex d.l.ibi, quæſitum eſt utrum facto nihil egerit: & non citato.Bart.ita ſcribit Floria.in l.certo generi.nume.3.ff.de ſeruit.ruſt.præd. Sed uerius credo quòd ubi obligatio expreſſa uel tacita eſſet generalis omnium bonorum, indiſtinctè ueniret taberna cum ijs quæ in ea haberet debitor,& cum uenalibus ibi repertis, ſecundum receptiorẽ ſententiam:cui non oberit uarietas Bar.& confuſio aliorum:eos enim excuſare poteris,ut intelligantur uariare tantum in terminis. d.l.cum tabernã: quando obligatur taberna,non uerò generaliter obligantur omnia bona. Adhuc etiam in obligatione tabernæ iuxta terminos ipſius. l. placet differentia Bart. ut faciliùs admittamus obligari merces: non tantum ipſam tabernã. non autem ita indiſtinctè donationibus, uel alijs contractibus:quia in his agitur de maiori præiudicio: declarando tamẽ ex Bart.& Cuma.ut in uẽditione attendatur quãtitas prætij,ut ſciatur an ſola taberna, an etiã merces ueniant, argumento gl.in l.j.ff.de ſuperficieb.verb.agendo, declarãdo etiã ut donatio tabernæ cõprehendat merces, quãdo alias donatio eſſet ſine effectu:putà ſi donnas nõ haberet dominiũ tabernæ,ſed eã conduxerat,haberètque in ea merces ob quas appellat tabernam ſuã.l.tabernæ.ff.de fun. inſt.facit.l.an quod ibi,niſi nullum domi.fuerit.ff. de fu.inſt.& ſuprà diximus ad gl.§.ite cũ quæreretur,& ita in terminis dicunt Ang.& Pau.n.2.in l.certo generi.ff.de ſerui.ruſt.præ.Qua ratione ſi dominus tabernæ eã obligaret non ſub nomine tabernæ, ſed ſub nomine domus, credide-

rim

rim cum Alb.Sali. & Cuma.in.d.l.cum tabernã,non com præhendi merces,cũ uerba id non ferant: nec enim qs no mine domus ſimpliciter cõputat merces, quas ibi habet: arg.tex.l.quintus.§.j.ibi,nõ facile. ff. de auro & arg.lega. & tunc cum obligans domum ſit dominus,iam patet actũ non manere ſine effectu. Vbi uerò obligaretur taberna à domino,ſoli,& ædificij & mercium,crediderim uerius ex Salic.ibi,ut cõpræhendantur merces ob ſpecialem rationẽ minoris præiudicij:quicquid inuoluant Bar.Alb.Ang. & Cuma ibi dum opponunt de l. qui tabernas. ff. de contrah. emp. nec æquum eſt, ut maligna fiat interpretatio contra creditorẽ,cum debitor non oneretur:& ſic non didiſtinguo an taberna ſit obligantis, an reipu.an alterius: cõtra plures Doct. quicquid etiã uideatur ſentire gl.j.ibidẽ.Quod iuuatur,quia in obligatione nõ cadit illa reſtrictio & cõparatio pretij ad res obligatas:cum pro minimo multa bona obligari ſoleant ab homine & à lege,ut docet experiẽtia,& leges.C.& ff.in quibus cauſ. pig.tac. cõtrahi. Ex quo in ea ſum ſententia, quòd licet obligatio fiat cum relatione ad locũ,adhuc tñ cõprehendantur uænalia, ſi in eo loco obligans ſolebat ea habere, uel habere ſperabat, qa nec facilè de alijs rebus conuẽtio ſortiretur effectu,licet poſſet controuerti ex uerbis Bar. in d.§.uxori: & Bal. cum citantis in d.l.cum tabernã.Alex.d.l.ſi conſtante.Negu.& Hiſpan.ubi ſupra, dum etiam in hypotheca admittũt reſtrictionẽ ex relatione ad locũ. ſed loquuntur generaliter, nos uerò attentis circunſtantijs negocij, quod comprobatur ex Ripa.in d.l.j.num.9.ff.de pigno.Hinc infertur quod ſi agatur de hypotheca tacita,quæ ſit ex inductis & illatis,diſtinguatur utiliter quod Doct. inuoluunt. Nam ſi creditor erat dominus tabernæ, tunc indiſtinctè obligantur uænalia inducta à conductore: cum de ijs, & non de alijs uerificari poſſit obligatio legis, & diſpoſitio intelligi debet ſecundum ſubiectam materiam & qualitatem rei, de qua agitur.l.ſi uno.ff.loca.l. ſi ſtipulatus. ff. de uſur.cum alijs. Nec tunc poſſet contra induci tex. in l. debitor, ff.de pigno. imò iuuat, ſi maturè conſideres ibi enim attenditur natura rei, quod etiam hic ſequimur: facit

cit l.quæſitum.lxxvj.§.j.ff.de lega.iii. & quæ diximus ſuperiùs ad l.j. C. de uerb.ſign. Et ultra iam dicta intelligi poteſt tex.in d.l.dū tabernã,ibi,utrum eo facto nihil egerit:ut illa uerba intelligantur non ſolum quia taberna nō eſſet debitoris, ſed etiam quia uero ſimiliter parui ualoris eſſet demptis mercibus: ideóq; dici poſſet nihil agi,ſi merces non obligarentur,licet taberna debitoris eſſet,facit textum in princip. inſtitut.ad l.facul. ibi, pro nullo vel minimo,cum uulgaribus.Illud etiam ex d.l. vtiliter colligēdum eſt in reſponſo,ibi,quæ mortis tempore: vt quamuis taberna mercium obligetur expreſſim uel tacitè, non impediatur libera facultas alienandi, & emptores ſecuti erunt, effectusque hypothecæ, tunc licet ea tantum, quæ creditor inuenerit quando agere uoluerit: idque probant Bartol.Alberic.Salic.Angel. & Cuma.ibi, Crotus & Neguzan.vbi ſuprà.Zaſ.dicto §.item Seruiana, num.21.& ibi Gomeſ. num.22.ad fi.ante eos ita declarat Cy.in l.ubi adhuc. nu.19.quæſtione xv.C. de iur.dot. vbi Bal.nume.19.hoc dicit notatur dignum: ex quibus cōſtat utilitatem creditoris, tunc fore quo ad merces, quas inuenit:quod non percepit Iaſ.in d.§.item Seruiana numero 51.atque erit tunc uerum dicere(ſi cum iudicio attendas) hypothecam eo caſu magis dari in mercibus futuris, quam extantibus tempore conuentionis: præſentes enim quotidie alienabuntur, ut conſtat ad ſenſum, quod non percipiens Soc.miſerè labitur.in d.§. Calli.nu.2. tentans in obligatione mercium non compræhendi futuras: quod eſt contra illam l.& receptas ſententias,ut meliùs contra Soc. aduertit ibi Iaſ.nu.5.& Ripa.d.l.j. num.8.ff.de pign. pro quo eſt ratio Bart.& Bal.in d.l.cum tabernam. Bal.d. l.vbi adhuc. nu.19.ſ. quod ubi obligantur merces uidentur contrahentes ſentire, ut alienatio non impediatur cū vænalia ſint in continua diſtractione,creditori autem ſatisfit futuris mercibus: cum taberna ſit quod uniuerſale, ubi nouæ merces ſubrogantur in locū diſtractarū,manentes ſemper nomine tabernæ arg.l.proponebatur. ff.de iudi.tex.& ibi Bar.& Alex.in l.ſi grege.ff.de le.j.Reſultat igitur ex ſupra dictis, quòd dicta l. propriè non loquitur de

expreſſa obligatione mercium contra Bald.in d.l.certi iu ris & contra plures. Nec de obligatione legali tacita contra Iaſ.dict.§.item ſeruiana,num.21. & contrà aliquos ex ſuprà citatis. Nec loquitur de obligalione generali, contra quam plures, ſed procedit in terminis, quos ſuperius
47 uerè annotauimns. Tandem ex ſupra dictis infertur ad l.obligatione generali.ff. de pigno. ubi à generali obligatione excipiuntur aliqua,quę iureconſul.exprimit,& quę in ſpecie uerè ſimiliter non etat obligaturus debitor: dę quibus agit Mathaſ.nota.cxxxvj. Alex.in l.ſi cõſtante nu. 26.& nu. 28. Pala.in repet.c.§.xxxviii.& §.lxx. nu.11. & Calcaneus conſ.xxix.nu.11. & Alci.in l. alienatum.ff. de uerb.ſign.Deci.conſ.xxx. Gerar.ſing.xxxv.Negu.de pign. ii.par.ii.mem.nu.34. cum ſequen. Ex quorum dictis longe utiliter colligi poſſunt plures ampliationes & limitationes ad l.illam, quam hic adduximus: quia Dec.in d.l. omnia,nu.1.ff.ſi cert.pet.& d.conſ.xxx.nu.4. & alibi ſæpe intelligebat,vt l. illa non procedat quando bona omnia obligantur, conſtituendo differentiam inter obligationem indefinitam & vniuerſalem, quam ſequitur Purpur. in d.l.omnia.& in l.j.num.47.ff.offic.eius.& Alcia.l.fi.nu. lxxxj.C.de pactis.& Riminal.inſtit.quib.alien.licet,num. clxxix.idemq; conſulere Corn. Iaſ. Curt.iun.quos refert doctus & diligens vir Aimon in l.j. nu.47.ff.de leg.j. vbi ipſe melius aduertit & contrarium probat, & ita melius Soc.in l. ſi is qui ducenta, §.vtrum.nu.4.ff.de reb.dub. & alij melius aduerterunt, quos refert & ſequitur Cagn.in l.fi.nu.255. C.de pact. & Neguz.in d.ii.membr.num.37. & pro hac veriore ſententia ſtat ratio d.l.licet enim obligatio ſit cum ſigno vniuerſali: omnia bona, adhuc militat ratio æquitatis, qua lex excepit certa bona. militat etiam alia pars rationis ex vero ſimili mente obligantis. Quod probat text. vbi Doct.ita ſentiunt in l.j.C.quæ res pign.oblig.poſ.probatur etiã hæc pars non ſolũ à ratione, ſed à verbis d.l.dum loquitur de obligatione generali, nõ enim eſt verum quod Decius & alijs præſupponebant:dicentes vbi adijcitur particula,omnes,vel omnia, ibi diſpoſitionem appellari vniuerſalem, non generalem, & plus

com-

comprӕhendere : imo veriùs dicendum eſt, quòd eorum differentia valere poſſet ad diſtinguendum, inter indefinitam & vniuerſalem, (licet & in hoc regulariter contra eos ſit veritas in iure) ſed in propoſito d.l.loquentis de obligatione generali, verum & proprium exemplum eſt vbi adijcitur dictio, omnes, vel omnia, idque appellatur generale ut docet Bartol. in l.ſi ita,col.ii. numero 4.ff.de auro & argen.leg. Bartol.in l.generali.§.uxori,ff.de vſuf. lega.quam doctrinam ut receptiſſimam tradit Alexand. in l.Grege legato,numero 2.ff. de lega.prim.& probatur planè ex tex.qui ponderari non ſolet in l.illud.§.fina.ff.de minor.& ex textu in l.quoties.§.fin.ff.de uſufru.ad idem poteſt uerè expendi textus in l. nam quod.§.fina. cum ſecunda ll. ſequen.ff. ad Trebellia. notat Bartol. in §.non omnis eiuſdem.l. ibi omnia,uel ſimpliciter. idem probat textus in l.ii.C. de pigno. ibi generaliter uniuerſa bona. notat Bartol.& ibi eſt bonus text.in l.ſi legatus.§.primo. ff.de Trebel.exceptio autem quando ſit à lege ex particulari ratione contra uerba : non debet ceſſare tam leuiter, ut Decius & ſequaces uolebant ob dictionem omnes uel omnia, quod colligitur ex text.in l.ſi mihi meuia.xc. §.j.& fin. de legat.tertia ex text. in l.quintus.§. primo,& l.pediculis,§.item cum quӕreretur.ff.de auro.& arg.leg. ex text.in l.quidam hӕredem.ff.de uino triti.lega.ex tex. in l.Quӕſitum.§.penult.ff. de fund.inſtruct.quӕ iura obſeruaui, aliaque expendi poſſent ; ut caueant iudices in praxi ab errore Decij totq; inſignium uirorum in re quotidiana, ut etiam aduertant iuris periti non eſſe tantum tribuendum argumento à uerbis generalibus,ut ſuperius retuli, & tradit Zaſius.lib.j.reſpon.ca.j.& ita imponimus finē primӕ parti huius Rubricӕ,in qua beneuolus lector ignoſcet prolixitati,prӕſertim multis utilibus coniunctӕ.

SVMMARIVM.

1 *Agitur de patria poteſtate ex qua liberi patribus acquirunt.*
2 *Id iue matribus non conceſſum.*

3 *Patria poteſtas magis à iure ciuili eſt ſecundum Bart. & communem ſententiam.*
4 *Poteſtas patria ſæpe in iure deſignatur ex nomine, ſacris.*
5 *Explicantur uerba.I.C.in §.primo.l.prima.ff. de rei uend.*
6 *Ponitur differētia inter patrem & matrem.& Tractatur intellectus l.pen.ff.libr.de fidei commiſſ.liber.*
7 *Agitur de litera et ſenſu.l.1.§.pieta.ff.de libere hom.Exhib.*
8 *Oſtenditur aliquando utilius agicum liberis illegitimis.*
9 *Tractatur de uerbis.Ic.& Iuſtiniani dum tradunt patriam poteſtatem ciuium Romanorum eſſe.*
10 *Saluatur & explicatur gl. à multis commendata, à pluribus reiecta in §.j.inſt.de patr.pot.*
11 *Defenditur & explicatur princi.inſt.de patr.pot.*
12 *Proponitur & ſoluitur difficultas circa ius patria poteſtatis in regnis non ſubditis imperio.*
13 *Agitur plenè de intellectu.l.j.C.de iure liber.*
14 *Examinatur allegatio nobiliſſimi Antonij Auguſtini.*
15 *Proponitur locus Alciati, quem Duarenus repræhendit agiturque de eius ueritate.*
16 *Reijcitur intellectus doctiſſimi Duaren.ad dict.l.primam.*
17 *Agitur de antiquo iure liberos occidendi.*
18 *Explicatur l.ij ff.ad l.Corn.de ſicar.*
19 *De poteſtate patris occidendi filiam adulteram aliqua explicantur.*
20 *Circa poteſtatem patris uendendi liberos ob neceſſitatem & de intellectu l.ij.C.de patrib.qui fil.diſtra.*
21 *Proponitur difficultas aduerſus quandam communem ſententiam in materia illius l.*
22 *Suſtinetur communis & reſpondetur difficultati.*
23 *D.l.ſecunda cōtinere effectum patriæ poteſtatis ſecundum communem.*
24 *Reijcitur quædam opinio Rebuffi circa illam legem.*
25 *Proponitur communis circa eandem l. ſed probatur contraria ſententia, ut illa lex procedat in permutatione & numero 26. ubi aliqua non vulgaris tractantur.*
27 *Contra Bal.& Sal.ampliatur illa l.ab idem citate rationis.*
28 *Agitur de litera illius l.verb.ſanguiuolentus.*
29 *Oſtenditur magnus effectus, qui reſultaret in materia dictæ l.reten*

l. retenta litera ſanguinolentos.

30 *Agitur de alio effectu patriæ poteſtatis.*

31 *Explicatur ſenſus.l.iij.C.de pat.pot.*

32 *Tractatur exactiſſimè materia l.milites agrum.§.deſertorum. ff.de re mil.*

33 *Ponuntur ampliationes receptæ ad illum.§.*

34 *Limitatur nouè deciſio illius.§.*

35 *Oſtenditur deciſionem illius §.incautè à Docto.ampliatam,nec facilè trahendam eſſe ad alia crimina.*

36 *Tractatur alius effectus patriæ poteſtatis circa ſuitatem & expenduntur aliqua iura.*

37 *Circa poſthumos tractantur aliqua non negligenda & intellectu. §.poſthumi. inſt.de hære.quæ ab inteſt.*

38 *Aliqua de ſuis hæredibus breuiſſimè.*

39 *Contra communem probatur opinio nouiorum quæ Cuma, & Fulg.fuit vt ſuis hæredibus non negatur uſu capiendi ius titulo pro hærede.*

40 *Explicatur verus ſenſus l.ij.§.filium.ff.eod.*

41 *Agitur de Intellectu. l.nihil.C.pro hær.*

42 *Proponitur noua difficultas aduerſus opinionem Raph.& Virgilij quæ utiliter reſoluitur.*

43 *Ponuntur aliquæ ampliationes ad d.l. nihil.C.pro hæred.ſecundum uerum intellectum.*

44 *Tractatur declaratio Bal.in Rubrica de preſ.et probatur quod Iaſ.tentauit contra communem.*

SECVNDA PARS.

SECVNDVM præludium neceſſarium his legibus & alijs innumeris, quæ agunt de acquiſitione quæ fit patribus per liberos,eſt patria poteſtas:quæ eſt baſis ac fundamentum huius acquiſitionis,ut in l.prima infra eodem & lege cum oportet infra titulo proxim. & Inſtitut.per quas perſon.nob.acquir.idque probat Iureconſul.in leg. patre furioſo , in fine.ff. de his qui ſunt ſui uel ali.iur. Patria autem poteſtas tantum datur in liberos ex iuſtis nuptijs procreatos, l.tertia ff.eodem titulo. De his qui ſunt ſui uel alie.iur. & §.primo.Inſtitut.

de patr. poteſtat. ut inde conſtet filios ſpurios, uel natu-
rales tantum, uel alios non legitimè natos, non eſſe ſub
poteſtatę patris: quod omnes Doctores ubique tradunt,
& probat textus in l. lex naturæ. ff. de ſtat. hominum cum
multis alijs. Itaque id ius Matri non eſt conceſſum, nec
expediebat multas ob rationes quæ paſſim ex ſcriben-
tibus colliguntur: nec eſt nouum in iure, in plurimis ar-
ticulis, deterioris eſſe conditionis fœmineũ ſexũ. l. in mul
tis. ff. de ſtat. hominum, ubi Albe. ample ornat, & Philip.
Deci. in l. ſecunda, ff. de reg. iur. prius notabiliter ſpeculat.
in titut. de procura. in princip. & poſt eos Cerier. de pri-
3 mo genit. libro ſeptimo, quæſtione xx. Dicitur autem pa-
tria poteſtas inuenta iure Ciuili, ſecundum omnes poſt
Bart. in l. item in poteſtate, ff. de his qui ſunt ſui uel alie.
iur. per textus ibi: fuitque moribus recepta, ut dicit tex.
in dicta l. patre furioſo, Bartol. in l. frater à fratre, nume-
ro 12. ff. de cõdict. indeb. omnes in d. §. j. Inſtit. de patr. po-
teſta. & Nouel. in Rub. ff. de uerborum obligatione nume
4 ro 15. Hiſpan. Segura, in l. Imperator, nume. 10. ff. ad Tre
bellia. Filius uero in poteſtate dicitur in ſacris paternis
eſſe, & ita multæ leges loquitur, ut l. ſi uiua matre. infr.
eod. & l. filiæ ſup. de collatio. & alibi ſæpe, ut curioſè tra
dit Frãciſ. Duaren. in cõmentarijs ſol. mat. c. de nuptijs in
princip. Cur. autem dicerentur ſacra in hoc articulo, ex-
plicat Baldum. in Rubr. Inſtitu. de patr. poteſta. & prius
Alciat. in lib. primo prætermiſſor. in uerbo ſacra: quem
ſequitur Silueſtr. Aldobrand. in §. primo. numero 33. In-
ſtit. de par. poteſta. quibus non relatis, aliter uidetur ſen
tire Forcatul. in ſua Necio man. Dialog. xv. numero 1. &
Connan. in commentar. iuris ciuil. libr. ſecundo, cap. xiii.
ad fin. Effectus autem uarios patriæ poteſtatis congeſ-
ſit gloſ. in princip. Inſtitu. de pat. poteſta. ibi Angel. addit,
& latius Aldobrandin. & Corraſi. in l. qui liberos, co. ii. &
ſeq. ff. de rit. uuptiar. Sed nos omiſſis multis leuibus, quæ
illi tradunt de patria poteſtate procedemus inferẽdo ad
aliqua iura, & explicando ea quæ uidebantur utiliora, &
5 difficiliora. Ex his igitur iuris principijs infertur ad tex-
tum l. prima §. per hanc, ff. de rei uendica. ubi Vlpian. tra-
dit

dit patrem non poſſe uendicare filium ſimpliciter, & eſt ſenſus, quia ea uendicatio præſupponit dominium. l.in rem.eod.titul. & dominium eſt de iure gentium.l.prima ff. de acquir.rer. domin. patria autem poteſtas non facit patrem dominium, nec ſi faceret, id eſſet iure gentiũ,ſed Ciuili ut ſup.unde ſubdit textus in dicto §.ſecundum ſententiam Pompo.rectè patrem agere & uendicare filium ſi addat ſe petere ex iure Romano uel lege quiritum: & ita melius textus ille intelligitur quam ex dictis per glo. Bart.& Ang.ibi cum traditis à gl.prima,in §.præiudiciales,Inſtitu.de Actio.ubi tamen ex Ang. nu.6. ex Iaſ.nume.34.colliges textum illũ ad alias perſonas trahi. Sed

6 illa uẽdicatio Matri non datur.Idem in actione furti quę patri tantum, non Matri datur.l.ſi filius famil. xxx. cum ſequen.ff. de furt.idem in interdicto de liberis exhibendis, quod pro liberis in poteſtate tantum datur l.prima ff.de liber.exhibend.Aliud autem interdictum fauore libertatis,omnibus conceditur,ut exhibeatur perſona libera,iuxta l.prim.ff.de liber.homi.exhiben.Et hinc intelligetur textus, in quo gl.uariat, & laborat,in lege penultima.ff. de fidei commiſ.liberta.ubi textus dicit Matrem audiendã apud pretorẽ in cauſa filij:gl.putabat ibi uideri Matri cõcedi uendicationem, de qua in d.l.j.§.per hanc. quod cùm uerum eſſe non poſſet,quia illa uendicatio datur iure patriæ poteſtatis,uariat gl.nec reſoluit in dicta l.pen.tu dic iureconſultum ibi non agere de uendicatione,ſed ut Mater audiatur in cauſa libertatis filij,maximè ubi filij ætas uel abſentia eum impediret, pro libertate autem non ſolum Matri,ſed etiam extraneis agere licet, ut in dicta l.j.ff.de libr.homi.exhiben. quod non percepit Alberic.in dicta l.prima §. per hanc.dum citans illam l.pen.dicit ibi ſpecialem limitationem poni ad dic.l.mater cum uerius ſit ibi non agi de actione furti,ſed de aſſerenda libertate filij, eſt autem aduertendum ad textũ in dicta l.prima,uerſi. pietas,ff.de liber.exhib.ubi excuſatur parens qui retinet filiũ,& ſi nõ habeat in eo ius patriæ poteſtatis,& plures libri habent literã,pietas gemina,& gl.exponit nõ abſurdè,vt in parente dicatur gemina

pietas:quia altera eſt communis hominum inter ſe, altera peculiaris parentum & liberorum,& ita Alber.ibi:idē Albe. in prohem. digeſtorum.§. diſcipuli. numero 23.& pro illa pietate, & affectione communi inter homines, facit textus in l. ſeruus ea lege ad fin. ff. de ſeru. exportand. ibi, beneficio affici hominem interſit hominis: & gemina pro duplici habetur in l.fin. C. de malefic. & Mathemat.Sed aliter legendum dixit Alciat.ut ſit litera,genuina pietas, pro naturali & peculiari parentum.ita Alcia. libro quarto de uerborum ſignificatione, & in tracta.præſumptio.Regula prima.præſumpt.xj.Sed idem Alcia.libro decimo parerg.capit.xx.probat literam communem cum expoſitione gloſ. retractans id quod prius ſcripſerat.Nunc autem aliqui C. qui dicuntur emendati iuxta pandec.Florentinas habēt gemina,ut Alc.emendabat. Vtrūque autē ſtare poteſt.& pro expoſitione gl.adde cōducere uerba tex.in l.at ſi quis.§.ſed interdum,ff.de relig.&
8 ſumpt. funer.ibi pietatis vbi illa uox etiā ponitur erga extraneos,vnde nimirū ſi in parente dicit,poſſit gemina. Ex dictis autē iuribus & recepta ſententia circa patriā poteſtatē,infertur quod aliquādo quo ad lucrum & cōmodum pecuniarium, filius illegitimus eſt melioris conditionis quàm ſuceptus ex iuſtis nuptijs:hic enim ſub poteſtate patris eſt,patrique acquirit: ille autem ſibi,non patri.Et interdum ſuccedit in parte bonorum,ex multis legib. C.de natural.liber.Obſeruat eleganter Alcia.libr.iiii. parerg. capit.v.Sed & apud Luſitanos ex lex, quæ in caſu quodā, filium naturalem omnino æquat legitimè natis, tam ab
6 inteſtato,quàm contra teſtamentum:lib.iiii.titul.lxxj.Ex eiſdem iurib. habetur, patriam poteſtatem proprium eſſe ius Ciuium Romanorum:atque inde gloſ.infert in d. §.j.inſtitu.de patr.poteſta.Gallos,& alias gentes non habere hoc ius patriæ poteſtatis; idque uidetur colligi ex uerbis Iuſtiniani ibi, cuius uerba deducuntur ex Caio & Vlpiano, in l.iii. & iiii. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. Connan. autem d. loco contendit Iuſtinianum non rectè tranſcripſiſſe uerba illa Iuriſconſulti in hoc articulo, nam ex l. C. (inquit ipſe) non excluduntur aliæ

nationes

uationes à iure patriæ poteſtatis, licet eam propriam dicat Ciuium Romanorum: & ait proprium appellari, ideò quia non acceptum ab alijs: non autem proprium, vt non ſit apud alios. Sed non aduertit eundem ſenſum congrue re poſſe uerbis Iuſtiniani, quem aſſignat uerbis.l.C.Id autem tradit Connan. & ante & poſt eum aliqui ex nouioribus, quia legitur apud Cęſarē in Commentarijs, & apud alios priſcos, fuiſſe & alijs nationibus hoc ius patriæ poteſtatis in liberos. Sylueſt. in d. princip. Inſtit. de patr. poteſta. Coſtalius in l.iii.ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. Balduin. ad ll. Romuli. Sed negari non poteſt fuiſſe aliquid in hoc ſpeciale Romanis, quod alijs nationibus ita cōmune non eſſet: idque mihi probat. d.l.j.§. per hanc. ff. de rei uendica. cuius ſenſus aliter nō conſtaret: dum pro ſignio peculiari in patria poteſtate ait, de iure Roma. uel l. Quiritū & ita probat tex. in c. ius quiritum.j.diſtin. facit quod ex Plinio refert Balduin. in d. princip. Inſti. de pat. poteſtate. & Iuſtinianus non negat prorſus illud ius alijs gentibus: ſed dicit non talem eſſe apud alios homines patriam poteſtatem, qualem Romani habebant: quod eleganter comprobatur: quia uiri Galli doctiſ. noſtra tempeſtate ſcripſerunt, apud eos ex antiquiſſima conſuetudine filios non acquirere patribus, nec inter eos impediri conuentiones & iudicia: ut frater Connan. libro ii. capitulo xiii. in fin. Coſtali. & Eguinari. in d.l.iii. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. Tiraquel. de Retract. §. j. gloſ. ix. numero
10 60. & Chaſ. in conſuetudi. fol. 219. col. j. nu. 4. Ideoque in hunc ſenſum ſaluabitur gloſ. d. princip. Inſtitut. de patr. poteſta. dum dicit Gallos & alios non habere hanc patriā poteſtatem, quam gl. plures probant & extollunt, vt Alex. in l. penult. C. qui teſtam. face poſſ. Iaſ. in l.ii.nu.19. ff. de vulg. & pup. Hiſpan. Segura. in l. Imperator. n. 97. ff. ad Trebellia. vbi alios refert & omnes citant Bal. qui gl. illā probauit. licet Sylueſt. ibi, & alij alibi indiſtinctè gl. reprobent, ut facit Galiaul. in Rubr. ff. de verbor. oblig. nu. 187. & Lācell. Polit. in tract. pupil. ſubſtitu. & Ripa in l.ii.n.21. ff. de vulga. & pupil. & prius Philip. Dec. in l. qui ſe patris: nu. 4. C. vnde liber. & ibi Fabius. n. 34. in quo ſæpe numero

lapſi ſunt Alex.& Iaſ.putantes quod apud Gallos & alias nationes,pater non poſſet ſubſtituere pupillariter filijs & filios familias indiſtinctè poſſe teſtari,quod melius aduertunt Deci.Galiaul.Syluestr.& alij ex ſup.citatis,& Andr. ab Exea de pact.numero 492.Coraſi.in l.ſi teſtamento numero 19. C. de impub. & aliquod examinare ſuperuacaneum iudicauit Zaſi.in tract.pupilla,cum tamen in iure & in praxi neceſſarium eſſet,& ita contra illam glo.fuiſſe iudicatum, tradit Chaſſ.in conſuetudi. Burgund. Rubri. vj. §.iij.fol.213.col.j.numero 21. Qua in re malè ſe explicat. Benedict.in cap.Raynucius,in ver. ſi abſque liberis, in ij. de pupil.ſubſti.numero 38. deceptus ex illa glo.quam ex-
11 tollit:& idem in d.c.in verb.matrem,numero 22. Poſſet etiam dici,(& forſam melius) contra Connan. & aliquos ex ſup.citatis,quod Iuſtinianus in d.§.j.Inſtitu. de patr.poteſta.non ponit uerba quæ Gallis vel alijs nationibus adimant aliquid quod ex verbis Iureconſulti illis competere poſſet : immò fauorabilius loquatur, quia dum Ciuibus Romanis patriam poteſtatem tribuit, intelligi debet ſenſiſſe de omnibus ſubditis Romano imperio,vt iam erãt Galli & Hiſpani : quod generaliter tradit gloſſ. in dicta lege tertia.ff.de his qui ſunt ſui, maximè poſt conſtitutionē Antonini,quæ id voluit,vt in l.in Orbe Roma. xvij. ff. de ſtatu.homi.quam non citauit gl.d.l.iij.quia glo.habuit literam, in urbe, uera autem litera eſt in Orbe, vt admonuit Alb.lib.ij.diſpunct cap.xxj.quem in hoc laudat Cagnol.in l.ij.numero 128. ff. de orig. iur. refert & ſequitur Coſtali, in d.l.in Orbe.& Syluestr.Inſtitu.de patr. poteſt. idem in princ.Inſtitut.de excuſa.tutor. numero 19. in fin. & Fabius d.l.qui ſe patris nume.34.Andr.ab Exea in d.loco.Coraſi.etiam vbi ſupra tacito Alciat.Ripa.etiam.in d. l.ij.num.21.& Bart. in d.l.in orbe,& ibi Vaccenſis . Idem repetit Alcia.libr.iiij.parerg.capit.v.idem Alciat. in l.poteſtatis.ccxv.ff.de uerb.ſignifi.comprobat Anton. Auguſti.in libr.ſingul.ad Modeſtinum,poſt emendationes, pag.
12 cccxx. Sed cum hodie non abſit Romanum illud Imperium,nec Orbis ille Romanus.Regeſque Galliæ . Hiſpaniæ,Luſitaniæ,& alij,non recognoſcant ſuperiorem, dubitari

bitari poſſet ex ſuprà dictis,an in his prouincijs detur ius patriæ poteſtatis: quia non ſunt Orbis Romani,nec homines earum poſſunt appellari ciues Romani. Sed dubitandum non eſt quia vſu moribusque in his prouincijs recepta eſt patria poteſtas non ſecus ac olim apud Romanos,dicit tex.in d. l. patre furioſo. & in eiſdem prouincijs ex voluntate Regum, receptæ ſunt leges noſtræ: atque ius quod profitemur & commune appellamus: non ob authoritatem uel poteſtatem, ſed propter rationem,vt tradit Hiſpaninus à Palac. Ruui.in princip. ſuæ repetit. numero 16.Matthæ.de Afflict.in prelud.conſtitut. Neapol. in j.q.& in ij.q.nu.4.voluit Bal.in C.fin.col.iiij.nu. 25.de conſuet.Poteſt prçterea dici,quod cum Reges approbent ius commune, quatenus eorum conſtitutionibus non abrogatur, uideatur ipſum ius commune in Regnis ſeruari vt Regium,ob approbationem principum iuxta.l.j. verſi. omnia enim.C.de veter.iur.enucle. de qua approbatione apud Luſitanos eſt lex.in libr. ij. titul. v. apud Hiſpan.l.j. Tauri. Ex his infertur ad intellectum tex.in l.j.C.de iur. libe.vbi Hono.& Theodoſia. ab omnibus concedunt ea lege ius liberorum,vt amplius non ſit neceſſarium illud petere.gloſſ. ibi variat quid ſit ius liberorum: & primo intelligit de patria poteſtate: ſed hoc reiecto,intelligit ſecundò de iure ſuccedendi emancipatis, & hoc ſequitur Bald. ibi, alij nihil ſcribunt. Ad hæc interpretatio non congruit literæ, nec pater erat deſtitutus iure ſuccedendi emancipatis, vt in l.j.cum ſequent. ff. ſi quis à parent. fuerit manumiſſio. & parentum ſucceſſio antiqua erat l. nam & ſi parentibus.ff.de inofficio. teſtament. Prima expoſitio glo. bene congruit uerbis illius legis quàm explico ut ſit ſenſus, quòd omnes ſubditi Romano non imperio, habeant ius patriæ poteſtatis: id enim non impropriè poteſt dici ius liberorum,quod iuuatur quia id ius ſolebat à principibus peti,vt ex Plinio tradit Baldum.in dicto princip. de patria poteſtate nec autem præcibus petatur id concedit generaliter omnibus lex illa ab Honorio & Theodoſ.conditas.Sed facit difficultatem quòd ſuperius diximus ex Alciat. & nouioribus, ad l. in orbe.

ff.de ſtat. homi. videbatur enim id iam conceſſum genera liter ex lege Antonini, qui longo tempore ante Honor. & Theodoſ. imperauit. Reſponderi tamen poteſt huic dif ficultati, quòd Antonin.non tam clarè locutus fuerat cir ca ius patriæ poteſtatis, vt patet ex d.l.in orbe. & forſan non erat ita generaliter moribus receptum,nec tam ſine dubio,ut colligi poteſt ex l.j.cum ſuis §§. ff.de Cenſib. & l.vj.eod.titul.ubi plures ſubditi Roman.Imperij,ſpecialiter donantur iure Italico, & in alijs ſubditis fit differentia: & ex Iureconſultor. nominibus in illo titulo colliges id fuiſſe poſt Antoninum:maximè ex l.fina. ff.eodem. ubi refert ipſum Antoninum. Video tamen in illis legibus agi de bonis & priuilegijs circa ea, nos hic de perſonis. Nec nouum eſt ut antiquiores conſtitutiones nouè promulgentur & repetantur, quod non rarò facit Iuſtinianus,ut dicemus in l.j.infr.eod.& l.cum oportet,infr.titu. ſequen.Idque in conſilijs eccleſiaſticis ſæpe inuenitur: li-
14 cet aliter intelligant Alciat. & Duaren. proximè referendi. Anton. autem Auguſtin. uir nobiliſſimus & doctiſſimus in libro ſingulari ad Modeſtin. poſt diligentiſſimas ſuas emendationes,pagina.cccxx. circa hæc dicit Conſtãtinum & Theodoſ. omnibus conceſſiſſe ius liberorum, non autem explicat quod ſit illud ius. Et refert id ſtatutum à Conſtantin.& Theodoſ.cum ſit lex Honor.& Theodoſ. Alia autem lex Conſtantin. & Theodoſ. eſt l.j. titul. præceden.C.de infirman.pœn.cœliba.ubi abrogatur durities & pœna, quæ erat circa bona & ſucceſſionem contra cælibes: & l.ii. eiuſdem titul. corrigitur & aboletur dura lex Papia,quæ ſimiliter mulctabat in parte bonorum, & auferebat ius ſuccedendi uel capiendi relicta coniugatis, qui ſobolem non procreaſſent:ad quam alludit Iuuenal. loquens de uxore in uirum, Iura parentis habes propter me ſcriberis hæres legatum omne capis, nec non & dulce caducum: de qua lege tractat Alciat.libr.iii.diſpunct. ca.ii.& in l. ter enixa.ff. de uerb. ſignificationibus. Con-
15 nan.lib.viii.capi.j.ad fin.& Duaren.lib.j.diſput. capit.40. Alciat. autem in dicta lege ter enixa, uidetur ſcribere, quod per leges illas Theodoſij, Honor.& Iuſtinia.extincta

cta ſint priuilegia conceſſa habentibus liberos, & æquatos eos qui ſobolem non habent, eis qui liberos procrearunt: quod meritò & rectè reprehendit Duaren. in d. capit. 40. ad fin. oſtendens priuilegia conceſſa habentibus liberos hodie durare, poſt illas leges, ut Inſtitut. de excuſatio. tutor. in princip. ubi Balduin. idem tradit, & Syluest. per l. prim. C. qui nume. liber. ſe excuſ. cum alijs quæ citant. Illæ enim leges pœnas tantum abrogarunt, quæ antea erant in cælibes, & non habẽtes prolem, non uerò abrogant priuilegia habentium liberos, cum interſit Reipub. liberis hominibus eam repleri. l. prima, ff. ſoluto matrimonio, l. cum ratione, ff. de bon. dan. uel portion. quæ liber. damna. conced. ubi refert Iure conſ. ſententiam diui Adriani dicentis: ampliari imperium notius hominum adiectione quàm pecuniarum copia malim. Crediderim verò doctiſſ. Alciat. non ſenſiſſe id in quo reprehenditur à Duareno eſſet namque craſſus error: Verba Alcia. emendari debent, ut ſit ſenſus: hodie per illas leges ſublatas eſſe pœnas eis qui prolẽ non ſuſceperint, æquatosque prolem habentibus, quo ad habilitatem ſuccedendi & capiendi relicta: non autem adempta priuilegia conceſſa habentibus liberos: & inde inferri poſſet ad uerum ſenſum. l. j. C. de ſacroſanc. Eccleſ. contra uulgarẽ intellect. omniũ ferè Doctor. tradentium, ibi concedi teſtandi facultatẽ abdicatis ſolennibus, fauore piæ cauſæ cũ tantũ lex illa conceſſerit facultatẽ relinquendi Eccleſijs, quod antea nõ permittebatur, ut ibi melius aduertit Alcia. & non latuit Bal. ut tradit Ferret. in l. de ſtatu. ff. de teſtamen. in fi.

16 Duaren. in d. c. xl. ad fi. nõ diſcutiens interpretationẽ glo. ad dict. l. prima, C. de iur. liberor. (nec relata glo.) noue aliter intelligit: ut lex illa ibi ſtatuat eos qui numerũ liberorum habuerint ad priuilegia & excuſationes, legẽ ipſa tutos fore, nec indigere præcibus: quod non ſine colore probare nititur. Sed hæc interpretatio mihi non placet, tum quia non ſatis congruit literæ, nulla enim ibi fit mentio de numero liberorum, ut apparet ibi aliud agi. tũ quia in l. ſequent. & in titul. ibi præcedente, agitur de nõ habentibus liberos, uel certum numerum liberorum cũ

qui-

quibus durus agebant leges antiquæ:& ſic ubi adeſſet numerus liberorum,ceſſabat rigor illarum legum, & dabatur fauor, ſeu pririlegium antè Theodoſium & Honorium, multis legibus expreſſis, abſque precibus principi oblatis, ut in l.ii. ff.de excuſa. tutor.& in l.ii. ff. de minorib.l.ad rempubl.ff.de muner.& honor.l.ſemper.§.demonſtratur.ff.de iure immunit. Et ſi bene aduertas,comperies magis neceſſarium fuiſſe apud ueteres Romanos,& initio imperij fixa certaq́ue eſſe priuilegia,liberos procreantiũ, ut hominum numero, & adiectione creſceret potẽtia Rei pub.quod ex Tito Liuio in multis locis deprehẽdi poteſt: idcirco placet magis interprætatio quam ſuperius ex
17 mente gloſ. comprobauimus. Inter effectus uero patriæ poteſtatis erat antiquitus, ut pater poſſet liberos occidere:ut refert Iureconſul.in l. in ſuis.ff.de liber.& poſthu.& Imperator in l.fina.C.de patr. poteſta. & lex Romuli habebat:parentum in liberos omne ins eſto,relegandi,vendendi, occidendi. quam ut xvii. in ordine commentatur Balduin. Et conſtat ex hiſtorijs, nõ ſemel patres uſos fuiſſe ea lege & poteſtate.liberos occidendi,maximè ob diſciplinam militarem, & utilitatem Reipubl.ut refert Bude. in l.ii.ff.ad leg.Cornel. de Sicar. quin etiam citra cauſam Reipub.ob ſolius pudicitiæ reſpectũ: refert Iureconſ.in l. ii.in §.initiũ,ff.de origi.iur.Virginiũ quendã occidiſſe filiã inſontem. ſed illa poteſtas antiquata eſt,& ideo illa iura non amplius licere, ſed licuiſſe olim dicunt, ut declarat Bart.in l.diuus,ante nu.1,ibi uel uerius. ff.ad l.Pompe.de patric. Idq; etiam in dominis erga ſerrus ſancitum: ne occidere,neque ſæuire in eos liceat.l.j.in fi.cum.l.ſequen.de
18 his qui ſunt ſui uel alie. iur. Ex quo infertur ad intellectumd.l.ii.ff. ad leg.Cornel.de ſicar. ubi gl. Bar.& alij variabant, meliusq́ue ibi explicat Bude. Vltra quos omnes aduerte,qnòd ex illa lege à contrario poſſet colllgi,ut pater auditum,& ſe defendentem filium poſſet eo tempore occidere quod ibi uidetur concedere Bude. & Ioan.Cor-
¶ raſi.in l.filium quem habẽtem, nu. 80.C.famil.erciſcund. Sed non eſt admittendum id argumentum à ſenſu contrario,in Vlpiano illius legis anthore, ſuis enim tẽporibus ſecundum

cundũ Bar.ibi non erat iam illa poteſtas patri, occidendi liberos,ut cõſtat ex iurib.allegatis & d.l.diuus.ff. ad leg. Pompe.de parricid.notat gl.recepta in d.l.in ſuis.Nec pa ter poterat cognoſcere de cauſis uel criminibus filiorum iuxta regulam. l. qui iuriſdictioni. ff. de iuriſdic. omni. iudic.probat tex.in l.iii.C.de patr.poteſ.Vnde ad d.l.ii.di ci poteſt Vlpianum ibi non ſolum occidendi poteſtatem, ſed etiam audiendi & cognoſcendi patri omnino ſublatam ſentire: ideoque apud præſidem uel præfectum accu ſationem tantùm permittere, ſicut in l.iii.C.de patr.pote ſta. Poſteriores enim leges ſemper minuerunt patribus ius poteſtatis, fauẽdo liberis:ut tradit Aemili Ferret.d.l. filiũ quẽ habentem.nu.120.C.famil.erciſcun. & latius ibi

19 Corraſi.ex nu.79. Ex illa tamẽ antiqua patrũ poteſtate occidendi liberos, ueſtigiũ adhuc durat uno caſu, in filia adultera quam occidere patri permittitur: idque ratione patriæ poteſtatis,quæ iure communi manebat etiam in liberos coniugatos,ut probant innumera iura,quæ citat Tiraq.in tracta.de iur.marital.in prin.& nos tractabimus in l.cũ oportet.Probat.l.j.§.fin. ff.de liber.exhibend.l. inter liberos.§.filius famlias maritus.ff.ad leg.Iuli.de adulteri. Patri igitur tantùm habẽti filiã in poteſtate,manſit ius oc cidẽdi filiã adulteram.l.patri.xx.ff.ad leg.Iuli.de adulter. Eam autẽ poteſtatem occidendi appellat ibi, ius occiden di:& dicta lex Romuli: quod notabis pro Iaſ.in d.l.prima §.uſufructuarius,num.4.ff.de nou.oper.nũtia.melius etiã id probat text.in l.nec in ea.xxii.ff.eod.Et ita datur alius effectus patriæ poteſtatis, ultra congeſtos à gl. Nam.ceſſante patria poteſtate,non poſſet pater occidere filiam adulteram,ut uolunt illa iura:traditque Cagnol.in Rub.ff. de inofficio. teſtamen. nu.2. & Chaſ. in conſuetu. Burg. rub.iiii.§.j.nu.20.& de illa poteſtate eo caſu,agit notãter Hiſp.Couas Ruu.in libr.de ſponſal.ii.par.cap.vj.ex nu.2. hũc autẽ caſum dicit ſpecialẽ Bar. in l.ii. ff.ad l.Corne.de

20 ſicar.Poteſtas au:ẽ vendendi liberos abrogata eſt, & vno tãtùm caſu permiſſa.ab Imperat. ob famẽ ſummãque patris neceſſitatẽ,ut l.ii.C.de patr.q filí.diſtraxe. circa quã aduertas ꝙ licet.l.j.loquaẽ de parentib.& eadẽ lex vtatur

verbo

verbo communi, ſi quis: quod poſſet etiam compræhendere Matrem, vt l.j.ff.de verb.ſignific. Tamen glo.recepta ibi ab omnibus, intelligit illud ius ſoli patri non matri competere: ita etiam gl.& communis in d.princip.Inſtitut. de patria poteſta.vbi Syluest. id aſſerit receptum.nu. 17.& ita Alberic.Bald.Salyc.& reliqui in d.l.ſecunda, vbi Bal.num.1. aduertit illud ius forſan emanaſſe ex antiqua occidendi poteſtate, iuncta ratione ſanguinis, & incomparabili illa cauſa neceſſitatis: & cum Bal.Coraſ.in l. qui liberos, nu.14. ff.de rit.nupti.vides igitur ex glo.& Doct. illam l.de Matre non intelligi:quod etiam aſſeruit Brun. in ſuo copioſo tract. de ſtatut.exclúden.fœmin.quem refert & ſequitur in hoc Rebuf.in tracta.de priuilegi.Scho-
21 laſtico. priuileg.clxxvii.nu. 5.eſt in xj.volu.Sed hęc opin. gl.& omnium Doct.non omnino tuta videtur, poſſetque contrarium ſuaderi. Primò ex verbis text. ibi.& l.præcedentis, quæ etiam matri cõgruunt, & in dubio omnis effectus & ſenſus ſumendus eſt, qui ex verbis colligi poteſt.l. Gallus.§.primo.ff.de libe.poſthu.text.& Aretin. in l.cum lege.ff de teſtam.ad hanc opin.conducere poſſet, quòd in illis legibus non ſit mentio patrię poteſtatis:cauſa autem illa neceſſitatis, & ratio ſanguinis, æque pro matre vrgét, cuius eſt eadem pietas, vel omnino eſſe debet: vt in l.iiii. ff.de curato.furioſ. eademq́ue reuerentia, vt in l. fi.C.de in ius vocan.& l.iiii. verſic.parentes, ff.eod. & vnà omnibus parentibus ſeruanda reuerentia: vt dicit textus in l. parentes, vj. ff.eod.tit.facit l. in coniunctione, C.de nupti. quod ſi dilectionem & merita reſpicias, nihil eſt quod liberi Matribus non debeãt.c.fi.de conuerſ.in fide, latè Gomet.in §. fuerat. Inſt.de actio.col.j.& ſecunda, quod quidé multis ornari poſſet ex noſtris legibus, & ex ſacra pagalijſq́ue paſſim ſcript. facit l. propter inſidias ibi, pietas
22 & ratio naturalis, C.qui accuſa.non poſ. Sed his non obſtant, ibi mihi videtur tenenda opin.glo.& communis ad illam l. vt non procedat in Matre: tum quia ille effectus patriæ poteſtatis videtur: poteſtas autem patris non Matris eſt in iure, vt patet ex d. l.iiii. ff.de curat.furioſ.cum alijs, tùm quia ius illud non ſolum in amore & ratione ſangui-

ſanguinis: ſed etiã in conſilio poni debuit, arg. d. l. nec in ea, ff. ad l. Iul. de adult. Conſilium autem maris non fœminæ eſt. l. ij. vbi latè Dec. ff. de reg. iur. colligitur ex l. j. ibi virorum, ff. de legib. fœminæ autē fragiles ſunt earumq; conſilium parum tutum, & ſæpe contra ſua propria commoda laborant. l. penult. C. de ſponſal. facit l. cum de indebito, verſic. ſi autem, ff. de probat. ibi minor vel mulier. Ob imbecillitatem igitur, inconſtantiamque fœminarum iuſta videtur recepta opinio, vt poteſtas d. l. ij. matribus non detur, ſed patribus tantum: qui maturius expendent negocium, neq; enim facilè mouebuntur vel fallentur: vt poſſent cõtingere in matribus: & ita de cõſilio & cõſtanti amore patris, ſæpius iura noſtra loquuntur, vt latiſſimè tradit Tiraq. in l. ſi vnquam, in princ. ex nu. 7. cum multis ſeq. C. de reuoc. dona. Non tamen compertũ eſt, an maior ſit amor paternus quàm maternus: & dicunt plures vehemẽtius Matres diligere liberos: patres verò cõſtantius, vt latè tradit Io. à Lignano, in libel. de Amicitia. q. quis magis diligat, fol. 12. col. iii. & nomine citato. Anto. Vac. in l.
23 iii. ad fi. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iu. Ex ſup. deductis. patet etiã ex mente gl. & omniũ Doct. l. illã non procedere in filijs emancipatis, cum non tantum ratione ſanguinis & amoris, ſed etiã poteſtatis, decit. illa procedat: ideò quæ à gl. & Doct. communiter inter effectus patriæ pote
24 ſtatis connumeratur. Circa d. l. aliqua ex profeſſ. colligit Hiſpan. à Cou-Ruui. lib. iii. reſol. cxiiii. cuius ſcripta non opus eſt reſcribere, ſed addã aliqua vltra ſuperius deducta. Nõ omittẽdo quod Petr. Rebuff. in j. tomo conſt. Gallica. in prohæ. gl. v. n. 62. ſcribit l. illam nõ procedere apud Gallos, eò quod liberi eorũ exempti ſint à patria poteſtate ſecundũ gl. in prin. Inſtit. de pat. poteſta. Sed labitur vir ille, & contradicit alijs ſcriptorib. Gallis, qui gl. lacerant, eò quod illis negauerit ius patriæ poteſta. Nec talis limitatio ſuſtineri poteſt, attenta conſuetudine Europæ, quæ vbiq; recepit patriã poteſtatẽ, vt ſuperius deduximus: & ita eſt de mente gl. & omniũ Doct. vt l. illa procedat vniuerſaliter in omnibus prouincijs, maximè vbi ius cõe conſtit. Regu. approbatur ſuadeturq; neceſſariò, ſi aliquis inſi

ſtat authoritati d. gl.qa reſpondebitur cã magis cõiter rẽ probatam,ut ſup. diximus:imo dicebat Albe.in d.l.ii.n.2. quod aliæ nationes prẹter Roman.uiderẽtur etiã ſine cau ſa neceſſitatis poſſe vẽdere liberos,quod mihi non placet. nec Alber.probat,quin potius ex ſup.deductis, nõ diſtin-
25 guo inter Romanos & alias nationes. In materia eiuſdẽ. l.ii.& in illo effectu patrię poteſtatis, gl. ibi recepta ab omnibus,intelligit,ut illa deciſio loquens de venditione, procedat magis in pignore:tradit Hiſpa.d.loco,& alij ſup. citati: ſed ſpecificẽ in permutatione,nõ habere locũ dicũt ibi Bal.n.4.& Salyc.n.3.ſic etiã concludunt Doct. cũ gl.ſe cundũ Hiſp.l.illã nõ procedere ex aliqua alia cauſa ſimili nec ullo modo amplietur, etiã ex identitate rationes, ita Syluef.in d.prin.Inſt.de pat.poteſ.Sed hę nõ ſunt tuta,nec
26 carent dubio,licet cũ ijs ſimpliciter tranſeat Hiſp.ubi ſup. putoq; l. illã ſine violẽtia, & ſine extẽſione, æque intelligendã in permutationẽ, ut ſcribit Petr.Gama. in tracta. extẽſio.n.101.Cuius opinionẽ probo,qa in permutationẽ eadẽ eſt ratio,tã erga patrẽ quàm erga filiũ: ita ſubuenit patri pmutando ſicut uẽdendo,nõ eſt deterior cõditio filij cõceſſa pmutatione.Et quod Bal.& alij arguunt, cõtra eos urget: nam cum ibi agatur de cauſa famis & neceſſitatis,non eſt reſtringendum id ius patris, cum forſan con tigerit non occurrere emptorem, ſed permutantem: uel cũ permutare vtilius fuerit:alias maligna fieret interpretatio cõtra parẽtes,quod lex habhorret, ut l.ſi ita ſtipula tus.§.Chryſogonus, ibi, neq; malignè accipiendum.ff.de verb.oblig.Sicut enim inter arma leges ſilere dicebat Marius apud Salluſtiũ,ita in illa tremẽda neceſſitate nõ opor tet ſectari differentiã vẽditionis & pmutationis. Hec non cõſiderauit Gamar.quẽ citauimus,cuius opinionem prius ſcripſit Fulg.vno uerbo.in l.j.C.illo tit.dicens leges ibi lo quẽtes de vẽditione, ex ui verbi trahi ad quaſcũq; aliena tiones:p tex.in l.ſtatu liberi.ff.de ſtatu.libe.Sed peccat ar gu.quia tex.ille loquit̃ ſecundũ antiquitatẽ,quæ nõ diſtin xerat nomina cõuentionũ:vt melius aliàs circa iliã l.ſtatu liberi. in tit. Iaſ.in l.iuris gentium col.iii.ff.de pact. quod alibi latius trado.Igit̃ tutius arguemus ex prædic.conſide
rationi-

rationibus:ſimulq; iuuabit hæc opi.ex tex.in l.ſciẽdũ.xix §.pe.ff.de ædili. edict. ibi emptorẽ accipere debemus qui ꝑcio emit:ſed & ſi qs ꝑmutauerit,dicendũ eſt utrunq; em ptoris & vẽditoris loco haberi, de qua æqparatione latè Igne.in l.iii.§.ſi cõditioni,ex n.20.ff.ad Syllan.& illũ tex. cõmẽdabat Crem.in notab.clviii.Anto.à Burg.in c.cũ cau ſa.n.8.de empti.& vẽdi.Iaſ.in l.fi.n.3.ff.de cõdict.ob cauſ. Sic in eo quod Bal.& Salyce. ſubijiciunt cũ gl. in d.l.ii. &
27 Doc.in alijs locis citatis ab Hiſp.& Syhueſ.magis placet, ut ſi detẽ ſimilis cauſa, puta ꝙ pater captus ab hoſtibus, ſit occidẽdus,niſi certũ prætiũ dederit, poſſit tunc diſtrahere filiũ,ex proximè deductis:& qa militat eadem ratio , quæ magis attendi debet.etiã in materia nõ fauorabili:ut col liges ex traditis à Bal.& alijs, per tex.ibi, in c.j.§. porrò, quæ ſit prima cau.benef.ammitten.cũ relatis à Iaſ.in l.cũ quidã,ex nu.20.ff.de lib.& poſthu.& in l.fi.ff.de in ius vo. can. Addo ad hoc Pan.in c.fi.n.10.de reſcript.Feli.in pro- he. Grego.col.ii.nu. 9. & quæ tradit inſignis Azpilcueta Nauarrus præceptor meus,probitatis & eruditionis rariſ ſimũ exẽplum in c.ſacerdos,nu.49.de pęni.Diſtinct.vj.vbi etiã in extenſione pœnę, vim rationis agnoſcit.Facit tex. in l.oſſa.§.fi.ff.de relig.& sũpt.fune.in fine ibi, qa intelle ctu aliquo prohibitus ipſe videtur.Vrget tex.in l.his ſolis ibi, ſatis tacitè cautũ.C.de reuocan.donat.cum traditis ab Alex.in l.cũ mulier.ff.ſolut.matr.Probat mihi tex.notab. in l.libertus, lxiiii.ibi cum ideò prohibuerit.ff.de ritu nu- ptiar.vbi Iurecõſ.rationẽ extendit diſpoſitione pœnalẽ & exorbitantem:vt videtur notare Iaſ.in l.j. §.hoc autẽ.n.9. ff.ad Trebellia.Are.in l.j.co.j.n.3.ff.de vulga. Vrget autẽ fortiſſimè ꝓ hac ſentẽtia,cõtra cõem,quod habet alias re cepta ſentẽtia,vt quãuis lex exꝑſſerit certas cauſas,ad ex- hæredandũ filiũ , poſſit tñ exhæredari, etiã ex alia cauſa ſimili uel maiori: ſecuudũ Ang.Alex.Iaſ.& quã plures a- lios, vt tradunt nouiores in Auth.nõ licet.C.de lib.præte rit.quod probant Ripa.Hip.Alci.Bellon.Benedict. Chaſ. Couas Ruui.& ferè innumeri,quos alibi refero:& elegan tiſſimè defendit doctiſ. & acutiſ. Doct. Luſitanus Co- ſta in §.& quid ſi tantum, l. Gallus,pagi.cxxxj. vt interim

 omit-

omittamq; deciſio.d.l.ii.licet contineat caſum non vulgarem,nec facilè extendendum , non tamen odioſum, nec pęnalem:nec tam contrarium naturali rationi, ut Bal.ibi putabat,& in l.Illud,nu.4.uerſ.nec obſtat.C.de ſacroſ.ec
28 cleſ. Tandem circa d.l.ii.tractat Hiſpa.d.loco,ex Alcia. Tiraqu.& alijs, poſt gl. & ordinarios, in d.l.ii. duplicem literã inueniri:Nã aliqui libri habẽt,ſanguinolentus,facta relatione ad patrẽ quæ litera frequentior eſt, eamq; probat gl.ibi,nõ tamen bona ratione alias rationes acutius excogitarunt Albe.& alij ibi,ut latius tradit Couas Ru.eandẽque literã allegat Conã.li.ii.c.xiii.& ita habẽt libri qui emẽdati dicũtur, ad pãdectar.Florẽt.exẽplar:& tunc ſit ſenſus patrẽ diſtrahentẽ filiũ ẽt lege permittẽte, ſanguinolẽtũ dici, quia ipſe ibi ſanguinolẽtus uidebitur: nec enim iuſta cauſa tollet dolorẽ patris, qui utẽs ea facultate legis ſe ipsũ forsã incuſabit,quaſi naturalẽ rationẽ,affectionẽq; tranſgreſſus fuerit: argu.l.iſti quidẽ.ff.q met.cau.in fi.ibi.Cum pro affectu parẽtes magnis in liberis terreãtur.& tex.in §.fi.ibi,pater magis quã filius:Inſt. de noxal.facit l.iuſta.ff de manumiſ.uindi.Alij.legũt ſanguinolẽtos,facta relatiõe ad filios,ut p gl.Albe.& Sal.ibi.quã literã probat Alc.in li.ii de uerb.ſig.nouè intelligẽs tex.illũ l qui,de liberis ſanguinolẽtis ,p recẽs natis: quã interpretationẽ probat Tiraq.non relato Alc.li.j.de Retra.§.26.in gl.1.n.14.dicẽs errare d ct. in d.l.ii.aliter intelligẽtes.Vterq; nititur magno argu.ex Rub.C.de infant.expo.ibi ſanguinolẽtos nutriẽdos.Et ex C.Theodoſ. ubi his recẽs nati,ſanguinolẽti dicũtur ; ideò forsã,qa vt docet experiẽtia,tũc homines ſanguineis maculis,alijsq; à partu immũdis aſperſi naſcũtur.Eandẽ interpretationẽ,
29 tacito Alc.tradit Badui.in l.xvii.Romuli.Quo ſenſu deuiãtes à recepta interpretatione. Alc.Tiraq.Baldui.non obſcurè uolunt,q ius conceſsũ patri in illa l.nõ procedat indiſtinctè in omnibus liberis,ſed tantũ in infantibus recẽs natis:.gl.aũt & cõiter Doct. contrariũ indiſtinctè ſentiũt ; nec differẽtia Alc.& Tiraq.ratione carebit,licet Hiſpa.Couas Ruu.in d.loco, dicat eandẽ omnino eſſe rationẽ in omnibus liberis.Cõſidero enim q ſi liberi ſint iam

infanti-

infantilis,uel maioris ętatis,poſſent iuuare patre ad pellendã famẽ,cum de iure infante cõſiderabiles ſint operę. l.cæterũ.xxxii.ff.de rei uẽdica.ibi,Etiã impuberis aliquę operæ eſſe poſſunt:& l.ſi infantis.lxii ff. de uſufr.Similiter liberis adultis, & habẽtibus intelle&ũ,eſſet acerbius ſeruitutẽ uel ſeruitutis ſpeciẽ ſubire, cũ libertatis dulcedinẽ prius ſẽnſiſsẽt:ꝙ in recẽs natis ceſſat Maiusq; infortuniũ eſt aliquando fœlicẽ fuiſſe, iuxta celebrẽ Seuerini ſententiã,& illuc Ciceronis in familiaribus,ubi nõ ſis qs fueris non eſt cur uelis uiuere.Sic etiã quo ad honorẽ,& exiſtimatiõnẽ in liberis adultis, illa macula,quo ad ſe & cõſanguineos,nõ ita occultari poterit.Et ita lectio & interpretatio Alc. nouè cõprobatur, (reiecta alia lectione Rebu.uariãtis,in d.loco,qui nihil affert.)Sed ne parentũ fauorẽ reſtringamus: quia ẽt codices ferè oẽs habent literã ſanguinolẽtus,magnis probandũ uidet̃ ꝙ gl.& Doct. cõmuniter uolũt,ut lex illa procedat in filijs cuiuſcũque
30 ætatis.Inter effectus patriæ poteſtatis enumerat̃ deciſio impera.Alex.in l.iii.C.de patr.poteſta.quæ lex in prima par.planè loquitur de patre & filiofa.quo ad acquiſitionẽ, nec de Matre uel filio emancipato loqui poterat:ſed Doc.nõ citãt illã in l.j.par.id enim alijs multis iurib.magis ex profeſſo ſtatutũ erat. In ſecũda & tertia parte habet tex.ꝙ pater põt caſtigare filiũ inobediẽtẽ,& eũ perſeuerantẽ offerre Pręſidi ad maiorẽ pęnã.Bal.ibi intelligit de filio in poteſtate tantũ, & ibi Alb.& ita illã l.adiectũ patrię poteſtatis citat Ang.Aret.in §.ius auth.n.2.Inſti. de pat.poteſta.Sed hi Doc. debuerunt aduertere,ꝙ illud ius caſtigãdi,& conſiliũ,ut durante iniquitate filij,ducat̃ ad Pręſidẽ:cõceditur ẽt,ꝓpinquis,nõ ſolis parẽtibus,ut in l.una C.de emẽ.propĩ.& ſic pater cõtra plures doc.tex.in d.l.iii.quò ad hoc nõ continere ꝙ ſpeciale patriæ poteſtatis,ꝙ nõ explicat Alc.Reg.j.præſumpt.iii.nec Boer. dec. cclxxv.n.3.tractãtes illa iura.Quib. eſt addẽdus tex.in l. j.§.j.ff.de obſe.ibi,patrẽ & matrẽ:& ibi:ad publicã pietatẽ:de quo tex.in ver.educatum, agit Alc.in l.fi.C.de in ius uocã.Tiraq.in l.ſi unquã,uerb.ſuſceperit.n.43.ſed aliter Luſit.Coſta,in rep.l.ſi ex cautione.C.de non nu.pec.

31 pag. 56. Meliusq; dicendũ eſt, vt ibi de filio poteſtate agat ob aliud, nõ ob ius caſtigãdi tantũ: eſt igitur ibi ſpeciale, ut patre ducente filium ad Præſidem propter irreuerentiã uel ſimilẽ culpã in ipſum patrẽ cõmiſſam, debeat Preſes dãnare filium, ut pater ipſe dictauerit: quod nõ conceditur alijs propinquis in d.l.una. Et eſt notandũ ad limitationẽ illius, ꝙ dicit tex. in l.nam quod.ff. ad Trebel.& ita forſan ſenſit Albe. in d.l.una.n.4.ꝙ nõ exactè uidetur aduertiſſe Dec. in l.ut vim.nu.21.ff. de iuſti.& iur.dũ in hoc equiparat patrẽ & matrẽ. Deciſio autẽ d.l.iii.cum in hoc ſpecialis ſit, nõ eſt extendẽda ad alios caſus, loquitur enim tantũ ubi pater offert Præſidi filiũ ſibi inobedientẽ & contumacẽ, tũc enim in pœna irroganda Iudex ſequetur patris arbitrium: facit tex. in l.nec quicquam.§. de plano, ff. de offic. Proconſ. Quod etiã ſuadetur ex tex. celebri. in l.reſpiciendũ.§.furta domeſtica.ff. de pęn. ibi, publicè uendicãda non ſunt. de quo tex. agit Alex. cõſi. cxxxv.n.2.li.j. & latius Cępol. eum extollens, in Authen. ſed nouo iure, nu.54.C. de ſeru. fugiti. Aliter etiã debet intelligi d.l.iii. C. de patr. poteſ. ſecundũ Bal. ibi, quod uoluntas patris in filio puniẽdo debeat moderari: nec uerbum uolueris ibi poſitũ, põt extẽdi ad pœnã exceſſiuam, per tex.& Bart. in l.ſi quis dicat.ff. de manumiſſ. ibi, utique non maiorẽ pœnã conſtitutus: & ibi cũ Bar. Plũbinus in fine. & uerè text. hic urget, arguẽdo à domino ad patrẽ, ꝙ in propoſito licet, & nihil citans, ita dicit Bonifaci. in tracta. malefic. ti. quib. eſt conceſſa correctio. Ad tex. uerò in l.una.C. de emẽda. propinq. uide Deci. in d.l.ut vim.n.22.ff. de iuſt.&

32 iur. poſt Felin. in c.cum contingat, de for. competen. Hinc infertur ad tex. celebrem in l.milites agrum.§. deſertorem.ff. de re milita. cuius ſunt uerba: „Deſertorem qui à patre ſuo fuerit oblatus, in deteriorem militiam Diuus Pius dari iuſſit, ne uideatur, inquit, pater ad ſuppliciũ filiũ obtuliſſe. Itemque diui Seuerus & Antonin. eum qui poſt quinquemniũ deſertionis, ſe obtulit, deportari iuſſerunt: ꝙ exemplũ ſequi nos debere, & in cæteris Menander ſcripſit.“ Significat apertè tex. ꝙ cũ pœna capitalis eo caſu poſſet irrogari filio, moderatur & conuertitur in aliam

liam

liam mitiorē,ſi pater filium ipſum efferat iudici,idque ex illo tex.generaliter colligunt plures Doct. in uarijs locis intelligētes tex. illum procedere in omni delicto:indeq; inferunt cautelam, ut quando pater uiderit filiū obnoxiū pœnæ mortis ex delicto, offerat eum iudici,& euitabit pœnā mortis.Bar. ibi non ſcribit, Alberi.autē dicit per illū tex. ita tenere cōmuniter Doct. & ꝙ aliquando uidit ita ſeruari:tradit Cæpol.caute.j.ſecurè intelligens, idē fore in crimine leſæ maieſtatis, refertque aliquos Doct.non parui nominis: & ita ex illo §.colligit Salice.in l.propter inſidias.n.3.C. qui accuſ.nō poſ.& in hoc illū tex.extollit Felin.in c.j.col.ii.ad fi.de offi.delega.& in c.quærēti,col. iii.n.6.ver.tertius.eo.ti.&Hip.in l.ii.n.13.ff.ad leg.Corn. de Sicar. in l.unius,§.ſeruus, ad fi.ff.de quæſtio.& Mathæ.de Afflict.in c.j.§.inſuper.n.18.de prohi.feud.alie.ꝑ Federic.li.iii.feud.fol.151.& ita generaliter per illū tex. tradit Iacob.Boulēc.in repeti.l.capitaliū.§.famos.n.189. ff.de pœn.& ita Ludo.Carrer. in ſuo libro crimina.§.homicidij.n.136.cum ſeq.& ita indiſtinctè intelligit.Feli.dicens illū tex. ſingu.in c.accuſaſti.n.4.de Accuſat.& tā ipſe,quā Cæpol.& alij referūt. Pau.in d.l.propter inſidias, quē ibi ſcribere nō inuenio. ita Al.Re.j. præſump.iiii. & Aug.Ariminē. ad Ang.de maleſic. uerbo,& ad quærelā,
33 n.38.Idē ex illo tex.vult Ang.in l.ſi adulteriū cū inceſtu. §.liberto,in fi.ff.ad leg.Iul.de adulte.ubi ampliat idē eſſe ècōuerſo, ſi filius in ſimili caſu patrē, qui obnoxius eſſet grauiori pœnæ, offerat:& ita Hip.in d.l.ii.n.13.ff.ad leg. Corne.de Sicar.Alc.d.reg.j.præſumpt.iiii. & Iacob.Boulen.d.loco,& Carrer.d.loco.nu.137.Idem in matre offerente filiū tradit Salice.in d.l.propter inſidias,quē ſequitur Feli.in d.c.j.col.iii.in fi.cū princ.ſeq.de offic.deleg.& Cæpol.in d.caute.j. Ex quibus reſultat Doct. intelligere tex.in d.§.deſertorē,ut nō ꝓcedat ſpecialiter rōne patriæ poteſtatis,ſed ex rōne naturali amoris & ſāguinis,ideoque idē ſit in matre & filio emancipato. idq; ſuadet ex rōne illius tex.ibi, ne uideat ad ſuppliciū obtuliſſe.Et ex hiſt.depræhēditur: aliquādo in cauſis criminalibus datū patri, ut arbitrio ſuo filios damnaret, ut tradit Connā.

libr.ii.c.xiiii.& Balduin.ad leges Romuli.l.xvii.Dũ autem Doct.cõmuniter extendunt illũ tex.ad omnia crimina,iuuari poteſt ea ampliatio,expendẽdo tex.ibi,in uerbo,& in cæteris. Ad principalẽ uerò concluſionẽ illius tex. citat. etiã gl.ibi tex.in l.qui cũ uno.§.qui filium,eod.titul.& ita Cæpol.& Mathæ.de Afflict.& alij in d.locis:qui tex.in deſertore eandẽ ſententiã uidetur probare.Tenendo cõmunem illã allegationem eſt aduertendum,quod in crimine filij commiſſo in perſonã patris aliud eſt,quia tunc pœna irrogatur arbitrio patris,idque tantum in filio in poteſtate:per d.l.iii.C.de patr.poteſ.ſecundum Bal. & Alber.ibi, & diximus ſup.proximè:& ſic eſt limitatio ad d.§.deſerto
34 rẽ. Similiter cõmunis illa allegatio uidetur nouè intelligenda,quãdo parens offerret filiũ,quẽ iudex facilè capere non poſſet, ſecus ubi Iudex eũ quærebat, & non poterat euadere, tunc enim pater non diceretur eũ offerre:vt eleganter colligi poteſt,ex tex.in l.edicto xiii.uerſ.id autẽ.ff.de iure fiſ.ibi,id quod latet,nõ quod fiſci eſt.quicquid uideatur ſentire Al.d.preſump.iiii.q.verè nõ tãgit hos ter
35 minos.Sed quãuis tot Doct. ita indiſtinctè ſcripſerint, & mitẽ illã cautelã tradãt, nõn eis accedo:veriusque credo tex.illũ in uerb.& in cæteris,nõ ſentire de cæteris criminibus,ſed cũ dixerit in quodã deſertore offerre ſe, ita Imperatorẽ iudicaſſe, ſubdit,idẽ in cæteris dicendũ fore: id eſt in alijs perſonis,in qbus occurrerit eadem cauſa nõ diuerſa ſecũdũ doctrinã gl.l.nõ ſolũ.§.qritur,ff. de procura. & in l.ſi fugitiui.C.de ſeru.fugit.Eſt enim lõgè diuerſa ratio de illo crimine ad alia,cũ deſertor grauiter puniat̃ ob culpã in omittẽdo cõtra regulã iur. de qua in l.ii.C.ſi aduer.delict.gl.in l.ſi mora.ff.ſolu. matr.vnde pœna deſertoris cũ ſit ex maximo rigore, facilius potuit moderari.Ex multis enim legibus illius tituli deprehẽditur ibi procedi nimio rigore, ut in l.vj.verſ.q in acie.ff.eo.ſic nec felix euentus aliqd ibi excuſat. l.iii.§.in bello.ff.eo.quẽ extollit Cremen.nota.clj.Florianus in l.ſed &:loci.§.ſed & ſi qs.ff. ſi.regun.quod nõ eſt trahendũ ita ad reliqua,ut ſcribit Feli.in c.cauſam nu.8.ad finẽ,de iudi.probat Cagnolus in l. ii.n.140.de orig.iur.de quo etiã Feli.in c.illud, de maior.
& obed.

& obed.Benedi.in c.Rainutius, uerbo in eodē teſta.j. nu. 71. Coraſ.lib.j. Miſcel. c.xxiiii. ad finem & legitur apud Gelliū lib.j.c.xiii. Similiter non fuit bona extenſio quàm Doct. indiſtinctè faciunt ad alia crimina qa in deſertore potuit eſſe culpa ex puſillanimitate:nec eſt directa ad incōmodū uel offenſam certæ perſonæ, ideò potuit faciliùs remitti & moderari: argu.l.ii. C.de in ius vocan. & quod notat.gl.magna ad mediū,in l.aſſiduis.C.q potior in pign. habet ibi,lex enim ſuum beneficium.Nec erat iuridicum indiſtinctè admittere, ut parens uel filius poſſet eludere pœnā à iure ſtatutam, offerendo filium uel parentem:facit tex.notabilis in l.ſi quis fortè vj.ibi, eludendæ pœnæ cauſa.ff.de pen. & quotidie legi fraus fieret,contra publ. utilitatē quæ uerſatur in maleficijs puniendis.l.congruit. ff.de offic. præſ. l. ita vulneratus.ff.ad l.Aquil. contra id quod eleganter dicit tex.in l.ſi à reo.§ illud,quod vulg. ff. de fideiuſ.ibi, pœnas ob maleficia ſolui magna ratio ſuadet:faciunt quæ cōgerit Feli.in c.Rodulphus,col.iii.de reſcrip.Iaſ.in l.j.in ii.lec.ad finem.ff ſolu.matr.Crotus in l. omnes populi nu.177. Concludo igitur contrà docto. in dict.locis,vt ex d.§.deſertorem,non fiat regula generalis, nec extendatur ad alia crimina in quib. ſit diuerſa ratio. Indè credo q in vero crimine læſæ maieſtatis non ſeruabitur illa deciſio,contra Saly.Cæpol.& alios.Vnde ſequitur melius aliqualiter aduertiſſe Mathæ. de Afflict. dicto loco,dū videtur reſoluere,q ille tex. non trahatur ad caſum,in quo perſona offenſa,cauſam ſuā proſequatur:facilius enim diſpenſat lex & princeps cū ſolennitate publica,quàm cū preiudicio tertij.vt probat tex.in l.ſi quando.
36 C.de inoffi.teſta.ſecundū uerā reſulutionē. Non fuit omittendus alius effectus patrię poteſtatis à gl.omiſſus,cæteris autē ſubtilitate ſuperior, & apud Ireconſ.frequentior, q huic titu.& ſequenti non impropriè applicatur: is eſt circa ius & nomen ſui hæredis,unde interpretes ſuitatis nomē nō abſurdè deduxere.Nam apud Iureconſ.vt nomen ſui hæredis frequentiſſimum eſt, ita ſuitatis nomen non inuenitur: id tamen rectè deductum defendit Vigli. in §.ſui autē.Inſtitut.de hæred.qualit.& differ.Alci.lib.v. parerg.

parerg.c.xix.& his tacitis Coraſ. lib.iii. Miſcellan. c.xvj. Suitatem uerò definierat Angel. de peri gl. in Repe.l. in ſuis.ff.de liber.& poſthu.cuius diffinitionem defendit Deci. in l. qui ſe patris,numero 2. C. unde libe. ubi nouiſſimus Fabius aliter deſcribit, alijs etiam uerbis Alcia. ubi ſup.aliter item Loriot.de Conſag. Axion.xv. quorum dicta hoc loco examinare opus non eſt. Præcipuum autem requiſitum ſuitatis eſt patria poteſtas, regulariter enim de iure abſque patria poteſtate nō dicitur quis ſuus hæres: quam regulam inepte nonnulli conantur euertere, cum tamen eam perſpicuè ſcribat Iureconſ. in l. lege Cornelia,in fin.ff. de teſtam.ibi, quanuis ſuus hæres eſſe non poſſit,qui in poteſtate morientis non fuit. Idem probat textus in §.ſui autem,& melius in §.cæteri, Inſtituti. de hæred.qual. & differ.& in §.ſui autem,Inſtitu.de hære dit. quæ ab inteſta.defer. Ex quo infert Iuſtin. in dicto §. cæteri,uerſ.qua de cauſa,neminem ſuum hæredē eſſe Matri:& inde colligitur regula.l.nulla fœmina.ff.de ſuis & legit.hæred.& l.illud.§.ad teſtamenta.ff.de bonor.poſ.cont. tab.quibus iurib. conſtat hanc eſſe ueram regulam,cui tamen(ut ferè omnibus alijs) nō poſſunt deeſſe obiectiones quibus ſatisfacit Deci.in dicta l.qui ſe patris, & ibi Coza. d.in numero 12.& prius limitando ſatisfacit Alexand. in l. ſi filius qui patri,vj.col.ff.de uulga. & pup. & nouiſſimè tradit Hiſpan.Antonius Gom. primo tomo cap. ix. ex nu. 9.hinc puto explicanda eſſe uerba textus. ad quæ gloſſ.& Docto. non aduerterunt, in l.prima.§. per hanc, ff.de rei uendic.ibi,ſuum uel in poteſtate petat.Significat enim Iureconſ. in filio paria eſſe ſuum dicere uel in poteſtate eò quòd ex poteſtate patria ſui hæredis nomen reſultet ſemper in filio, non ſemper in nepote, ſecundum iuris principia.l.ſi quis filio.ff.de iniuſt.rup.l.prima,§.ſciendum.ff.de ſuis & legit.hæred.Aduerſus hanc regul. quaſi Iuriſconſ. non eſſet, non ſatis cautè argumentatur Corn.in l.ſi fratris. col.xviii. nu.14.uerſ.ſed in contrariū.C. de iur. deliber.adducēs exemplum filij. Epiſcopi uel Patricij,quibus dignitatibus liberatur à patria poteſtate, & tamē dicitur ſuus hæres: quod nihil eſt, cum lex iuſtis ex cauſis, tunc

effectum emancipationis induxerit, ac præcedentis poteſtatis uel ſuitatis ius conſeruauerit. Alia obiectio fit à Corn. ubi ſup. quo tacito idem ſcribit Marius Salamo. in l. Gallus. §. ſi eius num. 14. ea eſt de poſthumo: poteſtque dupliciter formari, tam de poſthumo nato, quàm de poſthumo dum in uentre eſt: argumentatio autem Cornel. tractat. de poſthumo nato mortuo patre, & ſic cum patria poteſtas dari non poſſit: & tamen is poſthumus in iure dicitur ſuus hæres, in l. ſi quis filio, §. primo, ff. de iniuſto & rupto teſtam. in l. prima, §. ſciendum, ibi, uel ſaltem concepti. ff. de ſuis ex legit. hæred. Cui difficultati reſpondens Decius in dicta l. qui ſe patris, præpoſterè eam accipit, ideoque minus aptè reſpondet, dicens, quod poſthumus ficte & in ſpe dicitur ſuus, per l. qui in utero. ff. de ſtatu hominum quod reſpicit aliam conſiderationem, dum poſthumus in utero eſt, de qua ſtatim agemus. Itaque patet ad iura à Cornelio adducta, non facere ſpem natiuitatis poſthumi, nec tunc rectè applicari, d. l. qui in utero: quod ante Deci. non ſatis expendit Alex. in d. l. ſi filius qui patri, numero 13. nec Soc. in l. prima numero 24. col. xxiiii. in fin. ff. de uulga. Vndè melius huic obiectioni occurrendum eſt ex fictione ſeu prouidentia, de qua in l. intelligendus. cliii. ff. de uerb. ſign. qua habetur generalius, poſthumum cenſeri natum cum pater moreretur, & ſic retro trahitur tempus natiuitatis ad tempus quo pater adhuc uiuebat: ſic alibi dicitur quòd ad tempus natiuitatis iura ſua ei cõſeruantur, ut in l. antiqui. ff. ſi pars hęred. peta. de tex. autem d. l. qui in utero doctè & ingenioſe olim ſcripſit Bartolomeus Philippus Luſitanus, in tract. fi-
37 ctio. iii. par. c. ix. Ex prædicta regula infertur ad uerã & receptã ſententiã, quæ habet poſthumum non dici ſuum hæredẽ antequã naſcatur. l. ſi. ff. de collatio. bono. l. ſi. ff. de aſſign. lib. ideòque ſpes tantùm non exiſtentia ſui hæredis tunc cõſiderari poteſt, ut in l. j. §. totiens. ff. de vent. in poſſ. mitten. latè Iaſ. in l. ſi à primo, nu. 18. ff. de libe. & poſth. latius Tiraq. in l. ſi unquàm. verb. ſuſceperit liberos, num. 124. ubi multis hoc ornat: quibus addo tex. in l. Poſthumus in princip. ff. de inoff. teſta. ſecundum communem

„ munem literam ibi,quibus ſuus potuiſſet fieri,ſi in vtero, „ mortis eorum tempore,non fuiſſet: quod probat textus.il „ le etiam ſi legatur ad exemplar florentinum,cuius meminit Anto. Auguſt.libro quarto emendat.pag. cclxx. Huic autem veræ & receptæ ſententiæ non obſtat textus . in §. ſui,Inſtitu.de hæred.quæ ab inteſ.defer. quo Iaſ.maximè torquetur in dicta l.ſi à primo,& in l.poſthumo nato,& in „ l.qui ſe patris , vbi dixit non poſſe ei ſine violentia reſpon „ deri,cuius uerba ſunt:poſthumi quoque qui ſi viuo paren„ te nati eſſent,in poteſtate eius forent,ſui hæredes ſunt.Putauit enim Iaſ. in dict. locis textus illum loqui de poſthumo dum in uentre eſt : ideoque reſpondet ficté dici ſuum ob ſpem natiuitatis:& ita ſemper Deci. in dict. l. poſthumo nato,& in dicta l. qui ſe patr.& in l. poſthumo. C. de collatio.& nouiſſimè Duar. libro ſecundo diſputa. capit. xxxviij. Sed melius eſt intelligere vt olim ego intelligebam,poſteaque idem legi apud Curt.dicta l.poſthumo , à quo tranſcripſit Gozad.dicta l.qui ſe patris , & refert nouiſſimus Huberti.dicta l.poſthumo, in ſecunda parte numero 4. vt ſcilicet text. ille loquatur de poſthumo nato (nam ante natiuitatem ex dictis iuribus ſuus hæres non dicitur) quod primò ſuadetur ex ſui nominis idē enim eſt dicere poſthumum , ac ſi dicas natum poſthumationem ſeu mortem patris l.tertia verſ.primo.ff.de iniuſt.rup.Aulus Gelli.libro ſecundo cap.xvj.probat textus in l.nomen filiarum.clxiiij.ff.de verb.ſign. & ita habet communis reſolutio,vt poſt alios tradit Galiaul. in l. Gallus in princ. numero 28. Idem ſenſus colligitur magis ex ſerie illius textus quia prius loquitur quod iudicaretur:ſi viuo patre natus eſſet,& vtitur verbis conditionalibus ibi ſi viuo patre:& ſic loquitur de nato,non de eo qui in uentre eſt.Igitur idem referri debet ad caſum mortui patris.Si enim eo viuo requiritur natiuitas vt filius ſuus hæres dicatur,multo magis id exigi debet in ſecundo caſu, cum iam parens deeſt,& ſic textus ille ſemper loquitur de poſthumo nato: facti autem differentia non iuris ibi eſt,an viuo, an mortuo patre naſcatur , atque ita textus ille magis probat communem ſententiam , Quæ interpretatio etiam iuuatur

tur eò quod frequẽtius in iure poſthumus non dicitur qui in vtero eſt,ſed natus,vt in dicta l.tertia ff.de iniuſ.rup.ante natiuitatem enim magis appellatur uenter,vel in vtero eſſe dicitur,vt in dicta l.qui in utero,& l. ventre. ff. de acquiren.hæred.l.cum quidam.§.primo.ff.eod.l.ventri.ff. de tutor.& curato.da.l.prima & per totum tit.ff.de uentr.in poſſeſ.mit.Non tamen negãdum eſt aliquando poſthumum dici ante natiuitatem, pro eo ſcilicet qui adhuc in vtero eſt l.cum pater.xxx. ff.de nego. geſt. l. ſi nemo.§.
38 fin.ff.de teſtament. tute. Ad nomen ſui hæredis & effectum ſuitatis ex patria poteſtate, citatur quotidie textus in dicta l.in ſuis,& in dicto §.ſui autem, & in l. cum ratio ff.de bon.damnat. vel ſecundum aliam literam de portio. liber.de quibus agit Coraſ. libro tertio miſcellan. capit. xvj.cuius verba fuerunt Viglij in dicto §.ſui autem & Alcia.in fi.libri quarti de verborũ ſignificatione,& dicto libro quinto parerg. capitulo xix. Ex quo, & alijs quæ legendo aduerti,conijcio Duaren. ad Balduin. in hoc uitio tranſcribendi voluiſſe notare eundem Coraſ. cuius tamẽ diligentia & iudicium in multis laudari poteſt.Ex illis autem iuribus plures ſuitatis effectus colliguntur à Docto. quos facilè colliget qui legit ſcripta ab ordinarijs & repet.in dicta l. in ſuis, & in dicta. l. qui ſe patris, & in dicta l. ſi filius qui patri:& quæ repetit Cornel.in d.l.ſi fratris, & quæ tranſcribit Benedict.in cap Raynucius. verb. mortuo itaque, in ſecunda ex numero 50. & latiſſimè Igne.in l.prima §.ſi pater ab hoſtibus.ff.ad Syllan. & poſt eos Loriot.de Conſangui.Axiom.xv.cum ſequen.& Tiraquel.in dicta l.ſi vnquàm in princ. ex nume. xix. Idem de primo genito quæſt.xxxij. & xxxix. & quæ in praxim deduxit Deci.Conſil.xxxj. Quibus addendum eſt ex dict.iurib.quod cum regulariter uiuentis nemo dicatur hæres,ſi in aliqua diſpoſitione fiat mentio de hæredibus uiuentis, intelligendum ſit de ſuis hæredibus,vt aduertit Alcia, in l. hæredis lxxv. numero 4. ff. de verborum ſignificatione cui addo textum ſecundum communem literam, in l. tertia in fin.princip.ff.de iniuſto ruptó.ibi,ſiue poſt mortem, ſiue viuo teſtatore naſcatur hæres: ad quæ uerba nec gl.
nec

„ nec Doct.aduertiſſe uidentur.Sed omiſſis cæteris effecti-
„ bus ſuitatis, illum examinãdum ſuſcipio, qui difficultate
& utilitate maior uidetur : ex illis enim iurib.inferenda
dixit gl. in l.nihil.C.pro hæred.& in l.ii.§.filium.ff.eo.ꝙ
filij ſui hæredes, non habeant ius uſucapiẽdi illo titulo
pro hærede.& ita Bart.quẽ ſequuntur Paul.Alex.& alij,
in d.l.in ſuis,ubi idẽ probat nouiſſimè Alc.poſt Ang.de
perigl.ibi num.117.& eſt receptiſſima opinio,ut tradunt
omnes ibi, & Iacob.de. S.Georg.in l.pater filiũ,num.26.
ff.de inoffic.teſtam.Hiſpa.à Couas Ruu.in c.poſſeſſor.ii.
par.§.v.Bal.Soc.Benedic.& alij infra referẽdi circa decla
rationẽ Bal.in Rubr. tex. de præſcript.Alb.in d.l.ii.§.fi-
lium fundamentũ gl.& Doct. eſt ex d.l.ſuis cũ ſimilibus,
cum enim Iureconſ. ibi & alibi dicat ſuũ hæredẽ uiuente
patre dominũ cẽſeri,& eo mortuo, magis cõtinuare pri-
ſtinũ ius,quã nouũ acquirere, putãt ipſi inde negari filio
nomẽ & poſſeſſionẽ hæredis,& conſequẽter non cõcurre
re ius uſucapiendi ex nouo titulo pro hærede, ꝙ probari
exiſtimant in dicta l.nihli, & in dicto §.filium. Sed con-
tra præſcriptam illam opinionem, ſeu potius inueteratũ
errorẽ,elegãter aduertit Vigli. in dicto §.ſui autem,In-
ſtitut.de hæred.quali.& differ.qui utinam pergeret enu-
cleare ius Ciuile ut cepit,& potuiſſet,quẽ merito dũ iu-
eſſet magnæ ſpei appellarunt inſignes viri Eraſ.& Alcia.
quo in loco Vigli.reſpondet illis iurib.quib.gloſ. & Do-
cto.nituntur, eaque melius explicat,non autem curauit
probare ſententiã cõmuni cõtrariã: & eo tacito idem ſcri
bit Forcatul.in ſua Neciomãtia,dialogo.xxxvi.cuius tan
tùm meminit Hiſpa.ubi ſupra.vult igitur Vigli.compete
re ſuis uſucapionẽ pro hærede : idemque nouiſſimè pro-
bat Connan.libro decimo,capitulo quinto nemine cita-
to,more ſuo.Sed ante hos omnes eandẽ ſententiã contra
gl.& communem tentauit Cuma. in dicta l.ſecunda,§.fi-
¶ lium,& Fulgo.in l.prima C.pro hæred.Et antequam illis
iurib.reſpondeamus,hanc ueram ſententiam probo vltrà
eos,ex ſequentibus primò ex dicta l.in ſuis cũ ſimilibus à
quibus Docto.præpoſtere inferunt : nam dum ſui uacan-
tur tanquam priſtini domini,& per illam iuris continua-
tio-

tionem,id planè eſt eos magis hæredes facere, non autē eis admittere aliquid quod extraneis hæredibus concedatur:ſuitas enim prodeſſe,non nocere ſolet ut fatentur Doct.parum hoc ſibi conſtantes, ut colligitur ex Perigl. numero 112.& numero 116.ex Bartol.& alijs in dicta l. ſi filius qui patri.ff.de vulg. & ita ſuccedit regula vulgaris,l.q fauore.C.de legibus.facit ad hoc tex.notab.l.tertiæ,§.ſi emancipatus.ff. de bono.poſ.cont.tabul.ibi, non enim qui filius iuſtus eſt efficietur non filius cum reciſſio quo magis addmittatur nō quo minus adhibeatur.&c. Iuuatur hoc ſecūdo, quia filijs ſuis quæ hæredibus planè cōuenit uſucapio pro hærede ex vi verborū, ipſi enim verè,& propriè hæredes ſunt,& magis hæredes dicūtur quā extranei, ut ſuperius probaui,& colligit ex l.j.§.qui ſunt in poteſtate.ff.ſi quis omiſ.cauſ.teſt.Nō eſt igitur cur eis negetur ius hæredib.conceſſū.Faciunt tertiò pulchra verba tex.in l.falſa demōſtratio.xxxiii.§.primo,ff.de conditio.& demō.ibi,honor eius auctus eſt,nō cōditio mutata: ita in ſuis nomen & cōditio hæredū manet,licet,effectus maior ſit.Probatur quarto hæc ueritas,quia ſuis hæredibus non negātur actiones & remedia hæredum,ut petitio hereditatis,iudiciūq; familiæ erciſcun. ut colligi poteſt ex l.tertia, ff. de petit.hæredit.& l.ii.in princ.famil. erciſcun. cum traditis notabiliter per Aret. in l.planè.§. duobus col.iii.ff. de legatis primo.Probatur & v.idē efficaciter ex l.pe.§. ſi pater.ff.pro ſuo.ubi gl.retinens ſuum errorē mirè uariat, nulla enim ratio differentiæ aſſignari poteſt. cur ex diuiſione bonorū à patre uiuo facta, filij ibi uſucapiant pro ſuo:ſuccedēdo autē patri defuncto nō uſucapiant pro hærede: maximè cū diuiſio illa facta à patre uiuente inter liberos, & ſucceſſio quodam modo æquiparētur, ex gl.& Doct.in l.quoties.C.famil.erciſcun. & ideò illa diuiſio nō ſumit effectum niſi poſt mortē,ſicut ſucceſſio, ſecundum gloſ.& Docto.& notat Salic. in d.l. nihil, numero 2. in fin. Contra communem etiam & 6. ſtat manifeſta ratio: gloſ.enim & Docto.argumentantur à continuatione dominij, de qua agit Iureconſul. & ob id negant ſuis uſucapionem pro hærede: ſed debuerunt

aduertere hic agi de vſucapiẽdo,& ſic de re aliena, in qua non poteſt dari continuatio illa dominij, & conſequenter
40 corruit illa argumentatio glo. & Docto. Fortius autem & euidentius fundamentum aduerſus communem errorem colligitur ex d.§.filium d.l.ij.vbi hæc ſententia manifeſtè probatur, verba text.ſunt: filium quoque donatam
„ rem à patre, pro hærede negauit vſucapere Seruius ſcili-
„ cet quia exiſtimabat naturalem poſſeſſionem penes eum
„ fuiſſe uiuente patre.Ex quibus verbis glo.& Doctor.col-
„ ligunt ſuis negari vſucapionem pro hærede: ſed uerius
„ collegiſſent contrarium, vt pũgit Cuma. ibi,licet non ſi-
„ bi conſtet: firmius autem explicat Vigli.vbi ſuprà,& forſan melius nunc deducemus.Nã in d.§. deſcribitur in quo ſpeciali ratione ſuis negatur vſucapto pro hærede: ſi autem regulariter ſuus vſucapere non poſſet,inepta eſſet dubitatio Iureconſ.vanoque labore tot verbis oſtendere conaretur, in ea ſpecie ceſſare uſucapionem pro hærede: à quo enim remouetur genus, certum eſſet remoueri ſpeciem,iuxta glo.in l.ſi cauſa cognita.C.de tranſactio.quod apertè deducitur ex eod. text. attento quòd ibi ſpecialis ratio traditur ad negandam tunc vſucapionẽm pro hærede:Vnde per locum ab ſpeciali,patet Iureconſ.ſignificare regulam eſſe in contrarium, vt ſuprà ſuus pro hærede vſucapiat:ex qua regula ibi reſultabat ratio dubitandi, qua non obſtante,deciditur eo caſu ceſſare vſucapionem pro hærede:quia filius viuo patre,rem poſſidebat à patre ſibi donatam, & ideo poſtea parente mortuo, non potuit filius ſibi mutare cauſam poſſidendi,ex regula.§.præced. & l.tertia §.illud ff.de acquiren.poſſeſſ. Et vt magis enucleetur mens illius textus aduerto Iureconſ.ibi aduerſus hanc rationem decidendi, ſentire ſubtilem rationem dubitandi,videtur enim ibi non mutari cauſam poſſeſſionis, eò quòd prima donatio inter patrem & filium nõ valuit, & conſequenter cauſa pro non cauſa erat habenda, iuxta vulgarem regulam l.non putauit §.non quæuis.ff. de bono.poſſeſſ.contr. tab. & ita uidebatur poſſe induci vſucapio pro hærede, nec mutari in filio cauſam poſſeſſionis cui tacitæ obiectioni ſatisfacit Iureconſ.conſiderans, do-

nationem illam licet inualidam, tranſtuliſſe naturalem poſſeſſionem in filium, ſicuti alias inter uirum & uxoré, l.j.§.ſi uir uxori.ff. de acquir. poſſeſ. Atque ita concluditur ſtare regulam illa prohibentem ne quis ſibi cauſam poſſeſſionis mutet, ideoque non poſſe ibi dari uſucapionem pro hærede, quia mutaretur cauſa poſſeſſionis cõtra iuris regulam, hæc ſunt quæ uerè & ſubtiliter colliguntur ex Iureconſ. in d.§. à doctoribus malè explicato. Ex iam patet ibi non agi de poſſeſſione bonorum, quatenus prius erant penes patrem, ſed de poſſeſſione rei donatæ, quę uiuo patre erat penes filium: quod contra gl. & Bar. benc aduertit Iaſ. in d.l. in ſuis, numero 31. & ſic oſtenditur ibi eſſe tex. expreſſus pro hac ſententia contra com-
41 munem. Nec aliquid obſtat d.l. nihil. C. pro hęre. verè enim reſpondet Vigli. & ante eum Fulgo. non relatus. l. illam aliud longè diuerſum continere, cum dicit, nihil pro ,, hærede uſucapi poſſe ſuis hæredibus exiſtentibus magis ,, obtinuit: quæ uerba præpoſterè à gl. & Doc. accipiuntur, ¶ quaſi ibi negetur ſuis hæredibus uſucapio pro hærede: tex. autem vult quòd ubi ſui hæredes exiſtunt non poſſit aliquis hæres dici, nec pro hęrede uſucapere: quod ijdem Cæſares reſcripſerant in l.ii. C. unde libe. cuius ratio eſt, quia ſuus ipſe iure ſit dominus etiam ignorans, & conſequitur dominus totius hæreditatis, vnde nemo alius hæres dici poteſt, quod propriè congruit in ſucceſſione ab inteſtato, vt loquitur d.§. ſui autem, uerſi. idem etiam cõuenit ubi ſuo pręterito, aliquis inſtituitur, ſuccedit enim ipſo iure cauſa inteſtati. l. prima ff. ſi tab. teſtamenti nullæ exta. l. inter cætera. ff. de libe. & poſthu. l.j. ff. de iniuſ. rup. cum multis alijs. Neceſſariò autẽ ex iuris principijs, d.l. nihil procedere nõ poteſt, ubi daretur teſtamentũ ualidum, in quo cum filio inſtitueretur extraneus, tũc enim extraneo negari non poteſt nomen hæredis, ex inſtitutione, & conſequenter uſucapio pro hærede, quod Doct. non ita explicant. Hæc autem interpretatio ad dicta l. nihil, difficultatem habere poſſet, quam Vigli non attigit: ſi fingas quod aliquis ex iuſto errore poſſet credere ſe hæredem, ut in exemplis Bar. in l. Celſus, colũ. prima,

ff.de vſucap.ſimiliter etiam in exemplo.l.fin.ff.de hæred. inſtitutionibus, vbi Bar. & Imol.notant de rumore, quòd filius ante patrem deceſſerat: eſſetque aliud exemplum iuſti erroris ex l. vxorem ff. de manu. teſta. Similiter ex errore facti datur bona fides,& nomen hæredis, & ſi ſuus exiſtat qui ignorabatur, vt l. militis codicillis.§.miles in ſupremis ff. de militari teſtamento. Nam ſi ex iuſto errore aliquis ſe hæredem credat, etiam ſuo exiſtente,poterit pro hærede vſucapere.ex gloſ.in verb. exiſtimauerit, & ibi Docto.in l.j.ff.pro hære.& gloſſ.l.fin. verb. non poteſt.C.eod.Ex iuſto enim errore titu.putatiuus ſufficit ad vſucapiendum l.non ſolum §.j.ff.de vſucapio.l. quod vulgo.ff.pro empto.l.pro legato ff.pro lega.gloſ.l.interdum, in princ.ff.de acquiren. poſſeſſ.Barto.& alij.in d.l.Celſus. ¶ Hæc autem reſtrictio ad illam l. tutius procedet in tertijs poſſeſſoribus qui cauſam habuiſſent ab inſtituto uel alio qui iuſto errore ſe hæredem putaret: talis enim poſſeſſor bene ſe tueretur aduerſus ſuum hæredem ex poſſeſſione cum titulo,quod comprobatur:Nam iura dicũt ius adeundi & immiſcendi non perimi vllo tempore,quod communis ſententia intelligit uſque,ad triginta annos, gl. recepta in l.iij.ff.de acquir.hæred.& l.licet C.de iur. deliber. Bar.in l.j.nume. 4.ff.de condic.ex lege:quod tenuit Paul. in l.ſi quis ſuus ff.de iur.delibe.& l.fi.C.de repud. hæred, quamuis Iaſ.in d.l.iij.& in dicta licet male eum citet:tradit notanter Curti.in l. vna C.quand.non peten.par.num. 25.& ibi Deci.numero 8.Felin.in cap.de quarta, numero 22.de præſcrip.Sed quamuis filius vel alius hæres habeat ſpacium illud xxx. annorum,ſi quis tamen rem poſſideat, uſucapiet aduerſus filium,tempore ordinario, ſi titulum & bonam fidem habeat: ſine titulo autem ceſſante mala fide,uſucapiet tempore lõgiſſimo, ut tradit notãter Alex. d.l.una,nume.7.C.quand.non peten.part.Bald.de præſcr. part.iiij.quæſt.xix.Gozad. conſ..lvj.nu.4.qui citant. Bal. in l.fin. C. fini.regundo.vbi hoc non dixit, ego addo ita in terminis ſcripſiſſe Paul.in l.filio præterito,colum. ſecunda.ff.de iniuſ.rup.quem non percipiens inaduertentur repræhendebat Benedic.in cap.Raynutius, verbo. mortuo. in ſe-

in ſecundo numero 62. & ſic uides aduerſus ſuum hæredem uſucapi poſſe res hæreditarias: pro quo adduco tex. notab. qui hoc manifeſtè probat in l. captũ. ix. C. de poſtli-
» mit. reuerſ. ibi, ſuum hæredem, & ibi, ſi non tantum tem-
» pus effluxit. Ex quo tex. & iuris principijs eſt hoc intelligendum, data habilitate terminorum, putà poſt legitimã ætatem filij non antea, & cum reſtitutione ex iuſta cauſa, ne uſucapio noceat filio, quando ei non poſſit culpa imputari: & ita temperandum eſt, quòd indiſtinctè ſcribit gl. & Bal. in d. l. una nu. 9. & quod tradit Bal. de Præſer. j. parte vj. nu. 3. q. xxvij. dum ſcribunt contra exiſtentiam ſui hæredis nullo tempore uſucapi poſſe: melius dicerent exiſtentiam ipſam ſui hæredis uſucapi non poſſe, quia nullo tempore poteſt quis effici filius uel ſuus, ſi non erat: dominus autẽ rerum effici poteſt, & ita contra ſuum hęredem uſucapione ſe tueri: quod poteſt colligi ex Pau. in d. l. licet C. de iur. delib. & ex Corn. ibi col. iij. uer. ſed aduerte, & iſta
43 conueniunt quæ Balb. adducit in d. loco. Intellige etiam dictam l. nihil, ſecundum prædictum uerum ſenſum, ut ſecurius procedat, qñ alius ſciret filium extare: ſtatim. n. ſcit uel ſcire debet ſe ius non habere, nec poſſe aliquem ſuo præterito, hæredem eſſe ex teſtamento, quia uerius tunc eſt cauſa inteſtati l. j. in fi ff. ſi tab. teſta. null. extab. ſecundum ueram & receptam ſententiam. Idem facilius procederet ubi prorſus teſtamentum non eſſet factum, nemo. n. ſuccedere poteſt, ſtãte ſuo, ut ſuprà in quibus terminis nõ poſſet uſucapio procedere quamuis poſſeſſor errore iuris putaret ſe habere iuſtum titulum: obſtat. n. regula in materia, ut iuris error non iuuet ad uſucapiendum l. nunquam ff. de uſucapio. l. fi. C. de uſucap. pro dona. Quod utiliter amplio ultra Doct. ut procedat etiam lapſis xxx. annis licet id tempus etiam ſine titulo ex errore iuris uel alio colore quo ceſſet mala fides, ſufficiat ad uſucapiendum, etiã de iure Canonico, ſecundum Pau. in d. l. Celſus nu. 4. ff. de uſucap. ubi latè Bal. nu. 15. & facit tex. in c. puenit, ubi notanter Burg. de Emp. & uendit. notat. Affli. Dec. xl. nu. 21. ubi merito extollit reſolutionẽ Pau. & ita Rube. cõſ. lxxv. quod iuuat ex effectu lõgiſſimi tẽporis, in re prohibita a-
 lienari:

lienari:ſecundum traditionem Paul.videndam in l.fi.§.ſed quia col.iii. C.commun. de lega.Iaſ.in l.filius fam.§.diuis in j.lectu.nu.114.in fi.Dico enim quòd in his terminis nõ procedit illa reſolutio Paul.quia vbi poſſidens bona, ſcit extare filiũ defuncti, magis eſt in mala fide,qnàm in errore iuris, ea retinendo: id enim ſuadet non ſolũ ius ciuile, ſed ratio naturalis omnibus nota.d.l.cum ratio.ff.de bon. damnat. Et in his quæ natura ipſa docet, nemo excuſari poteſt l.ii.& ibi Docto.C.de in ius vocan.Iaſ.in l.ſi quis id quod.n.32.ff. de iuriſd. omni. iudic. quod maximè iuuari poteſt ex traditis à Feli.in d.c.de quarta.n.26.de preſcrip. & ab his quæ reſoluit Bal.vbi ſup.Nec illa doctrina Paul. prorſus tuta eſt,poſſetque multis cõtrouerti: variãt enim Docto. vt latè tradit Hiſpan. à Leuia in d. c. poſſeſſor. ii. par.§.vii.nu.5.char.lii.uerſis ſecunda cõcluſio. Et hæc noſtra ampliatio iuuatur ſatis ex notabili deciſio.Afflict.cc-clxxiiii. vbi loquitur de poſſidente longiſſimo tẽpore ex teſtamento irrito. Poſſet etiã exemplũ & ampliatio aſſignari ad d.l.nihil in ſpurio,q nullo tẽpore vſucapere poſſet,in relictis à patre,quatenus ius reſiſtit,etiã ſi ex errore facti putaret ſe legitimũ:ut tradit Saly.in d.l.nihil,poſt antiquos,& voluit gl.memorabilis in l.nemo. ff.de vſuca. pro leg.Bal.in l.nullo.C. de rei vendic.notabiliter Alex. Conſi.lxxiiii.lib.iii.latè Bal.iiii.par.q.xviii.& Ripa in l.j. nu.8.ff.quor.bono. qui videndi ſunt, quia non eſt omnino ſine dubio.Et ex illa l.nemo,cum gl.ff.pro lega.vtiliter infertur ad perſonas numeratas à gl.in §.legari,inſtitu.de legat.Sunt hæc utilia,pendentq; neceſſario ab intellectu d.l.nihil,ideò exceſſus hic nõ culpabitur:vt alias inquit I. C.Marcellus,in l.iã dubitari,ff.de hæred.inſtit.Patet igitur ex ſu.deductis, non eſſe negandũ ius vſucapiendi pro hærede, ſuis hæredib.& conſequenter non eſſe differentiam inter filios in poteſtate & emancipatos: contra gl.& Docto.Hinc etiam ceſſabit anxietas Paul. in d. l. ſecunda §.filium.ff.de uſucap.pro hære. dum tractabat quo remedio ſuccurreretur ſuis hæredibus.Vtilitas autem & verificatio huius articuli ad praxim eſt quando in bonis patris aliqua extarent,quæ patris non eſſent: ſicut enim extraneis,

neis,tunc datur titulus & ius vſucapiendi pro hærede: ita & fortius dicendum eſt in ſuis, ex ſuprà deductis. Quam ſententiam libentius amplector, quia eam probauit olim ¶ conſummatiſſimus Iurecon. inſignis Doct. Antonius Soarius, ſupremi Regij prætorij Senator digniſſimus, quem Salmanticæ docentem,audiſſe nunquàm penitebit. Ex his infertur ad opinionem Bald.in Rubr. de præſcript.nu. 15.qui retinẽs cõem errorẽ,quem ſup.confutauimus, excogitauit pro ingenij uelocitate, poſſe filium non obſtante ſuitate vſucapere pro hærede, non ut filium, ſed tanquàm agnatum uel cognatum:Filijs enim ſucceſſio defertur ex tribus capitibus.l.primæ.§.ſed uidendum. ff.de ſucceſſo.edic.& ſic vult Bal. quòd filius licèt ex primo capite non poſſit vſucapere pro hærede,poterit ex ſequentibus: quod ſequitur Alexan.dicta l.in ſuis, numero 7. idem Alexand.in l.prima,numero 17.C.qui admit.Alexand.in l. licet,C. de iure deliber.Alexand.in l.ſi emancipati.C.de collatio.Deci.in d.l.j.in vtraque lectu. Bald. in dict.l.Celſus prima parte num.49.ff.de uſucap. Soc.in l.ſi filius qui patri, nume.16.ff. de vulga. Benedict.in c.Raynutius, in uerb.mortuo c.ii.nu.185. Hiſpa.Couas Ru.dic. poſſeſſor, nouiſſimè Alcia. dicta l.in ſuis : quæ opinio inutilis ſi attendatur uerior ſententia quam ſup.probauimus:cũ enim poſſit filius uſucapere pro hærede ex primo capite, non oportet confugere ad iura agnatorum uel cognatorum. Sed retenta communi opinione, non uidetur probabilis hæc inuentio Bar.lex fundamento Iaſ.in dic.l. in ſuis, nu. 8.& eiuſdem in dic.l.j. nume.25. quod prius tetigit Alex. d.l.ſi emancipati.ii.col.verſi.ſed poſſet:ex text.quem commendant in l.de bonis.§.j.ff.de Carbon. edic.ibi, tametſi ex inferioribus partibus petant, qua legitimi vocantur, quoniã ſui ſunt,uel ex illa quæ cognatis datur Et ſic vult textus quod ex quocunque capite ſuccedat filius, ſemper ei ineſt qualitas ſui hæredis: & conſequenter ſi ſuitas eſſet cauſa tollendæ vſucap.pro hęrede,non poſſet filius vſucapere ex capite agnatorum uel cognatorum. Sed tandẽ Alexand.dic.l.ſi emancipati, Iaſ.d.l. prima numero 25.& ibi Deci. numero 89. lectu. ſecunda & Alcia.d.l. in ſuis,

 & Soci.

& Soci.d.l.ſi filius qui patri,numero 16.reſpondent quòd in alijs capitibus filius dicitur ſuus,quo ad ea quæ utilitatem ei adferunt cum glo.d.l.j.per l.penu.§.fin.ff.quis ord. in bono.poſ.ſeru.& ita intelligatur d.l.de bonis:quæ ſolutio periculoſa eſt,ex his quę in ſimili tradit idem Deci.in l.una,nu.9.C.quando non pete.part.à quo tranſcribit Goz ad.conſi.lvj.nu.3.Item ſecundum eam Bal. ſubtilitatem deſtrueretur communis opinio,& redderetur prorſus inanis regula,quam fingunt glo. & Doctto.cum ad manum & nutum filij abſque ullo labore eſſet uſucapere pro hærede:quod dubitãs aduertit Cotta in memorab.uerb.filius, & lex tunc diceretur impoſita uerbis non rebus, contra id quod in hac materia dicit glo.in l.pen.§. ſi pater. ff.pro ſuo. Ex hac etiam ſolutione Doctorum colligitur quàm parum ſibi cõſtet in hoc articulo:ſi enim ſuitas ſecundum eos non attenditur in filio,niſi quo ad utilia,iam ſequitur eam non tollere ius uſucapiendi pro hærede,& conſequẽter eſſet hoc non contemnendum fundamentum pro uera ſententia quam ſup.probauimus,contra gl.& Doct. quicquid pro cõi ſcribat Huberti.in d.l.j.C. qui admit. ex nu. 114.Hinc etiam ceſſant quæ tradit nouiſſimè Anto. Gometius egregius Doct.Salmanticenſ.j.tomo c.ix.nu.9.Sed lõgius quàm uellem me progreſſum uideo:nec dubito coricæis & detractoribus anſam oblatam, ut ſaltem tanquã prolixa præludia hæc mordere poſſint qui non reſpiciant quot hic non uulgaria traduntur: nec morẽ noſtrorum in rubricis prolixius ſcribentium,ac multa extranea adducẽtium.Omnia aũt quæ hic ſcribimus,pertinebãt ad tractatũ horum uerborũ (Bona eſt patria poteſtas:) ſine quibus nulla inuenitur lex in his duobus titulis.Sed doctis & candidis laborem noſtrum non ingratum fore ſperamus.

SVMMARIVM.

1 *Diuiditur hæc lex in tres partes ſeparatim tractandas.*

2 *Emendatur traditio quædam Pauli Caſtr.*

3 *Explicatur tex.in §.ſecundum vulgarem l.filiusfa.ff.de lega.i. in uerbo inæſtimabilis.*

Circa

4 *Circa idem uerbum explicatur l.fin.ff.de ijs qui de iece.vel effu-de.contra Alber.*
5 *Infertur ad ius patroni quatenus ineſtimabile appellatur.*
6 *Tractatur intellectus l.nemo prædo.§.i.ff.de reg.iur.*
7 *Conſecutiuè explicatur l.Iulianus ff. ſi quis omiſſa cauſa teſta. contra communem allegationem.*
8 *Agitur de vera litera d.§.ſecundum vulgarem.*
9 *Tractatur an Conſtantinus in bonis maternis, & Iuſtinianus generalius in aduentitijs nouum ius induxerint.*
10 *Reijcitur communis allegatio.l.placet ff.de acq. hæred.*
11 *Suſtinetur contra Politum communis allegatio l. i. ff. ſiquis à par. fuer. ma.*
12 *Probatur multis iuribus communis opinio, quæ habet ante Iuſtin.aduentitia prorſus acquiri patribus.*
13 *Ponderantur ad hoc iura tractantia de collatione bonorum inter liberos,& alia iura.*
14 *Expenditur l.iij.§.hoc autem ff.de lega.præſtan.*
15 *Tollitur obiectio profectitia ff.de iur.dot.*
16 *Agitur obiter de tex.in § ſed neque hæres Inſt.de teſta.contra gl. & Ang. ibi & contra aliquos alibi.*
17 *Ponitur, & impugnatur communis ſententia quæ habet dari hodie efficacem conuentionem inter patrem & filiumfamil. in aduentitijs.*
18 *Agitur de patris ſcribentis legatum filio ſuo relictum.*
19 *Proponitur communis opinio, quòd ante Conſtantinum bona materna omnino acquirebantur patri.*
20 *Probatur eadem communis opinio iuribus, & ration. ultra Docto.contra Ricar. Polit. Alex.*
21 *Exactiſſimè & pleniſſimè examinatur ſenſus l. filius ff. de inoffic. teſta.*
22 *Reiectis pluribus interpretationibus reijcitur etiam interpretatio Aret.& Dec.quæ fuit Cyni,& Albe.*
23 *Reijciuntur aliquæ interpretationes ad d.l.filius.*
24 *Probatur cum Maria.Soc.l. illam non obſtare communi ſententiæ & extenditur ibi verbum alij, non poſſe intelligi de filio.*
25 *Adducitur.& explicatur l.qui in aliena in fine princ.ff.de acquir.hęred.*
26 *Agitur ultra omnes de uerbis.d.l.filius, verſ.quoniam.*

27 *Probatur ultra omnes ex prima parte illius l. communis ſenten tia, contra quam omnes adducunt ſecundam partem einſdē l.*

28 *Ex eadem l. aliqua nouè & utiliter deducuntur.*

29 *Agitur de intellectu l. pen. ff. ad Senatuſ. conſ. Tertul.*

30 *Explicatur litera l. i. C. qui admi. pro communi contra aliquos.*

31 *Tollitur obiectio Alc. contra communem, & nouè intelligitur l. cum oportet. in princ. C. de bon. quæ libe.*

32 *Explicatur litera d. l. cum oportet dum refert ius antiquum.*

33 *Admonentur lectores ut caueant ab errore eorum qui indiſtin ctè putant ius digeſtorum antiquius eſſe iure codicis.*

34 *Multipliciter ampliatur hæc l. & iura, quæ tractant acquiſitio nem quæ fit patri per filiumfa.*

35 *Oſtenditur in hac materia ingens error Anton. Corſe.*

36 *Lucrum à lege delatum ſine aditione, uel agnitione tranſmitti, & oſtenditur error Hiſpa. Segu.*

37 *Explicatur lex & conſuetudo communicans bona inter con iuges.*

38 *Explicatur tex. in auth. hæ res. C. de ſecund. nupt.*

39 *Adducuntur aliqua notabilia pro effectu acquiſitionis duratu ræ penes patrem quàm diu uixerit.*

40 *Impugnatur limitatio quædam Pauli & Corn.*

41 *Probatur alia limitatio Pau. ad hanc legem & ſimiles.*

42 *Ponitur alia ampliatio, quando filius ex dignitate exiret à po teſtate patris.*

43 *Ponitur alia de filiofam. clerico teſtante, contra Panor. & Be nedictum.*

44 *Ponitur alia ampliatio de filio teſtante permittente ſtatuto.*

45 *Ampliatio de filio ingrediente religionem.*

46 *Ingreſſu religionis ceſſare patriam poteſtatem.*

47 *Proponitur, & exactiſſime diſcutitur quæſtio patris ingredien tis religionem.*

48 *Relatis varijs opinionibus ſcribentium, emendantur aliquæ al legationes eorum.*

49 *Oſtenditur contra aliquos in hoc receptiorem eſſe gloſſ. opinio nem, ut tunc uſusfructus maneat penes monaſterium uiuen te patre.*

50 *Eadem opinio ultra ſcrib. eleganter probatur.*

51 *Reſpondetur cuidam argum. Bar. & explicatur. §. cum autem l.*

cum

tum oportet, infra titu. ſequent.

52 *Ponitur alia ampliatio ad tex.*

53 *Ampliando tractatur quomodo pater & filius cohabitare debeant.*

54 *Id tutiſſimum eſſe, vbi pater à filio, vel filius à patre uelit alimenta.*

55 *Tentatur contra plures filium non eſſe indiſtinctè retinendum à patre.*

56 *Nouè ampliatur hæc l. & iura ſimilia ad patrem cuius nequitia filius ab eo ſeparatur.*

57 *Expenditur, & limitatur l. iij. §. pen. ff. de liber. exhib.*

58 *Ponitur differentia inter acquiſitionem coniugum & filij.*

59 *Ponitur alia ampliatio in liberis legitimatis.*

60 *Ampliatur hæc lex & ſimiles. de acquiſitione per filium patri furioſo.*

61 *Ponitur commu. limit. in hæreditate delata filio furioſi.*

62 *Ponitur difficultas ad eandem communem opinionem.*

63 *Validiſſime impugnatur communis illa limitatio.*

64 *Explicatur, l. Antiſt. §. fi. ff. de acq. hær. contra communem.*

65 *Retorquetur l. cum hæres ff. de acq. hær. contra communem.*

66 *Explicatur l. fi. §. quæri poteſt. ff. quis ord. in bon. poſſe. ſer.*

67 *Iterum explicantur aliqua ad d. l. cum hæres.*

68 *Ampliatur hæc lex i. per l. ſequentem, & tractatur an illa fuerint neceſſaria.*

69 *Ex illa l. infertur ad l. iuſta. interpretat. ff. de uerb. ſig.*

70 *Ponũtur aliquã in quib. appellatione filiorũ nõ ueniũt nepotes.*

71 *Ponitur utilis declaratio in eodem articulo.*

72 *Explicatur. l. filium habet. ff. ad Macedo. contra plures.*

73 *Ex eadem l. ij. infr. eod. colliguntur & explicantur aliqua non vulgaria.*

PRIMA PARS.

TOTA materia huius tituli & ſequentis vtiliſſima eſt, quia nihil frequentius habetur in praxi. Hæc autem l. prima ſecundum Cin. Bartol. Alberic. Salice. Fulgo. tria continet, & ego eorum diuiſionem ſe-

ſequor:quia licet textus alia etiā contineat, illa tria ſunt principalia. Primū eſt quid acquirāt filijfa.patribus,in bōnis maternis. Secundum ꝙ pater debeat ea bona adminiſtrare. Tertium quòd pater non poſſit alienare talia bona: & hoc ordine legem hanc tractabimus tribus capitibus. Conſtantinus l.hanc condidit,cuius uerba in hac prima parte ſunt. *Res quæ ex matris ſucceſſione ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato fuerint ad filios deuolutæ: ita ſint in parentū poteſtate, vt vtendi fruendi duntaxat in diem vitæ facultatē domino uidelicet earum ad liberos pertinente.* Deciditur ergo ut in his bonis filius dominū, pater vſumfructum habeat: ſit autem hæc acquiſitio uigore patriæ poteſtatis, ut in legibus ſequentib.& l.cum oportet.inf.titu.j.& in §.j.Inſti-
2 tit.per quas perſon.nob.acquir. Ex quo ſcriptum reliquit inſignis Doctor.Paul.Caſtren.in l.fin.§.primo,numero 2. ff. de uerborum obligationibus, quod patria poteſtas inuenta fuit,ut filij patribus acquirerent:quod mihi nō omnino congruere uidetur iudicio tanti iuris: licet enim acquiſitio ſit ex effectibus patriæ poteſtatis, non tamen dicendum eſt ob id tantum uel principaliter ob id fuiſſe inuentam patriam poteſtatem,ut colligitur ex glo.§.primo, Inſtitu.de patr.poteſ.Colligitur etiam ex eo quòd ipſa patria poteſtas aliquando magis conſideratur ad utilitatem filij.l. cum ratio,ff.de bon. dāna.l.in ſuis.ff.de libe.& poſthu. Colligitur etiam ex alijs effectibus magni momenti ultra acquiſitionē,ut latè deduxi ſuperius in ii.parte Ru-
3 br.Hinc infero ad text.vulgarem in l filiusfa.§.ſecundum vulgarem.ff.de legib.leg.j ibi, *poteſtas enim patria ineſtimabilis eſt*: ſolet enim intelligi in ſcholis,ob effectum acquiſitionis,quæ patri fit per filios vel nepotes in poteſtate, tradit Riminal.in §.hoc quoque, nu.3. Inſtitu.per quas perſon.notab.acquir.Sed ego melius intelligo ex Alberi.ibi: ut non ſolum,nec principaliter, effectus acquiſitionis faciat patriam poteſtatem appellari ineſtimabilem: ſed potiùs alia quæ in iure habentur de patria poteſtate, ut diximus ſup.in Rub.quale eſt illud.l.iii.C.de patr.pot.& illud de iure occidendi:& illud de iure vendédi: & alia quæ honorem & vitā reſpiciunt,quæ licèt rarò cōtingant,poſſunt

tamen

tamen aliquando cōtingere,& tūc pretio eſtimari nō poſſent:arg.tex.notab.in l.ſi pater.35.§.1.in fi.ff. de dona.ibi, *cōtemplatione ſalutis certo modo æſtimari nō placuit*: facit l.iuſta ff. de manu.vind.ibi, *vitę uel infamię*:& l.etiam.eo.titu. ibi *in prelio*:& ibi *cōtra latrones*:& ibi, *ſanauerit*:& ibi, *inſidias*
4 *detexerit*. Sic etiam accipitur ineſtimabile,in.l.fi.ff.de ijs q deiece.uel effud.ibi, *cicatricum autem, aut deformitatis nulla fit ęſtimatio : quia liberum corpus non recipit eſtimationem*: tradit Cagnol.in l.libertas.ff.de reg.iur.& illo tex.melius Rebuf.de ſenten.prouiſ.arti.j. gl.4. & quæ ſcribit Angel. de malefic.uerb.in facie: & Felin.in c.cum non liceat col. j.de præſcrip.Quibus addendū ꝙ Alberic. poſt antiquiores,in.l.ex hac.ff.ſi quadru.pau.feciſ.dica.limitabat.d.l.fi. ne procedat in fœminis:in illis enim dicebat eſtimationē cicatricis eſſe admittendam.Sed debuiſſet aduertere q.d. l.fin.contrarium probat in principio, ibi, *liberi hominis*: & in fine ibi, *liberum corpus*: quæ uerba planè compræhendunt fœminas, ut maſculos : nec poteſt hoc negari. Sic alias extra eſtimationem & diuerſum à pretio cenſetur, quod reſpicit honorem uel digitatē. l. quod adipiſcendæ.
5 ff.de dona.int.vir.& vxor.Sic dicitur ineſtimabile ius patronatus , & cenſetur remotum à commodo pecuniario, vt is cui ſeruus legatur & rogatur manumittere,non poſſit grauari in aliquo dando , ob ius patronatus quod conſequitur in liberto: tex. vbi uide Cuma.in l.planè.ii.§.fin. eſt lex lxxxxvii.ff.de leg.j. de quo tex. agit Bartolus poſt glo.in l.naturalis.§.finali.ff.de præſcrip.verb.Paulus in l. Titius.ff.de actio.emp.Rip.in l.cum filio,numero.15.ff.de lega.j.Fortuni.in l. iuriſgentium.§.j. col.ix. nume.xxj. ff. de pact.non ergo dicitur quid ineſtimabile,tantùm ob nimium pretium pecuniarium . Sed ob alios effectus . Ex
6 d.l.planè.§.finalis,& ex his infertur ad intellectum tex. in l.nemo prædo.clxix.§.j.ff.de reg. iur.dum ubi Vlpian. inquit , *locupletiorem non cenſeri qui liberum acquirit*:glo. dicit poſſe legi dupliciter primo libertum , ut non dicatur quis locupletior eo quòd conſecutus ſit ius patronatus liberti : & ita intelligit gloſſ.in dict.l. planè.§. finali. & ibi Bartol.gloſſ.& Doctor.in l.maritus.C.de donat. inter uir.

& uxo.

& uxo gl.etiam in d.l.naturalis.§.fi.cum qua trãſeunt Do ctores,& Fortuni.in d.l.iuriſgentium.§.j.n.xxii.ff.de pact. & Deci.in l.j.nu j.C.de bono.poſſeſ. cont.tab. lib.Et hæc interpretatio uidetur receptior, quod non aduertunt nouiores ſtatim citandi.Secundò legit gl.ut tex. habeat liberum:& intelligit pro filio, ut non dicatur locupletior qui filium ſuſcepit: quo ſenſu accipit Alcia. in l. non eſt ſine liberis.ff.de uerbo.ſigni.& Spiegel.in Lexico, uerbo liberi: quæ interpretatio mihi non placet, quia rariſſimum eſt,ut nomen liberi, in ſingulari ponatur pro filio:nec legitnr apud Iureconſultos niſi in l. ius agnationis.xxxv. ff. de pact. ubi Iaſ. notat: nec erat tam apta ratio dubitandi ad illum tex.an quis diceretur locupletior ſuſcepto filio: ſi autem de filio Intelligatur, uidetur aptius intelligendum eſſe de arrogato, ob uerbum acquirere, quod non congruit naturali:& quia ex arrogato,uideri poſſet pater locupletior, ut Inſtit.de acquiſitionibus per arrogationẽ Aliter & tertio intelligunt Cagnol.& Ferrar.ibi:quos uidetur ſequi Riminal.in d.§.hoc quoque,nu.7. Inſtitutionum,per quas perſo.ut litera habeat liberum, & intelligatur de libero homine: quod ante eos ita ſcripſit Tiraq. l.ſi vnquàm,uerb.ſuſceperit liberos,numero.201.Sed hæc interpretatio minus placet, tum quia ſine ſubſtantiuo hominem, nõ congruit intelligere de libero homine.nec eſt in vſu ea locutio: tum quia tex.ibi agit de re quæ oſtendi poſſit,nõ quæ occultari debeat:liber autem homo non poteſt retineri de iure,ne quis fateretur in iudicio ſe habere liberum hominem pro ſeruo,de occultis autẽ non iudicatur,cũ potius merita cauſarũ,partium aſſertione pãdantur:ut dicit tex.in l.fi.C. ſi per uim uel alio mo.& uerbũ illud,*acquirat*,magis cõgruit prĩę interpretationi.Nec uidetur poſſe dici acq̃rere liberũ,vt accipitur in alijs interpretationibus:fateor tñ ꝙ nec uiſitatum eſt liberũ pro liberto poni: ideoq; crediderim literã eſſe emendandam,vt legatur libertum,addita litera t,tunc enim erat elegans ratio dubitandi & decidendi. Sic ad propoſitum dictæ interpretationis.§.ſecundũ vulgarem,ut ibi nõ tam conſideret acquiſitio,quã honor, alijq́ue effectus patriæ poteſtatis: facit

facit quod dicũt ſcribentes per tex.in l.Iulianus. ff.ſi quis omiſ. cauſ. teſta. quòd honor præferri debet lucro: & ita colligiit Alberi.ibi:& ad hoc illum tex.dicebat meliorem de iure Ang.in l.repræhendenda.C.de inſtit.& ſubſti. Soci.in l.iii.n.4.ff. de li.& poſth.ſed hi patres nõ aduerterunt bene, ꝙ tex.in d.l.Iulianus, nõ loquit̃ de honore ad differentiã lucri, nec de differẽtia honeſti & vtilis, de qua alias agit Cicero de officijs:ſed potius loquit̃ de honore pro cõmodo, vt ibi exponit gl.quod euident̃ cõperiet qui bene legerit illum tex.Nec eſt nouũ vt honor pro cõmodo ponat̃ in iure.l.ab eo.C.de fideic. tex.cũ gl.j.in l.vj.ſi remunerã di.ff.manda. quod melius videtur aduertiſſe Ferret.in l.ſi diuortio.ff.de verbo.oblig.Et ideò tex.ibi appellauit honorem inſtitutionem propriã, cui poſtea opponit inſtitutionem alienam:& ſic agit de differentia vnius cõmodi ad aliud, nõ autẽ de honore ad differentiã lucri, prout Doct. minus benè citare ſolent:facit. l.iii.§.hoc autem.ff. de legat.præſtan. ibi, *non cui acquiratur, ſed cui honor habitus ſit.*
8 Tandẽ ad d.§.ſecundũ vulgarem, aduertendum eſt ꝙ gl. & ueteres,& ferè omnes libri hucuſque habuerunt literã illius tex.vt §.incipere ab illis verbis, *ſecundum vulgarem:* I vera autem litera incipit ab illis uerbis, *ſi liberos ſuos:* prima autem uerba, ſecundum uulgarem, ſunt.§. præcedentis, qui in illis finiri debet, ut nunc legitur in libris emendatis ex pandectis Florentinis:admonuitque Anton. Auguſti.lib.j.emenda.pag.70.vbi eleganter confutat expoſitionem gl.ad illa uerba, ſecundum vulgarem:& probat ea congruere.§. præcedenti, in quo ponitur caſus qui poteſt decidi ex regula vulgari:in caſu uero. d.§.ſi liberos, potius agitur de caſu ſubtili & minimè vulgari, vt colligi poteſt ex l.ſi cui legatũ.ff.de cõditio.& demonſ.quam notat & ampliat Alex. in l.utrum turpem. ff. de uerb. obligat. ex tollit Iaſ.in l.cũ filio, nu.132.ff.de lega.j.& ſecundũ ue- II ram literam uel emendationem ab Anto.Auguſti.ſcriptã, rectè illum.§.citat Ferret.in l.j.nu.36.ff.de leg.j.& de caſu illius.§.agit Maria.Soci.in l.cum filio. n.46.ff.de leg.j.
9 Sed omiſſis his & alijs, quæ obiter ſe offerebant, venio ad ea quæ propria ſunt huius l. & materiæ, an Con-
ſtantinus

ſtantinus nouum ius introduxerit: qui articulus duplicẽ habet inſpectionẽ: prima eſt quo ad bona aduentitia genere: ſecunda quo ad materna in ſpecie. Ad primum, receptiſſima Doct. ſententia habet, quod ante Iuſtinianum in l. cum oportet, inf. tit. j. aduentitia prorſus acquirebãtur patri, tã quo ad dominium, quàm ad uſumfructum: & Iuſtinianus nouè ſtatuit in alijs aduentitijs, quod hic ſtatuerat Conſtantinus in maternis: idque colligitur planè ex litera illius l. & ex §. j. Inſtitutionũ ꝑ quas perſo. nob. acquir. & ita ſcripſerunt omnes in his titulis, & in l. placet. ff. de acquir. hære. & in l. j. C. qui admit. idque ut receptiſſimum & ſine ullo ſcrupulo tradit Coraſ. poſt alios in l. frater à fratre. §. j. 12. de cõdi. indeb. Cõmunis tamẽ omnium cõſenſus non deterruit Lancel. Polit. qui in contrarium nõ tẽtaret, ſed audacter aſſereret: is enim in tracta. de vulgari ſubſtitu. nu. 43. cõtendit non eſſe verum, quòd omnes indifferẽter aſſerunt, de iure Digeſtorum omnia aduentitia in ſolidum patri acquiri. Ipſe autem Polit. nõ adducit iura quibus probet opinionem communi cõtrariam: ſed oſtendit communem non probari iuribus quæ
10 Doct. citant: ſolẽt enim Doct. citare ad id. d. l. placet. ff. de acquirenda hæred. ut patet in innumeris locis, & colligitur ex Bartolo, ſæpius, & alijs in d. l. frater à fratre: & ita illam l. citãt Bart. Paulus, & omnes in d. l. j. C. qui admit. Bart. Imola, Alex. & alij in l. legatum. ff. de lega. j. Alex. in l. à filio. ff. eo. tit. Bart. in hac l. Alex. in l. ſtipulatio iſta. §. ſicut, nu. 7. ff. de verbo. obli. & vbique Doctores. Fateor autem uerum dicere Politum contra communem allegationem, quod illa l. nõ probat regulã ad quam citatur: nec enim dicit omnia patri per filium acquiri, ſed potius ꝙ ubi ſit ea acquiſitio, ſit ſine ullo interuallo: ut nec momẽto ius ſit penes filium: & ita ante Poli. melius ibi ad-
11 uertunt Bart. Albericus, & Cuman. Solet etiam à Doct. pro cõmuni ſententia adduci. l. j. ff. ſi quis à parent. vi. fuerit manum. quam audacter Polit. retorquet contra cõmunem, ex eo quòd tex. inquit filios acquirere emolumentum patribus: ipſe enim intelligit appellatione emolumẽti, nõ totã rem uel totum ius rei cõtineri. Sed fallitur

quia commodi & emolumenti appellatione, comprehendi poteſt tota res, vt in l. patre furioſo ad fin. ff. de iis, qui ſunt ſui, tex. in l. pater. lxxxxiii. §. j. ff de acquirẽda hære. tex. in l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inoffi. teſt. tex. qui id probat neceſſario in l. Antiſtius. lxii. §. finali. ff. de acquir. hęr. Sed alia iura adducunt ſcribentes, quibus Politus reſpondet d. loco, quæ proprius congruunt articulo
12 ſpeciali, circa bona materna ſtatim diſcutiendo. Cõmunis tamen ſententia, quæ vera eſt, probatur ex Iuſtiniano in d. l. cũ oportet, & Inſtit. per quas perſonas nobis acquiritur, quibus violẽter reſpondere nititur Politus probari etiam poteſt vltra omnes multis iuribus, ut ex l. ij. C. de patr. poteſtate. aduertendo ꝙ illa lex eſt Antonini longè ante Iuſtinianum; & dicit generaliter dominium ad patrẽ ſpectare omnium quæ filius acquirit, ſolumque excipit ea quæ non acquiruntur, id eſt quæ in nihilo ei acquiruntur: quod reſpicit caſtrẽſia uel quaſi: ſecundum gl. ibi, nec poſſet intelligi de aduentitijs etiam poſt ius nouum, cum in eis non parum patri acquiratur, qui etiã dominus
13 cenſetur, ut in ſecunda parte huius d. legis. Hanc receptam ſententiã probo etiam ultra doctores ex lege. filiæ licet. C. de collationibus. in ii. parte: ubi ante Iuſtinianum nulla fit differentia inter profectitia & aduentitia, tantumq; excipiuntur caſtrenſia: quod magis corroboratur ex l. fi. eod. titulo, vbi nouè Iuſti. decidit, ut aduentitia nõ conferantur: ergo ante eum non erat talis differentia. Quod etiam euidenter probatur ex l. j. per totã. ff. de colla. bon. ubi Prætor uocans emãcipatos ad ſucceſſionẽ cum ſuis, iubebat vt ẽmãcipati cõferrent ea quæ poſt emãcipationẽ quocunque modo acquiſita haberent: quia ſi in poteſtate patris fuiſſent, omnia patri acquirerent, ſolumque excipitur caſtrenſe peculium, ut in §. nec caſtrenſe, eiuſdẽ. l. Ad idem facit l. j. §. fi. cum l. ſeq. ff. ad Macedo. ſola caſtrẽſia excipiuntur; ita etiã tex. in l. ſi quis vxori. 13. §. 1. ff. de furt. & ſic nulla fiebat differentia inter profectitia & aduentitia. Eadẽ cõmunis ſententia probatur iudicio meo in l. quæritur xxxviii. ff. de bo. liber. ibi, *donec in poteſtate*: & ibi, *ne per alios*: vbi. I. C. æquiparat patrem

per

per ſe,vel per filium ſuccedere: & utroque caſu pariter dirit patri acquiri. Ergo in totũ patri acquirebatur quicquid filio obueniret:& ideò ibi deciditur,ut quãdo pater excluditur à ſucceſſione, excludatur etiam filiusfa. ne per filium pater acquirat quid per ſe nõ poſſet: probat etiam tex.in l.poſt legatũ.§. ſi pater.ff.de ijs qui,ut indig.
14 de quo dicemus in titulo ſeq. Probatur eadem ſententia in l.iii.§. hoc autem.ff. de lega. præſtã. ibi uel ſubiectæ perſonæ.ubi quo ad effectum acquirendi I.C. æquiparat ꝙ quis per ſe uel filiumfamil.acquirit. Secundo æquiparat acquiſitionem per ſeruum uel filium, ergo in totum acquirebat filius aduẽtitia ante Iuſtinianum: ꝙ etiã probatur in l.qui liberis.§. hæc uerba.ff.de vulg.ibi,*neque pater per filium:neque dominus per ſeruum*:& ibi,*hæres extiterit*: Sicut igitur ſeruus totum,ita filius acquirebat,& pater ꝑ filium hæres dicebatur, ꝙ denotat dominium: ut in §.fi. Inſtit.de hæred.quali.& differen. Hæc iura vltra ſcribentes uoluimus ponderare pro defenſione cõis opinionis, quæ tutior manebit, cum inferius tractabimus de bonis maternis in ſpecie:in quibus etiã oſtẽditur ante Cõſtan-
15 tin.& Iuſtinian.ea prorſus patribus acquiri. Nec obſtabit ſi quis argumẽtetur ex l.profectitia, & l.Auus.ff.de iur. doti.ubi Iurecõſul. diſtinguebãt inter dotẽ profectitiã,& aduentitiã:id enim alios effectus reſpiciebat, ac ſpeciale erat in dote,ut in l.ii.§.ꝙ ſi in patris, & ibi gl.notat: & l. quoties.ff.ſol.matr. ideoque in illa ſpecie non diſtinguebatur inter filiã in poteſtate uel emancipatã, quo ad effectum dotis profectitię uel aduẽtitię,ut in d.l.profectitia. §.penul.ff.de iur.dot.& ſic patet ibi non offendi regulam & commun.ſententiam quæ procedit ratione patriæ poteſtatis. Inde etiam inferri poſſet ad text. difficilem in l. viii.ff.de action.& obliga. cuius rationem Bart.ibi ingenuè fatetur ſe ignorare:de quo exactè tractabimus, Deo duce,in l.fi.§.neceſſitate, infra titul.ſeq.ubi eſt locus aptior. Hinc infertur ratio uera ad iura quę dicebãt patria eſſe regulariter patrẽ ſibi ſtipulari uel filiofa. vt in l.dominus.xxxix.& l. quod dicitur.cxxx.ff.de verb.obliga.ſignificant enim quòd quocũque modò aliquid filio obueniret,

6 ueniret, totum patri acquirebatur in effectu. Ex hac differentia iuris noui & antiqui dubitabat Angel. Areti. in §. ſed nec hæres, Inſtitu. de teſtament. an hodie procederet text. ibi, dum dicit patrem uel filium famil. uel fratrẽ inſtituti, exiſtentem ſub eiuſdẽ patris poteſtate, non poſſe eſſe teſtis in teſtamento: & gl. ibi, uerbo adhiberi. aſſignat rationem acquiſitionis, quia ſcilicet totum patri acquirebatur. Vnde poſſet dubitari ſecundum Ang. an hodie diuerſum ſit, cum filius inſtitutus ſibi acquirat dominium, concludit tamen adhuc hodie idem iuris eſſe eo caſu: & ita Bauerius & nouiores ibi, quod uerum eſt: ſed gloſ. & Angel. alijque debuerunt aduertere librum illum eſſe Iuſtiniani, qui ſcriptum proximè relinquebat hoc nouum ius, ut filius ſibi dominium quærat in aduentitijs: & ſic textus ille nõ poterat céſeri iuxta antiqua iura, ideoque nec ratio gl. apta erat, nec dubitatio Angel. atttento nouo iure, cum ibi nouum ius non antiquum habeatur. Angel. autem non ſatis ibi aduertit ad literam text. dum dicit in fratre indiſtinctè locum habere regulam prohibitiuam. l. parentes. C. de teſtib. nam contrarium ſuadetur ex illo. §. dum non repellit fratrem, niſi quando ipſe & inſtitutus, ſunt ſub eiuſdem patris poteſtate: & ita aduertit gloſſ. dicta l. parentes, quæ l. non loquitur de fratribus, ut Angelus malè citabat. Item ex dicto §. repellẽte fratrem à teſtimonio teſtamenti, eo caſu cauendum eſt à generalibus uerbis Baldi. in dicta l. parentes, columna prima, uerſicul. aut teſtamentarius, vel vt alij habent, inſtrumentarius: ubi indiſtinctè dicebat fratrem admittendum in teſtem inſtrumenti, uel teſtaméti. licet ſimpliciter eum ſequatur Felinus in capitu. literas, nume. 12. de præſumptio. & in capitu. cum oporteat, colum. iii. nu. 3. uerſi. ſecundo, limita de accuſatio. quibus in locis Felinus notabiliter agit, quando frater admittatur vel repellatur à teſtimonio, quo tranſcribit Bauer. in §. pater. nu. 23. Inſtitutio. de teſtamen. & reſolutionibus à Felino ſcriptis conſonat apud Luſitanos lex Regia, libro tertio. titulo xlii. §. xv. Ex eadem differentia iuris noui & antiqui infertur ad opinio. gl. dicentis quòd hodie aduentitijs da

F bitur

bitur conuentio & obligatio inter patrem & filium,& inter fratres exiſtentes ſub poteſtate eiuſdẽ patris,quod olim nõ erat: gl.l.frater a fratre in principio.ff.de cond.indebit.ubi Iaſ.in prima lectu.nume.37.cum Barto.hanc dicit commun.ſententiam:& ultra eum ita tradit Paulus in l.dominus.ff.de uerborum obligationibus.& ita intelligitur tex.in l.iubemus.§.in ſupra dictis.C.ad Trebel. ſecundum Bal. Sali. Pau. Cor. ibi: & ad hoc eum extollit Caʒial.in d.l.frater à fratre, nu.30.tradit Alex.conſi.185.n. 6.in vj.uolu.& ita ſecurè ſcribit Crotus referens alios, in l.ſi conſtante.ii.repet.numero 120.Dicit tamen Iaſ.in dicto loco,quod contrarium ſentit Bald.in l.à filio.ff.de legatis j.& ibi Ioan.Imol.& opinionem Bal.dicit probabilẽ Coraſ.in d.l.frater à fratre.§.j. nu.6.ubi cum Iaſ. reſpondet ad d.lege iubemus: Bal.autem, in d.l.à filio,ſuper glo. ibi, uult quod etiam hodie in aduentitijs non obligetur pater filio ciuiliter,per regulam d.l.frater à fratre, abſq; alio fundamento.Vltra quos poſſet hæc opinio Bal.probari ex ii.par.huius legis,& ex l.cum oportet cum ſuis §§.dominiũ enim filijs eſt in aduentitijs,uſusfructus pleniſſimè patris eſt:nihil ergo manet de quo inter eos contrahi poſſit.Nec filius poteſt donare patri ſuum dominium,q.a hæc lex nullã poteſtatem alienandi filio concedit, dũ pater uſumfructũ habet & bona ipſa adminiſtrat.Nec pater indiget aliquã donatione filij,quo ad fructus quos iure capit. Econuerſo autem nec pater donare, uel ſe obligare poteſt filio, obſtante regula.l.ii. C.de inoffic.donat. quò ad fructus verò aduentitiorum,an eos remittere filio poſſit, nõ oportet citare gl.uel Bal.quia id deciditur in l.cum oportet. §.ſin autem,ubi plenè examinamus.Si qua autem obligatio tunc datur,ea eſt legis obligantis patrẽ,ne alienet, nec diſſipet bona aduentitia, ut patet ex hac l. cum ſimilibus. Et ſic non uidetur inter patrem & filiũ poſſe dari efficacem contractũ,ſeu obligationem conuentionalẽ, etiã in aduentitijs, contra gl.& communem,facit tex.cũ glo.l.j.§.quæ onerande.ff.quar.rer.actio non det. daretur enim occaſio ut pater facilè poſſet filijs nocere in his bonis, quod ius abborret,ut in l.ii.C.ſi aduerſ.don.& ſi ad re

ſoluenda

18 ſoluenda. C. de prædi. min. Ex eadem differentia iuris antiqui & noui, infertur ad quæſtionem patris ſcribentis legatum filio ſuo in teſtamento alicuius: cum enim dominium filio acquiratur, videretur relictum valere & patrem ſcribentē à pœna excuſari, licet olim contrarium eſſet. Sed adhuc idem iuris eſt ſecundum glo.& Bar.in l. impuberem. §.primo.ff.ad leg.Cor.de falſ.ubi Alexand. ad Barto.eam extollit: prius autem idem ſcripſit Azo.in Summa:C. de his qui ſibi aſcribunt,nume.3. & ita tenendum eſt per.l. noſtram, cum pater ſibi acquirat vſumfructum quandiu uixerit,& cenſeatur dominus:ergo non poterit filio ſcribere in alieno teſtamento.Hinc etiam aliud infert Alexan.in l.ſtipulatio.§.ſicut.nume.4.in fine,& nu. 7.ff.de uerbo.obligationib.hinc infertur aliud per glo.& melius Bald.nu.4.ad finem in l. ſi putas.C.de peti.hæred. infertur aliud quod tradit Alexand. in l.cum filio,nume.
19 17.ff de lega.1. Erat ſecundus articulus ſpecialis & magis proprius huic l. circa bona materna, in quo cōmunis etiam ſententia eſt, quòd ante Conſtantinum patri acquirebantur omnino nō ſolum quò ad vſumfructum,ſed quò ad proprietatem: & ſic quòd hæc lex induxerit nouum ius:ita Bart. Paul.& alij hic: Cynus in l.j. ſup. qui admit. ita prius gl.j.in hac l.& ubique uoluit generaliter gl.tam in maternis, quam in aliis aduenititijs,vt hæc l. & ſequentes nouum ius induxerint. ita gl.l. ſi filius, ſup.de petitio. hæred.& glo.in dicta l.j.ſup.qui admi.glo. in l. is qui hæres.§.fin. ff. de acquirend.hæredita.glo.in l.fin. ff.quis ordo in bon.poſſ.ſeru.gl.in l.cogi.§.ſi pater. ff.ad Trebellia. Ex quo patet minus rectè Iaſ. in dicta l.j.col.ii.ad fin.ſup. qui admi. in contrarium allegare glo. dicta. l. is qui hæres.Fatentur omnes hanc eſſe receptiſſimam ſententiam, vt ius rediges, & ante Conſtantinum bona materna per filios omnino patri acquirerentur, Contrarium tamen ex antiquis tenuit Ricar.Malum.& prius aliqui relati à gl.in dicta l.is qui hæres.§.fin.ut aduertit Bar.in l.j. C. qui admit.& ex recentioribus Polit.d. loco, & Alci. lib.iiii. parado.capitulo iii. Horum fundamentum fuit l.filius. xxii. ff.de inofficio.teſtamen.qua nimis torquentur omnes ſcri

 bentes,

bentes,varieq́; illam interpretantur. Contra communem etiam citat Alci.text.in l. penult. ff. ad Tertul. & d.l.j.C. qui admit.quam alij ponderant:nos communem ut uerisſimam
20 amplectimur. Quæ probatur melius quàm putauerit Polit.in dicto tract.de vulga.numero 43. qui reſpondet non nullis iuribus & omittit alia principaliora:probatur igitur ſecundũm gl.in d.l.is qui hæres.§. fina. ex text. ibi,& melius ex l.ſeq.vbi I. C. conſiderat perſonam patris in omni hereditate delata filio,ſine diſtinctione an ſit profectitia uel aduentitia:& expreſſim d. l. ſequens ibi de hæreditate legitima filiò delata,quæ propriè intelligitur de materna:& ita apertè tex.in l.qui in aliena, poſt princ.eodem tit.Nec obſtat uana replicatio Politi. & aliquorum dicentium quòd imò in illis iuribus etiam exigitur factũ filij in adeundo,nec ſolus pater poteſt repudiare uel adire:reſpondetur enim ꝙ id non tangit effectum acquiſitionis poſt hæreditatem aditam.Sic enim & in ſeruo inſtituto,eius factum in adeundo requiritur,ut in l.iij.ſup.de hęredi.inſtit.non tamen ideò aliquid ſeruo acquiritur.Itẽ illa iura loquuntur tam ubi filius ſui contemplatione inſtituitur,quàm ſi patris:& ſic etiam ubi ſit hæreditas profectitia,& tamen requiritur factum filij in adeundo: ſed in profectitia omnes fatentur,nihil acquiri filio.Ergo factum filij circa aditionem,non minuit omnimodam acquiſitionẽ patri.Probatur eadẽ opinio cõis,noua ratione eaque urgẽtiſſima:Ric.n.& Alci. fatentur ꝙ alia aduentitia omnino acquirebantur patri: diuerſum aũt putabant in maternis.Sed in his magis erat idem dicẽdum, pluſquàm in eis patri tribuendũ,quã in alijs aduentitijs:quia prouenerunt ab uxore ipſius patris, & pater cõſtante matrimonio dñs dicebatur l.doce ancillã C.de rei uen.& unica fuerat fami.l.j.§.ſi uir.ff.ad Silla.& in terminis probatur hæc cõſideratio ex tex.in l.ſi uiua matre,infr.hoc tit.vbi in bonis maternis plus cõceditur patri quã in alijs aduentitijs: adeò vt etiam poſt emãcipationẽ aliquid patri tribuatur in ſucceſſione maternorum. Pro cõi etiam facit text. non adductus à Doctoribus in d. locis, in l. iij.§. verbum poteſtatis.ff.de donat.inter vir.& vxor.ibi,*Si mater filio qui in*

poteſtate patris eſt donet, nullius momenti erit donatio, quia patri quęritur. Apertè ergo in bonis maternis ibi deciditur, inſolidum ea patri acquiri eo tempore: quod ibi aduertit Bald. & aliud agens, citat Tiraq. de retrac. ligna. §. j. gl. ix. num. 72. Si autem patri ſolus uſusfructus quæreretur, nõ diceret tex. donationẽ omnino nullam, ſed pro parte quæ patri acquiri poſſet, arg. l. ſancimus. C. de don. Iuuatur cõmunis opinio ex leg. quæ aliquando agunt de matre inſtituente filium, ſolicita ne bona ad maritum peruenirent, ut in l. mulier. ff. ad Trebellia. in l. tertia C. de inſtitutionibus & ſubſtitutionibus: ſignificant enim quòd planè patri acquirebãtur per filium bona materna. l. filijs matrem
21 C. de inofficio. teſtamen. Retenta itaq; communi ac vera ſententia, non obſtat tex. in dicta l. filius ff. de inofficio. teſtamento, cuius uerba ſunt: *filius non impeditur quo minus inofficioſum teſtamentum matris accuſaret. Si pater eius legatũ ex teſtamento matris accepiſſet, vel adiſſet hęreditatem: quamuis in eius eſſet poteſtate. Nec prohiberi patrem dixi iure filij accuſare: nam indignatio filij eſt. Et quęrebatur, ſi non obtinuiſſet in accuſando an quod patri datum eſt, publicaretur? quoniam alij commodum uictorię parat. Et in hac cauſa nihil ex officioſo patris, ſed totum de meritis filij agitur: & iudicandum eſt non perdere patrem ſibi datum, ſi ſecundum teſtamentum pronuntiatum fuiſſet.* Gloſſ. ibi & omnes ferè Doctor. intelligebant uerba illa, *alij commodum uictorię parat:* ſignificare quòd pater agebat, & cõmodum uictoriæ parari filio: & ſic eſſet caſus in quo filius patri non acquireret, etiam illo tempore ante Conſtantinum & Iuſtinianum: & ita ibi tranſit glo. Bar. in d. l. j. C. qui admit. & in d. l. is qui hæres. §. fina. reſpondebat quòd in illa. l. querela, ut actio iniuriarum dicitur filij, ſed rupto teſtamento & deuoluta ſucceſſione ab inteſtato, cõmodum patris eſt. Quam ſolutionem impugnat benè Deci. in d. l. j. in j. lect. ad fi. & in ij. lectu. nu. 71. prius Are. in l. filiusfa. ff. de acq. hære. quia ſi concedimus ibi, uerbũ, *alij,* intelligi de filio, non poteſt ſtare ſolutio Bar. cum l. illa de ipſo commodo loquatur: & ita contra Bar. tenent Iaco. de nigr. & nouiores, in d. l. j. licet ibi Curti. ex nu. 53. inuolutè conetur ſuſtinere interpretationem Barto. quæ non

 congruit

congruit uerbis illius. l. Aliter ſecundò, reſpondebat Iaſ. in d.l.j.numero 5.ut in illa l.dicatur commodum filio parari reſpectu iuris adeundi ab inteſtato,poſt teſtamentum ruptum,quia ius adeundi non datur patri:quam interpretationem probat Soci.Nepos,in lege cum filio. ff.de lega. j. nume. 2. Quæ tamen nullo modo congruit literæ,nec menti illius legis,meritoque Deci.& nouiores hanc ſolutionem reijciunt,quia ibi agitur de commodo,& ſic de effectu acquiſitionis: non de iure adeundi, quod diuerſum eſt:vt lege pretia rerum.ff.ad leg.falcid. licet pro & cõtra Iaſ.multa effundat:nouiſſ.Hubert.ibi ex nu.77. Eadem ratione probari non põt tertia ſolutio & interpretatio Bal. in d.lege j.oppoſ.xxviij.dum dicit quòd primaria acquiſitio dicatur filij,quia incipit à perſona eius: ſed effectum poſtea ad patrem ſpectare:& ita Fulgoſ.non relatus,in d. l.filius:ſed obſtat manifeſtè uerbũ illud, *commodum:* quod non poteſt accipi niſi pro effectu:nec enim diceretur commodum ſi ad alium peruenire deberet, ut in lege qui ſic. ff.de ſolutio.& ferè in terminis probat lex Papinianus.§. meminiſſe.ff.de inoffi.teſta.ibi,*cuius emolumentum:* & ibi, *cæterum ſi rogatus:* maximè quòd commodum nec momento in filio reſidebat,in his quæ patri quærenda erant d.lege placet.ff.de acquiren. hæred. licet reſpondere conetur Curti.in l.j.nume.17.ſequens Bal.in alio articulo. Similiter iiij. non poteſt probari alia interpretatio uel ſolutio Pau.Caſtren.in d. l. filius:intelligẽtis commodum filij eſſe,quia non compellitur adire, & poterat differre quouſque eſſet ſui iuris,ut ſic non patri,ſed ſibi acquirat. Quod eſt extraneum literæ illius l.tum quia l. ibi conſiderat cõmodum præſens:tum quia de iure ſpes illæ remotæ & caſus aduentitij regulariter non conſiderantur.l.Iulianus ff. qui & à quib.Et ita reijcitur interpretatio Paul.licèt eandem probare uideatur Curti.num.55. in d.l.j.inuoluit ibi Sebaſtian.Sapia ex nu.48.qui non referunt Paul.in d.l.filius:maximè quia periculoſum eſt dicere,quòd filius non poſſet cogi adire, cuius contrarium dicit receptus Sapia ubi ſupra ex eodem Pau.in l.is qui hæres.§.fi.numero 2. verſic.in princ.ff.de acq.hæred. Aliter & ut intelligebant

non

non nulli,quos refert Deci.in d.l. prima,in ſecunda lectu. nu.72.ut uerba illa,*alij parare, commodum*,intelligãtur pro aduerſario ſupra inſtituto,contra quem pater nomine filij egerat querela:quia textus dicit pro teſtamento fuiſſe iudicatum. Quem intellectum ut ſuum ſcribit Iac. de nigr. in d.l.j.num.45. ubi audacter dicit erraſſe omnes qui hoc non aduerterunt:& forſan eum uoluit referre Deci. quia potuit ſcribere ante ſecundam lecturam Decij:quæ tamẽ interpretatio à Decio reijcitur:& ita nouiſſimè reijcit ibi Huberti.nume.77: Verè enim non congruit literæ. Nec I. C. potuit dicere,quod pater agens querela,parabat cõmodum inſtituto: cum alia eſſet mens patris eo caſu, dubiuſq; litis euẽtus non patitur,vt ex initio litis dicatur parari certus effectus.Item cum ibi agatur an pater admittat relictum, non congruebant ullo modo uerba illa, *alij commodum victoriæ parat:* intelligẽdo pro aduerſario, quia nõ facerent ad excuſandum uel puniendum ipſum patrẽ, ut patet ad ſenſum.At I. C. illis uerbis ſentit dari cauſam

22 excuſandi uel puniendi patris,ut inferius.Aliter & ſexto intelligebat Are.in l.filiusfa.ff.de acq.hære.quem ſequitur Dec.in d.l.j.in utraq; lectura.in j.nu.13.& in ij. nu.72. dicit enim Aret.illam l.continere caſum ſpecialem in querela inofficioſi teſtamenti & commodi quod ex ea reſultat:ut etiam ante ius nouum eſſet filii non patris:quia iniuria tãtum filii eſt,& eiuſdem indignatio,ut tex.ibi dicit: & l.Papinianus,eo.titul.& poſſet comprobari ex eo quod notat glo.recepta,in l.fin. in princip. uerbo recuſante, in fi.infrà tit.primo.Sed hæc interpretatio reiicitur à Curt. in d.l.i.nume.55.& à Iacob.de nigr. ex numero 44. bonis argumentis:& ita contra Areti.concludit Huberti. ibi,d. nu.77.& Soci.d.l.cum filio,col.i.Nec mihi placere poteſt, quia longè diuerſum eſt commodum pecuniarum ab ipſa iniuria,ut Bartol.bene ſcripſit in d.l.i.& in l.is qui hæres, §.fin.& in l.filius primus.ff.de act.& obli.licet igitur iniuria filii ſit,effectus tñ actionis, quo ad acquiſitionem patris eſt:ut probat tex.in l.ſi longius.§.ſi filiusfa.ff.de iudic. ibi, *furtum vel iniuriam:* & ibi *nedum pater expectatur:* Diſplicet etiam hæc interpretatio Areti. quia non eſt lex

quæ declaret tunc non acquiri boña patri per filium:& regula multarum legum ſuadet contrarium,à quibus facilè recedendum non erat:argumentum textus in l.item apud Labeonem §.ait Prætor,ibi,*ea enim quę notabilia ſunt.* ff.de iniuri. Eſt etiam vrgens ratio contra Areti. quia ſiue per querelam ſiue alio modo bona ád filium uenirent,ſemper materna erant, in quibus pater totum habebat ante ius nouum:hodie vſum fructũ:& in legitima ét inuita matre, vt videbimus.in Authen.excipitur, infrà tit. primo, ergo non erat minus dandum patri ante ius nouum, cum plus habeat iure antiquo,eo caſu:quod ipſi non aduertunt,nec alij nouiores. Item illa interpretatio Areti. offendit hanc l. & l. ſeq.quæ indiſtinctè æquiparant omnes modo & caſus,quibus qualibet uia ad filium venirẽt bona materna: per querelam autem reſciſſo teſtamento manebat ſucceſſio ab inteſtato:& conſequenter patri erant acquirẽda bona:ſecundũ leges ſuperius adductas. Non tñ omitto quod illa interpretatio Are.fuit Cyni in d.l.j.col.ij. nu.7.in vlt. oppoſ.& Alb.ibi,col.iij.verſ.Ego teneo:quos nec Are.nec Dec.nec repetent in d.l.j.referunt:meminit autem Cynus Soci.d.loco,& ita contra Cyn.Alber.Areti. Decium, reſoluo. Septimo aliter nouiſſimè interpretatur Bellon.lib. iiij.ſupputa.c.iiij.non citans Soci.qui idem prius ſcripſit: concordat cum cæteris. vt in d.l.verba illa, *alij commodum parat.*intelligantur de filio: Dicit tamen non eſſe negandũ effectum acquiſitionis pátri:ſed ibi appellari commodum filij reſpectu honoris & exiſtimationis:quia exhæredatio erat nota,quam diluit querela:adducitq; aliqua ad colorandam ſuam interpretationem,quæ ſuſtineri non poteſt, ſi literam illius l.reſpicias. Nihil enim magis alienum eſt à mente I.C.in illis verbis,*commodum parat:*quàm hęc cura honoris & exiſtimationis:totaq; quæſtio erat de bonis: in totum quo ad hæreditatem in filio:vel particulariter quo ad legatum patri relictum:& repugnat ſignificatio cõmodi,ſecundum ea quæ adduxi ſuprà in princ.huius l.facilius enim honor pro commodo accipitur quàm commodũ pro
23 honore. Aliter & variè octauo interpretatur doctiſſimus Marian. Socin. in d.l. cum filio, numero 2.vbi triplicitur inquit

inquit poſſe intelligi. Primoq; explicat commodum filio parari eo modo, vt poſtea ſcripſit Bellon. & ita reijcienda eſt ſua prima interpretatio, vt proximè oſtendimus. nec opus eſt repetere. Explicat & aliter cum Iaſ. in d. l. j. quæ interpretatio in effectu eſt Bar. & utranque ſuperius reie cimus, quia verè non congruunt verbis illius. l. Aliter etiã interpretatur, vt l. illa intelligatur ſcripta ex intentione noui iuris: quod planè reijciendum eſt, vt diuinatorium: & contra literam illius l. quæ tota eſt Triphonij, vel Pauli ſecundum alios libros: nec lex antiqua potuit diuinare po
34 ſteriorem, vt in l. iubemus C. de teſtam. Tandem. ix. aliter intelligit Soci. d. loco ibi, vel etiam fortè, vt textus d. l. filius, magis probet communem ſententiã, & nouè declarat contra gl. & omnes, vt illa verba *alij commodum parat:* non intelligantur de filio ſed potius de patre: quod breuiſſimè comprobat ex litera illius l. Eãdemq; interpretationem latius probat Hubertin. in d. l. j. nu. 78. ipſe tamen nõ refert Soci. nec Socinus eum; neſcio quis eorum prius ſcripſerit. Ego autem cum anno. 1543. articulum hunc tractarem, mirabar gl. & tot Doct. eximios, ſemper exiſtimaſſe, quod in illa l. verbum, *alij.* referebatur ad filium, quaſi ei commodum acquiſitionis pararetur, exiſtente patre: repugnant enim omnia iura, nec verba dictæ l. vrgent vt commodum ad filium referatur. Aduertebamque verbum illud, *alij*, de filio non poſſe intelligi: quod poſtea vidi à Socino & Huberto ſcriptũ. Patet hæc uera interpretatio, quia glo. & Docto. intelligebant illa uerba, cum pater agebat pro filio, & ideò exponebant, *alij parat:* ſcilicet ipſi filio, vnde reſultabat difficultas. Sed litera in eo uerſ. manifeſtè loquitur quãdo filius agit petito principio l. quod magis oſtenditur ex uerbis proximis ibi, *an quod patri datum eſt, publicaretur?* ſi enim textus in eo uerſ. loqueretur de caſu. in quo pater ageret querela, non congruebat dicere, *an quod patri datum:* ſed diceret, quod ei datum. Similiter ex hoc patet, uerbum *obtinuiſſet* ibi præcedens, debere neceſſario referri ad filium agentem non ad patrem: eſt enim continua clauſula.

Nec obſtat quod l. illa etiam tractat de patre agente nomine

nomine filij, in uerſicu. *nec prohiberi:* id enim fuit, obiter dictum: principiū verò & principalis pars loquitur de filio agente. Et ſemper attendi debet quod principalius eſt, ſecundum vulgaria iura. Quod etiam nouè comprobo, ex l. qui in aliena, in princ. ff. de acquiren. hæred. vbi primo ponitur unum dictum in hæreditate: deinde ponitur aliud diuerſum, in bonorum poſſeſſione: poſtremo ponitur aliud in hereditate delata ex ſenatuſconſulto Orficiano: & dicit textus *idem erit probandum*: & ex uerbis poſſet fieri relatio ad magis proximum, ſcilicet ad bonorum poſſeſſionē: tamen uere non fit relatio niſi ad primum caſum hæreditatis, ſecundum gloſſ. & omnes ibi. nec aliud poſſet teneri ex iuris regulis. Sic dicta l. filius, prius loquitur de filio agente, deinde in uerſic. *nec prohiberi:* obiter dicit patrem agere poſſe nomine filij. tertio in uerſi. *& querebatur*: redit ad primum caſum de filio agente. ideoque ſubdit, *an quod* patri datum eſſet, & ſic apertè reſultant, quòd ibi uerbum, alij, non poteſt intelligi de filio, cùm textus loquatur de filio agente, aliquod commodum victoriæ parante. Probatur ergo ex uerbis illius l. commodum uictoriæ ibi filio non parari contra id quod gloſ. & Docto. putabant: & conſequenter ceſſat difficultas, qua Docto. tam anxiè torquebantur: ob quam tot interpretationes excogitarunt: & plures, difficultati ſuccumbentes, à communi ueraque ſententia receſſerunt, ut conſtat ex ſup. deductis. Licèt autem neceſſariò ex litera illius l. v. verè colligatur, ibi uerbum, alij, non intelligi de filio, non ita neceſſario intelligitur de patre: aptè tamen de eo intelligi poteſt, ut Socynus & Hubertus intelligunt. Sed ad tollendam difficultatem, ſatis eſt oſtendere quod commodum ibi, & verbum, alij, non referuntur ad filium. Pro maiori autem elucidatione illius textus, eſt aduertendum, quòd illa uerba *quoniam alij cõmodum uictoriæ parat:* ſcripta ſunt in uim rationis: ſed adhuc nemo explicauit an ſit ratio dubitandi uel decidendi: ſeu ratio excuſandi patris. Ad unum enim uel alterum effectum ibi ponuntur ea uerba: & ſine hoc non poteſt perfectè intelligi litera illius l. Ego aduertò quòd ſecundum interpretatio-

nem

trem glo. & omnium qui intelligebant ibi patrem agere, & alij commodum parari: non poterant ſtare uerba illa: *quoniam alij:* in uim rationis dubitandi contra patrem: vt Doctor. non ſat maturè ſentiebant. Si enim pater alij parabat commodum, non ſibi: id iuuaret patrem ne legatum amitteret, iuxta tex. in l. tutorem. ff. de ijs qui. ut indig. ibi *cùm non ſuæ perſonæ iure, ſed pupilli accuſauerit, propriam pœnam mereri non debet.* Et ex tex. in l. aduerſus. xxx. §. j. ff. de inoffic. teſta. quod etiam urget, ut reijciatur communis intelligendi modus ad uerba illius. l. vtq; conſtet, in eo uerſic. non patrem, ſed filium agere querela. Melius ſtant illa uerba pro ratione dubitãdi (ſuppoſita uera interpretatione, ꝙ in eo uerſi. filius agebat) & tũc quærebatur an patri auferatur relictum: quoniam filios agens non ſibi, ſed alij. ſ. patri parabat commodum: & ſic erat ratio dubitandi, qua uideretur legatum patri auferendum, quia ceſſabat excuſandi ratio. d. l. tutorem. Et uerè rectius ſtaret litera ſi pro alij legeretur, illi: vt pungebant aliqui, ſecundum quòd refert Alcia. d. c. iii. in fine. Cùm autem ibi ſit quæſtio an pater legatum amittat, nullo modo illa verba poſſunt intelligi in vim rationis decidendi: quia deciſio eſt, ne patri relictum auferatur: cui non congruit talis ratio, maximè cũ deciſio inferius ponatur à Iureconſ. unde cùm adhuc non eſſet ſcripta, non potuit ratio precedere. Aduerto etiã ꝙ primæ deciſioni illius l. ſentit. I. C. rationẽ dubitandi fuiſſe, quia filius erat in poteſtate patris, & pater acceperat relictũ in teſtamento, unde videbatur filium non poſſe agere querela, ac ſi filius ſibi relictũ accipiens, approbaſſet teſtamentũ: iuxta regulã l. poſt legatũ, in princip. ff. de ijs q ut indig. l. nihil intereſt. xii. ff. de inofficio. teſtamen. l. ſi proponas. xxiii. §. j. ff. eodem. Quo non obſtante decidit I. C. filium agere poſſe querela, licet pater legatum accepiſſet. Sicut igitur factum patris accipientis relictum, adducitur pro ratione dubitandi contra filium, in j. par. illius l. ita factum filij agentis querela præſtabat cauſam dubitandi contra partẽ in ii. parte tex. quod uidetur ex mente I. C. licet nullibi ita explicetur.

27 Ex qua uera interpretatione iudicio meo nouè colligi poteſt,

poteſt,ibi eſſe tex.in prima parte,pro communi ſentētia quam defendimus, quòd ante ius nouum bona materna per filium omnino patri acquirebantur:nam quia I.C.d. præſupponebat,ideò dubitabatur an filius in poteſtate agere poſſet, contra teſtamentum ex quo pater relictum acceperat. nec uideatur curãdum de perſona filij. Sic enim in multis habetur in iure non attendi perſonã mediã,per quã res alij acquiritur, ſed eam tãtùm cui vltimò acquiritur:ut in l.cùm ei.ff.de lega.ii.l.cogi.§.ii.qui ſolidum.ff ad Trebell.l.cùm pater.§.donationis.ff.de lega.ii. unde quia pater legatum acceperat,quo iudicium teſtãtis agnouerat, & patri erant acquirēda bona rupto teſtamēto:videbatur impediēdus filius,ne querela ageret aduerſus teſtamētum à patre approbatũ ex acceptione relicti:ꝙ cõprobari poſſet ex uerbis tex.in l.ſi poſt mortē decimo,§.liberi.ff.de bonorum poſſeſſione contra tabul.ibi *quid enim bonum eſt eis fauere,ut partem faciãt nihil habituri?* Tacitè ergo in ratione dubitandi ſignificat Iureconſul.in prima parte illius.l. bona illa materna acquiri patri: alias enim non eſſet dubitandi ratio I.C.digna, quod dici non debet, iuxta l.quòd Labeo.ff.de Carbo.edict.quia ſi bona acquirēda patri non fuiſſent, nullo colore dubitari poſſet, an patris factum accipiētis relictum,impediret filium in querela: cuius effectus ad patrem non ſpectaret. Quod ſuadetur ex regula d.l.qui poteſt inuitis.ff.de regulis iuris. Et quia audiri non debet perſona cuius non intereſt,ut in l.ille à quo.§. primo.ubi Barto. & latè Alex. ff.ad Trebellia. & ita pro communi ſententia damus ibi textum, quo in præſentem diem omnium Doctor.ingenia mirè torquebantur.

28 Ex communi tamen ſentētia quæ concludit,etiã in caſu illius l.acquiſitionem bonorum patri cedere: infertur neceſſario(quod ſcribentes non aduertunt) ibi eſſe aliquid ſpeciale in querela inofficioſi teſtamenti:ut ſcilicet pater agens nomine filij,uel permittens filium agere,non amittat ſibi relictum:& ita elegãter limitatur textus in l.poſt legatum,§.ſi pater,& §.ſi filiusfam.ibi *ſi inuito patre.* ff.de iis quibus,ut indig.quibus habetur patri auferri relictũ, ſi eo

ſi eo permittēte filius accuſet teſtamētum. Inde etiam ſecundum Pau. notabiliter limitatur §.meminiſſe, l.Papinianus,ff.de inofficio.teſtam.ubi filius agens querela cōtra teſtamentum,ſi non obtineat,amittit relictum ſibi in eodem teſtamento:ut ſic mitius agatur cum patre agente pro filio, uel permittēte filium agere,quàm ageretur cum ipſo filio:quod notatu dignū eſt.Neceſſariò etiam ſequitur uerum dixiſſe Barto.in dicta l.prima C.qui admi. & l.is qui hæres.§.fin. ut pater non amittat relictum eo caſu ob querelam filij,licet commodum acquiſitionis ad patrem ſpectaret: & idem ſentiunt communiter ſcribentes,ꝙ non percepit Deci. cōtrarium incautè dicens, in d. l.j.in j.lectu.num.13.& in ii.lectur.numero 72.ubi Curtius inuoluit,numero 53.in fin.& numero 54.cum ſeq.& Hubert.n.76.ad fi. Cùm autem ſpecialitas neceſſario colligatur ex dictis iuribus, & communi ſententia,ratio forſan eius ſpecialitatis fuit, quia in caſu.l.filius,concurrebat, legatum fuiſſe relictum ab uxore viro: cui aliquid plus debetur, ob tranſactum matrimonium.l. unum ex familia.§.fina.ff.de legat.ſecundo & infra dicemus circa. l.iii.infr.eod.Concurrebat etiam quòd filius agebat uel pater cum agere permittebat ad vitandam notam exhæredationis. Atque ad obtinenda bona matris,quæ naturaliter filio debebātur l.nam & ſi parentibus.ff.de inoffi. teſtam.l.ſcripto.§.fi.unde liber. ideò alias datur minori. reſtitutio in querela inofficioſi teſta.l.j.C.de in inte.reſt. nō in alia accuſatione.l. auxilium.ff.de min.Vnde magis excuſandus erat pater, magiſque ei fauendum hoc caſu, ut ita limitetur regula illorum iurium.Ex regula autem dicti §.ſi pater & §.ſi filius l.poſt legatum,& dicto §.meminiſſe.l.Papinianus, magna ratio dubitandi reſultabat ad deciſionē d.l.filius, quatenus patri relictum cōſeruat.
29 Hæc ſunt quę ad l.illā afferre potuimus.Cōtra cōem,citabat Alc.d.loco,l.pen.ff. ad ſenatuſconſ.Tertulli,quam dicit ab al o nō adduci, eamq; ſufficere ad confutandam communē ſententiam : Verba legis ſunt hæc. *Sacratiſſimi principis noſtro oratione cauetur, vt matris inteſtatæ hæreditas ad liberos,tametſi in aliena poteſtate ſint, pertineat.*

Quæ

Quæ verba Alc.variè ponderat:ſed ei ſatisfacit Socin.in d.l.cum filio: & melius Huberti.in d.l.j.C.qui admit.nu. 79.ex quibus præcipua reſponſio colligitur, ut l.illa intelligatur de iure ſuccedendi, non de effectu acquiſitionis:nec enim ibi agitur cui ueniat acquirenda hæreditas poſt ſucceſſioné filij.Quod colligitur ex l.qui in aliena,in fin.principij.ff. de acquir.hæredita. & l.filiusfa.xcj.ff.eodem.Quod vltra eos videmus alibi,vt res dicatur ad aliquē pertinere,quæ tamē poſteà eſt alij reſtituenda, vt in fructibus, quos lex dicit indiſtinctè pertinere ad bonefidei poſſeſſorē l.bonefidei.ff. de acquir.rer. domi.& tamē aliquando tenetur reſtituere vel ſoluere quatenus ſit locupletior:ex gl.l.qui ſcit.ff.de vſur.Bart. in l.ſi eius, ff.de rei vendic.ꝙ alibi plenè tradimus.Sic in l.codicillis §.matre,ff.de leg.ii.hæreditas ſororis inteſtatæ dicitur peruenire ad fratrē qui filiū ſororis occiderat,& tñ id nō poteſt intelligi cū affectu,qa fiſcus aufert,ſecundū Bart.& Imo. per l.Lucius, ff.de iure fiſc.Hæc interpretatio ad illam l. magis cōprobatur ex verbis eiuſdem l. ibi, *tametſi in aliena poteſtate*, oſtendit enim tex.eam ſucceſſionē filio iuris planè cōpetere:magiſque potuiſſe dubitari an ei negetur ſi ſub poteſtate alterius fuiſſet,idq́; tantū ibi tollit admittendo filiū:non autē vt tollat acquiſitionē patri,ſicut nec eam tollit Iuſtinianus in princip.Inſtitut.ad Orfician.Sic ècōuerſo, mater exiſtens ſub poteſtate alterius admittebatur ex Senatuſconſulto, ad hęreditatē filij l.vi.eo.ti.ff. ad Tertul.Quæ dubitationes ibi tollūtur,quia eo tempo pore non erat omnino expedita ſucceſſio adinuicem matris & liberorum, vt patet ex illis iuribus. Et ſecundum hanc ſolutionem ceſſat obiecto quam Alcia.inſolubilem putabat contra communem. Nec difficultati ſatisfaciebat Sebaſtia.Sapia.dicta l.j.nume.53.in fin.C. qui admit. vbi neſcio quid comminiſcitur. Aliter nouiſſimè reſpondebat & intelligebat Bellon.lib.iiii.ſupputa c.v.qui con-

30 ſtanter hanc receptam opinionem defendit. Non obſtat aliud argumentum Alci.ex dicta l.prima.C.qui admit.in verbo, etiam: quod Richardus ponderabat, vt ibi refert Bald.xxviii.oppoſi. colligitque.ex Cyn.Alber. & Barto. ibi.

ibi. Quod verbum innuere videtur, vt non ſoli patri commodum acquireretur, & ſic quòd pars filij eſſet: ſed Bal. & communiter Docto. reſpondent, vt uerbum, etiam implicet facta, non perſonas: ſitque ſenſus l. vt non ſolum filius patre ignorante poſſet agnoſcere bonorum poſſeſſioné, ſed etiam ita agnita commodum patri afferret: & poteſt ſufficere hæc communis ſolutio, vt per Alex. ibi in quarto notabi. & Curt. numero. 17. licet aliter & ingenioſè explicet Bellon. quem vide libro tertio, ſupputa. cap. primo. Nec valet quicquam argumentatio Politi à verbo emolumentum vel commodum, quod ipſe dicit ſignificare vſumfructum, non plenum dominium: quia ſupra oſtendi contrarium ex text. in l. Papinianus §. meminiſſe. ff. de inofficio. teſtam. & alijs iuribus. Probat etiam tex. in l. ſi
31 putas. C. de petitione hæreditatis. Minus obſtat argu. Alc. dicta l. cùm oportet, infra titulo ſeq. inducendo illa verba: *in veteris iuris obſeruatione:* iunctis verbis ſequentibus, *quemadmodum in maternis:* Videtur enim ibi ſignificare Iuſtinia. ꝙ iure antiquo bona materna nõ omnino patri acquirebantur, ſed tantum vſusfructus: & conſequenter quòd Conſtantinus hic non induxerit nouum ius. Et licet poſſemus reſeruare reſpoſionem ad tractatũ illius l. vbi latè alia ſcribimus: oportunum fuit hoc loco reſpondere ſtatim, ne ſcindantur hic articulus proprius huius l. qui continenter tractatus, melius intelligetur. Ad argumen. Alci. uidetur quòd gl. in dicta l. cùm oportet, verbo, in veteris, illud ſenſerit: reſpõdet. n. exponẽdo ibi ius antiquum dici pro eo quod erat ante Iuſti. non pro eo ꝙ erat iure pandecta. & ita Hube. in d. l. j. n. 80. in fi. melius Bellon. d. l. iiii. c. v. ad fin. Poſt iura autẽ digeſto. aliqui Imperatores ſtatuerunt ea quæ Iuſtinia. ibi refert, vt patet ex hac l. & l. prima. C. illo titulo. Sed hæc ſolutio mihi non placet, poſſetque Alc. merito replicare contra talẽ interpretationem: quia improprium videtur intelligere ius vetus, pro deciſiõne huius l. & l. primæ. l. infra titulo primo, quas ſæpiſſimè ſcribentes appellant nouum ius, vt ſupra deduximus: & manifeſtè repugnãt verba illa, *veteris iuris*, quę magis ꝓpriè ad antiquius ius, quã huius l. referri debent.

debent. Vnde aliter explico, vt in d.l.cum oportet,ita te nent Bart.Bald.& Salic.quorum opinionem ſequitur Iaſ. & poſt eum Alex.de Imol.& volẽs Iuſtini.ſtatuere, quod generaliter ſtatuit in aduentitijs: Vt non omnino patri acquirantur, incipit à rebus incertis,quæ iure ueteri obſeruabãtur,in quibus filius nõ acquirebat patri:deinde refert caſus certos deciſos à præcedentibus Imperato. vt erat caſus huius l.& d.l.j.infr.ti.j.& ita ſit ſenſus, ꝙ ſicut iure antiquo aliqui erant caſus,in qbus filius patri nõ acquirebat. Et poſtea aliqui Imperatores alios caſus deciderunt,in qbus dominum patri non quęreretur, ita Iuſtinianus ibi iuſtũ putauit, idẽ generaliter ſtatuere in omnibus aduertentijs,& uerbũ, *quemadmodum*, ibi nõ refertur, ad præcedentia(iuris ueteris):ut gl.Alcia.alijq́; accipiebant,ſed potius refertur ad ſequentia,quod neceſſario euincitur ex illa l.quia in vllo uerſi.*quemadmodum*:ſimul ponit caſum huius l.de bonis maternis,& caſum lucri dotalis uel nuptialis:ſicut igitur ſecundus ille caſus,ſecundum omnes,fuit nouè deciſus ab imperatorib. & cõtrariũ erat iure antiquo:ita dicendũ eſt in caſu noſtro, q ibi ponitur ſub eadẽ determinatione, iuxta regulã l.iam hoc iure.ff. de uulgar.l.fi.C.de ſententijs & inter locutio. Et hoc modo ex dicta l.cùm oportet,cõprobatur cõis opinio,ut hæc l. nouũ ius induxerit in bonis maternis. Hinc patet rectè Doctor cõiter intelligere tex.in §.j.Inſtit.per quas perſonas.nob.acquiritur.ut ibi verbum *olim* intelligatur pro iure digeſtorum, quod Iuſtinia.nouè emendat, ſtatuens vt dominiũ aduentitiorum filio acquiratur:ut merito reijciatur uiolenta interpretatio Politi, contra communem di-
32 cto tracta.de vulga.numero 43. Sed poſſet lector inſtare, quid ſignificet Iuſtinia.in d.l.cum oportet, dum refert ius antiquum, ſecundum interpretationem noſtram: videtur enim, cùm de iure antiquo filius omnia patri acquireret, non poſſe uerificari illam obſeruationem rerum,quæ iure ueteri non quærerentur patri.Sed huic obiectioni ſeu inueſtigationi ſatisfacio dupliciter. Primò, quia etiam iure antiquo caſtrenſia, & quaſi caſtrenſia patri non quærebantur lege ſecunda. ff. ad Macedoni.

cum

cùm multis alijs.ſecundò & melius reſpondeo,quòd apud Iureconſultos diligens lector inueniet in aliquibus rebus conceſſam acquiſitionem filio, non obſtante patria poteſtate: vt in exercitio querelæ d.l.filius,& d.l.Papiniauus, ff.de inofficio.teſtamen.vt etiam in l.tertia,§.ſi quid minori,ff.de mino.facit quod notat Soci. in l.filio,ff.de condit. & demon.facit ad idem caſus l.cùm hæres,ff.de acquiren. hæred. ibi,*quaſi pater familias*: & caſus l. Imperator,ff.ad Treb.vt etiam de iure digeſt.aduertit Bart.in l.placet,vlt. oppoſ. ff.de acqui.hære.Manet itaque defenſata communis ſententia,contra Richard.Polit. & Alci.vt lex hæc nouum ius induxerit: nec immeritò,quia Conſtanti.in aliis etiam nouas conſtitutiones edidit: vt in l.fin.C.famil.erciſc.l.his ſolis.C.de reuoc.dona.& in l.cum vir.C.ad leg. Iuli.de adult.& in l.j.C.de natur.liber. obſeruat Alcia.libro quarto parerg.capitulo quinto,col.ij.Facit pro communi,nam in hac materia Iuſtinian.refert l. Conſtantinianam.vt in d.l.cum oportet,§.cùm autem: & ſic innuit, quòd Conſtantin.nouè aliqua induxerit,quæ ob id appellantur Conſtantiniana: iuuatur hoc,quia ſucceſſiuè ex hac l.vſque ad l.cum oportet,& ſequentes,ſemper aliquid pro filijs ſtatuitur, minuendo antiquam acquiſitionem,quæ in totum patri dabatur, ſicq; videtur nouum ius his legibus induci. Cauendum tamen eſt ab errore imperitorum,qui indiſtinctè putant reſponſa Iureconſultor.eſſe antiquiora legibus Imperator. & conſequenter dicunt ius digeſtor. eſſe antiquius iure.C.quod verum non eſt:quia plures Iureconſulti,quorum reſponſa habemus in pandectis,vixerunt ſub Imperatoribus, quorum ſunt conſtitutiones in hoc libro. C. vt patet ex l. quarta, C. de contrahen. ſtipula. patet ex l. prima. C.de lega. iuncta l. Caio, §. Imperator. ff. de alimen.lega. & ex l. Antoninus.ff.de fideicommiſ. libert.quod colligi poteſt ex innumeris alijs iuribus, tradit Alcia. libro ſexto Parerg.capit.xiiii. & ante eum admonuit Fulgoſ.in l.fructus, col.iii.nu.8.de rei vendicat. patet etiam ex tit. ff.de conſtitut.princ.Ex quo cum iudicio legendus cum Bart. in l.finali.in fin.ff.de reg.Caton.Ex his datur lumen & fundamentum legibus præſen-

patriæ poteſtatis,quę donationem irritat,iuxta l.ſecundã in C.de inoffi.donatio. & conſequenter patet contrarium ſine iudicio ſcriptum à Corſet.in notabil.verbo, donatio, qui malè ad id citat Bald.in c.iurauit,de probatio.ubi nu me.12.aliud diuerſum dicit,quod non tangit effectum acquiſitionis,nec reſpicit hunc articulum: & contra ſe citat Corſet.inaduertenter textus in l.nec inter iiij. C. de donatio.int. vir. & uxor. Quinto ampliatur, etiam ſi pater ex crimine relegetur, quia adhuc durat patria poteſtas, quæ ex deportatione ceſſaret.§.cum autem, Inſtitutionũ quibus modis ius patriæ poteſtat.ſoluit.primò & l. relegati.ff.de interdictis & relegatis facit l.quidam ff.de pœnis, Sexto ampliatur ut eadem patria poteſtas & eius effectus procedat inter libertos: his enim non negatur hoc ius ciuium Romanorum l.libertos.C.de patr.poteſta. Septimo ampliatur etiam in patre qui ignorabat ſe habere filium, uel illum mortuũ putabat.l.uxorem. ff. de manumiſ.teſta. ibi, *in poteſtate ignorantis*. effectus enim & acquiſitio legis, abſentibus & ignorantibus non negatur, ut colligitur ex l.ij.& ibi Docto.C.de pactis. conſuluerunt Ang. & Anch.
36 quos citat Aymon.in rubri. ff.de legatis primo num. 77. Sic lucrum à lege delatum, tranſmittitur ſine agnitione: ut contra Ang.reſoluit Alex.in l.ſi uir.ff.ad leg. falci. notat Bal.in l.hac edictali.C.de ſecun.nup.Socin.conſ.cxvj. nume.19. libro primo latè & utiliter Iaſ. in l. ſi arrogator.nume.1.ff.eodem titulo ad leg.falc. ex quorum dictis hoc uidetur receptum in omni lucro uel commodo delato à lege,extra nomen hæreditatis:& ita Chaſ. in conſuetu.Burg.in rubr.iiij.§.xiiij.ad fi.folio mihi 179.col.iiij. & in ſpecie ad caſum authenticæ bona damnatorum, tradit Iaſ.d.loco,referens plures:ut reſeruatio quam textus ibi tribuit deſcendentibus & aſcendentibus in bonis damnatorum,tranſmittatur ſine agnitione: quod plenè tradit doctus Hiſpa.Xuarez,in l.quoniã in prioribus,fol.mihi. 77. C.de inoff.teſt.& in praxi iudicauit in caſu pulchro,Cõſilium Neapol.ut tradit Matthæ. de Affl.deciſ.cccxiiij.Sed in hoc cauendum eſt ab Hiſpan. Segura, in l.unum ex familia §.ſed ſi fundum,ff.ad leg.falcid.folio mihi 56.colu.

tertia,qui hæc applicabat legi & conſuetudini huius Re gni, qua inter coniuges omnia bona communicantur: & ipſe inaduertenter id appellat lucrum, & cum eo Hiſpa. Caſtell.l.xiiii. Tauri columna tertia, & tunc inferunt ex proximè dictis,quod tranſmittatur,licet acceptatum non
37 fuerit. Sed debuerunt aduertere talẽ legem uel conſue tudinẽ non agere de lucro,ſed de cõmunicatione mutua: arg.l.de fideicommiſſ.C.de tranſac. colligitur ex Paul.in l.ſi pater puellæ ad fi.C.de inoffi.teſtam. ex Hiſpa.Io.Lu po de Palac.rub.in repet.Rubr.de dona.inter vir. & vxo. §.l.col.fi.& §.lxvii.nume. 17.uerſ.ex quo: & verſ. ſed ne vera: colligitur ex Rip.in l.fœminæ, numero 43.C.de ſe- cund.nupt.ex Bertrand.in l.hac edictali, num.31.C.eod. Imo non ſolum ubi omnia communia fiunt,ſed ubi ex le ge, vel conſuetudine communicantur quæſita conſtante matrimonio,ibi nõ poteſt dici ꝙ agitur de lucro,nec ap- plicantur authoritates loquentes de lucro nuptiali:quod non dicitur ubi æqualiter utrique coniugi conſulitur.ut melius expendit Hiſp.à Couas Ruu.digniſſimus nunc Ar chiepiſcopus, in Epiro.ſponſal.ſecunda par.c.vii.§.j.nu.
38 8.ad fi.Nõ omitto quòd ad ſupradictam doctrinam citāt Doct.textus in Authen.hæres. C.de ſecund.nupt. ubi A- lex.ad Bal.& tradit Iaſ.in d.l.ſi arrogator,num.15.& alij alibi:ſed licet doctrina ſit uera,non tamẽ probatur ex il- lo textu: ibi enim tantum diſponitur ut liberi,quibus lex certum lucrum defert ex bonis parentis,poſſint illud ac- cipere:etiam ſi hæres parentis eſſe nolint:quia non defer tur iure hæreditario,nec offenditur regula l.primæ,ff.de acqui.hæred.vt melius aduertit Bal.in l.generaliter.§.in his.C.de ſecund.nupt. nõ verò tex.ibi de lucro nõ agnito tranſmittendo, vt Iaſ.& alij minus benè citant, ſi autẽ fi- lius ab hæreditate excludatur ob ingratitudinẽ:exclude- tur ẽt ab eo lucro.l.hac edictali, uerſi.niſi ex his,& l.fi.C.
39 de ſecun.nup. Octauo ampliatur hæc acquiſitio in ma- ternis & alijs aduentitijs ex verbis huius l.ibi,*in diẽ vitę*, vt vſusfructus patri acquiſitus viuo filio,duret poſt mor- tẽ filij:attẽditur enim vita patris ſecũdũ verba huius.l.ꝙ probatur melius ex textu in l.fi.verſ.*ſin vero*:ſup.ad ſena-
tuſconſ.

tuſconſ. Tertul. & ibi extollũt Bart. Bal. Paul. & reliqui & Palac. ruu. in repe. rubr. §. xlii. ad fi. & idem notant gloſſ. Cyn. Bart. in l. iii. ſuprà de vſufr. gloſ. recepta contra Palac. in l. ij. infrà eo. probatur etiam in l. ſancimus, ad fi. ſup. titulo primo, & eſt omnium communis ſententia. Ex qua veriſſima ſententia deciditur caſus, de quo agit Chaſſa. in conſuetud. Burg. rub. vj. §. v. fol. 219. col. ij. cum ſequen. Infertur etiam vtiliter ad multa, quæ non ſolent aduerti, & ſunt magni momenti, maximè vbi ius commune non eſt correctum, vt copioſè & vtiliter tradit Hiſpa. Anton. Gomet. omnibus videndus l. vj. Tauri. nu. 11. & num. 12. Nam ſi fingas filium defunctum, qui habebat bona aduentitia, ſuperſtite patre & matre, tunc licèt mater in ſucceſſione æquetur patri, non tamen minuetur vſufructus patris: quod vtiliſſimum eſt in regnis & prouincijs, in quibus bona non communicantur inter coniuges. Imò etiam vtile eſt in noſtra Luſitania, quando ex forma contractus dotalis, receditur à conſuetudine Regni, & manent ſub diſpoſitione iuris cõis, quod raro contingit: facit d. l. fi. & d. l. ſancimus, iuncta regula l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſthu. l. ſi cum dotem, ff. ſol. mat. Sed vbi filius decederet cum filio & patre, licèt de iure pater adhuc deberet habere vſumfructum, per dicta iura: tamen hodie apud Hiſpanos & Luſitanos, contrariũ eſt dicendum, quia agimus de filio coniugato, qui per matrimoniũ exit à poteſtate, ſecundum legem Regiam Tauri. xlvii. & ſecundum legem Luſitanię, vt dicemus in tit. ſequen. Vndè ceſſat patria poteſtas & vſufructus, quia leges regni ſtatim iubẽt omnia bona filijs coniugatis tradi, vt l. xlviii. Tauri: atque apud nos libr. iiii. tit. lxxviii. dicemus latius in l. cum oportet. §. cum autem, infrà tit. j. Nec in hoc pacta, vel cõuentiones poſſunt mutare leges regias, quò ad ius publicum patriæ poteſtatis: nec coniuges auferre ius filijs à lege delatum: argum. l. ſi arrogator, ibi, *principalis prouidentia*: ff. de adoptio. facit regula, quod l. dat non aufert: textus & Bal. in authen. homo locum. C. de ſecund. nupt. facit l. iura ſanguinis, ff. de reg. iur. Hãc concluſionem limitat Paul. in d. l. fi. ſup. ad Tertul. vt non procedat quando filius defuncti

ſuccedens non eſſet ſub poteſtate Aui,ſed alterius:ut ſi decedat filia habens aduentitia, in quibus pater habebat uſumfructum:tunc enim filius illius filiæ, excludet Auum ab uſufructu:quod ſequitur Cornelius ibi, citant l. tertiã §.fin.ſecundum unam lectu.infra titulo primo, quæ non probat.Sed hæc limitatio mihi non uidetur tuta,quia refragatur dic.l.fin.ſupra ad Tertullianum & dicta l.ſancimus,ſupra tit.j.ſemper enim militant uerba illarum legũ & earum ratio, ut patri uiuo non auferatur uſusfructus
¶ ſemel ei quæſitus,militant etiam uerba huius.l. indiſtinctè dicentis,ut in diem uitæ patris uſusfructus ei maneat: ſtat ét ratio iuris,ut effectus acquiſitionis conſumatæ nõ ceſſet,licet res ueniat ad caſum à quo incipere nõ poſſet: Bar.in l.plurib.§.& ſi placeat.ad fi.ff.de uerb.obli. melius in l.Titia.§.Imperator,nu.10.verſ.*in contrarium*.ff.de leg. ij.tex.in l.fi.ff.unde libe.latè Tiraq.in ſuo tract. de cauſa: pro hoc ſtat etiam regula text. in l.iij. ſupra de uſufruct.
41 Hanc cõcluſionem eleganter limitat Pau.in l.fi.ad fi. per illũ tex.ſup.de uſufr.ut non procedat qñ uſufructus conſiſtebat in perſona filij,licet pater haberet commoditatẽ: tunc enim mortuo filio ceſſat illa cõmoditas patris: quod prius ſcripſit utiliter Bal.in l.cum oportet,ad fi.princ.infr. tit.j.uerſ.& ſi diceres: quod eſt notandũ ad caſus in quibus pater non habet uſum fructum quamuis habeat commoditatem:dicemus in Authen.idem eſt,infrà tit.j.facit l.neceſſario.§.fi.ff.de peric.& commo.rei uẽd.& Bal. ſequitur Hiſpa.Fernan. Arias.l.xlvj.nu.5.ad fi.Anto.l.xlviij.nu.4.
42 in fine. Nono ampliatur, & infertur ex præcedente ampliatione, ut quamuis filius efficiatur ſui iuris ob aliquã qualitatem,non ceſſet uſufructus quem pater habebat in maternis & aduẽtitiis:ut ſi filius efficiatur Epiſcopus. Authen.ſed epiſcopalis.C.de epiſcop.audien. uel Patricius. §.filiusfam.Inſti.quib.mod.ius patr.poteſt.ſol.quod ultimum hodie nullibi eſt in uſu: ita inferendo neminem citans,dicit Hiſpan.Anton.Gomet.l.xlviij.Tauri, nume.6. ad fi.Hoc uoluiſſe uidetur Palaci.in repeti.Rubr.§.xlij.ex num.13.cum ſequen. licet non omnino explicet:id autem exprimit Pala.in filio facto Clerico.Et latè Hiſpan. Soa-

res,in q.maioratus,folio ulti.Faciunt quæ tradit Deci.in capitu.in præſentia,ex nume.62. de probatio. facit ratio ſuperius adducta ad l. fin.ſuprà ad Tertul. nec tunc militat diſpoſitio.l.cum oportet auté, infra titulo primo, ubi
43 de hoc latius agetur. Decimò ex eadé concluſione & uerbis huius l.ampliatur hęc acquiſitio:licet filiusfa.effectus Clericus,teſtetur,(ut poteſt ſecundum cōmunem ſententiam)& cum teſtamento decedat:non tamé poteſt aliquo modo diſponere de uſufructu, quem pater habebat ante clericatum filij,ut colligitur ex Docto. in l. ſacroſanctæ, ſup.de Epiſcop. & cler. & probatur ex litera illius l.ibi,*in eodem gradu clericatus viuētes:*& hoc uti receptius & uerius tradit Hiſpa.Ant.Gome.d.l.xlviii.nu.7.ubi plures refert, & hoc uoluit Hiſpan.Soares.d.q.de maioratu,fol.ulti. & ita reſoluit Deci.ab eis non relatus in d.ca.in præſentia, nume. 64. de probat. & ex Fabro & aliis reſoluit Couas Ruu.in cap.quia nos,nume.2.de teſtamen. Vnde cauendū eſt à Panor.contrarium malè ſentiente,in dicto capitu. in præſentia,num.56.quod alibi non deciderat,idem Panor. in capitu.conſtitutus,numer.7.de in integ.reſtitut.Magis cauendum à Bened.errante in c.Raynutius,uerbo matré, nume. 20. repugnat enim iuris ratio, ut priuilegium filij clerici,auferat patri uſumfructum quem ante clericatum habebat.Nec contrarium uoluit Paul.Caſtren. in dicta l. ſacroſanctæ:nec Iaſ.in l.filiæ licet C.de collatio. licet minus bene eos referre uideatur Ant. Gomet.ubi ſupra qui etiam minus diligenter ibi citat Barto.in nonnullis locis ad hanc concluſionem: ſic pro contraria aliquos malè ci-
44 tat Benedict.d.loco. Hinc infertur undecima ampliatio, ut ſi ſtatutum permittat filiumfami. teſtari, intelligatur ſine præiudicio uſusfructus,quem pater habet in aduentitijs,ſecundum Bald. in l.ſi quæramus in finalibus uerbis ff.de teſtamen.tradit Angel.Aretin.in tracta.de teſta. folio ii.colum.iiii.& latè Anton.Gomet.l. vi. Tauri, nume. 13.quorum ſententia probatur ex doctrina.l.ſi quādo. C. de inofficio.teſtam.Duodecimò ampliatur & ita infertur
45 ex proximè dictis, ut pater non amittat uſumfructum qué habebat,licet filius efficiatur monachus,& ex religio

ne ceſſet patria poteſtas: quia adhuc militãt uerba huius l.& iurium, quæ ſupra adduximus, & militat regula dicta l.tertia,ſupra de uſufruct. tradit Palac. in rubri.dic. §.xlii.in fine:& receptũ eſt, ut tradit Deci.in d.c.in præſentia nu.62.& ex Salyc.& Anton.tradit Soares.d.q.maior.col.pen. Nec enim patitur iuris ratio,ut factum filij, licet laudabile,auferat patri ſuũ:ſecũdũ regulã, l.id ꝙ noſtrũ, ff.de reg.iur.facit tex.notab.in l.impuberi.xli.ff.de admi.tuto. ibi, *nam ad alienam iniuriã priuilegium militum prorogare non oportet*, quẽ tex.alias notabat Polit.de vul-
46 ga.nume.89. Volunt autem Docto.in his locis & alijs citandi, in ſeq.ampliatione, vt ingreſſus religionis tollat patriã poteſtatem: & Bald.in l.patre furioſo.ff.de ijs qui ſunt ſui.notat.gl.l.ſi ex cauſa.§.Papinianus.ff.de minoribus notabilis & recepta. ut per Iaſ in l.ii.nu.22.ff.de vulgar.Areti.in l.is poteſt,colum.iiii.ad fin.ff.de acquir.hæredi.Boeri.deciſi.cxxi.ad fin.vltra quos id pulchrè declarat Bal.in l.ii.C.de liber. exhibend.ſed contra illam glo. & cõmunem, ꝙ religionis ingreſſus tã patris,quã filij,nõ tollat patriam poteſtatẽ.contendit Matheſ.de ſucceſſ.ab
47 inteſt.in princi.nu.7. Decimo tertio ampliatur hæc acquiſitio, inferturq́; ex prædictis ad quæſtionem, in qua ſcribentes mirè uariant,quando pater ingreditur religionem:gl.enim in Authen.idẽ eſt, infra titulo j.indiſtinctè inquit uſumfructum manere, ſcilicet penes monaſteriũ uiuente patre: & in omni vſufructuario ingrediente religionẽ, idem dixit gl.ad fin.in Authenti.ingreſſi.C.de ſacroſanct.eccl. hancq́; opinionem ſequũtur quã plures vt infra. Contrariũ tenere prorſus voluit antiquus Doctor Martin.Sil.quẽ refert Cyn. in d.Authenti.aſſerens ꝙ totus vſusfructus redit ad proprietatẽ,& ſic manet inſolidũ penes filium: & hanc opinionem ſequitur Salic.in d.Authen.ingreſſi,nu.10.ad fin.& in dicta Authenti.idem eſt: ubi ſubdit ita tenere communiter Doctor. & hanc uidetur ſequi Iaſ.in d.Authen.ingreſſi,nume.48.Et nouiſſimè eam probat Riminald.§.j.nu.18.Inſti. per quas perſon.& Couas ruu.in ca.ii.numero 8.de teſtam. ubi cum Salice. eam dicit communem. cui addit nouum fundamentum

ex ma-

èx materia.c.cum ſcimus, de regu.& refert Hipp.ſingu. ccccccclxviii.ubi hanc ſequitur. Tertiam opinionē eamq; mediam vult Bart.in d.Anthenti.idem eſt,& ibi Ange.vt dimidia maneat penes monaſterium,alterā ad filium ſpectet ſicut quādo pater eum emancipat, iuxta d.l.cum oportet,§.cum autē,& ita Panor.in dicto capitulo in præſentia.n.57.& in d.c.cùm ſimus de reg.Et cum Bart.tranſit Hiſpa.Alias l.xlvi.colum.ii. & Silueſt.in ſumma,verbo religio.vi.& nouiſſimus Riminal. ſibi contrarius in §.
48 ii.numero 19.inſtit.per quas perſo. Aduerto quòd Cyn. in d.Authenti.idem eſt, remittit ſe ad ea quæ dixerat in Authenti.ingreſſi: & idem facit Alberi.& ambo in d.Authē.ingreſſi, ſequuntur gl.ibi, vt patet ex Cyn.nu.12.ex Albe.nu.22.cùm ſeq.& ſic malè citantur contra gl.à Iaſ. ibi à Couas Ruu.d.c.à Riminal.d.loco:à quibus hac allegatione cauendum eſt.Sic etiam Hiſpa.Anton. Gome.l. Tauri.xlviii.nu.8.ad fin.non bene citat Salic. & Martin. Sil.Alberi.Iaſ.ad prædictam opinionem Barto. diuidētis uſumfructum inter filium & monaſteriū: cùm hi Doctores longè aliud ſcripſerint,ut fidelius retuli: labitur etiā Hipp.d.ſingu.confundens allegationem Bart.& aliorum.
49 Hanc quæſtionem tangit,ſed non reſoluit Boerius deciſio.cxcvii.in fi.Ego curioſius aduertendo dico, ꝙ opinio gloſſ.receptior eſt:quia eam probant Cyn.Alberi.in dic. Authen.ingreſſi, & ibi expreſſim Bart.nu.42.& nu.49.& Roſellus num.18. & ita Bal.Pau.Rapha.Corn. in d.Authē.idem eſt: & Guido Pap.deciſi.cccclxxvii.nu.4.& expreſſius deciſi.cccxcv. ubi dicit ita fuiſſe iudicatum. Et idem tenuit Specu. quem Guido & alij referunt: & ita Deci.in dicto cap.in præſentia,nume.66.ubi etiam citat Imol.in l.cùm filio.ff.de lega.j.& ita Cępol.conſilio xxii. nu.4.colligitur ex Innocē.in dicto capit.in præſentia, & alijs,quos citat Soci.conſilio x.num.20.lib.j.vbi hanc dicit communem ſeutentiam: & eandem probat Alexand. conſilio.cxxxix.nume.5. libro 2. vbi eam videtur dicere communem, nec aliquam contra citat: & hanc ſequitur Hiſpan.Anton.Gome.dicta l.xlviii.numero 8.ad fi.hanc dicit communem Crot. in l.Gallus §. & quid ſi tantum,

nu-

50 num.30.Probatur hæc opinio gl.ex regula huius l.& ex
iuribus ſup.citatis: pater enim licet monachus,naturali-
ter viuit & ſic durat vſusfructus: monaſterio autem,qua-
tenus capax eſt,omnia deferuntur quæ monachus habe-
bat,dicta authen.ingreſſi. Nec obſtat argumen. Martin.
Sil.relatum à Cyno & Alber. in dicta Authen. idem eſt,
dũ arguit à ceſſante ratione,ꝙ vſusfructus datur patri ob
cuſtodiam & adminiſtrationem,quæ ceſſat in monacho.
Reſpondeo enim ꝙ non ceſſat in monaſterio habente mi
niſtros & officiales qui ſua gubernant,ut docet experien
tia : & forſan diligentius ſua tuentur quam laici, vt alibi
dicit Pratic.Papien.ſeu ferrarien. Nec obſtat argu.quod
pungit Couas Ruu.ex materia c.cum ſimus,de regu.quia
non eſt tutum,vt patre ingreſſo religionem, ſtatim legiti
ma debeatur filio, quod alibi examinamus:nec ſi eſſet ve-
51 rũ,valebat cõſequẽtia ad vſum de quo agemus.Non ob-
ſtat etiam argumentatio Bart.ex d.§. cum autem, l.cùm
oportet.omiſſa enim friuola reſponſione Bal.& aliorum,
dico quòd in d.§ agitur de emãcipatione facto patris, im
mediatè id agentis:ſed pater ingrediens religionem lon-
gè aliud intendit.licet igitur acceſſoriè reſultet filium e-
xire à patria poteſtate, non poteſt dici emãcipatio ex fa
cto voluntario patris,quod nõ dirigebatur ad talem effe
ctũ,ſecundum regulam l.ſi quis nec cauſam.ff.ſi cer.pe.&
quod probat text.& Bart.ibi,in l.ſocium qui in eo.xvi.§.
j.ff.pro ſocio,cũ alijs quę omitto.Ex his ergo reſoluo opi
nionẽ gl.veriorẽ eſſe,& magis cõem, quicquid cõtra di-
52 xerint Saly.& reliqui ſup.relati.Ampliatur xiiii. hæc ac
quiſitio ex reſolutione Iaſ.cõſ.cxcviii.li.ii.ubi concludit,
ꝙ ſi ex ſtatuto acquiritur viro quicquid vxori obuenit,
vel defertur conſtãtę matrimonio: idẽ erit in viro filiofa.
vt ſibi proprietas, patri vſusfructus quæratur, interpre-
tando ſtatutũ ſecundũ ius cõmune, quod ſequitur Boeri.
deciſ.cxcix.in fine:ſed non ſeruit in ijs prouincijs,in qui-
bus lege vel conſuetudine filius per nuptias exit de po-
53 teſtate patris. Ampliatur.xvi. vt vltra acquiſitionem
poſſit pater,ratione patriæ poteſtatis, compellere filium
ne viuat extra domum & familiam patris,ſecundum An-
gel.

gel. conſilio lxxxv.numero 3. quem corruptè ſequitur Boeri.deciſio.cxcv.num.5. vbi non rectè citat numerum conſilij: & ita aſſerit Bal.Nouel.de dote.vii.parte.priuileg.xxxiiii.nu.5.verſic. & ſicut: vbi concludit ita teneri filium ſimul cum patre habitare, ſicut vxor cum viro: citat Bal.in Authen.ex teſtamento.C.de collatio.ubi hoc non inuenio. Ego aduerto quòd Doctor.omnes hoc tradunt, quando agitur de retinenda dote aduentitia filij coniugati,de iure enim debebat eſſe penes patrem,& pater debebat alere ex ea filium & nurum, & fructus dotis percipere:ut reſoluunt communiter doctor.ſecundũ Crotum,in ii.repeti.l.ſi conſtante,nu.117.in fine: Ang.Imol. Pau.in l.ſi cũ dotem.§.tranſgrediamus, vbi Alex.n.9.ita reſoluit.Ita etiã loquuntur Doc. citati à Nouel.& Boer.
54 Similiter hoc procedit quãdo filius uellet alimenta à patre, debet enim cum eo habitare,nec alias pater tenetur eũ alere extra domum.facit gl.c.ſignificaſti,de diuor.cõis vt tradit Palac. in rub.§ lxiii. nu.6.& nu.10.Et idem econuerſo ſi parens velit alimenta à filio: nec etiam pater poſſet filiũ è domo eijcere, licet ei extra domũ alimenta præſtare vellet,ſecundũ Bart.& Doct.cõiter:vt reſoluunt Paul.& Iaſ.nu.6.in l. quidam cùm filium,ff.de verborum obl.per tex.ibi poſt princip.in illis verbis: *domo enim propulerit*. Ex quibus cauendum à generalibus verbis Bartol. in tracta.de alimen.nu.25. ſed limitatur,niſi ex iuſta cauſa, puta ob ſæuitiam vel malos mores, quia tunc poteſt filius vel pater alendus recedere à domo alere debentis, ſecudũ Bart.Paul.Imo. Alex.Boer. & Noue. & alios vbi
55 ſup.& Iaſ.in l.j.n.1.cũ ſeq.C.de leg.Sed nõ placet ꝙ indiſtinctè aſſerũt Noue.& Boer.dũ dicunt ꝙ filius præcisè teneatur habitare cum patre,ſicut vxor cũ viro, imo crediderim ꝙ ſi filius nolit à patre alimenta, velitque quærere honeſtũ vitæ genus, non poſſit impediri à patre quĩ filij operâ non egeret:contrarium enim eſſet hominẽ liberum ſeruilis cõditionis reddere, contra l.ſecundã,ff.ſi quis à paren.fuer.manu.Quod iuuatur,quia videmus filiumfamil. ex promiſſione regulariter ſine patre obligari.l.filiusfami.ii.ff. de actioni. & obliga.l.tàm ex contracti-

tractibus.ff.de iudic. Videmus præterea filiumfam. inuito etiam patre eoque ad expenſas obligato, poſſe dare operam literis, gl. recepta l. ſed Iulianus. §. proinde. ff. ad Macedon. Bald. in l. Macedoniani. C. ad Macedon. Fely. in ca. ij. de magiſt. Nouel. de dote. vj. part. priuileg. xlvj. in prin. notanter Rebufus de priuileg. Schol. priuileg. liij. Sic temperare illam védicationem quæ iure datur patri pro filijs
¶ in poteſtate l. j. §. per hãc ff. de rei vendica. de qua latè egimus ſup. in ij. parte Rubr. Filio enim in hoc datur voluntas & libertas, vt probat l. fi. ff. de liber. exhib. quod in ſupradictis terminis vtile eſſe in filio qui vellet Africam vel Indiam petere, ne à patre abſq; cauſa retrahi poſſit: facit tex. in c. cũ ſimus, de regu. ibi *liberum ſibi*, qué notat pla. in l. ne diutius C. de agric. & cenſ. ſpeciale enim eſt cã correctionis vt pater eũ poſſit certo loco retinere Bart. in l. ex facto, in fine. ff. de hæred. inſtit. Fely. in c. cùm cõtingat, ad
56 finem de for. cõp. Alci. reg. j. præſum. iij. Ampliatur xvj. hæc omnia iura loquentia de acquiſitio. quæ fit patri, ut procedãt etiam ſi ob ſæuitiam uel nequitiam patris filius degat extra eius domũ: durat enim adhuc effectus patriæ poteſtatis, ut habet textus notab. qui ad hoc expendi non ſolet, in l. iij. §. pen. incip. etiam ff. de liber. exhib. ibi, *obtinuit mater ob nequitiã patris, vt ſine diminutione patriæ poteſtatis apud eam filius moraretur*. quem textum ad aliud commendat Angel. Areti. in §. ſumma, ad fin. Inſtitu. de interd. ponderanda ſunt illa verba *ſine diminutione patriæ poteſta-*
¶ *tis*: ſignificant enim, quòd nec pater excuſabitur ab ijs ad quæ aliàs tenetur: nec amittit id quod habet ratione patriæ poteſtatis. Facit quod alibi dicit Iuſtinia. in Authen. de inceſt. nupt. §. primo verſic. ſi uerò, ibi, *licet impius & le-*
57 *gum contemptor pater eſt*. Sed hoc intelligi debet quando ſolum agitur contra patrem ut filius apud eum non moretur: ſecus ſi tanta ſit patris nequitia, vt etiam cogatur filiũ emancipare, quod fieri poteſt, per l. fin. ff. ſi quis à paren. fuer. manu. ſic in l. ſi lenones. C. de Epiſ. audien. in fin. C. de ſpecta. libro xj. declaratur etiam ut aliquando ex maxima patris culpa, filij ipſo iure liberentur à patria poteſtate l. ij. C. de infant. expo. Limitatur etiam niſi pater iniq; negauerit

negauerit filio alimenta, quia amittit hos effectus patriæ poteſtatis,glo.l.penult.uerbo pœna,ad fin.C.de patr. poteſtat.quam extollit Panorm.in c.fin.nume.5.de conuerſ. infidel. Brunus de ſtatutis excludent.fœmi.artic.j.nu.26. facit l.prima,§.ſed ſcimus, C,de lati.liber.toll.uerſ. quem enim,ibi,*quem à domo repulit,maneat ab eo eiuſque ſubſtantia, penitus ſegregatus*. & vulgaris l.necare uidetur.ff.de liber. agnoſcen.Limitatur etiam ille tex.& minuitur ius patriæ poteſtatis eo caſu in filio coniugato habente dotem,vt patri auferatur & priuetur eius fructibus, filioque tradatur pro oneribus matrimonij extra domũ patris,vt reſoluunt Doct.communiter,in l.ſi cùm dotẽ §.tranſgrediamur, ubi Alex.num.9.ff.ſolut.matr. Pau.in l.ij.ad fi. C.famil.erciſ. Boeri.d.deciſ.cxcv.Crot.in l.frater à fratre,nu.56.Nouel.
58 de dote.vij.parte.priuileg.xxxiiij. Declaratur etiam ille tex.vt quod ibi dicit de filio erga patrem,non procedat inter coniuges:quia ſi vxor ob culpam viri ab eo ſeparetur, uel eius cohabitationem uitauerit, nihil ei acquirit nec cõicat.Bal.in l.ſi uxor,nu.6.in fi.C.de conditio. inſert.idẽ Bal.in l.non ſine.C.de bon.quæ liber.& Palac.in rubri.§. lxiiij.nu.11.Deci.l.j.nu.10.C.vnde uir.& ux.tradit Couas Ruu.de ſponſa.ij.par.c.vij.§.j.nu.6.Nec mirum ſi maioris potentiæ ſit cauſa naturalis inter patrem & filium, quam cauſa coniugum ſecundùm Pan.in c.literas,nu.27. de reſtit.ſpolia.facit tex.qui notari nõ ſolet,in l.non ut à patre.
59 viij.ff.de captiu. Ampliatur.xvij.hæc lex & ſimiles,dũ loquuntur de acquiſitione & patria poteſtate, ut procedat non ſolum in liberis procreatis ex iuſtis nuptijs: ſed etiã in ijs qui illegitimè nati, poſtea legitimantur: Hi enim incidunt in poteſtatem,& efficiuntur legitimi,tex. in §.fi. Inſti.de nupti.facit textus in l.ſed ſi hac §. ij. ibi, *Princeps ingenuum fecit*.ff.de in ius uocan.facit textus in l.quæris & fin. ff. de nata reſtitu. ibi, *omnem ingenuitatis ſtatum:* & ibi, *perinde habetur:* tradunt latè Bart. & Iaſ.ex nu. 226.in l.ſi is qui pro emptore,& ibi nouiores:tradit Deci. in l. liberos.C.de colla.& conſil.clv.Tiraq.in l.ſi vnquam, verbo, ſuſceperit liberos,ex nu.63.Quibus omnibus addo tex.nõ ſolitum notari,in l.ſi ſenatori,ibi,*iuſtam vxorem*.ff.de ritu nupt.

nupt. Ampliatur xviii. hæc lex & ſimiles, etiam ſi pater furioſus exter, vel mēte captus: adhuc enim durat patria poteſtas, & effectus acquiſitionis: vt eſt text. apertus in l. patre furioſo, in fi. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. vbi ponitur regula ſecundum oēs eam limitātes ſpecialiter per l. cum hæres, ff. de acqu. hæred. & ideò cauendū eſt à Chaſſ. qui regulā in cōtrarium citat, in cōſuet. Burg. rub. vj. §. v. fol. 219. col. j. nu. 3. & in quo etiam grauiter errat Boer. in conſuet. Bitur. tit. j. §. iii. poſt princip. vbi facit regulam, vt filius nihil patri acquirat furioſo & malè citat iura & Docto. Sed hæc ampliatio reſtringitur cōiter à ſcribētibus, per textū in d. l. cum hæres, ff. de acquir. hæred. cuius ſunt verba: *Cum hæres inſtitutus erat filius, & habebat patrem furioſum, in cuius erat poteſtate: interponere ſe ſuam beneuolentiam diuus Pius reſcripſit: vt ſi filiusfam. adierit, perinde habeatur ac ſi paterfam. adijſſet: permiſit itaque ei & ſeruos hæreditatis manumittere*. Ex quo textu Bart. ibi, & in l. placet, vlti. oppoſ. eo. tit. cōcludit eſſe ſpeciale in hæreditate delata filio furioſi, ut filius ipſe adire poſſit, & ſibi non patri acqrat. Idē vult Bartol. in d. l. cùm hæres, & ibi Paul. Caſtren. dicens rationē ſpecialitatis eſſe qa in hæreditate datur lucrum & damnū ob onera hereditaria: & ita prius Alberic. ibi, & in dict. l. patre furioſo, in fi. Et idē probāt Angel. in d. l. cùm hæres, & Imol. & Ro. ibi, & Areti. dicentes textus ſingularē idē Areti. in l. cùm ex filio, in fi. ff. de vulg. & Iaſ. dicens illū tex. ſolennē, in l. qui in aliena. §. interdū, num. 13. ff. de acqui. hæred. Idem nudè uidetur ſequi Mantua libro tertio locorum, c. lj. & hoc probat per illum tex. Aimon. Crauet. in l. cum filio, ſecunda parte, n. 13. ff. de lega. j. Et ſic patet hanc eſſe communem ſententiam: in hoc autē variauit gl. in d. l. cum hæres: ubi Roma. & Areti. referunt Petrum de Bexuci, qui à communi opinione receſſit. Et mirū eſt Aret. Iaſ. & nouiores nō aduertiſſe, ꝙ ſubtilis Cuman. in d. l cum hæres, ad fi. cōtrarium magis probare uidetur, dicens ſe non uidere cur filiusfam. non acquirat patri furioſo etiam in caſu illius l. Et eo tacito, idem uno uerbo dicit uariando, Socy. in l. cum filio, n. 14. uerſi. uel fortè melius. ff. de lega. j. quod ego nouè multipliciter

pro-

62 probabo. Sed contra hanc communem adducunt glo. & Doctor. textum in l. Antiſtius. lxii. §. fin. ff. de acqui. hæred. & ita habent ferè omnes libri antiqui: hodie autem legitur ad exemplar Florentinum. l. lxiii. incipit furioſus, & ſunt uerba: *furioſus acquirere ſibi commodum hæreditatis ex teſtamento non poteſt: niſi neceſſarius patri aut domino hæres exiſtat: per aliũ autem acquiri ei poteſt veluti per ſeruum, uel eum quem in poteſtate habet*. Bartol. poſt antiquos reſpõdet, tam in dicta l. cum hæres, quàm in l. Antiſtius: ꝙ eſt differentia an filius adeat ſponte & tunc ſibi acquirat, atq; ita procedat dicta l. cum hæres: aut iuſſu curatoris patris furioſi, & tunc patri acquirat, & ita procedat. d. l. Antiſtius. Quod etiã reſoluunt Alberi. Bal. Imo. Paul. & alii cõmuniter ibi: & Alber. in dicta l. patre furioſo, in fi. & Crauet. dicto loco: ſubdit Paul. in d. l. cum hæres, nume. 2. quòd ſi poſtea pater redierit ad ſanam mentem, & ratam habue-
63 rit aditionem filij, acquireretur ſibi hæreditas. Ego nõ uiſo Cumano, nec Socino (qui nihil adducunt) contra cõmunem tenendum putabã, atque ita teneo. primò per tex
¶ tum in dicta l. patre furioſo: dum indiſtinctè infert, ꝙ cùm duret patria poteſtas in patre furioſo; durabit etiam effectus acquiſitionis. Et ratio illationis. l. C. ita militat in hæreditatibus ſicut in aljis acquiſitionibus, maximè hodie ſtante remedio inuentarij. l. fi. C. de iur. delib. ideoq; textus in dicta l. patre, nõ admittit reſtrictionẽ Docto. quod magis aſtringit, attenta regula. l. de prætio. ff. de publica. l. j. §. & generaliter. ff. de legatis præſtan. Secundo contra cõem facit textus in l. penul. ff. de curat. furio. ubi ſi pater prodigus ſit, curatoremq; habeat. adhuc in hęreditate filius in poteſtate ei acquirit: ideoq; oportet emancipari filium ne ei acquirat. Igit idẽ dicendũ in patre furioſo, maiori ratione qa mitius agendũ erat cũ patre habente curatorẽ ex caſu & fato infelici, quàm ex culpa & prodigalitate: ſecundũ gl. dictæ l. Antiſtius, quã Bal. ibi dicit aureã: facit l. diuus, ff. de offic. præſid. & facit l. prima, ff. de cura. furioſi
64 ibi, *ad exemplum*: Tertio contra communem ſtat textus in d. l. Antiſtius. §. fin. ſeu in l. furioſus, ſecundum aliam literam quam ſuperius retuli: apertè enim inquit textus

patri

patri furioſo acquiri hæreditatem per filium, quem in poteſtate habet: nec ibi ſit mētio de curatore iubente, ideoque talis diuinatio admittenda non eſt: immò ſi cum iudicio attendatur, conſtabit nullo colore ſuſtineri poſſe illam cōem reſolutionem & differentiam inter illa duo iura. Si enim filius non patri furioſo, ſed ſibi poterat acqrere, id non erat mutandū ex eo ꝙ pater haberet curatorē: nec faciebat ad rem curator patris, cùm Bartolus & Doctores dicebant, ꝙ filius per ſe poterat adire, nec erat iuridicum hanc acquiſitionem tam incertam reddere, maximè quòd filius regulariter eſt ipſe curator parentis furioſi, uel prodigi. l. j. in fi. & l. quart. ff. de curat. furio. Nec obſtat alia ſolutio Areti. in d. l. cùm heres, diſtiuguentis an hæreditas deferatur ipſi filio, & tunc procedat ea lex, aut deferatur patri, & tunc procedat. l. Antiſtius. Replicatur enim quod Barto. & Docto. communiter contra ſentiunt, intelligentes l. Antiſtius, quocunque modo hæreditas filio deferatur: itē dicta l. Antiſtius, generaliter loquitur, & planè cōprehendit caſum, quo filius eſſet inſtitutus, & ei principaliter delata hæreditas: qa concludit tex. ut patri furioſo acquiratur, quemadmodū alias de iure acqri ei ſolet. Et cōtra Areti. facit in hoc quod ad illum textus tradit Iaſ. alios referēs in l. ex facto, n. 36. ff. de vulga. & manifeſtè contra Areti. facit ille textus in exemplo ſerui, quo oſtēditur, ipſum filium uel ſeruum fuiſſe inſtitutum.

65 Quarto contra communē vrget litera d. l. cùm hæres, ibi, *permiſitque ei ſeruos hæreditatis manumittere*: ſi enim filius omnino ſibi acquireret hæreditatem ob furorem patris, fieretque dominus, ut Doct. dicunt, non congruebat uerbū illud, *permiſit*: qa dominus non egebat permiſſione, nec oportebat exprimi ſpecialiter illum caſum manumiſſionis: immò poſſet decipere ea ſpecificatio, cū manumiſſio facilius eſſet admittenda, & ſic expreſſio deberet fieri de alijs minus fauorabilibus: item ſi filius ibi eſſet dominus, ſatis fuiſſet id ſignificare, ut omnia ſibi licere conſtaret, ineptūque foret unum ſpecialiter exprimere, iuxtà l. in re mandata. C. manda. Quinto contra cōmunem, facit, quod ſuperius tradidimus, ſecundum iura & Docto. acquiſitionē le-

galem

galem fieri ignoráti & abſenti:nec exigere acceptationē. Cum igitur hæc acquiſitio ſit legalis,ut d.l.placet,cum ſimilibus:negari nō debet patri furioſo, qui abſenti & ignoranti æquiparatur.l.ij.§.furioſus.ff.de iur.codic. præſuppoſito ꝙ hic non requiritur iuſſus, ſed tantum agimus de commodo acquiſitionis ex aditione; ſtringit magis argumentum,quia ubi non requiritur conſenſus, & ignoranti acquiri poteſt,ibi furioſo acquiritur l.ſi à furioſo. xxiij.ff.
66 de act.& obl Sexto,contra communem ſtat tex. in l.fin.§. quæri poteſt.ff.quis ordo in bono.poſſ.ſerue.vbi textus apertè dicit quod patre furente,nihil poteſt filius obtinere ex bonorum poſſeſſione.ideoq; eum nō agnoſcentem excuſat:nec aliquid ualet reſponſio Aretin.in d.l.cùm hæres ad fi.dicentis,ꝙ eſt differentia inter hereditatem & bonorum poſſeſſionem, quia cum patria poteſtas ſit de iure Ciuil.ſecundùm quod patri erat acquirendum, non potuit Prætor in bonorum poſſeſſione tollere acquiſitionem patri.Aliud agens Curt.in l.i.nume. 14. C.qui admit.reiicit
¶ hoc dictum Areti.ego aduerto ingenium Are. in hoc contra ſe loqui:nam ſi qua eſſet differentia inter Prætorem & ius ciuile,ea magis deberet prodeſſe filio, ut facilius ſibi acquireret commodum bonor.poſſ.quàm hæreditatis, cū Prætor minus curet patriam poteſtatem,& filiis magis faueat,ut in §.emancipatos,Inſtit.de exhæred.lib. & § emācipati,Inſtit.de hære.quę ab inteſ.defer.Itē fallitur Aret. quia cum ipſe & Doct.communiter aſſerunt de iure ciuili eo caſu filium non acquirere patri,per d.l. cum hæres. igitur Prætor planè idem dicere potuit, immò debuit, quia non poterat tollere ius filio à lege conceſſum §.quos aūt, Inſtitu.de bono. poſſ. Et regulariter hæreditas & bonorū poſſeſſio,ſeu hæres & bonorum poſſeſſor æquiparantur l. ij.ff.de bono.poſſ.& in hac materia.l.fi.§.ij.C.de cura. fu-
67 rio.ibi, *hæreditatem vel bonorum poſſeſſ.* Ex quibus iuribus & rationibus neceſſario tenenda uidetur hæc opinio contra communem,nec obſtabit tex.in d.l.cū hæres,quia ſpecialiter exprimit caſum manumiſſionis,cui ſępiſſimè iura fauent, & poteſt intelligi ꝙ manumittebat ſeruum patris ob iuſtā cauſam magisq; arguitur inde, quod in aliis re-

bus nihil poterat filius diſponere:nec erat mirum, vt cùm filius hæreditatem acquireret,& patre furente bona admi niſtraret, permitteretur ei ſeruũ manumittere licet alijs curatoribus non permittatur, vt in patre legitimo admini ſtratore dicunt Doct. vt videbitur in iij.parte huius l. Nec obſtat verbum d.l.cùm hæres,ibi, *perinde ac ſi. ſi paterfam. adijſſet:* id enim eſt quo ad facultatem adeundi,ſed non cõ-
¶ cludit ad tollẽdum cõmodum patri, poſt hæreditatem adi tam:vt aliqñ Bar.in alijs arti.conſiderabat,in l.is qui hæ-res.§.fi.ff.de acq.hæred. Notabilis autẽ eſt d.l. Antiſtius. §.fi.dum habet,ꝙ poteſt quis per alium acquirere, quod per ſe nõ poſſet:extollit ad hoc Iaſ.in l.ex facto nu. 36. ff. de vulg.Iaſ.in l.iij.ad fi.C.qui admit. Sic aliàs inquit tex. in l.Ariſto,in fi.ff.quæ res pign.obl.poſſ.latè Iaſ. in l.ſi e-mancipati,ex nu.5.C.de collat.Fely.in c.j. de præſcr. De hæreditate autem delata furioſo quid agendum? habetur in l.fi.§.tali itaq; C.de cura.furio.per Alex. in l. cum hæ res.j.ff.ad Treb.Areti.in d.l.Antiſtius §.fi.gl.& Docto. in l.iij.C.qui admit.tex.& Doct. in l. ſancimus C.ad Trebel.
68 Ampliatur xix.hęc lex per l.ii.infra eodem vbi diſpoſitio huius l. loquentis de bonis maternis extenditur ad bona auita:ut idem iuris ſit,quando bona procedũt ab auo uel auia maternis, ſicut qñ à matre: & illa l.non fuit ſuper-flua,imò erat neceſſaria ſecundum Bal.Salyc.Fulg.Paul. Corne.ibi,& Corn.in l.iij.infra eod nu.4.qui reſoluunt ꝙ ante illam l. non permitteretur extenſio in hac materia, de bonis maternis ad auita: Idem tradit ut receptum Mã-tua.lib.j.locor.c.xviii.ita Curt.iunior conſi. xxxv. num.3. licet ſolus Corne.in l.cùm oportet,ante num. 1. infra tit. j.contra dicat:& ratio eſt ſecundum Bal. & alios ibi, quia hæ leges nouum ius inducebant corrigẽdo ius antiquum, quod in totũ applicabat bona illa patri,& ſic erat ius cor-rectorium cum præiudicio patris: ideò nec ab identitate rationis ualeret argumentum faciunt tradita in Authen. quas actiones.C.de ſacroſanc. eccleſ. vbi Barto. nume.9. ita reſoluit,& ibi latè Iaſ.ex num.21.ubi hanc dicit com-munem reſolutionem, & nonnulla cum iudicio cumulat: ita etiam reſoluit Deci.in c.tranſlato,in j.lectu.num.9.de

conſtitu.

conſtitu.latiſſimè Gamara,in tracta.extenſionum, ex nu. 135.cum multis ſequent.& Alcia.lib.ij.de verbor.ſignifi.
¶ Ex d.l.ii.colligo euidens argumentum pro communi ſententia,quòd hæc lex nouum ius induxerit: quia aliàs fruſtratorium erat extendere eam ad bona auita, quod Po-
69 lit.& Alci.non aduerterunt ut dixi ſup. latiſſimè. Ex his iuribus & communi ſententia diſtinguēte inter donata à matre,& donata ab Auo uel Auia, & inter ſucceſſionem filiorum & nepotū, poſſet inferri ad articulum utiliſſimū & in multis difficilem: an appellatione filiorum ueniant nepotes? Nam ſecundum communem reſolutionem uides ꝙ hæc l.loquens de filijs,non extēdebatur ad nepotes, ob rationem proximè traditam. quod addendum eſt ſcriptis Bar.& Alcia.in l.liberorum.ff.de uerbo.ſign.Sic ultra caſus ab Alcia.ibi notatos,addi poteſt alius ex Roma.cōſil. ccccxxxviij.ad fi.de commiſſione eligendi ex filiis, ut non extendatur ad nepotes,per l.cum pater.§. hæreditatem j. in fi.ibi,*de alijs eligendi poteſtas non fuit*.ff.de leg.ii.ubi Alb. non relatus ita intelligit:& Socin.in l.Gallus §.inſtituens, ad finem.ff.de lib.& poſthum. ſenſit gl.ult.l.unic.C.de iis qui ante aper. quod poſſet controuerti ex traditionibus Doct.in locis proximè citandis. Tamē ex illa declaratione Alb.Ro.Soci.infertur ad legē Luſitanorum lib.iiij.tit. lxii.§. iii. dū in emphyteoſi ſemper præfert filium uel filiā nepotibus, excluſa ēt repræſentatione filii maioris defuncti uiuo patre,contra Corn.conſi.xxiiii.col.fi. uerſi.tamē his,libr.ii.contra plures,ut per Tiraq. de primogen.q.xl. Couas Ruu.in q.pract.fol.ult.col.i.De quo articulo plura adduci poſſent ex Bar.& Alcia.in d.l.liberorum,Alcia.in l.iuſta interpretatione,eod.titu.ex Iaſ. in d. §. inſtituens, ubi pro & contra multa adducit:& Alexan. conſi.v.lib.iii. idem Alex.conſi.xxxvii.libro vi.& ibi Molyn. Deci.conſi. j.& conſil.xcv.nume. v. & alibi ſæpe Docto. ut colligitur ex nouiſſimè congeſtis à Couas libr. practi.quæſtio. cap.
71 ultimo:Cozadin.conſi.iiii. Quod tamen diximus ex Roman.Alberic.à d.§.hæreditatem,intelligi debet ſtantibus
¶ filiis, aliàs poſſet eligi nepos: ex Socin. in dicto §. inſtituens,ad fi.& ex Decio.d.conſi.i.ad fi.quem ſequitur Al-

cia.in d.l. iuſta. nume. 3. & in dicta l.liberorum,nu.28. Et ita diſponit lex Regia Luſitanorum lib.iiij.tit.lxiij.§. antepen.quod æquius eſt quàm id quod colligitur ex Alex. in l.ſed ſi hac §.liberos,col.j. ver. ubi ſimiliter.ff.de in ius vocan.vbi indiſtinctè dicebat nepotes excludi, ſecundum
72 aliquos ibi citatos. Ex d.l.ii.& recepta declaratione, quæ habet,vt diximus,neceſſariam fuiſſe extẽſionem d.l. infertur ad l.filiũ,xvj.ff.ad Maced.quæ decidit,ſenatuſconſultũ illud loquẽs de filijs,intelligi ẽt de nepotibus.in quo aliàs dixit Gome.in prin.Inſti.de act.nu.47.ꝙ niſi l.ita exprimeret,non poſſet id admitti ex iuris regulis:poſſetq; Gome. urgenter probare quod dicit,ex hac l.j.& ij.iuncta cõi reſolutione. Sed non aduertit contrarium dixiſſe Doct. qui pro ratione illius l.adducunt regulam d.l. iuſta interpretatione ff.de verb.ſign.ut tradit Iaſ.in l.ſi conſtante, num. 82.ff.ſolut.matrimo.prius Alex.in l.j.nu. 24. ff.de iuriſd. omni.iudi.Felyn.in c.ij.colum.j.de officio. iud. Sed illud ſimpliciter non eſſet verum,quia ſine cauſa non fieret talis extenſio:unde melius reſoluit Deci.in d.l.j.nu.27.ff.de iuriſd.omnium iudic.quòd in d.l.filium, extenſio fit de filio ad nepotem, quia militabat ratio ſenatuſconſulti: & ita Iaſ.in l.j.§.hoc autem,in ij.lectu.nu.9.ff.ad Trebel.Gozadin.conſil.ciij.nume.17.& conſilio xxxv.nume.14.verſicu.ad ſextam:& ante eos Alex.in l.ſi prius,nume. 27. ff. de nontia.oper.nume.& in l.ſi finita.§.ſi de uectigalibus, colum.iij.poſt princip.ff.de damn.infect. Aliter intellexit Bal.in l.penultima C. eod. quem refert & ſequitur Pau. in d.l.filium:vt ibi ueniat nepos,quia ſenatuſconſul.loquebatur de filiofam.& nepos in poteſtate cenſetur filiusfami.ob nomen famil.licet non ob nomen filij, quod in effectu comprobat intellectum Decij. Et ſic ex his Doctor. & ex Bart.in l.liberorum,nu.6.ff.de verb.ſign.colligitur, quòd d.l.filium procedit ex regulis & rationibus iuris. vt ita ueniret iudicandum licet illa lex ſcripta non fuiſſet: contra Gome.horum immemorem. Quod confirmo,quia illo caſu eſt magna culpa mutuantis,filio uel nepoti alterius: vt in l. j. ff. eodem, & ideò tunc caſus non expreſſus cenſetur tacitè deciſus à lege, concurrente eadem ratio-
ne

ne argumen.text.in l.libertum, verſic. *cum ideo.* ff. de ritu nupt.tex.celebris in l.his ſolis,ad fin.C.de reuoc.don. ibi, *ſatis tacitè cautum putamus:* quem extollit.Iaſ.in l.fin.num. 4.ff.de in ius uoc.Fely.in c.aduerſario,col.j. de exceptio. & alibi ſæpe Doct. Aduerto etiam q in d.l. filium, licet materia ſit exorbitãs (vt Doct.dicunt)eſt tamen iuſta deciſio & vtilis Reipub.vnde potuit iuſtè admitti ea extẽſio, quod multis comprobare poſſent ex traditis ſup. in Rub. ad l.ij.C.de patri.qui fili.& ex Bart.in d.l.ſi conſtante,nume.42.ff.ſol. matr.à quo tamen cauendum eſt in eo quod
92 ſcribit ibi circa d.l.ij.attentis quæ ad eam dixi.In eadem l.ii.infra eodem,ſunt expendenda cum ſolo Alberi. verba tex.*vel inteſtati ſucceſſione cõtulerint.* quibus probatur quòd decedẽs ab inteſtato,uidetur uocare legitimos hæredes, eiſq; conferre bona ſua:quod probat tex.in l.conficiuntur ff.de iur.codici.ibi,*quoniam creditur paterfamil.ſponte ſua his relinquere legitimam hæreditatem:* quod ſolet reſtringi per gl.l.non iuſtam C. ad Treb. quam dicit mirabilem Iaſ. in Authen.ex cauſa,col.fin.C.de liber.præteri extollit Bar. in l.licet Imperator,& ibi Iaſ.nume.40. ff. de lega. j. Sed non eſt tutum indiſtinctè quod gloſſ.voluit, ut per Salyc.
¶ & Corne.ibi nu.6 Qua in re ego aduerto rectè dici poſſe cum glo.vt defunctus cenſeatur uocaſſe proximiores,non ſequentes:ita enim lex ipſa uocat, quam defunctus ſequi præſumitur,ut in l.peto.§ fratre, ibi, *proximus quiſque.* ff.
93 de legat.ij. Sed ubi contingeret ſuccedere eos qui à principio proximiores non erant dicerem in his eandem tacitam uel præſumptam uoluntatem concurrere, attento effectu ſucceſſionis:argu.l.ſi quis cum nullum ff.de iur.codicil.verſ. *Sed & ſi poſt:* aditio enim & realis ſucceſſio tribuit nomen hæredis:ut per Deci.in l.hæredem.ff. de reg. iur.Et proximus cenſetur quis à tempore ſucceſſionis,licet alius pręceſſerit tempore mortis eius cui ſuccediturl. ſecunda §.interdum,uerſi.proximum ff.de ſuis & legit.hęred.uel proximus,quem in effectu ſucceſſionis nemo antecedit.l.i.§.proximus.ff.unde cog.Nec poteſt in hoc non
¶ uideri duriſſimum quod ex reſcripto Imperatoris tradit. I.C.in l.i.§.fina.ff. de legat.iii.qui enim grauauit proximiorem,

miorem, multo magis ſequentem grauare uidetur d. l. licet Imperator. l. Publius xxxvi. §. fin. ff. de condi. & demonſtra. de qua materia, ultra ordinarios, agit Alcia. regul. ii.
74 præſump. xxxv. Ampliatur xx. hæc lex, & l. cum oportet per l. iii. infrà eod. vbi contra regulã iuris acquiritur certa pars uſusfructus per filium uel nepotem emancipatũ. & (quod plus eſt) per nepotem ex filia in caſu ſpeciali illius l. quæ uulgo malè intelligitur: ut ibi explicamus. Ampliatur. xxi. per l. ultimam, infra eod. ubi plenè tradimus, ut hic uſusfructus patri maneat etiã ſi tranſeat ad ſecundas nuptias. Ampliatur xxii. hæc acquiſitio ex notabili cõſideratione Pauli de monte pico. in reper. § Titia cùm nuberet, nu. 79. ff. de leg. ii. Quem ſequor. & inde nouè declaratur. §. cùm aũt. l. cùm oportet. Aliis modis uariè ampliatur acquiſitio quæ fit per liberos: ut colligi poteſt ex ſtatim adducendis in ij. parte huius l. & latius ex iis quæ ſcribo in l. cùm oportet, cum ſuis §§. & Auth. excipitur, & authenti. idem eſt. Sed iam finiatur hæc prima pars, quam aliæ utilitate non inferiores ſequuntur.

SVMMARIA.

Secundæ partis huius l.

1 *Colligitur ex tex. differentia inter proprietatem & vſumfructũ ponitur que diffinitio Barto.*

2 *Impugnatur diffinitio dominij à Barto. tradita, oſtenditurque Doctor. varietas.*

3 *Explicatur ad propoſitum l. generaliter §. vlti. ff. de fideicommiſſ. liber.*

4 *Reſoluuntur aliqua circa verba plenum dominium & plenum ius, & explicatur l. ſi ita ſtipulatus. §. i. ff. de verb. obl.*

5 *Tractatur an poſſidens maioratum vel bona familiæ relinquenda dicatur dominus dum viuit.*

6 *Agitur an ſit differentia inter dominium & proprietatem.*

7 *Explicantur uerba l. iij. C. de probati. contra gl. Pau. & plures.*

8 *Tractatur quæſtio: an agens rei vendicatione uel dicens ſe proprietarium obtineat probando vtile dominium.*

Tractatur

9 *Tractatur diuiſo uſusfructus ſecundum traditionem gl.& Lo-cto.proponiturq́; difficultas nouiſſimorum.*

10 *Defenditur gl.& communis opinio ab obiectionibus nouiorum.*

11 *Explicatur utiliter quibus ver.conſtituatur vſusfructus.*

12 *Oſtenditur in hoc contra expreſſa iura aliquando locutos fuiſſe plures Doctor.*

13 *Explicatur contra communem,text. in l. de functa §. Sempronio. ff. de vſufruct. & an in parte fructuum detur vſusfructus.nume.14.*

15 *Probatur communis declaratio Doctor. vt vſusfructus patris in aduentitijs dicatur formalis.*

16 *Oſtenditur potentiorem eſſe vſumfructum patris in aduentitijs quàm aliorum in multis,& nu.17.*

18 *Tractatur contrà Bal. & plures agentem rei uendicatione vel dicentem ſe dominium obtinere probato vſufructu,idq́ue magis in patre legitimo adminiſtratore.*

19 *Inde probatur traditio glo. circa vſumfructum in re cuius forma mutatur.*

20 *Ponitur prærogatiua patris quem lex in hoc vſufructu à multis oneribus eximit.*

21 *Ponitur communis opinio,pater tunc an teneatur inuentarium conficere.*

22 *Oſtenditur contrarium in reliquis vſufructuarij,& explicatur l. 1.verſ.recte ff.vſufruct.quemadmod.cau.contra glo.*

24 *Probatur tamen contra communem poſſe patrem legitimum administratorem compelli ad inuentarium faciendum.*

24 *Probatur contra Bar.& plures non eſſe compellendum accuſatum vel conuentum ad deſcriptionem vel inuentarium bonorum niſi detur iuſta cauſa.*

25 *Additur aliud circa præcedentem traditionem ad d.l. defenſionis C.de iu.fiſci,& nu.ſeq.*

27 *Ponitur differentiam inter patrem tutorem & eundem legitimum adminiſtratorem.*

28 *Ponitur item differentia inter patrem & matrem.*

29 *Ponitur alius caſus in quo pater tenetur reddere rationem filio.*

30 *Oſtenditur,prærogatiuam patris in hac materia non procedere tantum ex confidentia & dilectione paterna.*

31 *Ponitur alius caſus in quo pater cauere tenetur.*

56 *Oſtenditur in illis iuribus, non permitti vſufructuario ædifica re etiam ſi al ter vſufructus eſſet inutilis, contra nonnullos.*

57 *Circa eadem iura non leuis difficultas oſtenditur ex l. diuus, ff. de vſu & hab.*

58 *Circa d.l. diuus, aliqua contra ſcriptas traditiones explicantur.*

59 *An pater habeat prærogatiuam fructuarijs negatam in cædendis lignis & arboribus, & nu. 60.*

61 *Oſtenditur alia patris prærogatiua, in accipienda poſſeſſione propria authoritate, & agitur de alijs fructuarijs: cum numero 62.*

63 *Patrem agere & defendere in aduentitijs etiam nomine proprio contra plures, & qualiter compromittere vel tranſigere poſſit, nu. 64.*

65 *Poſſe patrem ſine filio quocunque tempore procuratorem conſtituere, ſecundum receptam ſententiam, contra gl. & aliquos.*

66 *Agitur de intellectu l. fin. §. vbi autem, infra titu. ſequen.*

67 *Oſtenditur non eſſe bonam argumentationem gloſſæ, & aliquorum de tutore ad patrem legitimum adminiſtratorem.*

68 *Traditur differentia inter patrem & alios vſufructuarios, circa expenſas litis.*

69 *De alijs expenſis à patre factis in aduentitijs filiorum ad quæſtionem collationum.*

70 *De expenſis in rebus maioratus inter fratres & inter coniuges, & nu. 71.*

72 *De oneribus & tributis an, à proprietario an à vſufructuario ſolui debeant.*

73 *Poſſe patrem acquirere ſeruitutem in aduentitijs filiorum, & de alijs vſufructuarijs.*

74 *Agitur de intellectu l. ſed & ſi quid. §. vlt. cum l. ſequen. ff. de vſufruct.*

75 *Tractatur materia cautionis præſtandæ ab vſufructuario, & aliqua vtilia vſque ad nu. 79.*

80 *De donante bona ſua, reſeruato vſufructu, an ad eam cautionem teneatur, contra So. Dec. & plures nouiores.*

SECVN-

SECVNDA PARS.

SECVNDA pars huius l. eſt in uerſ. *parentes:* in hæc verba, *Parentes autem penes quos maternarum rerum utendi fruendique tantùm poteſtas eſt, omnem debent tuendæ rei diligentiam adhibere. & quod iure filijs debetur, in examine per ſe uel per procuratorem poſcere. & ſumptus ex fructibus impigrè facere, & litem inferentibus reſiſtere: atque ita omnia agere tanquã ſolidum perfectumq; dominiũ eorum eis acquiſitum fuiſſet, & perſonam gerant legitimam.* Verba tex. ſæpe repetentis dominium & vſumfructum, exigunt ut aliqua de dominio & de vſufructu diſcutiamus: nec enim aliter l.
1 percipi poterit, quod maximè conſtabit ex infra dicendis. Dominiũ hic ponitur ut diuerſum, ab uſufructu, idque filio datur patri vſufructus: De domino tradit Corraſ. in l. pro parte, nu. 7. ff. de ſeruitu. viros aliquot doctos ſcriptũ reliquiſſe, nõ eſſe uocẽ ſatis latinam: ſed his ſufficere debuit authoritas Iureconſultorũ vbiq; loquẽtium de dominio. Vnde uerò dictum fuerit, tradit Cõnan. lib. iii. c. iii. in princip. Diuiditur & diffinitur dominiũ à Bart. in l. ſi quis, vi. §. differentia ff. de acqui. poſſ. diuiſionẽ damnabant aliqui ex antiquis: magis damnat nouiores, aſſerentes vnicũ dari dominium, quod Bar. directũ appellat: ſed hoc omitto. Dominium diffinit Bartol. ut dicatur ius de re corporali perfectè diſponendi: eamque diffinitionem nouiſſimè ibi defendit Alcia. eam probat Duare. lib. j. diſpu. c. xvii. Connan. in dicto loco cautè Bartol. adiecit illa verba, *niſi lege prohibeatur*: quia plures ſunt domini qui alienare non poſſunt: quæ declaratio tollit plures obiectiones ſecundũ Alex. & latius Alcia. ibi. & ita ceſſat fragilis obiectio Coraſ. in §. nihil cõe qui non aduertens ad uerba hæc Bar. ſcribit non poſſe teneri eius diffinitionem cum plures domini alienare nequant. ſic enim filius hic dominus eſt aduentitiorem, ſed non alienat l. fi. §. filijs autẽ, infr. tit. j. Sed
2 iudicio meo diffinitio Bar. cum ſua adiectione (*niſi lege prohibeatur*) parum explicat, diffinitum, pluresque patitur difficul-

difficultates, ut ibi tradit Alex. melius Areti. quibus non bene ſatisfit, maximè cum & iuris in corporalis dicatur dominium l.qui vſufructum.ff.ſi vſufruct.peta. idem Bart. cũ gl.in d.§.nihil cõe. Bart. in l.qui uſumfructũ,ff.de verb. obli. Molin.de mater.feud.in cõſuet. Pariſien.§.j.gl.j.n.5. Nec ſibi conſtant Doct.in hoc, cùm ſæpe alibi ſcribunt dominium nõ exigere poteſtatẽ alienandi, quod unum Bar. in ſua diffiinitione ponit:ꝙ autem facultas alienandi non ſit de ſubſtantia dominij, tradit Bald.in l.uoluntas,nu.12. C.de fideicom.quem refert & dubitat Iaſ. in l. ſi ita quis. §.ea lege.ad finẽ.ff.de uerb.obli.Dubitari autem non poteſt,nec dictum Bal.contradicit diffinitioni Bartol.attenta illa adiectione *niſi lege prohibeatur.* & illud Bal. refert Iaſ.in l.ſi ita ſtipulatus fuero.§.j.numero 7. ff. de verb. oblig.probaturque ex l.fi. ff de uſufr.ear. rer.quæ uſu conſum.& l.ſpecies.ff.de aur & arg. leg.ubi quis dominus eſt dum uixerit,& tamen alienare non poteſt rem, ſaltim vt alienatio effectum habeat poſt eius mortem, ſicut in l.fi. C.communia de lega.l.nõ ideò minus,ff.de rei uend. Sed
3 cauendum eſt à Bal.in dicto loco,dum dicit,plene dominum appellari etiam eum qui alienare non poteſt, citat textũ in l.generaliter.ff.de fideico.liber.debet intelligi de §.fi.illius l.in uerſi.latius quem prius citauit gloſ.in l. ſi is cui §.fi ff.quẽ admod.ſeru.amit.na in dic. §.nõ eſt uerbũ il lud.*:plene dominus:*nec *pleno iure:*item tex.ille nihil aliud dicit,niſi quòd hæres poteſt uendere ſeruum cui relicta fuit libertas ſub conditione,quia ea pendente,ſecundum iuris regulas tota res integrè hæredis eſt, ut dicit tex.in l.gene ralite ibi, *pleno iure.*ff.qui,& à quib.cõſonat vulgare illud l.ſi quis ſub conditione.ff.ſi quis omi.cau.eſt.& l.plerumque fit,vbi gl.& Decius.ff.de reg.iur.nec ſatis aduertebat Bal.d.loco dũ adiecit uerbũ illud *pleno iure*,ſatisq; erat dominium dicere (non autem pleno iure)contrarium enim notat idem Bal.in l.feminæ,§.illud,C. de ſecun.nupt. per textum ibi, quem extollit colligens dominium plenum dici cum poteſtate alienandi, & cum eo Iaſ. in l. traditionibus nu.11.in fin.C.de pact.& hoc putat uerius Felyn. in c. conqueſtus,numero 2. in fine, de for. compe. ubi aliqua

cumu-

cumulat, de uerbis pleno dominio, & pleno iure: & Alex. conſ. ccviii. li. ii. Sed hoc omnino tutum non eſt: iura enim in hoc certam diffinitionem non ponunt, & ſcribentes variant, ut congerit Fely. in c. auditis, nu. 6. cum ſequen. de præſcript. Alex. autē in d. §. differentia, nu. 6. in fine. refert Bal. in dicto §. illud & uidetur eum ſequi. pro quo facit nā adiectio illa, plene uel plenum, nō poteſt addi otioſè, arg.
4 corū quæ notat Decius in c. fi. nu. 4. de confir. util. Id certum eſt ex dicto §. illud, & l. fi. §. ſimiliq; modo inf. titulo ſequēn. vt plenum dominium intelligatur, quando concurrit uſusfructus cum proprietate: ſeu quando uſusfructus non ſeparatur à proprietate: & ultra illa iura. C. id probat. I. C. Apertè in l. ſi ita ſtipulatus fuero. cxxvj. x. j. ff. de uerborum obligationibus ibi, *pleno iure*, & textus in l. Sempronius. xxvj. ff. de vſufr. leg. ibi, *plenus fundus*, & ibi, *ſolidam proprietatem*: & ſic reſoluo longè plus ſignificari ex uerbis pleni dominij, quàm ex dominio ſimpliciter prolato: non tamē aſſero neceſſariam eſſe conſequentiam, vt ex verbis pleno iure, uel pleno dominio, ſemper detur poteſtas alienādi, magisq; attendendā eſſe puto ſubiectam materiam. Id etiam patet ex ſupra dictis, dictam l. generaliter, nō bene citari à Bal. & alijs. Nec omitto quòd in dic. §. j. l. ſi ita ſtipulatus fuero, verbum illud, *pleno iure*, eſt Iureconſulti non ſtipulantis: nec ponitur quaſi neceſſarium, ut in ſtipulatione fundi cōtineatur proprietas & vſusfructus ſimul, nā etiam nō expreſſis uerbis, *pleno iure*, totum id continetur, & ſatis eſt rem ſimpliciter ſtipulari, ut ueniat proprietas cū vſu. fructu. idque colligitur ex I. C. ibi, & in l. qui vſumfructū. lviii. ff. eodē. & in l. & per iuſiurandū. §. illud. ff. de acceptila. probat textus bene intuenti, & ibi notat Bartol. in l. ſi alij. ff. de vſufr. lega. Iureconſultus autem in dicto §. j. l. ſi ita ſtipulatus, ideò addit uerbū *pleno iure*: q; a ſuperius dixerat de ſtipulationibus quibus ſeparatim agebatur de proprietate & uſufructu. diuerſumq; ſubdit quando ſtipulatio eſt de tota re: quod ex alijs iuribus intelligitur, etiam vbi ſimpliciter contrahitur ſtipulatio. Et ita ceſſant quæ ibi pungit Iaſ. nu. 8. & 9. parum ſibi conſtans, nec percipiens mentem. I. C. à quo cauendum eſt,

eſt,quia uidetur concludere diuerſum eſſe ius,an res ſim
pliciter veniat in ſtipulationem, an cum adiectione illa
pleno iure:ad effectum textus ibi,quod eſt contra dicta iu-
ra.Et hinc eleganter confirmatur quod ſcribit cordatus
¶ doctor Franciſ. à Ripa in l. re coniuncti, nume.40. ff. de
leg.tertiò,& tex.in d.§.primo dixit meliorem de iure Ma
5 ria.Soc.in §.Cato, numero 4. Ex his autem aptè infer-
tur, ad poſſeſſores uel ſucceſſores maioratum(quod uer-
bum peculiare eſt Hiſpanorum, & Luſitanorum) utrum
dicantur domini dum viuunt: dubitatio eſt ex eo quòd bo
na alienari nequeunt, quia familiæ perpetuo relinquun-
tur l.peto.§.fratre.l.cum ita.§.in fidei commiſſo.ff.de leg.
ii. & vulgo eos vſufructuarios nõ dominos appellari fre-
quens eſt: idque colligitur ex Hiſpano.Xuar. alle.ix.pag.
ulti.ibi, *quodãmodo uſufructuarius*: quod etiam colligi po-
teſt ex eodem in q.maioratus, poſt l.quoniã in prioribus,
fol. mihi clxxxix. col.ii. & ſeq.& ita clarius Hiſpanus A-
rias l.Tauri.xlvj.n.5.ibi, *ſolum uſumfructum*: ſed contrariũ
uerius dicendũ patet ex ſupra traditis:quibus habetur, ve
rè quẽ dici dominum abſque facultate alienandi,etiam ſi
bona alteri ſint reſtituẽda, vt d.l. non ideo minus.ff.de rei
vend.l.ſi C. cominu.de legat.& in ſimili probat l.fi. ff. de
vſufr.ear.rer.& l.ſpecies.ff.de auro & arg.leg.vbi onus re
ſtituendi poſt mortẽ nõ tollit nomen domini in vita, etiã
ſi res concedatur nomine vſusfructus:explicat Paul. in l.
Titia cũ teſtamento.§. fi.ff.de leg.ii. Alcia.in l. rectè dici-
mus.ff.deuerb.ſig.& Claudius Marine.in §. nihil cõe,col.
xii.& in terminis in habente maioratum,ut dicatur domi
nus, non tantũ vſufructuarius,bene reſoluit Hiſpanus An
6 ton.Gomet.l.Tauri.xl.nu.75. Solent Doct. noſtri diſtin-
guere inter dominiũ & proprietatem,dicentes dari domi-
nium directum & vtile,per l.j.ff.ſi ager vectigal.proprie-
tatem dicunt ſemper ſtare pro dominio directo, vt notat
Coraſ.in dicta l.pro parte,numero 5.cum Bald. quem ci-
tat in l.ſi de proprietate.C.ſi à non compe.iudi.ubi dicit,
numero 13.uerſic.& nota: idem notat Bald.in l.proprieta
tis,numero.1.C.de probatio.Deci.in c.cæterum num.16.
de iudic.Iaſ.in d.§.nihil cõmune,col.ii.nu.13.& ibi nouio
res:

res:idē Iaſ.in l.traditionibus, col.ii.C de pact. & tanquã receptum tradit Molin.in conſuetu.Pariſ.folio cccv.col. iii.Alex.conſil.clix.num.9.lib.v.Ad hanc differentiam citat Iaſ.tex. in l. ſi procurator.xiii.ff. de acqui.rer. domi. ibi,*dominium & proprietas*:& illum citant nouiores,in d.§. nihil commune,& alibi.Sed tex.ille non probat,vt manifeſtè videri poteſt: & verius eſt quòd ſæpiſſimè proprietas & dominium pro eodem ponuntur, vt dicit Faber.in §.omnium,num.21. Inſtit. de Actio.& patet in illo tit.ff. de acqui.rer.domi. & in l.fi. ff. de ſuperficieb. & alijs iurib.vt tradit Duaren.d.c.xvii. ad fin. Qua in re eſt aduertendum, ꝙ aliquando inuenitur in iure vtrumq; nomen proprietas & dominium ſimul. vt in l.iiii.C. de probat. ibi *proprietatis dominium*:vbi gl.& Doctor.explicant,ut nomē dominij ſtet expoſitiuè.quaſi d.proprietas,quæ eſt dominium,vel ecõtra dominiũ,ꝙ ex proprietas.Similia verba ponit I.C.in l.ſi tibi xvi. ibi, *proprietatis dominium*.ff.quibus mod.vſusfr.amitta.Pau. Caſtren.in d.l. proprietatis, num.1. obſcurè exponit aliter: ut dominium ibi ponatur ut diuerſum à proprietate,& intelligatur de dominio nu-
7 dæ proprietatis,quod magis inuoluit quàm exponit.Ego ex mente Saly.ibi.intelligo in d.l. accipi proprietatē pro ¶ ipſa re,in qua dominium quis habet:quod mihi probatur ex tex.in d.l.ſi tibi,(quã ita intelligo vltra Doctor.) dicit enim I. C. ꝙ habens uſumfructum emit dominium proprietatis:ꝙ planè refertur ad rē ipſam , ut indè dicamus ꝙ nomē proprietatis(vt uulgariter dici ſolet) ponit̄ pro ipſa re.Sicut ex vulgari locutione nomē poſſeſſionis,accipitur pro rebus & proprietatibus , l. interdum.lxxviii.ff. de uerborum ſigni.quæ malè citatur ab Alex.in d.§.differentia,col.fin. & ab alijs ſæpiſſimè. Ea autem differentia proprietatis & dominij adducitur in praxi ad quæſtionē agētis actione reali : an ſi dicat ſe proprietariũ,uel ad ſe ſpectare proprietatē,obtineat probãdo utile dominium?ſi enim de dominio tãtum mentionē habeat,ſufficere utile,receptiſſimum eſt:Iaſ.in §.ſed iſte,nu.141.inſtit. de actio. & in l.ſi domus.§.ſi fundus,nu.5.ff.delega.j.Panor. Felyn.in c.cæterum , de iudic.in Libello autem uel peti-

petitione proprietatis,id negare uidetur Bal.dum nimis inſiſtit in illa differentia: & ita apertè reſoluit idem Bal. in l.ii.ff.de condi.inſtitu.quem ſequitur Pau.ibi:& Iaſ.dubius in d.§.nihil commune nu.15 cum ſequen.& ibidem Areti.& Fabius.nume.17.& Deci.in d.c.cæterum,nume. 15.de iudic.Alex.Conſil.clxxxiii. numero 2.lib.iii. Dubitat tamen Alex. in d.l. ſi quis vi.§.differentia, col.fi.in princi.dubitat Iacobin. à S.Georg.in rub.ff.de rei vẽdic. nu.7.dicens ꝙ nõ auſus fuit in praxi recedere à Bal.quia non inueniebat contra dicentẽ. Contra Bald. in hoc tenet Iaſ.ſibi contrarius,in l.ſed & ſi poſſeſſori.§.item ſi iurauero,n.27. ff.de iureiur.& hoc dicit uerius Rip.in d.§. nihil cõmune, nu.7.& ibi Hormanot.num.9.& Rubeus nu.97. Berengari.nu.48. citantes Alex. in l.ſi finita.§.ſi de vectig.col.j.ad fi.ff.de dam.infe.qui non loquitur indiſtinctè,ſed tantũ ubi ex narratis conſtat: licet agens ſe dixerit proprietariũ, proponebat cauſam utilis dominij. Mihi placet hæc opinio contra Bald. ex regula l. ſi quis intentione ambigua.ff.de iudic.ex doctrina Bar.in d.§.itẽ ſi iurauero:& in l.j.C.de uſuf.& ex iuribus ſupra citatis, quibus probatur proprietatem & dominium pro eodem accipi ſolere. Addo pro hac parte Fabr.in §.omnium,nu. 21.uerſi.ſatis:inſtit. de actio. facit regula iuris reijciens verborũ captiones: maximè quia opinio Bal.eſſet inutilis,attẽtis clauſulis quæ in libellis ponũtur:omni meliori modo,& ſimilibus;quæ maiores defectus ſupplẽt ut tradit Iaſ.in §.omniũ, ad finẽ,inſti.de actio.Soci.in d.§.nihil cõe.nu.3.Deci.in l.petens.n.5.C. de pact.Iaſ. & Alc.in l. certi cõdictio.§.ſi numos.nu.17.ff. ſi cert.pet.His præhabitis circa dominiũ & proprietatẽ, neceſſarium eſt de uſufructu agere, cũ in ius uerſetur tota hæc l. & l.cùm oportet, aliaq; iura noua, diuidentia acquiſitionẽ inter patrẽ & filium.Et de uſufructu ante alia notandum eſt,ꝙ glo. & Doct.communiter eum diuidunt,ut alter formalis:alter uerò cauſalis appelletur: gl.ordinaria,in prin.Inſt.de vſuf.Bar.in l.j.col.ii.n.4 ff.de cõd.ex leg. Appellantq; formalẽ qui ſeparatus eſt à dominio,& dicitur ſeruitus perſonalis,l.j.ff.de ſerui.hic eſt de quo agitur C.& ff.de uſu fruct.

fruct.& ſæpiſſimè fit mentio in iure:noue explicat Ripa in l.re coniuncti.nu.38.verſ.conſidera. Vſumfructum cauſalem appellat glo. quem habet dominus rei,quaſi pendeat ab eadem cauſa dominij: & eſt recepta traditio gl.vt per Iaſ.in §. æque ſi agat. num.4.Inſtitu.de actio. Alex.in l.ſi ita ſtipulatus,§.j.num.2.ff.de verb.oblig. Maran.in l.is poteſt,nu.172.ff.de acquiren.hæred.Contra glo.& communem illam reſolutionē eſt Duaren. in d.l. ſi ita ſtipulatus. 126. Coraſ.lib.v.miſcella.cap.iii. & ff.de ſeruit.Connan. lib.iiii.c.iii.chart.ccxxxj. qui non debuerunt inuehi contra gl. & Doct. ob illam diuiſionem vſusfructus,quæ non videtur tam obſurda: multa enim vocabula in vnaquaq; diſciplina finguntur docendi gratia,maximè quia ipſi admittunt vocem illam vſusfructus *formalis*, quæ non magis inuenitur apud Iureconſultos,quàm altera *cauſalis*. Itē præcipuum eorum fundamentum contra gl.& Doct.adducitur, quòd in iure non inuenitur nomen vſusfructus in domino rei, ſed tantum in eo qui habet illud ius fruendi rebus alienis. l.j.ff.de vſufruc.dominus autem facultatem vtendi,& commoditatem habet,non vſumfructum, ſecundum eos: quod prius dixit Bart.in d.l.j.num.4.ff. de condict.ex leg.& in l.qui vſumfructum,ante fi.ff.de verb.obl. Idemque ante illos nouiores ſcripſit Alcia.in l.rectè dici-
10 mus. ff.de verb.ſignifi.At contra eos pro gl.& communi, vrget text. in l.ſi cum teſtamento.xxj.§.ſi fundū,ff.de except.rei iudic.quem gl.adduxit,vbi vſusfructus dicitur apud dominum rei: nec obſtat reſponſio Coraſ.in l.j.nu.3. pag.xxxj. ff.de ſeruit dicentis, quòd I.C. ibi refert verba agentis in iudicio.Contrarium enim verius apparet ex litera text. vbi I.C. ea verba vt ſua ſcribit: quod magis patet ex text. in fi.ibi, *ex noua cauſa meus eſſe cęperit*. ibi text. loquens de fructuario, qui emit proprietatem: dicit nouū vſumfructum vel ex noua cauſa dari: & ſic in domino rei appellat vſumfructum: probat etiam tex.in d.l.cxxvj.§.j. ff.de verb.oblig.ibi, *de vſufructu qui proprietatem comitatur*. Idem probat text.in l.iiij.ff.ſi vſusfruct. peta.ibi, *cum proprietate vſumfructum eſſe*. Idem probatur in l. Sempronius xxv.ff.de vſufruct. leg.ibi, *de eo vſufructu,qui coniunctus eſt*

hæredis

hæredis perſonæ. facit l.qui vſumfructum,ff.de verb.oblig. dum vſumfructum partem rei appellat.ſic tex.in l.ſi à reo lxxj.§.reo,ff.de fideiuſſo.nec enim ibi de vſufructu forma li agitur,ſed de eo quod cum dominio eſt,& tamé vſusfru ctus appellatur: fatemur tamen proprius & frequentius vſumfructum de primo dici: & pro nouioribus eſt melior text.quem ipſi non adduxerunt, in l.quod noſtrum.lxx.ff. de vſufruct. vbi I.C.apertè negat vſumfructum in eo, qui
11 rei dominus eſt.Pro notitia & vtilitate terminorum illud eſt notandum,ꝙ vt ſit vſusfructus non exigitur neceſſariò vt relinquatur vel donetur per verbū vſusfructus:ſed ſufficit relinqui vel dari fructus ad vitam,vel in ſingulos annos,vt ita vſusfructus dicatur,vt habet text.in l.ſi quis ita xxiiij.ff.de vſufr.& l.cum ita,ff.de vſufru.lega.& ita docet gl.recepta in d.l.ſi quis ita: Bart.in l. fundi Trebatiani,n.1.ff.de vſufru.leg.Bart.n.10.& Pau.col.ij.in l.eotem. §.qui maximos. ff.de publica. Idem probat text.quem gl. Bart. & alij non adducunt in l.per ſeruum,§.j. ff.de vſu.& habita.ibi,*Si vſusfructus an fructus legetur nihil intereſt*: eſfectus eſt maximus & vtiliſſimus,quia ſi ex dipoſitione lo quente de fructibus, nō reſultaret vſusfructus,quatenus ſeruitus eſt, daretur tātum actio perſonalis ſine iure poſſidendi rem: poſſetq́; res alienari,nec actio daretur contra tertium poſſeſſorem,vt probat tex.in d.l.fundi Trebatiani: & regula l.fi.§.fi.ff.de contrah.empt. Sunt́q; plures alij effectus,vt colligitur ex Pau.in l.vt pomū,ff.de ſerui. tradit Cæpol. de ſeruit.vrba.c.ij.Tiraq.de retrac.ligna.§. viii.gl.v.n.7.Hiſpa.Ant.Gomet.de cōtract.c.de ſeruit.fol. cxvij. col.ij. Ex illis iuribus comperies lapſos aliqn̄ fuiſſe Doct.magni nominis,putantes non dari vſumfructū, cum legatū vel donatio eum non exprimit: nec ſufficere ꝙ fru ctus rei annui dentur: ita contra illa iura ſcriptū reliquit Fely.in c. auditis,ad fi.de præſcri.Iaſ.in l.cum hi.§.j.ff.de tranſac.Cæpol.de ſeruit.vrba.c.iiij nu.7.decepti per tex. in d.l.fundi Trebatiani:vbi relicti fuerunt fructus,nec reſultauit vſusfructus,ſed actio tm̄ ad eos petendos.At tex. ille ſecundū gl.Bar.Albe.& Doc.cōiter procedit,ex eo ꝙ verba relicti, obliqua erāt,quibus teſtator voluit fructus

illos dari legatario: & ſic non directo eos legauit, ſignifi-
cans vt à manu hæredis acciperet, vſufructuarius autem
poſſidet & percipit per ſe,ſecũdum iuris principia: ideoq;
ex qualitate diſpoſitionis ſignificatur mens diſponentis l.
non codicillum,C.de teſt.& ita ad d.l.fundi Trebatiani,
notat glo.magiſtra.in d.l.ſi quis ita,& ibi Alber.Angel.&
alij:Paul.in l.inter omnes,num.5.ff.qui ſatiſdar.cog. Mat
thæ.Afflic.deciſio.cclij.num.1.& nu.3.Alex.conſi.ccxiiij.
13 nu.1.lib.vj.glo.& Bar.in l.Caius.ff.de annu.leg. Nec ob-
ſtat tex.in l.defuncta.65.§.Sempronio.ff.de vſufru.vbi per
illa verba, *ex reditu fructuum oleris & porrinæ partem ſextam*
do,lego non reſultat vſusfructus:Alber.enim ibi, cum glo.
recepta in d.l.ſi quis ita,intelligit non eſſe vſumfructum,
quia non omnes fructus legabantur,ſed pars quędam eo-
rum:quę interpretatio tuta nõ uidetur:cum enim relictũ,
vel donatio fructuum,inducat vſumfructum,per iura ſup.
adducta:idem uideretur in relicto partis,iuxta regulam.l.
quæ de tota.ff.de rei vend.Contra communem magis ur-
get doctrina l.v.ff.de vſufr.dum.I.C.ibi inquit,vſumfructũ
pro parte diuiſa vel indiuiſa conſtitui poſſe facit l.j.§.ſi v-
ſusfructus ff.ad leg.falcidiam.Videtur igitur ꝙ eodẽ mo-
do in parte fructuum dicatur vſusfructus: & ita tenendo,
reſponderi poſſet ad d.§. Sempronio, ꝙ ibi fuit relictũ *ex*
reditu,vt habet litera Florentina & alij plures libri: quod
verbũ longè differt à fructibus,vt in d.l.fundi Treba.Item
licet litera ſtet (vt alij libri habent) *ex reditu fructuum* di-
uerſum adhuc erat à fructibus, vt ſic ex qualitate verborũ
ibi teſtator nõ fructus,nec vſumfructum,ſed quod ex illis
redigeretur, legaſſe videatur. Et licet reditus & fructus
æquiparari videãtur,ex l.vij.ff.de vſufr. non tñ negari põt
differẽtia inter fructus, & reditus ex fructibus: vt omittã
alia quæ differentia inter ea verba tradunt aliquando Do
cto.& gl.c.generali,verbo reditus,de electio.in vj. Tiraq.
de retract.ligna.§.j.glo.vj.in princ.& hoc videtur proba-
re Fulgo.in d.l.ſi quis ita ff.de vſufruc. arguens contra gl.
& communem. Sed minus recedendo à recepta interpre-
tatione d. §.Sempronio, reſoluẽdum videtur,poſſe vſum-
fructum dari in parte fructuum alicuius rei: ſicut in par-
te

te eiuſdem rei:iuxta d. l. v. iunctis dictis iuribus. l. ſi quis ita,& l. cùm ita:nec hoc in ſpecie negarent gloſſ. & Doct. Sed differentia ſit,vt quamuis relictis vel conceſſis fructi- ¶ bus totius rei,videatur dari vſusfructus:non ita præſuma tur,relicta vel conceſſa parte fructuum:idq; in dubio, ne ex communione poſſeſſionis diſcordia detur, iuxta l. cùm pater §.dulciſſimis ff. de leg.ij.Simul etiam vt cùm donata rius vel legatarius totos fructus rei nō habet, poſſeſſio ſit penès hæredem vel perſonam principalem: argum. l.v.ff. famil. ereiſcund. Quæ interpretatiò rationem habet, & maximè confirmatur ex traditione Paul. Caſtren. in d.l.
15 contem.§.j.in fin.ff. de publica.& vectiga.Ante alia colligendum eſt ex litera huius l. verè ſcribentes appellare ſolitos patrem legitimum adminiſtratorem: quo nomine vbiq; in hac materia vtuntur omnes. Ex ſupra deductis autem,circa vſumfructum videtur confirmari, quod ſcribentes indifferenter ſentiunt,vſumfructum patris, in hac materia dici formalem, cum dominium rerum ſit penes filium:licet enim in hoc titulo & ſequenti,ſpecificè id non tradatur: ita tamen Docto. ſentire, ſatis ex eorum dictis colligitur:& ita tradit Nouellus in l.cum filio, nume. 42. ff.de lega.j. ita Hiſpan.à Caſtello.l.Tauri.xlviij.colum.ij. ita apertè notat Ba.quem illi non referunt in l. fi. in fine, ſupra ad Tertul.& ibi Corn.numero 2.idem colligitur ex gloſſ.& Docto. in l.tertia ſup. de vſufruct. notat Palac.in repeti. Rubr.§.xlij.numero 13. Sic in parente tranſeunte ad ſecundas nuptias,dicitur hodie vſufructus formalis, in bonis quæ habuit ex lucro nuptiali, vel ex ſucceſſione filij prioris matrimonij:vt reſoluit Rip.in l.fœminę,nu.68. C.de ſecund.nup.Arelatan.in l.generaliter,nu.92. eo. tit.
16 Picus in §.Titia cum nuberet,num.36. ff.de lega.ij. Non tamen eſt tuta argumentatio (qua vtuntur noſtri in dictis ¶ locis, & alibi ſæpe) de alio vſufructu ad hunc quem pater habet in aduentitijs: quod oſtenditur ex verbis huius lege ſupra relatis, dum inquit, patrem eſſe legitimum adminiſtratorem, & omnia poſſe gerere ac ſi perfectè dominus eſſet:ſic l.cum oportet. §. non autem ibi, *pleniſſimam poteſtatem*.infrà titu.j. quæ poteſtas nullibi tam ampla da-

tur vſufructuarijs: & hanc differentiam apertè conſtituit tex.in l.fi.§.ſin autem ęs alienum,in fi.eo.ti.ibi,*& alijs omnibus quæ ab vſufructuarijs extraneis exigi ſolent*. Alij autem vſufructuarij dicuntur habere rei cuſtodiam,quod longè minus eſt, vt in l.j.§.fi.cum l.ſeq.ff.vſufructua.quemad. caue. nec ea verba tantum tribuunt, quantum ex illis colligunt ſcribent.nam Bal.ibi colligit quod vſufructuarius poteſt agere nomine proprietarij. Bart. in l. de die. §.quidem.ff.qui ſatiſda.cog.colligit ex illo tex.vſumfructuariũ habere mandatũ generale, & cẽſeri procuratorẽ in rẽ ſuã:& Paul.in l.cum apud quem.C.de vſufruc.Bal. extollens in c.quoniam frequenter, col.fi.n.11.vt lite nõ conteſ.tradit Iaſ.in l.j.§.vſufructuar.nu.3.ff.de nou.oper. nũtia.Molin. in cõſuet.Pariſ.tit.§.j.g'.j.nu.10.ſed melius aduertit in hoc,ad illũ tex.Rubeus in l.non ſolũ.§.morte, nu.12.ff. de noui.ope.nunt.Crotus in l.j.nuntiatio,nu.9. ff.eod.titu. & prius contra communem allegationem illius tex.aduertit Fulgo.ibi.Hinc inferò primò,quòd ubicunque alius vſufructuarius dicitur dominus,multo magis dicetur pater legitimus adminiſtrator habens vſumfructum aduẽtitiorum:& eandẽ ratione infertur,in multis poſſe deficere ius alterius vſufructuarij, nõ patris hoc caſu: cũ ei amplior poteſtas à lege concedatur:q; addendum eſt eis quę notat gl.in l.iii.ff.de vſufr.gl.& omnes in l.naturaliter.§.nihil cõe, dũ agunt de vſufructuario,an &
28 quomodo dicatur dominus,de quo inferius.Inde ii.infertur ad quæſtionẽ agentis rei vendicatione vel dicentis ſe dominũ rei, ſcribit enim Bal.in l.quis vſumfr.ff.ſi vſusfr. peta.quod is probãdo ſibi cõpetere vſumfructũ in re,non obtinebit: ſecus ſi ſimpliciter diceret ſe dominum, nec exprimeret rei vendicationẽ: quia ſecundum eum cenſeretur ſe referre ad dominiũ iuris vſufructus,& tunc obtineret:quã reſolutionẽ ibi probat Fulgoſ.& ita Bal.in l.ii. ff.de cond.inſt.probat Alex.in d.§ nihil cõe.nu.6.Ripa.n. 27.Claudius Marm. nu.46.Fabius.nu.34.Dec.nu.19.Rubeus,n.119.Alc.in l.rectè dicimus.ff.de verb.ſig. & concordãt omnes in hoc,vt ſuccũbat vſufructuarius quando dixit ſe dominũ expreſſa rei vẽdicatione: quia ſecundum

eos non datur vſufructuario, ſed tantũ confeſſoria,& ita cum Bal.Iacobi.à S.Georg.in Rubr.ff.de rei vẽd.nu.8.Igneus in l.j.§.domini,j.col.antepe.ff ad Syllan.Sed Soci. in d.§.nihil cõe: & prius Aret.cõl.j.& Alex. in l. ſed & ſi poſſeſſori.§.itẽ ſi iurauero, & ibi Iaſ.n.11.ff.de iureiur. cõcludunt ꝙ tunc ſufficiet vſusfructus. Idque iudicatũ in praxi colligitur ex Capitio deciſ.xcvi. in fi.licèt ex nu.3. ¶ variè argumentetur. Et hæc opinio mihi placet ex verbis d.l.qui vſumfructũ, in fine,ibi,*dominium*:& ex traditis à Iaſ.in d.§.itẽ ſi iurauero: & ex verbis Bar.in Rub.C.de vſufr.& ex cõi ſentẽtia,quæ habet ſufficere tunc emphiteoſim,ſecundũ Bar.in l.ſi mater eandẽ.nu.4.ff.de excep. Imò dicunt ſufficere tunc conductionẽ ad longũ tempus: per tex.in l.j.§.qui in perpetuum,cum l.ſeq.ff.ſi ager vectig.ubi Ang.notat:& Bar.in l.codicillis.§.inſtituto.ff.de legatis ſecundo.quod multis confirmari poſſet, ex traditis à Boer.deciſ.ccxxxiiii. melius à Tiraquello de retractu ligna.§.j.glo.xiiii.|nu.79. Nec placere poteſt verbalis differentia Bal.Alex.& aliorum, diſtinguẽtium an agens dicat ſe dominum ſimpliciter: an dominum rei. credoq; eã doctorum controuerſiam inanem:quia in praxi,vel in primis articulis, vel in reliquis ſemper exprimitur cauſa agendi & dominij: vt ſic probatio vſusfructus deducta & probata ſufficiat: nec erat falſum concedere fructuario vendicationẽ,ex Bar. in d.Rub.C.de vſufr.bonus tex. in l.vti frui.§.j.ibi, *in rem actio fructuario*.ff.ſi vſusfr.peta. In patre autẽ legitimo adminiſtratore (cui lex hæc am- ¶ plius ius concedit) videretur ceſſare controuerſia ſcribẽ. vt dicamus nouè,procedere libellum,quo pater proponeret ſe dominum, & ageret rei vendicatione,quia hæc lex & l.cum oportet:pleniſſimum ius ad agendum patri concedunt,ac ſi perfectè dominus eſſet:& talis petitio patris ſuſtineretur omnino ex ſuo iure & filij, ac ſi dominium & vſusfructus in patre concurrerent.nec patri negarent, quod alij fructuario negant Crotus & Rubeus citati ſupra proximè nu.16.in fin.

19 Ex eadẽ differẽtia vſusfructus paterni ad alios, infero. iii.ad quæſtionẽ gl.in l.cũ oportet.§.non autẽ,infr.tit.de

ſeq.verb.mobiles: ubi cõcludit vſumfructũ patris nõ ceſſare mutata forma rei,cũ alias ex ea cauſa uſusfructus ceſſare ſoleat,iuxta tex.in l.v.uerſ.*rei mutatione*:& uerſ. Si *areæ*: ff.quib. mod.vſufr.amit.& ſententiã gl.probãt ſcribẽt.ſpecificè Salyc.& Paul.probat,etiã Bal.in Authen.excipitur, n.2.eo.tit.& ratio manifeſta eſt, qa durat patria poteſtas, cũ qua vſufructus continuatur,& ſi nouus eſſet, nouè etiã acqreretur: quod ex Floria. tradit Firmia.de Gabellis vj.
20 par. n.12. Ex eadẽ prærogatiua vſusfructus paterni.iiii. reſultat alia differẽtia,ut pater ſatiſdare nõ teneaẽ,nec de vtendo arbitrio boni uiri,nec de reſtituendo,nec rationẽ reddere,nec alijs oneribus grauari,ut in d.l.cum oportet. §.non autẽ:& in l.fi.§.ſin autẽ, in fi.infr.tit.j.quod lex tribuit paternæ reuerentiæ:C. ita limitatur generalis regula l.j.ff.vſufruct. quemad.cauea.dũ iubet vſumfructuariũ ex quacunq; cauſa,ſatisdare,ab illis enim uerbis geminatis & uniuerſalibus excipitur pater. per hæc noua iura, quorũ deciſio cõfirmatur ex eo quod in ſimili docebat I.C.in l.filio.vii.ff.ut lega.ſeu fideic. nom. caue.ubi aliquid remittitur patri circa onus ſatiſdandi:idq; iuuatur ex maxima cõfidentia quam lex habet de patre erga liberos:vt multis probat Tiraq. in l.ſi unquàm,in princ.ex nu.25. & quod in ſimili notat Iaſ.in l.nemo poteſt.ii.lect.nume.68.
21 ff.de leg.j. Eeodẽ reſpectu,& ſic.v.pater legitimus admi niſtrator ſecundum ſcrib.cõter non tenetur inuentarium cõficere, ut notat Bal.& Corn.d.l.cum oportet.§.non autem per tex.ibi, verbo, *ratiocinia*: dicunt enim ſcribent. in locis ſup. citatis, quod confectio inuentarij eos tangit, qui rationẽ reddere tenentur, & ita Alber.hic n.2.dicens quod ita vidit ſeruari:& C.in d.l.cũ oportet.iiii.q.ad fi.Ex quo limitaẽ.l.tutor qui repertoriũ.ff.de admin.tuto.quod etiã colligitur ex Bal.in l.Orphanotrophos.n.7.C.de Epiſco.& cler. & hoc ut receptum tradit Boer.deciſio.lxj.nu. 5.& nouiſſimus in patrocinio pupillor.pag.xx.De quo tamen dubitauit Specul.in titu.de inſtru.edit.§.uiſo, num. 14. Cuma.conſil.lxxxix.num.3,ubi ſubdit honeſtius factu
22 rum parentem, ſi inuentarium conficiat. In alijs autem uſufructuarij, dicit alias tex.in l.pri.§.rectè.ff.uſufr.quẽ-

ad.caue.rectè dominum & uſufructuarium facturos, ſi in ſcriptis redigãt,quæ bona ſint fruenda vbi gl. verb.fauét, ¶ id intelligit de conſilio. Ego auté intelligo poſſe dominũ id iure petere & obtinere,ut uſufructuarius inuentarium conficiat, ne bona occultari poſſint:nec id negaret I.C.ſi caſus proponeretur. quod dominus id peteret à fructuario:& ita uidetur ſentire Angel.in §.conſtituitur,col. ſecunda uerſi.ex quo,ibi, *inuentarium*: Inſtit.de vſufru.facit pro hoc iuris regula, ne fraudi occaſio detur.l.in fundo, ſup.de rei uendica. & alia regula ad multa utilis, de qua per Bartol.& alios, in l.ſecunda, ff.ſolu. matri. quod tibi non nocet &c.Facit item notabilis doctrina I.C.in l. prima,ff.ſi quis cautio.ibi, *neutri parti onerosa*.& ibi notant ad multa Pau.& Iaſ.facit etiam, nam regulariter obligatus eſt reſtituere:tenetur inuentariũ conficere: ut colligitur ex Guido.in tracta.de forma inuenta.& in conſ.xlij.& latè Vitalis in tract.clauſula.pag.mihi.cxc.& quod notabiliter tradit Pau. in l.cum tale.§.j. ff. de condit. & demonſ. facit etiam quod in pulchro caſu tradit Alberi.in l.fi. nu. primo.ff.de bon.auto.iud.poſſid.De inuentario conficiendo ab uxore poſt mortem viri retinente bona pro dote: facit.l.cum domini.lviii.ff.loca.ibi,*& ea quæ ibi ſunt de ſcribere*: facit ité nam hoc caſu non eſt minor ratio obligandi uſufructuarium,ad conficiendũ inuentarium,quam eſt in alijs perſonis, de quibus per Rebuf.de conſti.Gall.primo tomo,tracta.de ſenten.prouiſ.arti.tertio gl.iii.num.8.ubi in ſpecie hoc tradit de uſufructuario:& in terminis tradit Alexand.conſi.lviii. num.8. libr. quod ibi prudenter probat & in terminis, ita illum textum citat & intelligit Picus in §.Titia cum nuberet.num.142.ff.de leg.ii.& Iacobin.à Sãcto Georg.in l.fi.§. primo in fi. C.de iur. deliber. & ita Bellon. conſil.liiii.numero 1. & in fortioribus terminis, ita intelligit Mathæ.de Afflict.deciſio.cccxlii.& dicit ita fuiſſe iudicatum.Sed nec ipſe nec alij aduertunt ad gl.ſup.citatam,quæ id de conſilio intelligebat, quaſi non de neceſſitate, ſed in hoc reijcienda eſt gloſ. Quo enim colore negare poſſet uſufructuarius inuentarij confectio nem?maximè cũ uulgare ſit illud:qui malè agit,lucé odit.

23 Imò contra ſupra citatos, ſcriben. crediderim uerius eſſe, ¶ ut etiam pater legitimus adminiſtrator, compelli poſſit à liberis uel à iudice, ut inuentarium conficiat: id enim longè differt ab onere cautionis, uel ſatiſdationis, uel rationis reddendæ, alijsve oneribus quæ extraneis imponi ſolent, à quibus pater excuſatur, in dicto §. ſin autem ęs alienum, in fi. Imò nec onus rectè appellabitur hoc caſu inuentarij confectio. quia tantũ reſpicit probationẽ ueritatis, ne tempore bona illa occultari poſſint: ut prudenter deduxit Alexand. dicto conſil. lviii. cuius rationes hic mili tant. Nec eſt contra fiduciam quam lex de patre habet, quia hoc reſpicit reſtitutionem faciendam poſt mortẽ patris, & ſic ne ab aliquo poſtea fraus liberis fiat. Quod iuuatur ex Bar. l. prima, §. penul. ff. de vent. in poſſeſ. mit. & ibi Ale. ad eũ: ubi licet prohibeatur ſequeſtratio regulariter, admittenda tamen ſit inuentarij cõfectio, tanquã res nullius præiudicij, ut ſic cõuentus teneatur bona deſcribere: quod etiã probat Bal. l. vna, ad fi. C. prohib. ſequeſt. & ibi Curt. nu. 16. Et in accuſato notat Bartol. in l. mandatis. ff. de requiren. reis: quẽ ſequitur Plat. in l. defenſionis. C. de iur. fiſci. Boer. referens alios in deciſio lxj. nu. 21. in fi. & Guido Pap. deciſi. ccclj. vbi Ioa. de gradib. in additione, nullo fundamento, in patre legitimo adminiſtratore, ſecundum hanc opinionẽ ſe iudicaſſe refert: quod etiã probat Franciſ. de Porcel. in tract. de inuenta. c. ii. nu. 14. & & Bertran. conſi. cccxiii. nu. 6. lib. j. iuuaturq́; hæc opinio, ex l. iubemus §. j. ſup. ad Trebel. & ita ſæpiſſimè uſu obſeruatũ vidi: moriente enim uxore, pater legitimus adminiſtrator, inuẽtarium cõficit, in quo deſcribuntur omnia bona, tã patris quàm liberorum. Idque cõſonum eſt l. Regni, lib. j. titu. lxvii. §. iiii. & §. vii. & ita cõprobo, quod dubita-
24 runt Specul. & Cuma. in locis ſup. citatis. Sed q. a adduxi Bart. in dictis locis uolentẽ quod cõuentus uel accuſatus, à quo bona petuntur, poſſit compelli, inuẽtarium facere, idq́; receptum uidetur ex ſu. relatis. Ego non puto indiſtinctè uerum, ex uerbis. d. l. defenſionis facultas, ibi *cũ facultates eorundem controuerſia pendente, inquietari deſcribiq́; fas non ſit:* & ibi: *cum rei exitus probauerit, tunc demum res perſe*

qui

qui liceat,& ſuper modo facultatum interrogationem haberi. vanaque eſt reſponſio Bar. in d.l.mandatis:& Ioa.Plat.in d. l.defenſionis : & aliorum dicentium ibi prohiberi deſcriptionem ad ſequeſtrum, vel occupationem,non ad inuentarium. Hoc enim eſt apertè contra verba illius l.& mera cauillatio,quæ à iure improbatur : verbum enim *deſcribi.* inuentarium ſignificat. Item verba illa, *tunc demum interrogationem haberi :* manifeſtè indicãt, ante ſententiam non compelli reum , ad inuentarium faciendum , arguendo à verbo, tunc iuxta l.iiij.§.fi. ff.de condit.& demonſt.Et de alio inuentario occupationis poſt ſententiam , loquitur tex. Bal.& alij, in l.ſi quis intra,C.de bon. damna. Facit, nam & eo caſu inuentarium non leuis eſſet inquietatio reo : vt patet ad ſenſum,& colligitur ex l.ij.verſ.*quid enim tam durum.* C.quando & quib.quar.pars:ideò de opinione Bart.& communi rectè dubitaſſe videtur Picus , in l.poſt contractum,nu.*96*.ff.de donat.vbi tamen inquit,eſſet no-
25 tabile ad praxim,quod Bar.tradit, & ita practicari. Qua
¶ in re ego probarẽ opin.Bart.& aliorũ,vbi aliqualiter conſtaret de maleficio ex quo bona veniunt publicanda , ne forte bona occultantur : vel vbi eſſet timor fugæ: non aũt ſimpliciter ob ſolam accuſationẽ,vt incautè doct.ſcripſerunt. Quod confirmo ex traditis à Bal. in l.executorem, nu. 16.& nu.18.C.quor.appe.non recip.aliqua enim ſummariè ante ſententiã pronuntiantur,ſed nõ omnino abſq; cauſæ cognitione , vt colligi põt ex multis quæ omitto. Facit tamen ꝙ ſcribit Alb.in l.iubemus.C.de proba.& reſoluit Dec. conſ.175.nu.5. & Alex.conſ.205.nu.7.& ſeq. lib.vj.quibus concordat l.Regia,lib.iij. tit.xlvj.§.antepe.
26 ibi,*per qualquer.* Aduerto etiã ꝙ Bart.in d.l.mandatis:Platea & Rebuf.in d.l.defenſionis:Picus in d.l.poſt cõtractũ: loquuntur de accuſato,& videntur id tradere,vbi bona fiſco eſſent applicãda.Bart.aũt in d.l.j.§.fi.ff.de vẽt. in poſſ. mit.Bal.& Curt.in d.l.vna,limitando text.ibi, generalius loquuntur, & ſic in qualibet cauſa ciuili:& ita indiſtinctè Guido,& Boer.dictis deciſionibus. Quod poteſt dici receptum attento numero ſcribentium:maximè cum hucuſq; nemo videatur contra dixiſſe. Sed ego id indiſtinctè non

admitterem, nec crederem, conuentum à quo bona petuntur compellendum eſſe ad conficiendum inuentarium ad petitionem agentis, qui de iure ſuo nihil oſtendiſſet:ne fiat nouatio lite pendente contra iuris regulã:& ex ratione dictæ l.ii.C.quan.& qui.cũ ſup.adductis.Quæ
27 omnia iudicantis arbitrio committenda ſunt.Quòd autẽ uolunt hæc iura nõ teneri patrem rationem reddere,nec cauere, nec bona tacitè obligari: procedit ſpecialiter in patre legitimo adminiſtratore, ſcilicet habẽte liberos in poteſtate. Diuerſum enim eſt ubi pater tutor fuerit, vt notarunt Bal.Paul.Corn.in l.cùm oportet.§.ſed cùm tacitas, infra titulo ſeq.Bal.in d.l.Orphanotrophos, nu.7. C.de Epiſ.& cleri.Bald.Paul.Areti.in l.ſi ſuperſtite.C.de dol.per tex.ibi facit: tex.in l.licet, & ibi notãt Docto.C. ad leg.Falc.notat Iaſ.in l.præſes,n.3.C. de tranſact.Cro: in l.frater à fratre,nu.56.Firmia.de Epiſco.nu.63.Hiſpa. Xuar.q. de maior. ad fin.col.vlti.per tex.in l.litis conteſtatæ.§.pater.ff.de nego.geſt. Chaſſ.in cõſuetu. Burg.fo. ccxxiiii.col.iii.in fin.cum ſeq. Ratio differentiæ manifeſta eſt: quia pater legitimus adminiſtrator, totum commodum habet,ſolaq; proprietas eſt filiorum,qui ſub eius poteſtate ſunt:pater autem tutor eſt, non filiorum in poteſtate,ſed emancipatorum,d.l.ſi ſuperſtite:& alibi ſæpe. ut per Iaſ.in l.ſi infanti,nu.8.C.de iur.deliber.& probat
28 Inſtitu. de legit.paren.tute.Ex quo ſequitur matrem tutricem non excuſari reddenda ratione, & alijs oneribus tutorum.gl.l.fin.§.ſinautem,verbo,reuerentia.& ibi Bal. & alij,infr.titu.j.Bal.Pau.Corn. in d.l.cùm oportet.§.ſed cùm tacitas:gl.notabilis in l.ſi quis prioris.§.fin.in fin.C. de ſecund.nup.Alex.conſi.cv. ad fi.lib.iii. Gozadin.conſi. lxxx.in fin.& eius bona tacitè liberis obligantur.l.ſi mater C.in quibus cauſ.pign.taci.cont.notanter Deci.conſ.
29 591.cui addo Bal. in l.cùm pater.ff.de neg.geſt.Inde etiã ſequitur, ꝙ pater tenebitur rationem reddere bonorum filij,in quibus vſumfructum nõ habet:ut in reditibus præbendæ vel dignitatis, ſecundum Bart. Bal.Ange.Paul.in dicta l.litis.§.pater.ff. de nego. geſt. Socin. conſi.xxxiiii. libro j.Hiſpa.d.q.minor.Palac.in repet. Rubri.§.xlii.nume.

me.9. Areti.in l.fi.§.j.ff.de verb.oblig. latè Aymon.conſi.
30 ccxviii.nume.3. Inde ſequitur, ꝙ in his quæ ius remittit patri in hac materia, non eſt ratio, eſt ob ſola confidentiã quam lex de patre habet:& enim idem amor concurrit in patre tutore, & ubi adminiſtrat bona filij, in quibus non habet uſumfructum, & tamen non excuſatur tunc ab oneribus tutorum. igitur dicendũ eſt, ꝙ multũ hic attẽditur uſusfructus, quẽ pleniſſimũ pater habet, quia res ſua dicitur cũ legitimus adminiſtrator eſt. Quod nõ aduertunt ſcribẽ. in uarijs locis, totum tribuẽtes paterno nomini: in quo cauendũ eſt à Decio, in l.pactum, col.fi.in princ.verſi.
31 & patet. C.de collatio. Sic pater cauere tenẽ in caſu ſpeciali, quãuis filios in poteſtate habeat, in l.iubemus.§.j. ſup.ad ſenatuſcon. Trebel. cũ tranſit ad ſecundas nuptias: & hoc in caſu illius tex.nõ regulariter in hac materia, vt ibi notãt Fulg.& Corn.tradit Io.à Garro.in Rub.C.de ſec cund.nup.num.17. quod latius ſcribo in l.fin. infra eodẽ. Sic patre trãſeunte ad ſecundas nuptias, bona eius obli-
¶ gantur liberis prioris matrimonij, pro ijs quæ reſeruare eis tenetur l.ſi quis prioris.§.fi.C.de ſecundis nup.ad quã non aduertit Corn.cõtradicens.in d.l.cum oportet.§.non
32 autẽ: ubi malè repræhendit Fulg. Limitantur etiam hæc iura in ijs quæ pater donauit filio emancipato, uel ex cauſa quæ omnino ualidet donationẽ filioſ. Si enim pater retineat bona donata filio, tenebitur rationẽ reddere eadẽ ratione de qua proximè nu.23. ita Ang.in d.l.litis cõteſtatæ.§.pater, per tex.ibi, qui id probat: quia loquitur de rebus à patre donatis:& Ang.ſequitur Hiſpan. Xuar.d.quæſtio.maior.in fi.quod eſt notabile: poſſet enim dubitari ex eo ꝙ cũ pater ipſe donauerit bona, videretur mitius cũ eo agendum: argu.l.diuus Pius, & ibi Deci.ff. de reg.iur.cũ alijs, quæ forſan inferius tractabimus. Sed pro Ang. ut regu.obſeruetur in patre à quo donatio proceſſit: faciunt duo iura notabilia, & non trita apud ſcrib.tex.in l.ii.C.ſi
¶ aduerſ.donat.& tex.in l.ſi ad reſoluendum.C.de præd.mi
33 nor. Sic ubi pater doloſè adminiſtrauerit, eius bona obligantur, & ipſe tenetur rationem reddere: ſecundum Bal. & alios, in l.cum oportet.§.fin.per text.ibi: vult gloſ.in

§.non

§.non autem,eiuſdem l.& ibi Corn.num. 3. hoc receptum dicit.Idem tradit Soci.conſil.xxxiiij.nume. 15. & ſequen. lib.j.vbi uidendum eſt:& Alex.in l.Imperator. ff.ad Treb. Et reſoluunt Doct.in hoc eſſe differentiam inter doloſam adminiſtrationem & culpabilem:vt hæc limitatio nõ procedat,niſi vbi doloſè geſſit pater:tradit Neguzan.de pign. iiij.membr.ij.part.num.13.& num.16.Areti.conſil. lxxij. numero 7.verſicu.ad ſextum . Sed etiam ceſſante dolo, ſi pater diſſipet uel aliter noceat liberis, ſuccurritur eis, vt pater priuetur adminiſtratione: ex traditis per Alex. nu. 6.in dicta l.Imperator:reſoluit notanter Ioan.Nico.Arelata.in l.generaliter,ex num.155.C.de ſecund.nupt.quod inuoluit Soci.d.conſilio xxxiiij.nume.15.cum ſequen.libro j.& hæc uidetur probare Palac. in repet. cap. per ve-
34 ſtras.§.xvij.nume.13.Cauendum igitur eſt à Paul. Caſtr.
¶ in d.l.cum oportet. §. ſub hac tamen : dum æquiparat caſum remouendi patris ab adminiſtratione,dictis articulis obligandi bona, & reddendæ rationis : ad hæc enim duo exigitur dolus,nec ſufficit culpa:ad remouendum uerò patrem ſufficit negligentia & culpa,ſecundum magis communem reſolutionem,ex Barto.& aliis, maximè Alexan. in l.Imperator,col.ij.& ibi idem Paul.& Arelata.vbi ſup. quod ſentit gloſſ.in d.l.ſi quis prioris.§.fin.ibi,*de fraude uel*
35 *ſi alienet.* Vnde cauendum magis eſt à Bart. in d.l. cùm oportet.§.non autem:vbi ad remouendum patrem ab adminiſtratione:exigebat alia:maximè quòd pater non ſit ſoluendo,& quòd bona ſint mobilia.Bar.autem,in d. l. Imperator,& ibi Imo.& Hiſpa.Segura,nu.108. non exigunt patrem non eſſe ſoluendo, requirunt tamen quòd culpa patris ſit talis,vt liberis non poſſit eſſe conſultum:& ponunt exemplum in pecunia & mobilibus,vt diuerſum ſit in immobilibus:quod dicit magis commune Aret.d.conſ.lxxij. nu.5.verſi.ad quartum:& plures per Iaſ. in l. ſi conſtante, nu.196.& ibi Crot.ij.lect.nu.120.& ſeq.inuoluit Boer.de ciſ.lxj.nu.14.ita etiam Hiſpa.Aria.l.iiij.Tauri, nume.48. verſ.memor.bene tamen reſoluit Areti.in d.conſi. contra Bar.in d.§.non autem:vt non attendatur an pater ſit ſoluẽdo.Ego autem ex Alex.in d.l.Imperator,col.ij.verius pu-
to

to ſufficere notabilem culpam alienando:vt ſi abſque cau ſa diſtraheret immobilia:vel negligentiam in adminiſtrā-do,vt bona non colendo, ad remouendū patrem ab admi-niſtratione:eſſet enim maximè dāmnoſum liberis, ſpecta re ea quæ Bar.exigebat.& melius eſt ante tempus occur-rere,ut inquit.l.fin.C.in quib.cauſ.in integr.reſti. non eſt neceſ.quod dicit æquius Boer.d.deciſio.nume. 15. Idque intelligo etiam ſi ſint bona immobilia, licet ipſi non expri
¶ mant,contra Bar.& communem, quia militat magna ra-tio, licet non tanta quanta in alijs: poſſet enim tempore veritas occultari cum detrimento filij uel hæredum.Inde cauendum eſt etiam à Bal.in d.l.cum oportet. §. non au-tem,num.1.uerſ. ſoluendum in hoc diſtinguebat inter do-lum & negligentiam:quod in alijs uerum eſt, non verò in adminiſtratione bonorum uel officij: in adminiſtratore enim negligentia maxima culpa eſt:vt tradit Io. Platea. in l.pen.colu.j. C.de anno.& trib.quod non ſatis explicat Alex.in d.l.Imperator:ubi Hiſpan.Segura. num. 134. hoc inuoluit: & Hiſpan.Arias d.l.iiij.Tauri,nume.48.in fine.
36 Nec obſtat hæc l. adducta à Bart. & ſequacibus dum hic ſit mẽtio de patre alienante, & reſeruatur ius filijs ad tẽ-pus quo fuerint ſui iuris:vnde ipſi arguunt,non remoueri patrem ab adminiſtratione. Reſpondeo enim hanc reſer-
¶ uationem pro liberorum vtilitate,non eos excludere à re mouendo patre malè adminiſtrante: diuerſa enim reme-dia ſunt:hęc lex unum ponit:aliud verò non excludit,quia de eo non agebatur, ideo ſuppletur alijs iuribus & ratio-nibus,maximè quia nō omnis alienatio patris faceret cau ſam ad eum remouendum vt ſuprà quod nec Alex. in d. l. Imperator nec alij aduertũt:& in ſimili notat Pau. authẽ.
37 qui rẽ,nu.3.C.de ſacroſ.eccl. Quod aũt dictum eſt de red denda ratione & hipotheca,ob doloſam adminiſtrationẽ: neceſſario reſtringendum eſt,quo ad res ipſas filij,vel ſi ei damnum infertur alio modo, non quo ad fructus: hi enim omnino ad patrem ſpectant,qui potuit de illis ad libitũ di ſponere,ſecundum vulgaria iura:& ita colligi uidetur ex d.l.fi.§.ſinautem æs alienum,verſ.ꝙ ſi pater,& ibi Saly.in finalibus verbis.Nec tunc admittendus eſſet pater licet ca
uere

uere vellet, quia cautio non prorſus tutum reddit ius li-beris:vt tradit Arelatan. d. loco, nu.163.& militat tunc cõtra patrẽ iuris præſumptio l. nõ omnis.§.à barbaris.ff. de re mili. ſemel malus: quæ opi.Bar.& gl.fuit,eamq; no tãter probat Alex.in d.l.mperator.nu.7.uerſi.contrariũ: & dicit hoc commune Ripa.in d.l.ſi conſtante, in fi.Hanc autẽ remouendi patris cauſam, eleganter ampliat Bal.in l.fi.col.fi.n 18.C.de ſenten. paſſ.non tantũ cùm pater diſ-ſipat, ſed vbi tã tenax eſt,vt in neceſſarijs deficiat: ꝙ ex-tollit Hiſpa.Segura.in d.l.Imperator, nu.117.ſecundum nouiorẽ editionẽ,vel ſecundum antiquã, fol.antepe.col. iiii.& Hiſpan.Arias.d.l.iii.nume.50.facit tex.in l.j.§. ſed nonnullos.ff.de tutel.& ratio.diſtrahi.ibi,*quinimò per cõ-*
39 *trarium*.Quod autem diximus ſpeciale eſſe in patre legi-timo adminiſtratore,vt excuſetᷓ à reddenda ratione,pro-batur etiam,ꝙ diuerſum eſt in filio, quia rationẽ redde-re tenetur:gl.in l.is qui.ff.de tut.& curato.recepta.vt per Firmia.de Epiſco.nu.64.Is enim ſi adminiſtret, rationẽ redditurus eſt,per ſup.dicta de patre tutore,& de matre. Idq; Doct.tradunt in filio, cui pater negotia commiſit: à quo fratres rationẽ exigere poterunt, mortuo patre: ſe-cundum Panor.conſi.xii.col.iiii.ver.tetius lib.j.& plures quos citat Hip.ſing.cccclxiii.Crotus in l. frater à fratre. nu.19.& ibi Corroſ.ii.nu.7.Soci.conſi.cxcii.& conſil.cc-xii.lib.ii. Deci.conſil.cclv.col j.quod ſuadetur ex reg.l.j. §.officio.ff.de tute. & ra.diſtr.ubi adminiſtratoris eſt ra-tionẽ reddere:& l.cum ſeruus.lxxxi.§.j.& ibi Pau.Caſ.ff. de condi.& demõ.& Hoſt.in ſumma de oblig.ad ratio.& Deci.conſil.cccclxix.nu.1.Hiſpanus a Caſtello.latè & v-tiliter.l.Tauri.xviii.Rip. de peſte.fol.lxxxiiii. ſecundum minorem editionem, latè Chaſ.in conſue.Burg.Rub.vi.
40 § vi.fol.ccxxii. Iaſ.conſil.cxj.lib.j.Cum autem hæc.l. & ſequẽtes, in omnibus aduentitijs filiorum, vſumfructum patri deferant:neceſſariò ſequitur idem dicendum in pe-cunia quam filius uarijs ex cauſis acquirere poteſt:quod probatur ex verbo,res, & uerbo, bona:& ex l.prima.ubi notant Bal.& Salyc.C.de uſuf.cum his quæ latiſſimè di-ximus ſup.in princi.Rubr.Et inde patet talem pecuniam

penes

penes patrem eſſe debere, iuxta regu. huius l. & l. cum oportet: quicquid inuolat Carol. Ruin. conſil. cxlii. ante numerum 1. lib. j. à quo caue. & conſequenter non poterit filius eam pecuniam expendere, nec ea creditoribus ſuis ſoluere; vt rectè ſenſit gl. ſecunda in l. filiusfa. ff. ſi cer. pet. ubi Deci. numero 5. hoc dicebat mirabile videri: ex eo quia pecunia dici ſolet de rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, ſecundum communem traditionem, de qua in l. prima §. fuit quæſitum. ff. ad Trebel. Sed non oportebat id appellare mirabile, nec argumentari ex illa vulgari traditione, attenta regula huius l. & dicta l. cum opor-
41 tet, quia ſcilicet pecunia aduentitia penes patrē eſſe debet: vt tandē melius ibi aduertit Deci. Quia in re ſcriptū inuenio à Corn. conſi. cv. col. vlti. ad fi. lib. iii. patrē, eiuſq; hæredes non teneri rationē reddere de pecunia aduentitia, nec eā vnquā filio reddere, niſi in rē patris uerſa inueniatur: quod ſequitur Pariſ. tēpeſtate noſtra Cardinalis, conſ. xxv. nu. 76. li. ii. quorū authoritate maxima daretur ampliatio ad iura excuſantia patrē à reddenda ratione. Sed (ni ego fallor) patres hi miſerè decipiuntur: ſi enim intelligebāt de pecunia nō reſtituenda, quæ eſſet ex aug-
¶ mento & fructibus, uel quodlibet lucro reſultāte ex aduentitijs, clarum eſt quicquid acceſſerit ex pecunijs, uel rebus filij, ad patrē iure uſusfructus omnino pertinere: fit enim pater dominus omniū fructuū & acceſſionū, & conſequenter etiā ſi in rē patris id augmentum verſum inueniatur, nunquā filio reſtitnendum eſt: cōtra prædictos. Si autem intelligebant (ut ex eorum ſcriptis patet) de pecunia filij, quæ vulgo primum capitale appellatur, in hac deterius loquuntur: ea enim in effectu filio reddenda eſt, quo tēpore alia aduentitia ſibi reſtitui debent, cum patri nō dominium, ſed vſusfructus deferatur à lege: ideoq; in pecunia uſusfructus & cautio reſtitutionis conſideratur, non ſcilicet eiuſdem pecuniæ in ſpecie, ſed eiuſdem quātitatis, ut in l. ſecunda, ff. de vſufr. ear. rer. quæ uſu conſu. & §. conſtituitur, Inſtitu. de vſufr. eleganter Alcia. libr. ſeptimo, parerg. capit. ſecundo, non tamen pater cauebit,
¶ etiam de pecunia contra Ruin. d. conſil. nume. j. Reſoluo igi-

igitur pecuniæ vſumfructum ita patri deferri, vt quodcunque augmentum ex ea, proprium ipſius patris efficiatur: eum tamen eiuſque heredes, à reddenda eadem quãtitate, nõ excuſari: nec in hoc aliquid facere, pecuniã eſſe verſam vel nõ verſam in rẽ patris: q̃ cõprobo ex l.fi.§.ipſum aũt, ad fi.infr.tit.j.ibi, *vt pretium earum vel in res hæreditarias procedat, vel filio ſeruetur.* ergo filio ſeruatur, & ei reſtitui debet, non tamen vſus patri negatur interim, li-
42 cèt ex illo tex. hoc inuoluat Carol.Ruin.d.conſil.cxliiii. ante.n.1. lib.j. Ex proximè dictis conſtat nihil in propoſito facere, quod pecunia dicatur de rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt: id tamen ubique dicunt ſcribentes, maximè Bar.& alij per gl.ibi, in d.l.j.§.fuit quæſitum ff. ad ſenatuſcon.Trebel.Iaſ.in l.interdum, nu.3.ff.de condi. indeb.Corn. & Pariſ in dictis conſil. & alij quam plures paſſim, vt refert Tiraq.de retrac.ligna.§.j.gl.vii. nu.103. cum ſequen. Sed in hoc aduertendum eſt, quòd hæc vulgaris traditio naturali ratione corruit, cum ad oculum pateat pecuniam rem eſſe quæ ſeruari poſſit, & ſanè à multis plus nimio ſeruatur: ideoque pecuniam filio ſeruandam dicebat tex. in d.l.fin.§.ipſum autem: Et de theſauro loquuntur plura iura, & l. ſi chorus.§.j.ff de lega. iii.idque fatentur Bar.& Docto.in d.§.fuit quæſitum, reſpondentes alio reſpectu pecuniam dici rem quæ ſeruando ſeruari nequeat, quia deſtinata eſt ad vſum & diſtractionem, aliter quę ſine vtilitate eſſet ex ſententia Ariſt. quod tamen omnino tutum non eſt, cùm aliquando prudentiæ ſit pecuniam ſeruare, & non expendere, vt in d.l. ſi chorus.§.j.Item contra Docto.vrget, quod ea locutio, rem ſeruando ſeruari non poſſe, inuenitur apud Conſtantinum in l.lex quæ tutores, ad fin.C.de adminiſ.tuto.circa cuius l.materiam Docto. his verbis vtuntur: ad effectum ſcilicet, an in diſtractione pecuniæ neceſſarium ſit
¶ decretum. Quòd ſi ad verba illius l.attendas, in verſ.vlt. *rem ſeruando ſeruari non poſſe*: appellat eam, quæ ſolo tempore abſque uſu conſumitur.& ex verſi.præcedenti, quo loquitur de pecunia (in qua dicit veteres poſuiſſe robur patrimonij) planè ſeparare videtur. pecuniã à rebus, quæ ſer-

ſeruari nequeunt, contra vulgarem illam traditionem. Nec obſtant iura quæ pro communi illo axiomate citantur, inter quæ eſt c.vlti.de pigno.ibi, *quia vſu conſumitur.* Reſpondeo enim quòd ea iura non dicunt pecuniam eſſe rem quæ ſeruari non poſſit, ſed potius ſignificant pecuniam ex vſu, à dominio noſtro exire, diuerſoſque dominos ſortiri, ipſam tamen non conſumi. Nec obſtat textus in l.Iulianus.xxxiii.ff.de petit.hæredi.ibi, *ſi pecuniam eligat actor, quæ ſeruari non poſſit:* quem textum dicebat aper
¶ tiſſimum Tiraq.in dicto §.primo, gl.vii.numero 103.non timens ſeu non aduertens quod Alex.ſcripſit, in dicto §. fuit quæſitum, nu.4.verſ.quidam tex.illum à minus doctis adduci: verè enim tex.ille loquitur de pecunia non idonei debitoris, à quo nequeat ob inopiam uel aliã cauſam: idque appellat I.C.ſeruari nõ poſſe, ut ibi ſentit gl.
43 & facit l.nam is.ff.de dolo. Dum tamen cõmuniter Doct. reſoluunt, non eſſe neceſſarium decretum circa pecuniã minoris: non eſt recedendum à communi ſententia, quam tradit Bar.Conſil.lxx. nume.2. & probat Deci. in dicta l. filiusfa.nu.5.ff.ſi cert.peta.id quæ uſus obſeruat. ut ſæpe ſolus tutor, vel curator ex pecuniam minoris emat, uel eam fœnori tradat, & planè ad uſus neceſſarios minorũ eam expendat: vt in l.iii.C.de vſur.pupillar.& in l.iiii.C. de admin.tutor. ſalua deciſione iuris noui, de qua in Authen.ante l.j.C.eod.titu. Sic ex pecunia abſque decreto ſoluitur creditoribus minorum l.vii.§.j.ff. de minor. quæ iura non inueniuntur correcta: & in ſolutione tantum loquebatur glo. in d.§. fuit quæſitum. ſolutio autem iuris neceſſitatem habet, ut in princi.Inſtitu.de obligat. Ideo-
¶ que non rectè gl.illa ibi notatur, & ubique à Doct.ad illud vulgare, quòd pecunia dicatur de rebus, quæ ſeruãdo ſeruari non poſſint: quod aliquando aduertit Cuma.vt refert ibi Iaſ.numero 33. uariat Rip.nume.17. Vnde quod gl.ibi permittit debitori, circa ſolutionẽ, nõ permitteret ad aliũ actum: ꝙ alibi apertè dixit gl.in l.iii.C.de in lit.iuran.ex qua tamen (ſi bene aduertas) colligitur non eſſe neceſſarium decretum, ut communis opinio habet. Ex prædictis autem infertur in pecunia non planè procede-

re ſententiam gloſ. in l. vnica. C. ſi aduerſ. uſucap. quæ dixit fructus ultra triennium durare non præſumi: ideoque ſine decreto alienari poſſe, vt res quæ ſeruando ſeruari ne queunt: quam gloſ. probant & extollunt Doct. ibi, Alexã. Conſil. xlix. col. ſecunda lib. primo. Deci. in Authen. qui rem, col. ſecunda C. de ſacroſ. Eccleſ. & plures alij quos refert Tiraq. dicto loco de retract. ligna. §. primo, glo. vij. nume. 51. id enim non tam congruit pecuniæ, quæ magis ſeruari poteſt ex ſupra dictis: congruit tamen in ea parte qua decretum excuſatur, intelligendo ut tutor vel curator pecunia minoris utiliter utatur, non ut donet uel perdat: ut in l. fi. ff. de curat. furio. & l. filiusfam. ff. de donat. cum alijs: quibus addo notab. tex. in l. iiij. ff. ad Macedo. vbi etiã mutuare ſine lucro, appellat perdere, (quod tamen generaliter dictum, politicum non eſſet) non tamen omitto quod totam doctrinam glo. d. l. j. C. ſi aduerſ. vſuca. dum agit de fructibus, ad pecuniam trahit. Curti. ſeni. Conſil. lxxj. nu.
44 9. quem ſequitur Pariſ. conſi. xxv. nu. 7. lib. ij. Illud addo, ꝙ pecunia cambijs tradita, non ideò deſinet res mobilis cenſeri, nec inter immobilia communerabitur, cõtra Bal. in c. cùm cauſam. ad fi. de re iudic. quem ſequitur Tiraq. d. §. j. gl. vij. nu. 117. tunc enim nec res ipſa nec deſtinatio nomẽ rei immobilis inducit, ut patet ad ſenſum. Et hinc poſſet hoc loco diſcuti, quod dici ſolet de pecunia deſtinata ad emptionem immobilium per tex. in l. iij. §. quid ergo. ff. de contrar. iudi. tut. quem extollunt Roma, Crem. Corſet. in notab. & Palac. in Rubr. §. xxxviij. col. ij. & quamplures alij, aſſerentes tunc pecuniam immobilibus accedere, in quo mire variant Doc. vt copioſè refert Tiraq. vbi ſup. nu. 105. & 106. & latiſſimè Boer. deciſ. cxix. aſſerens contrarium receptius, vt nec ex tali deſtinatione pecunia dicatur res immobilis, cum Alex. in d. §. fuit quæſitum, nu. 5. & in l. à diuo Pio. §. vult. ff. de re iud. & hanc partem dicit receptiorem Iaſ. in l. cætera. §. ſed ſi parauerit, nu. 21. & ſeq. ff. de leg. j. Soci. Nepos conſi. cxx. nu. 18. lib. j. Et ita cauendum eſt ab ijs, qui ſcriptum reliquere vti receptiſſimum. pecuniam tunc inter immobilia computari: & maximè cauendum à Chaſſa. in conſuet. Burg. Rubr. iiij. §. ij. fol. 135.
nu.

nu.16.cum ſequen.& à Gomet.in §.item Seruiana,nu.21. Inſtitu.de Action.& à Rebuf.in priuileg.Scholā.in priuil. lvj.nu.5. Ex hac tamen ueriori & receptiori ſententia, & ex dictis ſcribentium in hoc articulo, ſatis probatur, quod in princip. huius numeri dico, contra Bald. & Tiraquel.
45 Ex his infertur relictis mobilibus venire pecuniam, ex ſignificatione vocabuli, ſecundum tradita Bar. & omnibus in d.§.fuit quæſitum,& ab alijs citatis à Tiraq.Boer.& nouioribus vbi ſuprà licèt hoc in ſpecie non inferant:id tñ in terminis conſuluit Curt.iun.cōſ.clxxxiij.arguens à remotis,& principaliter à generalitate verborum teſtamēti,de quo cōſulebatur: ultra quē dicas idem à multis ſcriptum: quos citat Deci.idē reſpondens,cōſ.381.n.4. cū ſeq.& cōſ. 472.col.j.& ij.& Pariſ.cōſil.79.nu.45.lib.ij.Fortius igitur id dicendum eſt in relicto bonorū vel rerū, quæ verba generaliora ſunt quàm relictū mobiliū, ideoq; tunc pecunia cōpræhendetur,quia rerū uel bonorū eſt,vt in l.lex quę tutores verſ.pen.C.de admi.tut.in l.fi.C.de conſtitu. pecun.
¶ Quod amplio vltra omnes, ēt ſi pecunia ſit fœnori vel cābio deſtinata uel tradita,adhuc enim legato rerū vel bonorū accedet:cōtra Luc.de Pē.in l.fi ad fi.C.de muner.patrim.cōtra Tiraq.d.loco nu.106.contra Deci. d.cōſil.472. num. 7. & 8.deceptos per duo iura,quæ ſtatim explicabo. Hoc autem contra eos probatur ex proprietate uerborū, iuncta regula l.non aliter ff.de leg.iij. & quæ docet Aret. in l.cum legē ff.de teſtam.ſed peremptoriè probatur, quia in his terminis:ſcilicet in relicto ſimplici non reſtricto ad locum:etiam uenalia continentur, ut uerius & receptius dixi ſup.in Rubr.j.parte:idemq; neceſſario de pecunia dicendū eſt,ut conſtabit ex proximè dicēdis,maximè,quia ſi pecunia iā eſſet tradita cābiis, ueniret appellatione bono
46 rū,vt veniunt actiones & nomina debitorum. Hinc infertur ad intellectum textus in l. ſi mihi Mæuia. cxc.ſecundum literam communem: uel cxcij. ſecundum literam Florentinam.§.vltimo ff. de legatis tertio ubi ſequens reſponſum habetur: *Domibus legatis nullo omnino excepto cum omni inſtrumento, & repoſitis omnibus, non videri teſtatorem de pecunia numerata, aut inſtrumentis debitorum ſenſiſſe*

K 2 quam

quam deciſionem extollit Iaſ.in l.ſingularia, nume. 28. & Alcia.nu.29.ff.ſi cert.peta.& Gomet.in §.item Seruiana, nu.20.Vnde uideretur appellatione mobilium,non contineri pecuniam:quem tex.Deci.d.conſ.472.col.ij.& in d.l. ſingularia,nu.21.verſ. ſed iſtud intelligit de pecunia quæ eſſet mutuo deſtinata,vel aliç diſtractioni:& ita Alb.in d. §.fi.& gl.ibi,per l.ſi chorus.§.j.eo.de leg.iij. quæ interpretatio diuinatoria eſt ideoq; reijcienda, cũ tex. ſimpliciter de pecunia loquatur, nec ullum uerbũ ibi quod eſſet mu-
¶ tuo deſtinata.Melius igitur dicendum eſt quod in d.§.fin. non erat relictum ſimplex rerum vel mobilium : ſed erat relictum cum relatione ad locum,relinquebantur.n. mobilia quæ domus eſſent,relatio aũt ad locũ reſtringit relictum ne veniant ea quç aliàs uenirent,vt patet ex l.gñali. §.uxori.ff.de vſufr.leg.& ideo tunc non continẽtur uenalia,nec pecunia,quia non cenſentur eſſe in loco,ob celerẽ motũ continuumq; uſum ſecundũ Bal.in l.certi iuris,q.vj. C.locat.& in terminis Cor.conſ.49.num.11.lib.iij. quem non percepit Deci.d.conſ.malè eum repræhendens. Cor. enim doctè ſcribit in relicto mobilium cum relatione ad locum, non compræhendi pecuniam : & ita intelligendus
¶ eſt tex.in l.uxorem.xxxix.vel xlj.ſecundum literam Florentinam.§.legauerat in fin.ff.de lega.iij.vbi Barto.nu.2. ita ſentire videtur:& hunc tex.ſolent notare Doctores,quod pecunia ſemper cenſetur parata uſui & diſtractioni,Bald. in l.fina.ad fin.C.de compenſat.Iaſo. in §. item Seruiana, nume. 47. Nec quis obijciat auaros pecuniam expendere non audentes, nec magis ſuorum dominos quàm extra-
47 neos:lex enim eas hominum ſordes nõ reſpexit.Reſoluo igitur,vt de iure in relicto ſimplici rerum uel bonorũ, planè compræhendatur pecunia,ex iuribus ſuprà citatis, & alijs quæ vt in re clariſſima omittimus. Licet contra ea iura incautè ſcribat Crot.in l.ſi conſtante,nu.140.in ij. lectu.Idemq; reſoluo in relicto mobilium, ſecundum verborum proprietatem,& Doct.traditiones: idemq; ſi pecunia mutuo deſtinata ſit vel cambio,contra Luc.de Pen.Tiraq.& Deci.Si vero relictum ſit cum relatione ad locum, tunc non contineatur pecunia,ſicut excluduntur uenalia,
etiam

étiam ſi pecunia non ſit mutuo deſtinata,contra gl. in dicto §.fina.& Alber.ibi:contra Deci.in d.l.ſingularia, & in dicto conſilio. In quacunq; enim pecunia militat ratio illa,quod nõ cenſeatur eſſe in loco, ob frequentiſſimũ vſum ſeu motum:quod mihi probat tex. in d. §. legauerat, ibi, *pecunia quæ in arca*.Colligitur ex Bal.in d.l.certi iuris vj.q. & in d.l.fi.C.de compenſ.ex Corn.in dicto conſilio, & ex Neguzan.benè ſentiente,in ſuo tract.de pignorib. ij.par. ulti.membr.nume.166.benè etiam reſoluit Pau. à monte picolo,in §.Titia cùm nuberet,nume.112.ad fin. verſic.& ideò. ff. de lega. ij.Et in his terminis rectè allegarunt illũ tex.Iaſ.& Alcia.in d.l. ſingularia: quando ſcilicet relictũ eſt cum relatione ad locum, quod Deci.ibi contradicens non percipit,& in dicto conſi.cccclxxij.Et in his terminis idem dicendum de pecunia,quòd de uenalibus,vt colligitur ex his Doct.maximè ex Pico.& Neguza. Quam æquiparationem pecuniæ & uenalium,facit etiam Barto. non ita exactè,in l.Quintus §.j.ff.de aur.& arg.lega.Idemque tunc dicendum de pecunia,quod de nominibus debitorũ: vt loco non circunſcribantur:vt bene ſenſit Corn.d. conſi. & Iaſ.in d.l.ſingularia:licet Deci.ibi,& in d.conſi.contradicat.Et ita ex Corn.& Iaſ.ampliabitur.l.Caius ff.de leg. ij.& l.fideicommiſſum.§.tractatum.ff.de iudi. dum habet illud vulgare, quòd nomina debitorum loco non circunſcribuntur:idque uidetur de mente Bald.in d.locis: & ita intelligere uidetur Ange.Aret.de teſtament. gloſſ.xxxix. nu.3.Quam reſolutionem probat tex.ita intelligendus,in l.quæſitum.lxxvj.uel.lxxviij.§.j.ff.de lega. iij. vbi relicto fundo cum omnibus quæ eſſent ibi,non ueniunt nummi, nec nomina debitorum,etiam ſi relictum eſſet filio,& per uerba generalia:& ſic patet ex illo tex. in relicto cum relatione ad locum æquiparari pecuniam & nomina. Patet etiam ex eo.tex.& ex d.§.fi.l.ſi mihi Mæuia: ꝙ ubi in legato rerum uel mobilium non uenit pecunia,idem eſt,licet relictum ſit per uerba uniuerſalia: in quo contra d.iura loquitur Deci.d.conſ.472.Et indè cauendũ eſt ab argumentis Cur.iun.d.conſ.quod melius aduertit Alcia.in d.l.
48 ſingularia, nume. 29. His non obſtat l.ſi chorus. lxxvij.

vel lxxxix.§.j.ff.de legat. iij. ubi in relicto mobilium non comprehenditur pecunia deſtinata mutuo, continetur tamen ea, quæ præſidii cauſa repoſita eſſet: quam deciſionem extollit Iaſ.in d.l.j.§ fuit quæſitum,nu.38. ff.ad ſenatuſconſul.Treb.Curt.iun.d.cõſ.183.nu.2.in eo autem tex. agitur de relicto mobilium, cum relatione ad locum, ut patet ex litera ibi,*quæ ibi mobilia erunt*.& ibi:*nummos repoſitos, vt mutui darentur:non eſſe legatos*. Quibus uerbis à contrario ſenſu colligebat Deci.in d.locis, in relicto cum relatione ad locum,uenire pecuniam, niſi eſſet mutuo deſtinata:quod argumentum à cõtrario ſenſu,ut Decium decepit,ita plures fallere poſſet:& ita poſſet induci text. in l.ſi fundus.xlii.uel xliiii.ff.d lega.iii. quæ magis colorat opinionem Decij.verius.n.& receptius eſt,ut tali relicto non ueniat pecunia indiſtinctè,per d.§.ult.l.ſi mihi Mæuia. & §.legauerat.l.uxorem.& §.j.l.quæſitum,& ex Doct. ſuprà citatis.Cõtra quæ iura tale argumentũ ſumi non põt, iuxta l.ii.& ibi ſcribentes C.de condit.inſert.& ita reſpondetur ad d.l.ſi fundus,quod magis oſtenditur ex eo.§.i.Nam I. C. ibi,cùm negat eo caſu uenire pecuniam mutuo deſtinatam, ſtatim ſignificat id non dictum,ut generaliter omnis alia pecunia ueniat,ſed ea tm̃ quę ſeparata ab vſu quotidiano præſidii cã,tanquàm theſaurus reponeretur. Tũc enim pecunia in loco eſſe cenſetur,ut quid immobile,non ut pecunia,ex gl.& Bar.in d.§.legauerat.l.uxorem:ex Cuma.relato à Iaſ.in d.§.fuit quæſitum:nu.38.ex Zaſ. in d.§. item Seruiana,nu,22.Dum autem I.C.ibi refert Ruſticos ſenes dicentes, *pecuniam ſine peculio fragilem eſſe*, ea uerba explicat Zaſ.ubi ſuprà Alci. in l.paterfa.182.ff.de verbo. ſign.Montanus in l.filiusfa.xciiii.ff.de reg.iur. Corraſ.lib. j.miſcellan.cap. viii. Eſtq; ibi emendanda litera, ut legatur,*quidam*: ſecũdum exemplar Florentinum,non, *quibuſdam*:vt communiter habetur, aliàs ſenſus non conſtaret: & tandem ex ſupra adductis patet eandem eſſe rationem regulariter in qualibet pecunia, quæ non eſt mutuo deſtinata,vt ſic non ſumatur argu.à cõtrario ſenſu in d. l.ſi fundus.ff.de lega.iii.

49 Ad d.§.facit, quod alibi habetur, pecuniam relictam uel promiſſam (vt eſt in loco) iudicari tanquàm

quàm ſpeciem, non tanquàm genus l. ſi certos nummos. xxxvii.ff.de uerbo.oblig.l.ſi ſeruus cxi. §. qui quinque.ff. de legat.i.& latè Iaſ.in l.talis ſcriptura,col.ii.ff. eod. titu. de leg.i.Quæſtionis autem eſſet,(ultra omnes,à d. §. i.l.ſi chorus:) quid de pecunia quam teſtator adhuc non repoſuerat,ſed deſtinauerat eam reponendam? & uaria in hoc adduci poſſent ex traditis à Bar.& aliis, in l. cætera §.fi.ff. de leg.i.ab Areti.conſil.vi. ad fi.latè Tiraq.de iure marit. poſt xiiii.legem connubialem, Fely. in c.cum adeo ex nu.
¶ 2.de reſcript.Ego crediderim text.illum procedere tantũ in pecunia iam repoſita,non in ea quę reponenda eſſet:argu.tex.notabi.in l.fundi.xviii. uerſic. *item quod inſulæ*.ff.de actio.emp.melius ad fi.l. verſi.ea quoq;, ibi, *at quæ paratæ ſunt vt imponantur non ſunt ædificij*.licet Albe.ibi putet,eam l.non procedere in relictis,per tex.quem ibi gl. citauit,in l.& ſi non ſunt.xxi.§. quid ergo ff.de aur.& arg. lega. qui tamen non obſtat,quia de loco ibi nulla quæſtio, quæ hic tota eſt de loco:nec eſt tuta argumentatio Albe. à fauore ultimarum uoluntatum,ut in aliis tradit Dec.in l. in teſtamentis.ff.de reg.iur.licet antè Alber.ita intellexerit glo. in l.v.ff.de uerb.ſign.ubi Cæpol. aliter uariè explicat, & aliter Bar.in d.l.cætera.§.ſed ſi parauit.& ibi Iaſ.nu.19.ff.
50 de leg.j.His tãdem addo utiliter,ꝙ licet de iure in relicto, uel alia diſpoſitione mobilium nomine contineatur pecunia ſecundum proprietatem uocabuli:hodie tñ attento uſu loquẽdi:contrarium iudicandũ ſit. Notorium enim eſt homines appellatione mobilium,non ſentire de pecunia, ſed de ſuppellectili & ornamentis: ex quo loquendi vſu conſtat mens diſponẽtis,quæ præualet proprietati uocabuli, ſecundum vulgarem regulam l. librorum §. quod tñ Caſſius.ff.de leg.iii.quod probatur efficaciter ex ratione I.C.alibi tradentis,appellatione auri,uel argenti, non cõpræhendi nummos aureos,uel argenteos?non ob aliud, niſi,quia homines non ita nũmos computant:ut in l.Quintus.xxix.§.j.& ibi Bar.ff.de aur.& arg. leg.Sic etiam de iure appellatione pecuniæ oĩa bona ſignificãtur:hodie tñ attento uſu loquendi,non continetur niſi pecunia numerata:vt prudenter docet Bar.receptus,in l.talis ſcriptura,

nu.2.ad fi.& ibi Iaſ.ff.de lega.j.& Alcia.in l.pecuniæ nomi næ.ccxxii.ad fin.ff.de uerb.ſignifi. Idem in re ſimili docet Oldra.conſi.ccxix.quem ſequitur Albe. in l.mouentium. ff.de uerbo. ſigni. Vnde cùm uſus loquendi oſtendat mentem diſponentis, non poſſet iuridicè contrarium iudicari:
51 & ita hodie uſus obſeruat. Eadem prærogatiua patris in ſuo uſufructu oſtenditur ex iuribus quæ habēt, poſſe ſine dubio proprietarium alienare ius ſuum:ut in l.ii.C.de uſufruct.quod latè probat Hiſpan. Anton.Gomet. de contract.c.ulti. nu.9. Vſusfructus tamen patris tanti effectus eſt, ut filio impediat facultatem alienandi ſuam proprietatem, uel ius quod habet in re:ut in l. fi.§.filijs autē, ubi
52 plenè & vtiliter expedio,infr.tit.j.Ex eadem prærogatiua patris in hoc vſufructu,infertur ad l.vſufructuarius.j.quæ eſt l.j.ff. de uſufruct. qua habetur non poſſe uſufructuariū parietibus tectorium imponere:*quia tametſi meliorem (excolendo ædificium) domini cauſam facturus eſſet, nō tamen id ſuo iure facere poteſt: aliudque eſt tueri quod accepiſſet alind nouum facere.* Infertur etiam ad l.uſufructuarius.ii. quæ eſt lxviii. ff.eo.ubi I.C.inquit, *Vſufructuarium ædificium inchoatum cōſummare nō poſſe etiā ſi eo loco aliter vti non poſſit.* Quæ iura valde notabilia ſunt,plures enim contrarium reſpōderent ut bene aduertit Ang.Arer.in §.ultimo ad fi.inſti.de vſufruct.In patre autē legitimo adminiſtratore ſine dubio nō procedēt,ex uerb.huius l.& l.cùm oportet:cū hæc iura patri pleniſſimā deferant poteſtatē in aduentitijs,filiorū, ac ſi verè dominus eſſet: nec enim cauſa patris tā ſeparata eſt à cauſa filij,ut eſt inter alios proprietarios & fructuarios: & ita colligitur ex l.fi.§.ſin autem æs alienum, infra titulo primo,& ex ijs quæ ſuprà diximus, per gloſ.& Doctor. in l.cùm oportet.§.non autē,verb.mobiles ſic emphyteota areę poterit ibi ædificare ſecundū Bal.in l.j. C. de iur. emphyteo.& ibi Iaſ.nu.99.& Cæpol.de ſeruitu.ruſti.cap. vigeſimoſecūndo nu. 10. idque ſuadet natura emphyteoſis,& quia ædificium aliquando tolli poterit.reſque ad antiquam ſpeciem reduci. ut ita vitentur obiectiones. Sed
53 omittendum non fuit, quod uides apud I. C.in d. l.lxviii. ff. de uſufruct. in illis uerbis, *etiamſi eo loco aliter vti non poſſit.*

poſſit.de quo poſſet dubitari ex multis,& gloſſ.ibi dubitat ex regula.l.ſecundæ.ff.de iuriſdictione omnium iudicum, qua habetur, conceſſo uno,uenire omnia neceſſaria ad illud: quod in hac materia dicit tex.à quo maior dubitandi ratio erat, in l.prima.§.uſusfructus, & uerſic.ſequent.ff. ſi uſusfruct.peta.Sic in ſeruitute, bonus tex.in l.tertia §. fin.ff.de ſeruitut.ruſtico. ideò glo.Albe.Bal.Angelus, Fulgoſius, ibi,reſpondent, deciſionem illius l.in uſufructuario procedere ex natura rei,& regula iuris, qua habetur, non conſiſtere uſumfructum mutata forma rei. l. quinta uerſiculo,rei mutatione.ff.quibus modis, uſusfruct.amit. quæ ſolutio recepta eſt ſecundum Iaſ. in dicta l.ii. ff. de iuriſdictio. omnium iudicum.nu.24. ubi Curt. eam communem dicit, ſubdens quòd in his uerſatur maxima difficultas. quam Barto. noluit guſtare. Ipſe autem Curt.nu. 59.improbat ſolutionem ſeu rationẽ gl.& Doct.dicens ꝙ forma rei conſiſtit in conſummatione,iuxtà l.ſi is qui quadringenta.§. quædam.ff. ad leg. Falci. Ideoque ſecundum eum non poteſt dici in d.l.lxviii.mutari formã rei,quando agitur de ædificio inchoato cõſummando:& ita poſt eum Corraſ.ſtatim citandus.Quæ obiectio fragilis erat, ut ob eam à communi interpretatione recederetur,gl.namq; & Doctò.non loquuntur de forma, ut accipitur in d. §.quædã:ſed formã appellãt ipſam figurã ſpeciẽ rei, & ita in his terminis loquitur tex.in l.ſi.ff. de uſu & habita. quo tollitur argumen.Curt.& Corraſ.argumentum à forma.& ita accipitur in l.proponebantur.lxxvj.in fine cum gl.ff.de iu
54 dic. Curtius autem ipſe aliter intelligebat, dicens cõtra gl. & Doctor.facilius eſſe concedendum fructuario nouũ ædificium extruere,quàm inchoatũ cõſummare:citat tex. in l.pen.& l.æquiſſimnm.§.ſi tamen, ff.eodẽ:aſſignatóq; nouam rationẽ differentiæ: quia ubi ædificium erat inchoatũ,fortè habebit proprietarius aliam induſtriã,diuerſamque intentionem,cui non reſponderet induſtria uel intentio uſufructuarij.Sed hæc interpretatio Curt. non eſt tuta, quia ſicut leges illæ negant vſufructuario perficere opus inchoatum, ita etiam negant de nouo ædificare. & ita Angel. ibi. & eſt textus l. ſeptima, uerſiculo penultimo,

timo,ff.de vſufruct.ibi , *ædificium ponit*.Specialiter autem
ædificare permittitur, gratia fructuum colligendorum:&
ita procedit l.penulti.& dictus §.ſi tamen l.æquiſſimum:ſe
cundum Alber. & Ang.in dicta l.penultima. & ita gl.l.ſe-
ptimæ uerſiculo,hac ratione,ff.eodem:Cæpola,de ſeruitu
tibus vrbanor. cap. trigeſimo nono nu.5. & ita aperte di-
ſtinguit tex.in d.§. ſi tamen. Sic alibi expenſæ gratia fru-
ctuum fauorabiliores ſunt, quam gratia ipſius rei glo.fin.
in princip.in l.fundo,ff.de rei uendica.ibi : *de impenſis fru-*
ctuū , dicas ſemper ex fructibus deduci: probat tex.in l.fundus
qui.lii.ff.famil.erciſc. ibi,*nullus caſus interuenire poteſt , qui*
hoc genus deductionis impediat commendat Paul.in l.fructus
C.de action.emp.in fine: declarat Nouel. de dote par.xj.
nu.16.uerſicu.aſſumo.latè Tiraq.de retract.ligna.§.xv.gl.
j.in princip.facit l.generali.§.Lucius. ff.de uſufruct.legit.
ibi:*Villam colligendis & conſeruandis fructibus neceſſariam æ-*
dificauit.De his etiā impenſis & ædificijs loquitur l.diuor-
tio.§.ultimo.ff.ſolut.matrimo.& ibi Doctor. Oſtendimus
non eſſe tutam reſolutionē Curt.nunc.verò oſtendo,quod
non tollit difficultatem.Dubitatur enim, cur in illa l.cō-
ceſſo vno,negatur aliud neceſſarium ad illud:cum I.C.di-
cat fructuarium nō poſſe conſummare ædificium,etiam ſi
loco aliter vti non poſſit.quæ difficultas non tollitur ex di
55 ctis Curtij.Corraſ.lib.j.miſcell.ca.vj.refert Cur.eiuſque
rationem ſup.relatam improbat, eo ꝙ potuit eſſe vſufru-
ctus relictus in teſtamento, cum ſæpiſſimè iura loquan-
tur de vſufructu ex teſtamento:morte autem teſtantis ceſ
ſat eius intentio & deſtinatio circa ædificium:& ita ceſſat
ſat ratio Curt.qui tamen poſſet replicare,quòd eadem vo
luntas ſpectanda eſſet,ſequentis proprietarij.Ad difficul-
tatē reſpondet Corraſ.poſſe vſufructuarium ædificare,vbi
aliter nō poſſet uti ſuo vſufructu:per te.in d.l.æquiſsimū.
§.ſed nec,& ita ceſſare oppoſitionem ex regula dictæ.l.ii.
ff.de iuriſd.omn.iud. At ſecundum eum in dicta l. uſufru-
ctuarius. lxviii. poteſt fructuarius uti iure ſuo, licet non
utatur eo loco in quo erat inchoatum ædificium.Idem no
uiſsimè ſcribit Ludouicus.Caron.lib.j.uerſi.cap.v.in fine.
& Coſtalius in aduerſar. uel annotatio. ad pandec. in di-

56 cta l. Sed dum hi nouiores ſcribunt, quòd in illa l. dabatur utilitas abſque loco ædificij inchoati, non obſcure ſentiunt, poſſe uſufructuarium perficere inchoatum, quando aliter uſusfructus eſſet omnino inutilis: & limitaretur textus ibi quod multis cõformari poſſet. Sed contrarium in terminis colligitur ex gloſſ. ibi, referente Azo. & expreſſim contra dicit ibi Angel. notans, quod licèt, omninò eſſet inutilis vſusfructus, non magis poſſet fructuarius ædificare, & pro hac ſententia ſtat textus in dicta l. quinta, uerſi. penul. ff. quib. mod. vſusfr. amit. & in l. ſeptima, uerſi. penult. ff. de vſufr. vbi I.C. loquitur indiſtinctè in vſufructu areæ. quæ à quando dicitur in vrbe vel oppido: ut colligitur ex textu & gl. in l. j. ff. de ſerui. vrba. præd. At in urbe area ſine ædificio, nullius eſſet utilitatis, ſecundum cõmuniter accidentia. Itaque vult textus non poſſe fructuarium mutare ſpeciem rei, ædificando uel aliud faciendo: etiam ſi vſusfructus maneat ſine vtilitate. Et idem videtur tradere I.C. in dicta l. vſufructuarius, prima. & ita ſuſtinetur cõis ratio ad dictam l. vſufructuarius, ſecunda. Alia enim neceſſaria concedentur fructuario. dum tamen non mutetur ſpecies uel forma rei, in qua conſtituitur vſusfructus: mutare enim rẽ eſſet excedere ius vſufructuarij, vt docet I.C, in dicta l. vſufructuarius. prima ibi, *non tamen id iure ſuo*. Ex eadem reſolutione cõi, ceſſat obiectio dictæ l. primę. ff. ſi vſusfr. peta. & aliorum iurium. Et eſt notandũ quòd illa prohibitio æqualiter fit proprietario, ſicut vſufructuario, ut patet ex dicta l. v. in fine. ff. quib. mod. vſuſfr. amit. & dicta l. vii. verſi. hac ratione, & l. æquiſsimum. xvii. §. pen. verſic. quod Labeo. ff. de vſufr. melius ex textu in l. fin. ff. de uſu & habi. qui loquitur etiam ubi ex opere res melior efficeretur: ſicut de fructuario dicit textus in d. l. vſufructuarius. j. Vndè cauebis à uerbis Alber. in d. l. ſi. qui contrarium videtur ſentire. Sed ultra gl. & Docto. ad d. l. lxviii. difficultas non leuis poterat conſiderari ex l. diuus. ff. de uſu & habita. vbi cum vſus multo minus cõtineat quàm vſufructus, ut in princip. Inſtitu. eod. titu. tamẽ relicto vſu ſyluæ, inquit tex. *uſumfructum quoque legatũ uidere*. ſubditque I.C. rationẽ quæ aduerſatur deciſioni dictarũ

dictarum legum:*quia niſi liceat legatarijs cædere ſyluam, & vēdere quemadmodum uſufructuarijs licet nihil habituri eſſent ex legato*.Vides igit ibi,ne relictũ maneat inutile,extendi de minori ad maius, cõtra proprietatẽ verborũ.Ideoque deciſi.d.l.diuus,non immerito extollitur à Docto. ut trã dit Iaſ.in l.j.n.1.ff.de eo ꝙ cert.loc.idẽ Iaſ.in l.quoties,n. 1.ff.de verb.obl.Areti.in l.quod in rerum.§.j.& ibi Iaſ.n.
¶ 12.ff.de leg.j.Tiraq.de retrac.conuẽ.§.iii.gl.j.nu.28. Sed quo ad d.l.vſufructuarius non obſt.l.diuus.qa in hac licẽt amplietur verbũ tñ non mutatur rei forma vel ſpecies:& ita non offenditur regula d.l.v.ff.quib.mod. uſusfr.amit. Aduerto etiã ꝙ Aret.Iaſ.in d.locis,& Alc.in l.j.§.ſi qnia ita,nu.32.uel 37.ſecundum diuerſas editiones.ff.de verb. obl.adducunt d.l.diuus,tanquã difficilem,contra non nulla iura quibus aliquando legatũ corruit,ne verba extendantur: & ſic intelligunt in illa l.verba extendi, ne actus
¶ irritetur. Sed verius uidetur dicendum ꝙ ibi non timetur,nec vitatur nullitas: licẽt enim maneret legatũ uſus, vt uerba ſonabant, nõ erat relictum nullum,nec actus caret iuris effectu, ſed facti vtilitate. utilius autem reddi-
58 tur intelligendo uſumfructũ relictum cenſeri.Nec omitto ꝙ gl.in d.l.diuus,intelligit ſyluam de qua ibi eſſe in loco remoto:alias nõ foret legatum inutile, nec verba extenderentur,quia uſus ſyluæ propinquæ, vtilitatẽ adferret:& ita Alberic.ibi & nouiſſimẽ Coſtal.ibi in ſuis annotatio.Angel.in l. arboribus,ff.de vſufruct.Fab. & Ang.in §.j.Inſtit.de uſu.& hab. quod ut receptum tradit Bellon. conſi.xlix.num.11.Cæpol.de ſeruitu.ruſti.cap.xxii.num. 9.in fin.Socin. nepos conſi.cvi.num.6.libro primo.idque probat Fulgoſ.in dicta l.diuus. dicens textum ibi mirabilẽ, quia uſus eo caſu nunquã uideretur prorſus inutilis. Ego aduerto hãc interpretationẽ cõmunem:reddere deciſionẽ minus dubitabilem, fateor enim, ſi intelligas ibi ſyluam remotam, quod inutilius eſſet legatum:& magis militaret ratio tex.Sed diuinatoriũ eſt ſubaudire ibi ſyluam eſſe remotam, nec facile eſſet decernere, quando diceretur propinqua:& ſic communis interpretatio diuinatoria eſt, & reddit l.deciſionem incertam.Vnde uide-

tur

tur uerius intelligendum ſine diuinatione, ſecundum tenorem literæ: ut ea deciſio procedat ex natura rei, nõ ex longinquitate loci. Si enim rem attendas, cõmuniter uſus ſyluæ minimam affert vtilitatem ei, qui ligna non poſſet cædere & vendere, (vt negatur uſuario) & licèt aliquid utilitatis afferre poſſet, ea certè ita minima eſſet: ut nulla cêſeri debeat: iuxta textum in prin. Inſtit. ad l. Falcid. ibi, *pro nullo aut minimo lucro*: maximè cum & vſuſructuarius ſyluæ, grandes arbores cædere nequeat: ut in l. xii. ff. de uſufruct. ut ſtatim. Quanto igitur minoris vtilitatis eſſet vſus ſyluæ, cum etiam vſusfructus tam reſtrictus ſit? Quę omnia iuuantur ex eo quòd communiter ſyluæ oppidis & locis quibus homines habitant: facit etiam, quod alias ex qualitate perſonæ in eadem materia, ad ampliandum relictum uſus, habet textus in l. plenum. §. equitij. ff. illo tit. Atque ita deciſio. l. diuus, iuſtificatur ultra ſcribent. à quibus. circa eandem l. deuiat Connan.. aliquid tangens,
59 lib. quarto c. v. fol. pen. Conferendo uſumfructum patris ad alios, infertur octauo ad quæſtion. cædendi ligna & arbores, de qua in fructuario, habetur in l. item ſi fundi. x. §. fin. & l. ex ſylua xi. cum ſequent. & l. æquiſſimum xvii. §. fructuarius. ff. de uſufru. De viro in bonis dotalibus l. diuortio. §. fundũ. ff. ſol. ma. cũ alijs, ut per Bar. Pau. Alex. & alios ibi, & de cõductore fiſci. l. in fraudẽ. xlv. §. cõductor. ff. de iur. fiſc. omitto alios minus iuris habẽtes. in hoc d. l. ex ſylua diſtinguit ĩter ſyluã cęduã & nõ cęduã: ex iurib. aũt ſup. citatis, maximè ex d. § fructuarius, & §. cõductor, & in l. ſylua. xxx. ff. de verb. ſig. & ibi Alc. colligitur, ſyluã nõ cæduã appellari, quæ habet arbores frugiferas, quæ ſine incõmodo rei cędi non poſſunt. Colligitur etiã ex Doctor. ſyluam non cæduam appellari, quãdo arbores cæſæ non renaſcuntur: vt tradit Paul. à monte Pico. in §. Titiæ connuberet, num. 115. ff. de legatis ſecundo, & Sigiſmun. Lofre. conſi. feuda. xxviii. In eadem re, poſt. dict. l. ex ſylua ſequitur. l. ſed ſi grandes: quæ indiſtinctè habet, non poſſe fructuarium grandes arbores cædere. Angel. autem & & Doctor. in dicta l. ex ſylua, Picus & Lofred. ubi ſupra Alexand. Pariſ. & ferè omnes ſtatim citandi, apertè intel
ligunt

ligunt d.l.ex ſylua.& l.arboribus.ff de vſufruc. & alia iu ra,etiam ſi vſusfructus ſit tantum ipſius ſyluæ:nam ſi aduertas ad di.l.ex ſylua, cum ſequentibus,quæ negant omnino facultatem vendendi, & nullam inciſionem arború permittunt, niſi ad vſum rei, nimis reſtrictus eſſet talis vſusfructus, & ferè nullius vtilitatis:maximè quando fructuarius non haberet rem, ad cuius utilitatem vti poſſet lignis ſyluæ. Ego autem contra ſcribentes intelligo reſtrictionem d.l.ex ſylua, cum ſequent.procedere,ubi vſusfructus principaliter erat alterius rei, cui ſylua accedebat, ideoq; minor vſus in ipſa ſylua cõceditur. Quòd ſi vſusfructus ſpecificè in ſylua conſtituatur,non tã ſtrictus erit, imò vltra vſum rerum cædere & vendere licebit,vt probat textus in l.Diuus.ff.de vſu & habita,& in terminis id probat textus in d.l.x.ad fi.ibi, *niſi forte*: ff.de vſufr.ubi gl.id aduertere videtur:licèt eadem gl.variet in d.l.ex ſylua. Quæ reſolutio rationem habet:amplius enim ius reſultare debet ex conceſſione, ſpecificè & principaliter facta, quàm ex generali & acceſſoria.Itẽ in vſufructu ſpecialiter in ſylua conſtituto,ſi negares facultatem cædendi & vendendi,inutilis redderetur vſusfructus:non ita qñ conſtituitur in vinea,uel alia re, cui ſylua accedit: quod iuuatur ex conſideratione I.C.in l.fundus qui locatus.ff. de vſufr.gl.& Bartolus in l.pediculis.§.cum quæreretur. ff.de auro & argẽto legato. Et hunc ſenſum verius loquitur d.l.ex ſylua, ibi,*in vineam*:& d.l.arboribus,ibi *quantũ ad villæ*, ex quibus colligitur ibi:uſumfructum principaliter ſyluæ non eſſe, ideoque non tam amplius vſus conceditur. Ex his intelligi poteſt textus in d.l. ſed ſi grandes.duodecima, ff.de vſufr. quam Angelus & alij & Alc. d.l.ſylua cædua, numero 3.& alij communiter intelligunt, cum gloſſa ibi,& in l.ſequent.de ſylua non cædua. At I.C.ibi indiſtinctè loquitur,& continuatiuè, poſt dic. l.ex ſylua,quæ de cædua & non cædua agit: & ſic diuinatorium eſſet, & contra regulam l.iam hoc iure, ff.de vulgari reſtringere dic.l. ad arbores frugiferas tantùm, quod aliqualiter videtur aduertere Fulgoſius, meliuſque intelligitur ſecundum terminos proximè notatos,
quod

quod vſusfructus principaliter ſyluæ non erat. Si enim ibi tantum ageretur de arboribus frugiferis, vel non cæduis, non oportebat ſolas grandes arbores excipere. In eodem articulo variant Doct. circa arbores non frugiferas: alij enim eas cæduas appellant, ſi renaſci poſſunt, licèt longo tempore: ideoque eas in fructu eſſe dicunt. poſſeque vſumfructuarium indiſtinctè eas cædere & ven
¶ dere: ut tradit Alexand. conſil. cxviii. nu. 3. & nu. 7. libro v. & ita Curt. ſen. conſi. lxx. nume. 8. ad fi. Pariſ. conſil. cxj. nu. 32. lib. j. qui hoc vt receptum aſſerunt. Sed Picus. d. §. Titia cum nuberet, nu. 116. dubitat, & magis probare videtur contrariũ: & his non relatis, Arnulphus Ruzeus. in trac. de iur. regal. priuile. lvi. ad fi. verſi. iiii. ubi ſecurè intelligit de arboribus, quæ cæſæ breui renaſcuntur & creſcunt, & ita receptum tradit Sigiſmun. d. conſi. nu. 4. ibi, *non cito*. & nu. 6. ibi, *quæ non cito:* & nu. 8. ibi, *non breui*. Et hoc uerius videtur: nõ enim pullulare & renaſci dici debet, ꝙ annorum multitudinem exigit: arg. l. antepe. ff. famil. erciſ. ibi, *tam difficilis:* & l. j. § j. ff. de flumin. uerſi. *ſi ta-*
60 *men*: ad frequentiora enim iura adaptãtur. Quibus vtiliter præmiſſis in fructuario, eadem vidẽtur Doct. indiſtinctè applicare ad patrẽ legitimum adminiſtratorẽ: vt ſcribit Ang. in l. fi. §. fin. autẽ æs alienũ, in fi. infr. tit. prox. Cæpol. de ſeruitu. ruſt. c. xxii. de mõtibus, n. 13. Tiraq. de re-
¶ tract. conuenit. §. iii. gl. j. nu. 22. Ego autẽ eam æquiparationẽ non ita indiſtinctè verã puto: video enim ex ſupradictis iuribus, in hoc articulo reſtrictũ nimis eſſe ius fructuarij, etiam in his quæ proprietatẽ deteriorẽ non facerent: nec tam amarè cum patre agendũ putarẽ, nec extenderẽ. d. §. fi. l. itẽ ſi fundi. & d. l. ex ſylua. cũ ſeq. de fructuario ad patrẽ legitimum adminiſtratorẽ. Conſidero enim in alio fructuario aliquando præſumi fraudẽ: quia fortaſſe volet durãte ſuo vſufructu, plus debito vti re cũ dãno proprietatis l. & hæc diſtinctio. 38. §. j. & ibi Bart. ff. loca. quæ ſuſpicio ceſſat in patre, qui omnia præſumitur filijs parare. l. nihil, ff. de bon. liber. ibi, *cum omnia quæ noſtra ſunt, liberis noſtris ex voto paremus:* & l. ſcripto. §. fin. ff. unde liber. Nec valet argumento de alio fructua-

rio ad patrē, cui maior poteſtas defertur, vt patet ex hac l.& l.cùm oportet,cum ijs quæ ſuperius probaui.Nec obſtat tex. in d.l.fin. §.ſin autem, infrà tit.j. dicit enim patri non permittendum,vt deteriorem filij proprietaté faciat: ita enim intelligitur poteſtas ei conceſſa in aduentitijs, ſecundum Bal. hic ad fi.per regulam l.creditor, §.Lucius, ff.manda.facit in patre l.generaliter,verſ.negotia,ibi, *vtiliter*, C.de ſecund. nupt. Reſoluo igitur in patre legitimo adminiſtratore non procedere ſimpliciter iura loquentia de fructuario: arbitrio enim fructuarij nihil, patris auté arbitrio tota adminiſtratio committitur,vt in his iuribus. Manebit autem æquiparatio quo ad illud,ne arbores frugiferas cædat: ne alia damnoſa faciat: & ita in patre procedat d.§. fructuarius, l.æquiſſimum, & §. conductor,l.in fraudem : faciunt quæ ſuperius dixi cum Bar. Pau. Alex. in l.Imperator.ff. ad Trebel.de remouendo patrem malè adminiſtrante.Hinc infero poſſe patrem remoueri in hoc articulo, ſi notabiliter deteriorem reddat proprietatem, cædendo arbores frugiferas,uel ſimile damnum dando argu.tex.in l.& elegãter.vii.§.j.ff.de dolo,ibi:*uel ædificia diruit:uel arbores excidit:uel vineas extirpauit:*& l.ii.ff.ſi uſusfr. peta.ibi:*arbores deiecisſet, aut ædificium demolitus, aut aliquo modo deteriorem uſumfructum*. Receptũ eſt enim poſſe fructuariũ repelli ob hanc cauſam,per tex.in l.hoc amplius. ix.§.ulti.ff.de damn.infect.ibi:*eum quoq; fructuarium qui nõ reficit à domino uti frui prohibendum*: tradit ut receptum Alex.in d.l.diuortio.§.ſi fundum.Paul.in Auth.qui rẽ nu. 3.& ibi Dec.n.5.C.de ſacroſ.eccle.Tiraq. d.libro de retr. cõuen.§.iii.gl.j.n.22.Ioan.Hanibal in l.nemo poteſt, nu. 168.ff.de lega.j. Molin.in conſuetu.Pariſ.§.j.gl.j.nu.31. fol.xiiii.Carol.Ruin.li.ii.conſi.ultimo,nu.31.& ſeq.licet enim uſufructuarius cautione præſtiterit ex qua conueniri poſſet, id non tollit hoc remedium, ſecundum Paul. in d.Authen.Idem in Emphyteota,licet eius ius ſit perpetuum, uideaturque maius:repelli enim poteſt, ſi arbores frugiferas cędat:uel rem deteriorem faciat,vt notat Bal. in d.l. diuortio.§.ſi fundũ: cuius opinio recepta eſt(quod plenè oſtendam,quia Ioan.Imol.& Roma.ibi dubitant,&

Iaſon.

Iaſ.ibi contradicit:& Ang.Aret. & Math. de Afflictis ſtatim referendi quia etiã dubitat Chaſſ. in cõſuetud.Burg. rub.iiii.§.vi.ad fin.n.18.Sed Bal.ſententiam defendit Alex.in d.§.fundum probãt Pau.& Deci. in d.Authen.Cæpol.in d.cap.de montibus.Tiraq.ubi ſup.Iaſ.in l.j.nu.99. C.de iur.emphyt. Sigiſmun.conſi.feud.xxviii.nu.3.& ſequen.Aymon.conſi.ccc.nu.1. & ſequen.gl.conſue.Catha lon.pagi.cxx.nu.38.& nu.41.& Pau.Picus d.§.Titia cum nuberet,nu.120.ubi eam dicit communem:& ita fatetur Iaſ.in d.§.ſi fundus,& ita conſuluit, ut patet conſilio 17. libro j.ubi utiliter declarat: & in d.Authen.qui rem,nu. 6.& Franciſ.Zoanet. ubi notabliter ampliat. librum rer. quotidia.c.lvi.Idque placere debet in odiũ malignè vtentium.Nec enim proprietario eſſet bene conſultum,ſi uſuſructuarius vel emphyteota rem deteriorẽ faciens, non repelli poſſet: cum tempore veritas occultaretur,& difficilis probatio,vel impoſſibilis redderetur.Ex his cauendum eſt ab Ang.Aret.in §.ſi.col.ii.nu.3.Inſtitu.de uſufr. ubi indiſtinctè ſcripſit,emphyteotam uel fructuarium,re malè vtentẽ,nõ repelli,ſed cõueniri poſſe actione leg.Aquiliæ,vel ex cautione præſtita.quod etiã tradit Mathæ. Afflic.lib.iii.feud.in titu.ſi de feud.fuer controuer.inter domi.& agna.§.licèt uaſallus,nu.14.fol.xxxvi.non aduertentes contrarium eſſe receptiſſimum.In eadem collatione uſusfructus paterni ad alios, eſt alia prærogatiua.ix. vt patet abſque filio per ſe poſsit accipere poſſeſsionem aduẽtitiorum, ex verbis huius l.& l.cum oportet: dum patri adminiſtrandi & agendi poteſtatẽ deferunt,ac ſi dominus eſſet:diuerſum autẽ eſt in alio fructuario.Et hanc differẽtia expreſsim tradit Alberi.in l.cum oportet,ad fi. princ.probatque eam Boeri.deciſio.cxcix.n.9.dicens eſſe ſpeciale in patre legitimo adminiſtratore:citatq; plures Doc.aſſerentes non poſſe aliũ fructuarium poſſeſsionem accipere,niſi à manu hæredis,vel proprietarij,ut ꝑ Alex.conſi.l.num.5.libro vii.Soci. conſi.cxxxi.nu.8.li.j. qui loquuntur etiam de uſufructuario vniuerſali. Et ita Pariſi.conſi.xxxvii.nume.2.lib.iii. & in alijs fructuarijs ſcribit. Roma.conſil.cccxii.Boer.conſil.xix. Idemque vt

L rece-

receptiſſimum tradit Aymo.Crauet.in l.j.num. 142. ff.de leg.j.Et in vſufructuario uniuerſali ex teſtamento, idem fatetur Deci.conſ.ccccxviij.nume.3.ubi id limitat in caſu uxoris relictæ fructuariæ:quod tamen non eſt ſine dubio, ex Alex.conſ.lvj.ad fin.li.iij.de quo etiam dubitat Paul.à monte Pico,in §.Titia cum nuberet.q.xlv.nu.137.ad fi.& in propoſito tradit Gozad.conſ.xxj.nu.17. & conſil.xcix.
62 Quod autem communiter dicunt Doct.ſup.citati conſonum eſt iuris regulis.Si enim uſusfructus cõſtituutur inter uiuos,neceſſaria eſt poſſeſſio ex uoluntate conſtituentis,uel authoritate iudicis l.ſi ex ſtipulatione, & ibi Bart. Bar.& Iaſ.ff.de acq.poſſ. ſi autem uſusfructus teſtamento relinquatur,non poteſt poſſeſſio accipi niſi à manu hæredis,cũ id neceſſariũ ſit ét in rebus plenè relictis, in quibus nihil manſurum ſit penes hæredem l.non dubiũ C.de leg. & l.j.ff.quor.leg.poſtquã uerò fructuarius ab hærede uel proprietario poſſeſſionẽ conſequitur, actiones exercebit cõtra debitores,& alia faciet per ſe,quatenus uſusfructus extenditur:ut colligitur ex Alex.in d.conſ. notat Deci.d. conſ.ccccxviij.nu.8.Anchar.conſ.iij.facit l.j.§.ulti.cum l. ſeq.ff.uſusfruct.quemadm. caue. Hinc patet huic reſolutioni non aduerſari doctrinam Bar.in l.j.nu.vj.ff.de leg.j. dum ſcribit uſumfructum in teſtamento relictum,ipſo iure legatario acquiri ante traditionem hæredis, ut alia relicta:id enim non excuſat legatariũ, ſi accipere uelit poſſeſſionem abſq; authoritate hæredis,per ſupra dicta iura. Et opinio Bar.recepta eſt ſecundum Alex. in d.conſilijs, & Alcia.in l.ii.§.& harum,nu.51.ff.de uerborum obl. Iaſ. in d.l.j.nume.62.cum ſequen.licet Areti.ibi dubitet, col. penul.nu.iiij.ad fin.cui Iaſ.ſatisfacit, limitans doctrinam Barto.ut procedat in legato,non autem in fideicommiſſo: facta differentia inter relictum per uerba directa,& relictum per uerba obliqua:idque probat Alcia.ibi,num.42. Sed Barto.d.num.6.apertè contradicit:& Iacob. de Nigr. nume.145.ad fi.& Crauet.nume. 142. quibus ego accedo reiecta ex uerborum differẽtia: & ita indiſtinctè loquitur
63 Bal.in l.prima ad fin.C.com nu.de lega. Circa iudicialia, habet hæc l.poſſe patrem in aduentitijs agere:ut patet ex
tex.

rex.ibi *per ſe poſcere* : & eodem modo agentibus reſponde-
re:ut in uerſic.*litem inferentibus reſiſtere*.Idemq́; colligitur
ex l.cum oportet §. non autem ibi : *pleniſſimam poteſtatem*.
Qua in re non parum uariant Doctor.circa modum agen
di uel defendendi.Barto.autem hic per uerbum : *debet* ui-
detur innuere neceſſarium eſſe, ut patre agente uel con-
uéto in aduentitiis,addatur in libello nomen legitimi ad-
miniſtratoris:& idem uult Ang.hic, nume.7. ad fin. quod
etiam ſentire uidetur Bart.in l.pater qui caſtrenſe, num.
2.ibi, *vt legitimus adminiſtrator*.ff.de caſtren.pecu. & in l.ſi
infanti,nu.2.C.de iur.delibe. Idem ut receptum tradit Fe
ly.in c.cum olim,col.iiij.uerſi.quo autem,de teſtibus,ibi,
debet adminiſtratorio nomine:& ita Fulgo.hic,nu.7.ibi, *ver-
ba libelli referenda ſunt ad perſonam filij*:& cum Fulgo.Corn.
hic,nu.3.& idem uult Faber hic,& Matthæ.de Afflict. lib.
ij.conſtitu.Rubr.ix.nu.12.ad fi.ibi,*formabitur contra filium*.
ultra quos omnes addo gl.quæ idem uoluiſſe uidetur,in l.
cum dos.vij.uerb.nec proderit.ff.de pact.dotal.ibi,*filiæ no
mine agere:*Et ſubdit Bar.hic, ex cōmuni practica tunc no-
minari ſolere patrem & filium:idem ſcribunt Sal.& Cor.
& uerè ea uidetur ciuilior agendi forma quam uſus obſer
64 uat.Dum autem Doc.utuntur uerbo,*debere:*uidentur in-
nuere(vt dixi) neceſſarium eſſe pro forma libelli & iudi-
cii, ut pater agat uel conueniatur expreſſa ea qualitate
¶ legitimi adminiſtratoris. Ego autem ueriſſimum credo li
bellum,& iudiciū ſuſtineri,licet ea clauſula non addatur;
nec tam inhærendum eſt formulis in iure odioſis, ut patet
in l.i.C.de form. ſubla. quod maximè probatur, quia in
proſecutione cauſę ſemper deducitur,& latius explicatur
ius litigantis:& ita conſtabit patrem agere uel conueniri
ut legitimum adminiſtratorem:quæ probatio apta ſuſti-
net etiam libellum defectuoſum,ex glo.celebri in l.i. §.ſi
quis argentum,uerb.iuranti.ff.de poſ.ibi,*niſi poſteà probe-
tur:*quam Doctor.extollunt,ut per Fely.in c.ii.nu.4.colu.
ii.de libel.obla.notabiliter Iaſ.in l.j.ex nume.6.ff.de offi-
cio.aſſeſſ.Idq́ue planius apud Luſitanos, aliasq́; nationes
quibus uiget ſalubris.l.uel conſuetudo.ut iudicetur ſecū-
dum ueritatem probationis, non obſtante ineptitudine

libelli,uel proceſſus errore:quod iuuatur ex tex.notab.in l.fin.§.fi.ff.quod met.cau. quē notat Bal.ibi:ſentit enim I.C.non irritanda acta, quibus ius & ueritas conſtat, licet circa ordinem procedendi ſolennia omnino ſeruata non ſint:ut colligitur ex d.§.fi.ibi.*Quamuis non extra ordinē exactione m fieri, ſed ciuiliter oportuit:quæ tamen ſolutioni debitæ quantitatis profecerunt,reuocari inciuile eſt.* De quo agit Iaſ. uidendus,in l.à diuo Pio.§.in uenditione,n.12. ff. de re iudic.Pau.& Alex.in l.ſi cum nulla.ff.eodē.Anchar. eleganter conſi.ccxii.Deci.conſi.ccccclix.n.19.Mathæ.de Afflict. lib.j.conſti.rub.xxv.n.32.Areti.in d.§.nihil cōe.col.ii.nu. 7.& ibi Rip.n.74.Iacobin.in l.ſi de vi,in fin.ff.de iudi.Rebuf.in j.tomo cōſtit.Gallic.pag.cxxxj.poſt Iaſ.in l.iubere cauere.nu.5.ff.de iuriſdi.omni.iudic.Tutius igitur eſt, libellum & iudicium ſuſtinere, patre agente uel conuento in aduentitijs,ex mente gl.hic melius ſentientis, uer.legitimam,ibi,*quocunque modo fiat non eſt ius*:quod nudè tangit remiſſiuè Chaſſ.in conſuet. Burg.Rub.vj.§.v.n.5.fol.cexviii.Ex quibus etiam tutius puto, ut libellus & iudicium

¶ ſuſtineatur conuento patre,nō expreſſo nomine filij præſentis & maiois infante, de quo ſtatim plenius. Idem etiā puto,vt quamuis filius abſens ſit, uel infans, poſſit pater agere,uel conueniri,expreſſo nomine filij,id eſt tanquam legitimus eius adminiſtrator:nec ſit de forma neceſſaria, vt pater tunc agat uel conueniatur nomine proprio:reiecta differentia Pau.hic.nu.2. ad fi.quem ſequitur Corne.

¶ 5 nu.3.Ea enim forma,ut dixi,nec ualidat nec irrita proceſſum. Ex verbis huius l.& l.cùm oportet:dū patri pleniſſimā poteſtatem deferunt, agendo & defendendo in aduentitijs,infertur contra glo.quam rectè Docto.cōiter reprobarunt,dum gl.volebat, non poſſe patrem procuratorem conſtituere in cauſa filii,ante litem conteſtatam per l.neque ſupra. de procurato. quæ loquitur de tutore & curatore, nec ad patrē extendi debet,ſecundū Cyn.Bart.Albe. Bal.Ang.Salyc.Pau. & eſt cōis ſententia ſecundum Fulg. & Corn.& ſecundum Imol.in c.accedens,nu.5. de procurato.ſecundum Roma.conſi.ccxlj.nu.10.Mathaſil.notabi. exc.Alex.nu.6.& Iaſ.nu.4.in fin.in d.l.neque, Tiraq.in l.ſi

vnquàm, in princi. nu. 29. Cur. in l. præſes. nu. 14. in fin. C. de tranſactio. Ang. Areti. in §. ſin autem. nu. 7. inſti. de ſatiſda. Rober. Maran. in l. ſi actor, nu. 11. de procurat. Marc. Mant. lib. j. locor. cap. xviii. & hanc concluſionem extollit Bal. in c. fi. nu. 5. de iu. calum. licet gl. non bene referat: & hæc recepta opinio nō bene reſtringitur à Fulg. hic, nu. 5. nec puto uerum, quod tradit Specu. de libel. concep. §. nunc uidendum. in fine, ut neceſſum ſit tunc procuratorem agere debere nomine patris & filij ſimul, licet eum ſequatur Imo. in c. accedens num. 5. de procura. Sed magis ſuſtinebo iudicium ſiue procurator agat nomine patris,
65 ſiue filij, ex hic deductis. Sed in hoc aduertendum eſt, q, quàm plures Doctor. ex ſup. citatis hoc indiſtinctè aſſerunt: ut ſcilicet, pater poſſit agere, & procuratorem conſtituere, non expectato conſenſu filij, cuiuſcunq; ætatis filius ſit. Et hoc probare uidetur Barto. hic, n. 1. & apertius Bal. nu. 8. dicens magnos uiros contradicere, ſentiens de Innocē. ut proximè adducam: & hanc ſententiam indiſtinctè à noſtris teneri, aſſerit Paul. hic nu. 2. uerſ. dicit tamen, & hoc vult Barto. in l. fin. §. ubi autem, in princi. infr. titul. j. & hanc dicit communem ſententiam legiſtarum Imol. in l. fin. §. pupillus, nu. 3. ff. de uerb. obliga. & ibi Aretin. n. 5. Sed in hoc mira eſt Docto. uarietas: dixit enim Innoc. in d. c. accedens, de procurat. n. 1. non poſſe patrē ſine filio procuratorem cōſtituere, nec agere, nec defendere in aduentitijs, ubi filius eſt maior ſeptennio, per tex. terribilē, & qui uidetur apertus in d. l. fi. §. ubi autem in unum infr. titu. ſeq. ibi, *adhibeatur autē etiā filiorum conſenſus, niſi ad huc in prima ætate ſint conſtituti*, per quem tex. Iuſtini. mirabiliter reſtringit poteſtatem à Conſtantino hic conceſſam patri: hic enim nullum uerbum de conſenſu filij, ibi autem filij conſenſus exigitur, & ita ibi notant Cyn. & Salyc. & Angel. & Corn. & ita iudicauit Deciſio Capellæ Toloſ. q. cv. idem conſuluit Roma. per illum textū d. conſi. ccxlj. nu. 10. & cum Innoc. ita reſoluunt Imo. & Areti. d. l. fi. §. pupillus. ff. de uerb. oblig. uti Areti. ad finem dicit non poſſe reſpōderi ad illū tex. per quem ita etiā tradit Alb. in l. ſi longius. §. ſi filius. num. 4. ff. de iudi. & ita concludere ui-

detur Pau.in illo.§.nu.3 & ſequen.& Fulgo.nu. 4.& eſt in hoc ſummè notab.tex.ille ſecundum Rom.d.conſi.& poſ-
¶ ſent per eum irritari plures proceſſus, deficiente conſenſu filij,ſecundum Fulgoſi.Angè. & Corne.ibi,quod etiam colligitur ex Pau.ibi,nu. 5. ibi, *quod iudicium ſit nullum*. & ita cum Inno.aſſerit Ang.in §.actiones autem.nu.4.Inſtit. de actio.quod etiam probare uidetur.idem Ang in §. pupillus,nu.7.Inſtit.de inutil.ſtipula. Vnde ſi benè attendas hæc uidetur receptior opinio legiſtarum & Canoniſtarũ quicquid Imol.& Aret.dixerint d.§.pupillus:& Aufred.in addit.d.deciſio.Capell.Et verè tex.in d.§.vbi autem, videtur omni ſolutione maior,& mire reſtringit(vt diximus) poteſtatem in hac.l. patri conceſſam:ad quod non aduerterunt Alex.& Iaſ.d.l.nec.C.de procur.Curt. & plures ſup.
¶ citati. In quo articulo quia frequẽtiſſimus eſt,& maximè animaduertendus illud pro Innoc.vrget,ꝙ d.§.vbi autem, vt poſterior,potuit addere & detrahere huic.l. Vnde ſi cõtra Innoc.arguas ex hac.l.facilis eſt reſponſio ex nouiore conſtitutione Iuſtinia.in d.§.iuxtà. l. non eſt nouum, cum ſeq.ff.de legib.maximè cum hæc l.apertè non excludebat conſenſum filij,quem ibi Iuſtin.exigit.Nec placere poteſt quod quidam tentabant,quos merito improbant Salyc.& Corn.in d.§.vbi autem . dicebant enim hanc l. procedere in maternis,illum vero textum in aliis aduentitiis:par .n. ratio eſt regulariter in his omnibus iam æquiparatis in l. cùm oportet. Cum autem Barto. non obſtantibus verbis dicto §.audacter aſſerat,non eſſe neceſſarium conſenſum filij,minus placere poteſt quod ipſe reſpondet ad illum. §. dicit enim cum Iac.Butr.vt dum tex. exigit conſenſum filij,intelligatur filius conſentire tacitè. & ſic vbi non contradicit: quod tamen ſatis videtur contra literam textus, ibi, *adhibeatur etiàm filiorum conſenſus*, quæ uerba non poſſunt applicari taciturnitati,vel pacientiæ,maximè in filio impubere. Aduerto etiam quòd in conſtitutione procura-
¶ toris, verior uidetur ſententia Bartol. eamque receptiorem puto,vt ſine filio poſſit pater procuratorem conſtituere in aduentitiis,per hanc l.cui in hoc Iuſtin.nihil addit in dicto §. in quo tantum loquitur de iudiciis, vt patet ibi,
ſuſcipiat

ſuſcipiat actiones & moueat. quod rectius videtur aduertere Bald.ibi nu.1.quem probare uidetur Pau. nu.4.& Marãt.d.l.ſi actor,nu.11.& Alex.hic ad Bar.& in hoc rectius dixiſſent Imol.& Areti. opinionem.C.& Bartol.communem eſſe,& ita ſaluo aſſertionem Paul.hic,aſſerentis com munem eſſe,noſtrorum contra Innoc. & conſequenter ca
¶ uendum eſt à Corn.hic,& ab omnibus ferè aliis ſup.citatis,miſcentibus articulum cõſtituendi procuratoris, cum articulo agendi uel defendendi in iudicio. Quæ tamen di uerſa ſunt,ut patet re ipſa,cum autem huic l.non addatur aliquid à Iuſtin. circa procuratorem: non eſt mutandum quod expreſſim non corrigitur,vt l.præcipimus. C. de appellat.cũ vulgaribus poſſetq; conſiderari pro ratione differentiæ maius periculũ in agendo vel defendendo, quàm in conſtituendo procuratore,ut ſic cautius agatur in eo in quo maius periculum vertitur.Circa illum.§.& in hoc articulo,ob varietatem Doct.tedioſo:licèt quotidiano: aduerto duriora eſſe verba Iuſtiniani ibi, dum inquit, *adhibeatur conſenſus*, quàm ſi ſimpliciter diceret *conſentiente filio* verbum enim *adhiberi*: apertè ſignificat conſenſum expreſſum de quo conſtare debeat extrinſecè: nec verificatur in taciturnitate vel pacientia,ex notat.in l.ij.§.voluntatem ff.ſolut.matri.Fateor autem (ſi textus ille non ſtaret)æquiorem videri Bar.opinionem, ne pater legitimus adminiſtrator, filij conſenſu egeret,maximè ante uirilem ætatem.quo magis miror deciſionem illius textus iuncta communi omnium interpretatione: Quid enim iuuabit conſilium uel conſenſus filij impuberis,vel etiam puberis ante virilem ætatem?malis enim cõſultor erit minor:iuxta l.j.ff.de minorib.& l.fin.C.de legit.tuto.nec tam ſtrictè agendum videbatur cum patre,de quo lex omnia cõfidit: Vndè ob authoritatem Bar. & æquitatem eius opinionis, admittenda videretur quælibet reſponſio colorata,ad d.§. ne rigor eius iniquus reddatur: ne etiam proceſſus facile
¶ irritentur,quod eſſet reip.incommodum.Cogitabam igitur an poſſet reſponderi ad illũ textũ ut loquatur de cõſilio,non de neceſſitate, vt aliquãdo ſcribentes reſpondere ſolent.Sed non placet,quia verba illa *adhibeatur etiam conſenſus*

dictarum legum:*quia niſi liceat legatarijs cædere ſyluam, & vedere quemadmodum uſufructuarijs licet nihil habituri eſſent ex legato*. Vides igit ibi,ne relictũ maneat inutile,extendi de minori ad maius, cõtra proprietatẽ verborũ.Ideoque deciſi.d.l.diuus,non immerito extollitur à Docto. ut trā dit Iaſ.in l.j.n.1.ff.de eo ꝙ cert.loc.idẽ Iaſ.in l.quoties,n. 1.ff.de verb.obl.Areti.in l.quod in rerum.§.j.& ibi Iaſ.n.
¶ 12.ff.de leg.j.Tiraq.de retrac.conuẽ.§.iii.gl.j.nu.28. Sed quo ad d.l.vſufructuarius non obſt.l.diuus.qa in hac licèt amplietur verbũ tñ non mutatur rei forma vel ſpecies:& ita non offenditur regula d.l.v.ff.quib.mod. uſusfr.amit. Aduerto etiã ꝙ Aret.Iaſ.in d.locis,& Alc.in l.j.§.ſi qnia ita,nu.32.uel 37.ſecundum diuerſas editiones.ff.de verb. obl.adducunt d.l.diuus,tanquã difficilem,contra non nulla iura quibus aliquando legatũ corruit,ne verba extendantur: & ſic intelligunt in illa l.verba extendi, ne actus
¶ irritetur. Sed verius uidetur dicendum ꝙ ibi non timetur,nec vitatur nullitas: licèt enim maneret legatũ uſus, vt uerba ſonabant, nõ erat relictum nullum,nec actus carret iuris effectu, ſed facti vtilitate. utilius autem reddi-
58 tur intelligendo uſumfructũ relictum cenſeri.Nec omitto ꝙ gl.in d.l.diuus,intelligit ſyluam de qua ibi eſſe in loco remoto:alias nõ foret legatum inutile, nec verba extenderentur,quia uſus ſyluæ propinquæ, vtilitatẽ adferret:& ita Alberic.ibi & nouiſſimè Coſtal.ibi in ſuis annotatio. Angel.in l. arboribus,ff.de vſufruct.Fab. & Ang.in §.j.Inſtit.de uſu.& hab. quod ut receptum tradit Bellon. conſi.xlix.num.11.Cæpol.de ſeruitu.ruſti.cap.xxii.num. 9.in fin.Socin. nepos conſi.cvi.num.6.libro primo.idque probat Fulgoſ.in dicta l.diuus. dicens textum ibi mirabilẽ, quia uſus eo caſu nunquã uideretur prorſus inutilis. Ego aduerto hãc interpretationẽ cõmunem:reddere deciſionẽ minus dubitabilem, fateor enim, ſi intelligas ibi ſyluam remotam, quod inutilius eſſet legatum:& magis militaret ratio tex.Sed diuinatoriũ eſt ſubaudire ibi ſyluam eſſe remotam, nec facile eſſet decernere, quando diceretur propinqua:& ſic communis interpretatio diuinatoria eſt, & reddit l.deciſionem incertam.Vnde uidetur

tur uerius intelligendum ſine diuinatione, ſecundum tenorem literæ: ut ea deciſio procedat ex natura rei, nõ ex longinquitate loci. Si enim rem attendas, cõmuniter uſus ſyluæ minimam affert vtilitatem ei, qui ligna non poſſet cædere & vendere, (vt negatur uſuario) & licèt aliquid utilitatis afferre poſſet, ea certè ita minima eſſet: ut nulla cẽſeri debeat: iuxta textum in prin. Inſtit. ad l. Falcid. ibi, *pro nullo aut minimo lucro*: maximè cum & vſuſructuarius ſyluæ, grandes arbores cædere nequeat: ut in l. xii. ff. de uſufruct. ut ſtatim. Quanto igitur minoris vtilitatis eſſet vſus ſyluæ, cum etiam vſusfructus tam reſtrictus ſit? Quę omnia iuuantur ex eo quòd communiter ſyluæ oppidis & locis quibus homines habitant: facit etiam, quod alias ex qualitate perſonæ in eadem materia, ad ampliandum relictum uſus, habet textus in l. plenum. §. equitij. ff. illo tit. Atque ita deciſio. l. diuus, iuſtificatur ultra ſcribent. à quibus circa eandem l. deuiat Connan. aliquid tangens,
59 lib. quarto c. v. fol. pen. Conferendo uſumfructum patris ad alios, infertur octauo ad quæſtion. cædendi ligna & arbores, de qua in fructuario, habetur in l. item ſi fundi. x. §. fin. & l. ex ſylua xi. cum ſequent. & l. æquiſſimum xvii. §. fructuarius. ff. de uſufru. De viro in bonis dotalibus l. diuortio. §. fundũ. ff. ſol. ma. cũ alijs, ut per Bar. Pau. Alex. & alios ibi, & de cõductore fiſci. l. in fraudẽ. xlv. §. cõductor. ff. de iur. fiſc. omitto alios minus iuris habẽtes. in hoc d. l. ex ſylua diſtinguit ĩter ſyluã cęduã & nõ cęduã: ex iurib. aũt ſup. citatis, maximè ex d. §. fructuarius, & §. cõductor, & in l. ſylua. xxx. ff. de verb. ſig. & ibi Alc. colligitur, ſyluã nõ cæduã appellari, quæ habet arbores frugiferas, quæ ſi ne incõmodo rei cędi non poſſunt. Colligitur etiã ex Doctor. ſyluam non cæduam appellari, quãdo arbores cæſæ non renaſcuntur: vt tradit Paul. à monte Pico. in §. Titiæ connuberet, num. 115. ff. de legatis ſecundo, & Sigiſmun. Lofre. conſi. feuda. xxviii. In eadem re, poſt. dict. l. ex ſylua ſequitur. l. ſed ſi grandes: quæ indiſtinctè habet, non poſſe fructuarium grandes arbores cædere. Angel. autem & & Doctor. in dicta l. ex ſylua, Picus & Lofred. ubi ſupra Alexand. Pariſ. & ferè omnes ſtatim citandi, apertè intel

ligunt

ligunt d.l.ex ſylua.& l.arboribus.ff de vſufruc. & alij iu ra,etiam ſi vſusfructus ſit tantum ipſius ſyluæ:nam ſi aduertas ad di.l.ex ſylua, cum ſequentibus,quæ negant omnino facultatem vendendi, & nullam inciſionem arborũ permittunt, niſi ad vſum rei, nimis reſtrictus eſſet talis vſusfructus, & ferè nullius vtilitatis:maximè quando fructuarius non haberet rem, ad cuius utilitatem vti poſſet lignis ſyluæ. Ego autem contra ſcribentes intelligo reſtrictionem d.l.ex ſylua, cum ſequent.procedere,ubi vſusfructus principaliter erat alterius rei, cui ſylua accedebat, ideoq; minor vſus in ipſa ſylua cõceditur. Quòd ſi vſusfructus ſpecificè in ſylua conſtituatur,non tã ſtrictus erit, imò vltra vſum rerum cædere & vendere licebit,vt probat textus in l.Diuus.ff. de vſu & habita,& in terminis id probat textus in d.l.x.ad fi.ibi, *niſi forte*: ff. de vſufr.ubi gl.id aduertere videtur:licèt eadem gl.variet in d.l.ex ſylua. Quæ reſolutio rationem habet:amplius enim ius reſultare debet ex conceſſione, ſpecificè & principaliter facta, quàm ex generali & acceſſoria.Itẽ in vſufructu ſpecialiter in ſylua conſtituto,ſi negares facultatem cædendi & vendendi,inutilis redderetur vſusfructus:non ita qñ conſtituitur in vinea,uel alia re, cui ſylua accedit: quod iuuatur ex conſideratione I.C.in l.fundus qui locatus.ff. de vſufr.gl.& Bartolus in l.pediculis.§.cum quæreretur. ff.de auro & argẽto legato.Et hunc ſenſum verius loquitur d.l.ex ſylua, ibi,*in uineam*:& d.l.arboribus,ibi *quantũ ad villæ*, ex quibus colligitur ibi:uſumfructum principaliter ſyluæ non eſſe, ideoque non tam amplius vſus conceditur. Ex his intelligit poteſt textus in d.l. ſed ſi grandes.duodecima, ff.de vſufr. quam Angelus & alij & Alc. d.l.ſylua cædua, numero 3.& alij communiter intelligunt, cum gloſſa ibi,& in l.ſequent.de ſylua non cædua. At I.C.ibi indiſtinctè loquitur,& continuatiuè, poſt dic. l.ex ſylua,quæ de cædua & non cædua agit: & ſic diuinatorium eſſet, & contra regulam l.iam hoc iure, ff.de vulgari reſtringere dic.l. ad arbores frugiferas tantùm, quod aliqualiter videtur aduertere Fulgoſius, meliuſque intelligitur ſecundum terminos proximè notatos, quod

quod vſusfructus principaliter ſyluæ non erat. Si enim
ibi tantum ageretur de arboribus frugiferis, vel non cæ-
duis, non oportebat ſolas grandes arbores excipere. In
eodem articulo variant Doctõ. circa arbores non frugi-
feras: alij enim eas cæduas appellant, ſi renaſci poſſunt,
licèt longo tempore: ideoque eas in fructu eſſe dicunt,
poſſeque vſumfructuarium indiſtinctè eas cædere & ven-
¶ dere: ut tradit Alexand. conſil. cxviii. nu. 3. & nu. 7. libro
v. & ita Curt. ſen. conſi. lxx. nume. 8. ad fi. Pariſ. conſil. cxj.
nu. 32. lib. j. qui hoc vt receptum aſſerunt. Sed Picus d. §.
Titia cum nuberet, nu. 116. dubitat, & magis probare vi-
detur contrariũ: & his non relatis, Arnulphus Ruzeus in
trac. de iur. regal. priuile. lvi. ad fi. verſi. iiii. ubi ſecurè in-
telligit de arboribus, quæ cæſæ breui renaſcuntur & cre-
ſcunt, & ita receptum tradit Sigiſmun. d. conſi. nu. 4. ibi,
non cito. & nu. 6. ibi, *quæ non cito*: & nu. 8. ibi, *non breui*. Et
hoc uerius videtur: nõ enim pullulare & renaſci dici de-
bet, ꝙ annorum multitudinem exigit: arg. l. antepe. ff. fa-
mil. erciſ. ibi, *tam difficilis*: & l. j. § j. ff. de flumin. uerſi. *ſi ta-*
60 *men*: ad frequentiora enim iura adaptãtur. Quibus vtili-
ter præmiſſis in fructuario, eadem videtur Doct. indiſtin-
ctè applicare ad patrẽ legitimum adminiſtratorẽ: vt ſcri-
bit Ang. in l. fi. §. fin. autẽ æs alienũ, in fi. infr. tit. prox. Cæ-
pol. de ſeruitu. ruſt. c. xxii. de mõtibus, n. 13. Tiraq. de re-
¶ tract. conuenit. §. iii. gl. j. nu. 22. Ego autẽ eam æquipara-
tionẽ non ita indiſtinctè verã puto: video enim ex ſupra-
dictis iuribus, in hoc articulo reſtrictũ nimis eſſe ius fru-
ctuarij, etiam in his quæ proprietatẽ deteriorẽ non face-
rent: nec tam amarè cum patre agendũ putarẽ, nec exten-
derẽ d. §. fi. l. itẽ ſi fundi & d. l. ex ſylua cũ ſeq. de fructua-
rio ad patrẽ legitimum adminiſtratorẽ. Conſidero enim
in alio fructuario aliquando præſumi fraudẽ: quia for-
taſſe volet durãte ſuo vſufructu, plus debito vti re cũ dã-
no proprietatis l. & hæc diſtinctio. 38. §. j. & ibi Bart. ff.
loca. quæ ſuſpicio ceſſat in patre, qui omnia præſumitur
filijs parare. l. nihil, ff. de bon. liber. ibi, *cum omnia quæ no-
ſtra ſunt, liberis noſtris ex voto paremus*: & l. ſcripto. §.
fin. ff. unde liber. Nec valet argumento de alio fructua-
rio

Iaſ.ibi contradicit:& Ang.Aret. & Math. de Afflictis ſtatim referendi quia etiã dubitat Chaſſ. in cõſuetud.Burg. rub.iiii.§.vi.ad fin.n.18.Sed Bal.ſententiam defendit Alex.in d.§.fundum probãt Pau.& Deci. in d.Authen.Cæpol.in d.cap.de montibus.Tiraq.ubi ſup.Iaſ.in l.j.nu.99. C.de iur.emphyt. Sigiſmun.conſi.feud.xxviii.nu.3.& ſequen.Aymon.conſi.ccc.nu.1. & ſequen.gl.conſue.Cathalon.pagi.cxx.nu.38.& nu.41.& Pau.Picus d.§.Titia cum nuberet,nu.120.ubi eam dicit communem:& ita fatetur Iaſ.in d.§.ſi fundus,& ita conſuluit, ut patet conſilio 17. libro j.ubi utiliter declarat: & in d.Authen.qui rem,nu. 6.& Franciſ.Zoanet. ubi notabliter ampliat. librum rer. quotidia.c.lvi.Idque placere debet in odiũ malignè vtentium.Nec enim proprietario eſſet bene conſultum,ſi uſufructuarius vel emphyteota rem deteriorẽ faciens, non repelli poſſet: cum tempore veritas occultaretur,& difficilis probatio,vel impoſſibilis redderetur.Ex his cauendum eſt ab Ang.Aret.in §.fi.col.ii.nu.3.Inſtitu.de uſufr. ubi indiſtinctè ſcripſit,emphyteotam uel fructuarium,re malè vtentẽ,nõ repelli,ſed cõueniri poſſe actione leg.Aquiliæ,vel ex cautione præſtita.quod etiã tradit Mathæ. Afflic.lib.iii.feud.in titu.ſi de feud.fuer controuer.inter domi.& agna.§.licèt uaſallus,nu.14.fol.xxxvi.non aduertentes contrarium eſſe receptiſſimum.In eadem collatione uſusfructus paterni ad alios, eſt alia prærogatiua.ix. vt patet abſque filio per ſe poſsit accipere poſſeſsionem aduẽtitiorum, ex verbis huius l.& l.cum oportet: dum patri adminiſtrandi & agendi poteſtatẽ deferunt,ac ſi dominus eſſet:diuerſum autẽ eſt in alio fructuario.Et hanc differẽtia expreſsim tradit Alberi.in l.cum oportet,ad fi. princ.probatque eam Boeri.deciſio.cxcix.n.9.dicens eſſe ſpeciale in patre legitimo adminiſtratore:citatq; plures Doc.aſſerentes non poſſe aliũ fructuarium poſſeſsionem accipere,niſi à manu hæredis,vel proprietarij,ut p Alex.conſi.l.num.5.libro vii.Soci. conſi.cxxxi.nu.8.li.j. qui loquuntur etiam de uſufructuario vniuerſali. Et ita Pariſ.conſi.xxxvii.nume.2.lib.iii. & in alijs fructuarijs ſcribit. Roma.conſil.cccxii.Boer.conſil.xix. Idemque ve

receptiſſimum tradit Aymo.Crauet.in l.j.num. 142. ff.de leg.j.Et in vſufructuario uniuerſali ex teſtamento, idem fatetur Deci.conſ.ccccxviij.nume.3.ubi id limitat in caſu uxoris relictæ fructuariæ:quod tamen non eſt ſine dubio, ex Alex.conſ.lvj.ad fin.li.iij.de quo etiam dubitat Paul.à monte Pico,in §.Titia cum nuberet.q.xlv.nu.137.ad fi.& in propoſito tradit Gozad.conſ.xxj.nu.17. & conſil.xcix.
62 Quod autem communiter dicunt Doct.ſup.citati conſonum eſt iuris regulis.Si enim uſusfructus cõſtituutur inter uiuos,neceſſaria eſt poſſeſſio ex uoluntate conſtituentis,uel authoritate iudicis l.ſi ex ſtipulatione, & ibi Bart. Bar.& Iaſ.ff.de acq.poſſ. ſi autem uſusfructus teſtamento relinquatur,non poteſt poſſeſſio accipi niſi à manu hæredis,cũ id neceſſariũ ſit ét in rebus plenè relictis, in quibus nihil manſurum ſit penes hæredem l.non dubiũ C.de leg. & l.j.ff.quor.leg.poſtquã uerò fructuarius ab hærede uel proprietario poſſeſſioné conſequitur, actiones exercebit cõtra debitores,& alia faciet per ſe,quatenus uſusfructus extenditur:ut colligitur ex Alex.in d.conſ. notat Deci.d. conſ.ccccxviij.nu.8.Anchar.conſ.iij.facit l.j.§.ulti.cum l. ſeq.ff.uſusfruct.quemadm. caue. Hinc patet huic reſolutioni non aduerſari doctrinam Bar.in l.j.nu.vj.ff.de leg.j. dum ſcribit uſumfructum in teſtamento relictum,ipſo iure legatario acquiri ante traditionem hæredis, ut alia relicta:id enim non excuſat legatariũ, ſi accipere uelit poſſeſſionem abſq; authoritate hæredis,per ſupra dicta iura. Et opinio Bar.recepta eſt ſecundum Alex. in d.conſilijs, & Alcia.in l.ii.§.& harum,nu.51.ff.de uerborum obl. Iaſ. in d.l.j.nume.62.cum ſequen.licet Areti.ibi dubitet, col. penul.nu.iiij.ad fin.cui Iaſ.ſatisfacit, limitans doctrinam Barto.ut procedat in legato,non autem in fideicommiſſo: facta differentia inter relictum per uerba directa,& relictum per uerba obliqua:idque probat Alcia.ibi,num.42. Sed Barto.d.num.6.apertè contradicit:& Iacob. de Nigr. nume.145.ad fi.& Crauet.nume. 142. quibus ego accedo reiecta ex uerborum dıfferẽtia: & ita indiſtinctè loquitur
63 Bal.in l.prima ad fin.C.com nu.de lega. Circa iudicialia, habet hæc l.poſſè patrem in adiecticiis agere:ut patet ex tex.

tex.ibi *per ſe poſcere*: & eodem modo agentibus reſponde-re:ut in uerſic.*litem inferentibus reſiſtere*.Idemq; colligitur ex l.cum oportet §. non autem ibi: *pleniſſimam poteſtatem*. Qua in re non parum uariant Doctor.circa modum agendi uel defendendi.Barto.autem hic per uerbum: *debet* uidetur innuere neceſſarium eſſe, ut patre agente uel conuēto in aduentitiis,addatur in libello nomen legitimi adminiſtratoris:& idem uult Ang.hic, numc.7. ad fin. quod etiam ſentire uidetur Bart.in l.pater qui caſtrenſe, num. 2.ibi, *vt legitimus adminiſtrator*.ff.de caſtren.pecu. & in l.ſi infanti,nu.2.C.de iur.delibe. Idem ut receptum tradit Fely.in c.cum olim,col.iiij.uerſi.quo autem,de teſtibus,ibi, *debet adminiſtratorio nomine*:& ita Fulgo.hic,nu.7.ibi, *verba libelli referenda ſunt ad perſonam filij*:& cum Fulgo.Corn. hic,nu.3.& idem uult Faber hic,& Matthæ.de Afflict. lib. ij.conſtitu.Rubr.ix.nu.12.ad fi.ibi,*formabitur contra filium*. ultra quos omnes addo gl.quæ idem uoluiſſe uidetur,in l. cum dos.vij.uerb.nec proderit.ff.de pact.dotal.ibi,*filiæ nomine agere*:Et ſubdit Bar.hic, ex cōmuni practica tunc nominari ſolere patrem & filium:idem ſcribunt Sal.& Cor. & uerè ea uidetur ciuilior agendi forma quam uſus obſer-

64 uat.Dum autem Doc.utuntur uerbo,*debere*:uidentur innuere(vt dixi) neceſſarium eſſe pro forma libelli & iudicii, ut pater agat uel conueniatur expreſſa ea qualitate legitimi adminiſtratoris. Ego autem ueriſſimum credo libellum,& iudiciū ſuſtineri,licet ea clauſula non addatur: nec tam inhærendum eſt formulis in iure odioſis, ut patet in l.i.C.de form. ſubla. quod maximè probatur, quia in proſecutione cauſę ſemper deducitur,& latius explicatur ius litigantis:& ita conſtabit patrem agere uel conueniri ut legitimum adminiſtratorem:quæ probatio apta ſuſtinet etiam libellum defectuoſum,ex glo.celebri in l.i. §.ſi quis argentum,uerb.iuranti.ff.de poſ.ibi,*niſi poſteà probetur*:quam Doctor.extollunt,ut per Fely.in c.ii.nu.4.colu. ii.de libel.obla.notabiliter Iaſ.in l.j.ex nume.6.ff.de officio.aſſeſſ.Idque planius apud Luſitanos, aliasq; nationes quibus uiget ſalubris.l.uel conſuetudo.ut iudicetur ſecūdum ueritatem probationis, non obſtante ineptitudine

 libelli,

libelli,uel proceſſus errore:quod iuuatur ex tex.notab.in l.fin.§.fi.ff.quod met.cau. quē notat Bal.ibi:ſentit enim I.C.non irritanda acta, quibus ius & ueritas conſtat, licet circa ordinem procedendi ſolennia omnino ſeruata non ſint:ut colligitur ex d.§.fi.ibi.*Quamuis non extra ordinē exactionem fieri, ſed ciuiliter oportuit:quæ tamen ſolutioni debitæ quantitatis profecerunt,reuocari inciuile eſt.* De quo agit Iaſ. uidendus,in l.à diuo Pio.§.in uenditione,n.12. ff. de re iudic.Pau.& Alex.in l.ſi cum nulla.ff.eodē.Anchar. eleganter conſi.ccxii.Deci.conſi.cccclix.n.19.Mathæ.de Afflict. lib.j.conſti.rub.xxv.n.32.Areti.in d.§.nihil cōe.col.ii.nu.7.& ibi Rip.n.74.Iacobin.in l.ſi de vi,in fin.ff.de iudi.Rebuf.in j.tomo cōſtit.Gallic.pag.cxxxj.poſt Iaſ.in l.iubere cauere.nu.5.ff.de iuriſdi.omni.iudic.Tutius igitur eſt, libellum & iudicium ſuſtinere, patre agente uel conuento in aduentitijs,ex mente gl.hic melius ſentientis, uer.legitimam,ibi,*quocunque modo fiat non eſt ius*:quod nudè tangit remiſſiuè Chaſſ.in conſuet. Burg.Rub.vj.§.v.n.5.fol.ccxviii.Ex quibus etiam tutius puto, ut libellus & iudicium ſuſtineatur conuento patre,nō expreſſo nomine filij præſentis & maioris infante, de quo ſtatim plenius. Idem etiā puto,vt quamuis filius abſens ſit, uel infans, poſſit pater agere,uel conueniri,expreſſo nomine filij,id eſt tanquam legitimus eius adminiſtrator:nec ſit de forma neceſſaria, vt pater tunc agat uel conueniatur nomine proprio:reiecta differentia Pau.hic.nu.2. ad fi.quem ſequitur Corne.
65 nu.3.Ea enim forma,ut dixi,nec ualidat nec irritat proceſſum. Ex verbis huius l.& l.cùm oportet:dū patri pleniſſimā poteſtatem deferunt, agendo & defendendo in aduentitijs,infertur contra glo.quam rectè Docto.cōiter reprobarunt,dum gl.volebat, non poſſe patrem procuratorem conſtituere in cauſa filii,ante litem conteſtatam per l.neque ſupra. de procurato. quæ loquitur de tutore & curatore, nec ad patrē extendi debet,ſecundū Cyn.Bart.Albe. Bal.Ang.Salyc.Pau. & eſt cōis ſententia ſecundum Fulg. & Corn.& ſecundum Imol.in c.accedens,nu.5. de procurato.ſecundum Roma.conſi.ccxlj.nu.10.Mathaſil.notabi. exc.Alex.nu.6.& Iaſ.nu.4.in fin.in d.l.neque, Tiraq.in l.ſi

vnquàm,

vnquàm,in princi.nu.29. Cur.in l.præſes.nu.14.in fin. C. de tranſactio.Ang.Areti.in §.ſin autem.nu.7.inſti. de ſatiſda.Rober.Maran.in l.ſi actor,nu.11.de procurat.Marc. Mant.lib.j.locor.cap.xviii. & hanc concluſionem extollit Bal.in c.fi.nu.5.de iu.calum.licet.gl. non bene referat: & hæc recepta opinio nõ bene reſtringitur à Fulg.hic,nu.5. nec puto uerum, quod tradit Specu. de libel. concep. §. nunc uidendum. in fine, ut neceſſum ſit tunc procuratorem agere debere nomine patris & filij ſimul, licet eum ſequatur Imo.in c.accedens num.5.de procura.Sed magis ſubſtinebo iudicium ſiue procurator agat nomine patris,
65 ſiue filij,ex hic deductis. Sed in hoc aduertendum eſt, quàm plures Doctor. ex ſup. citatis hoc indiſtinctè aſſerunt:ut ſcilicet,pater poſſit agere,& procuratorem conſtituere, non expectato cõſenſu filij, cuiuſcunq; ætatis filius ſit.Et hoc probare uidetur Barto.hic,n.1. & apertius Bal.nu.8. dicens magnos uiros contradicere, ſentiens de Innocẽ.ut proximè adducam: & hanc ſententiam indiſtinctè à noſtris teneri,aſſerit Paul.hic nu.2.uerſ.dicit tamen, & hoc vult Barto.in l.fin.§.ubi autem,in princi.infr.titul. j. & hanc dicit communem ſententiam legiſtarum Imol. in l.fin.§.pupillus,nu.3.ff.de uerb.obliga.& ibi Aretin. n. 5.Sed in hoc mira eſt Docto. uarietas: dixit enim Innoc. in d.c.accedens,de procurat.n.1.non poſſe patrẽ ſine filio procuratorem cõſtituere,nec agere, nec defendere in aduentitijs, ubi filius eſt maior ſeptennio,per tex.terribilẽ, & qui uidetur apertus in d.l.fi.§. ubi autem in unum infr. titu.ſeq.ibi,*adhibeatur autẽ etiã filiorum conſenſus, niſi ad huc in prima ætate ſint conſtituti*,per quem tex.Iuſtini.mirabiliter reſtringit põteſtatem.à Conſtantino hic conceſſam patri:hic enim nullum uerbum de conſenſu filij, ibi autem filij conſenſus exigitur,& ita ibi notant Cyn. & Salyc. & Angel. & Corn. & ita iudicauit Deciſio Capellæ Toloſ. q.cv.idem conſuluit Roma.per illum textũ d. conſi.ccxlj. nu.10.& cum Innoc. ita reſoluunt Imo. & Areti. d.l. fi.§. pupillus.ff.de uerb.oblig uti Areti.ad finem dicit non poſſe reſpõderi ad illũ tex. per quem ita etiã tradit Alb. in l. ſi longius.§.ſi filius.num.4.ff.de iudi.& ita concludere ui-

detur Pau.in illo.§.nu.3 & ſequen.& Fulgo.nu. 4.& eſt in hoc ſummè notab.tex.ille ſecundum Rom.d.conſi.& poſſent per eum irritari plures proceſſus, deficiente conſenſu filij,ſecundum Fulgoſi.Ange. & Corne.ibi,quod etiam colligitur ex Pau.ibi,nu. 5. ibi, *quod iudicium ſit nullum*, & ita cum Inno.aſſerit Ang.in §.actiones autem.nu.4.Inſtit. de actio.quod etiam probare uidetur.idem Ang in §. pupillus,nu.7.Inſtit.de inutil.ſtipula. Vnde ſi bene attendas hæc uidetur receptior opinio legiſtarum & Canoniſtarũ quicquid Imol.& Aret.dixerint d.§.pupillus:& Aufred.in addit.d.deciſio.Capell.Et verè tex.in d.§.vbi autem, videtur omni ſolutione maior,& mire reſtringit(vt diximus) poteſtatem in hac.l. patri conceſſam:ad quod non aduerterunt Alex.& Iaſ.d.l.nec.C.de procur.Curt. & plures ſup. ¶ citati. In quo articulo quia frequẽtiſſimus eſt,& maximè animaduertendus illud pro Innoc.vrget,ꝙ d.§.vbi autem, vt poſterior,potuit addere & detrahere huic.l. Vnde ſi cõtra Innoc.arguas ex hac.l.facilis eſt reſponſio ex nouiore conſtitutione Iuſtinia.in d.§.iuxtà. l. non eſt nouum, cum ſeq.ff.de legib.maximè cum hæc l.apertè non excludebat conſenſum filij,quem ibi Iuſtin.exigit.Nec placere poteſt quod quidam tentabant,quos merito improbant Salyc.& Corn.in d.§.vbi autem . dicebant enim hanc l. procedere in maternis,illum vero textum in aliis aduentitiis:par .n. ratio eſt regulariter in his omnibus iam æquiparatis in l. cum oportet. Cum autem Barto. non obſtantibus verbis dicto §.audacter aſſerat,non eſſe neceſſarium conſenſum filij,minus placere poteſt quod ipſe reſpondet ad illum. §. dicit enim cum Iac.Butr.vt dum tex. exigit conſenſum filij,intelligatur filius conſentire tacitè. & ſic vbi non contradicit: quod tamen ſatis videtur contra literam textus, ibi, *adhibeatur etiam filiorum conſenſus*, quæ uerba non poſſunt applicari taciturnitati, vel pacientiæ,maximè in filio impubere. Aduerto etiam quòd in conſtitutione procura¶ toris, verior uidetur ſententia Bartol. eamque receptiorem puto,vt ſine filio poſſit pater procuratorem conſtituere in aduentitiis,per hanc l.cui in hoc Iuſtin.nihil addit in dicto §. in quo tantum loquitur de iudiciis, vt patet ibi,

ſuſcipiat actiones & moueat. quod rectius videtur aduerte-re Bald.ibi nu.1.quem probare uidetur Pau. nu.4.& Marāt.d.l.ſi actor,nu.11.& Alex.hic ad Bar.& in hoc rectius dixiſſent Imol.& Areti. opinionem.C.& Bartol.communem eſſe,& ita ſaluo aſſertionem Paul.hic,aſſerentis communem eſſe,noſtrorum contra Innoc. & conſequenter ca¶ uendum eſt à Corn.hic,& ab omnibus ferè aliis ſup.citatis,miſcentibus articulum cōſtituendi procuratoris, cum articulo agendi uel defendendi in iudicio. Quæ tamen diuerſa ſunt,ut patet re ipſa,cum autem huic l.non addatur aliquid à Iuſtin. circa procuratorem: non eſt mutandum quod expreſſim non corrigitur,vt l.præcipimus. C. de appellat.cū vulgaribus poſſetq; conſiderari pro ratione differentiæ maius periculū in agendo vel defendendo, quàm in conſtituendo procuratore,ut ſic cautius agatur in eo in quo maius periculum vertitur.Circa illum.§.& in hoc articulo,ob varietatem Doct.tedioſo.licèt quotidiano: aduerto duriora eſſe verba Iuſtiniani ibi, dum inquit, *adhibeatur conſenſus*, quàm ſi ſimpliciter diceret *conſentiente filio* verbum enim *adhiberi*: apertè ſignificat conſenſum expreſſum de quo conſtare debeat extrinſecè: nec verificatur in taciturnitate vel pacientia,ex notat.in l.ij.§.voluntatem ff.ſolut.matri.Fateor autem (ſi textus ille non ſtaret)æquiorem videri Bar.opinionem, ne pater legitimus adminiſtrator, filij conſenſu egeret,maximè ante uirilem ætatem.quo magis miror deciſionem illius textus iuncta communi omnium interpretatione: Quid enim iuuabit conſilium uel conſenſus filij impuberis,vel etiam puberis ante virilem ætatem? malis enim cōſultor erit minor: iuxta l.j.ff.de minorib.& l.fin.C.de legit.tuto.nec tam ſtrictè agendum videbatur cum patre,de quo lex omnia cōfidit: Vndè ob authoritatem Bar. & æquitatem eius opinionis, admittenda videretur quælibet reſponſio colorata,ad d.§. ne rigor eius iniquus reddatur: ne etiam proceſſus facile ¶ irritentur,quod eſſet reip.incommodum.Cogitabam igitur an poſſet reſponderi ad illū textū ut loquatur de cōſilio,non de neceſſitate, vt aliquādo ſcribentes reſpondere ſolent.Sed non placet,quia verba illa *adhibeatur etiam conſenſus*

ſenſus filiorum neceſſitatem deſignare videntur: iuxta l. non dubium. C. de legib. Cogitabam etiam an ſpecialiter tex. ibi intelligi debeat in hæreditate aduentitia, de qua agebatur in ea l. & §§. ante illum: non de alijs aduentitijs, vt pungere uidetur Corne. hic. col. iii. ante nu. 3. uerſ. ſed tu. Poſſetque aliqualiter cõprobari hæc differentia, eo quòd in hæreditate, etiam iure antiquo, non poterat pater ſine filio adire uel repudiare: ut in l. is qui hæres. §. fi. ff. de acquir. hæred. ſed quod non erat in alijs aduentitijs, ut per gl. & omnes ibi, & eſt notiſſimũ. Et in noua rigidaque deciſione illius. §. poſſet forſan admitti hæc reſtrictio: quæ tamen non placet, quia par ratio uidetur in omnibus aduentitijs: ideò cogimur imitari ingenioſum doctiſſimumq; Soci. qui ſæpè cogitandũ reliquit, uel dicendum cum I. C. in l. proſpexit. ff. qui & à quib. ſufficere ita l. ſcriptam eſſe. & q I. C. ait in l. nõ omnium. ff. de legib. Illud autem ex ſcribẽtibus in hoc mihi placet, ut licèt tex. ille exigat conſenſum filij, ſi tamen non habeat cauſam contradicendi, ualeant quæ pater ſine filio geſſerit, ut ſentit Angel. dicto §. ubi autẽ, *ſi quam iuſtam cauſam:* & Paul. n. 5. ibi *cauſam contradicẽdi:* & ita apertius Fulg. ibi, n. 3. quod iuuatur ex deciſ. textus in l. ſi cum dotem. §. eo autem tempore in fin. ff. ſolu. matr. ibi, *ſi pater ſit cui omnimodo conſentire filiam decet:* & ibi, *filia leuis mulier uel admodum iuuenis: & ibi, potius patri acquieſcere præ:orem oportere:* conducunt quæ utiliter tradit Palac. in repet. Rubr. §. xxii. col. ii. In eodem articulo. placet etiam quod eleganter conſiderat Imol. in dicta. l. fi. §. pupillus. ff. de verb. obliga. numero 3. in fin. ut opinio Innoc. & deciſio illius textus exigens cõſenſum filij, procedat tantùm cum agitur de proprietate quæ filij eſt, uel eſſe poteſt: ſecus autem ſi agatur de uſufructu qui patris eſt, uel eſſe debet: quod etiam ſenſit Angel. ibi: idemque ex Specul. & Angel. uidetur probare Fulgoſ. hic nu. 5. in articulo procuratoris conſtituendi. Et Aufre. in addit. Capel. d. q. cxv. & Corn. hic, col. iii. in princ. quod probatur, quia aliàs deteriores conditionis eſſet pater in ſuo uſufructu, quam quilibet uſufructuarius extraneus contra iuris regulas & rationes, de quibus ſup. iũcta regula l. j. §. ult. cũ

l. ſeq.

l.ſeq.ff. uſufruct. quemad.caue. Tandem in hoc articulo omnes,nemine dempto, intelligunt textũ in d.§.vbi autẽ in verbis, *prima ætate*: ut intelligatur de filio minori ſeptennio:ut ſic ex rigore illius tex. exigatur cõſenſus filij, cũ maior ſeptennio eſt:omnes ibi,Innoc.Areti.deciſ.Capella,Roma.& reliqui ſup.citati, Fulg.Angel.hic omnes. Quorum fundamentum eſſe uidetur. licèt nõ exprimant. ex eo quod alias prima ætas à Docto. intelligitur de infantia uſque ad ſeptenniũ,ſecundùm gl.celebrem,in prooem.vj.Decret. uerb.perfectus.Ego autem contra omnes uerius puto Iuſtinian. ibi non de infantili ætate tantum: ſed de pupillari,uſque ad xiiii.annũ ſentire.Nec eſt l.aliqua.quæ cogat primam ætatem, tãtum intelligi uſque ad ſeptenniũ: licèt prædicta gl.magiſtraliter ætatem hominis multifariè diuidat. Licet etiam aliqua differentia ſit in multis articulis,inter infantem & aliquando maiorem ante pubertatem,quod non negamus:Sed cùm tex.ille de prima ætate loquatur, & innuat poſt eam neceſſariũ eſſe patri conſenſum filij, intelligo poſt pubertatem, ut ibi ad minus tota ætas ante pubertatẽ dicatur prima: nec in ea requiratur filij conſenſus quod mihi ſit uериſimilè. Primò quia ante pubertatem nullum conſilium filij eſſe uidetur ex l.vna. C.de falſ.mone.cum vulgaribus. Videturq; ridiculum in patre exigere conſenſum filij impuberis,cum in tutore nõ exigatur,in iudicijs,nec in bonorum adminiſtratione:ut l.j.§.ſufficit,& ibi Bar.ff.de adminiſt.tuto.de quo proximè latius.Suadetur etiã hæc interpretatio, eo quod tota hæc ætas unico nomine pupillaris appellatur: eodemque nomine & iure cenſetur l.moribus ff de vulga.& pupil.& bonus tex.in princ.Inſtit.de pupil.ſubſtit. ideque collligitur ex I.C.in l.pueri. ccxiiii.in fi.ff.de uer.ſigni.& ibi notat Alc.& Spiegel.in lexic.iuris.verbo puer. Ideoq; à natiuitate ad pubertatẽ pariter negatur facultas teſtandi l.qua ætate ff.de teſtam.& intra eam ętatem pariter datur,& durat tutor l.j.ibi, *propter ætatem ſuam*:ff.de tutel.& interim pupilli,pupillæque pariter appellantur:ut in princi.Inſtitut.quib. mod. tute.fin. Sed & intra eandem ætatem minor teſtimoniũ ferre non poteſt.l.iii.§. lege Iulia,

cum

cum gl.ff. de teſtib.intra eandem ætatem,nec in cauſa ſpirituali quis auditur.c.fi. de iudic.in vj.Quibus iuribus patet,puerũ & puellã propriè dici à natiuitate uſque ad pubertatẽ,licet docẽdi gratia, & ad aliquos effectus aliquãdo fiat diuiſio illa infantilis & puerilis ætatis. Imò nõ putarem abſonum intelligere tex. in d.§. ut illa uerba *prima ætas* intelligãtur de plena pubertate,ut aliàs accipitur in l. Mela.verſ.certe.ff.de alim. & cibar.lega. & l.cum filio. ff. de legat.iii.& l.j.§.pueritiam. ff.de poſtul. quibus iuribus pueritia accipitur in uarijs caſibus nõ ſolum vſque ad pubertatẽ ordinariam.xiiii.annorum, ſed etiã uſque ad xvi. & xviii.annum. Cùm igitur hæc nomina ætatis ambigua ſint,per illa iura & per alia,quę adducit gl.in d.§.pueritiã: rationi conſonum uidetur,ut ita *prima ætas*:intelligatur in dicto §. vt minus aduerſetur ei quod dixerat idẽ Iuſtin.in l.cum oportet §.j.dum patri pleniſſimã concedit poteſtatem:ut etiã non tã ſtrictè cum patre agatur: tum etiã quia fruſtatoriũ eſſet impuberis conſenſum expectari. Ex qui-

67 bus noua hæc opinio, veriſimilis & æqua videtur. Ex ſup. dictis, patet longè maiorem eſſe poteſtatem patris legitimi adminiſtratoris quàm tutoris:quod conſtat ex multis ſupra traditis, & inferius tradendis: probat Iaſ.in l.filiusfamil.n.9.ff. qui ſatiſda.cogãtur.Tiraq.in l.ſi vnquàm, in princip.ex n.29.ideoq; reprobatur argumẽtatio gl.hic, de tutore ad patrem.Infertur etiam non teneri patrem ſatiſdare quando tutor à ſatiſdando excuſatur:ut colligitur ex gl.hic melius ex gl.& Bartol.in d.l.fi.§.vbi autem,infr. tit.j. & eſt ibi communis reſolutio: & in d.l.filiusfa.Vndè cauendum eſt ab Ang.Aret.in d.§. ſin autem,nu.9. in fin. Inſtitut.de ſatiſda.gl.autem in d. l.filiusfam. circa hoc laborat,quia videt ibi patrem ſatiſdare. Sed illa difficultatem non facit in patre legitimo adminiſtratore, quia tempore illius l.adhuc non erat hoc ius,quod nouè à Cõſtanti.& Iuſtin.poſtea introductum fuit:ſecundum veram & receptam ſententiam, quam plenè probauimus in prima parte huius l. Et ſecundum hæc cauendum eſt à verbis Narioti, de conſanguinitatem, axiom. xl. & ſequen. dum indiſtinctè ſcribit patrem ſatiſdare teneri, quærens

cur teneatur, cùm tutor ab eo onere excuſetur? quod applicari nõ poteſt ad patrem legitimum adminiſtratorem, qui agit ac defendit ac ſi integrè dominus eſſet, maximè abſente filio: iuxtà tex. in d. §. vbi autem. l. fin. infr. titu. j. Quod autem ibi Loriotus affert pro ratione differentiæ inter patrẽ & tutorẽ: non nouũ eſt, ſed gl. & omniũ in d. l. filiusfa. in fi. ff. qui ſatiſd. cog. Ex his etiã magis cauendũ eſt à Cino hic, nu. 2. qui incautè ſcribit, poſſe actorem cõuenire ſolum filiumfami. præſentẽ ſeptennio maiorẽ: per l. j. §. ſufficit. ff. de adminiſ. tuto. Quo errore labi videtur Corn. hic. nu. 3. ibi, *alias pater.* nec benè Paul. & Corn. hic citant Bar. in d. §. ſufficit. Labuntur autem ii. doctiſſimi patres, arguendo de tutore ad parentem legitimum adminiſtratorem: & eo magis ꝙ putant poſſe quem in ius uocare filiumfamil. ſeptennio maiorem, in aduentitijs: cùm per hanc l. & l. cùm oportet: & l. fin. titu. ſeq. exercitium actionis & defenſionis, ad patrem ſpectet. Cauendum etiam eſt ab eis & ab alijs alibi citãtibus text. & Bar. in dicto §. ſufficit: non enim I.C. ibi permittit poſſe citari impuberem ſolum, ſed cum tutore: quo caſu in effectu tutor ipſe citatur, ut rectius intelligit gl. in l. ii. ff. de cõdict. furt. & gl. in l. nec impuberes. ff. de in ius voc. quam Pau. ibi malè refert.

¶ Cauendum magis eſt à Barto. in dicto §. ſufficit, numero 2. dum putat pupillum infante maiorem ſolum citari poſſe: quod etiam probare uidetur Specul. de libel. concep. §. nunc uidendum, nume. 10. & Paul. dicta l. nec impuberes: & apertè Mathæ. de Afflict. deciſio. cclxii. nume. 2. Verior enim & receptior ſententia eſt, non poſſe impuberem ſine tutore citari, manifeſtaque ratio repugnat. quia pupillus ad citationem non attendet, nec tutorem vel defenſorem certiorabit, ætas enim illa quod uidet ignorat: quod in terminis pro tex. in l. v. §. j. ff. quib. ex cau. in poſſeſ. ibi, *aduocandi ſunt tutores pupilli:* Ad idẽ facit l. contra pupillum liiii. ff. de re iudic. vbi Pau. ita melius ſentit, & Alex. ibi: licet rem inuoluat, & ità contra Bar. iudicatũ fuiſſe aſſerit Imol. ibi, in fin. & ita reſoluit Bald. in l. fin. ante nu. 1. C. ſi propt. pub. penſita. Et cum eo Iacob. de S. Greg. in d. l. nec impuberes, nume. 2. & ita reſoluit Pau. in d. l. ii. nu. 3.

ff. de

ff.de condict.furt.colligitur etiam ex Salyc. in l.clarum, nu.4.C.de autho.præſt.& hanc ſententiam receptam aſſerit Alex. in d.l.nec impuberes,ad fi.dicens opinio.Bar. magis communiter reprobari. Et tãdem apud Luſitanos hanc opinio quæ verior æquior & receptior eſt probat l. Regia,li.iii.ti.lxxxvi.§.iiii.Et hinc ceſſat in propoſito, dubitatio Deci.conſi.ccccxlix.nu.11.Hinc ceſſat etiã dubitatio Aymo.Crau.conſi.ccxxv.nu.1. qui articulum nõ re ſoluunt.hinc cauendum eſt à Pano.in c.tua nobis, nu.1. de appella. qui parùm tutè hoc remittebat ad nota.per Bar.in d.§.ſufficit:hinc etiam cauendum eſt ab Afflict.li. ii.feudo.tit.de mili.uaſal.qui contum.n.35.ubi in pupillo maiore ſeptennio loquitur contra hanc veriorẽ & receptiorẽ ſententiam,putans eum ſine tutore citari poſſe: & in d.deciſio.malè citauit Bal.in l.donatarum,C.de acquir.poſſ.qui potius cõtradicit,n.3.ibi.*ſed ſolus tutor.*Si autem tutor nõ citatus cõpareat pro pupillo citato, ſuſtinebitur iudiciũ ſecundũ Pau.& Alex.in d.l.cõtra pupillũ,& in d.l.nec impuberes,intelligendo ſi tutor cõpareat ante litis conteſtationẽ: vt doctè reſoluit Imol.in d.contra pupillum.In quibus terminis non eſt differentia inter pupillum infantẽ,uel proximũ pubertati,ex Imo.ubi ſupra ex receptiori ſententia contra Afflic.d.c.j.nu.35. Et hoc iuuatur, quia citatio illegitima, ſuſtinetur ex cõparitione patris,vt per Alex.in l.j.nu.3.de ferijs.Fely.in c.j.nu.18. de iudic.idẽ.Felyn.in c.illud,n.8.de præſcrip.Alex.Iaſ.& Deci.in l.fi.C. de ius vocan. Hippol.in l.de vnoquoq; nu.
68 43.ff.de re iudic.Ex verbis huius l.ibi,*ſumptus ex fructibus facere:*planè colligitur patrẽ ex fructibus aduentitiorum filij,litis expenſas facturũ.q́ notat & menti tenendũ dicit Bart.hic n.3.notant etiã Bal.Ang.Corn. & alij ſubditq; Ang.nu.1.ſi fructus non ſufficiant,tunc filiũ ex proprietate ſuppeditarum expenſas. quod iuuatur ex l.fi.§. ſin autem æs alienum,tit.ſeq.in quo articulo ſcribit Hiſpan.Anto.Gomet.in lib.de contract.c.xv.nu.7.ad fi.differre patrem ab alijs fructuarijs, vt ſcilicet alij non teneantur expenſas litis facere circa res, in quibus uſumfructum habent, & reſoluit ut hic text. procedat in ha-
bente

bēte vſumfructum ex legis diſpoſitione, vt tunc teneatur ad expenſas litis, diuerſum autem ſit in habēte uſumfructū ex diſpoſitione hominis: quod antè eum tradit Pau. Picus. in §. Titia cū nuberet. q. lviii. ff. de lega. ii. Gozad. conſilio xciiii. num. 37. & ante eos ita in terminis reſoluebat Guiliel. cum quem refert & ſequitur Bal. in l. j. §. j. nu. 1. vſuf. quemad. cau. quo. nouiores nō meminerunt.
¶ Ego autē huic reſolutioni rationē ab ipſis nullibi ſcriptam uideo, nec ſatis tutū videtur, deterioris conditionis reddere habentē ius à lege quā ab homine, contrariū enim colligitur ex traditis ab Ale. in l. ſi vir. ff ad l. Falcid. Aduerto etiā cōtra Doct. proximè citatos, dū agūt de alio fructuario, nō videri tutū quod indiſtinctè ſcribunt, eum nō teneri ad expenſas litis: finge enim aliquē moue re litē uſufructuario vſufructum tantùm, nō eſt cur tunc oneretur proprietarius, cui nulla culpa imputari pòteſt in eo, ꝙ aliquis inquietet vſufructuariū. vt alias dicit Bal. in l. ii. C. de liber. cauſa. Vnde dicendū eſt patrē hic ſumptus facere ex aduentitijs, quia omnia penes ſe habet, vt legitimus adminiſtrator, magis quā ut fructuarius, ut in ſimili tradit Alexā. in l. vſufru. ff. ad l. falcid. Similiter eſt differētia inter patrem & alium uſufructuarium, quia licet lis moueatur circa proprietatem, non filius, ſed pater agere & defendere debet, iuxta hāc l. cum ſuprà traditis.
¶ At alius fructuarius in quæſtione tangente ſolam proprietatem, non ita audietur, vt eleganter reſoluit Ang. in l. j. §. vlt. nu. 1. & ibi Alex. nu. 3. ff. de noui ope. nunti. & ibi bene ſentit Pau. Caſtren. nu. 1. in fi. colligitur ex Marian. Soci. in c. quoniam frequenter nu. 12. verſi. iiii. opinio. vt lite nō conteſ. ꝙ vt receptum refert Picus d. §. Titia cum nuberet. nu. 148. & ita modificabis quæ paſſim & indiſtinctè traduntur à Doct. de poteſtate fructuarij, quem dicūt cenſeri procuratorem in rem ſuam, & agere poſſe nomine proprietarij per l. j. §. vlt. ff. vſufr. quemad. cau. de quo ſuperius ſcripſi. idque confundunt ſcribentes, vt colliges ex Iaſ. in d. l. j. §. vlt. ff. de noui. oper. nun. nec videtur ex iudicio agitato cum uſufructuario præiudicium reſultare proprietario non citato, ſicut èeontra, ut in l. is qui fundum

dum,xxxj.& ibi Bart.ff.de vſufr.lega. ꝙ inuoluunt ſcrib. vt cõſtat ex uariè relatis ab Alex. in l. ſæpe.nu.106.ff.de re iudic.qua in re cenſetur. Fraus non denuntiare litẽ do m no, ſi ei nuntiari poteſt, vt egregiè notat Bald.in c.j.§. ſi Vaſallus in ii. ſi de feud.fuer. contro. inter domi. & a-
¶ gna. Tandem cauendum eſt à ratione Barto.hic in fi.do-miu.hoc articulo patrem ad expenſas litis teneri inquit, eo ꝙ habet vſumfructum ex cauſa lucratiua:quod refert Picus vbi ſuprà.& Crotus in l.frater à fratre num.123. & Cor.hic.Sed debuerunt aduertere vſufructum diſpoſitio ne hominis conceſſum,ſæpius eſſe ex cauſa lucratiua legati vel donationis,vt in prin.Inſti. de vſufru.& per totũ ff.eo. & tamen regulariter nõ tenetur vſufructuarius ad ſumptus extrinſecos extra refectionem rei. vt in l.hactenus,ff.de vſufr.Bal.in l.eum ad quem.C.eo.de quo latius infr.nu.72.& ſic patet etiam ſi quis habeat uſumfructum ex cauſa lucratiua non teneri ad expenſas litis motæ circa proprietatẽ, teneri autẽ ſi mouetur circa eius uſum-
69 fructũ tantùm. Dum uerò tex.hic loquitur de expenſis litium, quas pater facere debet ex fructibus aduentitiorũ filij, nõ procedit in ſumptibus factis ad perpetuã rei vtilitatem, ſeu aduentitiorum meliorationem:ideoq; filius eorum bonorũ dominus fratribus cõferet valorẽ expenſarum ſecundũ Bal.in authent. excipitur nu.4.& Paul.in
¶ l.vlt.§.ubi autem n.7.tit.ſeq.& cum Bal. Hiſpanus à Caſtell.l.Tauri.xlvi.col.ii.& Alex.hic ad Bart.uerb.expenſas.& Bart.ad Bal.in l. fin.§.emptor.C.communia de lega.eſtque notandum ꝙ Bal.indiſtinctè loquitur, eo autẽ non relato quæſtionem tangit Crot. in l. frater à fratre, numero cxxiiii.q.xxxvi.ff. de condic. ind. ubi diſtinguit: an pater ſit diues necne, an plures habeat filios, an ſumptuum rationem ſcripſerit: ſed ab eius dictis cauendum eſt,licèt colorata uideantur, ea enim ad collationẽ inter fratres parum ſeruiunt: & magis eſt cum Bal.ut regulariter ob ea melioramenta collatio locum habeat ſecundum traditionẽ Doc. in authen.ex teſtamento C.de collat. uide ſequentia, & quæ ſcribo in l. cum oportet.§.ſin
70 autem.ti.ſequẽ.Hinc infertur ad quæſtionem quam tra-
ctãt

ctat Bart.hic ex gl.l.j.uerbo non ſint.ff.de impenſ.in reb. dota. quando viro dantur in dotem nomina debitorum, & vir expendit in illis exigendis, an vxor teneatur expenſas ſatisfacere, vel minuant quãtitatem ipſam exactam, gl.in d.loco, indiſtinctè tenet ꝙ non Bart.hinc indiſtinctè quòd ſic, alij non parum variant, gl.dicit ſingularem Bal. in l.ii.C.de act. & oblig. ubi inuoluit, quæſtionem dicit ſatis dubiam Alber.in d l.j.ſuper gl.nu.3.uerſ.ultimo, gl. illam dicit ſingula.Chaſ.in conſuetu.Burg.rub.iii.§.xvii. fo.clxxxiii.col.iiii.uerſi.quæro.ubi non diſcutit, ſed tantum refert Bal.hic. ſic Iaſ.in l ſi in area n.3.ff.de condic. inde.extollit gloſ.ſed examen omittit, Bal.nouel.in trac. de dote, uidetur hanc quæſtionem omiſiſſe: in qua Corn. hic refert Bene.de plumbi.dicentem opinionem Bar.cõtra gl.eſſe magis cõmunem, quod ſimpliciter refert Crotus, in l.frater à fratre nu.123.& cum Bart.eſt Ange.hic num.3.Corn.autem uariè argumentatur, & ultimo loco videtur probare opinionem Barto.Alber.autem in d.l.j. nihil certum aſſerit, Bart.ibi diſtinguit, & ſic nõ tã indiſtinctè recedit a gl.ibi.& diſtinctionẽ Bar.ſequitur Ioan. Campeſ.in trac.de exactione dotis.q.xlviii.Ego circa numerum Doc.cauendum puto à Cor. & Cro.ex eorum enim relatione colligitur receptiorẽ eſſe opinionem glo.

¶ quæ Azon.fuit: eamq; in effectu.probat Bal.hic nu.13.& in d.l.ii.C.de actio.& obligat.& in l.iii.num.2.in fi.C.de falſ.cauſa. adiect.lega. & in l.per diuerſas nu.10.q.vi.C. mand.& eandẽ opinionem probat Specu.lib.iiii.ti.de dote poſt diuor.reſtit.§.ulti.nu.25.uerſi. illud etiam.ubi nõ leuiter argumẽtatur pro glo. & eandem probarunt Dy. & Raine.quos.refert Fulgoſius, hic ſequẽs etiam opinionem gl.quam etiam probare uidentur Iaſ.& Chaſ.ubi ſuprà: & ſic opinio gl. receptior uidetur.Contra gloſſ.uerò pro Bartol.ultra omnes urgere uidetur, quod traditur in titul.de impenſ.in rebus dotalibus eſſe reſtituendum uiro neceſſariam impenſam, eamq; ue neceſſariam appellat I.C.in l.quarta illius tituli, quam uir omittere non potuit, & ſi omittat, uxori tantundem damnabitur: quod congruit exactioni debitorum, ſi maritus enim negli-

gens

gens fuerit in exigẽdo, tenetur ac ſi exegiſſet.l.meuia.ff.
ſol.ma.& in l.nupta.xxxi.§.quoties.ff.eo.& ibi Bar.Pau.
& alij.& Affli.li.iii.conſti.Rub.xiii.nu.6.verſi.ii.fallit vn
de ex doctrina I.C. in d.l.iiii.uidetur neceſſaria expenſa
viri hoc caſu, & conſequẽter ſatis fieri debere viro.Pla-
cet tamẽ opinio gl.(quam receptiorem puto)cum decla-
ratione Bal.in d.tribus locis, ut ſcilicet diſtinguatur in-
ter magnam & paruam expenſam,in magna procedat o-
pinio Bart.ne reſultet iniquitas,ſi vir diligentiã neceſſa-
riã adhibuit, & neceſſum fuit notabiliter expẽdere in e-
xactione debitorũ, in parua autem expenſa tutius proce
det opinio & ratio gl.debuit enim vir cogitare neceſſariò
aliquid expendendũ eſſe in exigẽdis debitis:& hanc Bal.
diſtinctionẽ probat Iaſ.in d.l.ſi in area,idem in l. diuor-
tio.§.impendia ad fi.ff.ſol.mat.Alex.ad Bart.in d.l.j.ff.de
impenſ.litera fin.& comprobatur ex I.C.in l.omnino ibi,
modicas impenſas:ff.eo.& ex ratione I.C.in l.iure ſuccur-
ſum.vii.ff.de iure dot.ibi,*circunuentus:* & ibi,*bono & æquo
non conuenit*. Qua in re magnam vel paruam expenſam
non iudicarem ſimpliciter, ſed reſpectiuè attenta quanti
tate dotis arg.l.res bona fide liiii.ff.de cõtrah.emp.me-
lius ex l.Scio.ſecundũ literã & interpretationem Alberi.
ibi,ff.de integ. reſt.reiecta vulgari allegatione,vt melius
tradit Deci.in c.de appellationibus. de appel.& in propo
ſito ita prudenter inſtruit iudicẽ Alberi.in l.hactenus ad
fi ff.de vſufr.Tutius etiam procedit opinio gl.quaddo no
mina debitorum darentur æſtimata, quaſi tunc uideatur
diſtracta alea, ex qua poſſet reſultare lucrũ vel damnũ.vt
conſiderat Bar.in d.l.j.& in d.l.meuia.facit l.j.C.de pact.
l.de ſideicom.C.de tranſact.Ex quibus non videtur tutũ
quod indiſtinctè ſcribit Alex.d.l.diuortio.§ impendia.n.
3.dicẽs impenſam modicã ſemper appellari quæ nõ cõ-
cernit perpetuam rei utilitatem licèt ſumptuoſa ſit, & è
contra magnam impenſam appellari, quæ reſpicit perpe
tuã utilitatẽ rei,etiã ſi quo ad ſumptum modica fuerit: ꝙ
probat Ruin.conſ.xiiii.nu.libro j.Sed cõtrarium æquius
eſt & magis conſonum doctrinæ I.C.d.l.omnino.& l.ha-
ctenus,ff.de vſufruc.& l.in commodato.xvii.§,poſſunt.ff.
com-

commod.ibi *naturali ratione*,& ibi,*modica impenſa*: & contrarium conſuluiſſe Pau.Caſtr.fatetur ipſe Ruin. d. loco, & ultra eos contrarium colligitur ex Bald. in locis ſuprà citatis generaliter diſtinguente inter modicas & magnas
71 impenſas. Ex ſupra dictis aũt vtiliter infertur ad expenſas quæ fiunt in bonis maioratus,vel emphytheoticis aliterve reſtitutioni ſubiectis,de quo multa dici poſſent, interim verò non omitto apud Luſitanos noſtros l. Regiam coniugi deberi partem expenſarum,quæ matrimonio cõſtante fiunt in rebus maioratus,uel emphytheoticis,& ſimilibus quæ non communicantur inter coniuges: ſic etiã l.Regia ſuccedens in emphyteoſi tenetur conferre fratribus impenſas factas in ijs bonis,ut lib.iiij.titu.vij.§. iij.& titu.lxxvij.§.xxxiij.in fine & ſequẽ.vbi approbari videtur differentia noſtra contra Alex. inter modicam & magnã impenſam.quod Regnicolæ ſummè notare debent,eaque Regia lex receptis traditionibus conſona uidetur, ut ſcilicet coniux & alij filij partem habeant in melioramentis, licet res in quibus fiunt ad unum tm̃ ſpectent, ut probat Hiſpanus Palat.in rubr.§.vj.ij.nu.15. & ſeq. quem ſequitur Chaſ.malè eum referens in conſuet.Burg.rubr. iiij.§. xiij.nu. 6. uerſi.aduerte & nemine citato Hiſpanus Arias l.Tauri.xliiij.nu.28.Couas Ru.de ſponſal.ij.par.c.vij.§.j. nu.9.Quibus in locis plures ex prædictis Doc.minus aptè arguunt à vaſallo uel emphyteota faciente melioraměta, ad quæ tenetur dñs finito feudo uel emphyteoſi abſq; culpa ut habetur in c.j.§.ſi uaſallus titu. hic finitur lex & ibi Bal.Afflict.& alij. & tradit Iaſ.in l.ij.n.27. cum ſeq.C.de iur.emph.notanter Molyn.in conſuet.Pariſ.§.j.glo. v.nu. 98.cum præced.quo argu.omnes utuntur. Ego aũt aduer¶to hos terminos eſſe longè impares reſpectu filij uel ſucceſſoris in maioratu: namq; res non ueniunt ad eundem liberè,ſemperq; ſubiiciuntur reſtitutioni,nec poſſunt alienari,cũ ſint vinculata familię,& ſæpè oneroſum & iniquũ eſſet filio maiori aſtringere eum ad ſoluenda melioramẽta propter fragile dominium vel uſumfructum ad uitam tantùm. At dominus feudi uel emphyteoſis conſequitur rem ipſam liberè, eiusq; vtilitati cedunt plenè meliora-

menta quæ cum re diſtrahere poteſt.Ideoq; iuſtius eſt: vt ſatisfacere teneatur,quod magis conſonat ęquitati,quam I.C.in hoc expendit in l.in fundo.xxxix.ff.de rei vendic.& in l.ſi ſeruos.xxv.ff.de pignor.actioni ibi: *grauius ad recuperandum*,& ibi:*non eſt æquum*. Ex quibus in filio ſucceſſoreq; maioratus non parum iuſtificatur. l. Hiſpanorum Tauri. xlvj.quam longe iniquam aſſerit Palat. ibi & in d. §. lxii. Rubr. nu. 16.& alij Hiſpani:eam tamen aliqualiter colorant Anto.Gomer.& Didac.à Caſtello.ibi uides igitur in hoc contrariam eſſe l.Caſtellæ. l. Portugal. noſtra enim magis fauet coniugi & cæteris liberis, illa ſoli primogenito uel ſucceſſori maioratus. ¶ In qua difficultate ego in ea eſſem ſententia,vt ſucceſſor maioratus teneatur ſatisfacere matri vel fratribus,quando expenſa fuerit magna,& ex ea reſultat notabilis utilitas: nec tunc compellendum eũ putarem ad ſoluendum ſemper in pecunia, ſi ea non abundet. Sed magis in reditibus reſultantibus ex ipſis melioramentis:quia ipſe non magis dñs eſt maioratus quam fuit pater,uel is cui ſuccedit. Similiter putarẽ non teneri ſucceſſorem maioratus ad ſoluenda melioramenta, quando anteceſſor eam fecit ſine incommodo vxoris, vel quia eã non habebat,vel quia ex melioramentis reſultauit incrementum patrimonij,quod ipſa communicauit. Nec compellerem ſucceſſorem ad talem ſolutionem quando pater vel poſſeſſor decederet ſine liberis uel parentibus, eligeretq; hæredes non neceſſarios,ſæpe enim contingit ut maioratus ex diſpoſitione iuris uel inſtituentis ad vnũ pertineat, poſſeſſor autem reliqua ſua bona alii relinquat; tunc enim iniquum eſſet compellere ſucceſſorem ad ſoluenda ea,quæ anteceſſor expendit in rebus maioratus,in quibus ipſe ſucceſſor non plus iuris conſequitur, & aliter periret uia fraudibus,quia poſſeſſor ample expenderet in odium & onus futuri ſucceſſoris, cui aliquando difficilimum, & quaſi impoſſibile erit magna melioramenta ſoluere contra æquitatem quam conſiderat I.C.in d.l.ſi ſeruos,& in d.l.in fundo. & ſaltim non obligarem tunc ſucceſſorem ad plus, quàm id quod habetur in allegato. §.ſi vaſallus tit.hic finitur lex, vbi etiam dominus ad quẽ re-
deunt

deunt bona non arctatur præcisè ad ſoluenda melioramẽta,ſed electiuè ut ſoluat,uel ea auferri patiatur. & ſic ibi probatur à maiori noſtra hæc ſententia, in qua textus ille ſine iniquitate procedet:licet eius deciſionẽ immodeſtè nimis repræhendit doctus & curioſus(licentioſus tñ)Moly. d.loco, & ex iis cũ æquitate & ratione reſultat modificatio ad prędictas.ll.Luſitanię & Caſtel.Nec omitto q apud Luſitanos lex Regia ſpecificè fauet coniugi circa impenſas factas in bonis maioratus. vt d.li.iiij.tit.vij.non autem id expreſſum eſt in fauorem liberorum, niſi tantum in bonis emphyteoticis d.li.tit.lxxvij.§.xxxiij.vſus aũt id obſeruat:nec diſpar ratio videtur emphyteoticis & maioratus inter liberos ipſos quo ad collationem: non tamen tanta erat ratio pro aliis liberis, quanta pro coniuge. impenſa enim fit de fructibus & bonis communibus inter coniuges ex lege & conſuetudine regni,ideo iuſtius poteſt coniux repetere partem impenſarum:non ita liberi,qui uiuo parente id iuris nõ habent iuxta.l.j.§.ſi impuberi.ff.de collabo.Bar.in l.hæreditatũ.ff.de bon.auto.iudic.poſſi.De æſtimandis autẽ melioramentis & aliqua utilia ad multa iura tractabimus Deo duce in ſequen.parte uel in Auth.huius
72 tit.Circa onera autem & expẽſas in aliis fructuariis, præcipua deciſio habetur in l.hactenus.viii.ff.de vſufruct. vbi I.C.Celſus vel Vlpianus ſecũdum alius libros, fructuariũ onerat ad modicam expenſam in reficiendo;ideoq; ad ſarta tecta eius obligatio reſtringitur ibi,& in l. eũ apud C. de vſufr.Si uerò damnum ex uetuſtate uel alia cauſa (ſecundum Albe.)contigerit,quod non poſſit ſine magna impenſa reparari,vt fructuarius nõ tenetur,ita nec proprietarius,ex mẽte I.C.ibi *ſed ſi hæres refecerit.*& ita Doct.uolunt.proprietario aũt reparãte,vtetur fructuarius, ut tex. hẽt. qui tñ intelligi debet, niſi tota res deſtructa fuerit, quia finitus eſſet vſusfructus iuxta l.v.§. rei mutatione.ff. quib.mo.vſusf.amit.notat in terminis Bar.in l.cotẽ ferro. §.qui maximos.nu.6.verſ.ſi vero.ff.de publ.& vect. gl.aũt in d.l.hactenus,cõcludit remittendũ eſſe iudicis arbitrio, quæ dicatur magna uel modica impenſa:& ita Albe.ibi & Angel. nume. 2.glo.& Barto.in l.omnino.ff.de impenſ.in

reb.Doĉto.quod poſſet comprobari ex multis,quæ copio ſiſſimè congerit de arbitrio iudicis Matth.de Afflict. in c. j.ij.col.cum quarta.ſeq.ex quib.cauſ. feud. admit. lib. iij. feud.tit.j.vnde ornabis,quod inquit Vlpianus in l.j. in fin. ff.de iure delib.ibi, *in ius dicentis poteſtate*: Et quod inquit Papinianus in l.quæſitū.ff.de teſtib.ibi *quod legibus omiſſum eſt,non omittetur religione iudicantium.* Et multa in ſimili cumulat Tiraq.in l.ſi unquam.uerb.omnia nu. 30. & Hipol. in l.quæſtionis.la j.ff.de q.Rip.in l.ſi conſtante num.29.ff. ſolu.matr.Nicotius in cap.quoniam contra fol.80.de probat.quibus ad d.l.j. circa quæſtionum temporis cōmittendi arbitrio iudicis.adde Alb.in l.j.§.quod autem. ff.de ſuperfic. Diſtinctio autem d. l. hactenus circa magnam uel modicam impenſam procedit tantum in reficiendo,onera enim & tributa aliave extrinſeca ratione poſſeſſionis uel fructuum ab ipſo fructuario ſolui debent etiam ſi modica non ſint,ſecundum Bal.& Ang.ibi.& Fulg.in ſi.l.præced. & ita intelligunt tex.ibi in uerſi.quoniam ibi,*alia onera*,& ibi:*ſtipendium vel tributum:*& melior textus in l.ſi pendentes xxxiiij.§.ſi qui.ff.eo quem extollit Platea in l. j. col. ij.nu.3.C.de anno. & tribu. & aliis oneribus realibus idē regulariter tradit Molyn.in conſue.Pariſ.§.xxii.nu. 156. & 158.probat tex.in l.quæro.xxviii.ff.de uſufr.leg. & ibi Bar.bene etiam probat tex.& ibi Bart.in l. neq; ſtipendiū ff.de impenſ.in reb. do. ibi *onus enim fructuum hæc impendia ſunt:* & ibi glo.notat & Bar.& ample Alexā. ad Barto.ubi multa adducit.tex.& Doct.in l.fructus.C.de actio. empt. ibi, *& functionum grauamen pertinet:* quia uerò deciſio.d.l. hactenus utilis eſt eam multis ampliationibus & limitationibus ornabimus,quę nō alibi forſan inuenientur.Primò igitur ampliatur in uiro poſſidente bona dotalia vt ex illis tributa oneraq; realia ſoluere teneatur ſecundum gl. & Bar.in l.unica.C.de mulier.in qui.loq.& ibi Mauricius pag.ccx.probat tex.& ibi notat Bart. in l. nec ſtipendium xiii. ff. de impenſ. ibi *onus enim fructuum hæc impendia ſunt:* quæ ſententia receptiſſima eſt, colligitur ex re.l.fructus vbi latiſſimè doct.ff.ſol.matr.Secundò ampliatur ut procedat in emphyteota & feudatario qui ſimiliter ad eadem

onera tenentur ut probat l.ij.ibi *publicatio fructuum*: & ibi Alb.& Bal. C. de iure emphyt.& eſt recepta ſententia,vt tradit Iaſ.in l.j.nu.25.C.eo.Chaſ.in cõſue.Burg. Rub.iiij. §.vj.fol.154.col.ij.Io.de Ami.conſ.viij.nu.61.& 62. Tertiò ampliatur ut poſſidens fundum,& percipiẽs fructus,teneatur ad ſoluendum cenſum,& onera realia,etiam ſi cõtrarium cum conuenerit,à quo rẽ habet, ut probat tex.in l.ij.& ibi notat Bal.C.ſine cẽſu vel.reliq.& ibi glo.ad idẽ bene adducit text.in l. inter debitorem.xliij. ff.de pact.& ibi Doct.tradit Card.Pariſ.cõſ.lij.lib.j.Quartò ampliatur ex Bal.in l.fi.nu.1.in iij.not.C.ſine cenſu.dicente id menti tenendũ,per tex.ibi ut procedat,ẽt ſi bona alterius nomine deſcripta uel regiſtrata inueniantur:præualere .n.debet ueritas & æquitas,ut poſſidẽs & percipiẽs fructus teneatur,& hoc regulariter magis probarem licẽt aliqui cõtrouertãt,ut tradit Parpal.in l.placet.nu.41. C.de ſacroſ. eccl.facit.§.ueritas l.illicitas.ff.de off.præſ.& cum Bal.eſt Rom.in l.imperatores nu.1.ff.de publ.& uect.Quinto ampliatur etiã in oneribus & tributis nouę impoſitionis poſt vſumfructum conſtitutũ ut probat textus & ibi notat Bartol.in l.quæro xxviij.ff.de vſufruct. legato ibi *& in his ſpeciebus,quæ poſtea indicant*,& ibi,*hoc onus ad fructuarium pertinet*,notat Matthæus Afflict.lib.iij.feud. titul. de prohib. feu.alien.per Feder.§.præterea ducatus nu.57. facit l.ſeruitus.xxj.ibi *omne lumen ſignificari,ſiue quod in præſenti,ſiue quod poſt contigerit*.ff.de ſeru.urb.præd. Sextò conſecutiuè ampliatur ad collectam extraordinarie pro rebus impoſitam ut ſic deciſio illius l.non tantum procedat in tributis & oneribus ordinariis ſeu conſuetis ut elegãter tradit Socin.conſ.cxix.lib.j.quod duplicatur conſil.ccxvii. lib.ii.ex quo limitatur generalis allegatio l.ſcio.x.§.medico. ff. de annu.lega.cum notatis à Fely.in ca.ſedes,iii. col.cum ſequen.de reſcript.Septimò ampliatur, ut non ſolum teneatur principalis fructuarius & percipiẽs integros fructus, ſed etiam pro rata teneatur,quicunq; habuerit partẽ fructuum ut tradit Matth. Afflict.d. §.præterea ducatus,nu. 53.idẽ deciſ.cclii.nu.2.vbi tamen id limitat in primo genito tenente feudũ uel maioratum,& ex eo aliquid annuũ

tribuēte fratribus ut illi ab oneribus excuſentur, quæ ſententia æquitate & ratione iuuatur, eamq; probat Tiraq. de primog. q. lxxiiii. Octauò Ampliatur in conductore ad longum tempus ſecundum Alex. conſ. j. n. 10. lib. iiii. quē ſequitur Parpal. in l. placet n. 48. C. de ſacroſ. Eccl. Syluan. conſil. xlvii. nu. 4. quibus nō citatis idem ſcribit Maurit. in d. l. unica pagi. ccv. faciūt notata à Deci. conſ. cciiii. Nonò ampliatur in tributis & oneribus realibus, ut fructuarius uel emphiteota, uel emptor teneatur etiam pro præteritis antequā poſſideret ut probat tex. cū gl. in l. imperatores. vii. ff. de publi. & uecti. ibi, *ipſa prædia nō perſonas cōueniri*, & ibi : *ideo poſſeſſores etiam præteriti tempus vectigal ſoluere debere*, & ibi notāter Pau. Rom. & Matt. Afflic. omnino uidendus deciſ. xcv. & hoc dicit magis cōe Pan. in C. paſtoralis nu. 5. de decim. bonus text. in l. v. §. fi. ff. de cenſi. ibi, *ob tributa præteriti temporis*: tradit Capit. deci. xx. nu. 26. Decimò ampliatur fortius in quocunq; poſſeſſore fructus recipiēte, ut is onera realia ſoluere teneat, ut tradit Mathæ. Afflic. lib. j. conſtitut. rub. xcvii §. vltimo num. 5. quod confirmari poteſt ex gl. in l. j. uerb. fructus. C. de annon. & tribut. quam notat Bar. ibi ad hoc, quòd dominus locans prędium pro penſione pecuniaria, non teneatur ad tributa, ſed conductor qui fructus rei percipit, quod probat & extollit Io. de Plat. ibi nu. 2. ad fi. Corſet. in notab. uerb. locatio Rom. in l. imperatores. ff. de publ. Iaſ. conſilio cix. ad fi. lib. j. ubi alios citat & Pau. conſil. ccccxlii. in fi. lib. j. quæ concluſio dura uidetur ita indiſtinctè accepta. Nā d. l. hactenus, & iura ſimilia loquuntur (ut uides) in fructuario uel emphyteota, & ſaltim in cōductore ad longum tēpus. Diuerſa autē ratio eſt in colono, uel ſimplici conductore, ut infra, ut melius aduertere uidetur Moli. ad Alex. d. cōſi. iiii. lib. v. maximè quia ſi rectè attēdas, dominus rei, magis quàm colonus, uidetur tunc fructus percipere ea pecunia æſtimatos argu. l. ſi æſtimatis. ff. ſol. matr. l. fin. C. de conſtitu. pecu. ibi &, *poſſibile eſt omnes res in pecuniam conuerti*, & merces locationis fructus appellatur in l. uideamus xix. ff. de uſur. Sed pro communi opin. urget tex. quē gl. & Doc. citant in l. ſi ſine xxxiii. §. Lucius, ff. de adminiſ.

tuto.ubi I.C. refert conſuetudinem particularem ciuitatis,in qua domini prædiorum,non conductores onera realia ſoluebant,& ſignificat extra conſuetudinem,cōductores prædiorum teneri ad onera realia. & ita ibi notant Alber.& Cu.Qua in re ſcribentes non ſibi conſtant.Nam idē Pla.in d.l.j.n.3.indiſtinctè ut receptum ſcribit colonū ad ea onera nō teneri per l.iiii.C.de agri.& cēſ.ubi idem Pla.n.2.not.excuſari.à collecta & tributo colonū partiariū,uel q nūmis colat,licèt ibi ſit litera corrupta deficiēte negatiua, quæ addi debet ex ea l.& ex aduerſatiua in eo.Plat.ibi.*Sed domini* & ibi,*itē ſecus.* Igitur uidetur manifeſta repugnantia: quia nūmis colere,idē eſt,quod domino in pecunia ſoluēdo,fructus percipere.Vnde talis colonus excuſandus non erat, ſi uerum dicit gl.& cōis opinio in d.l.j.Nec concilies Plate. & Doct.quaſi in d.l.j.loquantur de conductore, & in d.l.iiii.loquantur de colono:iura enim ipſa talē differentiā nō admittunt:maximè quòd Bart.Rebuf.& alij in d.l.j. extollēs gl.ibi eam ſecurè intelligūt in colono.Ideò nō eſt leuis difficultas,quę ex hac doct.repugnantia reſultat:in qua ante alia,eſt adhibenda inter collectam,& tributa ſeu onera mere realia,ut tradit Iaſ.d.conſi.ad ſi.citans Plat.in d.l.j.ad ſi.C.de Annon. ſed debuit allegare Bald.ibidem num.5.melius ita declarantem & aſſignantem rationē diuerſitatis. & ita Ale.d.conſi.iiii.nu.4.lib.v.Secundò in eadem difficultate nō omnino uidetur uerum quod indiſtinctè doct.ſcribunt contra colonum, uel conductorē ſoluentem in pecunia, nec eſt cur magis oneretur in tributis ſoluendis, quàm colonus partiarius:imò qui nūmis colit uel cōducit, uidetur maiori oneri & periculo obnoxius, ut docet experiētia, ac proinde mitius cum eo agēdum erat,quod doct.nō aduertunt.Idque mihi probatur ex l.qui concubinā.xxix.§. qui hortos in fi.ff.de leg.iii.iunctis infra dicendis.Tertiò in eodem articulo aduertendum puto, an onera & tributa realia ſint notoria & conſueta, & tunc tutiùs procedet gl.& recepta opinio, ut dominus ſeu locans, qui ſolam pecuniam non fructus percipit,excuſetur ab onere &, tributo reſpiciēte fructuum collectionem, quaſi ita uideatur

tur tacitè conuentum ex conſuetudine & natura rei, iuxta l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de regu. iuris, nec tunc poteſt cõqueri conductor, vel colonus cum onus ſit notorium, nec id regulariter ignorare liceat, & natura oneris realis rem, non perſonam ſequitur dicta l. imperatores. ff. de publi. & uectig. l. ii. & fi. C. ſine cẽſu, uel reliquis. Quartò in emphyteota vel fructuario indiſtinctè excuſabitur proprietarius, quæcunque onera realia ſint, ut probatur ex iuribus & docto. ſupra citatis. Et ita Bal. in dicta l. j. n. 5. in fin. C. de Annon. dicens fructuarium uel emphyteotã in hoc dominum cenſeri per d. l. hactenus. Quintò videtur iuridicè diſtinguendum inter non dominum rei, colligentem fructus ex cauſa onerosa, & percipientem eos ex cauſa lucratiua, in primo enim obſeruabuntur diſtinctiones hic tradite, in ſecundo regulariter excuſabitur proprietarius, à quo uel ab eius authore cauſam habet is, qui fructus colligit ex cauſa lucratiua. non enim par ratio eſt eorum iuxta l. vlt. C. de cõdic. cũ vulg. & ita in colligente ex cauſa lucratiua tradit Roman. conſi. ccxxx. n. 1. facit l. ad res donatas. lxii. ff. de ædil. edict. l. Ariſto. §. fi. ff. de dona. Sextò in colligente fructus ex cauſa onerosa nõ putarẽ eũ teneri ad onera extraordinaria & inconſueta: quia de his conuentum nõ uidetur argu. l. Seiò. §. medico. ff. de annu. leg. & ita in cõductoribus ſoluturis in pecunia vſu obſeruari videmus, vt dominus ſeu locator exprimat omnia onera rei. Alias conductor nõ tenetur niſi ad quantitatem conuentã. Et ei ſuffragatur regu. l. quicquid aſtringendæ. ff. de verb. oblig. nec parum deferẽdum eſt conſuetudini, iuxta. l. minimè. ff. de legi. & in hac materia id docet I.C. in d. §. lucius. l. ſi ſine. ff. admi. tuto. & in l. v. C. de agric. & cenſi. & cõuentiones iudicari debent, ſecundum quod homines cõiter intelligunt, ut in ſimlli notat Pan. in c. paſtoralis ad fi. de Deci. & colonum. & cõductorem à collectis & decimis excuſari tradit Frãciſ. Luca, de fiſco. iii. par. n. 19. ſed caue ut infra. Septimo ex ſupradictis infertur maxima ampliatio ad d. l. quæro. xxix. ff. de vſufr. lega. vt non ſolũ procedat in fructuario, ſed etiã in quodlibet poſſeſſore, uel colligente fructus ex cauſa lucratiua, is. n. regu-

lariter onera realia ſoluet,idque maiori ratione,quàm in caſu,de quo agit.gl.& communis opinio in d.l.j.C.de Anno. cum ibi aſtringatur conductor ſolués dño in pecunia, hic verò loquamur de percipiéte fructus ex cauſa lucratiua,& ita in quolibet legatario ſentit Alber.in l. qui concubinam.§.qui hortus. in fin.ff.deleg.iii.licet regulariter cōtradicendum uideretur,vt per Alex.d. conſi.iiii.ad fin. lib. v. ¶ Octauò ex his notabiliter poteſt intelligi text. in d.§.lucius,quem gl.& docto.indiſtinctè contra conductoré notant.ego autem melius intelligendum puto ex ſuperioribus, facta diſtinctione iuxta terminorũ diuerſitaté, vt his concluſionibus reſoluimus,quibus patet ex alijs iuribus non poſſe indiſtinctè procedere, quod ſcribentes generaliter colligunt ex eo.§. vbi I. C. non tradit regulam, nec certum quid decidit, nec explicat an ibi conductor eſſet ad breue uel longũ tempus,& an in pecunia,an in fructibus ſoluturus, ſed tãtum refert conſuetudinem loci, & agit an ea excuſet curatoré.unde quo ad alia,petenda eſt reſolutio ab alijs iuribus & rationibus. Nono decimis ex fructibus non excuſabitur colonus,uel conductor fructus recipiens, uel partem, ut probat tex. in c.tua nobis,& ibi Panor. num.14. quem uide de decim. id enim onus odioſum non eſt:Sed notoriũ,vniuerſale & fauorabile Fely.in c.ad audientiam.num.21.de præſcrip. quod pro expreſſo haberi debet in conuentione domini cum colono vel cõductore:vnde cauendum eſt ab eo, quod indiſtinctè in decimis ſcribit Lucan.d.loco. Decimò ex ſcribentibus in dictis locis apertè colligitur, emphyteotam teneri ad tributa & onera etiã ſi magnũ canoné, ſeu magnã penſioné domino ſoluat,indiſtinctè enim loquuntur Docto.in emphyteota,ut conſtat ex Bal. in dicta l.j. C. de iure emphyt. & ibi Iaſ. nu.25. Socinus d.conſil. Alex.d.conſi.iiii.lib.v. & conſi,xxxv.lib.iiii.idque expreſſim colligitur ex Bal. Ange.Fulgoſ.in d.l.hactenus.& ita Petrus de Vbal. in tract. de collec.ad finem nume.3.& Siluanus conſi.xlvij. vbi repræhendnnt Albe.Bru.in tract.de ſtatu. excludent.fœmi. arti.viii.q.xxii.Sed illi loquũtur generaliter, Bru.autẽ loquitur ſpecialiter in emphyteota eccleſię, ideoq; non ita

debuit

debuit repræhendi,cum expeditum non ſit,imo uariè diſtinguatur quando emphyteota uel colonus bonorum eccleſię teneatur, ut per Iaſ.in l.placet ex n.17.C.de ſacroſ. eccle.& ibi Parpa.& Pla.in l.fi.C.de exact.trib.Fely.in c. ad apoſtolicam de ſimo.Ripa lib.ii.reſponſ.capitu.vii.Silua cõſi.ix.Boer.deci.ccxiii.ad fi.de quo apud Luſitanos habetur l.Regia lib.ii.titu.xvi.§.ix.& xiiii.& xv. Vndecimò ex ſuprà adductis colligitur,ſcribentes generaliter ſentire,quòd emphyteota,uel uſufructuarius inſolidũ teneantur ad collectas,ſicut ad onera merè realia,nec in hoc cõſtituũt differentiã inter collectas & tributa realia ut expreſsim notant Bart.in l.quæro. ff.de uſufruct.leg. Bal.in dicta l.j.C.de anno.& trib.n.5.in fine.Bal.in l.j.nu.5.verſ. ſexto C.de iure emphy.Alex.dictis conſi.Socinus d.cõſi. apertè Ange.& Bald.in d.l. hactenus Rom.in l.imperatores.ff.de publica.& uecti. Petrus de Vbal.d. tract. de collec.n.xlviii.Math.Afflict.lib.iii.feu. titu. quæ ſint regal.§. plauſtorum nu.40.fol.clxxx. ſic in marito ex bonis dotalibus ſecundũ Barto.& Doct.ubi ſuprà ut tradit, Alexan. conſi.cxlviii.nu.3.lib.vj.quas authoritates retuli,quia Iacob.rebuf.in d.l.j.C.de anno.& trib.quaſi receptũ ſcribit, onus ſoluendæ collectæ diuidi inter proprietarium & emphyteotã & uſufructuarium.Ideoq; ab eo cauendum eſt, licet quo ad alia ſit differentia inter collectã & onera merè realia: ut per Bar.& Plat.ibi,& alios, ut tradit Alex.d. conſi.xxxv.lib.iiii.Lucan.d.tract.de fiſco.iii.par.Alex.cõſ. lxxviii.lib.vj. multa utiliter Bal. in l.fin.ex nu.3. cum ſeq. & ibi Sali.num.5.C.ſine cenſ.uel reli.Curt.iun.conſ.lx.& ſeq.eſt tamen aduertendũ,ꝙ ubi tributum uel collecta imponitur iuxta ualorem bonorũ uel fructuũ, deduci debet, quod emphyteota ſoluit domino, ut notat Iſer. quem ſequitur Mathæ. Affli.d.§.nu.36. faciunt notata ab Alex.in l.quotiés.ff.ad l.falci.& in l.ubi purè.ff.ad Trebe. Iaſ.in l. non amplius.ff.de lega.j.& in l.pen.§.j.ex n.6.ff.de iuriſd. om.iud.

¶ Ex quo à paritate rationis infero, ꝙ ſi uſufructuarius eſſet ex cauſa onerofa,quia emiſſet forſan uſumfructum, non ita teneretur ad collectas, uel onera ſaltim extraordinaria, deberet enim minui ualor fructuũ attento precio

to precio

to precio,quod dedit.tex.enim in d.l. quæro.ff. de uſufru. lega.loquitur de legatario,& ſic in cauſa lucratiuà. Et ad hunc modum utiliter intelligetur d.l.hactenus cum ſi.onera enim & impenſæ minuunt valorē rerum & fructuū, ut per Alex.& Iaſ.in locis proximè citatis. & in ſimili notat Ioan.Imol.in l.cum ſeruus §.hæres.ff.de lega.j.Ad limitationes d.l.hactenus,dum loquitur de modica impenſa refectionis,limitatur primo in inquilino uel conductore ad breue tempus,qui nō tenetur expendere,etiam modicè,in ijs quæ ultra tempus conductionis duratura ſunt: ſecundum Alber.ibi & Bald.in l.nu.5.C.de iure emphy.& ibi Iaſ.n.25.& 27.addo Barto.in l.cotem.§.qui maximos. nu.13.ff.de public.& uect. Alex.in d.conſi.iiii.nu.7. lib.v. citant tex.in l.ædiles.ff.de uia publi.quem corruptè allegat.Bal.in dicta l.j.qui tex.in uerſi.quicunque,cōcedit inquilino uel conductori ius repetendi impenſam,ſi eam fecerit:extollit Alex.in l.diuortio.§.impendia,nu.3.ff.ſolu. matri.Iaſ.in d.l.j.nu.27. facit l.eum ad quem.C.de uſufru. Limitatur.ii.d.l.hactenus, ne procedat in conductore ad nō longū tēpus,iuxtà ſupradicta in ampliationibus: & colligitur ex Bal.in dicta l.j.n.5. C.de iure emphy. tradit notabiliter Alex.d.cōſi.iiii.lib.v.& eſt receptiſſimum. Vnde in colono & conductore cauebis à nouiſſimo Coſtalio in annota.ad Pandec.ſub.titu.ff.de uſufru. l.vii. ubi incautè eos æquiparat emphyteotæ. Limitatur iii. ut procedat in tributis & oneribus realibus & collectis pro rebus ut ſupra.non autem quo ad onera perſonalia:ut notat Bart.in dicta l.nec ſtipendinm.ff.de impenſ.& glo.l.unic.C.de mulier.& in quo loc.per tex.in l.Lucius.xxj.§. idem reſpondet conſtante.ff.ad municip.& ita Plat.in d.l.j.col.ii.C.de anno. Mauri(ubi uidetur addere aliqua ad dictum §.in dicta l.vnica, pag.ccxii.& cum gl.Platea ibi ad finem. Ego aduerto quòd tex.in dicto §.idē reſpondit, loquitur propriè in muneribus & magiſtratibus, non in tributis uel oneribus,habetq; diuerſam rationē ob utilitatē publicā, uel periculū reipub. cui non eſſet conſultū ex bonis dotalibus:& ita illū.§.extollunt Bal.Alex.& Iaſ.n.2. in l.ſciendum §.ſi fundus.ff.qui ſatiſ. çog. Alb.j. parte. ſtatu.q.cix. ad fin.

ad fi.licet aliter uideatur minus bene intelligere Cæpol. in Auth.ſed nouo iure,nu.86.C.de ſeru.fugi.Limitatur. iiii.dicta hactenus, & quæ ſuprà dicta ſunt,ut aliquando teneatur ad onera,qui non percipit fructus:ut in caſu.notab.tradit Gozad.quem uide conſ.xxxiii.Limitatur.v.d. l.& quæ ſuprà adduximus,ut procedant in oneribus realibus publicis,ex lege uel indictione ſuperioris:ita enim loquuntur ſuprà allegata,ſecus in oneribus ex cõuentione,vt in penſione ſoluenda ab emphyteota,qui rem alienauerit,nõ enim datur domino ius agendi ad penſionẽ niſi conueniat cũ eo, cũ quò fit alienatio uel trãſlatio:quia eſt actio perſonalis cõuentione, quæ non ſequitur rẽ iuxta reg.l.fi.§.fin.ff.de contrah.empt.ita in terminis notat Paul.in l.in uenditione.ff.de acti.empt. quẽ non uidetur pecipere Math.Affli.deciſ.xcv. numero 3.nec eius meminit Iaſ.in l.ii.nu.150.& 154.C.de iure emph.ubi hoc tractat,& plures refert & ex traditis per eum colligitur eſſe hoc receptũ:ita ẽt Alber.in d.l.qui cõcubinã,§.qui hortos, uerſi.uel dic.ff.de lega.tertio Rom.in d.l.imperatores,ad fi.ff.de public.& uectig. ex tex.ibi colligitur ratio differentiæ,quia in tributo & onere publico reali inquit I.C.*rem non perſonam conueniri*, id eſt,quẽlibet rei poſſeſſorem : ut in d.l.ii.& fi.C.ſine cenſ. uel rel.& l.inter debitorẽ, ſuprà citatã,ff.de pact. Limitatur.vi.ne procedat in oneribus ſoluẽdis, antequam legatarius uel fructuarius cõſequatur poſſeſſionem rei.illa enim ab hærede uel domino fieri debent:ut notat gl.quã Bart.ibi probat & commendat in l.pe.§.fi.ff.de lega.iii.& Rom.cõſ.ccxxx.uerſi. ſecundo.Bar.in l.quæro.ff.de uſufru.lega.ubi dicit hanc uerìſſimã reſolutionem: erit ergo differentia inter onera futura, & ea quæ pro introitu exigũtur.Et hinc eleganter declarabitur doctrina I.C. in l.ſi à ſubſtituto 47.§.fi. in.ff.de leg.j.ibi, *talis dari debet qualis eſt*.Et illam gl.non bene adducit Cardi.Pariſ. conſ.xciiii.num.23.libr.ii. Limitatur.vii.d.l. & quæ ſuprà diximus,ne procedant quãdo donatio uel legatio utilitate careret, donatario uel legatario onera ſoluente, ut notat gloſſ.in d.l.ſi pendentes.xxxiiii.§.ſi quid:uerbo, pertinebunt.ff.de uſufru.per tex.

tex.in d.l.qui concubinã.xxix.§.qui hortos, ff.de lega.iii. ubi gl.ita intellexit:loquitur enim tex.de teſtatore legan te fructus hortorum, quos ad quinquennium à R.P.conduxerat, & reſpondet, hæredem teneri,ſiue legatarium uti frui,& mercedem R.P.præſtare.intelligit gl.quia niſi ita fieret,inutile foret legatum: & ita intelligebat Dy. relatur ab Alb.ibi,& à Barto.in l.penul.§.fi.ff.eo.ita etiã intelligebat Cy. relatus ab Alex. in l. apud Iulianum. §. ſi quis,in fine.ff.de leg.j.ita etiã Rom. conſil.ccxxx.Aret. in l.fructus,col.fi.ff.ſol.mat.ubi id probat & cõmendat:& ita Iaſ.ibi col.fi.nu.18.idem Iaſ.in l.cum ſeruus, nu.6.ff. de leg.j.dicens ad hoc tex.in d.§.cum gl.notabilem:idem in l.apud Iulianũ.§.hæres, nu.8.ff.eod.ita etiã Molin.in conſue.Pariſ.§.xxii.nu.156.ad fi.Tiraq. de retr.ligna.§. xv.gl.j.nu.16.Parpal.in l.placet.n.50.C.de ſacroſ.eccle. prac.papien.in for.lib.ad dotem,uerbo,dedit,n.5.col.iii. qui nouiores nihil ferè referunt; nec diſcutiunt de hoc: patet autẽ ex his receptam eſſe hanc opinionem, de qua tamẽ dubitare uidetur Alex. in d.§.ſi quis cũ Bar.in d.§. fin.l.pen.ff. de leg.iii. qui nõ omnino improbãt:ſed cõtra

¶ dicit Ang.in l.eum ad quem in fi.C.de uſufru.Ego aduerto in d.§.qui hortos, nõ agi de onere reali,de quo loquitur d.l.hactenus,cũ ſupra adductis: & conſequenter non uidetur ſatis apta allegatio uel oppoſitio gl.Bar.& aliorũ,de illo §.ad l.quæro & alia iura loquẽtia de onere reali,quod uidetur melius cæteris aduertere Alber. in d.§. qui hortos, & Fulg.in d.l.ſi pendentes:quibus nõ uiſis ita cogitabam ex reſolutione Pau.in l.in uẽditione.ff.de act.

¶ emp.& alijs ſupra adductis.Vltra oẽs etiã conſidero, ibi teſtatorẽ legaſſe fructus hortorũ: fructus autẽ legati intelligi debẽt lucratiuè iuxta naturã legati.nec propriè diceretur fructus,ſi legatarius mercedẽ cõductionis ſolueret ſecundum ea quę diximus ſupra:hoc n.ad gl.l.j.C.de anno.& trib.nec tũc manerẽt legati fructus.ſed tranſlatũ diceretẽ alea cõductionis,cõtra proprietatẽ uerborum,& naturã legati,ꝙ donatio appellatur iuncta cõi allegatione l.in teſtamentis, ff.de reg.iur.nimirum igitur ſi in dicto §.qui hortos, legatarius fructus ſine onere percipiat:

piat: & forſan ita ſenſit licèt non explicet, Bart. in d.l.pe. §.fin. Limitatur. viii. d.l. niſi uſufructuarius paratus ſit uſumfructũ relinquere, tunc enim excuſatur ab onere, ad quod alias tenetur: iuxta reſponſum Vlpian. in l. cum fructuarius. lxxi. ff. de uſufr. notat Bart. in d.l. cotem. §. fi. nu. 14. ff. de puplica. & uecti. Quæ renunciatio non procederet iii. emphiteota uel feudatario ex cõuentione obligatis, non audirētur enim renunciãdo emphiteoſim uel feudum ſine cõſenſu domini: ſecundum Bal. & Ang. ibi Fulg. in l. ſeq. notat Bar. in l. is cum quo. ff. de aqua plu. arc. quę ibi ſequuntur Pau. & Rom. & Alex. ad Bart. & eſt recepta ſententia ex traditis à Iaſ. in l. ii. num. 24. C. de iur. emph. Panorm. in c. j. de feu. Ex quo patet non eſſe tutam argumentationem à fructuario ad emphiteotam, uel ècõtra: quod etiã colliges ex tex. in l. ſciendũ. §. j. ff. qui ſatiſd. cog. & ſic contra Iaſ. & eos quos citat in d.l. ii. n. 18. C. de iur. emph. & cõtra Grat. conſi. xxii. n. 10. li. j. ratio autẽ differẽtiæ in hoc poteſt eſſe, quia fructuarius ſępius eſt ex cauſa lucratiua. emphiteota ex oneroſa: itẽ fructuarius nihil præſtat domino, nec ei nocet renunciãdo. Tandem ad d. l. hactenus, Pau. Caſtr. in l. eum ad quem. C. de uſufr. repræhendit Bart. in d. §. qui maximos: notãs Bart. dixiſſe quòd fructuarius tam ad modicam, quàm magnam impenſam in reficiẽdo teneri, & ſua pecunia facere debere: differentiam autem eſſe, ꝙ magnam impẽſam repetet à proprietario: ipſe dicit contrariũ uerius cũ Bal. ibi qua iniquum eſſet cõpellere fructuarium, ut ſua pecunia impenſam nõ modicam faciat: nec ei ſatis conſuleretur ex iure poſtea repetendi. Salyc. autem ibi aliter Bartol. refert, quaſi dixerit, poſſe fructuarium petere à proprietario ad magnã impenſam neceſſariam, nec eam teneatur ſuo ſumptu facere, de quo Salyc. dubitat ob iura, quæ fructuarium obligant ad cuſtodiã & refectionem: & ſic uides Saly. & Pau. contrarios in allegatione Barto. Bertrand. autem (Quem Galli Doct. laudant) cõſ. xl. nu. 15. libr. ii. aliter citat Bal. in d. l. eum, ad quem: ut fructuarius teneatur ſuo ſumptu facere magnam impenſam & eam à proprietario repetere: quod probat reiecta opinione Bart. in dicto §. qui maximos:

¶ ximos: & ſic eum intelligit longè aliter quàm Pau. Ego puto Pau. in allegatione Bart.& Bal. negligenter in hoc articulo ſe habuiſſe:Bal.enim ibi id uult,quod Pau.à Bar. ſcriptum tradit.Bart.autem in d.§. qui maximos, nu.15. contrarium reſoluere uidetur,quòd fructuarius tenẽ ad diligentiã & cuſtodiam:iuxta.l.j.§.fi.cum l.ſeq.ff.uſufru. quẽadmodum caue.ſed negat fructuarium teneri ad magnam impenſam ſuo ſumptu:immeritò ergo in eo loco repræhenditur à Pau. meliusq; in eodẽ loco citatur à Saly. & Bertrã. & ita eum accepiſſe uidetur Imol.id ſecurè tradens in c.ult. numero 20.in princi.de pignor.Aduerto etiam eundẽ Bart. ſibi contrarium uideri,alibi enim id dicit quod Pau.in eo repræhendit, nempe in l.damni.§.ei cuius.num.3.ff.de dam.infec. ubi fructuarium obligat etiam magnã impenſam, eamq; à proprietario repetendã. cõcedit,idque probare uidetur Practicus Papienſ.in forma libelli ad dotem, uerbo dedit,nu.6.alibi autem Bar. in l.Neſennius.n.7.ff.de neg.geſt.ambiguè loquitur:eius tamen uerba ibi.*ſumptibus tamen proprietarij* (uidentur magis ſignificare ut fructuarius non teneatur ſuo ſumptu facere.Vides igitur in hoc utili articulo Bart.uariantem & ab alijs malè citatum: uides Bal.Bertrand.Papienſ.uelle quòd fructuarius etiã ad magnã impenſam teneatur,eãque à ſe factam repetat à proprietario. Vides Salyc.dubitare:Pau.uerò conſtanter aſſerere contrariũ:imò quòd fructuarius non oneretur ad magnam impenſam,licèt eã à proprietario repetere poſſit: & ego Pau.opinionẽ amplector, quã probo authoritate Azo.in ſumma.C.de uſuf.n.6.ad fi.& Imol.in d.c.fi.n.20.qui ſolũ Bar.citat.Hęc autẽ opinio æquitate rationeq; iuuatur,quia nõ eſſet fructuario benè cõſultũ,ſi arctaretur ad magnã impẽſam eo prætextu,quòd eam repetere poſſit: melius enim eſt ante tempus occurrere(ut lex inquit) nec debet quis ſe cõmittere obligationi uel actioni perſonali: iuxta tex.in l.cogi. xvi.§.ſi pater,in fi.ad Trebel.ibi,*nõ oportere ſub incerto cautionis ſe committere*:& hæc opinio iuuatur ex d.l.hactenus, quam Salyc. malè adducit:cum enim eam l.ad modicam impenſam tantum fructuarium obliget, ſatis ſignifi-

cat.

cat non teneri magnam ſuo ſumptu facere, idque magis uidetur de mente dicta l.eum ad quem.C. de uſufr.ubi fructuario datur ius repetendi magnam impenſam, quã uoluntariè fecit, non autem quod eam facere teneatur, idq; iuuatur ex iuris regula uitandi circuitus. l.dominus teſtamento.liii.ff.de condict.indeb. nec obſtat argumentatio. Salyc. à cuſtodia & diligentia, ad quam fructuarius tenetur,longè enim differt onus cuſtodiendi,ab onere exburſandi pecuniam propriam. Non tamen intelligas arctandum proprietatem ad præſtandam pecuniam fructuario pro impenſa,poterit enim per ſe facere & expendere,nec alterius fidei committere:ut in ſimili notat Panor.in c.cum non ſint, nu.5.de decim.ibi,*intereſt domini vt ſit præſens*. Pulchrè autem adnotauit Paul.in d.l.eũ ad quem, ut fructuarius non denuntiare teneatur,quando neceſſaria fuerit magna impenſa: id enim pars eſt diligentiæ & cuſtodiæ, ad quam fructuarius iure tenetur: idque uidetur de mente.Bar.in d.§.qui maximos,ubi ſuprà.Circa actionem autem qua fructuarius impenſas repetet,uariant gl.& Doc.in dic.locis, tractat Corn.conſi. lxxxvi.lib.iiii.Hec prolixius adduximus quia utilia ſunt,
73 nec alibi ita explicata,ut agnoſcet peritus lector.In hac materia à gl.Salyc. & Paul.in l.fin.§. filius autem, infrà tit.ſeq.adducitur tex.in l.ſed & ſi quid.xix.§.fi.ff.de uſuf. in quo habetur, non poſſe fructuarium ſeruitutem fundo acquirere,quod notabile eſt ampliationem regulæ·§. alteri.l.ſtipulatio iſta, ff.de verb.obli.cum ſimi.quæ deciſ.non procedet in trac.huius ti.& ſeq.pater enim legitimus adminiſtrator, filio ſtipulatur & acquirit:ut tradit Bart. receptus in l.quod dicitur.col.ii.num.4.ff. de uerb. oblig.gl.in l.ſi legati.ff.de pigno.quam dicit ſing.Chaſ.in conſuetud. Burg.fol.218.col.iii.nu.4. & generaliter poteſt pater filio acquirere in aduentitijs. gloſ.in d.l.quod dicitur & communis ſecundum Iaſ.ibi n.18. Bart. & alij in l.dominus ſeruo.xxxix.ff.eo.Saly.in l.ii.C.de contrah. & comm.ſtip.imò & filio emancipato acquirit pater utilem actionem:ut notat Pau.per tex.ibi,in l.quodcunque. xlv.§.j ff.de uerb. obligationibus, ubi Iaſ. nume.2.eam

dicit

dicit communem ſententiam: ergo magis ualebit ſtipulatio hoc caſu cum agatur ſimul de utilitate patris haben-
74 tis ampliſſimum uſumfructum. Sed ommittendum non fuit quod gloſ. Docto. communiter colligunt ex dicto §. fi. l. ſed & ſiquid, unum quod putant à I.C. expreſſim decisum, ut ſcilicet fructuarius non poſſit conſentire proprietario imponenti ſeruitutem rei, nec ualeat conſtitutio ſeruitutis quandiu durat uſufructus: & ita illum tex. intelligit gloſ. Fulg. & alij ibi gloſ. Salyc. Pau. in d. §. filijs autem: gloſ. in l. pen. C. de pactis, ubi per eum limitat uulgarem regu. quæ habet, poſſe quemlibet iuri & fauori proprio renuntiare: & uerè nemo ex ſcribentibus negaret fructuarium poſſe in hoc conſentire proprietario, niſi putarent contrarium illo tex. deciſum. Ego autẽ cũ apud
¶ Iureconſultos rationem legis cæteris omnibus præualere uideam eoſq; uiros prudentiſſimos ſine ratione miruſq; contra eam reſponſuros, non potui ſemper non mirari hanc deciſionem receptãq; ſententiã, laudoq; Curt. Iuni. qui in d. l. pen. nu. 37. C. de pact. planè id mirabile & difficile putat, nec ſe rationẽ aſſequi fatetur: Nec ualet ꝙ pro ratione cõminiſcitur Alc. ibi n. 53. & ante eum Fulg. in l. de qua agimus: nam ꝙ adducũt non ſolũ non concludit, ſed potius retorquetur, arguunt enim quod nõ poteſt, ſeruitutẽ cõſtituere niſi perfectè dominus. l. ii. ff. de ſerui. & inde infert Alc. rationem, ut putat, ad d. l. ut ideò proprietarius, & fructuarius ſimul nõ poſſint ſeruitutẽ conſtituere: quia neuter eorum perfectè dominus eſt. At ego nõ uideo l. adijciẽtem qualitatem illam perfecti dominij ad conſtituendam ſeruitutem uideo autem dominum appellari uſufructu carentem. l. rectè dicimus. ff. de verbor. ſignifi. Sed magis contra Alc. retorquetur eius argumentatio: cũ enim hic præſupponamus fructuariũ conſentire proprietario ſeruitutẽ imponẽti, iam cõcurrit utriuſq; & cõſequenter: poteſt ſeruitus imponi, licet neuter conſtituentium perfectè dominus ſit: ut notat gl. in d. l. ii. & eſt tex. in l. per fundum xi. ff. de ſerui. ruſt. præd. ubi ſuſtinetur ſeruitus conceſſa ab uno ex pluribus dominis, accedente conſenſu aliorum, etiam ex interuallo: & ita tex.

in l.fin.ff.communia præd. notat Pau. Caſtr. in l. ſtipulationes non diuiduntur, numero 6.ff. de uerbo. obliga. & ibi Alex.& Iaſ. Ex quo mihi reſultat maximum fundamētum contra hanc communem aſſertionem:vt putē neceſſariò tenendum,poſſe ſeruitutem conſtitui ex re,cuius aliquis vſumfructū habet,fructuario.ſ. & proprietario cōſentientibus. Et hæc opinio probatur ex dictis iuribus loquētibus de conſtituēda ſeruitute in re quæ ad plures ſpectat: probatur etiam ex reg.d.l.pen.C.de pac.& ex eo,quod ad ſenſum conſtat, non fieri tunc iniuriam fructuario conſentienti.l.j.§.vſq; adeo.ff.de iniur.nec eſt in eo aſſenſu vlla turpitudinis nota,quæ rem vitiare poſſit,nec ex conſenſu fructuarij tūc datur ſeruitus ſeruitutis,vt cōtra aliquos ſciolos melius aduertit Cur.vbi ſuprà:nec forma rei mutatur,nullumq; ferè præiudicium uidetur:maximè ſi ſeruitus,quæ conſtituitur, non minuat quantitatem fructuū, nec libertatem vtendi.Et per hæc prorſus reiiciendam puto communem opinionem.Fateor tamen non leue eſſe reſpondere illi.l.qua Docto.fundantur, cuius verba ſunt in d.§.vlti.*proprietatis dominus ne quidem conſentiente fructuario ſeruitutem imponere poteſt:*Deinde ſequitur:*niſi per quam deterior fructuarij conditio non fiat*. In primo reſponſo putant gl.& ſcribētes expreſſum eſſe quod nos hic improbamus: Connanus aūt(quem grauiſſimi iudicij virum puto)lib.4. c.3.idem quod nos tentauit,licet nō ita fundet: & pro ſua exactiſſima cognitione linguę latinæ uerba illa aliter explicat interpretatur enim vt, primū reſponſum contineat affirmatiuè,poſſe proprietarium ſine conſenſu fructuarij ſeruitutem imponere:quia vero ea deciſio uideretur dura & contra iuris rationes,intelligit ex ſequenti reſponſo eam limitari,vt procedat tantum,quando ſeruitus nullum incommodum fructuario afferret:& verbum,*niſi:* accipiatur pro duntaxat,vt ſic ex vtroq; contextu reſultet vna deciſio,quæ habeat,proprietarium,& ſi non conſentiat fructuarius,poſſe ſeruitutem rei imponere, eam dumtaxat, per quam nullum damnum fructuario infertur. Et hac noſtra explicatione,apertius mens eius in hoc percipietur: cui addimus circa particulam,ne,primi reſponſi, quæ tradit

dit. Bud. in Anno. prior. ad Pād. l. in eo iure. ff. de ritū. nup.
addimus etiam eam particulam ſæpè ſtare pro non (vt ibi
ſtat) quod ad alia iura no. Alb. in dictionario, Spiegel. in
lexico. Et ex ſequenti contextu, ibi, *deterior non fiat*: planè
colligimus I. C. non reſpicere argutiolas, quas interpre-
tes pro ratione ſuæ opinionis afferunt, ſed tantum reſpice-
re ne fructuario inferatur incommodum: ideoq́; neceſſa-
riò probat, valiturā conſtitutionē ſeruitutis cōſentiēte fru
ctuario, quia tunc non dr̄ incōmodum nec iniuria, vt ſuprà
quod eleganter probat text. in l. fin. in fi. ff. de vſu & habit.
¶ Cogitabam ēt rē hanc faciliorē reddi poſſe: ſi in j. reſpōſo
duplex eſſet negatiua: prima, ubi eſt in omnibus exempla
ribus: ſecunda ante verbum poteſt, vt ſit ſenſus proprieta-
rium non poſſe ſeruitutem conſtituere non conſentiente
fructuario: & tūc propriè ſequit̄ limitatio: niſi ſeruitus ſit,
per quā nullū incōmodum fructuario afferatur: quia tunc
ſolus proprietarius ſeruitutē imponere pōt. Nec eſt nouū
vt aliqñ in pandectarum libris particulam aliquam deſi-
deremus: vt ſæpè tradit doctiſſimus Alc. & alij non aſper-
nandæ authoritatis uiri: ſpecificè aūt ad l. ſi quiſquā. ff. de
diuerſ. & tempo. præſcr. Et in hunc ſenſum dictio, niſi ſe-
quētis reſponſi leniùs & propriùs ſtaret quam ſecundum
interpretationē Connani. Tandē quælibet interpretatio
admittenda eſt pro veritate concluſionis quā hic tuemur,
reiecta cōi opinione, cui iuris rationes obſtant & commu
75 nis ſenſus aduerſatur, ut conſtat ex ſuprà adductis. Vidi-
mus ſuprà patrē in aduentitijs à cautione vel ſatiſdatione
excuſari, cū regulariter oīs fructuarius cauere teneatur:
iuxta l. j. ff. vſufr. quēad. cau. l. ſi vſusfructus. xvj. ff. de vſufr.
c. vlt. de pig. quæ materia vtiliſsima ob frequentiā eſt, & à
noſtris nullibi ordinatim explicata, ideoq́; eā hic amplè &
vtiliter ornare intendimus. Reg. igitur amplia. j. ad uſum,
vt ēt qui eum tm̄ habet, cau. ten. vt in l. v. ver. ſed & ſi vſus,
& l. pe. ff. vſuf. quemad. caue. Ampliatur. ij. in habitatione:
& iij. in operis ſeruorum ſecundum Imol. in d. c. vlti. num.
29. Ampliatur iiij. etiam ſi vſusfructus uel uſus detur per
ſonæ dilectiſsimæ, ut uxori uel liberis: ex mente doctorū
& l. j. & l. iiij. C. de vſufr. conducunt quæ doctè tradit De-

ci.conſi.v. Ampliatur.v.ex eo quod inferius tentatur contra Soci.Cor.Deci.ad finem huius partis,num.80. Ampliatur.vj.vt ea cautio debeat eſſe cum deſcriptione bonorũ, vt ſuperius dixi in alio articulo,cum Alexand. conſi.lviij. lib.iij.contra gl.non ſolitam citari,in d.l.j.verb. faciẽt.ff. vſufr.quemad.caue.tradit Iaſ.infra citandus,conſ.xl.nu.2 li.j. Ampliatur vij. in legatario ad tempus: is enim cauere debet hæredi de reſtituendo poſt tẽpus,vt in l.fi.C.de leg. & ibi gl.& Doct.notat Guid.deciſio. cclviij. Ampliatur viij.ẽt ſi vſufructuarius vel vſuarius ſimul habitent cum proprietario:vt in l.pen.& ibi Alb.ff.illo.tit.Picus in §.Titia cum nuberet nu. 141.notat Barto.in l.ſi vt certò.§.fine me.nu.3.ff.commod.inferens cum gl.ad quæſtionẽ de qua etiam Rip.de peſte.nu.ccccxxxiij. Ampliatur.ix.in parente tranſeunte ad ſecũdas nuptias.l.hac edictali.§. iis illud C.de ſecund.nup.Fulg.conſ.lxxxij.in fi.facit tex.in l.iubemus.§.in ſupradictis.C.ad Treb. & apud Luſitanos habetur l.regu.lib.iiij.tit.lxxv.§.v.cum ſeq.tradit Boer. deciſi. cc. Ampliatur.x. vt nec teſtator poſſit eam cautionẽ remittere vſufructuario cui bona relinquit:quod duriſſimũ ſed eſt ſed ita iura habent,vt patet ex l.j.C.de vſufr. apertius in l.pe.C.ut in poſ.lega.& in l.ſi pecuniæ.ff.eo. gl.aũt in d. l.pe.& in d.l.j.& in §.cõſtituitur Inſtit. de uſufr.duplicem rationem aſſignat, ſed neutra cõcludit vt ingenue fatẽtur Cor.& Fulg.nec ſibi ſatisfacit Pau.in l.ij.eo.tit.nec Bar.in l.nemo poteſt,num.iij. ff.de leg.j.minusq; ſatisfacit,quod Rip.pro rõne affert in d.l.nemo,nu.41. id enim eſt de quo
76 quærimus:ratio autem à dicto differre debet.Ea autẽ dura iuris deciſio ampliatur ut ſicut teſtator non poteſt tollere hanc cautionem,non poſſit etiam tollere inuentariũ & deſcriptionem bonorum:ut tradit Iaſ.d.conſi.xl.nu.2.li.j.quod vltra eum colligitur ex Alexã. in d.l. nemo poteſt nu.18.vbi Bal.citat,quod tutius eſt ſtantibus illis iuribus: licet ex Ana.contrarium tradat Barb.conſi.lxiiij.num.16. lib.ij.& ſic erit.xj.ampliatio ad reg. Ampliatur etiã,vt teſtator hanc cautionem remittere nequeat,tam in his quæ vſu non conſumuntur, quam in ijs quæ vſu conſumuntur in primo conueniunt omnes, in ſecundo inaduertenter cõ

trarium tentarunt Cy.& Pet.in d.L.j.C. de vſufr. quorum authoritate aliqui ex poſterioribus decepti ſunt: verius enim & receptius eſt,vt cautio præſtanda in vſufructu eo rum quæ vſu conſumuntur à teſtatore remitti nequeat:ſe cundum Bar.in d.l.nu,10.Bal.Saly.Fulg.Pau.nu.3.Imo.in d.c.ult.ad fi.& eſt recepta ſententia,vt aſſerit Picus in d.§. Titia cum nuberet.nu.141.Dec.cōſ.565.nu.5. Iaſ.d.conſ. xl.nu. 1. lib. j. & ita apertè in pecunia loquitur d.l.j.C.de vſufr.& d.l.ſi pecuniæ.ff.vt in poſ.leg.pecunia autē in hac materia æquiparatur iis, quæ vſu conſumuntur: vt in d.§. conſtituitur Inſtit.de vſufr.& ita indiſtinctè loquitur text. clarus in d.l.pen.C.vt in poſ.lega.vnde mirandum eſt Cy. & Pet.cōtra illa iura loqui: & magis cauendum ab Anch. & Panor.nu.4.& Collect.nu.6.in d.c.fi.de pigno.qui contra iura,Bar.& receptam ſententiam contrarium ſcribūt. cauendum etiam eſt à Barb.d.conſ.lxiiij.nu.8.lib.ij.Et ex his non uidetur tutum quod nouè limitando hæc iura tra dit Alcia.lib.vij.Parerg.cap.ij.ad fi.& ſic eſt.xij.ampliatio ad reg.At illa iura,quę rigidè diſponunt,hanc cautionem à teſtatore remitti non poſſe limitantur à Doc.in conſtituente vſumfructum inter viuos,cui erat cauendum: cum enim dicunt poſſe remittere cautionem,iura enim illa lo quuntur tantum de teſtatore:& ideo cū exorbitantia ſint, extendi non debent:& ita Bal.nu.22.& alij poſt Gulie.in d.l.j.Ruin.in d.l.nemo poteſt:vbi per Hannibal. num.173. Limitantur etiam illa iura,licet teſtator nequeat hāc cau tionem remittere,poſſit tamen hæres poſtquam ſuccedit: & ita gl.& Bar.nu.11.in d.l.j.& ibi Saly.& alij:idq; omnes tenere dicit Bal.ibi,nu.12. & tanquam receptiſſimum tra dit Arc.in princ.Inſti.de vſufr.ad fi.& Iaſ.in d.l.nemo poteſt,in vtraq; lect.col.ult.licet aliqui contrarium tentaue rint: quia non conſtat ratio differentiæ inter teſtatorem & hæredem inter quos ipſe Iaſ.ſed quod hic dicimus rece ptiſſimum eſt,ſecundum Rip.d.l.nemo poteſt nume.41.& Hannibal.nu.165.vbi ipſe ex nu.178.cum Iaſ.contradice re videtur:ſed in hærede hoc receptiſſimum eſſe,ultra allegatos colliges ex Cor.in d.l.pen.C.vt in poſſeſſ.lega.ex Ang.in tract.de teſtamentis.glo.xciij.ex Imo.in d.ca. fin,

nume. 12. ex Ruinc. conſil. cxv. nume. 6. lib. v. Hoc tamen de hærede intelligitur quando expreſsim remittit cautionem, non enim ſufficerent verba generalia, quibus promitteret ſe moleſtiam nullam illaturum: vt vult Bald. ibi, nume. 13. quem alij ſequuntur, ut per Iaſ. d. conſil. xl. & in l. actionem nume. 4. C. de procur. Deci. d. conſil. ccccclxv. Craue. conſi. clxxxvij. ad fin. verba enim conuentionis recipiunt intellectum ex iuris diſpoſitione in eadem materia. l. ſi conuenerit. xiiij. ff. pro Socio l. quæro. §. inter locatorem. ff. loca. Hæc etiam iura mirabiliter reſtringit Bal. in d. l. j. nume. 11. vt quamuis teſtator non poſsit remittere eam cautionem, poſsit tamen iubere ut hæres accipiat certum fideiuſſorem pauperem: & ita Salyc. ibi nume. 5. Barb. in d. capi. vlti. Ange. Aret. in d. princ. de vſufruct. ad fin. & in tracta. de teſta. gloſſ. xciij. nume. 1. & Chaſ. d. fol. clv. colum. ij. nume. 8. per quod indirectè tolli uidetur deciſio & rigor illorum iurium: pro quo citauit Bald. l. tribus. ff. de uſufruc. ear. rer. quæ uſu conſu. quæ iudicio meo nihil probat, non enim agit de fideiuſſore inope, ſed de uno ex hæredibus grauato fideiubere pro legatario uſusfructus, quæ deciſio etiam mirè limitat hæc iura. Vnde Pau. à monte Pico in dicta rep. §. Titia cum nuberet. numero 145. in noua ſententia eſt, ut dicta l. tribus non procedat hodie ob iura illa. Cod. quæ ipſe nouiora putat & condita longo interuallo poſt dictam l. tribus, quæ Papiniani fuit. Sed labitur vir doctus non aduertens, quòd d. l. j. C. de uſufruc. condita fuit à Vero & Antonino, qui imperarunt ante Baſsianum Carracalam, cuius iniquo & nefario iuſſu occiſus eſt maximus ille I. C. Papinianus: & ſic non poteſt dici quòd reſponſum Papiniani anterius erat: & deceptus fuit Picus ex vulgari errore, quo putari ſolet indiſtinctè ius cod. nouius eſſe iure pandectarum, quod ſuperiùs non immerito admonui: conuincitur idem lapſus Pici, quia ante Papinianum fuit I. C. Iulianus, cuius eſt l. ſi pecuniæ. ff. vt in poſſeſ. legat. quæ probat idem, quod d. l. j. C. de uſufruct. ſecundum gloſſ. & omnes. hoc autem ex fide hiſtoriarum aſſerimus, & facilè uidere eſt ex his qui poſt Suetonium imperatorum hiſtoriam deſcripſere,

& ex

& ex Riualio in hiſtoria iuris ciuilis, & alibi ſæpe: & ſic concludo d.l.tribus,non poſſe dici correctam. Melius igi- ¶ tur eſt tenere contra Bald. & ſequaces,ut facit Hannibal in d.l.nemo poteſt.nume.184 referens ſolum Are. de teſta.ut ſcilicet teſtator,cui à iure negatur poteſtas tollen di hanc cautionem, non poſsit compellere hæredem, ut accipiat fideiuſſorem inopem,uel aliter non idoneum: & ne per indirectum ei cõcedatur,quod ei ius prohibet iuxta Regu.l.Seius.vigeſimæſeptimæ,& ibi Barto ff.ad l.falcidiam. paria enim ſunt non cauere,uel minus idoneè. l. quoties.ff.qui ſatiſdare cogantur,l.tertia.ff. de fideiuſſor. hæc autem iura in materia iubent fructuarium idoneè ca uere & vtiliter cauere,dicit textus in dicto §. cõſtituitur. inſtitut.de vſufruct.obligatio autem inopis debitoris nul la cenſetur l. nam is. ff. de dolo: nec ualet argumentum Baldi à dicta l.tribus,de hærede idoneo, ad fideiuſſorem minus idoneum: nec extenſio facilè admittenda eſt con-
77 tra iuris regulas.l.quòd uerò contra.ff.de legi. Ad ſuperiora neceſſariò annectitur quæſtio de fructibus perceptis à fructuario ante cautionem,in qua uariauit gl. nam in l.ſi cultus.xv.ff.de vſufr.tenet fructuarium non facere fructus ſuos antequam ſatiſdet: idemq; dicit in pluribus aliis locis ut obſeruat Bar.in l.uxori ff. de uſufr.lega. At gl.in ead.l.uxori.xxiiii.ex Azone contrarium regulariter dicendum ſentit,ut fructuarius faciat fructus ſuos ante ſatiſdationem,cum diſtinctione de qua ibi, & hæc uidetur planè receptior ſententia: circa quam Chaſſ. conſuetud. Burg.Rubr.iiii.§.vi.fol.155.colu.j. ad fin.refert Pirrhum in quodam opuſculo tradentem regulam cum quinq; limitationibus,quem librum habere mihi non contingit,licèt curioſè quæſierim. Sit igitur regula,ut fructuarius rem poſsidens faciat fructus ſuos etiam ante ſatiſdationem: ſecundum Azon.quem ſequuntur Bar.& Fulg.in d.l.ſi cuius,Bar.Alber.Paul.poſt antiquiores,in l.iiii.C.de uſufr. Bal.in l.j.nu.15.& Salyc.nu.6.C.eod.Bar.in l.ſi homo.nu. 3.ff.de uſuc.Imol.in d.cap.ſi.nu.19.de pignor.& ibi Pano. ad fi.Ang.Aret.in prin.nu.4.Inſt.de uſufr.Soci. conſ.131. ad fin.lib.j.Corn.conſ.clxxiii.nu.8.lib.iii. Chaſ.vbi ſupra:

Bertrand.conſi.xl.nu.6.lib.ii.Soci.nepos, ubi latè, conſi. lxxii.n.8.li.ii.Aug.Aret.de teſta.gl.xciii. nu.2.& ita omnes tenere tradit Alex. conſi.cxx. nu.5.li.vj. Vides igitur hanc eſſe magis cōem opinionē vt regulariter fructuarius ante ſatiſdationē faciat fructus ſuos, vt ſic caueas à gl. in multis locis magiſque ab ijs, qui contradicunt putantes hoc receptum non eſſe, quos refert Soci. nepos. d. conſi. col.j.vt etiam caueas à Fely.in c.ſi autem.nu.5.de reſcr.à Corn.conſ.xcv.ad finem, nu.14.lib.ii.à Fulg.conſi.xcii.in fi.Nec obſtat.l.ſi vſusfructus.xvj.ff.de vſufru. & d.l.vxori. xxiiii.& ſimilia iur. loquuntur enim de vſufructuario nō poſſidente,qui etiam non rectè aget niſi ſatiſdationem offerat:ex doctrina.l.Iulianus.§.offerri.ff.de actio.emp. nos verò loquimur de fructuario poſſidente, qui cōmodo & vigore poſſeſſionis iuuatur, maximè attenta doctrina gl. in l.j.ff.de vſufr. quod hæc ſatiſdatio non ſit de ſubſtantia vſusfructuarius, licèt petita, neceſſario præſtari debeat: ſic gl.in l.iiii.C.eod.in §.j.Inſt.eo.& in cap.fi.de pign.& vbiq; ſcrib. cōiter.Sed hæc regula.limitatur iuxta eius terminos,ſi fructuarius poſſideat, ſecus ſi poſſidente proprietario fructuarius cautionē nō offerat, nec proprietarium interpellet:ſecundum Bart.& alios cōiter vbi ſuprà. Limitur.ii.niſi res interim ſit penes tertium ſine culpa proprietarij, & ſine oblatione ſatiſdationis ex parte fructuarij: tūc enim fructus,qui euinci poterunt ab illo tertio cedēt ad utilitatem proprietarij: ex Bartol.ita intelligendo: in d.l.j.nu.15.de vſufr.Aret.in dicto princ.Inſt.eod. nu.4.ex relatis à Pico in dict.§.Titia cum nuberet,nu.143.ff.de legatis ſecundo.vbi tamē inuoluit.Limitatur tertio niſi fructuarius vitioſè poſſeſſionē adeptus ſit,quia tunc fructus ſuos non faciet.ex Cyn.in d.l.Imol.in d.ca.fi.Ange.Aret. in d.prin.Bal.in dicta l.j.nu.15. Soci. Corn.Soci. nepo.dictis conſ.Dicitur autē uitioſè poſsidere,ſi ignorante proprietario poſſeſsionem acceperit: ſecundum eoſdem. & Chaſſ.d.folio,155. columna prima. num.3. facit doctrina gl.& Barto.per tex.ibi in l.ſecunda.C.de his qui ex publi. ratio.c.occultè fieri quod ignorante eo,cuius intereſt negotium ſcire: notat Barto. in l.non intelligitur. §. tacita.

ff.de iure fiſci.Iaſ.in l.clam poſsidere.ff.de acquiren. poſſeſ.Matth.Affl.lib.j.conſt.Rub.xcix. nume.17. Limitatur.iiii. niſi cautio, vel ſatiſdatio petatur: quia tunc fructuarius eam nõ præſtans,cenſetur eſſe in mala fide:ideoque fructus ſuos non facit,& ita conciliatur varietas glo. eſtque receptiſsima concordia & reſolutio,ſecundum antiquiores & nouiores in dictis locis.Bart.& Fulgo.in dicta l.ſi cuius.Bartol.in dicta l.vxori: omnes in dicta l.prima, & dicta l.iiii.C.de uſufr. Imol. & Panor. ad finem in dicto c.fin. Alex.dicto conſ.cxx.lib.vj.Corne.Soci. & alij dictis conſilijs:Bar.Bal. Saly.in l.hac edictali.§.primo, in fin.verſic.ſin autem utraque. C.de ſecun. nupt. per eund.
78 tex.ibi.*fideiuſſionem diſſimulauerit*. Limitãt aliqui.v.vt regula hæc procedat in immobilibus, in quibus etiam ante cautionem propriè cõcedunt dici vſumfructum , ſecus in ijs,quæ vſu conſumuntur:in quibus dicunt non appellari propriè vſumfructum ante cautionẽ:cũ in his ex ſenatuſcõſulto vtilitatis cauſa,data cautione. admiſſus fuerit vſusfructus iuxta tex.in §.cõſtituitur, Inſt.de vſufr.ideoq; in his tanquã diuerſis,diuerſæ cautiones præſtãtur:vt benè declarat gl.& Paul.n.2.in d.l.j.C.de uſuf. Alci.ibi.vii. parerg.c.ii.poſt princ.& ideò in his, quę vſu cõſumuntur crebriùs reſoluũt ſcrib. cautionẽ dici de ſubſtantia vſusfructus:vt cum Iacob.Butr. tradit Barto.in l.j.n.12. C. de vſuf.& ibi Alex.ad eũ.& Bal.ibi.n.10.Saly.n.2. ad fi.Fulg. in fine:Ang.Aret.in princi.Inſt.eo n.2.& de teſta.d.gl.xciii.in fi.& Iaſ.in l.j.n.125.& Alc.n.32.ff.de leg.j.Corn.cõſ. lxxix.lib.ii.n.7. idq; ut receptum tradit Soci. nep.d.conſ. lxxii.n.3.lib.ii.Qua doctrina retenta(ut ſcilicet cautio dicatur de ſubſtantia vſusfructus,in ijs quæ vſu cõſumũtur) ſpecificè,vt neceſſarium conſequens inferebat Ang.Aret. in d.princ.Inſt. de vſuf.nu.3. in fi.quod perpetuò notandũ cõmendat,vt tunc fructuarius non faciat fructus ſuos,niſi poſt cautionẽ datã:ideòque non obſcurè admittit.Soci.nep. d.cõſ.lxxii. Sed ego prædictã doctrinã(licèt magis cõmunem)nõ puto ueram conſequentiã,uerò Aret.& Soci.nepos falſam,& contrariã receptiori traditioni probabo.Verius enim uidetur quod Imol. tentat in d.c. vlt.num. 18.

de

de pignor. vt cautio non dicatur de ſubſtantia uſusfru-ctus, etiam in his quæ uſu conſumuntur per text. quem citat in l. v. §. ff. de uſufruct. earum rerum, quæ uſu conſumuntur, ibi, *conſtante vſufructu cautionem uelit*; & ibi, *finito uſufructu*: ubi I. C. ante cautionem datam, conſtare & finiri uſumfructum ſecurè dicit in his, quæ uſu conſumuntur. Et per eundem text. ita prius Ioan. Fab. in §. j. n. 2 Inſt. de uſufruct. & ibi Iaſ. ad Porti. neutrum eorum citans, & ante eos apertè ita docuit gloſſ. per eundem tex. in l. j. ff. de uſufruct. in uerbo utendi, & prius Azo. in ſumma. C. eodem. numero 2. uerſicul. dicunt: citans eandem l. v. quæ incipit, hoc ſenatus conſultum. §. j. & indiſtinctè in omni uſufructu id ſentit Bald. in l. ii. ad finem. C. communia de lega. dicens cautionem non eſſe neceſſariam ad originem, ſed ad traditionem uſusfructus: ſequitur Ruin. conſil. xci. numero 8. lib. ii. & hæc opinio iuuatur ex reg. l. j. §. lex Falcidia, ſecundum communem allegationem. ff. ad l. Falcid. Pater igitur non eſſe tutum fundamentum, Ang. Aret. & Soci. nepo. ueriusque dicendum uidetur, etiam in his, quæ uſu conſumuntur, non impropriè vſumfructum dici ante cautionem. Et quamuis eorum antecedens uerum eſſet, non neceſſario conſequebatur, quod ipſi inferunt: ſtare enim poſſet, ut cautio dicatur de ſubſtantia vſusfructus in his, quæ uſu conſumuntur, non tamen impediatur fructuarius ante cau-
¶ tionem fructus ſuos facere, ſi rem abſque uitio poſſideat: ut præſupponit regula, de qua agimus: militat enim eadem ratio, quæ aſſignatur in vſufructu immobilium: hæc enim omnia æquiparantur in d. l. j. C. de uſufruct. ubi Doctor. indiſtinctè de uſufructu quorumcumque bonorum circa fructus quærunt & reſoluunt, & hoc apertè vult Bartol. ad quem Ang. & Soci. nepo. non aduertunt in d. l. uxori. ff. de uſufruct. lega. text. enim ibi loquitur de uſufructu pecuniæ: & in terminis eiuſdem text. Bartol. diſtinguit ut ſupra, reſoluens fructuarium regulariter fructus ſuos facere: & ita gloſſ. ibidem poſt Azon. ergo uolunt apertè traditionem noſtram procedere etiam in ijs, quæ uſu conſumuntur, & ita planè Alex. in d. conſil.
cxx.

cxx. lib. vj. ubi agit de uſufructu eorum, quę vſu conſumuntur. ut patet ex principio conſi. & numero 5. tanquam receptiſſimum tradit, quorumcumque bonorum fructuariium ante cautionem non petitam fructus ſuos facere: idemque colligitur ex Imol. & Panormit. in dicto capitu. ultimo de pign. ubi text. de uſufructu immobilium & eorum quæ uſu conſumuntur, promiſcuè agit: ipſique & alij Doct. indiſtinctè reſoluunt quod ſupra tradidimus, ut iam perpetuò cauendum ſit à lapſu Angel. Aret. & Socin. nepo. & fundamento eorum, quo plures decipi poſſent, maximè cum hic fructuarius poſſideat ex iuſtô titulo, & fructuum acquiſitio facilè admittatur, iuxta text. & Bartol. in l. ſed & ſi lege. §. ſcire. ff. de petit. hæredit. cum alijs. Ex his autem non leuiter iuuabitur quod tradit Alexand. in l. j. numero 20. ff. de lega. j. quem ibi probat Socin. numero 12. ut in legato vſusfructus eorum quæ uſu conſumuntur, ſaltem oblata cautione dominium ante traditionem transferatur, licèt Iaſ. ibi numero 125. contrarium probet, idque Alcia. ibi, numerô 31. contra Alexan. indiligenter dicat receptius, per text. qui nihil obſtat. in l. ſi tibi. ff. de vſufruct. earum rerum, quæ uſu conſumuntur. & opinionem Alexan. plenè. ibi defendit Crauet. numero 173. & aliter ibi nouiſſimè explicat Ferretus, numero 46. pro Alexand. etiam poteſt adduci Bald. in l. ii. in fin. C. communia de lega. ſed contra adduci etiam poteſt idem Bal. (more ſuo) in l. j. nu. 10.
79 in fin. C. de uſufr. In hoc utiliſſimo articulo conſilium non fuit omittere, quod tanquam receptum tradit Corne. cōſi. clxxiii. nu. 8. lib. iii moram fructuarij. non ſatiſdantis poſt petitam ab eo cautionem, ei tantum nocere quo ad fructus futuros, non uerò quoad perceptos ante moram ſeu ante petitam cautionem: idque ſcriptum putat à Bar. & alijs in locis ſupra citatis, quos ego diligenter relegens id explicitè ſcribere nō uideo: addo tamen idē tradere Pau. Caſtren. conſ. cclxxix. ad fin. nu. 4. lib. j. & ibi Roman. cōſi. ſequen. in fine. quos ſequi uidetur Soci. nep. d. conſilio lxxii. nu. 8. lib. ii. ¶ Ego autem contrarium tutius putarem & magis de mente Bart. in d. l. uxori, & aliorū quos in hac materia

materia Corn.citat: Bar.enim.Imol. & Panor. in d.c.vlt. Alex.d.conſ.ccxx. & alij ſupra citati indiſtinctè loqui uidentur de omnibus frnctibus à fructuario perceptis, quos reſtituendos dicunt ſi fructuarius non caueat: quod etiam ſentire uidetur Fulg.cum Bar.in d.l.ſi cuius.ff.de vſuf.idque mihi probabilius eſt in odium malignè nolentis cauere, ſi enim abſque culpa non poſsit, mitius cum eo agitur ex gl.& Doct. in l.iiii. C. de uſuf.infra: quod mihi fortius probatur, quia fructuario nolente cauere proprietarius neceſſario ab eo rē euincet, & conſequenter cum fructibus ante perceptis cauſa ſcilicet ad non cauſam reducta, tituloq; fructuarij prorſus reciſſo: arg.tex.in l.filio.xvj.§.j.in fi.ibi, *cum fructibus*.ff.de inoff. teſta.cum notanter traditis à Roma. conſ.cccccliiii. nu.25. à Fely.in c. cum cauſa, col.penul.de re iudi. idem eleganter comprobatur ex l.v.ff.de lege commiſſ.& maximè ex doctrina Panor.in c.illo vos n.6.de pigno. cōſiderando quod in his terminis reſcinditur titulus culpa, & uoluntate ipſius fructuarij. quorū alterū ſufficit, ut res cū fructibus auocetur: ex proximè citatis, & ijs quæ tradit Burg.in c.ad noſtram. n.36. de emp.& vēd.& latiùs ſcribo in l.ii.C.de reſc.vēd. ex quibus ita iudicarem: & credo quod iudicabitur. in eo conſi. clxxiii.n.8.li.iii. vnū ſummè cōmendat Corn.ex Bal.in d.l.j.ut fructuarius qui ſua authoritate, non proprietarij poſſeſsionē acceperit. non faciat fructus ſuos. etiā pro tēpore, quo non petitur ſatiſdatio: adde Sali.in d.l.j.nu.6.in fi.Ang.Aret. in d.princ.inſtit.de uſufr.col.ii. uerſi. *aut erat apud eum cum uitio*, quod ut receptū tradit Soci.d.cōſ.cxxxj.ad fi.lib.j.& horum mens eſt ut hoc procedat, quamuis proprietarius poſtea ſciat & patiatur fructuariū fructus percipere: ſed plures non ſine colore putabunt contrariū colligi ex Bar.in d.l.vxori.ff.de vſufr.leg.quē Docto. vbique ſequūtur & Imol.in d.c.fi.de pign.n.19.in fine, & alij ſupra relati. qui videntur reſoluere, quod fructuarius indiſtinctè faciat fructus ſuos, cū proprietarius ſcit eū fructus percipere & tacet, nec cautionem petit. Ego autē cenſeo Bar.& qui eum ſequuntur intelligendos, quando fructuarius vitioſe poſsidet, prout ſine conſenſu proprietarij.

Quòd ſi forſan Bar.& alij contra ſentiunt,mihi tamen verius uidetur,quod vult Bald.quē Salyc.& Cor.ſequuntur. vt ſcilicet fructuarius nō faciat fructus ſuos,ſi vitioſè poſſeſsionem accepit: nec id uitium purgetur ex ſcientia & taciturnitate proprietarij, quod probo,quia tūc obſtat vitioſa poſsidendi origo,quę attendi debet.tex.vbi latè Iaſ. in l.clam poſsidere.ff.de acq. poſ.ibi, *ſed origo mancîſcendę exquirenda eſt:*probatur hæc opinio, quia proprietarius iure tacere potuit cōfides iuri ſuo.l.ſicut,§.viii.non videtur. ff.qui.mod.pig. vel hip.ſol.nec proprietario leuiter auferendum eſt ius queſitum ex culpa fructuarij ſecundum iuris reg.quod magis probatur,quia legatarius ita accipiēs poſſeſsionē ſine authoritate hæredis,aliquādo poſſeſsione,aliquādo toto iure legati priuatur, iuxta l.non dubiū. C.de leg.l.j.ff.quor.lega. ſic accipiens poſſeſsionē ex cōtractu abſq; authoritate domini,prædo.cenſeē l.ſi ex ſtipulatione.v.ff.de acqui.poſſeſ.ergo proprietarius euincet rē cū fructibus à fructuario,qui vitioſè poſſeſsionē occupauit tanquā à malę fidei poſſeſſore : facit quod notat Fulg. in l.iiii. in fine C.de vſufruct.maximè quia proprietarius rectè allegare poſſet, ꝙ niſi fructuarius uitioſè accepiſſet poſſeſsionē , ipſe poſsideret:& donec ſibi cautio daretur, fructus ſui eſſent , ut verum eſt per ea quæ ſuprà adduximus.In eodē articulo eſt aliud non negligendum, in quo Doct.latenter variant.Nam Alber.in d.l.iiii.C.de uſufru. referens antiquos,bis concludere uidetur fructuariū cenſeri in mala fide,& conſequenter non facere fructus ſuos ubi non cauet,ſciens ſe ad id teneri,etiam ſi ab eo cautio non petatur:& ita Fulg.ibi.ad fi.& Bal.in l.j.ad finem,eodem titu.Corn.d.cōſi.clxxiii.nu.8.ibi, *credidit non teneri*:& Anchar.in d.c.fin.de pignor.Sed hæc opinio non uidetur uera,ſi enim proprietarius ſciat fructuariū poſsidere,nec fuit aliquod uitium fructuarij in accipienda poſſeſsione, nō poteſt dici mala fides,ex eo ꝙ fructuarius cautionē nō præſtet,quæ ab eo non petitur: quod probare uidetur.I-mo.in d.c.ulti.numero 19.in fin.& ſentit Bart.ſi expendatur,in d.l.iiii.ad finem dum loquitur de mala fide fructuarij, eamq́ue exemplificat,quando requiſitus non ſatiſdat,

non auté,quia ſciat ſe obligatum cauere,quod etiam probat Angel. Aret. in d.princ.de vſufr. col.iii.nu.4.verſi.*& pondera*: idemq́; videtur colligi ex Alex.Socin. & alijs in conſilijs & locis ſuprà citatis, dũ indiſtinctè excuſant fructuarium,qui non vitioſè poſſeſſionem obtinuit, quandiu ab eo non petitur hæc cautio. idq́; iuuatur: quia ſciens ſe teneri ad hanc cautionem,ſciet etiam vel ſperabit,vt proprietarius eam petat,nec ei iniuriam facit non ſatiſdando, niſi id petatur, vt in ſimili notat Pau.Caſt.in l.peto.§.fi.in fi.ff.de lega.ij.facit gl.vbi latè Iaſ.in l.vniuerſa.C.de prec. imper.offer.Hipp.in l.vnius, §.cogniturum,ff.de quæſt.ex quorũ dictis probatur excuſari eũ qui nõ interpellatur,& debere quemq́; ius ſuum petere,quod etiam plenè probat Fely.in c.ſi auté,nu.4.de reſcript.ex quo infero quòd fructuarius, etiam ſi ſit iuris peritus,faciet fructus ſuos ante ſatiſdationẽ, quandiu ab eo non petitur. Quòd ſi fructuarius non inueniat fideiuſſorem, aliterve cauere nequeat, variæ ſunt opiniones apud gl.& Doc.in d.l.iiii.C.de vſufr. gl.autem concludere videtur: vt fructuarius nullo modo admittatur, niſi ſatiſdet,idq́; videtur vt receptum referre Iaſ. in l.j. nu.23.verſi. decimo limita. ff.qui ſatiſda.cog.& ſentit Soci.ibi.n.22.ſed Bart.poſt Guil.æquiorẽ opinionẽ amplectitur diſtinguens: an fructuarius ſit fide dignus, vt tunc cum iuratoria cautione vſusfructus ei tradatur, & hanc videtur probare Pau.ibi,Salic.autem variat, & cum Bart. eſt Butrius in d.c.fin.de pign.& Imo.nu.27.referens alios graues viros probãtes eandẽ opinionem Bart. Illud autem notabiliter addit Bart.vt quamuis fructuarius non poſſit cauere, nũquàm omnino fructibus priuetur, ſed res apud perſonam idoneam deponantur, vt reſpondeat fructuario, & interim tutus ſit proprietarius, quod etiã probat Imo.in d.loco,quæ opinio fuit Guilel.cun. vt illi referunt,eamq́; in praxi approbatam tradit Guid. Papa.deciſ. ccl.& Chaſſ.d.fo.clv.col.ij.nu.6.quibus addo in id cõducere.tex.in l.j §.ſi pecunia.ad fi.ff.de poſſ. Nec omitto quod in hoc articulo addit Fab. in fi.d.princ.Inſtit.de vſufr.quo non relato idem ibi probat Ange. Aret.vt in rebus immobilibus, facilius ſuccurratur fructuario, qui cauere nequit,

quit,quod confirmatur, quia tunc minus ſuſpectus eſt ob poſſeſſionem rei immobilis iuxta.l.ſciendum.ff.qui ſatiſd. cog.atq; ita ſatis erit tunc promittere cum ſolenni hypotheca,quia ſi fructuarius re malè utatur, facilè eſt remedium proprietario,ut rem euincat ſecundum ueram & receptã ſententiã, quam ſuperius probauimus cum Bal. & Alex.in l.diuortio.§.ſi fundum.ff. ſolu. matr. quam vltrà ibi copioſè citatos, probat Iaſ.in.l. nemo poteſt ſecunda lectu.in fin.ff.de lega.j.& Bellonus,dicens eam cõem, cõ-
80 ſilio.liiii.in fin.Hæc autem regula, qua uſufructuarius cauere iubetur, limitatur in nonnullis caſibus: ut notat gl. in dicta.l.quarta, C.de uſufruct.& in d.c.ult. de pignor.& illis addit Soci. notabilem caſum, in eo qui donat bona ſua retento vſufructu,ut is ſatiſdare non teneatur,ne ex liberalitate propria uexetur: ita Soci.in l.omnes. ff.de excep.quē ſequitur Deci.in l.diuus Pius n.2.ff. de regu.iur. ubi refert Cor.idem conſulentem,conſ.cclxvii.lib.iiii.ubi nu.11.Cor.inquit, ſe ſexagenarium nunquam uidiſſe donatarium,talem cautionem à donante petere.Et ita Soci. in l.j.nu.16.ff.qui ſatiſd.cogan.& idem probat Deci.conſi. cclxv.num.5.qui ad idem refert Plat.in §.præterea,Inſti. de actio.idem ſequitur & commendat Cagno.in d.l.diuus Pius.idem probat Rubeus,conſi.liiii.num.7.& idem probat Gozad.ad conſi.xcj.nu.5.Et eorum opinio iuuari poteſt ex glo.in l.ſi quis argentum, uerb.æſtimatione.C.de donat.ibi, *ſpeciale in fauorem exercentis liberalitatem:* & in caſu notabili tradit Aufre,uel Ferra. in additione ad Guid. Pap.q.cciiii.& quod notat idem Guid.deciſ.ccccxciii.Sed hi patres non adducnnt fundamentum,quod urgeat:eorũ tamen opinio æquitate,& politica comitate fouetur: durũ enim & inciuile uideretur,admittere donatarium petẽtem cautionem ab eo, qui liberaliter beneficium ei contulit:iuxta uulgarem l. ad res donatas. ff.de ædil.edict.& d.l.diuus Pius, donatio enim ſine amore non fit, ideoq; donans uidetur facere opus parentis: ut tradit Pala. in Rub.§.lxx.num.21.Rip.in l. ſi.q.xlix.C.de reuo.dona. per tex.qui aliqualitter probat, in l. iiii.ff. de confir. tut. Sed de rigore contrarium ſuſtineri poſſet, imò quòd donans
retento

reteto ſibi uſufructu, non excuſetur à ſatiſdatione ob generalitatem & geminationem uerborum dic.l.j.ff.vſufr. quemad.caue. ibi, *ex alia quacunque caſu conſtitutus fuerit vſusfructus:* & d.l.iiii.C.de uſufr.ibi, *ſiue ex voluntario contractu*:iuncta regu.l. in fraudem.§.ult.ibi,*qua generalis*.ff. de mil.teſta. ſic enim & cum patre donatore iuris regula ſeruatur. nec ob cauſam donationis diſpenſatur l.ii.C.ſi aduerſ.donat. ꝙ uidetur probare Hannib.in d.l.nemo poteſt.n.175.nõ tamen recederẽ à ſuperiori opinione, quæ receptior & æquior eſt, cũ temperamento Soci. ut ſat ſit donantẽ tunc promittere cũ hypotheca bonorũ,ut ſic per mediocritatẽ cauſa dirimatur, argu.tex.quẽ citat in l.filio vii.in fi.ff.ut leg.ſeu fideicom.nom.caue.addo in propoſito poſſe expendi.text.in l.tribus,uerſ.illud,ff.de uſuf. ear.rer. nec enim lex acerbã exactionem probat,ut pulchrè tradit Vlpi. in l. ſi bene collatæ.xxxiii.ff. de uſur. In praxi etiã obſeruatum uidi, ꝙ tradit Pau.Caſt.in d.l.j.C. de uſuf.n.5.ut licet fructuarius non offerat cautionẽ,non ideò abſoluatur proprietarius,ſed condemnetur:adiecto eo,ſi fructuarius caueat:& ita Deci.conſi.ccccxviii.n.18. In modo autem cauendi eſt differentia inter bona immobilia, & alia in quibus propriè cadit uſusfructus, & inter bona mobilia,uel ea quę uſu conſumuntur: in prioribus enim cautio eſt de utendo & fruendo boni uiri,d.l.j. ff.uſusfr.quemad.caue. in alijs autẽ aliter cauetur, ut in l.ſi tibi.vii.ff.de uſufr.ear.rer.probat text.in d.c.ult.de pignor.gl.& Pau.nu.3.in d.l.j.C.de uſuf.in his enim,quæ vſu conſumuntur,inquit.d.l.vii.cautionẽ pręſtandã eſſe de reddẽdis rebus eiuſdẽ qualitatis, uel de reddenda æſtimatione earũ, & loquitur tex. de vino,oleo,frumento,& ſic de ijs quæ recipiũt functionẽ in genere ſuo:quo caſu dicit Imol.in d.c.ult.nu.23. cum gl. ibi meliorẽ practicam eſſe:ut res æſtimentur, & caueatur de reddenda æſtimatione.

¶ Ego autẽ verius puto,ex d.l.vii. magis conſuli fructuario, inq; eius fauorem admitti cautionem alternatiuam:ſcilicet de rebus eiuſdem qualitatis, uel de earum æſtimatione,ut ſic eligat fructuarius modum ſoluendi iuxta regu.l.plerumq;.§.ult.ff. de iure dot.quæin alterna-

natiuis debitori electionem tribuit, beneficium legis alicui auferendum eſt lege quarta ſi quis condemnatus.ff.de re iudic. Quando autem in hac materia agitur de æſtimatione, intelligitur ſecundum tempus, quo conſtituitur vſusfructus, vt probat gloſſ. in §. conſtituitur, verb. æſtimatæ. Inſtitu. de vſufruct. Azon. in ſumma numero 3. in fine: & tanquàm receptum tradit Matthæ. Afflict. deciſio.cccxlij. nume. 3. ibi tempore recepti vſusfructus: & Alexand. & Bertrand. in locis infra citandis. Eſt etiam alia differentia in bonis mobilibus, quoad ea quæ vſu minuuntur: vt ſerui, veſtimenta & ſimilia, quæ differunt ab oleo, frumento, & ſimilibus: in prædictis enim quæ non omnino vſu conſumuntur, ſed minuuntur & corrumpuntur, dubitat Federic. conſil.xlvj.nume.1.Panormita. autem in dicto capit.vlti.nume.3.& Cardin.ibi, vtiliter tentarunt vt fructuarius caueat, ſicut in bonis immobilibus, de vtendo ſcilicet arbitrio boni uiri,& reſtituendo, quod ſupererit: non verò de reſtituenda æſtimatione:quam opinionem tenuit Florian. quem refert & ſequitur Imol. in dicto capitu. vltimo,numero 24. Sed in vſufructu veſtium & pannorum contrarium receptius eſſe: probat Alexan. conſil.lviij.nume.7.libro tertio & ſecurè Bertrand.conſil. xl.numero 7.libro ſecundo.& Socin. conſil. ix. colum. ij. lib. quarto & regulariter in veſtimentis idem ſentit Azo. in ſumma.nume.3. & tanquam receptum in veſtibus & pecudibus id tradit Areti. in dicto §.conſtitu. numero 2. in fine: in ſeruis autem & iumentis, tanquàm receptam probat Socin. dicto conſil.opinionem Panorm. & Imol. quæ æquitatem habet: ne aliàs vſusfructus ſit penitus inutilis: ſed contraria ſententia indiſtinctè receptior uidetur ex Angel. Areti. Bertrand. in dictis locis: & opinio communis (licet dura) maximè iuuatur ex litera dicti §. conſtituitur, vbi ſerui, iumenta, veſtes & alia mobilia æquiparantur: in veſtimentis autem aliquid ſpeciale notat Alcia. dicto libro ſeptimo.Parerg.capitulo ſecundo & de his hactenus.

SVMMARIA

tertiæ partis.

1 *Ex hac.l.reſtringente poteſtatem patri in aduentitijs, nec alienare poſſit, cum prius eum dominum appellauit inferuntur aliqua: & agitur de intellectu.l.iij.ff.de vſufruct. vſque ad nume. 4.*

5 *Agitur ſimul de intellectu.l. rectè dicimus.ff.de verborum ſignificatio.*

6 *Agitur de intellectu.l.i.ff.de vſufructu legato, reijciunturq; plura ad eam.l.ſcriptam:& oſtenditur vſumfructum dici de bonis,& in bonis.Idemq; de ſeruitutibus realibus, contra vulgarem opinionem, vſque ad nu.9.*

10 *Ex hac.l,appellante patrem & filium ſimul dominos, infertur ad. §.ſi duobus.l.ſi vt certo.ff. commoda. quæ hic ornatur, vſque ad nu.12.& ſeq.*

12 *Ad idem adducitur,& explicatur.l.in rebus. C. de iure dot.& an vir dicatur dominus dotis & nu.13.*

14 *Improbatur vulgaris allegatio & inductio.l. doce ancillam.C. de rei vendi.*

15 *Fit in eo articulo differentia inter bona æſtimata & ineſtimata.*

16 *Ex d.§.ſi duobus,infertur ad imperia,an in eis duo domini admittantur: & ibi de ſummo pontificatu, cum excellentiſſimo præceptore Nauarro.*

17 *Tractatur idem articulus in minoribus dignitatibus, & expenditur lex regia apud Luſitanos.*

18 *In materia peculiari huius l. in vltima parte agitur de verbo alienare.*

19 *Reijcitur communis allegatio.l.i.C.de fun.dota.*

20 *Improbatur quædam traditio Bal.Pau.& aliorum: reijciturque vulgaris differentia, quæ fieri ſolet inter verba legis & verba ſtatuti.*

21 *Probatur recepta opinio Azo. vt pater legitimus adminiſtrator ſine decreto legitimè alienare poſſit.*

22 *Proponuntur aliqua in contrarium: ſed defenditur communis ſententia.*

Oſtenditur

23 Oſtenditur tamen non eſſe ſecurum eum, in quem pater alienauit, niſi probet fuiſſe iuſtam alienandi cauſam.

24 Adducuntur aliqua iura de alienatione neceſſaria quæ patri permittitur.

25 Eadem iura eleganter ponderantur ad probandam receptam ſententiam, vt venditor habens facultatem rei tradendæ, præciſè teneatur tradere.

26 Traduntur aliqua de cauſis ad alienandum, de rebus tempore perituris, & nu. 27.

28 Reprobatur multorum opinio circa molendina & bona ſita iuxta mare, vel flumen. oſtenditurque in ijs neceſſariam eſſe ſolennitatem, quæ regulariter exigitur circa immobilia, & nume. 29.

30 Infertur generaliter permitti alienationem filio vtilem & in ſimili adducuntur aliqua.

31 Oſtenditur varietas Doctor. probaturque receptior opinio contra glo. & plures, vt alienatio rei eccleſiæ, vel minoris abſq; ſolennitate non valeat, etiam ſi vtilis appareat.

32 Poſſe tamen validari ſi id eligat eccleſia vel minor, quod limitatur nume. 33.

34 Agitur de remedio præſtando ei qui cum eccleſia vel minore cõtraxit, & timet actum reſcindi.

35 Oſtenditur contra receptam ſententiam aliquos incautè loqui.

36 Agitur de intellectu l. Iulianus. §. ſi quis colludente, et §. ſeq. ff. de actio. emp. contra plures ſcrib.

37 Patrem alienare poſſe vſumfructum aduentitiorum, ſed tunc minus iuris transferre, quam ipſe habet.

38 Inde infertur ad alios fructuarios, & agitur de intellectu §. finitur Inſti. de vſufr. & de alijs multis iuribus contra ſcrib. & nume. 39.

40 Si legetur vſusfructus domus, adiecto ne legatarius altius tollat, vel alia ſeruitute impoſita, non ideo cenſeri relictam proprietatem, contra omnes ſcribentes.

41 Idem dicendum relicto vſufructu cum onere ne res diſtrahatur, contra Bald. & omnes ferè ſcriben.

42 Explicatur contra omnes ſcriben. intellectus. l. Proculus. ff. de vſufruc. & adducuntur aliqua utilia, & nu. 43.

44 An pater circa aduentitia filiorum compromittere poſſit?

45 *Idem tractatur circa facultatem tranſigendi & explicantur aliqua à ſcrib. confuſè tradita & nu.46.*

47 *Infertur ad intellectum l.ait prætor ff.de iure delib. & nu.48.*

49 *Infertur ad poſſidentem vel prætendentem bona maioratus & ſit differentia inter alienationem voluntariam & præſcriptionem, & iudicium contra inſignem Deci. & plures, & nume.50.*

51 *Limitatur vtiliter hæc lex, in alienatione quæ fit vigore pacti reemendi vel de reuendendo.*

52 *Agitur de intellectu l. i. §.fin. ff. de reb.con.Et tractatur. q. an minore vel eccleſia emente valeat pactum reuendendi, & inferuntur multa vtilia, & explicantur aliqua iura.nume.53.54.& 55.*

56 *Tentatur noua limitatio in patre filioq; nobilibus,cum moderamine.Explicatur.§.fi.l.cum plures.ff.de admi.tutor.*

57 *An pater poſſit facilius alienare in eum,à quo aduentitia prouenerat,& reprobantur aliqua à Docto.tradita,& nu.58.*

59 *Reſtringitur iuridicè quod vulgò dici ſolet de effectu donationis remuneratoriæ.*

60 *Donationem factam ei, qui priùs donauerat poſſe reuocari ex ingratitudine contra plures,& in eadem requiri inſinuationem,contra alios & nu.61.*

62 *In eodem articulo explicantur multa iura contra vulgares traditiones.*

63 *Agitur de locatione ad longum tempus,& an duret finito vſufructu patris.*

64 *De effectu conductionis ad longum tempus.& an æquiparetur emphyteoſi,& an verè cenſeatur alienatio,traduntur multa, & nu.65.& 66.*

67 *Oſtenditur differentia inter conductionem, quæ habetur à fiſco vel repub.& eam quæ habetur à perſona priuata, in quo aliqua iura explicantur.*

68 *An pater vel fructuarius poſſint imponere ſeruitutem,& quandiu duret,& nu.69.*

70 *Inde explicantur aliqua iura,& traduntur nonnulla in ſimili, & nume.71.*

72 *Agitur an Pater poſſit venire contra alienationem,quam fecit, de aduentitijs, & inferuntur aliqua,nu.73.*

74 *An filius viuo patre poſſit reſcindere alienationem aduentitiorum à patre factam,& in eo nonnulla ſcitu digna.*

75 *Agitur de remedio,quo liberis ſuccurri poſſit,quando pater bona diſſipat.*

76 *Tractatur etiam an & quomodo ſuccurratur liberis patre alienante ex cauſa oneroſa vel lucratiua, & nu.ſeq. vbi multa contra ſcriben. explicantur.*

78 *Tractatur q. an filius viuo patre audiatur in bonis maioratus, & explicantur aliqua iura.*

79 *Traditur limitatio communis gl.& Docto.quando filius eſt hæres patris,& adducuntur aliqua non negligenda.*

80 *Agitur contra Docto.de ſuſtinenda gl.in l.fi.§.in computatione C.de iure delib.*

81 *Ampliatur multipliciter reg.l.cum à matre. C.de rei vendit. & multa inde inferũtur nu.82.Deinde multipliciter limitatur, & multa iura explicantur,nu.83.*

84 *Tractatur eadem regula circa bona feudalia vel maioratus.Et explicatur ad propoſitum diuiſio feudi hæreditarij, & de familia,& multa acuratius traduntur,quam alibi ſcripta forſan reperiantur. vſq; ad nu.87.*

88 *Suſtinetur notabilis opinio,quam in materia conſulendo probauit Dec.*

89 *Alia non vulgaria in eadem re adducuntur.& nu.90.*

91 *Probatur contra ferè omnes ſcrib.frequentius admittendum eſſe ſucceſſorem iure ſanguinis vocatum,etiam ſi non ſit hæres vltimi poſſeſſoris.*

92 *Tractatur quid receptius ſit circa eam q.an ſucceſſor in feudum hæresq́; proximi poſſeſſoris poſſit reſcindere alienata ex bonis feudalibus,& adducuntur multa vtilia nu.93.& 94.*

95 *Probantur in ea re aliqua contra receptas opiniones,& nu.96.*

97 *Tractatur eadem.q.in terminis alienationis factæ cum conſenſu domini.*

98 *Traditur elegans reſolutio fauorem primi acquirentis feudum vel emphyteoſim.*

99 *Tractatur plenè vtiliſſima q. circa ſucceſſorẽ maioratus ſimulq́; hæredem alienantis rem eiuſdem maioratus,an contra alienationem audiatur,& explicantur multa iura,nu.100.*

101 *Ampliatur prohibitio huius.l.etiam in cauſa dotali, & inde*

elegantiſſimè limitatur auth. res quę. C. communia de leg. numero 102.

103 *Ampliatur hæc l. ne pater hæreditatem vel legatum repudiarè poſſit, & explicantur aliqua iura contra ſcriben. & numero* 104.

105 *Tractatur, an pater remittere poſſit actionem ex iniuria in filium commiſſa.*

TERTIA PARS.

L. j. C. de bon. mater.

RESTAT tertia pars huius l. iuxta diuiſionem in principio factam. Hæc autem pars vltima reſtringit poteſtatem patri cõceſſam in bonis aduentitijs filiorum, ne ſcilicet pater ea alienare valeat, nec filio obſtet vſucapio, imò poſſit omni tempore rem à patre alienatam vendicare. Licet ergo pater ſuperius, vt dominus cenſeatur ob amplum vſumfructum poteſtatemq; agendi & defendendi in aduẽtitijs, non tamen alienare poteſt: & ſic poſſet inferri ad id quod in ij. parte diximus, dari dominium ſine
1 facultate alienandi: quod non repero. Infertur etiam ad intellectum tex. in l. iiii. ff. de vſu fruct. vbi I.C. Paulus ait, vſumfructum in multis partem dominij eſſe contra quem opponi ſolet de tex. in l. rectè dicimus. xxv. ff. de verb. ſig. vbi idem. I.C. inquit: rectè dici totum fundum noſtrũ eſſe, etiã ſi vſusfructus alienus ſit, quia vſusfructus non dominij pars eſt: quæ iura videntur contraria. Et Accur. variè conciliat: receptior autem interpretatio cum gl. ea videtur, quàm probat Bart. in l. qui vſumfructũ. ff. de verb. obl. & ibi alij ſcrib. maximè Alex. n. 2. vt ſcilicet vſusfructus dicatur pars integralis fundi vel dominij, quia ex proprietate & vſufructu plenè cõſtat: & ita procedat d. l. iiij. nõ verò dicatur pars quotitatiua, vel prædicamentalis. & ita procedat d. l. rectè. vbi gl. ita dicit reſoluẽdum ſecundum dialecticos: & ita Pau. in l. ſi quis. vi. §. differentia, num. 3. ff. de acq. poſſ. & Areti. cõſi. clix. in fine, & Claud. Marmer. in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 45. ff. de acquirend.

poſſeſ.

poſſeſſ.Iaſ.in l.j.§.vſusfructuarius,nu.2.ff.de no.ope.nuntiat.Sed hæc reſolutio magis ſapit dialecticam quàm iuris prudentiam,nec ullo modo uidetur de mente. I. C. in d.ll.nec ſtare poteſt ad d.l. iiij. vt bene conſiderat Vigl. in §.alienus ſeruus Inſt.de hæred.inſtit.& prius Fulg. in d.l. iiii.nam ſecundum interpretationem gl.& Bart. ad eam l. non diceretur vſusfructus pars dominii in multis: ſed ſemper & indiſtinctè,cùm ſemper ſit pars integralis ad perfe-
2 ctionem dominii.Aliter intelligebat Bar.in l.uenditione. ff.de bo.auth.iud.poſſ.vbi.I.C.ait,fructuarium contineri appellatione domini.& Bar. reſoluit. vt dicatur dominus reſpectu vſusfructus,non reſpectu rei, & ita variãdo Bar. refert Iaſ.in d.§.vſusfructuarius,nu. 2. ad fin. & ita ſentit Bart.in Rub.C.de vſufr.nu.1.Alex.in d.§.nihil commune, nu.6.& plures,vt dixi ſuperius in ij.parte.Sed hęc reſolutio,licet in ſe vera eſſe poſsit,non tamen ad illa duo iura applicatur:cum l.iiij.dicat in multis uſumfructũ eſſe partem dominii d.l.rectè,dicat indiſtinctè non eſſe partẽ do-
3 minij.Omiſsis aliis interpretationibus gl.& Docto.aliter conſiderat ingenioſus Vigl.in d.loco:vt uſusfructus dicatur pars dominii:ſcilicet in rebus,in quibus datur fructus in perceptione corporum,vt in fructibus agri, & fœtu animalium:& ita procedat d.l.iiii.non autem dicatur pars dominii in uſufructu ædium: vt ſic procedat d. l. rectè dicimus. Sed hæc interpretatio placere non poteſt, quia dicta lege quarta, loquitur uniuerſaliter in vſufructu cuiuſque rei, & in quacunque ſit, dicit ea lex eſſe partem dominii in multis, atque ita non reſtringitur magis ad uſumfructum agri, quam ædium: ſimiliter dicta l. rectè, dum negat uſumfructum eſſe partem dominii, loquitur de fundo, ut patet ex principio l. & ſic agit de uſufructu rei, in
4 qua datur perceptio corporum. Mihi magis placet quod gloſſ. tandem ſentit in dicta l. quarta, licet nouiores ad eam non ſatis attendant in locis ſuprà citatis: vt ſcilicet uſusfructus dicatur pars dominij in multis, id eſt habere ſimilitudinem dominii,quia uerè in multis art.uſufructuario aliqua conceduntur,quæ regulariter rei domino congruunt:nec videntur niſi domino competere, vt gloſſ. ibi

probat, & ego in pluribus deduxi in præced.parte:& tradit Iaſ.in d.§.uſufructuarius, n.2.cũ ſeq.Dec.conſ.ccccxviii.nu.7.& 9.& ita cũ gl.reſoluunt Bal.& Fulg. in d.l.iiii. qui citari nõ ſolent,& ita uidetur cõcludere Alc.in d.l.rectè n.7. licèt alijs uerbis. Atque ita ex d. l. rectè intelligo cõſtitui regulã; vſusfructus propriè nõ dicatur pars domini nij,nec impediat, quin proprietarius dicatur dominus totius rei(ut I. C.inquit.)In multis tamẽ habeat vſufructus ſimilitudinem, uel ſpeciem dominij, iuxtà d.l.iiii.quã ita accipere uidetur Azo.non relatus,in ſumma de vſufr.nu. 2.quibus nõ citatis,ita uidetur intelligere Connanus lib. iiii.c.iii.& latius c.vj.char.xlii. ſecundum quam conſiliationẽ nulla eſt repugnãtia in illis.ll.ſtat enim, vt quod nõ eſt tale habeat ſimilitudinem illius in nonnullis.idq; etiã in rebus naturalibus, ut in herbis & medicamẽtis ſæpe videmus,ut una res in multis habeat effectũ, & uſum alte-
5 rius,Quia uerò uſusfructus ad plura eſt pars dominij,ſeu habet eius effectus:ideo nõ reijcitur nomẽ domini in fructuario, ut probat d.l.in uend.viii. & colligitur ex multis, quæ deduximus in proxima parte.& eſt receptiùs ſecundũ Gomet. in §.æquè.col. ult.ad fi. inſt.de actio. & ita aſſerit
6 Rubeus in d.§.nihil commune,nu.110. Ex his autem infertur ad intellectum tex.eiuſdem I.C. Pauli, in l.j.ff. de uſufr.legat.ibi,*nec ex bonis,nec extra bona*,quę lex cõmuniter intelligi & allegari ſolet in eum ſenſum:ut prædicta eius uerba deſignent uſumfructum, uel quamlibet ſeruitutem, ut hæc nõ dicantur ex bonis,nec extra bona:& ita accepit glo.& Bart.ibi glo. in l.rem in bonis.liii. ff.de acq. rer.domi.glo.in l.v.ff.de uerbo.ſign.& ibi Alci. glo.& Doctor.in princip.Inſti.de rer.diuiſ.& ita communiter ſcrib. ut tradit Auguſt.Bero.in c.nulli.nu.78.de reb. eccleſ.non alie. Sed hæc communis traditio difficultate non caret. ut ibidem ſentit gl.uerb.ex bonis: quæ opponit. & uariè ſoluit, quam Bart.ſequitur:variè etiam loquuntur Fab.& alij in d.princip.de rerum diuiſ. quorum nullus ſatis explicat, cur uſusfructus & aliæ ſeruitutes nõ dicantur eſſe de bonis:cum pro his actiones & exceptiones competant, ut nouiſſimum eſt, & patet ex.§.æque. inſt.de actio.l.ii.
ff.ſi

ff.ſi ſeru.vend.unde niderentur neceſſariò. inter bona cõnumerari. iuxta ea quæ latiſsimè deduximus in j. part.
¶ Rub. Et mihi augetur difficnltas:quia uerba I. C. in d.l.j. apertè habẽt, ne uſusfructus & ſeruitutes dicantur de bonis:quod lõgè minus eſt,quàm in bonis:vt colligitur ex Vlpia.in l.ii.§.in hac. ff.vi.bon.rapt.& maior adhuc difficulcultas uidetur in uſufructu, qui omnino de bonis & in bonis eſſe uidetur,maximamque vtilitatem continet, & rei poſſeſsionem,& corporũ perceptionẽ,& nomen,dominij
7 in multis, ut ſuprà. Quæ adeò uera ſunt.adeoq; ſtringunt uſufructu,ut in eo ſuſtineri non uideantur refugia,& cõciliationes gl.Barto. & aliorum: quas difficultates non tã exactè perpendens Loriotus, in l.non uidetur.ff.de regulis iuris,ad fi.pag.ccccclxvii.ſui operis,non ineptè agit de intellectu illius. l.reſoluens. ut ibi uſusfructus & ſeruitutes non dicantur in bonis, id eſt,in dominio propriè ſumpto:nec extra bona, id eſt, extra bonorum appellationẽ, quæ in iure latè patet. Sed hæc interpretatio non ſatisfacit:quia I.C.ibi nõ reſpicit dominiũ proprium,uel improprium:nec loquitur per uerbũ,in bonis,ſed de bonis,quod minus iuris continet.ut proximè dixi:nec tutũ erat in vſufructu omnino negare dominiũ, ut patet ex ſuperioribus: Lungoual.in l.imperium,nu.232.(appellans hanc difficultatem nodum Gordianum) aliter explicat,neminem referens , uideturq; intelligere ea uerba tex.non ut Doctor. accipiunt de ſeruitute,ſed de uſu,aut vſufructu ſeruitutis realis. Sed ante eum ita apertè notat Alber.(nullibi citatus)in eadem l.repræhendens omnes,qui illam l. notant ad id, quòd ſeruitutes non dicantur de bonis : uerè enim I.C.ibi tantùm agit de uſu,aut vſufructu alicuius ſeruitutis legato:& ita unico verbo, uariando; reſpondet Ange. Areti.in d.princ.Inſtitu.de rer.diuiſ.nu.3. uerſi.aduertas: & in hunc ſenſum conſonum uerbis illius l. ceſſat maior pars argumentorum , ex quibus hæc difficultas reſultabat. Sed nec iſta interpretatio prorſus tollit difficultatem : quia tex.ibi tandem concedit actionem ei , cui vſus uel vſusfructus ſeruitutis relinquitur , unde ea actio debuit efficere , ut tale ius poſſet è bonis dici. Quapropter
eſt

eſt aduertendum, quod I.C. ibi retulit illa uerba magis in quandam argumentationem, quàm deciſionem, arguebat enim priùs, ut eo caſu non diceretur uſusfructus, nec vſus, nec eſſet locus cautioni, de qua in titu. ff. de uſufruct. ear. rer. & §. conſtituitur, Inſtitu. de uſufru. quaſi ex eo relicto non reſultaret ius aliquod, cui congruerent uerba ſenatuſconſulti iubentis cauere: ſed tandem cócedit actionem ex eo legato, & dicit eſſe cauēdum: & ſic uidetur etiā eo caſu magis probare, id ius de bonis appellari, quod Docto. non aduerrunt. Concluſio enim & finis non argumentatio I.C. attendi debet, ſicut in omni diſpoſitione. l. ſi uoluntate, ad finem, C. de reſcin. uendi. ibi, *poſt multas contentiones*: Bal. in l. ſi vt proponis, n. 12. C. quomodo & quando iud. Afflict. deciſ. ccclxxv. n. 5. Deci. in l. ſi ego, n. 3. ff. ſi cer.
9 peta. Reſoluo igitur cótra gl. Bart. & Doct. communiter ¶ in dictis locis: ut uſusfructus propriè dicatur de bonis, & in bonis, ut etiam ſeruitutes non dicantur nō eſſe è bonis: & ab eis malè citari uerba dict. l. j. ad quæ melius aduertit Alb. ibi, & uerba illa uidentur à I.C. prolata ex ſubtilitate iuris, ut alias in dominio inquit Imperator in l. in rebus C. de iure dot. Nec omitto, ꝗ Longoual. d. loco intelligit illa uerba, *non extra bona* id eſt, non extra cōmercium hominum, quod mihi non placet, nec credo alteri placiturum: quia licet ita aliquādo ea uerba accipi uideantur in d. princ. Inſti. de rer. diuiſ. nō tñ I.C. ibi id reſpexit: nec congruū erat, attēto ꝗ agebat de re non ſacra, nec religioſa, nec ſimili, iuxta l. cōtinuus. clxxxvii. §. cū quis. ff. de uerb. obl. l. ſed Celſus. vj. ff. de contrah. emp. l. apud Iulianū. xlj. §. cōſtat. ff. de leg. j. ergo, *non extra bona*: ſimplicius dicitur in d. l. j. pro non omnino alienis, nec extra ius diſponentis, nō uerò pro ijs quæ in bonis eſſe non poſſunt. Nec eſt nouum, ut aliquo reſpectu dicantur non eſſe de bonis, ea quæ alias regulariter ueniunt appellatione bonorum: vt uidere eſt in iuribus & actionibus, quæ inter bona propriè & ſæpiſſimè cōnumerantur in mutlis legibus (ut latiſſimè deduxi ſuprà in j. par. Rub.) & tamē aliquando dicuntur nō eſſe de patrimonio l. cū pupillus ix. ff. rem pup.
10 ſalu. for. vbi notant & explicant Bart. & Pau. Ex ſupradictis

ctis,& maximè ex hoc tex.quo pater ad aliqua dicitur dominus,cum filius verè dominus ſit: infertur ad illud vulgare,de quo Vlpian.in l.ſi ut certo.v.§.ſi duobus.ff.commoda.ibi,*duorum inſolidum dominium eſſe non poſſe*:ubi Pau. Caſtr.nu.2.inquit illum tex.eſſe meliorem de iure: cuius regulam variè limitat Soci.(ſi is eſt) regula xcix.& in alijs libris.cxxxv.& nouiſſimè Mantua.libro Paralipo.ca.l.vbi id ornat. quibus tamen addendum eſt Albe. ibi,nu.17.eã regulã procedere non ſolùm in re viſibili:ſed etiam intellectuali,quod tamen nunc diſcutio.Ampliatur etiã ex traditis à Iaſ.in l.ſi pluribus,n.33. ff.de leg.j.ut idem ſit in dominio acquiſito ex diſpotione legis abſq; traditione contra Are.in l.iii.col.iii.ff.ſolu.matrimo. reſponde:que Iaſ. ad tex.ib,quem Aret. inducebat: ſic idem Aret. in l.iii.§. ex contrario,nu.36.ff.de acquir.poſſeſſio. inquit quaſi dominiũ apud duos eſſe poſſe:idque probat Iaſ.in §.ex pluribus,eiuſdem l. in fine. Sed illud damnat idem Iaſ. in d.§. ex contrario,nu.53.eiuſque opin. contra Areti.tutior uidetur regulariter. eadem enim ratio militare uidetur in dominio quæſito ſine traditione, & in quaſi dominio, ut neutrum eorum apud duos inſolidum ſimul eſſe poſſit, vtrobique enim eſſet repugnantia quam iura non admittunt. Ampliatur regu.dict.§.ut nec duo poſſint procuratores ſimul cõſtitui in rem ſuam:nec duobus idẽ ius cedi inſolidum,ut ex Bal. tradit Iaſ.in l.non quocunq;.§. qui Caium,nu.6.ff.de leg.j.Ex noſtra autem l.iam infertur limitatio ad regul.d.§.ſi duobus uehiculum:ut aliquando duo dicantur domini, vnus uerè & propriè, alter abuſiuè, ſeu quoad quid: ut hic uidemus in patre & filio circa aduentitia,& alias filius uiuo patre impropriè dicĩ dominus,vt in l.in ſuis,& ibi Bar.n.4.Pau.& alij.ff. de liberis & poſth.
11 & ibi Iaſ.n.17.& nu.40.& Ang.de perigl.n.11.Limitatur etiã ea regula.d.§.ſi duobus: ut procedat reſpectu eiuſdẽ dominij directi uel utilis: ſæpè enim dantur in iure in eadem re diuerſa dominia, ut in fructuario & emphyteota: ſecundũ Pau.ibidem, nu.2.prius Bal.in l.in rebus, col.iii nume.7.C.de iur.dot. pro quo ſolet allegari.l.j. ff.ſi ager uectiga.uel emphy.peta.idq in Vaſallo & feudatario notat

tat gloſ.in c.j.uerbo perſonam,de l.Corrad.probatur in c. j.§.rei autem, & ibi glo.Bald.& latè Afflic.de inueſtitur. de re alie.idem Afflic.poſt Iſer.& alios in c.j.§.præterea, de capi.Corrad.& in præludijs conſti.Neap.q.xxiii.Limitatur conſequenter ea regula in hærede, & fideicommiſſario uniuerſali,quorũ alter appellatur dominus directò, alius utiliter:ut notat Bart.in l.ex aſſe.ff.ad Treb.Iaſ.in l. poſt aditam num.2.C.de impuber.& alijs ſubſtit.ſequitur Hiſp.Segura.l.iii.§.fi.fol.x.col.iii.ff.de lib.& poſth.ſecundum ueterem editionem.probatur in l.j.ibi, *fructus*.ff.ad Treb.& in uerſic.*quamquam*: eiuſdem l.& l.ſi hæres.lxx.ff. eod.ibi, *directè*.in l. qui hæredi.xliiii.§.cum hæreditas.ff. de condi.& demon.eadẽ etiam limitatio probatur ex tex. in l.& ſi ſine.viii.§. ſed quod Papinianus in fine.ff.de minorib.ubi alter utiliter,alter directò dominus cenſetur:& in l.prima.§.ſi quis adita, cum ſequent.ff.ad Tertuli.quæ iura notat Areti. in l.ſub conditione.ff.de liber.& poſthu. Eandem regulam limitat Bald.in l.nihil, ad finem C.de procura.in conſtituente & eius procuratore, in quibus admitti poteſt,ut vterque dicatur dominus litis,quia tunc nulla eſt repugnantia: quod in hac reg. conſiderat idem Bald.in l.in rebus,numero 6.in fine.C.de iure dot.Limitatur etiam ex deciſione text.in §.cum in ſuo, Inſtitutio. de rerum diuiſ.& ibi Ang.Areti. tanquàm mirabile id no
12 tat ante, n.1.quem uide.Limitant etiam aliqui hanc regu.in caſu bonorũ dotalium,eo ꝙ aliqua iura dicunt maritum dominum alia uxorẽ dominam dotis appellant: de marito eſt tex.in l.ſi prędium.xxiii.C.de iure dot.& vulg. l.doce ancillam. C. de rei uend. pro uxore autem eſt l.in rebus.C.de iure dot.ibi:*eadem res ab initio vxori fuerunt, et naturaliter in eius permanſerunt dominio*: ſubditq; ibi bis Imperator dominium rerum dotalium viri non dici, niſi ex iuris ſubtilitate,& ita uidetur duo domini inſolidum eodem tempore, quod inter ſpecialia dotis ſcribit Baptiſta de S.Blaſ.priuile.cxvii.uel in ii.centuria.nume.16.facit l. ſciendum,§.ſi fundus.ff.qui ſatiſd.cog.Sed dicas non inde offendi hanc reg.quia vterq; coniunx dominus dicitur diuerſis reſpectibus,ut inquit Bald.in d.l.in rebus, numero
6.in

6.in fi.& Corraſ.in §.nihil commune, ex nu.33.& Paul.in d.l.doce.nu.2.perpendens autem hanc difficultatem dicebat alias gl.ut maritus dicatur dominus de præſenti,uxor autem in ipſe, ob reſtitutionem faciendam ſolu.matr.ita gl.in l.quamuis.lxxviij.ff. de iure dot.in l.ſi cõſtante xxv. §.ſi maritus.ff.ſolu.ma.& in l.in ſuis,uerb.quomodo.ff.de de liber. & poſthu. quam reſolutionem uidetur probare Alex.in d.§.ſi maritus,num.3.ſimpliciter ſequens gloſſ.& Odofr.quem ſequitur Alber.in d.l.in rebus nu.1.Sed contra hanc reſolutionem gl.& plurium,urgent uerba tex.in
13 d.§.ſi maritus in fi.ibi,*in alienis,hoc eſt,dotalibus*, ubi.I. C. de præſenti uidetur uxorem dominam appellare,non uirum:urgẽt magis uerba d.l.quamuis,ibi,*mulieris tamen eſt*: quod uerbum de præſenti & aſſertiuum eſt. & ſic uides iura aliqualiter in hoc uariare, in qua difficultate reſoluit gl.in d.l.in rebus, uerb.iure naturali: ut maritus dicatur dominus conſtante matrimonio, uxor autem domina nõ dicatur,quod multis fundamẽtis probat,& eſt recepta ſententia ſecundum Salyc.ibi,nu.5.poſt Bal.& alios: & idem aſſerit Nouel.de dote.viii.parte,priuileg.viii.num.1.& in l.prima nu.227.ff.ſolu.matr. idemque ut receptiſſimum tradunt Ange.& alij in princip.Inſtitu. quibus alie.lic.& Palat.in repe.cap.§.xliii.num.2.& Iaſ. in §.fuerat, nume. 2.poſt Fab.& alios, Inſti.de actio.Contrarium autem tenent aliqui maximè nouiores, imò quòd dominium rerũ dotalium magis dicatur uxoris quam uiri:ut probat Duaren.in Rub.ff.ſolu.matrimo.c.j. ad fi.Corraſ.in dicto §.nihil commune, ex num.33 latiùs libro v.Miſcel.capi.xiiii. hoc etiam magis probare uidetur Baldui.in d.princ.Inſt. qui alie.licet,& ante eos Zaſius (quem non referunt) lib. ii.intellectu.c.v.idque uidetur antiquitus uoluiſſe.M.quẽ gl.refert: & aliqualiter Pau.in d.l.doce.nu.2.Inuoluit autem Chaſ.in conſue.Burg.Rub.j.§.iiii.Char.xxxiii. Segura de bonis lucra.nume.51.& 52.ſecũndum nouam editionem: & Campeg.de dote, ſub Rub.de pactis & fund.dot.
14 quæſt.vii.latè Igneus in l.prima.§.ſi vir.ff.ad Sillan. & Riminal.Inſtitu. quibus alien.licet, ex numero 310.Hac in re uidetur inepta argumentatio qua magis nititur glo. &
com-

communis allegatio.d.l.doce ancillã,ibi enim non tã uiro conceditur dominiũ rerum dotaliũ, quã exercitium & ius agendi:& conſequenter uxori non tam negatur dominiũ,quã actio.uidebatur enim abſurdũ:exiſtente uiro,mulierem agere,arg.§.patitur,Inſt.de iniu.igitur ex illa l.nõ probatur cõmunis allegatio, quod euidenter oſtenditur ex hac.l.in qua uidemus filiũ eſſe dominũ, patréque habere ſolum uſumfructũ, & tamẽ pater agit,ac ſi verè dominus eſſet,nõ filius:poſſetq; ſimiliter argui à tutore & alijs adminiſtratoribus. In eodem articulo debuerunt nouiores aduertere,dũ contra cõmunem indiſtinctè aſſerũt, maritum dominum non eſſe conſtante matrimonio, obſtare eis,quod communiter colligitur ex d.l.in rebus,nouè ibidem diſponi, ut ſoluto matrimonio, dominium ipſo iure reuertatur ad uxorem abſque traditione:contrariumque ante l.illam fuiſſe,ut tanquã receptum tradit Nouel.in d. tract.loco ſuprà citato: & Signoro.in l.ſi æſtimatis,n.2.ff. ſolu.mat.Alc.in l.iii.col.ii.n.6.in princ.ibi, nam hodie.ff. ſol.mat.& ita limitatur ſecundum Doct.vulgaris reg.exigens traditionem ad tranſlationem dominij:ut tradit Iaſ. in l.ſi conſtante,nu.119.ff.ſolu.matr. & in l.traditionibus numero.20.C.de pact.Niconi.in Rub.ff.ſolu.matri.nu.3. uidetur igitur dominium non apud uxorem, ſed apud virum fuiſſe, alias non diceretur ad eam reuerti.In eadem

15 difficultate attendendum puto, an res dotales æſtimatæ uiro dentur,taliter quòd dominium tranſeat in eum, iuxta iuris regulam l.plerumqne ix.ff.de iure dot.l.quoties v.C.eodem, cum notabiliter traditis à Soci.cõſi.lvi.lib.j. in his enim terminis uidetur ceſſare quæſtio,cũ uxori ſola æſtimatio debeatur, totumq; ius & periculũ rerum mariti ſit,per dicta iura & l.cum dotem.x.C.de iure dot.l.æſtimatæ lii.ff.ſol.matr.l.item ſi non.xiii.ff.de pactis dotal. Nec obſtat tex.in dicta l.in rebus ibi, *ſiue æſtimatæ ſiue inæſtimatæ*;quem tex.Bal.ibi,nu.4.& plures ſcriben.alibi.(ut conſtat ex ſuprà citatis)indiſtinctè notant quaſi æquiparet in propoſito,res ęſtimatas uel inęſtimatas dari.Sed ex iuris principijs talis æquiparatio ſtare non poteſt atque ideo reiecta uariatione glo.ibi, uerbo æſtimatæ, amplecten-

ctendum eſt quod tandem gl.ibi reſoluit in fine: & clarius Saly.ibi nu.5.ibi,*ſubſidium.*ut tex.ibi ſpecialiter loquatur cum maritus premitur ære alieno. nec aliter uxori ſatis conſultũ eſt: tũc enim lex ſuccurrit, vt dominiũ & ius ven dicandi ad uxorem reuertatur, nec creditores vllo modo occupent res, quæ uxoris fuerũt: quod iuuatur ex uigore priſtinæ ueritatis l.fin.ff.de decurio.l.cum filius lxxviii.§. hæres ff.de leg.ii.& ita ex ea l.cum gloſſ. utiliter notauit Bald.in l.intereſt.C. de vſufr. in æſtimationem dotis non nocere uxori quãdo vir non reperitur ſoluẽdo. quod extollũt & ſequuntur Doc. inter quos Crem.notab.xix.Iaſ. in l.ex conueutione.C. de pact.Pala.in Rub.§.xvii.nu.8. uerſ.intellige:Alex.in l.Mæuia.§.fundus.ff.ſol.mat. extol lit Pa.in rep.cap.§.xxi.n.4. & alij ut tradit Ant. Hiſp.l.l. Tauri.n.44.uerſi.quod tamen:Iaſ.extollens.d.l.cum gloſ.
16 in §.actionum,nu.84.Inſt.de act & Hippol.ſing.cccccxci. Expedita hac illatione & limitatione, infertur ex d.§.& ſuprà traditis,ad imperia temporalia,in quibus regnlariter unus tantum dominus admittitur: iuxta c. in apibus. vi.q.j. c.licet,de voto:quibus ampliatur reg.d.§.ſi duobus vehiculum: plures tamen aliquandò ſimul imperaſſe conſtat ex hiſtorijs & ex multis.ll.Cod. tradit Mantua.in loco citato ſuprà in principio huius reg. & latius Tiraq.de primog.xvii.q.iiii.opin.nu.22. licèt de eo dubitare uideatur Alber.in l.benè à Zenone col.ii.n.6.C. de quadr.præſcr.quod de facto contigiſſe dicit Alber.ibi, & prius gl.in d.ca.in apibus,& ſic volunt quod de iure non poſſint eſſe duo reges uel principes eiuſdem imperij: & ad hoc illam gl.alias cõmendant Imol.& Iaſ.& alij quos citat Tiraq.d. loc.n.20.& ſeq.qꜯ opinio in regnis & imperijs generali conſuetudine obſeruatur:idq́ue magis expedire reipub.& ſubditis plurimorũ authoritate probatur,inter quos Bal. in auth.hoc amplius nnme.8.col.ii.verſi. item quia C.de fideico. & alij quos citat Corſe.in tract.de poteſta.Reg. q.lxxj.ſeu in v.parte, num.1.quod grauius & elegantius probat Hieronimus,Oſorius,Luſitanus,genere,moribus, eruditione clarus. in ſuo lib. de nobilit.ciuili. Ad ſummum autem pontificatum cõſtantius aſſeritur, duos nullo

lo modo admitti: ut aſſerit gl. in c. non autem vi. q. j. quam à Docto. commendari ſcribit Tiraq. ubi ſuprà nu. 21. rationem uerò exactiſſimè tradit inſignis præceptor meus. M. Nauarrus in c. nouit. iii. notab. nu. 140. de iudic. ubi de poteſtate Papæ Imperatoris & Regũ melius, quam alibi multa non vulgaria explicat: de dictione autem (Papa) agit Corraſ. lib. v. Miſcel. cap. xv. Ex eadem regula, dicto
17 §. & ex ſuprà dictis infertur ratio ad id, quod cõſuetudo obſeruat, ut non tantum regna, ſed etiam ducatus, marchionatus, comitatus, ſimilesque dignitates non diuidantur, ſed primogenit. uel proximiori deferantur. ca. primo. §. præterea ducatus, de prohib. feud. alie. per Feder. ubi late Bald. Affli. & alij: & ex ſcribentibus in alijs locis ſignanter id tractat ſequens, Alexand. conſ. xxv. libro quinto Hiſpanus Xuar. in l. quoniam in prioribus, folio 81. cum ſeq. C. de inoffi. teſta. Soci. conſ. lxvii. libro primo & conſ. clxv. libro ſecundo. Moder. conſ. feud. lxvi. Curt. ſen. conſ. lxviii. Curti. iun. de feud. quarta parte. queſtion. xxx. Iaſ. in l. ſtipulationes non diuiduntur nume. 31. ff. de uerborum obligationibus copioſè & vtiliter Tiraq. de primog. q. quarta. ex numero 21. ubi uſque ad finem quæſtionis tradit ad hoc ſexdecim limitationes, & ornat materiam d. §. præterea ducatus. Apud Luſitanos autẽ ſtrictius hoc ſeruatur, non ſolum in maioribus dignitatibus, ſed etiam in quacũque donatione, quæ à Rege fit de terra coronæ regiæ: ſolus enim ligitimus deſcendens promogenitus uel proximior, ſuccedit, nec ulla diuiſio admittitur: ut patet ex ord. libro ſecundo titulo xvii. §. tertio, qua tolluntur multa dubia, quæ ex ſcriptis Docto. occurrebant, ut per Alexand. conſ. lxxxvii. Xuar. in quæſtione maioratus, columna undecima verſ. obtinet. Nam lex illa indiuiduam hanc ſucceſſionem obſeruari iubet, etiam ſi donatio à principio fiat pro donatario eiuſque hæredibus & ſucceſſoribus: in quibus terminis cõtrarium ſentiebat Xuareus, ubi ſuprà: Iſer. & alij, quos ſpecificè refert Tiraq. de primog. q. quar-
18 ta, numero 56. Quibus præmiſſis, iam ad principalem cõcluſionem huius legis in hac ultima parte accedamus: quæ habet, non poſſe patrem alienare aduentitia filiorũ
in

in quibus habet vſumfructum:& ita reſtringitur poteſtas patri cōceſſa. Ante omnia autem circa verbum alienare, eſt vulgaris deciſio l.vlt.C.de reb.alien.non alien.quæ cō gruè adducitur ad l.noſtram,dum prohibet alienationem illa autem lex inquit appellatione alienationis non ſolum intelligi eam ex qua dominium transfertur, ſed etiam hypothecam vel ſeruitutem:quem tex.extollit Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem,num.23.Inſt.de action.& in noſtra l.ita eſt intelligendum,per l.fin.§.ipſum autem,verſicu. ſed pater,ibi pigno.& hypothecæ,infrà tit.j.Sed contra allegatur reg.l.j.C.de fund.dot.vbi tex. inquit alienationem intelligi,ex qua dominium transfertur:& inde Docto.colligunt,non dici alienationem,vbi dominium non transfertur,idque magis probant ex I.C.in l.alienatum.lxvij.ff.de verbo.ſignific. Vndè cum hæc iura uideantur inuicem aduerſari,reſpondet glo.in d.l.fin. verbo hypothecam: & in d.l.j.verbo eſt autem:vt d.l. fin. intelligatur de alienatione largo modo accepta,alia iura intelligantur de alienatione proprie & ſtrictè ſumpta:& ita Alber. in eadem l.fi. nu.1.Bald.ibi,nu.1.& 6.Salyc.nu.1.in fine dicens id receptum & menti tenendum,& Pau.ibidem,nu.2.Et hanc reſolutionem probat Bal.in Authen.hoc ius.nu.1. verſi. eſt autem,cum ſequen.C.de ſacroſ.eccleſ.& cum eo Auguſt. Bero.in Rubr.de Reb.eccle.non alie.ad fin. & in ca.nulli num.21.eod.tit.idem Bal.in c.j.§. aut ſi liberatio, num.6. quib.mod.feud.amit.& ibi Afflic.nu.30.idem Afflic.in c.j. nu.1.de aliena. feud. Crot. in l.filiusfamil.§.diui,nu.122. ff.de lega.j.Soci.conſil.lxxv.nu.2.lib.1.vbi dicit gl. in hoc receptam, & ita alij ſuprà citati. Eandem concluſionem probat gloſ.in l.benignius.xvij.ff.de legib. & ibi eam notat Angel.& Alex.conſil.xxix.nu.15.lib.vij. quam reſolutionem vt receptam refert etiam Felyn.in Rub. de fid.inſtrum.nu.4.& Neguzan.de pignor.ij.parte iij.membr.nu.
19 71.Conſtat igitur ex hoc ſcribentium numero,receptiſſimam eſſe reſolutionem glo. & hanc interpretationem ad illa iura: & indè inferunt Doct.aliqua vtilia, maximè ad ſtatuta loquentia de alienatione:& hinc patet contra hāc receptam ſententiam loqui Alcia. in l. alienationis ver-

bum.xxviij.ff.de verb.ſign.dicētem,alienationem propriè appellari ex hypotheca vel ſeruitute abſque tranſlatione dominij:ſed debuit reſpondere ad d.l.alienatum: eo.tit.& d.l.j.C.de fund.dota.verè tñ obſtat nimis d.l. vlt. quæ loquitur indiſtinctè de omni diſpoſitione legis vel hominis, & vniuerſaliter diſponit,compræhendi hypothecā & ſeruitutē:quod non ita indiſtinctè diceret, ſi propriè alienatio non eſſet:nec poſſum negare duram uideri deciſionem illius.l.tam indiſtinctè loquentis, obſtantibus multis tam ex ſuprà citatis,quàm aliis,quæ gl.& Doct.adducunt: tamen ſecundum eam l.intelligitur apud Luſitanos.l.regia, libro quarto titulo ſexto vt cōtineatur hypotheca in prohibitione de qua ibi iuncta alia l.eod.lib.tit.xiij. in fine.argu.à ſpeciali.Ad dicta verò l.j.C.de fund.dot.non placet; quod gl.& Doc.ſcribunt:dū accipiunt illam.l. quaſi loquatur tm̄ de alienatione propriè & ſtrictè ſumpta:namq; in materia illius.l.& tit.de fund.dota. non tantum prohibetur alienatio cum tranſlatione dominij, ſed etiam ſola hypotheca:ut in princ. Inſt. quibus alien. lic. & in l.iiij.ff.de fund.dota.& ideò in d.l. j. dum explicat alienationis verbum cum tranſlatione dominij,intelligi poteſt, vt non loquatur reſtrictè nec excludat quin alio modo alienatio dicatur,tam ex d.l.fi. quàm ex alijs iuribus in eadem materia d.l.j.Minus placet,quod cum Bald.infert Paul.Caſtr. in d.l.fin.nume.3.dum dicunt,quòd ſi ſtatutum prohibeat ne res alienetur in forenſem, poterit tamen vſusfructus conſtitui:arguunt enim,ꝙ tunc non eſt propriè alienatio,
¶ & diſtinguunt inter verba legis & ſtatuti.Ego autem magis attenderem ſtatuti rationem,& ſecundum eam iudicarem,& in dubio contra Bald.& Pau.reſponderem, ex eadem l.fin.in quacunque diſpoſitione legis vel hominis: & ſic includit diſpoſitionem ſtatuti, idque mihi probatur, quia dubitatio gl.& Doct.non eſt circa vſumfructum, ſed circa hypothecam,per l.in quorum ff.de pignor.At in vſufructu.datur dominium:vt ſuperius latè deduximus, tam in hac parte,quàm in ſecunda. Et Cicer.in epiſtol. famil. id noſtrū appellat,quo vtimur & fruimur. Deniq; improbabilis videtur ea vulgaris differentia, qua Bald.& Paul.

nituntur inter verba legis,& uerba ſtatuti: ad quam malè citatur paſſim tex.in l.tertia.§.hæc verba. ff.de nego.geſt. vbi I.C.id non dicit,nec dicere potuit:cum in omni diſpoſi tione legis generalis,vel particularis, & hominis, pariter ratio attendi debeat,nec in dubio à verborum proprietate recedendum ſit:vt facilè ex multis probari poſſet, quæ conſultò omitto: & ita meliùs ſentire uidetur Salyc. in l. ſerui.nu.22.cum ſeq.C.de noxal.vndè cauendum eſt à Neguzan.& ab eis quos refert in d.ij.part.iij.membr.nu.72.

21 Ex hac autem regula prohibitiua,ne pater alienet aduentitia filij,cauendum eſt ab eo,quod plures putant ex ſententia Azo.poſ.ſe patrem liberè aduentitia filiorum alienare:Azo.n.id dicere non potuit,obſtante hac.l.& l.fin.§. ipſum aũt verſi.nõ autem infra titu.j.ſed tm̃ inquit Azon. in Rub.de bon. quæ libe.nu.9. quod non poteſt pater alienare hæc aduentitia niſi ex cauſa neceſſaria æris alieni, quod filius ſoluere teneatur:iuxta tex.in l.fi.§. ſin autem æs alienum,infra ti.j. & ex his iuribus ceſſat dubitatio Tiraq.in prin.l.ſi vnquam nu.32.Et ſubdit Azo.nu.11.nõ eſſe neceſſarium decretum qñ pater ſic alienat ex cã neceſſaria:quod ſequitur & extollit Bal.in eo §.ſin aũt, in fine, & ibi Pau.nu.2.Fulg.& Cor.id aũt non ſatis aperit Alber. hic,nu.1.ad fi.opinio tñ Azo.receptiſſima eſt,eamq; probant Bal.Pau.Alex.in l.præſes.C.de tranſ.& alij,quos citat Tiraq.in l.ſi vnquam in prin.nu.28.C.de reuo.don.vbi allegat Roma.Aret.Dec.Socin.& quam plures:idemq; ſequitur Iacob.in l.j.nu.5.C.ſi aduer.vẽd.Seuer.in tract.de trãſac.q.vij.Affli.deciſ.cccxciij.nu.1.Bene.in c.Rayn.ver. duas nu.255.Loriot.de conſangui. Axiom.xl.& probauit Cuman. in l.j.ff.de re.eo.& fatentur oẽs hanc opinionem cõem eſſe,vt etiam aſſerit Couaſ.lib.j.reſol.c.viii.num.6. ubi eleganter explicat quandam l. par. & ſecundum hanc opinionem Azo.iudicatum uidi.De his etiam memini legiſſe Io.Ign.in l.iii.§.eleganter ex nu.166.ff.ad Syllan.ſed librum nunc habere non contigi:cum hæc prælo dabãtur. Sed contra Azo.& receptam ſententiam tenet Sal. in d.l. præſes:arguendo à legibus quæ loquunt de patre tutore uel curatore filij,qui non poteſt alienare ſine decreto, vt

in l.iij.C.de præd.min.l.ſi pupillorum.§.ſi pater.ff. de reb. cor.ſed Alex.& Iaſ.ibi bene reſpondent,poſt Bal. & Paul. ea iura loqui in filio emācipato,cui pater datur tutor,vel curator:hic loquimur de filiofa. cuius pater eſt legitimus adminiſtrator & lōgè plus tribuit lex patri quā tutori : vt Iaſ probat & nos ſup.latius deduximus in ij. par. Sed Iaſ. d.l.præſes.nu.5.inquit,poſſe legendo & diſputando teneri contra Azo. vt. ſ. non poſſit pater alienare immobilia ex aduentitijs filiorum,ſine decreto iudicis : & triplex argu. adducit,duo priora leuia ſunt,nec ab vlla lege deducunt: tertiū dicit Iaſ.fortiter ſtringere ex d.§.ſinautē æs alienū, verſ.ſed pater,ibi,ritè,quod verbum ſolet ſignificare ſolēnitatem iuris : & ita contra Azon. teneri poſſe inquit ibi Cur.iun.nu.15.& tenet Crotus in l.frater à fratre nu.31. & Chaſ.in conſue.Burg.Rub.vj.§.v.fol.10.col.iiij. nu.14. Hiſpanus Anton. Gomet.in l.xlviij. Tauri. ad finem:& ſic opinio Saly.aliquibus placuit. Ego à cōmuni ſententia nō recedo,quia video hæc iura patri interdicere alienationē aduentitiorum , eamq; ſpecialiter permittere ob cauſam neceſſariam æris alieni:tunc autem, ordinem explicare , quo fieri debeat alienatio:vt in d.§. ſinautē æs alienū:nec aliquam mētionem facere de decreto, vel authoritate iudicis:vnde cum nullibi talis ſolennitas ſcripta ſit in patre ¶ legitimo adminiſtratore,rectè:pro Azon. retorquetur argumētatio Iaſ.in d.l.præſes.nu.3.verſ.unum:ne audiatur, qui ſine lege loquitur:& inde reſpondetur ad argu. Iaſ.ex dicto verbo *ritè*:refertur enim ad cauſam & ordinem : ſecundum ea quæ dixerat ipſe Imperator in §. præced. vt bene aduertit Tiraq.vbi ſuprà poſt Deci. conſi. ccix.nu.3. colligiturq; ex Iaſ.in l.filiusfa.ff.qui ſatiſda.cog. Et fulcitur hæc ſententia, quia lex in patre legitimo adminiſtratore non diſtinguit circa ætatem filij:& ſic patet non bene applicari iura loquentia de tutore vel curatore & decre-
23 to.Cùm tamen regula ſit negatiua,ut pater alienare nequeat aduentitia filij,ex hac l.& d.§.ſinautem æs alienū, & d.verſicul.non autem:infertur vtiliter, quòd patre alienante,fundata erit intentio filij vendicantis rem alienatam:vt ferè in terminis tradit Deci.cōſi.lx.col.ij. quia ſufficit

ficit habere regulam : aduerſarius autem probare debet cauſam limitationis,vel ſpecialitatis ſecundum Bart. in l. ij.nu.1.ff.ſi quis in ius voca.& ibi Iaſ.idem Iaſ.in l.fi.num. 14.C.de edict.diui Adr.Deci.in l.j.nu.8. ff. de regulis iuris.Deci.conſi.viij.nume.1.notanter Bald.in l.iij. num.5. C.fin.regum.& ita is qui in quem pater alienauit non poterit vitare condemnationem, niſi probet alienationem ex legitima cauſa factam:facit doctrina Barto.in l.ſi fortè.ff.de caſtren.pecul.& in ſimili Pau.Caſtren.in l.vir uxori.ff.ad Velleia.& quæ tradit Alex.conſil.xviij.lib.iij. vbi enim regula iuris eſt prohibitiua, non ſtatur confeſſioni contrahentis uel teſtantis,ſecundum Doctor.vbi ſuprà:& Bar.in l.cũ quis decedens §.codicillis,& §.Titia ff. de leg. iij.Alex.& Decius in l.ſi donatione C.de collat.Dec. cõſ. xx.Rip.in l.ſi vnquàm.q.xv.C.de reuo.don.bonus tex.in l. qui teſta.xxvij.ff.de proba.notabiliter Dec.in c.quæ in ecclesiarum,nu.27.de conſti.& conſi.lxij.Ideoq; ſi pater vẽdat filio ſpurio(cui donare nequit)non creditur eius confeſſioni,ſi dicat ſe recepiſſe pretium cõtra gl.d.l.qui teſta. quæ communiter reprobatur, ſecundum Iaſ.in l.ſi is qui ex bonis,col.fi.ff.de vulga.& Deci.conſi.cccxj.col.ij. pro-
24 batur,in l.j.C.de natur.libe. Conſtat igitur ex prædictis, regulariter interdici patri alienationem aduentitiorum, excepta cauſa neceſſaria,& ſic eſt limitatio ad regulã,quę cõprobatur ex vulga.l.j.ff.de fund.dota.ibi,*quia hæc alienatio nõ eſt voluntaria*,qui tex.vbiq; allegatur,atq; ita à Bar. intelligitur.vt prohibita alienatione nõ cenſeatur prohibita ex cauſa neceſſaria:ad idem ẽt citari ſolet tex.in l.peto.lxxj.§.prædium.ff.de lega. ij. Sed non benè allegatur: quia ibi res non diſtrahitur,ſed tm̃ datur emptori ius retinendi pro tp̃e,quo res duratura eſſet penes debitorẽ, cuius bona alienantur:ſicuti in caſu notabili l.Statius.xlviij. §.ult.in fine.ff.de iure fiſc.de quo infrà,ad idẽ notatur tex. in l.alienationes xiij.ff.famil.erciſc.ibi, *duntaxat voluntariæ,non quæ cauſam habent neceſſariam*:& ibi Alber.& Flori. notant Mihi etiam ad idem eſt optimus tex.in l. tertia §. item quæri.ff. de reb. eor. ibi, *hæc enim alienatio non ſponte fit.* & ibi : *valebit alienatio, propter rei iudicatæ authoritatem.*

Et inde colligitur ratio ad text. nota. in l.magis puto. §.ſi pupillus,verſi.ſed ſi pater,& verſi.idemq́;, & verſi. eadem ratione ff.eo.vbi res immobilis ſine decreto traditur à minore vel tutore,quãdo præcedebat obligatio eius,cui minor ſucceſſit. quia lex tunc alienationem hanc neceſſariã cenſet:id ẽt probat tex.in l.j.& meliùs in l.iij.C.qñ decre. opus non eſt:vbi ex iuſſu uel obligatione teſtatoris alienatur res immobilis inconſulto prætore. In eandem ſententiã põt notari tex.in l.non tm̃.lj.§.ijs autem. ff. de fideicõ. lib.& in l.alieno.xxxj.§.qui fideicommiſſariam. ff. eo. vbi minor manumittit & alienat ex fideicommiſſo & iuſſu teſtatoris,quod aliàs facere non poſſet lege prohibẽte: idẽ probat tex.in l.cũm xx.ff. de manumiſ. ex quibus iuribus aſſignatur ratio deciſioni notabili.l.fiſtulas.lxxviij. §.j. ff. de contrah.emp. vbi tutor ſibi author eſt,ſibiq́; poſſeſſionem tradit rei,quam emerat à patre eius,cuius tutor eſt,
25 de quo alibi plura ſcribo. Ex d.§.fundum l.fiſtulas:& ex d.§.ſed ſi pater l.magis puto:patet traditionẽ rei uenditæ neceſſariam appellari,ideoq́; iura ibi, permittũt tutorem ſibi tradere,negotiumq́; perfici inconſulto.Vnde vltra Do ©to.vtiliter colligo, illis iuribus probari doctrinam glo.in §.pretium,verb.tradatur,inſti.de ẽmp.& uend.quæ,reiecta antiquorum varietate,bene reſoluit, venditorem habentem facultatem rei tradendæ præcisè teneri tradere, nec liberari ſoluendo intereſſe:& idem probat Bart. in l. ſtipulationes non diuiduntur nu.39.ff.de verb.oblig.& eſt recepta doctrina ſecundum Alex.ibi,nu. 30.Iaſ.nume.35. qui prædictam glo.extollunt,& ita Ang.Areti.in §. actionum,num.14.Inſti.de actio. dicens eam gl. ſing. & ibi Iaſ. nu.147.idem Iaſ.in l.quoties,nu.34.C.de rei uend. Deci. in l.actionibus,num.16.ff.de in lit.iuran.& in l.certi condictio.col.vij.ad fin.ff.ſi cer.peta.idem aſſerit Anto.Burg. in Rub.de empt.& vend.num.3.dicens,eam glo.meliorem de iure,& magis communiter approbatam, aduerſus aliquos contradicentes:& ita Bal.in l.contractus,nume. 14. C.de fide inſtrumen.& Bar.in l.j.nu.13.& ibi Pau.num.4. ff.de actio.empt.de quo etiam agit Tiraq.videndus lib.de retract. conuent.in fine §.vij.nume.55.& latiſſimè nouiſ-

ſimus

ſimus Reminald.in §.j. ex nume.37.Inſt. de donat.ubi ex nu.58.variè limitat:mihi autem,vt dixi,pro communi ſententia ſufficerent prædicta iura, quæ hic notaui:probatur etiã ex d.§.preciũ.ibi *omnino tradatur:* & in l.ex empto.xi. ff.de act.empt.ibi,*id præſtari,quod inter cõtrahentes actum ſit:* & ibi,*imprimis ipſam rem præſtare venditorem oportet*:& inde intelligitur tex.in §.pen.uerſi.idem ait.ead.l.& l.j.eo.tit. quibus Bulg.& contradicentes nitebantur : dum enim eà iura dicunt,uenditorẽ non tradentem ad intereſſe condẽnari,intelliguntur in fauorem emptoris : quando ſcilicet res tradi non poteſt,non verò permittitur venditori,ne rẽ tradat : & ita uſu obſeruatur.In idque verè adduci poteſt (cùm.M.gl.citato)tex.in l.qui reſtituere.ff.de rei uend.de his etiam quo ad intereſſe agit Molin. in l.vnica nu.80.cũ
26 præced.& ſeq.C.de ſent.quæ pro eo.De cauſa neceſſaria latè & utiliter agemus uel in fine huius l.uel in l.fi.§.filijs autem,tit.ſeq. interim verò ex ſupradictis infertur alia limitatio ad reg.ut pater diſtrahere poſſit ea,quæ tempore perirent,ſeu quæ ſeruari nõ poſſint,uel quæ ſine vtilitate ſumptuoſa eſſent:quaſi tunc alienandi cauſa neceſſaria ſit,ex tex.notab.in l.Ariſto.v.ff.de iure delibe.ibi,*tractu temporis deteriores*:& ibi,*ſumptuoſa veluti iumenta, aut venalitia*:& ibi,*æs alienum, quod ſub pœna vel pignoribus debeatur*:& ſic I.C.tam iuſtã ibi cenſet cauſam utilitatis:quã æris alieni, ſeu neceſſitatis:licet in alijs ſit differentia,ut p Deci.in l.ii.n.6.ff.de offi.eius cui manda. eſt iuriſdi. & ita tex.in l. ait prætor.vii.ad fi.eo.tit.ad idem bonus tex. quẽ ibi cõmendat Bald.in l.non ſolũ.lvi.ff.de petit.hæred.ibi, *nõ ſolũ ad æs alienũ.ſed et ſi impẽſę neceſſariæ factę ſunt:*& ibi, *vel ſi mora res peritur deteriore ſue futurę erant*: ubi etiã hæc æquiparatio benè probatur: & in l.viii.ff. de mino.ibi, *in rebus fortuitis caſibus ſubiectis*:tex.& Doct.in Authe.ſi quas ruinas.C.de Sacroſ.eccl.& arguendo de tutore,à fortiori pro patre legitimo adminiſtratore adduci poteſt cum prędictis iuribus l. lex quæ tutores,uerſi.pen. & ſi.C.de admini.tut. & ita ampliatur d.§.fin autem æs alienum:& §. ſed pater,uerſicu.non autem l.vlt.infrà titu.j.ubi ſatis id probat imperator ibi, *exceptis rebus, quæ oneroſę hæreditati*

ſunt, vel quocunque modo damnoſæ, *quas ſine periculo uendere patri licet*:ſpecialia autẽ multa ob eam cauſam, quod res tempore peribunt uel deteriores reddentur,ornant Iaſ.& Rip.in l.cum res.ff.de dã.infec.Fely.in c.cum acceſſiſſent. n.20.de conſt.idẽ Fely.in c.fi.col.fi.de iudi.Hipp. in l. qui cedem.ff.ad l.Corn.de ſic.& alibi,ſępe, idẽ Iaſ. & Hippol.
27 & Alc.lib.j.de uer.ſig. Hinc inferri poteſt ad quæſtionem aduentitiorũ, in quibus ſunt aliqua immobilia ſubiecta inundationi prope mare,uel flumẽ,uel ſimili periculo obnoxia: ex prædictis enim iuribus ſatis colligitur poſſe patrẽ tales res diſtrahere: & idẽ fortiùs colligitur ex Doct. ſtatim citandis:facit tex. in.l. verum.xii.§. ſi locupleti. ff. de mino.ibi,*prædia ruinoſa*:& ibi,*prædia ruant*:& ibi, *multis caſibus obnoxia*:talia enim bona non iudicantur utilia, nec excuſant ut immobilia:ſecundum Bar.in l.ii.col.fi.nu.19. ff.ſolu. mat. ubi ampliat ad bona ſita in montibus quæ cũ aquis diluantur:& ita Alex.& Iaſ. in iiii.limita.in l. ſcien dũ.ff.qui ſatiſd.cog.& Alex.in d.l.ii.nu.20.cum Bar.& ita
28 tenere omnes aſſerit Parp.ibi.nu.87.Amplius uoluerunt graues Doct.ut tutor uel curator poſſit alienare ſine decreto, molendina & bona ſita iuxta flumen obnoxia inundationi:ita Ang.ubi Fulg.id cõmendat in d.l.nõ ſolum.ff. de pet.hære.& Rip.in l.quominus.n.126. in fi.ff. de flumi. & Hiſpanus Pala.in repe.c.per ueſtras.§.xviii.n.4.& Rubeus cõſ.cxxxviii.col.j.ubi id extollit,& dicit neminẽ cõtradicere:& Tiraq.de retrac.lign.§.j.gl.vii.n.91.Ego non dubito hos patres erraſſe,licet enim bona ſint ſubiecta periculo inũdationis uel ſimili,nõ ideo alienari debẽt in cõſulto prætore:& periculũ quod ipſi Doct.conſiderant,erit pro cauſa decreti, quod neceſſariũ eſt in alienatione immobiliũ, etiã ſi talia ſint,ut illis carere expediat.l.magis puto.§.ſi æs alienum & l.ſi fundus ſterilis.ff.de rebus eor. & ideo cauſa iuſta ad has alienationes non ſufficit ſine autoritate iudicis, ut conſtat ex illis iuribus, & ita apertè I.C.in l.Ariſto.ibi, *adito prætore*:& d.l.ait prætor §.fin.ibi *prętor aditus:* quod etiã probatur ex l.fi.ff.de cura. fur.ibi, *donandi cauſa*:& ibi, *magna utilitate*, *cognitione iudicis* quod pro maiori ſecuritate(maximè ne iudices parũ periti decipian-

cipiantur)confirmari poteſt ex Bal.qui forſan id uoluit,in
l.fi.§.nō autē, infr.ti.ſeq.ex Bart.Paul.Iaſ.in l.cū hi.§.eā:
ff.de tranſactio.dū ibi gl.reprobāt:& poteſt colligi ex Af
29 flict. deciſ.lxxxvii.In patre igitur alienante verius puto,
quod in tutore & curatore inaduertēter Doct.ſcripſerūt:
cum enim in patre iuſta cauſa ſufficiat abſque decreto,vt
ſuprà,ualebit alienatio ex prædicta cauſa, atque ita ſecu
rus reddetur emptor,vel is, in quē alienatum eſt: per tex.
in d.l.fi.§.pen.ſuprà citato,ibi, *ſine periculo uendere paterna*
pietate licet: quæ uerba mihi uidentur comprobare opinio
nem Azo.quam ſuperius defendimus, & receptiorem di-
ximus.Videtur enim ibi tex.totam hanc conſiderationem
¶ paterno cōſ.cōmit.nec puto indiſt.verum,quod Bar.Alex.
Iaſ.& alij ſuprà cit.ſcri. talia immobilia iuxta flumen,uel
mare ſita,nō excu.à ſatiſd.nec ut immobilia iudicari:con-
trariū enim ſuadet cōm.homi.opi. & conſuet. qua uide-
mus molend.aliaq; bona, etiam inundationi & periculis
obnoxia, ut pretioſa æſtimari:quæ hominū opinio in his
maximè attēdi debet, iuxta vulgari.l.precia rerum.ff.ad l.
falci.& ideò uidemus in prædictis iuribus nō excuſari de-
cretum,etiā in talibus bonis: & ſic regulantur ut uera im
30 mobilia. Ex prędictis ſatis infertur alia limitatio genera
lis:ut nō obſtāte prohibitione poſſit pater alienare, quan
do id filio utilius fuerit, uel ut ex alienatione aliquid
maioris utilitatis filio accreſcat: quod ex uerbis d.§. pen.
l.fi.ti.ſeq.ita generaliter notat gl.in l.quæcūq;, uerbo in-
terdicta,eod.titul.ubi.Bal.nu.1.id dicit menti tenendū, &
Areti.in l.mutū,ad fi.ff.de acq. hæredi.ubi eā gl.extollit:
& Soci.in l.conditionibus pupillus,n.1.in princ. ff. de cō-
di.& demon.Gomet.in §.omniū,co.x.Inſti.de actio.Iaſ.in
l.cōtra iuris.n.8.ff.de pact.Tiraq.alios citans in li.de iure
marit.gl.viii.n.74.char.cccxxxii. ſecūdum nouā editionē:
quod confirmatur ex multis, quæ Socin.& Iaſ.cumulant
in dictis locis,& Fely.in c.cauſam,in j.nu.8.de iudi. & ma
ximè confirmatur ex text. cum gloſſ.in l.ii.ff.de acceptil.
ubi admittitur obligatio impuberis ſine tutore, quando
ex ea ſequitur utilis liberatio:quam gl.extollunt Soci. &
Iaſ.ubi ſuprà,& Alexan.in d.l.mutum, nume.10. Iaſ.in l.

more.n.11.ff.de acq.hæ.& in l.potuit.n. 3. C. de iure delī. quibus adde gl.in prin.Inſti.de auth.tut.vbi eſt bonus tex. ibi, *nãque placuit meliorẽ conditione licere eis facere, ſine authoritate tutoris*:& idem probat tex.in l. prima,C. de authori. præſta.Sic in uarijs iuris articulis tradunt Doctor.ubi ſuprà,latiusq; Tiraq.viii.quęſtio.d.gl.viii.ex nu.56.quando in aliquo actu requiritur ſolennitas fauore alicuius perſonæ, ualere actũ abſq; ea ſolennitate,ſi reperiatur utilis tali perſonæ:quod tradit Imol.in l.cum lex, ad fi.ff. de fideiuſſ. quem ſequitur Soci. iunior. conſ.xxviii.nume. 11. libro ſecundo.Et multa in hunc ſenſum tradit Corſin.notab.uerb.pupillus.folio 177.Idem probant multa, iura ultra ſuprà citata: tex.in l.non ideo minus.C. de proc.& in l.nec tutoris.C.de contrah.& commit.ſtipul.Idem probat tex.ubi notat Alber. in l.j.ff.de quib.in loc.ſac.ibi:*quod ornamenti cauſa fit*.Et bonus tex.in l.ſi filius xj.ff.de ritu nup. ex quibus aſſignatur ratio. l. multi non notæ. ff. de lib. &
31 poſth.& l.filijs matrẽ. C.de inoff.teſta. Sed in hac re doc. aliquando uariant,ut tradit Tiraq.in d.loco. maximè nu. 62.Et præcipua uarietas adducitur ex tex.& glo. in l.cum ii.viii.§. eam ff.de tranſact. ubi tex.inquit ualere tranſactionem abſque ſolennitate, quando continet utilitatem eius,in cuius fauorem ſolennitas requirebatur: aut patet ibi:*quia meliorem conditionem ſuam*.Et gl.ibi uerb.alimentarius:infert ad alienationem rei minoris, uel Eccleſiæ, vt ualeat ſine ſolennitate, quando reperitur utilis ipſi eccleſiæ uel minori. Sed Bart.ibidẽ eam gl.reprobat,& Alber. nu.2.poſt antiquos: & magis communiter doc. ſecundum Iaſ.ibi.n.2.Et idem Iaſ.in d.l.contra iuris, in fine princip. & Fely.in dicto c.cauſam.n.8. hoc tanquam receptiſſimũ tradens, licet neminem citet:quod tenuerunt quam plures à Tiraq.citati.in d.loco, nu.56.57.& ſeq.Sed quamuis Iaſ.& alij dicant gl. cõmuniter reprobari, id non omnino expeditum eſt, cũ non pauci eam ſequantur ut curioſè refert Tiraq.ubi ſuprà nu.62.& Corſ.ubi ſuprà.Et idem Iaſ. ſibi contrarius in §.action.n.43. inſt.de action.quarta vbi eam gl.ſequitur,quamque magis probare uidetur Tiraq. eo maximè, quia ſecundum eum nemo reſpondet tex. in

dicto

dicto §. eam.vbi Iaſ.nu.ii. de ſolutione cogitandum relin quit.Fely.tamen in dicto c.cauſam nu.8.diſtinguendo reſpondet ut uidetur,in uer.ſolutio. cuius non meminit Tiraq. citans ad eandem diſtinctionem Al.& Fab. Ego autē non dubito opinionem Bar.& Alber.magis cōem & ueriorem eſſe, nec uideo qualiter negari poſſit:quia iura aper tiſſimè habent,ſolennitatem requiri in alienāda re minoris uel eccleſiæ,etiam ſi agatur de alienatione utili,aliter enim decretum non interponeretur , ut l.magis puto per totam.ff.de reb.eor.& in l.fi.ff.de curat.furio.cum ijs,quę adduximus ſuprà.n.28 & tradit Afflict.deciſ.lxxxvii.& ex his tolluntur obiecta Dec. contradicentis in c.quæ in eccleſiarū.n.9.de conſtit.hanc tamē uarietatem gl. & Doct. concordat nouiſſimè Molin.ad Dec.in c.j.in j. lect. uerb. *contentioſo:*litera *n*.de conſtitu. Sed conciliatio Molin.non erit neceſſaria, ſi attēdas ad aliam reſolutionem receptā, quę in ea difficultate habet: poſſe pro parte minoris uel eccleſiæ approbari,uel reijci alienationē, quæ ſine ſolennitate facta eſt:vt tradit vtiliter Iaſ.in d.§. eam tranſactionem,referens plures,& in ſimili per multa Fely.in c.dilectus in ii.n.8.ex uerſi.iii.de reſcrip. arg.gl.celebris in l.elegāter:uerb.nullā.ff.de dolo,ſimilis in l.iuris gentium.§. prætor ait.uerb.dolo.ff.de pact.gl. etiā in l.in cauſæ.xvii. verb.ne inter,ibi,:*eius fauore:*ff.de minor.glo. in l.ſi dolo. C.de reſc.uend.& ex multis vtiliter cōprobat Tiraq.in d. lib.de iure mari.gl.viii.q.x.n.92. cū ſeq. electio ergo poſtea ſolēniter facta ualidabit pręcedentē alienationē etiā inuito eo cū quo minor,uel eccleſia contraxerat,vt uolūt gl. & Doct. in dictis locis:in quod notari ſolet text.optimus in l.Iulianus.xiiii.§.ſi quis à pupillo.ff de actio.emp. ibi,*ex vno latere cōſtat contractus*:facit gl.notab.l.ſi fundus. §.elegāter,uerbo.exercere.ff.de lege cōmiſ.quā ibi expendit Bal.Hæc tñ intelligi debent niſi pars aduerſa ante iudiciū uel actū conſummatū opponat defectū ſolennitatis: tūc enim nō erit electio perſonę priuilegiatæ volētis actū ſuſtinere ob vtilitatē:ut eleganter ex Bal.tradit Hiſpa.Pala.in rep.Rub.§.lxviii.nu.7.quos probat Tiraq. ubi ſuprà nu.88.& idem uult Iaſ.in l.non eo minus,nu.1.uerſ.limi-

ta.C.

ta.C.de procu. & Chaſ. in conſue.Burg.Rub.iiii.§.j.n.27. fol.128.col.iiii. Addo in ſimili uerã & receptã ſententiã ex l.licet.C.de procur.per quã (ſecundũ Iaſ.ibi n.10.verſ. tunc)limitatur gl.ſi mater.§.hoc iure, uerb.deducit.ff.de except.rei iud. de qua latè Iaſ.in d.loco.& Felynus in ca. cauſam.numero 9. de iudic.tradit Angelus Aretinus in §. item ſi.col.antepe.Inſti.de except. & Paul.in l.licet, ff.de iudicijs.ut ſcilicet non poſſit quis ratum habere geſtum à falſo procuratore, quando defectus mãdati oppoſitus fuit ante finem actus: hæc enim reſolutio recepta eſt. Limitantur etiam aliqua iura ex ſupra adductis : ut non ualeat actus iudicialis uel conuentionalis deficiente ſolennitate etiam ſi ſit utilis perſonæ, in cuius fauorem ſolennitas requiritur,quãdo perſona talis eſt,in qua intellectus prorſus deficiat,ut in infante notat Bal.in l.j.C.de auth.præſt. quod etiam patet in furioſo, iuxta tex.in l.furioſo ix.ubi Bar.& omnes.ff. de re iud.tradit Iaſ.limitando tex. ibi in
34 l.non eo minus nu.1.verſ.ii.C.de procur. Illud tamen omittendum non fuit,quod cõmuniter Doct.notant ex tex. quem extollunt, in d.l.Iulianus.§.ſi quis colludente.ff.de act.emp.ut quando cõtractus ita claudicat,poteſtq; ab altera parte tantum reſcindi, uel nullus declarari:poſſit tamen pars aduerſa agere,ut perſona priuilegiata uel alia, in cuius fauorem actus irritatur, declaret: an uelit ſtare conuentioni, uel ab ea recedere ex uerbis tex.ibi,*hactenus agendum, vt aut ſtetur emptioni, aut diſcedatur*: & in verſi. ſeq.eiuſdem tex.agitur de minore circunuẽto:& idem reſpondetur ibi, *vt in ſuperiori caſu*: & illum modum agendi alibi non reperiri,aſſerũt Paul.& Fulg.ibi:Bal.in l.dolũ n. 2.C.de peric.& commod.rei vend.& ibi Salyc.nu.1.Iaſ.in §.actionum n.42.Inſt.de acti. & in l.tranſanctione finita: ad finem.C.de tranſac.Et ex eodem tex.vnum utile infert Molin.in conſue.Pari.§.xli.nu.46 fol.328.Sed eandẽ deciſionem.d.§.limitat idem Molin. de contract.uſura.q.xj. n.157.& Tiraq. uidẽdus in fine ſui libri de retract.n.149.
35 cum ſeq.Qua in re aduertendum eſt quod is modus agendi ponitur in d.§.ſi quis colludente,in maiorem uel minorem circunuentum. Deinde ſequitur ſtatim.§.ſi quis à pupillo:

pillo:vbi in pupillo.I.C.inquit cõtractum claudicare: nec repetit,quod proximè dixerat in minore.Ideoque Bar.ibi intelligit, nõn procedere iu pupilllo,quod dictum fuit in minore: ut ſic contrahens cum pupillo non audiatur petens eam declarationem, an pupillus ſtare uelit contractui.Et ita intelligunt Alber.Pau.Fulg.& Salyc.ibi,quod confirmatur ex Bal. & alijs citatis proximè.nu.33.ad fin.
¶ Quam differentiam nõ aduertunt aliqui: ex ſuprà citatis: & cõtra eam loquitur Tiraq.de iure marit.gl.viii.q.x. nu. 91.ibi,*minore aut pupillo*:Addo etiam, quod Ant.Capi.deciſ.cx. contra omnes ſuprà citatos (ab eo autem omiſſos) ſcribit, non debere quẽ audiri in prædicto modo agendi. Sed minor nõ aduertere, ſe loqui cõtra tex.Bar.& omnes
¶ in d.§.ſi quis colludente. Quòd etiã nõ aduertit Rebuf.ii. Tom.conſtit.Galli.gl.vi.arti.ii.nu.7.pag.cxlix.ſequens ſo
36 lum Capitum.Poſsẽt aliqualiter excuſari Capi.& Rebuf. authoritate Alex.ad Bar.in d.§. ſi quis colludente (quem nõ referũt)ubi Alex. uidetur intelligere tex.quando ageretur ad eã declarationẽ aduerſus maiorẽ factum:non autẽ durãte minori ętate.Quod ẽt uidetur probare Imol.in cle.j.n.28.de in integr.reſtit.Sed Bar.in d.§. Paul.& Fulg. planè intelligunt tex.etiam durante minore ætate.Quòd etiam magis uidetur ex mente Doct.in locis ſuprà adductis:& colligitur ex Tiraq. de retract.in fi.n.149.Idq; magis cõgruit literæ: quia I.C.loquẽs de minore circunuento permittit eum agendi modum:& ſic retinet eoſdem terminos minoris ætatis, diuinatoriumq; eſſet ſubaudire,minorem factum eſſe maiorem.Quod etiam vrgenter comprobatur exemplo eccleſiæ:aduerſus quam in eiſdem terminis receptũ eſt agi poſſe,ut declaret,an uelit ſtare conuẽtioni:ut tradũt Doct.ubi ſuprà.& Hiſp.Bernar.à Luco. reg.cxlviii.in ſeptima ſimilitudine.Videtur tamen neceſſario intelligẽdũ:ut ea declaratio à minore fieri nequeat, niſi adhibita ſolẽnitate, quæ in principio eius actus interuenire debuiſſet. Vt colligi poteſt ex Mateſil. notab.clvi. ibi,*ſit paratus facere interuenire ſolennitatem.*alias eòdem modo periclitatur declaratio minoris, quo actus principalis arg.l.doli.ix.verſ.idemque.ff de nouat.ibi, *rurſus circunuenitur*

nitur minor. Nec puto tutum, quod Bart.Paul.& Fulg.volunt,in d.§.ſi quis colludente, dicentes, minorem eo caſu ſemel declarantem ſe uelle ſtare conuentioni, non poſſe amplius reſtitui. Ad quem effectum intelligunt tex.ibi induxiſſe illum agendi modum: idque forſan ob calorem iudicij, ſicuti in propoſito ſentit Nicolaus de Mil.in ſuo repertorio verb.minor.intelligens Bart. quando iudex confirmaret eam declarationem minoris vt tunc amplius reſtitutio non detur. Quòd etiã probat Aufre. (vir doctior, ¶ quàm plures putent)ad deciſ.capellæ,quæſtione liii.ad finem. Sed hæc mihi non placent: quia nec calor iudicij, nec authoritas iudicis tollunt reſtitutionem minori, uel eccleſiæ,ut l.ſi quidem.C. de præd.mino.Panor.in c.cum cauſa.numero 6.de empt. & uendi.& in capitulo conſtitutus nu.8.de in integ.reſtitu.nec declaratio, uel electio ſemel facta poteſt reſtitutionem tollere:cum poſtea uariare liceat minori:ut in l.& ſi ſine.viii.§.reſtitutus.ff.de minor.& in l.fin.C.ſi ſæpius in integ.reſti.poſtu. cũ traditis à Math.Afflic.lib.ii.conſtitu.Neapol.Rub.xl.numero 11.& latius ſcribo in materia reſtitutionum. Vnde intelligo.I.C.in d.§. ſi quis colludente, eam declarationem petendàm, præſtandamque ſcribere, ut de præſenti res habeat ſtatutum ualiditatis: utque contrahentes omnino incerti non extent de effectu conuentionis. Non autem ullo pacto.I.C.ibi ſentire potuit,ex ea declaratione ſemel facta, negandam poſtea reſtitutionem minori læſo,contra iuris principia:maximè,cum materia reſtitutionis diuerſiſſima ſit, nihilque commune habeat cum ea quam I.C.ibi tra-
37 ctat.Ideoq; à tã diuerſis illatio fieri non debuit: iuxta vulgare reg.l.Papinianus.ff. de minor.l. fi.de calumn. Quòd forſan alibi non reperies. Poteſt etiam pro limitatione notari,quod ſcribit Alberi.hic, col.ii.num.4.verſi.quid ſi pater: dicens, quòd pater poteſt alienare ſuum uſumfructũ præſupponẽs, idem poſſe regulariter quẽlibet fructuariũ: per text.quem adducit,in l.arboribus.xiii.§.uſusfructuarius.ff.de uſufruct.deinde ſubdit,ꝙ pater alienãs rem aduentitiam filij, cenſetur tantùm alienare uſumfructum, quem in ea habet,adducit text.in l.qui tabernas.xxxii.ff. de

de contrah.empt. & ſic ſunt in hoc duo dicta Albe. eumque ſequitur Hiſp.à Couas Ruu.lib.j.reſol.c.viii.n.7.verſicu. quod fit. Huius primi dicti immemor fuiſſe uidetur Fernã Loaz.in l.filiusf.§.diui.nu.17.ff.de leg.j.ubi dicto, & præſuppoſito totũ contrariũ vult: aſſerens patrem non poſſe alienare ſuum vſumfructum,per tex.quem non inſubtiliter expendit,in l.cũ oportet.§.non autem,uerſi.& ſi quid:infrà titu.j.ubi tex. patri permittit alienare ea,quæ ſibi accreſcunt ex fructibus, quaſi non ipſum uſumfructũ. & tunc ſubdit,patre alienãte uſumfructũ, ſtatim eũ cõſoli dari cum proprietate, ſicut in uſufructu cõi.per.§.finitur, quẽ allegat.Inſt.de uſufru. & ſic uidetur ex diametro Alberico aduerſari:uterque tamen in hoc æquiparat uſumfructum patris,& aliorũ. Alber.ut pater aliusq; fructuarius alienare poſſit.Loaz. ut neuter eorum poſſit,& cũ ipſi pugnare uideantur,vtrumq; refert, & ſequitur cũ diſtinctione Couas Ruu.d.c.n.7.Eandẽ æquiparationẽ uſusfructus paterni & aliorum probat Alber.in l.in uenditione. ff.de bon.author.iud.poſſ.nu.1.In hoc multa aduertertenda ſunt.in quibus ſcriben.non ſine incõmodo reip.lapſi videntur.Et primò cauendum eſt ab Alber.quatenus uidetur admittere alienationem totius paterni uſusfructus: licet.n.cõmoditas, uel ius uſusfructus à patre alienari poſſet,nõ tamẽ transferri poteſt in aliam perſonã qualitas legitimi adminiſtratoris,quã pater habet: cũ perſonalis ſit, nec lex eam alteri tribuat.vt notiſſimum eſt, & ſuadetur ex reg.l. quia tale.ff.ſolu.matri. & ex uerbis tex. in l.per procuratorem.lxxxix.ff.de acqui.hære.ibi, *mutatione perſonæ,caſtrenſia eſſe deſierunt*:nec contrariũ huius dixiſſet Alber.vir doctiſſimus. Magis tamẽ ab eodẽ Alber. cauendũ eſt,dum eius uerba ſonant: patre alienante rem aduentitiam filij, ualere alienationẽ quo ad uſumfructum ipſius patris,quaſi filius non poſſit,tunc rẽ uendicare. Hoc enim periculoſum eſt : ut conſtat ex his, quæ diximus ſuprà,in ii.parte,& tractamus inferius n.74.contrariumque ut receptum ſcribit Couas Ruu.d.cap.nume.6.uerſicu. nam ſi venditio. Nec minus cauendum eſt ab Albe.& alijs quos citat Couas. Ruu.d. numero 7. dum tradunt ſimpliciter:

patre

patre uel alio fructuario tam uendente, cenſeri, tantum ab eo uendi,& ab emptore emi ius,quod uendens habet: & ſic ipſum uſumfructum tantũ,uel eius cõmoditatem.Id enim uerum non eſt,pluresq; decipere poſſet: qui enim à patre, vel fructuario ré aliquã emit, iuſtè & ueriſimiliter ignorare cenſetur,ꝙ venditor nõ habeat in ea,niſi uſumfructum:cùm emptor totam ré emere intendat,eamq; liberè & plenè ſibi uendi putet l.in uenditione xlii.ff. de action.empt.gl.in l.ex his prædijs.C.de euictio.Nec obſtat d.l.qui tabernas,ab Alberi.hic,& à multis alibi non benè adducta:loquitur enim tex.apertè de tabernis ſitis in loco publico, quarũ proprietas ratione ſoli,cui ædificium cedit,ipſius Reip.eſt, priuatorum uſus tantùm:ut ibi tex.habet.Quapropter ſi emptor eiuſdé loci notitiã habebat, ſatis admonitus céſetur ex qualitate rei,& tunc uéditor ius tantùm,quod habet,alienare uidetur:alias oporteret uenditoré apertè admonere emptorem de quacunque qualitate minuéte ius rei,quæ uéditur.Et ita ad eandem l.qui tabernas, meliùs ſentit Bal.in Rub.C.de contrahen.emp. nu.6.Pau.in l.ſerui electione.§.fi.n.2.ff.de leg.j.& ibi Areti.col.j.& alij, quod benè probat Iaſ.in l.fi.num.lxxxvi. C.de iure emphyteo. & ita reſoluenda ſunt,quæ inuoluit Gozad.conſi.xxiiii.nume.7.& addi poſſent, quæ diximus ſuprà in j.parte Rub.ad l.cum tabernam.ff.de pigno. Sed
38 iam radicem huius difficultatis petamus quæ pendet ex cognitione uerioris ſententiæ,circa alienationem uſusfructus:in qua ſcriben.mirè uariãt,tam ex profeſſo, quàm latenter: ꝙ proximè dixi non eſſe ſine detrimento Reip. cum queſtio ſit quotidiana, ideoque magis animaduertenda: quam hic exactè pro uirili examinare intendo. Conſtat autem ex ſuperiori relatione,Alberi.quaſi indubitatum præſupponere, quemlibet fructuarium poſſe iure diſtrahere ſuum vſumfructum, atq; id,quod habet in alium transferre, non expectato conſenſu proprietarij: nec ex tali alienatione vſumfructum ad proprietaté reuerti. Cuius contrariũ quaſi indubitatum etiã præſupponit Loaz. vbi ſuprà per d.§.finitur: Et ſic vides iura vt expreſſa ad duo contraria,& pugnantia allegari.Scilicet.§.finitur,contra

tra fructuarium: ne alienare poſſit, & alienando perdat vſumfructum l.arboribus,pro fructuario:ut alienare poſſit,nec uſusfructus amittatur:qua in re alia iura citari poſſunt, quæ eodem modo pugnare videntur:nam I. C. in l. venditione,& in prin.ff.de bo.author.iudic.poſ.& clarius, in l.cui vſusfr.lxxiiij. ff.de vſufr.habet,vſumfructum alienari poſſe:ꝙ autem vſusfructus alienari nequeat, magis vrget litera tex.in l.ſi vſusfructus.lxxvj.vel lxvj.ff.de iure doti.de qua ſtatim:& illa,cum d.§.finitur:adducitur ab iis, qui tenent fructuarium non poſſe uſumfructum alienare: pro quibus etiam poteſt adduci tex.qui allegari nõ ſolet, in l. noua C. de uſufructua. hæc de iuribus : nunc de Doctor. Gloſſ.in dicto §.finitur,uerbo cedendo apertè vult, quòd ſi uſusfructuarius alienet ſuum uſumfructum, nec exprimat ſe alienare commoditatem ſeu facultatem percipiendi fructus,alienatio non tenebit,& inſuper uſusfructus amittetur, & cum proprietate conſolidabitur, & ita glo.in d.l. ſi uſusfructus & originaliter id uoluit Azon. in ſumma.C.de vſufructu.nume.20. idemque uidetur probare Alberic.ſibi contrarius in d.l.in uenditione,in fine, citans dictum §. finitur idem ſecurè vt indubitatum tradit Pau.in l.iiij.ff.de nouat.ad finem : idem Paul.in l.qui Romæ.§.duo fratres,col.ij.nu.4.in fine ff.de uerborum obligat.per dictum §.finitur.& ibi Alex.col.pen.& fin. per dictam l.ſi uſusfructus, idem ut receptiſſimum probat Iaſ. in d.§.duo fratres,nu.80.c.ſi.& Rip. nu. 88. idem ut receptum & indubitatum tradit Soci.conſi.10.nume. 13.lib.j. Corn.conſi.ccxviij.in ſi.li.iij.& Loaz.& in d.§.diui.nu.17. & Couas Ruu. vbi ſuprà:idemq; non obſcurè probãt Doc. proximè allegandi, tenentes aliam concluſionem mitiorem: cùm hac tamen quòd alienatio uſusfructus non ualeat: item quòd ex ea poterit uſusfructus ad proprietatẽ reuerti, & ita Fab. & plures in dicto §.finitur, nume.1.& denique hoc ab omnibus receptum aſſerit nouiſſimè Antoni.Gomet.in tomo,de contract.cap.xv.nume.15. idque etiam magis aſſerit in comment.ad l.lxx.Tauri.nume.33. & tanquàm ſine dubio id ab omnibus probatũ tradit Cardin.Pariſ.conſil.71.nume.3.lib.ij. Alij diſtingunt,dicen-

tes,quòd uſusfructus non poteſt alienari,nec eius alienatio prædicta pœna carere:poterit autem licitè alienari cō moditas eiuſdem uſusfructus, tanquàm diuerſa ab ipſo uſufructu:quod inter alia probat gloſ.in dictis locis:Bald. in l.res quarum C.de iur.doti.& Barto.in d.l.in uenditione,& in l.intereſt.C.de uſufruct.Barto.& Alexā. in l.cum Titio ff. ad l. Falcid. quod receptiſſimum fatentur Couas Ruu.& Gome.ubi ſuprà:& Fabia. in trac.de empt. & uēd. q.xxj.nume.53.ſub.iiii.quæſt.principali: & comprobatur ex multis,quæ Docto.tradunt in uarijs locis, diſtinguentes inter ius,& commoditatem:ut tradit Pala.in rep.c.per ueſtras.§.xxxviij.& Tiraq.de retrac.lignagier.§.j. glo.vij. ex,num.46.& Afflict.lib.iij.conſt.Rubr.v.num.19. & Iaſ. in l.cum filio,ex nume.157.ff.de leg.j.quod plenius tradimus in auth.idem eſt,infrà tit.j. & in hoc nemo diſcrepat. Alij autem ex proximis concluſionibus aliam mitiorem colligunt:vt ſcilicet fructuarius alienans uſumfructū, intelligatur in dubio alienare commoditatem:ad quod citatur Bal.in l.j.C.ſi res pig. dat. ſit.cuius litera ibi corrupta eſt,id tñ ab eo colligit,& commendat Socin.conſ.lxvj.nu. 7.lib.iij.Curt.iun.conſi.cxlij.col.pen. 15. Aymo.Crauet. conſi.lij nu.5.idem latiùs conſil.ccxxij.nume.8.& ſequen. idque dicunt hi patres tenendum, vt actus ſuſtineatur, & pœna uitetur,& ultra eos idem probat Aretin.in l.filius à patre,colum.v.poſt princip.ff.de libe.& poſthum.& idem vult Bal.ab eis non relatus,in l.neceſſario §.ſi.verſi.& aduerte.ff.de pericu.& commo.rei uendi. ibi, *verba ſic interpretanda ſunt:* & in ſimili idem notat Imol.in l. uſufructu. num.2.in fine.ff.ſoluto matrimonio.& ſic iſti etiam fatentur,fructuarium non poſſe alienare uſumfructum, fatenturque pœnam illam amiſſionis,& conſolidationis, & ad eam uitandam. Interpretantur alienatam cenſeri ſolam
39 commoditatem. Ego credo grauiſſimos doctiſſimosque viros cum gl.in multis & ferè in omnibus tāgentibus hūc articulum,ſæpiùs lapſos fuiſſe: Igitur ad conciliationem
¶ legum,de quibus ſuprà,aſſerimus primò contra gl.& communem opinionem verius ſcripſiſſe Fran.Balдui.in d.§.finitur (licet in ſpecie neminem citet) ꝙ uſufructuarius
impunè

impunè poteſt alienare ius ſuum, verè enim nihil aliud dicit tex.in d.l.arboribus.§.uſufructuarius.ff.de uſufru. ibi, *frui vel vendere*:& ibi,*ſi concedat vel donet :* ita ibi apertiſſimè Vlpia.nec minùs apertè Martianus I.C.in l. nõ utitur xxxviij.& Caius,in l.ſeq. ff. eod. breuius autem,ſed apertius id probat I.C.Iulianus in dicta l.cui uſusfructus.dum dicit in hæc uerba,*cui vſusfructus legatus eſt,etiam inuito hærede eum extraneo vendere poteſt ;* Ergo qua fronte ſuſtineri poterit communis Docto.traditio ex diametro contraria illis legibus, quæ fructuario alienationem permittunt: Docto.aût eam non ſolum negant, ſed pœnas adijciunt. Nec ſuperſtitioſi dicant, hæc iura intelligi de alienatione commoditatis,non uſusfructus:quod glo. & communiter Doctor. pueriliter comminiſcuntur retinentes errorem ſuum:quo alienationem fructuario iure permiſſam interdicunt,fateor enim ex iuris ſubtilitate, & utilitatis cauſa aliquando differentiam conſtitui inter uſumfructum, & commoditatem,aliudq; eſſe ius uſusfructus,aliud facultatem fructus percipiendi.Sed qui hũc articulum, de quo agimus,cum iudicio expenderit,manifeſtè intelliget inanem eſſe interpretationem gl.& Doct. ad prædicta iura, quia ſi uerum eſſet,quod ipſi tradunt pro regula,uſumfructuarium non poſſe alienare uſumfructum, & alienando eum amittere,& cũ proprietate conſolidari:non dicerent iura(quod dicunt)uſufructuariũ ius ſuum alienare poſſe, non .n. quis poſſe dicitur, quod ſine pœna facere nequit: vulg.l.nepos Proculo,argu.à fortiori.ff.de uerb.ſign.item ¶ ſi iura dicerent id,quod Doct.putant, redderentur inania & fruſtratoria,quia nunquàm uerificarentur, quod patet ex dictis glo.& Doctor.tradentium(vt retulimus)ceſſare pœnam,ſi alienetur commoditas,& ita eſſe intelligendũ, ut actus ualeat,& pœna ceſſet: & ſic nunquàm haberet locum prohibitio & pœna,quam ipſi fingunt contra fructuarium, quod magis euincitur: quia prædicta tria iura clariſſima,& dicta l.in uenditione.ff.de bon.auth.iudi. poſſidend. permittunt alienationem uſusfructus per uerba, quibus de commoditate nulla mentio fiat, ſed de ipſo vſufructu: & ſic non licet amplius tam expreſſa iura cauil-

lari. Poſſetque contra Doct.vulgaris eorum argumentatio retorqueri: ne lex verbis non rebus impoſita cenſeatur:contra l.ij.C.communia de leg. quid enim referebat, fructuario interdici alienationem per verbũ uſusfructus: eandemq; ei concedi per uerbum commoditatis: certè nihil,effectum enim in iure,non nomina ſequi docemur.l. ſi vno.ff.loca.l.non codicillum.C.de teſtam. cum quampluribus quæ omittimus. Item lapſus Doc.euidenter conuincitur:quia ſi talis prohibitio uera eſſet, & iura eám pœnã imponerent fructuario,non poſſet quidem uitari, ea fictitia æquitate,quam Doct.conſiderant:cum fructuarius alienando,directo faceret contra legem: qua mitiores eſſe non poſſumus,vt ait Imperator,probatq; I.C.in l.proſpexit.ff.qui & à quibus.namq; & in pœnabilibus,uerba iuxta eorum proprietatem ſine reſtrictione intelligũtur l. cũ lege xxvj.& ibi Are.ff.de teſtam.imò verba legis pœnalis extenduntur:ne prohibitioni fraus fiat:vtq; pœna per obliquum non euitetur.l.j.§.fi.cum l.ſeq.ff.de calum.elegan ter Fely.in c.Rodulphus col.iij.de reſcr.Iaſ.in l.talis ſcriptura.nu.21.ff.de leg.j.& in l.j.ij.lect.ad finem.ff.ſol.mat. Crot.in l.omnes populi.nu.177.& alibi ſæpe ſcrib.eſt tex. optimus in l.fi.C.ſi manci. ita ueneat ne proſti. hæc ueritas euincitur ulterius contra Doct.ex quadam eorum tra ditione (quam modò non examino) ipſi.n. dicunt,quod ſi uſufructuarius non uſumfructum,ſed rem ipſam totam di ſtrahat,non conſolidabitur uſusfructus cum proprietate nec erit locus prohibitioni, quam ipſi intelligunt ſcriptã contra fructuarium:quod probant, quia tunc fructuarius nihil aliud facit,quam vẽdere rem alienam: quod de iure valet.l.rem alienã.ff.de contrah.emp.& ita limitant. d.l.ſi vſusfructus ff.de iure do.& d.§.finitur:retenta eorũ interpretatione ita Bal.in l.res quarũ.C.de iure dot. & tanquã receptũ tradit Hiſpanus Couas Ru.d.loco nu.7. ſi ergo ta lis pœna non irrogatur uſufructuario alienanti totam rẽ, & ſic plus quàm in ea habet, minùs quidem puniri debet alienando quod habet,ſ.vſumfructum:hoc enim actu ceſſat mala fides,at in alienante alienũ,fraus negari non poteſt,facit l.fi.C.vnde vi.ibi,*quod ſuum non eſt*. Probata autẽ

ſatis

ſatis hac uera ſententia contra gl.& Doct. reſpondendum
¶ eſt ad iura,quibus gl.& ſcrib. mouebantur:non obſtat igi
tur tex.in d.§.finitur:Inſtit.de vſufruct.quem Alber. Barto.malè citant in d.l.in venditione:& Bald. in d. l. res qua
rum:& Pau.in d.§.duo fratres,& in d.l.iiij.ff. de nouat. &
Loaz.in d.§.diui,& quam plures ſcrib.in aliis locis. Nam
ille tex.magis probat contrarium:cũ dicit, *item finitur vſusfructus,ſi domino proprietatis ab vſufructuario cedatur, nam cedendo extraneo nihil agitur*:ex iis.n.verbis patet,tex.ibi agere de conſolidatione,quæ fit, cum uſusfructus proprietati accedit:ut in uerſi.ſeq.eiuſdem §.ibi, *velècontrario ſi vſusfructuarius proprietatem acquiſierit*. Si autē extraneo cedat
nō punit tex.fructuarium,ſed dicit actū non valere : quod
inferius explicabimus:& ideo glo.ibi,& in d.l. ſi uſusfructus,fatetur, ex illo §. non probari ſuam communemq́ue
opinionem:quod etiam bene videtur ſenſiſſe Areti.in d.§.
duo fratres nu.29.Nec obſtat tex. (qui magis urgere ui-
¶ debatur)in d.l.ſi vſusfrūctus.lxvj.vel lxvij.ff.de iur. dò.cu
ius uerba colorem præſtarunt ad excuſandos ſcriben.dum
I.C.ibi inquit, *cedi non poſſe,niſi domino proprietatis:& ſi extraneo cedatur, id eſt ei qui proprietatem non habebat, nihil ad eum tranſire:ſed ad dominum proprietatis reuerſurum*. Sed cum leges ſuperius adductæ, expreſſim permittāt uſufructuario
alienationem ſui vſusfructus,neceſſum eſt, vt d.l.ſi uſusfructus,intelligatur ſecundum alias de materia magis ex
profeſſo agentes,& dicamus,quod I.C.in d.l.principaliter
oſtendere intēdit, ceſſionē à fructuario factā non nocere
proprietario:nec impedire,quin uſusfructus ad proprietariū reuertatur:ſed ea reuerſio non erit ſtatim,ſed ſuo tpe,
mortuo.ſ.vſufructuario,vel alijs modis legitimis. Nec nouum eſt,ut uerba alicuius l.intelligātur ex aliis magis ex
profeſſo agentibus de materia.argu. l. diui.ibi *plenius tractaremus*.ff.de iure patr.facit vulgaris regu.l. unicæ.C.de
inoff.dot.c.cū expediat,de elec.in vj.& licet Doct. nō aduertant,ita uariādo uidetur concludere gl.ſibi contraria,
in d.l.arboribus,uerbo *vel donet*. ad finem.ibi *poſſet etiam*.
Reſtat tamē ſcrupulus ex d. l. ſi vſusfructus in illis uerbis
nihil ad eum tranſire. Sed ſtatum ſatisfaciam ſimul cum re-

ſponſione ad ſimilia verba.d.§.finitur.& l.ix. C.de vſufru. Ita enim ratio ordinis poſtulat, & vt hæc res magis enu-
40 cleetur. Quamuis aũt prædicta iura permittant fructuario alienare ſuum vſumfructum: non obſcurè ſignificant, ita eum tranſire vt duraturus erat apud fructuarium cedenté: id enim ſuadet iuris reg.ne plus iuris quis transferat,quàm habet,& hoc ſentit I.C.in l.ſi legatũ.iiii.ff.quib. mod.vſusfr.amitt.& ibi Fulg.notat dicens, ꝙ longo tempore dubitauerat: quod colligitur ex eo text.quia ſpecialiter vult vſumfructum durare, & cẽſeri ex perſona ſecundi,quia ad eum à primo legatario fuit tranſlatũ ex voluntate domini, ſeu teſtatoris, & ita I.C.in l.ſi quis vſumfructũ.xix.ff.de vſufructu leg.Idẽ ſuadetur ex reg.& deciſione text.in l.lex vectigali, ff.de pign. apertè probat text.in c.nuper.de donat.inter vir.& vxo.qui ad hoc à noſtris adduci non ſolet.ad idem facit text.in hoc articulo celebris in d.l.neceſſariò.viii. §.fin.ff.de peri. & commod.rei vend. quẽ notat & declarãt Pau. in l.ſi domina, C.de vſufructu. idem Pau.in l.cotem,§.fi.col.ij.verſ.primus caſus,ff.de public.& vectig.poſt Bart.ibi: & Iaſ.in d.l.cum filio,nu.157. ff.de leg.primo.notabat etiã(ſed non benè)Aret.in d.l.filius à patre, vt ſuprà. Ex hoc neceſſariò intelliguntur dicta iura probantia, quòd vſufructuarius alienare poteſt ſuum vſumfructum, vt ſcilicèt non plus transferat quàm ipſe habet: nec vuſusfructus amplius extet penes eum,in quem fructuarius alienat, quam extaret penes alienantem, & hoc volunt omnes ſcriben.in locis allegatis. Inde ſecunda infertur reſponſio & intellectus ad verba d.§. finitur,& d.l.ſi vſusfructus: dum habent,nihil transferri in eum,in quem vſufructuarius alienat: quia intelliguntur quo ad effectum cõſtituendi in eo nouum vſumfructum, qui ex perſona eius durare & cẽſeri debeat: verum enim eſt, quod ex perſona primi fructuarij attendi debet ius & vita(vt ita loquar)ipſius vſusfructus:nec alienatio in hoc nocere debet proprietario,quod principaliter ea iura reſpiciunt: & ad id refertur talis nullitas, vt alibi in ſimili intelligebat Bald.in l.ea lege.v.oppoſ. num.4.in fin.C.de conditionibus ob cauſam.& ibi Saly.Inde ſimul iii. debet intel-

¶ intelligi, quod inquit text.in d.l.jx. C.de vſufructu.& eſt neceſſaria interpretatio ex dictis legibus,quibus aliàs ea l.ex diametro aduerſaretur: vt ſcilicèt dicatur ibi,vſumfructum in aliam perſonam alienari non poſſe,quia effectus & tempus quo vſusfructus durare debet non attenditur,niſi ex perſona fructuarij alienantis, & ita negociũ & ius manet, ac ſi alienatio non fieret. Inde infertur iiii. contra gl.& Doct. quòd vſufructuarius quibuſcunq; verbis alienans ſuum vſumfructum,ſiue nomine vſusfructus, ſiue commoditatis,non amittat vſumfructum: nec conſolidetur cum proprietate:nec alienatio ſit inualida. Et ita amplientur & intelligantur d. l. arboribus, & dicta legis cui vſusfructus, ff.de vſufructu. Infertur etiam v.uerus ſenſus ad d. §. finitur: vbi text. non poſuit talem pœnam vſufructuario alienanti,cum ibi ex profeſsò agatur de explicando,quibus modis vſusfructus finiatur: ſimiliter apparet cur id non fuerit ſcriptum in tit. ff. quibus modis vſusfructus amittatur,quia ſcilicet nõ erat iuridicum: nec iura illa id omiſiſſent, ſi iuris fuiſſet, non enim omitti ſolent, nec debent, quæ notabilia ſunt. l.item apud Labeonem.xv.§.ait prætor,ff.de iniuri.ver.*ea enim*.nec Doct.debuerunt pœnam addere, vbi expreſſim & apertè ius eam non irrogabat,ſecundum gl.c.fi.de iur.pat.& text.notab. in l.at ſi quis,§.diuus,ff.de relig.& ſumpt.fun.cum multis quę omitto. Inde infertur.vj.non eſſe verum,quod Bald. & alij vbi ſupra dicebant, mitius agi cum vſufructuario alienante rẽ totam,quàm cum eo alienante ſolum vſumfructum, quod erat abſurdum, vt probaui. Infertur.vii. inanem eſſe illam æquitatem, qua nonnulli ſupra relati fingebant, fructuarium releuandum à pœna alienationis ſui vſusfructus,intelligendo, quod videatur tantum alienare cõmoditatem: par enim ratio & par effectus eſt hoc caſu, ſiue alienetur vſusfructus,ſiue commoditas,vt probauimus,licèt quod alia differant,vt ſuprà. Infertur.viii. verus intellectus ad text.(quo noſtra hæc ualidè comprobantur) in d.c.nuper à nobis,de donat.inter uir.& uxor. (vbi Panor. & Præpoſ. & alii non ſatis expendunt vim illius reſponſi)ibi enim data erat terra viro ad fruendum

in uita, & ſic conſtitutus fuit vſusfructus:uir autem eā ter ram uxori dedit:reſpondet tex.eam conceſſionem in vxo rem factam ualere:& durare tantum in uita mariti, eoq; mortuo terram reuerſuram ad proprietarium. Vides ibi virum vſufructuarium potuiſſe ius ſuum transferre in aliū: ſed uſumfructum tādiu durare penes ceſſionariū,quan diu durare debuit penes cedentem: & ſic poteſt ille tex.ci tari ſimul cum.d.l.ex uectigali, & notari ad dictum paragraphum fina.l.neceſſario:ſimulq́ue inde confundi illā ina nem diſtinctionem Doct.diſtinguētiam per qua verba fru ctuarius cedat ſuum ius. Infertur ix.contra Loaz. ubi ſu prà ad peculiarem tractatū huius.l.circa patrem alienantem ſuum vſumfructum,ut alienatio ualeat, nec vſusfructus conſolidetur cum proprietate: licèt doctiſ. Couas Ruu.hoc non ſatis explicet. Et hinc tollitur reſtrictio & argu.Loaz.ad tex.in dicta lège cum oportet. §.non autē, qui ex his ampliatur,ut pater alienare poſſit uſumfructū, non tantum quod ex fructibus acquirit. Infertur,& neceſſariò ex dictis iuribus.ff.de uſuf.differentia inter vſumfru ctum & emphiteoſim.Hæc enim(ut eſt notiſſimum)diſtra hi non poteſt ſine licentia domini directi.l. fina.C.de iur. emph.& ratio differentię poteſt conſiderari,quia fructua rius omnes fructus percipit,& durante ſuo vſufructu non recognoſcit dominum,cū n emphyteoſi diuerſum ſit: aliā rationem differentiæ tradit Saly.in dicta l.fi. vbi Iaſon.re fert.num.106.Sed c.l.nuper,& d.§.fin.l.neceſſario, & recepta opinio,quæ benè habet uſumfructum finiri tunc ex perſona fructuarij cedentis, intelliguntur neceſſariò ex le ge quarta,& ibi notant Bar.& Pau.ff.de nouatio.niſi proprietarius concedat, ut vſusfructus alienetur:tunc enim alius nouus uſusfructus conſtituitur in eo,in quem alienatur: & cōſequēter nō finitur mortuo primo fructuario: ſed durat ex perſona ſecundi:in quem alienatur. Et æquè procedit ſecundū eos in uſufructu iam conſtituto, ſiue in eo qui nondum traditus erat: ſed tantum competebat actio ad eum primo cedenti,& ita Fab.& Ang.in dicto pa ragrapho finitur,contra glo.ibi malè diſtinguentem inter vſumfructum & actionem, immò ſubtilius expendatur d.

l.iiii.probabit, quæ ſuprà deduximus.Ideò enim ibi conſenſus domini in ceſſione uſusfructus operatur, ut ceſſionarius fiat uerè uſufructuarius,& uſufructus duret ad uitam eiuſdem,non cedentis:quia quoad tranſlationem cōmoditatis,utque uſusfructus durare deberet ad uitam cedentis,non erat neceſſarius conſenſus proprietarij, ſecundum ea quæ ex dictis iuribus uerè deduximus: facit trita reg.l.ſi quando ex ij. ſecundū Bart. & cōem allegationem. ff.de leg.j. & ſic poteſt eſſe xj. illatio. Ex eiuſdem iuribus & alijs ſuprà adductis infertur xii. quæ dicta ſunt de alienatione uſusfructus, procedere tam in uenditione, quàm in donatione,& ſic tam ex cauſa oneroſa,quàm lucratiua, ut patet ex d.l. arboribus, ibi, *vendere uel concedere*: & ibi, *uel donet*:& in omnibus par ratio eſt:ex quo ſequitur nulla tenùs tenendam eſſe futilem diſtinctionem glo. in d.l. arboribus, & in d.l.ſi uſusfructus, quæ diſtinguebat inter conceſſionē & ceſſionē(mirāda nouitas)& putabat gl.admittendā conceſſionē,non ceſſionē: Et huic ineptæ diſtinctioni ſubſcripſerunt Angel.in d.l.arboribus: Fulg.& Iacobi.in d.l.ſi uſusfructus.Ad hoc autem confugerat gl. ob iura quibus uidebat fructuario permitti conceſſionem,ut ita euaderet difficultatem,qua premebatur ex d.l.ſi vſusfructus,negante ceſſionē: quæ iura aliter conciliantur vt ſupr. Nec talis diſtinctio gl.erat probabilis,cum idē ſit in effectu cedere,quod concedere, nā ceſſio aut erat ex cauſa onerosa,& cenſetur uenditio:aut ex cauſa lucratiua,& cenſeretur donatio, iuxta notata in lege per diuerſas.C. mandati.& ſic de ceſſione etiā loquitur neceſſario.d.l. arboribus,cum ſimilibus ſuprà citatis: & uerbū alienationis omnia ea compræhendit,iuxta.l ſi.C.de rebus alienis non alien.quod uidetur magis de mente ſcribentiū cōiter,licèt nō reprobēt ſpecificè illam diſtinctionē uel differentiam gl.inter ceſsionem,& conceſsionem.Ex prędictis ad dictā legem quartam.ff.de noua.xiii.infertur cauendum forè à Baldui.qui circa eam incautè labitur in d. paragrapho finitur. tradens eum qui habet actionem ad uſumfructum, poſſe eam transferre in alium. ita ut faciat illum uerum uſufructuarium:utque duret vſusfructus in uita eiuſdem, non

non cedentis:hoc enim abſurdum eſſet, & cõtra iuris principia, ut probat Bartol.quem alij benè ſequuntur in d.lege iiii.Fab.& alij in d.§.ſinitur:idque oſtenditur, quia habens actionem ad uſumfructum cederet eam alij,qui uerisimiliter longiùs uiuere ſperaretur,quod eſſet in fraudẽ proprietarij:item eſſet iniquum,vt quis inuitus cogeretur alium habere fructuarium. quod iura non admittunt.apperteque id cõfutatur per tex.in d.c.nuper. & reg.d.l. lex vectigali: & tãdem iuris ratio non patiebatur : ut habens actionẽ ſolã plus poſſe transferre quàm hãbens vſumfructũ iam conſtitutũ,contra l.minus ccv.ff.de reg. iur. quod inuoluit Imol.(niſi litera corrupta ſit)in d.l.iiii.ad finẽ,ff. de nouatio.Ex eiſdẽ infertur xiiii.ꝙ is,in quẽ vſufructuarius transfert,uel cedit uſumfructũ uel cõmoditatẽ nõ teneatur cauere proprietario:nec in eo militet reg.ti.ff.vſufru.quẽ ad.cau.ut inquit Hiſpa.Anto.Gom.d.c.xv.nu.15. in fin.in tomo de cõtract. ſed prius Bal.(quẽ non allegat) in d.§.fi.l.neceſſario.Tandem & xv.inferunt aliqui, & ſpecificè infert Hiſpan.Anto.d.loco, uerſi.ſecundus effectus, quod is in quem uſufructuarius transfert ius ſuum,nõ habebit ullum remediũ poſſeſſorium:quia cum nõ ſit uſufructuarius,non poſſidet. Sed hoc indiſtinctè dictum periculoſum:eſt nec omnino uerum,nam & detinẽti rem ex cauſa iuſta,nec verè poſſidẽti, datur remedium poſſeſſorium, ſi ſpolietur uel turbetur iniuſte : ut probat tex.in l. Aquilius ff.de dona.implorato iudicis officio,ut in illo tex.ibi, *quòd ſi expulſus ad iudicem ueniat:ad exemplum interdicti,quod fructuario proponitur, defendendus erit* : & ibi benè notat Pau. Caſtr.idẽ notabiliter in l. manifeſtiſſimi.§.ſed cũ ſecundam,C.de fur.Bar.in l.rem quæ nobis, nu.1.ff.de acq. poſ.benè Pano.in c.cõtingit,col.fi.de dol.& contu.Cæpol. de ſeruit.urba.c.ii.nu.12.ad finem.Dec.ad illam.l. conſil. ccclv. Et in materia remedij poſſeſſorij benè id tradit idẽ Hiſpanus in commẽt.l.Tauri.xlv. nu.12. ex quibus cõſtat articulus à ſcriben.hucuſque non explicatus:ſimulque habetur uerus ſenſus multorum iurium contra gl. & Docto.

41 Hæc lex,ut ſuprà,ad reſtringendam poteſtatem patris in aduentitijs:negat ei alienandi poteſtatem :& ſic docemur minus

minus iuris habere eum, cui alienatio interdicitur(quod patet ad ſenſum)Vndè ex hoc & ex dictis in ſuperiori arti culo infertur ad ea, quæ Docto. hucuſque ſcripta relinquerunt, per l.Proculus, ff. de uſuf.quem tex. putant omnes decidere expreſsim: quòd ſi teſtator legat uſumfructũ domus, cum onere, ne legatarius altiùs tollat: uel legat aliam rem cum onere: ut legatarius in ea conſtituat ſeruitutem alteri, tunc per vſumfructum intelligi proprietatem, & ita Bart. Bal.& Alber. Ang. Fulg. ibi, extollentes eam l. & ita etiam Barto. in l ex hac, nu.3. ff. de donat. Cuma. in d.l. donationes. §. ſpecies. n.4. ff. eod. & ibi Roma. & ita Alex. in l ſi conſtante, nu.2. ff. ſoluto matrimo. Alci. in l. rectè dicimus. ff. de uerborum ſign. Claud. Marme. in §. nihil commune, col. xj. nu.48. Iaſo. in l. ſi mihi & tibi. §. in legatis j. lect. nu.10. ff. de leg. j. Galiau. in l. Centurio. nu.465. ff. de vulg. & ita prædicti Doct. & alij conſulendo reſponderunt, ut proximè referemus: eumq́ue ſenſum probat gl. ibi, & in d. §. ſpecies. l. donationes. nihilq́ue receptius eſt apud ſcriben. & ad hoc eam extollunt Bal. & Fulg. ibi: dicitq́ue mirabilem Cuma. d. §. ſpecies, nu. iiii. & alij infra. Cum autem gl. & Doct. id deciſum putent in d. l. Proculus, pro rationis colore dicunt id procedere ex eo, quia de iure vſufructuarius non poteſt altiùs tollere, nec rem alienare, iuxta l. vſufructuarius j. & ii. & l. niſi. ff. de vſufru. l. intereſt. C. eo. Quia propter aiunt, neceſſum nõ eſſe, interdicere vſufructuario, ne altiùs tollat, nec in eo adaptari conſtitutionem ſeruitutis: unde colligunt, ne uerba teſtatoris ſine effectu maneant, intelligendũ fore: ꝙ nomine vſusfructus legare uoluit proprietatẽ, in qua cõgruit cõſtitutio ſeruitutis, quæ à plenè domino, non à fructuario cõſtitui poteſt. Hoc eſt, quod pro ratione illius putatiuæ ſeu imaginariæ deciſionis gl. & doct. afferunt. Et inde quaſi neceſſarium conſequens infert Bal. in d. l. Proculus, & extollunt omnes: ſi quis leget vſumfructũ, eo adiecto, ne legatarius rem alienet, cenſeri legatã proprietatẽ: quia in ſimplici vſufructu ſuperflua eſſet ea prohibitio, per ſuprà dicta: idemq; probant & extollunt Ang. & Fulg. ibi: Alex. & Iaſ. vbi ſuprà Marme. in d. loco: Brunus in tract. de diminu. vj.

nu.vi.cõclu.n.15.Cuma.in d.§.ſpecies.nu.4. & ita cũ Bal. reſpondetur in praxi Cuma. & Fulg. quorum conſilia citantur à Ferrar.& Pariſ.ſtatim allegandis: & ita Picus,in §.Titia cum nuberet.nu.171.ff. de leg.ii. & Bauer.in rep. cũ filio.nu.48.ff.de leg.j. & ita ſecurè Mathæ.de Afflic. in prælud.feud.n.128.& ita Reminal.ſenior, & alij quos refert Riminal.iunior in princ. Inſti.de donat.nu.357. & Hiſpan.à Caſtello.l.x.Tauri.col.pen. & Tho. Ferrar.cautel. ii.colũ.j.Creme.notab.xxviii.Hippol.ſing.cccccclxi. & ita conſuluit vterq; Raph.vt ſuprà:& Corn.quẽ refert, & ſequitur Loaz.in rep.§.diui.nu.15.ita Soci.conſi.cxxxi.nu. 15.lib.j.Barb.conſ.lxiiii.col.fi.lib.ii.Curti.ſenior.conſi.lj. nu.23. idem conſuluit Card. Pariſ.cõſ.71.per totũ,li.ii.& Hieron.Grat.conſ.xxix.nu.13.lib.ii.idẽ tradit Bellon.cõſ. vi.nu.8.& nu.1.Curt.iun.cõſil.xiiii.col.j.Rom.conſi.ccvi. n.4. Cor.cõſ.lxiiii.n.2.li.iiii.& Caro. Ruyn.cõſ.xxix.n.3. lib.ii.& idẽ ſentit Deci.conſ.xli.nu.2.Apparet igitur rem hanc in uſu forenſi frequentiſſimam eſſe:ideoq; magis doleo,uidere hoc ſcriptũ à Doc. grauiſſimis,tã legẽdo quàm cõſulẽdo:cũ id longè iniquũ,iuri cõtrariũ,& reip. pernicio

42 ſum eſſe nõ dubitẽ. Vt autem apertè quod in hoc ueriſſimum puto,cõtra gl.& & omnes, ponenda ob oculos ſunt verba tex.in d.l.Proculus (quæ in aliquibus libris eſt.xix. in alijs xxiii.)& ita ſe habẽt,*Proculus putat inſulã ita poſſe legari vt ei ſeruitus imponatur, quæ alteri inſulæ hæreditariæ debeatur, hoc modo, ſi ille hæredi meo promiſerit, per ſe nõ fore, quò altiùs ea ædificia tollãtur, tum ei eorũ ædificiorũ vſumfructũ do, lego, vel ſic: ædium illarũ quoad altiùs, quã vti nunc ſunt, ædificatæ nõ erunt, illi vſumfructum do, lego*: nihil habet vlterius litera illius l.qua inſpecta nemo ex ea euincet, quod gl.& oẽs putant ibi deciſum. Nullũ enim verbũ ibi eſt quo.I.C. ſignificet in ea ſpecie cõprẽhẽdi proprietatẽ.Et cũ ab hinc quindecim annis in hac inclyta Academia Conimbricẽſi aliquando incideret allegatio illius l.mirabar tot viros grauiſſimos iuris vertices,tã iniq; tãq; abſurdè l.illã intellexiſſe, ꝙ nouiſſimè bene ſentit Conna.li.iiii.c.iii.ad fi.& pro hac ſentẽtia cõtra gl.& Doct.nõ ſunt neceſſariæ argumentationes.cum lex illa nullo modo probet cõem errorem:

rem: Doct.autẽ ingenuè fatentur ex iuris regulis contrarium eſſe dicendum,& Fulg.ibi inquit: ſe contrarium reſponſurũ lege illa nõ viſa:ideoq; Bal.ibi eam l.miratur,& Cum.mirabilẽ appellat ind.§.ſpecies.Ego autem ſemper ſuſpecta habeo hæc mirabilia Docto.contra quos(vt ipſi fatentur(ſunt in hoc iuris regulæ,à quibus facilè receden dũ non eſt:contra eos ẽt vrget cõſideratio ex verbis eiuſdem l.& tit.quę vſumfructum,non proprietatẽ deſignant: Vrget magis alia conſideratio:quia illa adiectio, vel onus ſeruitutis,uel iuſſus nõ ædificandi,uel nõ alienãdi, verba ſunt manifeſtè adiecta,cauſa reſtringẽdi:ideoq; nõ debẽt augere legatũ: iuxta vulgarẽ reg.l.legata inutiliter,ff.de leg.j.cum ſimilib.facit etiam quia, ſi talem diſpoſitionem conſideres, uerè comperies ea verba adiecta in fauorem hæredis, uel proprietarij, contra legatarium uel alium, cui vſusfructus donatur, prohibitio enim ædificandi,vel alienandi non poteſt eſſe fauor, cum ſit onus contrarium libertati,& poteſtati,quam quilibet dominus regulariter habet in re propria, ut patet ad ſenſum, & colligitur ex Bart.in definitione dominij, in l.ſi quis vi.§.differentia.ff. de acqu.poſſ.Ergo abſurdum & iuri contrarium eſſet,ver ba adiecta fauore hæredis uel proprietarij, contra eos retorqueri: & ècontra adiecta contra legatarium, uel donatarium,in eorum fauorem intelligi:contra iuris regulas, & contra ea quæ tradit notanter Dec.cõſi.ccxxxii. nu.8.ad fi.Item contra glo.& Docto. facit deciſi.I.C.in l. cum tale.lxxi.§.fin.ff.de condi.& demonſt.ibi,*non plus aſſequetur*,facit etiam à fortiori elegans reſponſum l.Titia.§. vlti.ff.de manu.teſt.ibi,*his verbis potius adimi,quàm dari*: facit etiã tex.facto.xix.ff.de hęred.inſtit.& tandem cum relicto uſufructu ſimpliciter, non veniat proprietas,non eſt
¶ cur magis uenire debeat adiectis uerbis:ne res alienetur vel ne in ea ædificetur,per ſuprà dicta,& quia talia verba nec neceſſariò nec veroſimiliter proprietatem dari ſignificant,præcedens autem diſpoſitio principalis,tantum cõcedit vſumfructum,& ſic interpretari tunc cõceſſam proprietatẽ,eſſet contra regulã.l.nõ aliter.ff.de leg.iii.l.intereſt.C.de ſolu.ibi,*tantum,quantum lectio probat in ſcriptura*:

&l.j.

& l.j.§.ſi is qui nauem.ff.de exercit.ibi, *verbis ſeruire*.Nec obſtat puerile motiuum gl.& ſcriben. dum arguebant: q; in tali ſpecie erat ſuperflua prohibitio fructuario impoſita, cum ſine ea fructuarius non poſſit nouum opus facere,nec rem alienare,niſi volente proprietario: quod fundamentum ideo puerile appello,quia virili ætate indignũ eſt:quis enim non videt quotidiè teſtatores & contrahentes ea in ſuis actibus adijcere,quę de iure inerant:ideoq; talẽ adiectionẽ cenſeri tm̃ appoſitam pro maiori declaratione ẽt in legibus ipſis? ut probat l.j.ver.ego puto.ff.de Edil.edic. nõ verò ad mutandã iurrs diſpoſitionẽ,iuxta.l. iii.ff.de leg.j.l.nõ rectè.C.de fideiuſ.l.qui mutuan.ff.mãd. tex.notab.in l.ſi cõuenerit.xiiii.ff.pro Soci.Quis ẽt ignorat ſæpius teſtatores & cõtrahentes eſſe iuris ignaros? vt inquit.I.C.in d.l.nõ aliter lxvii.§.j.ff. de leg.iii.quid mirũ igitur, ſi relicto uel dato uſufructu,teſtator vel donans iuris ignarus adijciat, ne fructuarius faciat in re aliquid à iure prohibitũ?Nõ eſt igitur inde colligendũ,plus conceſſum,quã uerba ſonẽt.Quod magis probatur ex.l.quod in rerũ.xxiiii.§.j.ff.de lega.j.vbi relicto uſufructu,non venit proprietas,ẽt ſi relictũ maneat inutile : (quod eſt fortius) Igitur talis adiectio,de qua in d.l.Proculus (licet de iure neceſſaria nõ ſit)intelligi debet ſcripta,vel ad maiorẽ declarationẽ, vel ex imperitia iuris,ut alibi dicit Papinianus,in l.qui fructus.xxv.ff.de vſufr.leg. Ex quibus euidenter conuincitur error gl.& cõis interpretationis. Quòd ſi aliquis curioſè nimis inſiſtat quærens, quid nobis afferat deciſ.I C.in d.l.Proculus, reſpõdebo cũ litera cui non eſt addendũ(contra iuris regulas)quod in ea nõ habetur:nec ẽt multũ curabo,ſi quis obijciat carere eã deciſionẽ probabili ratione dubitãdi. Id enim frequẽtiſſimè in legibus pandectarũ & Cod.videmus.vt prudenter notat Bart.in l. vbicunq;:col.iiii.nu.10.verſ.vltimò,ff.de interrog.acti.Et tandem poteſt dici voluiſſe forſan.I. C.ibi declarare,& limitare quod in multis ll.eiuſdẽ tit.ſcribitur:vt ſcilicet ex iuſſu teſtatoris,& cõcedentis uſumfructum,poſſit fructuarius, rei ſeruitutem imponere,cũ regulariter nequeat,ut ſuperiùs in ii.parte latè deduximus, mihi autem ſatis eſt

I. C.

I.C.nõ dicere,quod gl.& ſcrib.colligunt. Credo igitur neminem deinceps probaturũ,quod gl.& ſcriben.hucusq; ex ea lege colligebãt:& inferebant qua in re certiſſima ueritas nos coegit cõtra moré noſtrũ aduerſus ſcribétes liberius loqui.
43 Infertur ex his,uerius eſſe quod diximus,relicto uſufructu cum onere,ut legatarius conſtituat ſeruituté in re,non ideò augeri relictum:nec cõprœhendi proprietaté:contra gl.& omnes.Infertur ſimiliter cõtra Bal. & innumeros ſuprà citatos, relicto uſufructu cum prohibitione,ne legatarius ré alienet, non uenire proprietaté, quod aliquando tentauerat fragiliter Roman.in d.§.ſpecies,ſequés tamen cõem erroré ad d.l.Proculus.Ex prędictis infertur etiam ceſſare iniquã illam cautelã,& Chriſtiano homini execrabilem:qua aliqui in hoc articulo ſcribunt, poſſe à teſtatore extorqueri proprietaté rei contra eius mentem,ut tradebat Thom.Ferr.d.caute.ii.Quid enim iniquius,quam uolenti legare ſolum uſumfructũ imponere:ut adijciat illa verba,ne legatarius ædificet,uel ꝙ ſeruitutem conſtituat,uel ne rem alienet:quæ omnia teſtator rectè potuit ſentire,magis eſſe contra legatarium, quã ut ex his uerbis colligatur legatũ proprietatis?Quod abſurdum, & iniquum reſultans neceſſariò ex traditione gl.& ſcriben.ſufficit ad iuſtificãdam noſtram ſententiam. Ex his etiã ceſſat aliud abſurdũ:quod Doct. admittebant in ſua erronea interpretatione, & quo non immeritò laborabant Bal.Ange.Fulg.in d.l.Proculus, putantes ex ea lege, verba conditionalia ibi diſponere, & inducta ad unum effectum,operari cõtrarium, aduerſus iuris regulas: quo etiam laborant Barto.Cuma. & alij in dicta l.donationes.§.ſpecies,& Galiau.in l.centurio.n.456.qui aliqua friuola cõminiſcuntur,contra ſtimulum calcitrantes. Infertur etiam ad id quod tradit Barb. d.conſil.lxiiii. col. fi. dicens: quòd ſi teſtator legat uſumfructum, & permittit: ut legatarius poſſit bona diſtrahere,tunc cenſeatur legata proprietas arguendo à fortiori ex d.l.Proculus, & Bal. ibi: ſecundum communem intellectum.Quod tamen improbat Socin.d.conſil. cxxxj. num.15.libro primo, dicens Barbat. more ſuo paralogiſare, & retorquens præpoſtera

¶ ſtera ſubtilitate dicta Bal.& aliorum.Ego aduerto vtrum que niti falſo fundamento, (nempè ex communi intellectu d.l.Proculus, quem probauimus ſuſtineri non poſſe.) Aduerto etiam minus iniquam eſſe opinionem Barba.in ſuis terminis.Si enim maturè cõſideres, comperies: ex ea adiectione(vt legatarius alienare poſſit)verõſimilius poſſe præſumi,quòd teſtator legat proprietatem:cum ea poteſtas non conueniat fructuario. Quo caſu, ex qualitate à diſponẽte expreſſa recedi poteſt à uerbis,iuxta l.ſi vno. xviii.ff.locati:& l.vbi ita.ff.de don.cauſa mor. cum multis alijs.At in caſu d.l.Proculus, & in his quæ Docto.cõiter colligunt & inferunt:(quę nos reprobamus)adiectio minuit & reſtringit legatum:Ideoq; abſurdum eſſet ex talibus verbis relictum ampliare,atq; ita non abſurde Barbar.à maiori arguere potuit.Nec omitto,quòd Cum.cõſ. cxxi.idẽ conſuluit ante Barbat.& ita arguit à fortiori.nu. 3.cuius nec Soci.nec Barba.meminerunt.Et hoc ſequitur Cardi.Pariſ.d.conſ.lxxi.num.3.qui cum eis concludit,relicto uſufructu cũ poteſtate,ut legatarius de re diſponere poſſit(maximè poſt tempus mortis) cõpręhendi proprietatẽ:quia alias repugnaret iuris regula,quæ habet: uſum fructum morte finiri, idq; iuuari poteſt, ex reg.l.illud.ff. de acqui.hær.& l.ad legatum,& l.ad rem mobilẽ.ff.de Procur.Tandem aduerto contra Cum.Barb.& Pariſ.non ſemper ex tali adiectione, vt fructuarius alienare poſſit ſub nomine uſusfructus intelligendo proprietatẽ.Obſtant enim ea,quæ ſuperiùs adduximus de obſeruãda proprietate verborum,ac non facilè admittẽda extenſione conceſſionis: & in tali ſpecie intelligi, quòd teſtator uel donans uſumfructum, concedẽdo ſimul poteſtatem alienandi, nõ id expreſſerit, qua ſi proprietatem legare velit:ſed magis ad tollendam dubitationem & pœnam, quæ contra fructuarium alienantem,à multis traditur in iure noſtro: ut in præcedenti articulo deduximus,circa §.finitur.Inſt.de vſuf.Et in eiſdẽ terminis eſſet cautè aduertendum, an verba teſtatoris ſeu concedentis uſumfructum, tribuant poteſtatem alienandi in cauſam fortè neceſſariam, & reſeruato in fauorem alicuius quod ex bonis ſupererit:tunc enim

nim conſtat,tantũ relinqui vſumfructum,eamq; alienandi facultatem ad aliud concedi,non vt proprietas cenſeatur. Vltimò circa d.l.Proculus,& ſuprà adducta,oſtenditur veritas noſtræ interpretationis: quia Doct.in ſua nõ ſibi conſtant, ferè enim oẽs ſuprà citati intelligunt. d.l.& quæ ex ea colliguntur,in omni conceſſione: Bart.aũt,& Cuma.in
¶ d.§.ſpecies:eam legẽ,& cõem opinionem ſpecialiter intelligunt in vltimis voluntatibus,diuerſumq; dicendum fore in conceſſione inter viuos. Quod etiam ſequitur Fulg.in d.l.Proculus: quæ confirmari poſſet ex congeſtis à Iaſ. in l.quæ de legato.ff.de leg.j.ab Alc.lib.iij.de verb.ſign. Sed contrariũ ſentiunt cõiter Doct.in locis ſuprà citatis,indiſtinctè loquentes de qualibet conceſſióne vſuſfructus per talia verba:licèt ex facti contingentia frequentiùs id tractent in verbis teſtatoris.Et rationes,argumẽtaq; ſcriben. ad communem interpretationem d.l.tam militant in cõtractibus,quàm in vltimis voluntatibus: dum arguunt,ne verba ſine effectu adiecta videãtur.Quod ipſi ſcribẽ.vbiq; ad oẽs genus diſpoſitionis trahunt, ſæpe extollentes periculoſam doctrinam Bal. in Rub.C.de contrah.empt.n.9. quæſt.ix. Illud tamen huic reſtrictioni Bar. Cuma. Fulg. debeamus: vt communis error inductus ex d.l. Proculus, minùs noceat.ſaltimq; ad actus inter viuos non trahatur. Hæc ſunt, quæ ad l.illam, & hunc articulum vtiliſſimum afferre potuimus,ſed forſan non deerunt ſuperſtitioſi, qui repertis & exhibitis frugibus, glandibus veſci malint.Hic
44 oportunè duo diſcutiemus,quæ omiſſa fuere ſuprà in ſecunda parte: an pater circa bona aduentitia filiorum poſſit trãſigere,vel compromittere? Quia in re ex traditionis ſcriben. videretur dicẽdum: quod,cum pater prohibeatur alienare(vt habet hæc vltima pars)non poſſit compromittere.Pro regula enim traditur à noſtris, vt qui non poteſt alienare, nõ poſſit compromittere:per text.vbi notant Panor.Imol.& alij,in c. cum tempore, verſ. *cum & ſi ſponte:* de arbitr.per quem tex.generaliter id vt receptum ſcribit Iaſ.in l.fi.nu.119. B.de iure emphy.Dec.conſ.xliiii.per totum,& conſ.ccccl xv.in fine,& conſ.xxxix.num.4. & quam plures eandem regulam probant:vt copioſè tradit Tiraq.

in lib.de iure marita.gl.v.n.202.cum ſeq & Anton. Capi. deciſ.xciij.nu.3.& Math.Afflic.lib.iij.conſtit. Neap. Rub. v.num.52.& ſeq & Soci.nepos,conſil.lxvij.nume.77.lib.j. & Marcus Blan.de compromiſſ.iiij.q.nu.28.Rip.lib.ij.reſponſ.de reſcr.c.vij.nu.12. Idem poſſet quis dicere in tranſactione(de qua breuiſſimè agunt Bal.& Albe.hic) Eodẽ enim fundamento videretur dicendum non poſſe patrem tranſigere,ſicuti non poteſt alienare. Id ut receptum tradunt ſcriben.in lege prima C.ſi aduerſ.tranſac.& alibi ſæpè,ut per Iaſon.in lege fin nume.122.q.x. C.de iure emphyt.& plures,quos citat Tiraq.in dict.libr.gloſſ.v.nume. 205.q.xx.& latiùs in lib.de retract.lignag.§.i.glo.xiiij.ex nu.60.cum multis ſeq.& generaliter id probat Pano. per tex.ibi,in cap.contingit,de tranſact.Pro qua regula adduci ſolet text.in l.non ſolum. C. de præd. mino. ibi, *ſed nec tranſactionis ratione.* Quem tex.debuit citare Pau.Caſ.hoc tradens,in leg.cum ij.§.tranſactiones,nu.4. ff. de trãſact. Quod comprobari etiam poſſet: quia compromiſſum & tranſactio æquiparantur:ut colligitur ex Iaſ.in d.l.fi. & Tiraq.vbi ſuprà:& ita hæc duo æquiparat Hoſti.& alij,quos citat Lanfran.de arbit.iij.parte num.3.fol.5.in iij.uolum. tract.& Baptiſ.Cacialup.in eo.uol.tract.de tranſac. q.vij. nu. 5. eandemq́ue æquiparationem tranſactionis & compromiſſi probat Bar.in l.prætor.ff.de tutor. & curato. dat Bal.in l. de re.j.lect.ff.de tranſac.Alex.conſ.xxij. nu.3.lib. j.& conſ.cxix.nu.3.lib.2. eſtq́ue receptum, ut tradit Alci.
45 in l.cum te.nu.4.C.de tranſact. vbi id declarat. Hæc non leuiter urgere uidebantur,poſſentq́ue plures ex his indiſtinctè putare,negandam patri facultatem compromittẽdi & trãſigendi:quaſi hæc ſint ſpecies alienationis:in idq́; poſſet induci text. in l.prima ff.de offic. procur. Cæſa.ibi, *venditionis vel tranſactionis cauſa.* & ibi, *non enim alienare ei commiſſum eſt.* Sed hæc maturius ſunt aduertẽda.Nec enim tam ſtrictè cum patre legitimo adminiſtratore agendum eſt:vt latè deduximus ſuprà in ij.parte.Ex proxime autem citatis,uidetur mihi regulariter uera æquiparatio, quam ſcribẽ.faciunt de compromiſſo & tranſactione,& ita Bar. in l.mandato. ff.de procura. diſtinguens inter procurato-

rem

rem quantumcunque generalem, & inter adminiſtratorē R. P. æquiparans tamen cōpromiſſum & trāſactionem: & eius doctrinam probat Alex. in l. tranſactionis, & in l. de fideicom. num. 3. C. de tranſact. Iaſ. in l. Imperatores. ff. de pactis: uide Iaſ. in d. l. tranſactionis. Antequam uerò agamus de tranſactione, illud memineris in compromiſſo: vt ſcilicet præcedentia dicta non procedant in compromiſſo neceſſario ex vigore legis uel ſtatuti, iubentis compromittere. Tunc enim pater ſine dubio aduentitijs compromittere poſſet, cùm id tunc uoluntariè non faciat: vt in minore eius tutore uel curatore: notant Albe. Bal. Salyc. Paul. Alexan. in l. fi. C. de in integ. reſt. Panor. conſi. xxxj. lib. ij. Aret. in l. more. col. fin. ff. de acq. hæred. Pau. in l. ſi plures nu. 5. ff. de pactis: & ibi Iaſ. ſub. §. fin. l. iuriſgentium num. 14. & hoc generaliter intelligunt doct. etiam ſi aliàs ratione rei vel perſonæ prohiberetur alienatio, & compromiſſum, vt benè tradit Rober. Mara. de ordi. iudic. vj. par. in tract. de compromi. nu. 8. cum duobus ſequentibus. Vnde ¶ cauendum eſt à Dec. d. conſi. xliiij. vbi uidetur malè reſpōdiſſe circa ſimile ſtatutum, dicens: illud non procedere in rebus alienari prohibitis, arguensq; ex generali illa traditione, de quà ſuprà. Sed debuit aduertere, quod tunc compromiſſum uitari non poteſt, cum fiat ex neceſſitate legis: & conſequenter ceſſat argumentatio à prohibita alienatione: iuxta ea quæ ſuprà diximus ex lege alienationes: ff. famil. herciſc. & l. j. ff. de fun. dot. cū aliis. Et ita contra Decium melius aduertit Marcus Blanc. in d. tractatu de comprom. iiij. quæſtio. nu. 28. ad finem. Et ita in terminis nota, Bal. quem illi non citant, in lege de re. ij. lect. ff. de tranſactionibus facit le. iij. verſic. hæ enim ff. de rebus eorum. ibi. *non ex tutoris voluntate, ſed ex magiſtratuum authoritate.* In trāſactione autem (vt iam articulum noſtrum reſoluamus) dicit Alber. hic, columna ſecunda nume. 4. verſic. puto etiam quod pater poterit tranſigere in aduentitijs, ut tutor in rebus pupilli, per l. præſes C. de tranſact. Bal. autem hic. numero 2. citat eandem l. ſed addit, quod pater retinendo poterit tranſigere, non autem rem dando, uel trāſferendo ſubdit ēt Bal. poſſe patrē traſſigendo promit

tere in aduentitiis, quod rem non petet, eamque promiſſionem ualere (ſcilicet ad excludendum filium) quando cauſa eſt dubia, arg. d. l. præſes, & hāc reſolutionē Bal. probat Alex. conſi. clxj. ad finē lib. ij. Aymon Craue. conſ. 154 nu. 1. Steph. Bertrā. col. xviij. nu. vj. lib. j. Qua in re debuerunt Alb. & Bal. meminiſſe gl. in d. l. de re. ff. de tranſact. quam ibi probant Bar. & alii: quæ dicit poſſe patrem tranſigere in aduentitiis, citatque hanc l. & d. l. præſes: ex qua alienatione colligit gl. ſenſiſſe idē, quod Bal. & Alb. & illā gl. dicit communiter receptam. Cacialup. in d. trac. de trāſact. q. vii. nu. 4. doctrinam autem Bal. in j. membro ſequitur, & extollit Iaſ. in l. nulli, in fine. ff. de tranſact. Qui oēs equiparant in hoc patrem, & tutorem, alioſq; adminiſtratores: præterquam quoad ſolennitatem decreti, quod in patre neceſſarium non eſſe, communiter tradunt, cū Azo. ut ſuperius diximus, & in tranſactione, de qua agimus, apertè id notat Bal. in d. l. de re. ff. de tranſaction. Cacialup. vbi ſuprà, Alexan. & alii in d. l. præſes. Sed ego in his plus ſemper patri tribuerem, quam alii adminiſtratori, ex iuribus & rationibus, de quibus ſuperius egimus in hac lege. Nec negari poteſt illa differentia inter ius clarum & ambiguum, cum id apertè decidat d. l. præſes : & idē in ſimili probat gl. notab. in l. contra iuris xxix. §. fi. in glo. ult. ff. de pactis. de qua tñ uidendus eſt Alex. conſi. xxij. nu. 7. lib. j. & Tiraq. in l. ſi unquam uerb. donatione. nu. 159. C. de reuoc. donat. vbi plures citat. Sed exemplum gl. non eſt omninò tutum, dum loquitur de probationis defectu, ut per Iaſ. ibi, ad finem, Alex. d. conſ. Dec. in l. pactum curatoris. nu. 3. C. de pact. Aduerto etiam, communem dicendā eſſe reſolutionem Bal. in primo membro, quatenus habet, poſſe patrem trāſigere retinendo rē, non autem eam dando. Idem enim in aliis adminiſtratoribus, ſimulq; in patre vt receptum tradit Iaſ. in d. l. nulli, & ita ibi diſtinguit Bart. ita etiam Iaſ. in d. l. fin. nume. 122. C. de iure emphyt. & Alcia. in d. l. præſes. num. 1. Et Anton. Capyt. d. deciſ. xciij. nume. 4. Et ita diſtinguit Panor. in d. c. cum tempore, in fine, de arbitr. Et Io. Nicol. in l. generaliter. nu. 142. C. de ſecūd. nupt. & in ſimil plures citat Tiraq. de retract. lignag. §. j.

glo.xiiii.nume.62.& nume.66. Exemplum autem & praxis eſt: quando pater conuenitur in aduentitiis, & tranſigit retinendo rem, aliquid autem dando actori, ut à lite recedat: quod ſæpe faciunt prudentes uiri, ob dubium litis euētum, & alia litium mala. Facit bonus tex. in l.iiii. verſicul. non tamen. ff. de alienatio. iudic. ibi, *non eſt uituperanda cogitatio eius, qui lites execratur.* In quo circa alios adminiſtratores, acerbè contrarium etiam in hac ſpecie dicebat Panor. in c. contingit. de tranſact. à quo cauendum eſt, licèt alii ſcriben. id non aduertant. ¶ Sed dum Bald. hic (quem ſequuntur tot inſignes uiri ſuprà citati) inquit, patrem econtrariò non poſſidentem, ſed agētem pro filio, tranſigendo poſſe remittere litem, id ego uerum non puto: quia licèt fundamentum Bal. admittatur, ut taliter remittēs nihil donare uideatur, ex notatis. in lege ſi pro fundo. C. de tranſact. id tamen non cōcludit, quia ius filio inutile maneret, cum ſemper repelli poſſet ex tranſactione, quæ efficaciſſimā exceptionē præſtat conuento, iuxta legem non minorem. C. de tranſact. & c.j. de lit. conteſtatione. lib. xj. & ſic per talem tranſactionem pater adimeret dominiū, uel ius, ſeu dominij, uel iuris exercitiū ipſi filio, & conſequenter eſſet alienatio, cōtra hanc l. & cōtra tex. quē ſuprà expēdimus. in l.j. ff. de off. procur. Cæſar. Quod ualidè confirmari pōt ex multis, quæ ferè in terminis doctè tradit Tiraq. in d. lib. de retract. lignag. §.j. gl. xiiij. nu. 66. in fine, & nu. 69. cum ſeq. idq; in propoſito colligo ex Bar, (ad quem alij non ſatis aduertunt) in d.l. nulli, uerſi. & hoc eſt uerum ff. de tranſact. & ibi Iaſ. ubi non amittit tranſactionem, uel remiſsionem ex ea, niſi res maneat penes eccleſiam, uel minorem: & ſimiliter penes filiū in noſtro tractatu, & cū Bar. Cacialup. d. q. vij. nu. 8. & Curt. de feud. iiii. par. q. vii. nu. 96. Facit gloſ. in d.l. non ſolum. iiii. uerb. dediſti, ibi, *imo idem.* C. de præd. minor. Et ita ſaluabitur Panor. in d.c. contingit, de tranſact. & limitabūtur quę tradit Molyn. in conſuet. Pariſ. §.xxii. nu. 67. ¶ Igitur contra Bal. & alios hoc caſu puto nihil referre, an renuntietur liti, uel actioni, ſeu iuri competenti, licet Bal. ſequatur Iaſ. in d.l. ſi pro fundo. nu. 10. C. de tranſact. In effectu enim

paria ſunt actione carere, uel eam perpetuò inutilem reddi. argu. l. iij. ff. de fideiuſſo. optimus tex. in l. is cui xlj. ff. de act. & obl. ibi, *ſic tamen ne exceptione repellantur*. Et ex his cõfirmabitur, quod in tranſactione circa bona maioratus notanter tradit Hiſpanus Anton. Gomet. L. Tauri. xl. nu. 86. cui adde. Iſer. & Afflic. in c. ſi Vaſallus. nu. 47. ſi de feu. fue. contro. Nec iis oberit tex. in l. iij. verſ. item queri poteſt. ff. de reb. eo. qui ad hæc adduci non ſolet, de quo alibi latius ago. In praxi autem ſi contra tranſactionem patris filius poſtea agat, conſiderandũ à iudice puto, an tranſactio utiliter prudenterve facta fuerit, vt ita lis ceſſet: cum patris arbitrio hæc adminiſtratio concedatur in iudicialibus, & extra, dummodo pater vtiliter gerat: ut probat tex. in l. generaliter, verſ. negotia. C. de ſecun. nup. Ex prędictis infertur ad tex. in l. ait prætor. ff. de iure delib. de quo opponit. gl. hic, verb. vel ignorans: opponũt ẽt Bar. & alij. Hic enim pater actiones exercet, agendo & defendẽdo, cum alienare prohibeatur. Ibi autem Vlpianus contrariam regulam tradere uidetur, dum inquit: *eſt enim abſurdum, ei, cui alienatio interdicitur, permitti actiones exercere*: gl. non ſoluit: Bar. autem reſpondet d. l. procedere in eo, qui agit nomine ſuo, hanc in agente nomine alieno. Et ita Bald. hic nu. 4. & alij communiter: vt tradit Corn. nu. 4. & ita Bart. in d. l. ait prætor: & idem ibi videtur probare Albe. & apertè Paul. Sed hæc reſolutio non uidetur concludens, ſi ad prædicta verba illius l. aduertamus: indiſtinctè enim I.C. illationem facit, vt qui alienare nequit, nec actiones exerceat. Nec verum ſemper eſt, quod Bar. & alij in patre præſupponũt ad vitandã difficultatem, dicentes: patrem agere nomine alieno in aduentitiis. Sæpe enim nomine proprio in his agere poteſt, vt probauimus in ij. parte huius l. Vnde ad eã. l. aliter reſpondere tentent Bald. & Cum. ibi, ſed ferè in idem recidunt. Aliter etiam variando reſpondet Albe. hic. nu. 3. concludens: hanc. l. loqui de eo, qui non indiſtinctè alienare prohibetur: cum aliqñ patri alienatio permittatur ex l. fi. §. ſin autem æs alienum, cum ſeq. infrà titu. j. & diximus ſuperiùs. Illam autem l. loqui de eo, qui ſimpliciter & omninò alienare prohibetur. Sed hæc ſolutio Albe. deterior

videtur,

videtur,cum lex noſtra ponat regulam, ne pater alienare poſſit.quæ attendenda eſt,non autem caſus ſpecialis. d. §. ſinautem.Maximè,cum & in d.l.ait prætor. etiam permittatur alienatio ex iuſtis cauſis:vt patri permittitur: prout manifeſtè ſubdit.l.illa inferiùs,ad quam Albe. malè aduertit. Aliter ad illam l,reſpondet Panor.in ca.doceri.col.iij. nu.6.de reſcrip.cuius ſecunda ſolutio corruit,ut ſuperiores,in quas reincidit:ideoque eam non refero. Prima autem ſolutio Panor.eſt:ꝙ lex illa contineat caſum ſpecialē in eo,qui petit ius deliberandi ad adeundam,vel repudiandam hæreditatem:& idem ſcribit Io.Imol.ibi.ij. col.nu.5. Nec hi patres verentur opprobrium illud gl. vulg.in l.filiū quem habentem.C.famil.erciſc.Ibidem autem Felyn. nu. 2.tantum,refert aliam ſolutionem Bald.ſuperioribus non diſſimilem.Ego autem difficilia puto uerba illius l. accepta indiſtinctè(vt iacent)licet ita indiſtinctè ſæpe allegentur,vt conſtat ex allegatione Tiraq.lib.de iure mari.gl.v. nu.207.& ex allegatione gl.j.in d.c.edoceri:& in c. cōtingit,glo.j. de tranſact.obſtat enim argumentum huius l.in patre,& aliorum iurium,in tutore, aliiſq; adminiſtratoribus.Item aduerſus verba illius l: videmus ècontrario,poſſe quem agere nomine proprio ſed nō alienare:vt in l.iij. C.de his qui ven.ætat.impetr.Similiter emphyteota feudatarius,& fructuarius agere poſſunt, ſed non rem ipſam alienare. Quapropter tutiùs videt intelligēda.l.illa,vt ex prædictis verbis non conſtituatur regula, quia eſſet iuri contraria:atq; ita verba illa,*ei cui*:non accipiantur generaliter,ſed reſtrictè:quod fieri poteſt ſine impropriatione,vt dicamus,*ei*,de quo.ſ.ibi agitur,& ita accipiatur verbum ſequens,*cui*:ratioq; illius deciſionis non vr̄ conſtituere ſpecialitatem,vel exceptionem ab aliqua regula:Imò cum iuris ſciētia ſæpiùs verſetur circa particularia & indiuidua iuridicū fuit in caſu illo deliberantis circa hæreditatē, negare ei facultatem agendi,& alienandi.Quodammodo.n. videretur repugnans,non adire hæreditatem,exercere actiones hæreditarias,contra l.pro hærede.& l. gerit.ff.de acq.hæred.Et ſic verificatur quod ad illā l.aliàs dixit Bal. in authē.hoc ius,col.fi.n.x.in fi. C.de ſacroſ.eccl.vbi inqt:
 quod

quòd in caſu illius l.eadē eſt ratio prohibendi utrunque: patet igitur ex d.l.nō eſſe ſumendam regulā, ad quam frequenter malè citatur,ut meliùs ſentit Spec.de actor.n.79. ad finem,uerſ.quid de clericis, quem ſequitur quidam ad
48 Bar.in l.fi.§.ubi autem,ac finē infr.tit.ſeq.Neceſſaria fuit proxima inueſtigatio circa intellectum d.l. ait prætor.ſolet enim adduci à Docto.magni nominis,ad deciſionē cauſarum inter nobiles,in negotijs maximi momēti.Doctiſſ. enim Phili.Dec.conſi.cccc xlv.nu.29.in cauſa ardua, ex illo tex.arguit,eumq; ſummè expedit:ut in feudis, & bonis ſimilibus reſtitutioni ſubiectis,(ut ſunt apud Hiſpanos bona maioratus) ſententia lata cōtra aliquē non noceat ſucceſſori deſcendenti, uel alij,cui ſucceſsio erat deferenda poſt mortē ſeccumbentis: eamq; dicit bis cōem opinionē Dec.ibi,præcipuumq; eius fundamentū eſt ex d.l. quā inducit ex uerbis ſuprà examinatis:ut ſcilicet qui nō poteſt alienare,non poſsit actiones exercere. Certū autē eſt talia bona uinculata regulariter alienari nō poſſe. Et eodē argumento in eadē re vtitur Soci.nepos,probans opinionem Deci.eamq; cōem aſſerens conſ.cxxxj. nu. 93.li.ii.& cum Deci.Aimon.conſ.cxcvii.n.7.Deciumq; ſequitur idē Aimon.ex eodem fundamento conſ.lx.nume.1. Tiraq. de iure mari. glo. v. num. 207. eumq; referendo ſequi uidetur Cagnol.in l.res iudicata.nu.5.ff. de reg. iur. Eandem opinionem uidentur probare Feudiſtæ: Iſernia. Aluar. & latius Mathæ.de Afflict. in c.j.§.ſi uaſallus, antepenul. ſi de feud.conten.ſit inter domi.& agn. idemque eſt de mente Bal.ibi,quē ibidem ſequitur Præpoſi. dum uolunt ſententiam in his cauſis non nocere alij,niſi ſcienti & patienti: ſecundum materiam.l. ſæpe. ff. de re iudic. Et eandem opinionem referens Iſerniam uidetur probare Fely. in c. fi.nu.5.de maio. & obed.& Anto. Capi.deciſio.xx.nume. 23.& magis probare uidetur Cur. de feu.vii. par.q.xj. nu. 29.& Zaſ.de feud.alie.nu.21.Pro hac ſententia adducitur authoritas.Bart.in l.filiusfa.§. diui.nu.9. ff.de leg.j.in j.q. ibi,*forſan non præiudicaret talis ſententia, niſi ille fuiſſet citatus*.Alia fundamenta fragilia ſunt ex illo uulgari: ne ſententia inter alios noceat, uel proſit.Sed contraria opinio
verior

uerior & receptior eſt,ut ſcilicet ſententia lata contra aliquem in bonis feudalibus,& maioratus,noceat deſcẽdenti,uel alij qui poſt ſuccumbentem ſucceſſurus eſſet: ut colligitur ex Oldr.conſi.xciiii.nu.19.cuius ſententiam, vt receptam in iure primogenituræ, probat Tiraq. in trac. de primogeni.q.xxxv.nu.17.& Mart.Laud.ibi relatus,& Albe.in l.pen.col.iiii.C.de don.inter uir.& uxo.ibi, *primogenito obſtare debet etiam ſi hæres non ſit:*& ibi, *ſententia contra prædeceſſores lata.*Et ita Boer.deciſ.cclv.col.pen.in fine.ubi aliquos refert, & ita Iacob.à S.Geor.de feudis:uerbo, & dicti Vaſalli, nu.33. & in terminis Hiſpanus Anton. Gomet.l.xl.Tauri.nu.73.citans plures,immemor tamen Deci.& aliorum, quos in contrariũ hic citamus:& hoc ſequi videtur Hiſpan.Xuar.alleg.xxvii.poſt princ.ibi,*ſed quod in bonis ſubiectis reſtitutioni*:& alibi conſilium illud Oldr. ſequi uidetur Deci.in l.pactum dotali.nu. 17. uerſi.in contrarium.C.de collat.Eademq́ue opinio ſatis colligitur ex Barto.in l.in diem.n.1.uerſ.quæro,ff.de aqua pluu.arcen. & ibi Pau. Caſt.n.2. & cum plures ex ſuprà citatis pro & contra,fateantur reſolutionem huius puncti pendere à q. Bar.in d.§. diui(quæ uerè eandẽ rationẽ habet) crebriùs in eodẽ §.contra Bart.tenent reliqui ibi, inter quos Ang. Ioan.Imo.& Alex.nu.9.idem Alex.in d.l. ſæpe,col.xlj.nu. 109.& ſeq.Et hoc contra Bart.ibi receptum dicit Iaſ.in d. §. diui.j. lect. n.47. cum eodem Bart.in d.l.in diem. idem Iaſ.in ii.lectu.nu.91.adducens Cuma.& alios,ita Rip.ibi. nu.50.dicens hanc opinionem cõem,quod etiam ibi aſſerit Ferdi.Loaz.nu.126.& ibi Crot.nu.38.& ita Alex.cõſi. cxxiii.num.3.lib.j.Fely. in c.quamuis, col.fin.in princ.de re iud.ubi reprobat opinionem Iſer.Pro hac ſententia facit quod in iure habetur:ſententiam latam conrra rectorem,uel prælatum nocere ſucceſſori: ut tradit Pan.conſi. lxii.li.j.quem ſequitur Aimon. conſi.x. nu.8. Sed pro hac parte,omiſsis alijs,ſtringunt uerba tex.in l.j.§. denuntiari.ff.de uentre inſpic.dum habet I.C.*denuntiari autem oportet ijs,quos proxima ſpes ſucceſſionis contingit:*& ibi,*hæredi inſtituto, non etiam ſubſtituto:* & ibi, *qui primum locum tenent*, quem tex.rectè citat Bar.in d.l.in diem, & alij ſupra citati,cum-

ti,eumq́ne multis ornat Iaſ.in d.§.diui.j.lect.ex nu.47.idẽ Iaſ.in l.dictantibus,n.2.C.de teſta.Alex.conſ.clvj.li.ii.Deci.conſ.cccxlii.col.fi.Anto.Capi.deciſ.cvii.Et ſi maturè attenderis,cõperies Iſerniã & alios pro prima opinione adductos,non ſatisfacere argumentationi,& fundamento d.§.In quo I. C.apertè ſignificat ſatis eſſe iudicium tractari cũ primo poſſidẽte,ſeu cũ eo, cui prima ſucceſſio defertur.
49 Pro hac uera & recepta ſententia magis urget tex. à Bar. non citatus,ab Alex.tamen,& alijs ubi ſuprà adductis, in l.ex contractu.xliiii.ff.de re iud.quem ibi extollunt Iaſ.& alij.idẽ Iaſ.in l.decem.n.38.& 40.ff.de verb.oblig.& Alex. in d.cõſ.cxxiii.n.3.lib.j.extollit Hiſpan. Xuar. d.alleg.xxvii.& in l.poſt rem iudicatã.fol.cxxiii.col.ii. Iaſ.in d.§.diui.ii.lect.n.92.In quo text. patet, ſententiam latam cõtra inſtitutum nocere ſubſtituto: & ſic ab identitate rationis probat tex.ſententiam latam contra eum,qui priorem locum habet,nocere ei,cui poſt illum ius defertur.Nec Deci.& alij priùs allegati huic l.ſatisfaciũt,de qua ad aliud agit Stella in rep.§.Augerius.l.qui Romæ.n.101.Nec ſuſtineri poteſt reſponſio Decij.d. conſi.cccexlv.nu.30.(quã etiam tentabant alij , ut tradit Alex. in dict.§. diui.)dum inquit,intelligendum eſſe in ea.l.citatum fuiſſe ſubſtitutũ: quod eſt diuinare, & cauillari:cum I.C. ibi tantũ referat iudiciũ agitatũ fuiſſe cum inſtituto,& ita gl.Bar.& omnes ibi colligentes , etiam ex tali ſententia dari ius executiuum.contra ſubſtitutum, uel ſucceſſorem, nec illius.l.meminit Fely.in d.c.pen.col.fi.in prin.de re iud.quod colligitur ex Bar.in l. cùm filius, & ibi notat Paul.in fine. ff.de uerb.olig.& ex d.l.ex contractu,in terminis cõfirmatur reſolutio Alex.(eam nõ citantis)in l.ſi patroni.§.fi.nu. 2.ff. ad Trebel.& ibi Pau.nu.5.His autem fundamentis,ut uides , nullatenus ſatisfaciunt tenẽtes priorem opinionem: quæ autẽ ipſi adducunt,nihil urgent. Illud enim vulgare, (res inter alios) non rectè hic applicatur:quia neceſſariò & conſequenter agitatum iudiciũ cenſetur cum ſucceſſore, ſi ſolenniter actũ fuit cum anteceſſore ſecundũ iura ſuprà adducta,& quæ copioſè cõgerit Iaſ.in dictis locis,& Hippol.in nota.cclix.& Niconitius in c.quoniam contra,

fol.

fol.96.& in ſimili tradit Mathæ. Afflict.deciſ.cccxcvj. nu. 4.& nu.7. Nec ualet, quod reſpondent aliqui ex tenentibus priorem minus ueram opinionem,dum fatentur ualere iudicium agitatum cum inſtituto, uel habente priorem locum,non citatis ſubſtitutis,vel alijs, quibus poſteà ſucceſſio defertur,ſed tamen his non nocere ſententiam,vel iudiciũ,cum citati non fuerint.Quod uidetur probare Fely.in d.c.fi.de maio.& obedi.nu.5.& in propoſito Curt.de feu.& Soc.nepos ubi ſuprà poſt Deci.in dicto.conſilio.Id enim ridiculum eſt,cùm nemo dubitare poſſit,an ſententia & iudicium noceret ei, cum quo actum eſt, & tandem hæc cauillatio manifeſtè confutatur ex dicta l.ex contractu & doctrina dicto.§. denuntiari, quæ iura inductione non egent, cum nihil aliud dicant. Vnde cauendum eſt à Bal.alibi,quem ſequitur Paul.in l.ſi patroni.§.fin.in fine. ff.ad Trebel. quod melius aduertit Iaſ.in d.§.diui.ii. lect. nu.93. Minusque obſtat illud argumentum Dec. & Soci. ex d. l.ait prætor, à qua hæc omnia manarunt: quo argu. etiam utitur Mathæ.in d.c.ſi Vaſallus. nu.27.uerſi.tertio. Fallitur enim Deci. cum alijs ex ſono & cortice uerborum d.l. quia iam ſuprà oſtendimus falſum eſſe dicere, quòd qui non poteſt alienare,nequeat iudicium ſubire,vt ex multis in iure manifeſtum eſt.Et fundamentum à prohibita alienatione(quo utuntur Deci. & ſequaces)contra eos retorquetur. Notum enim eſt in iure prohibita alienatione non interdici alienationem ex ſententia, & re iudicata, iuxta vulg.l.j.ff.de fund.dota.Et hic melius, quàm alibi congruit,quod ſcribentes omnes tradunt de alienatione ex cauſa neceſſaria, ne prohibita cenſeatur, quamuis alienatio generaliter prohibeatur:& hoc ſatis probatur ex I.C.in l.iii.ver.hæ enim,& §.item quæri poteſt, & uerſi.idemque ff.de rebus eorum ibi,*ex magiſtratuum authoritate*:& ibi,*non ſponte tutorum*:& melius ibi, *ualebit alienatio propter rei iudicatæ authoritatem*. Ex quibus reſultat declaratio ad d. l. ait prætor. Declaratur etiam d. l. ex contractu. & d.§. denuntiari, limitaturque reg.l. de unoquoq; ff.de re iudic.limitatur etiam regula illa,Res inter alios acta. Reſultat iuridica differentia inter alienationem

nem voluntariam,& neceſſariam,ex ſentētia ſcilicet,quę fertur in inuitum. Tunc enim ſuccumbens non dicitur alienare,& ſic incautè argumentabatur inſignis Decius in dicto conſil. Eſt enim in propoſito conſtituenda differentia inter actum uoluntarium,& neceſſarium iudicij. Primus enim non nocet ſucceſſori, & ita procedunt adducta à Dec. Secundus autem ex iudiciò & re iudicata ſucceſſori nocet:ut eleganter docet Bart. in dictà l.in diem num. 1.ff.de aqua pluu.arc.& Pau.ibi ſub l.in concedendo.n.2. idem Pau.in l.facta.§. ſi hæres numero 4.ff. ad Trebel.& Soci.in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm,col.ſi.facit l.ſi dictum lvi.§.ſi compromiſero.ff.de euict.ibi,*nulla neceſſitate cogente*: colligitur ex alijs citatis à Fely.in c.pe.nu.13.verſ.ubi ſententia,de re iud. Videtur igitur deciſionem ex diſtinctione utiliſſimæ quæſtioni ſæpe contingentis nō in paruis negotijs,ſed in maximis,& inter nobiles,ut ſcilicet alienatio ex conuentione, uel alius actus uoluntarius non noceat ſucceſſori in rebus maioratus,uel aliter reſtitntioni ſubiectis.noceat autem res iudicata, in qua ceſſat culpa & voluntas ſuccumbentis. de præſcriptione autem an noceat ſucceſſori in his bonis:agemus,Deo duce, in Auth.niſi tricennale inf.eo.Et tandē in ſentētia pro hac parte,cōtra Dec.& alios, ſtat fortiſſima ratio publicæ utilitatis:nūquam enim daretur quies,nec litium finis, ſi poſt ſententiā ſolenniter latā, in maioratu uel feudo admitteretur filius vel conſanguineus, qui ſuccedere nō poterat, niſi poſt eū,in quē ſentētia lata eſt. In infinitū enim id allegare poſſent omnes ſucceſſores, cōtra doctrinā tex.in l. ſingulis vi. ff.de except.rei iud.ibi,*unum iudicati finem ſuffi cere, ne aliter modus litium multiplicatus in explicabilē faciat difficultatē.*Ex quibus etiā & ex ratione proximè adductā, inferrtur, ꝙ ſentētia ſolenniter lata in his terminis nocebit cōſanguineis vel ſucceſſoribus ignorantibus:obſtabit ēt poſteà natis, cū ius faciat quoad omnes contra Iſer.& alios, maximè Afflic.in d.c.ſi Vaſallus.nu.29.Infertur etiam quod in his terminis nō erit nec eſſe citare alios generaliter per proclama: contra Crot.in d.§.diui.numero 39.verſ.limitatur: & Loaz.nume.128.quicquid ſit in alijs arti-

articulis, vt ex Io.Imol.notat doctè Alex.in d.lege ſæpe. nu.82. idque patet, attento quod ſententia tūc obſtat po ſtea natis. Ex prædictis etiam infertur cauendū eſt à Bal. ¶ conſulente, quem malè ſequitur Soc.nepos.dic.conſi.clxxxi.nume.89. & ſequen. qui ſcribunt ſententiam non nocere ſubſtituto non citato: contra iura clara. in dicto paragrapho denuntiari, & d.leg.ex contract. Infertur etiam ad quæſtionem renuntiationis primogenituræ: de qua om nino vide.Tiraq.de primogenit.q.xxix. quod renuntiatio primogen iti, cum ſit voluntaria, licèt nocere poſſit ipſi re nuntianti, non tamen noceat eius ſucceſſoribus, in feudo uel maioratu à maioribus proueniente: ſiue renuntiatio fiat viuente & conſentiente patre uel auo: quicquid contra ſonent verba Iaſ.alios referentis in l.pactum dotali. nu.4.ad fi.C. de collat. magiſque cauendnm à Dec.ibi.n. 17.contra quos ſtant iura & rationes, de quibus ſuprà in alienatione voluntaria: ſtat etiam deciſio & ratio tex.in ca.j.de alien.paterni feudi: ne in feudo antiquo poſſeſſor noceat ſucceſſoribus. notat Cur.de feu.iiii.parte.q.vii.& q.ix.Gozad.conſi.lxv.Dec.cōſ.cxciii.nu.4.& conſ.cclxiii. n.3. & conſi.cclxix.nu.5.Iaſ.cōſi.lxiiii.lib.iii.Alex.conſil. xv.nu.8.lib.v.ubi id eleganter ampliat, & cōſ.cvi.li.iiii.& in ſimili Iaſ.in l.ii.ex nume.208.C.de iure emphyt.ubi in fortioribus terminis id latè tractat in emphyteoſi:& notanter Alex.ubi Molin.conſ.viii.nu.15.lib.iii. Bolog.cōſ. xlviii.& latè Tiraq.de retract.lignag.§.xi.gl.vi.nu.23.contra eos etiam ſtat ratio iuris, q tunc deſcendens uel ſucceſſor non capit ius maioratus uel feudi à renuntiāte, ſed à primo inſtituente uel concedente, iuxta.l.cohæredi.§.cū filiæ.ff.de vulg.ubi Iaſ.n.7.bonus tex.in c.j.de feud.Marc. ibi, *per inueſtituram patris & aui*. Ideoque in his bonis grauari non poteſt ab anteceſſore, etiam habēte poteſtatem eligendi, iuxta tex.nota.in l.unum ex familia.§.i.ff.de leg. ii. facit ratio tex.in l.ſi arrogator.ff.de adoptio.ibi, *nō iudicio eius: ſed principali prouidentia*: & quæ notat Molin.in con ſue.Pariſ.§.xxii.nu.82. facit magis tota l.iii.ff.de interd. & releg. quam iudicio meo non uerè, nec rectè notabat Old.d.conſil.lxxxxiiii.nu.20.licet eum ſequantur plures,

per Tiraq.de primog.q.xxxv. Retenta autē hac ſententia, quam ueriorē & receptiorem dicimus, eā utiliter aliquot modis limitamus. Et j. ut procedat quādo is contra quem ſentētia lata eſt, erat tunc prim. & princ. ad quē ſpectare poſſet ſucceſſio. quā ſequētes poſteà prętēdunt. Et eo. mo. debet eſſe pſona, cuius maximè intereſſet obtinere, ut eſt de mente Bar. & omnium in d.l. in diē. & in d.§. diui. & in omnib. locis ſuprà adductis, tex. cū gl. in l. cū non iniuſto. ff. de coluſ. dereg. tunc enim ſtat iuris præſumptio, quod ille ob intereſſe proprium, fideliter & attentè litigabit: vt notat Soci. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum, col. fi. verſ. cōſidera. ſecùs igitur ſi alius eſſet ęqualis in gradu & iure litigandi, ſecundum Bal. in l. ii. numero 6. C. quib. res iud. non noc. ibi, *non cum ipſo fonte generationis*: & plures citat Tiraq. dè nobilitat. c. xxxvii. nu. 7. Alex. in d. leg. ſæpe. nu. 57. ibi, *ius æquè principale*. Limito. ii. vt hæc concluſio non procedat, quando ſententia lata eſſet contra aliquem ex renuntiatione, quam fecit. Tunc enim ea ſententia nō magis obſtabit ſucceſſoribus in feudo, vel maioratu antiquo, quam obſtaret ipſa renūtiatio, in qua iudicatū fundatur, iuxta regulā uulgarem cauſæ limitatæ effectum limitatū producētis. Pro quo facit tex. not. in l. j. §. ſi quis ſub conditione. ff. ut legat. ſeu fideicom. nom. cau. ibi, *eaſdem cauſas & conditiones ineſſe*: de quo tex. alibi plura ſcribimus: idq; probatur ex cauſa talis ſentētiæ fundatæ in renuntiatione, non in alio iure litigantis. Vndè non parit exceptionē rei iudicatæ contra agentem & diuerſa cauſa, iuxta legē cum quæritur. xii. & ſeq. ff. de except. re. iud. Et in his terminis ſuſtinetur, quod conſuluit Cardi. Pariſ. conſ. v. nu. 37. li. j. & probatē ex verbis Bal. in l. ii. nu. 5. C. quib. res iud. non noc. ibi, *talis ſit natura cauſæ, vt omnibus præiudicet*: & ita eleganter amplia, quod ibi notat Bal. n. 8. ibi, *renuntiatio*. Limito iii. ut quamuis ſentētia tunc obſtet ſucceſſoribus, alijsve conſanguineis, non tamen eis adimatur facultas appellādi. Receptum enim eſt, ut tunc appellare poſſint, & in cauſa appellationis ius ſuum proſequi, ut tradit Alex. in d. §. diui. nu. 9. ad fi. & ibidem Cro. nu. 39. verſ. ii. & Rip. nu. 62. & Loaz. nu. 128. & alij quos allegat Felyn.

in c.cum ſuper, nu.11.de re iud.qui alios citant.Sed hæc eorum declaratio nō ſatis ab eis explicatur:melius igitur ex mente Alex.in d.leg.ſæpe.n.83.verſi.nono:dicas, quòd cum ſcriben.appellationem admittant, neceſſariò ſignificant nō fuiſſe latam ſententiā in maiori tribunali:aliàs enim non eſſet tractandū de appellatione: & conſequenter hæc declaratio applicatur tantū,quando ſuccumbens non proſecutus fuit cauſam uſque ad maius tribunal, in quib. terminis hæc recepta declaratio, uera & neceſſaria uidetur:nec ſucceſſoribus & alijs citatis,noceat quælibet ſententia inferioris: ſed tantum ea,in qua ſuccumbens nihil omiſit, ut in ſimili colligi poteſt ex te.l.euictus.xxxv.ff.de euictio.ibi,*cum ſpes habēdi abciſſa eſt*.Sic uidemus in emptore:qui appellare debet,& appellationē proſequi,vt de euictione agere poſſit. Nec enim prima ſentētia noceret vēditori:ſed hoc non indiſtinctè,ut notat gl.Bar.Alb.Fulg.in lege Herēnius.lxiii.ff.de euictio.& ita inquit Math.Affli. in c.j.§. rurſus.n.15.qui.mod.feu.amit. & melius reſoluit Hiſp.Anton.Gome. in libro de contrac.c.ii.Char.xx.col. prim.& ſeq. & hanc ſententiā apud Luſitanos probat Ordinatio,li.iii.ti.xxx.§.v.ibi, *eda apelacaon a qual ſera obriga do proſeguir.* quæ lex regni videtur hoc indiſtinctè probare,cum gl.& Doct.ubi ſuprà,uariè diſtinguant.Limitatur iiii.prædicta concluſio,niſi ſucceſſor uelit probare,ſentētiam,quæ ſibi obijcitur,latam fuiſſe ob culpā,dolum, uel negligentiā eius, contra quē lata eſt:ut tradunt omnes in d.§.diui numeris & locis ſuprà citatis: Soci.in d.§.& quid ſi tantum,col.fin.Molin. in conſue.Pariſ.§.xxii.n.34.probatur ex doctrina.l.ſi perluſorio: & l.à ſententia.ubi Bar. & Imol.ff. de appella. & in terminis probatur in dic.l.ex cōtract.ff.de re iud.ibi,*niſi culpa tutoris*:notant gl.& Doct. alibi ut tradit Tiraq.d.c.xxxvii.de nobil.nu.1. ubi tamen non loquitur de negligētia. Limitatur v.in pulchro caſu, de quo conſuluit Sigiſmun. Neapol.in uolu.conſil.feud. conſil.x.nume.7. ubi notabiliter reſpondet, quod ſi unus poſſideret,aliuſque eum conueniret, petens ut declaretur, mortuo conuento,ad ipſum agentem pertinere feudum,uel maioratum, & ita pronuntietur:tunc ea ſentētia

non

non obſtabit liberis, vel ſucceſſoribus eius, contra quem lata eſt. Ratioq; eſt, quia agens non prætendebat excludere conuentum viuentem, ideo non cenſetur tam principale eius intereſſe: & mihi placet hæc opinio, quamuis videretur dicendum, quod pater conuentus ita vigilabit pro liberis futuris ſucceſſoribus, ſicut pro ſe ipſo: argu. l. nihil, ff. de bon. libe. ibi, *omnia liberis noſtris ex voto paremus.* Sed hæc opinio nititur æquitate, & fouetur ex iuris regulis, vtque veritas magis elucidetur, argu. l. j. & ibi Paul. & Iaſ. ff. ſi quis cau. iuuatur etiam ex ſuprà traditis, quia tũc conuentus non videtur principalis contradictor, attento præiudicio, cum ei viuẽti nihil veniat auferendũ: & tandẽ non videtur fraude carere iudicium illud agitatũ principaliter contra futuros ſucceſſores, eis non ſpectatis: contra reg. l. non quemadmodũ, ff. de iudic. nec videretur de iure admittenda talis petitio, ſecundũ ea, quæ infra trademus. Limito vj. vtiliter, quando ſentẽtia ex aliquo defectu poſſet oſtendi nulla: quia tunc ſemper videtur admittendus ſucceſſor ſuccumbentis: cũ talis ſententia ob nullitatem careat nomine rei iudicatæ. l. iiii. §. cõdemnatum, ff. de re iud. l. j. ad fi. ff. quod quiſque iur. gl. ſi pater. C. ne de ſtatu defun. l. j. & ſeq. C. quando prouo. non eſt neceſſ. Sed dicet aliquis, quod data tali nullitate, idẽ erit in principali, contra quem ſententia lata fuit, per illa iura, & receptas ſententias: ego aũt pro vtilitate huius limitationis conſidero, ꝙ ſi poſt ſentẽtiam quantumcunq; nullam tranſierint triginta anni, non audietur condemnatus obijciens nullitatem, tanto enim tempore preſcribitur ius obijciendi nullitatem, ſaltem agendo: vt tradit Math. Afflic. Deciſ. clxxviii. n. 5. & ex multis probat Tiraq. de retract. lign. §. xxxvj. gl. ij. nu. 37. ea tamen præſcriptio non nocebit liberis, vel ſucceſſoribus ſuccumbentis: quia tunc non datur vigor rei iudicatæ ex ſentẽtia, ſed ex præſcriptione, quæ non ita nocet ſucceſſoribus, ſecundum communem opinionem, vt tradimus in auth. ſeq. & militat ratio neglig. de qua ſuprà: videturq; aliqualiter tunc alienatio voluntaria ex l. alienationis verbum, ff. de verb. ſig. facit doctrina Bald. in d. l. ij. C. quibus res iudic. de qua diximus ſuprà in ſecunda limita-

mita. Septima limitatio colligitur ex ſuperioribus & ex ſcribentibus in locis ſuprà allegatis, vt concluſio hæc non procedat, quãdo ſententia lata fuit ex probatione nõ perfecta: omnes enim exigunt in propoſito, vt nihil omittatur in cauſa, nec ſuccumbens aliquid voluntariè cõceſſerit victori, vt per Bal. in d.l.ij.C.quib.res iud.non noc. Alex.in d.l.ſæpe, nu.78. cum preceden. & ſeq. Felyn.in d.c. pen.nu.14.verſ.vbi ſententia. Vnde videtur dicendũ, quod ſentẽtia lata ex iuramento victoris non noceat ſucceſſoribus ſuccumbentis: & hoc in ſimili probant Innoc. Ant. Pan. quos citat Fel. vbi ſuprà, videturq; verior opinio, etiã ſi iuramentum ſit litis decisiuum, contra Alex. in d.l.ſæpe, nu.131. quem videtur ſequi Fely. in d.c.pen.nu.14. In quo notabili articulo miror eos non allegaſſe gl. in l.ingenuũ, ff de ſtat.hom. dum ampliat text. ibi, de ſententia & re iudicata ad iuramentum, & ſic vult, quòd ea l. (quæ communiter intelligitur: vt ſententia ſuper ſtatu perſonæ faciat ius quo ad oẽs) procedat etiam vbi cauſa iuramẽto partis deciditur: & ita cum gl. tranſeunt Bar. Bal. Ange. ibi eamque expreſſim uidetur probare Alber. ibi. nu.4. & eam ad hoc extollit Ange. Aret. in §.præiudiciales, nu.9. & ibi Iaſ. n.31. Inſti. de actio. ſed de illa gl. dubitat Fulg. ibi, qui tandẽ eam ſequitur. Ego veriorẽ puto regulariter opinionẽ Innoc. Pan. contra Alex. Fely. vt ſic ſententia lata ex iuramẽto non noceat ſucceſſoribus ſuccumbẽtis in feudo, vel maioratu, alijsve bonis familiæ relictis: tunc enim nõ poteſt dici probatio perfecta, vt ſuprà. Quod cõfirmo magis, quia ſi iuramẽtum erat neceſſarium in ſupplementũ probationis, receptũ eſt, vt talis probatio dicatur priuilegiatà, & ideo ſententia retractari poſſit ex nouis documẽtis, etiam ad petitionem ſuccumbentis, ſecundum cõem intellectũ ad l. admonẽdi. in prima parte ff. de iureiur. nec tale iuramẽtum cauſis grauibus applicari poteſt, ſecundũ communem doctrinam: vt per ſcriben. in l.ii.C. de rebus cred. & latè Iaſ. in repet. l. admonendi. ex nu.171. & num.294. ſi autem iuramentum delatum fuit voluntariè, non poteſt nocere alijs non habentibus cauſam à deferente, ſecundũ ſupra tradita. Quòd ſi delatum fuit non omnino volunta-

riè ſed quia aduerſarius illud deferebat, iuxta l. manifeſtæ.ff.de iureiur.adhuc militat ratio, ne ſententia lata ex tali iuramento aliis noceat:licet enim Felyn. in d.c.penu. nume. 14. de re iudi.dicat tunc iuramentum non eſſe uoluntarium,ſed neceſſarium,tamen eſt aduertendum,quòd tunc neceſſitas non eſt præciſa:potuit enim iurare, is qui aliis iuramentum detulit:ac proinde deferendo illud, uidetur uoluntariè facere.Iuuatur hæc ſententia, quia communiter traditur, probationem uerè legitimam non dici ex iuramento.gl.celebris,in l.cum de indebito,verb.legitimis.ff.de proba.quam extollunt ſcriben. per Corſ.in notab.uerb.mandatum fol.clxviij.& Iaſ. in §. quadrupli. nu. 4.Inſtit.de actio.Fely. in Rub.de proba.col.iij.& in praxi commendat Alex.conſi.cxix.nu.9.lib.ij.Nec fert ratio, vt quis proprio iuramento obtineat,non ſolum contra eum cum quo tunc litigabat,ſed etiam contra alios, nec tunc merita cauſæ applicantur contra alios:nec eſt tuta argumentatio à ſententia ad iuramentum,vt per gl.& Doct.in l.ij.ff.de iure iur.quæ differentia maximè iuuatur ex tex. ad hoc notab.in l.ſi iurauero.ff.de iure patro.Iuuatur ſatis ex alijs in ſimili,quæ tradit Iaſ.in l.ſi quando.num.38. C.vnde vi:vbi cum Bar. & multis reſoluit, probationem ex iuramento(etiam permittente ſtatuto)non nocere tertiò ſeu alij,præterquam ei cõtra quem iuratum eſt. Facit tex.& ibi notat Bar.in l.j.ff.quãdo ex fac.tut.tradit Math. Afflic.lib.j.conſti.Neap.Rub.xxvj.nu.35.& in ſimili multa tradit Hiſpan.Xuar.in l.poſt rem iudicatam.fo.128.ſecundum priorem editionem.Concludo igitur vt tunc ſententia faciat ius quo ad alios,quando lata fuit ex legitima probatione omninò neceſſaria, non quando ex iuramento partis obtinentis,maximè in iis,de quibus agimus circa feudum uel maioratum,ſimilesve cauſas graues, in quibus cautiùs eſt agendum.

¶ Ex quibus infertur d.l.ingenuum,non ita procedere in cauſa deciſa iuramento uictoris contra gl.& Docto.ubi ſuprà. Quod confirmatur ex traditis à Bal.d.l.ij.nu.5.C.quib.res iud.non noc.Alex.in l.ſæpe.nu.76.Felí.in d.c.pen.nu.9.& num. 17.de re iudic. Deci.conſil.cccxlij.colu.fin.Præpoſ.in c.cauſam ij.qui filij

ſint legiti. dum ſcribunt requiſita, vt ſententia alij noceat: & melius per Tiraq. de nobil. d. c. xxxvij. ex nu. 2. Octaua limitatio colligitur ex prioribus: vt quamuis ſententia & res iudicata noceat ſucceſſoribus in bonis feudalibus, vel maioratus, non ita noceat tranſactio, ex ſententia eorum, quos probaui, ſuprà hac parte, nu. 46. uerſ. igitur. Quibus addo in terminis Pau. poſt. Inn. in c. auditis. nu. 21. de præſcrip. faciunt quæ ſuperiùs tradidimus de tranſactione & cōpromiſſo nō admittendis in iis, in quibus alienatio prohibetur: quod ēt tradit Cardi. Pariſ. cōſ. 85. nu. 12. li. iij. & ſic eſt differentia inter rem iudicatam & tranſactioné. Ex quo eleganter limitatur æquiparatio, quā de his facit tex. in l. nō minoré. C. de tranſac. & c. j. de litis cōteſt. in vj. Quam dñiam confirmo authoritate Albe. & Cuma. in l. 3. §. item quæri. ff. de reb. eor. in fine, ſuper gl. ibi, opponente de l. cum ij. ff. de tranſac. Sed hoc de tranſactione ſublimitandum puto, niſi tranſactio à Rege, vel ſupremo prouinciæ domino confirmaretur, (vt ſæpe vidimus in ſimilibus cauſis arduis inter magnates prudéter trāſigentes.) quod iuuatur fauore pacis, & publicæ utilitatis: vt in ſimili dixit Ang. quem ſequitur Iaſ. in l. contra iuris. §. fi. nu. 7. verſi. vj. ff. de pac. iuuaturq; magis authoritate regia confirmante tranſactionem, ut in ſimili tradit Pariſ. conſ. xvj. nu. 35. & ſeq. li. j. facit tex. in c. j. in fi. de tranſac. ibi, *vires pleniſſimæ potionis ex noſtra authoritate ſuſcipiat:* & ibi gl. & Doc. notāt & Math. Afflic. in c. j. nu. 110. quæ ſint regal. vbi multa ad hoc cōducentia cumulat, & Chaſ. in catal. glor. v. part. 24. cōſide. à nu. 1. uſq; ad nu. 208. quod etiam ſatis iuuatur ex I. C. in l. adoptio. xxxviij. ff. de adoptio. Iuuatur etiam ex l. ij. ibi, *imperiali beneficio*. ff. de rebus eor. Nona limitatio inferri uidetur ex ſuperioribus, maximè ex duabus proximis: ut non procedat concluſio ſuperius firmata, quando ſententia lata eſt ex confeſſione ſuccumbétis: licet enim ea dicatur optima probatio contra confitentem, non tamen nocere debet aliis, in quorum fraudem fieri poſſit, arg. l. qui teſtamentum. xxvij. in fi. ff. de probat. & ibi Bar. facit ét l. cū quis decedens. §. codicillis, & §. fin. & utrobiq; Bar. ff. de leg. iij. Conducunt ét quæ notat Iaſ. in l. ſi quan-

do. nu. 38. C. vnde vi: Sed magis in terminis hoc comprobatur ex doctrina Bal. in c. fi. col. ij. nu. 7. de confeſ. ibi, *ex confeſſione ſurgeret alienatio proprietatis*, vbi ſentit inefficacẽ eſſe confeſſionem eius, qui alienare prohibetur: quod maximè intelligi debet, vbi talis prohibitio eſt in fauorem alterius vt plenè & vtiliter tradit Tiraq. (quem ſępius allegare non piget) in li. de iure marit. gl. v. q. x. nu. 114. & 116 118. Ita tandem reſoluo graue illã, vtilemq; quæſtionem: vt ſnĩa in feudo, & maioratu ſolenniter lata obſtet ſucceſſoribus regulariter, maximè liberis ipſius ſuccumbentis, exceptis caſibus ſuperius notatis. & ita iudicatũ uidimus coram sereniſſimo Rege noſtro, cuius æquitate & prudentia incomparabili, maior huic ſententiæ authoritas acce-
51 dit. Aliter etiam limitanda videtur regula huius l. dũ patri interdicit alienationem aduentitiorum, vt non procedat qñ filius haberet rem, quam is vel pater ei emiſſet, cũ pacto reuendendi. Tunc .n. ſecurè dicendum vr poſſe patrem rem tradere primò venditori, vigore pacti: cum ea alienatio non nouam, nec uoluntariam cauſam habeat, ſed veterem & neceſſariam: argum. eorum quæ diximus ſuprà num. 24. & ſeq. ex l. iij. §. item quæri. & l. magis puto. §. ſi pupillus. ff. de reb. eo. l. fiſtulas. §. fundum. ff. de contrah. empt. facit tex. in l. voluntate, in fin. ff. quibus modis pig. uel hypothe. ſolu. ibi, *in priſtinam cauſam res redit reſoluta uenditione*: de quo tex. vtiliter agit Iaſ. conſ. cxxviij. lib. 4 & in ſpecie ibi eum expendit. nu. 4. col. iij. Probatur hæc noſtra declaratio ex verbis Aret. in l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de uerb. oblig. col. ij. in fine, vbi inquit, ꝙ contrahens ex neceſſitate præcedentis obligationis non dicitur propriè contrahere, ſed magis fidem abſoluere, & obligationem implere: per tex. in l. ſi tibi pecuniam. xx. ff. ſi cert. pet. ibi, *ex ſoluendi cauſa magis quam alterius obligandi*: ad idem ſatis in ſimili facit, quod notat Soci. conſ. xlviij. nu. 4. lib. j. cuius ſententiam referendo probat Dec. in d. l. ſi tibi pecuniam. nu. 2. in fine. Idem Deci. in l. fi. nu. 5. C. de pact. de quo inferius. Ad idem conducunt multa, quæ vtiliter cumulat Tiraq. lib. de iure marit. gl. viij. q. xxiij. nu. 184. vſq; ad nu. 204. Ad idem facit, quod de neceſsitate ex iuſſu teſtato-

ris,vel alterius obligationis,ad remittendam iuris ſolennitatem,tradit Alex.conſi.xxvij.lib.iij.& conſi.lxii. lib.ij. & conſ.ccxv.lib.vj.& quæ in ſimili tradit vtiliter Crot. in l.filiusfa.§.diui,ex nu.74.ff.de leg.j.Quæ iura & ſcribentium dicta,ſi rectè attendas, tutiùs procedunt in patre legitimo adminiſtratore, in quo ſufficit cauſa ſine decreto iudicis, vt ſuperiùs tradidimus. Et ita in patre ceſſabunt aliqua,quæ ex ſcriptis Doctor. in aliis adminiſtratoribus obiici poſſent.Ad patrem enim legitimum adminiſtratorem trahenda non ſunt cum lex multo plus ei tribuat, ut probauimus ſuprà in ij. parte. Ceſſabunt etiam alia quæ obiici poſſent,ſi intelligas hanc declarationem (vt eã ſcribimus) quando tale pactum apponitur in principio contractus. Tunc enim obligatio eſt magis neceſſaria, idque vrgentiſsimè probatur ex multis,quæ utiliter cõgerit Tiraq.uidendus in lib.de retrac.conuent.in fine,num.1.cum
52 multis ſequen. Ex hac autem vera declaratione ad l.noſtram,tollitur obiectio,quæ fieri poſſet,ex text. notab. & difficili,in l.j.§.fi.ff de reb.eor.ad quem aptè infertur:cuius uerba ſunt,*ſi minor vigintiquinque annis emerit prædia,vt quoad pretium ſolueret eſſent pignori obligata uenditori:non pu to pignus valere, nam vbi dominium quæſitum eſt minori, cæpit non poſſe obligari.*Vides in illo §. rem minori uenditam pretio non ſoluto,conuentũq;,vt res obligata eſſet, quandiù pretiũ non ſolueretur:& tñ I.C.inquit pignus, uel hypothecã non ualere,quia cum ſemel res facta eſt minoris, impeditur obligatio ex prohibitione legis generaliter interdicẽtis alienationẽ rerũ minoris,ſine cauſa & decreto. In primis aũt adducã aliqua, ex quibus patebit difficultas & rigor illius tex.contrarium.n. dicendũ uidereť ex ſuprà citatis,& quia pactũ illud pignoris,dũ pretium non ſolueretur,erat legi conſentaneũ, uxta tex.in §.offerri.l.Iulianus.ff.de act. emp.& pactum iuri conſonum magis ſeruatť l.non impoſsibile.l.j.ff.de pac t.gl.Bar.& omnes,in l. ea lege.C.de cõdic.ob.cau.Bar.in l.legitima.ff.de pac.Iaſ.in §. diui.j.lect.ff.de leg.j.nu.31.& præceden. Videbaturq; eo caſu minor id facere,quod faceret prudẽtiſsimus paterfa. & conſequenter iure cõmuni uti: nec circunſcriptũ ullo

modo tunc dici poſſe,augeturq; ratio dubitandi,quia venditor veriſimiliter aliter venditurus non fuiſſet, quæ ratio contrariam deciſionem exigebat, vt colligi poſſet ex deciſione tex.in l.ſi quis aliã xlvj.ff.de ſolu. ibi, *non accepiſſet rem integram:*& tex.in l.cum eiuſdẽ.xxxiiij.ff.de ędil. ędic.ibi, *nõ niſi omnes venditurum fuiſſe.* Nec erit leuis ratio dubitãdi ex eo, quod ibi tota conuentio vnica videbatur, vt ſic minor aut totam probare aut tota recedere debere: iuxta tex.in l.cũ quæritur.xvij.ibi, *adoleſcenti aut in totum.* ff.de admi.tut.& in l.Caius.xxiij.ff.de manumiſ. Nec minus aduerſabatur ratio iuris, qua illud pactũ vel obligatio rei vẽditæ pro pretio ſoluendo cenſebatur pars ipſius venditionis l.fundi partẽ.lxxix.ff.de contrah.emp.ibi,*nam hoc ipſum fundi pretium videtur,quòd eo pacto venditus fuerat.* Et ſic vna,eademq; res in caſu d.§. nõ debuit diuerſo iure cenſeri:contra reg.l.eũ qui ædes.ff.de vſucap.Contra deciſionem illius.§.facit ẽt iuris ratio,ne quis locupletetur cũ iactura aliena. quod ibi iniq; concedi vr̃ minori cõtra tex, in c.ex tenore verſ.nos igitur.de fo. cõpe. Nec leuis ratio dubitandi inſurgit ex decretis Pontificũ, arguendo de eccleſia ad minorem.Videretur.n.omninò ſeruandum pactũ obligationis, ſicut in eccleſia in pacto reſolutiuo fortiùs r̃ndet tex.in c.verũ,de condi.appoſ. obligatio autem erat leuior.ideoq; facilius admittenda l.fi. C. quæ res pignor. oblig.Bar.in l.ſi ita nu.1.& nu.3 ff.de auro & arg.leg. Nõ immeritò igitur ſubtilis Cuma. ibi mirabilem dicit deciſionẽ illius.§.& Fab.de emp.& vẽd.vij.q.prin.n.1.adeò ut Tiraq.de retrac.cõuen. in fine.nu.13. putare ſe dicat eſſe mendũ in litera illius.§.ſentiens,veróſimilius eſſe,ꝙ I.C. contrarium voluerit,idq; confirmant ex allegatione Bal. conſi.ccccxv.lib.ij.vbi Bal.d.§.citare uidetur ad contrariũ eius,quod habetur in litera communi: idemq; potuit Tiraq.aduertere apud Bar.in l.item quia, in fine princ.ff.de pact.vbi eundem.§. citat, quaſi ibi obligatio minoris tenuerit,quod eſt contra literam illius text. Sed communis ¶ litera veriſſima eſt, tum quia ita habetur in libris Florentinis,quorum exempla circunferuntur:tum magis inſpecta litera,quæ habet deciſionem negatiuam, cui annecti-

tur

tur ratio, quæ nullo modo congrueret deciſioni affirmatiuæ: oſtenditur etiam ex l.ſeq. in qua I.C. manifeſtè indicat præcedentem deciſionem d. §. negatiuam eſſe, vt communiter habetur, ideoque eam commendat, & limitat, vt nõ procedat fiſco vendente, quia tunc dicit valere eam obligationem, quę non ualeret, quando priuatus venderet. Veritas etiam literæ communis oſtenditur ex eadem l. ij. ad finem, dum inquit: in priuato venditore opus eſſe imperiali reſcripto ad ualidandam obligationem rei emptæ à minore cum prædicto pacto, vt obligata ſit quouſq; pretium ſoluatur. Verba autem d.l. ad exemplar Floren. & literam communem ita ſe habent: *Sed hic videtur illud mouere, quod, cum dominio pignus quæſitum eſt, & ab initio obligatio inhæſit. Quod ſi à fiſco emerit: nec dubitatio eſt, quin ius pignoris ſaluum ſit. Si igitur talis ſpecies in priuato venditore inciderit: imperiali beneficio opus eſt, vt ex reſcripto pignus confirmetur.* Patet igitur veram eſſe literam, vt in d. §. obligatio non teneat, licet ea deciſio (vt dixi) rigore non careat, multiſq; iuris rationibus aduerſari videatur. Nec teneri poteſt, quod ad vitandas difficultates variando ſcribit Cuma. in d. §. ad finem & nu. 1. vt eius deciſio procedat, quando talis obligatio contraheretur poſt uenditionem perfectam, & ſic ex interuallo quaſi contrarium foret. ſi à principio venditionis res obligaretur. Quę Cuma. declaratio æquitate non careat, iuuaturq; maximè ex his, quæ ſuperiùs adduximus pro ratione dubitandi, ad deciſionem d. §. Sed quid hæc proſunt?

¶ loquitur enim Cuma. contra literam. §. vt ex ea patet, ibi, *ſi emerit prædia, vt quoad pretium ſolueret eſſent obligata:* & ſic ſignificat tex. euidenter, venditionem ab initio fuiſſe cũ pacto obligationis, nec aliter, intelligi poteſt, cum non ſeparet tempus pignoris à venditione. Idque magis conſtat ex d.l. ij. cuius uerba proximè retulimus, ibi, *ab initio obligatio inhæſit:* quæ verba conſulendo expendit Ludou. Gozad. infrà citandus: & Alcia. in l. ſi tibi pecuniam, ad finẽ nu. 21. verſ. nec ego ff. ſi cer. peta. licet nullus eorum Cuma. alleget, & eodẽ modo patet ſtare non poſſe declarationẽ Math. de Affli. in c. j. n. 10. de feud. dat. in vic. leg. comiſſ. qui etiã preſſus difficultate d. §. (de quo agimus) intelligebat,

bat, pactum obligationis ibi adiectum fuiſſe ex interuallo:quod eſt manifeſtè contra literam tex.vt proximè ponderamus cõtra Cuma.& ita labi etiam uidetur Neguzan. de pigno.iiii.par.principa.n.37. qui eodem modo reſpondebat. Vides igitur acerbum rigorem Vlpiani, in d.§. cum eius deciſioni obſtent plures iuris rationes ſuperius adductæ,quibus rectè contrarium reſponderi poſſit:ut ſic

¶ excuſetur Ang.Peruſ.qui immemor illius tex.indiſtinctè ſcribit,in l.fin autem,ff.de pac.poſſe tutorem uel curatorem minoris emere & contrahere eius nomine adiecto pacto reſolutio contractus:& ita ibi Iacobi.n.3. Paul.nu. 4.& Iaſ.num.11.in §.ſi filius, l.contra iuris:ibi præceden. Excuſandus etiam Pau. Caſt. qui conſulendo immemor fuit illius.§.contra quem reſpondere uidetur conſ.cccxviii.col.fi.lib.j.Sic etiam contra eundem tex.reſpondere uidetur Bal. conſ.ccccxv. lib. ii. Sic etiam contra illum tex. eius immemor loqui uidetur Gozad.in l.ii. nu.144. C.de pact.inter emp.& uẽd.ſimillter eiuſdẽ tex.immemor fuit Cagno.in ead.l.ii.nu.56.& ſeq.Et denique eiuſdem §.immemores fuerunt doctiſſimi antiquiores: dum in minore & eccleſia cum rigore reſpondebant nõ valere obligatiõnẽ,uel pactum reſolutiuum circa rem emptam: cum debuiſſent opininem ſuam probare ex deciſione d.§.quo nihil mel ius adducere poterãt:& mirũ eſt eo oblitus illius tex.in qua obliuione fuerunt Franc. Accur.& Ioan.And. eũ referens:& Albe.meminit tñ Pau.ſibi contrarius, alio cõſ.vt inf.probãt ex illo tex.opinionẽ.Ioan.An.quã reprobat in d.cõſ.318.nu.4.Excuſandus etiã eſt Curt.iun.conſ. cxlvj.& ſeq.qui nõ immemor illius tex.(& cauillãdo)cõtra eum reſpondet,execratus(ut puto)nimium rigorẽ illius §. Sic etiam excuſandus eſt Iſernia in d.c.j.§.de feud. dato in vic.leg.cõmiſ.qui in ſimili q.Ioan.And.& antiquorum(quos non citat,ſicut nec ipſe ab alijs citatur)cõtrarium ſcribit,memor tamen.d.§. quem arguendo allegat, nec ei reſpondet: Math. autẽ Afflic.ibi reſpondebat contra literam,ut ſuprà.Vnde quilibet peritus ſatis cõperiet, quantus ſit rigor illius tex. quãtaque ſit huius articuli dif

¶ ficultas. Ego ingenuè fateor,(ſi cõtra I. C. loqui liceret) contra-

contrariũ in ſpecie illius §. æquius & uerius uideri. Cõſidero enim iuridica & vrgentiſſima eſſe ea,quæ ſuperius pro ratione dubitandi ad illum tex. adduximus. Aduerto etiã minorẽ ementem, ibi venditoris rem cõſequi pretio nõ ſoluto,hypothecamq; eiuſdem rei fuiſſe, non alterius, quam pupillus anteà haberet: & ſic nullum erat incõmodũ minoris ex obligatione rei, ſed potius uenditoris:obligatio etiã tendebat ad ſoluendum pretium, quod neceſſariò ſoluendum eſt,ſi minor vult rem obtinere:& conſequenter uidebatur obligatio in cauſam neceſſariam quæ nullo modo vitari poteſt:quo reſpectu ſolet à iure permitti alienatiò rei minoris,ut ſuperius deduximus: & ſic cõtra iuris principia uidetur ibi Vlpianus reſpõdere:approprobando emptionẽ,& irritando obligationẽ eiuſdem rei emptę. Minus enim durũ fuiſſet totã cõuentionẽ irritare, ſed dãdæ ſunt manus reſpõſo.I.C.Vlpiani, cuius rigorem notare uidetur I.C.Paulus ibi l.ſeq.in illis uerbis, *ſed hic illud mouere uidetur*, & ibi,*pignus ab initio inhæſit*: *quod aduertit* Neguzan.de pigno.d.iiii.par.princ.num.35. cui addes, quod Pau.uidetur etiã ſugillare ratio. trad. ab Vlpiano: eo quod in illa ſpecie nũquã fuiſſe uidetur dominiũ quæſitũ minori,ſine uinculo obligationis, quæ ab init. inhæſit. Sic cõtra d.§.(ultra iã adduct.)urget tex. eiuſdẽ Vlpiani, in lege iiii.§.pen.ver.ſed & ſi minor.ff.de manumiſ.ibi,*nã & ſi pupillus emat æquum eſt eum fidem implere, cum ſine damno eius hoc ſit futurum*.Quẽ tex.ibi utiliter inducũt Bar.& Albe.ſub §.ſi.plenius Benedict.Plumbi.in eadem l.§.pen. nu.4.notat etiam Bal.in l.una.q.x.nu.20. C.ſi ſeruus extero.Cõſtàt igitur ex æquitate & iuris rationibus,iudicioque Cumani magiſque authoritate.I.C.Pauli,in d.l.ii.ff. de reb. cor. ſummum eſſe rigorẽ deciſionis Vlpiani in d. §.fi.l.j.(de quo agimus)qui tex.ad patrẽ legitimũ adminiſtratorẽ trahi non poteſt rẽ:ut ſuperius probaui, in præceden.& colligitur ex inf.dicendis. Et inde inferendo eleganter ſignificat I.C.in d.l.ii.petendã eſſe in ea ſpecie,cõfirmationem obligationis à principe : quaſi dicat, tunc ſine dubio pincipem confirmaturum obligationem ; idque à I.C.dictum puto,quia ſentiebat iuſtè facturum princi-

pem

minos ſuos,iam facilius ſuſtinebitur, quod æquius & verius tradūt Iſer.vbi ſuprà in dict.c.j.de feu.dat. in vic.leg. com. vt minore uel eccleſia emente rem aliquam ualeat conditio uel pactū addictionis in diem,& legis commiſſoriæ:quibus emptio ipſa reſolui poteſt,& res à minore vel eccleſia auferri:licet aliqui malè cōtradixerint: & ſententiā Iſerniæ,eo nō relato ſatis probat Plumbi.in dict.l.iiii. §.pen.nu.4.ff.de manumiſ.Nec admittenda eſſet iniqua reſtrictio ad hæc pacta in ueditionibus approbata,ut conſtat ex titulis.ff.de in diem addic.& de leg.commiſ.minor enim & eccleſia tunc iure cōmuni utuntur,nec ex illis pactis circumſcribuntur, ideoque perſonæ in alijs priuilegiatæ ſub regula illorum iurium compræhendūtur: iuxta notanter tradita à Dec.conſ.v.idque ſatis probatur ex c. verum, de condit. appoſ. & in terminis ex l. ſi in emptione xxxvj.ff.de minor.vbi tunc ex cauſa læſionis minori conceditur reſtitutio,& conſequenter præſupponitur ualere cōtractum,ut docet Imperator in l.ii.& l.ſi quidem.C.de præd.min.quod latius uide inf.illatione xiii.ad finē,verſ. idē autem,& verſ.iam igitur.Infertur vj.ex uera declaratione & reſtrictione.d.§.iam eius deciſionē nō obſtare veræ traditioni An.Iaco.Pau.I.in d.l.fin aūt. & l.cōtra iuris. §.ſi filius ff.de pac.quos ſuprà retuli: ut ſcilicet tutor, uel curator minoris, adminiſtratorq; eccleſiæ:poſſint illis emere cū ſimilibus pactis & cōdictionibus:quicquid reſpōdendo inuoluat Gozad.cōſ.xv.ad finē ver.ad quartū.Infertur vii.deciſionē illius.§.iam nō obſtaturā ei, quod tradit Tiraq.in lib.de iure marit.gl.viii.n.204.dicens ſe cōſoluiſſe,quod cū mulier ante matrimoniū emiſſet rem aliquā cū pacto reuendendi, poſſit poſtea, contractis nuptijs, ex vi pacti rē reſtituere, nō expectato cōſenſu mariti, ſine quo ex lege, ſtatuto, uel cōſuetudine facultatem contrahendi non habeat. Quod apte confirmatur (ut ipſe inquit) ex multis,quæ ibi tradit:cōfirmatur etiā ex ijs, quæ hic adduximus nu.15.& nu.24.Infertur viii.à maiori,quod hodie apud Luſitanos, quamuis maritus immobilia alienare nequeat ſine cōſenſu uxoris.l.reg.lib.iiii.tit.vj.poterit tamen libere retradere ei,à quo ante matrimoniū emerat

cum

cum pacto reuendendi, cum ea alienatio non voluntaria, ſed neceſſaria ſit originemque habeat à tempore ante matrimonium. Infertur ix. non obſtante deciſione d. §. ſuſtineri poſſit opinio Dec. in l. ſi tibi pecuniam. nu. 5. ff. ſi cert. pet. amplìantis eleganter tex. ibi, limitantisq; tex. præcedẽtis parag. ſi pupillus. l. nõ omnis, eo. ti. tradentisq; ut minor ex cauſa mutui transferat dominiũ pecuniæ ſibi donatæ eo pacto, ut eã mutuò daret. Multa enim iuuant opinionem Dec. cui obſtare uideretur tex. in d. §. ſi. de quo agimus, cuius immemor fuit Dec. eiuſdẽ tamẽ memor ibi Alc. n. 21. opinionẽ deciſ. ex illo tex. improbat: nec ſine colore ſi literã reſpicias cui tamen reſponderi poteſt ex ſuprà dictis quod nullo modo extra ſuos terminos trahi debet. & pro Dec. eleganter inducas deciſionẽ, & ratio. tex. d. l. iii. §. antepe. ver. nã & ſi pup. ff. de manumiſ. Infertur x. ex declarat. & reſtric. illius §. nõ obſtare eius deciſionem ei, quod in facto reſpondit Soci. conſi. xlviii. col. j. & ii. li. j. quẽ ſequitur Dec. in l. ſi tibi pecuniam n. 5. ad fi. & in l. nu. 5. C. de pact. ubi tradunt, quod mulier ex ſtatuto prohibita alienare, uel dare marito ultra certã quantitatẽ: poterit liberè id facere de ijs quæ ſibi donãtur eo pacto, ut vide illis liberè diſponat: quod tamẽ ita indiſtinctè ſcriptũ, nõ eſt uerum: debetq; intelligi, ut reſoluo in Auth. excipitur inf. ti. ſeq. interim tamen ex ſuprà dictis tollitur obiectio, quæ ex d. §. fieri poſſet contra Soci. & Dec. uideretur enim ex uerbis illius text. quod cũ ſemel res peruenit ad perſonam alienare prohibitam, nõ ualeret pactio adiecta in contrariũ: ſed (ut dixi) deciſio illius §. non eſt trahenda extra ſuos terminos, habetq; diuerſam rationẽ: vt conſtat ex ſuprà deductis. Infertur ij. ex vera declaratione d. §. eius deciſionẽ nõ obſtare doctrinæ gl. receptæ, in l. ſeruus, C. de pact. & traditioni gl. etiam receptæ, in leg. ij. in fine. C. de inut. ſtipul. ſic non obſtabit gl. in l. Titio centum, §. ii. gl. vlt. ibi, *tempore manumiſſionis*: ff. de condit. & demonſt, in quibus locis & multis ſimilibus, nemo videtur meminiſſe illius duri, §. nec Boeri. in ſimili. deciſ. clxxxii. n. 34. & ſeq. Infertur xii. non eſſe verũ, quod ex rigore illius §. ſcribunt quàmplures viri doctiſſ. in locis inf. proximè citandis, tra-

hentes

hentes deciſioné illius §. ad alia pacta reſolutiua uel cõditionalia;in cõuentionibus minorum uel eccleſiæ: quod eſſet contra P.V.& cõtra iuris rationes,ut ſuprà.Hæc inferuntur ex reſtrictione Cumani ad d.§. probata ultra eũ ex multis iuribus rationibus:nunc autem ſubijciam alias illationes,ex rigore, expreſſaque deciſione illius.§.Infertur igitur.xiii.ex deciſione rigoreque illius, §.ibi eſſe caſum notabilem , in quo unica conuentio ſcinditur,& pro parte approbatur, pro parte irritatur:ad limitationẽ d.l. Caius.ff.de manum. cum ibi notatis à Plumbino,& Boerii.ad eum:ad limitationem etiam tex. in d. l.cum quæritur.xvii.ibi.*aut in totum*,ff.de admini.tuto.utque ita limitentur,quæ ſæpe tradunt ſcribẽ. quòd actus in totum debet acceptari uel omitti: ut latè Iaſon.in d.l.contra iuris. §.ſi filius , ex num.10.& ſeq.ff.de pactis.Infertur xiiii.notabilis limitatio ad regulam & rationem d.l.fundi partẽ. ff.de contrahen.empt.dum probat quòd talia pacta cenſetur pars pretij in uenditione : de quo copioſè agit Tiraq. d.libro de retrac.conuen. in præfa. ex nume.20. cum ſeq. tex.notab.in l.quintà.§.melior.ff.de in diem adiect.Bart. Iaſ. Ripa. in l.prima.§. ſi hæres.ff.ad Trebel. ſcrib.in l.ii. C.de reſcind. vend. Infertur.xv.ex deciſione.d. §. nouum exemplum. ad doctrinam, quam Bar.& alij colligunt ex tex.in l.Iul.§.ſi quis colludente.de acti.emp. ut ſuccurratur tunc ei,qui cũ minore contraxit:ut agere poſſit,an minor uelit ſtare contractui:idq; iuſtius fieri tũc poteri,quã in ſpecie.d.§.ſi quis colludente:cum hic non ſit minor circunuẽtus, & ita magis militat ratio eorum quæ Doct.tradunt.de quibus ſuprà dixi num.63. Infertur xvi.ex deciſione illius.§. limitatio ad id quod ſcriben. in uarijs locis notant, dicentes non cenſeri damnũ,amittere id quod erat acquiſitum,ſi reuertatur ad eum, à quo proceſſit: gl. & Doc. in l.eam quæ lviii. ad finem,ff. de dona.inter vir. & uxo.gl.Bar.& alij in l.ſi ita.xix.ff de uerb.obl. ubi melius Ferret.latè Tiraq. in l.ſi unquam uerb.donatione ex nu.156.notat Hiſpanus à Couas Ruu.li.de ſponſ.ii.par.c. iii.§.iii.nu.viii.Vides autẽ in d.§.(de quo agimus)rem ad minorem uenire à manu uenditoris, non tamen ei obligari,

plex licentia priori feudatario conceſſa. Faciunt,quæ nõ tat Bart.in l.j.nu.5.ff.ad l.Iuli.maieſta. ſed tunc putarem attendendum cuius fauore concedatur ea licentia,an feu datarij vendentis, an ementis: vt priori caſu extendatur conceſſio ad pactum reemendi quam alienationem vidi-
53 mus inter virum nobil. & comitem illuſtriſſimum. Infertur xix.vtilius & aptiùs, ad quæſtionem antiquorum, quæ frequentiſſima eſt,an in venditione facta minori vel eccleſiæ,ualeat pactum reuendendi,ſeu reemendi.In qua Fran.Accurſ.tenuit tale pactũ eccleſia vel minore emente pro non ſcripto haberi, venditionemq; puram cenſeri: & ita Ioan.And. ad Spec.tit. de pact.in prin.(vt ſuprà retuli)Et Alber.dicens ita deciſum fuiſſe, in l.ſi ad reſoluendam.C. de præd. mino. & Fabian. de empt.& vend.vii.q. princ.nu.1.citans ſolum Ioan.Andr. eiuſq; opinionẽ probãs,ex d.§.de quo agimus, & ex eodem opinionem probauit Pau.Caſtr.conſil.cxii.ad fi.lib.j.refert Tiraq.in lib. de retrac. conuent.in fine,nu.10. idemque Tiraq.retulerat in lib. de iure marit.fol.250. ſecundum antiquã æditionẽ.Nam poſt.xxx.plus minus annos,eundẽ librum reformauit, & in nouo hanc.q.tantum tangit gl.viii.nu.90. remittens ſe ad lib. de retrac.& in d.li.de iure marit.vbi ſuprà dicebat Tiraq.nõ uidere, quid reſponderi poſſit ad tex.in d.§.poſteà autem in d.li.de retra.nu.13. idem repetit,ſubdẽs tandẽ ſibi perſuaſum,eſſe mẽdum in litera.d.§. quod ſuprà cõfutaui: & eandẽ partem ex d.§.ſecurè probat Gozad.conſil.xv.& ſeq. Vides igitur in hac quotidiana.q.authoritatem Franc.Accur.Ioan.Andr.Alber. Pau. Caſt.Fab.Gozad.vt pactum de retrouendẽdo non ualeat, qñ minor vel eccleſia emit. Vides etiam confeſſionẽ Tiraq.dicentis,non poſſe reſponderi ad tex.d.§. deinde ipſe Tiraq.d.loco de retrac.nu.11.ad corroborandam eam opinionem, aptè adducebat ſententiam Innocen. in c.verum.de foro competen. quam aliqui ſequuntur, ut per eũ ibi:cui adde Pau.Caſ.in Authe.multò magis.C.de ſacroſ. eccleſ.vbi extensè refert Innocen. & in fine citat Ioann. Andr.ad Specu. ubi ſuprà. Notabis tamen quòd Tiraq.d. numero 10.non bene citat in hac.q. Lodou. Gozad. in

duobus

duobus locis. Magis enim contrarium dicit eius,ad quód cum citat,ut ſtatim uidebis. Idem auté Tiraq. vir doctus & mirè diligens in eodem loco,nu.2.in fine,refert Iacob. Butri.contrarium uolentem,imo quòd tale pactum de re trouendendo valeat,& obſeruari debeat,eccleſia vel minore emente:ad idemque refert Pau.qui conſulendo(ſibi contrarius)hoc aſſeruit, conſi.cccxviii.col.vlt.lib.j. Bene etiam ad hanc partem citat Bal.conſi.ccccxv.lib.ii.aliqua etiam notanter adducit in confirmationem huius ſententiæ: cui addè pro hac ſtare apertè Gozad.ſibi contrarium,in repe.l.ii.nu.cxliiii.C.de pact.inter empt.& vend. vbi malè allegat Ioan.An.qui contradixit, vt ſuprà.Hanc partem etiam apertè quaſi ſine dubio ſequitur Neguz.de pigno.iiii.parte princi.num.37. immemor eorum,qui cõtradixere: hanc partem etiam magis uidentur probare, licet generalibus verbis, Ang.& Iacobi.in l.fin autem.ff. de pact. & ſpecificè Pau.nu.4.& Iaſ.nu.11.in d.§.ſi filius. l.contra iuris, eo.ti.quamuis videantur tandem remittere ad Ioan.And.contradicentem; ideoque Gozad.in d. conſi.contendit,Paul.& Iaſo.in d.§. adduci magis debere pro contraria parte,in quo cum Gozad.digladiatur Curt. Iun.conſil.cxlvi.conſil.ſeq. Ambo enim in hac.q.conſulti contraria reſponderunt, & vterque conatur in ſuam partem adducere Pau. & Iaſ.in d.loco. Addo etiam pro hac parte apertè Boer. deciſ.clxxxii.nu.35. ubi ita intelligit, citatque Pau.& Iaſ.in dicto §.ſi filius, vt etiam facit Neguzantius, dicto loco, & ſic contra allegationem Gozad. in dicto conſilio. Vt autem priùs liqueat de numero aduertas hanc partem magis placere Tiraq.in d.loco.num. 3.cum ob id putet corruptam eſſe literam d.§. Similiter hanc partem uidentur magis probare Docto. dum communiter reprehendunt opinionem Innocen.in d.c.verum: concludentes, ualere pactum expreſſum reſolutiuũ contractus contra eccleſiam, vel minorem tali pacto ementem,vel ex cauſa donationis recipientem: vt copioſè refert Tiraq.in d.loco.nume.14.& vltra eum Anchar.conſi. ccxvii.nume.2.Iſſer. & Afflict.nume.10.in d.c.j.de feud. dat.in vi.leg.commiſſo.& ſecurè Soci.conſi.xlviii.num.5. lib.

lib.j. & Hiſpan. à Couas Ruu.lib.j.reſolut.c.xiiii.num.6. verſic. qui omnes: & colligitur ex Præpoſ. in c. verum de cōdit.appoſ.ex qua relatione vides Doct.variare, ſed hāc receptiorem opinionem videri,contra quàm forſan putauerit ipſe Tiraq. hoc ex profeſſo tractans. Cur.autem Iun. d.conſi.cxlvii.nu. 1. & conſ.præced.timens opinionem Io. And. & deciſionē d.§.fi.l.j.ff.de reb.eor.(de quo agimus) excogitauit in minore emente,nouam differentiam:diſtinguendo,an minor emat, an eius tutor vel curator.In priori caſu intelligit procedere text. in d.§.fi. & ſimiliter opinionem Io.And.vt tunc nec obligatio,nec pactū valeat.In ſecūdo aūt quādo tutor vel curator nomine minoris emit, intelligit contrariā opinionē,vt ſcilicet obligatio & pactū teneat. Quam diſtinctionem probat etiam ſuccinctè Cagnol.in l.ij.num.57.C.de pact.inter empt. Sed eam differentiam futilē cenſet Tiraq.ind.loco, nu.10.& priùs Gozad.d.conſ.xv.ad finem,quem in hoc malè cum Curt.iungebat Tiraq. Antequàm verò aperiam,quid veriùs putem in hoc articulo, non dubito rectè Tiraq.& Gozad.improbaſſe differentiam illam Curtij & Cagnol.nec eam ſtare poſſe ad text. in d.§. de quo agimus: cū enim loquitur de minore emente,intelligitur per ſe,vel per curatorē: quia eadem ratio eſt, & vtroq; caſu pariter militat prohibitio legis,quàm I.C.ibi reſpexit: & ita ſentiunt communiter Doctor. ſi eos attentè legas,maximè dum æquiparant minorem & eccleſiam,iuxta c.j.de in integ.reſtit.licet quoad alia facilius præſumatur fraus, & læſio minoris per ſe contrahētis,quàm per curatorem,Angel.& Cuma.l.apud Iulianum, §. contractum, ff.quib. ex cau.in poſſ.ea tradit Card. Pariſ.conſ.xcviii.nu.2.& conſ.ſeq.lib.j. Iam igitur reiecta diſtinctione & differentia Curt.& Cagno.omiſſaque ſcribentium varietate,æquiorem,veriorem q; cenſeo ſecundam opinionem,cōtra Io.And.& Alber. vt ſi minor, vel eccleſia emat cū pacto reuendendi, quia venditor aliter alienare noluit, pactum valeat, omninoq; ſeruari debeat:quia cōtrarium eſſet longè iniquum, & reipub. pernicioſum: auferret enim res ſuas hominibus contra fidem conuentionis,quod dici nō debet,iuxta l.j.§.ſi conueniat,

ff.de poſ.& cõtra doctrinā tex.in l.in commodato. xvij. §. ſicut.ff.cõmod.ibi,*non decipi beneficio oportet:* Probatur ét, quia pacta reſolutiua contractus licita cenſentur,& indiſtinctè à iure approbantur,vt deduximus ſuprà in v.illatione.Sed vrgentius probatur hæc ſnīa,& iudicio meo euidēter: quia videmus ſummos Pontifices in ſacris canonibus admittere talia pacta reſolutiua contractus, & in ſpecie pactum reuendendi,ſi non habet labē vſurę c.ad noſtram, de empt.& vend.c.illo vos.de pign. & vtrobiq; ſcrib. & in c.conquæſtus,de vſur.notat Chaſ. deci.j.de vſur. & alibi ſæpe ſcrib.Ergo approbatio iuris canonici non poteſt non compræhendere eccleſiam, perſonaſq; eccleſiaſticas, & eadem ratione minorem,ſimilemve perſonam priuilegiatam:quod mihi probatur ex doctrina I.C.in l.verum, xii. §.ſciendum.ff.de minor.ibi, *cauſa cognita ſi capti eſſe probentur*& ibi,*ſobriè rem ſuam adminiſtrans:*& ibi, *nec enim euentus,ſed inconſulta facilitas:*& inferius. *Nec enim captus eſt emēdo rem neceſſariam,licet maritalem.*Facit etiam doctrina tex. in l.quod ſi minor.§.non ſemper,eod. tit. ibi, *niſi manifeſta circunſcriptio ſit.*Facit l.j.C.ſi aduerſ.dona. Nec talem reſtrictionē patitur deciſio,ratioq; l.ij.C.de pac. inter emp. quæ ratio magis militat in eccleſia emente,quæ nulli laqueū iniicere vult,nec in actibus ſuis fraudē admittere c. per tuas,ubi gl.& Doc.de don. Probabitur ét hæc ſnīa ex traditis in ſequenti illatione, in qua rñdebimus d. §. quo
54 contra dicentes fundant ſuam opinionē.Infertur.xx.vtiliter ad intellectum tex.in l.ſi ad reſoluēdam.C.de præd. minor.cuius uerba hæc ſunt: *ſi ad reſoluendam donationem, quam in emancipatum te pater contulerat,min.xxv.ann.cautionem ei emiſiſti: cum huiuſmodi ſcriptura contra ſenatuſc.data ſit, non oberit iuri tuo.* Nāq; ex deciſione illius l. inquit Alb.ibi fundari opinionē Fran.Accur. quam proximè improbauimus:& eandem l.pro ea opinione adducit Tiraq.in d.li.de iur.mari.fol.250.ſecundum antiquam æditionem, idem aūt Tiraq.d.lib.de retract.conuenti.in fi.nume. 12. inclinans in contrariam partem, reſpondet ad eam. l. cum expoſitione gl.ibi,in uerb.emiſiſti: uidelicet quod ibi reſolutio donationis fiebat ex interuallo: quā expoſitionē pro-

bat etiam Cuma.in d.§.fi.l.j.ff.de reb. eorum, numero 1. Paul.conſi.cccxviij.col.fi.lib.j.& apertè Saly. in d.le.ſi ad reſoluendam;& ſic expoſitio glo.recepta uidetur,ſecundũ quam ceſſat argumentatio Albe.Io.And.& aliorum,quia quæſtio de qua agimus,procedit,quando pactum reſolutiuum contractus uel donationis ponitur à principio: nec ¶ eſt diuinatoria expoſitio gl.quia ſi attẽdas ad uerba illius l.apertè uidebis,donationem fuiſſe perfectam ac proindè minor non poterat amplius rem diſtrahere,nec ea tranſlatio poterat dici incontinenti fieri,ſed ex interuallo: ut in ſimili notabiliter tradit Neguz.de pign.iiij.part.num.35. uerſ.nihilominus, cũ ſeq. Suadetur hoc ex uerbis d.l.ibi, *contulerat*: ſignificat enim perfectã donationem : ſuadetur etiam ex uerbo *emiſiſti*: nec enim poterat mitti cautio re- ¶ ſolutiua donationis,niſi ex interuallo. Nec uidetur lex illa,rectè à Docto.adduci in propoſito ad pactũ in conuentione appoſitum,à principio,uel ex interuallo:ibi enim(ſi benè aduertas)non agitur de pacto uel conditione,ſed de reuocatione ſimplici & pura,eius quod actum erat:atque ideò ſicut donans non poterat reuocare,quod dederat,iuxta legẽ perfecta.C.de don.quæ ſub mo.diſt. ca. uerum,de cõditione appo.ita donatarius minor.uel eccleſia,quibus iura interdicunt facultatẽ alienandi,non potuit refutare donatum l.magis puto.§.fundum ff.de rebus eorum. allegatur aũt ſæpiſſimè d.leg.ad illud uulgare, quod ſolennitas requiſita in contractu, debet interuenire in diſtractu: ¶ de quo plenè Tiraq.d.lib.de iure mar.gl.v.ex nu.12.In eadem l.cauendum eſt à gl.j.dum exponit,*tradendo*, uidetur enim exigere traditionem,ut ſit locus deciſioni illius leg. Sed contrarium dicendum eſt,ut ſufficiat donationem factam eſſe,ex qua competeret actio ad rem donatam:ſicut enim in rebus minorum prohibetur alienatio poſt dominium quæſitum,ita quando actio competit ad rem immobilem:ſecundum gl.receptam,in l.j.C.ſi aduer.tranſ.& dixi latiſſimè ſuprà in Rub.in xij. cõcluſione. Et ibi traditis adde Beroum.in cap.nulli nu.73.de re.eccleſ.non alie.notat in ſimili Alexan.conſi.xxvij.lib.iij. quem ſequitur Tiraq.de retract.conuention.in fine, numero 108. Infertur

xxj.ex proximè deductis, quod ſi à principio cum ſit donatio minori uel eccleſiæ,adiiciatur pactum:modus, uel cōditio:etiam ad reſolutionem donationis,vt res reuertatur ad donantem,uel ad alium, abſq; dubio ſeruabitur quod conuentum erit:quicquid ex Innoc. dubitaſſe uideatur Pau. Caſt.in Authē.multo magis.C.de ſacroſ.eccleſ.hoc enim receptius eſt,per tex.in d.c.verū,de cond.appoſ.c.pontifices.xij.q.iij.notant Doc.in variis locis,ut tradit Tiraq.de retrac.conuen.in fi.nu. 14. Hiſpanus à Couas Ruu. d.li.j. reſol.c.xiiij.n.6. Anch.& Soci.in locis ſuprà citatis.Quod etiam in minore,cui res donatur eo pacto uel onere,probat tex.in l.cauſam.xx.ff.de manumiſ.l.ſi rogatus ff.de manu.vin.quibus iuribus & authoritatibus probatur differētia & limitatio quam tentabat Cuma.in d.§. fi. diſtinguēs inter cauſam lucratiuam & oneroſam: ſed non ideò putes ſimilia pacta in uenditione vel emptione minoris non eſſe ſeruanda: eſſet enim contra ueriorem & receptiorem ſententiam,vt ſuprà:planiùs autem ſeruantur in donatione in qua minor uel eccleſia agit tantum de lucro. Dictis autem in hac illatione & præce.negare non poſſum, non parum obſtare tex.in d.§.fi. ſæpe ſæpiuſq; adducto: vtque facilius admittatur quælibet reſponſio, aduertat lector, non hic defendere principaliter duo vtiliſſima huius illationis & præcedentis,non ſolum uera, ſed magis communia. Igitur quoad caſum donationis ſatisfacit reſponſio Cuma.quod tex.ibi loquitur de vēditione & cā oneroſa, vt extendi non debeat ad donationem, cauſamq; lucratiuā, quod proximè vltra cum iuribus & authoritatibus probauimus:idq; ſuadet ratio,cum minor ſemper agat de lucro in donatione,non ita in emptione.Facit l.ad res donatas. ff.de ædilit.edic.l.diuus Pius.ff. de reg. iur. Magis obſtat durus ille.§.veriori receptioriq; opinioni in pacto reuendendi,quam defendimus in præceden.illatione: ratio .n. d.§.ibi, *Nam vbi dominium:* omnino congruere uidetur emptioni minoris cum pacto reuendendi.Nec ſubtineri poteſt reſponſio Matthæ. Afflic. & Neguzan. & aliorum dicentium,quod in eo textu pactum erat ex interuallo. Eſt enim aperte contra literam,vt ſuprà deduxi. Vnde confugiendum

¶ fugiendum uidetur ad ea, quæ cum Cuman.ſuperiùs probauimus de ſummo rigore illius tex.nullo modo trahendi extra caſum ſuum,nec ab eius ratione arguendum eſſe:tum quia in contrarium ſunt plures iuris rationes:tum quia in ſpecie eandem rationem.d.§. impugnat lex. C. in lege ſequenti & alibi idem Vlpianus ſecum quodam modo pugnans, vt ſuo loco ſupra oſtendimus. Poſſet etiam aliquo colore conſiderari ratio differentiæ inter obligationem,(de qua agit ille paragraphus) & pactum reuendendi,(de quo eſt quęſtio noſtra.) Ibi enim hypotheca rei emptæ præſupponit rem ſtare penes emptorem: ideoque ſi is minor eſt,exigit ibi text. ſolennitatem in alienationibus neceſſariam. At pactum reuendendi ab initio afficit emptionem indicans rem firmiter non extituram penes emptorem:vt etiam minor emens non habeat poſteà, de quo conqueratur,nec cur recuſet reſtitutionem rei,ſecundum legem conuentionis,argu.tex.notab.in d. cap.pontifices,& in lege vtique xvj.§.j. ff. de rei Vendicatione ibi, *licèt ei perierit*: & leg.arboribus:xij.§.nauis.ff.de vſufruct. ibi, *etenim ad hoc paratur*: & tandem quæcunque euaſio à
55 rigore d.§.admittenda eſt. Inferebat ex d.§.(& ſic xxij.) Bald. in l. final. C. commod. numero 2. quod res vendita non cenſetur obligata venditori pro pretio ſoluendo: vt ita limitetur tex.in l.Iulianus.§.offerri ff.de action. empt. ibi,*quaſi pignus retinere poteſt*.Loquitur enim text. de iure retinendi tantum,antequam tradatur à venditore,non ad effectum agendi poſtquàm traditur.Ex quo vtiliter infert Bald.in d.l.fin.quod venditor(apparentibus alijs creditoribus)non poterit præferri:quia hypothecam non habet, nec priuilegium in re ipſa uendita & tradita.Quòd extollit idem Bald.in l.eum cui.C.de act.& oblig. Alex. in l. ſi cum dotem §.fin.col.fi.ff.ſolu.matr.Neguz. de pignor.iiij. parte princ.nume.35.Rip.in lege ſi uentri. §. in bonis.nu. 6.ff. de priuil. cred.de quo tamen reddenda eſt reſolutio Paul.in l.procuratoris §.ſi plures.ff.de tributo. actio. Iaſ. in l.creditor.j.ff.ſi cer.pet.Sed optarem ut Alex.& Neguzan.nobis explicarēt,qualiter Bal.colligit ex illo tex.hoc
¶ quod modo retulimus. Ego autem puto Bal.pro ingenio

& eruditione, id collegiſſe ex d. §.iuncta l. ſequen.in qua habetur,quod ſi minor emat à fiſco, tunc valeat obligatio rei emptæ, eo quod ſecundum gl.Bar.Bald.& omnes ibi, bona minoris tunc obligantur à lege,ſicut aliorũ,qui cum fiſco contrahunt:(de quo agemus forſan in authen.ſeq.ne locus hic plus ſatis oneretur) quo præſuppoſito patet inductio d.§.Si enim res vendita de iure cenſeretur obligata venditori pro pretio, non diceret text. ibi nullam eſſe obligationẽ,ſed magis eam planè validam aſſereret,quia conuentio eſſet iuri conformis: quæ inductio neceſſaria eſt, & ex ea cum Bal.eleganter declaratur text.in d.§.offerri.in verbis ſuprà citatis,vbi gl.verbo,*retinere*: idẽ ſentire videtur,& vltra Alex.& Neguz. ita ad d.§.offerri.notant Bar. & Alber. in l.creditoris, §.dominus,ff.de furtis: de quo text.alibi plura ſcribimus:hęc ad d.§.prolixius tractata,doctis fortaſſe non diſplicebunt, cõtinent enim multa vtilia, nec vulgaria.
56 Tractatu dignum eſt,an text.hic prohibens alienationem & donationem, procedat in patre, filioque nobilibus: videmus enim procuratorem vel adminiſtratorem,quantumcunque liberam poteſtatẽ habentem,non poſſe donare ex bonis ſibi commiſſis.l.contra iuris.xxix.§.fin.ff.de pact.l.creditor.lx.§.Lucius, ff.mand. quẽ extollit Bal.in.l.j.ff.de milit.teſta. l.ſi quis vxori.liii. §.ſi ſeruus meus,ff.de furt.melius probatur in l.filiusfam. vij. in princip.ff.de donat.quæ nihil aliud dicit.Et in procuratore reipub.ne donare poſſit,eſt bonus text. in l.iii.§. planè, ff.quod vi aut clam: quem notat Bald.in c.ex literis,num.2.de probat.facit text.in l.j.verſic. denique, ff.de offic.procur. Cæſ.vbi vltra alios nouiſſimè eleganter ſcribit egregius Doctor Hiſpanus,Ioannes Oroſcius:quæ iure manifeſtè loquuntur in habente mandatum etiam cum libera, tam à lege, quàm ab homine. Et ſic quoad donadũ non eſt differẽtia inter habentem poteſtatẽ à lege, vel ab homine: vtrique enim facultas donandi pariter negatur. Vnde cauendũ eſt à Pala.ſeu Ioan.Lup.in rep.Rub.§.lxvj. num.29.qui contra iura illa,& receptas ſententias,in donatione diſtinguebat mãdatum legis à mandato hominis, malè citãs Bal. qui verius contradicit,in d.l.j.§.j.ff.de offic.

ſic.proc.Cæſ.ubi gl.& Bart. ita ueriùs ſentiunt in caſu do nationis, licèt aliqualiter diſtinguant in alio genere alienationis: ut per Iaſ.& nouiores ibi: & ita apertè Paul.in d.l.filiusfam.Bart.& Pau.in l.procurator cui generaliter, ff.de procur. ſcrib.in l.præſes, C.de tranſact. & alibi ſæpe
57 Docto. ut per Iaſ.in d.l.contra iuris, §.ſi filius,ex nu.2.In patre autem,filioq; nobilibus(ut dixi)uideretur permittendum,ut ſaltē cum moderamine pater legitimus admī niſtrat.donare poſſit.Sic enim d.l.filius, ff.de donat.verſ. nonnunquam,ex cauſa nobilitatis id permittere uidetur, *filium ſenatoris vel alterius dignitatis*.& ibi notāt ſcriben.ad limitationem prædictorum iurium:notat etiam glo.in d. l.cōtra iuris.§.ſi.uerb.nō habere: pro quo etiam adducitur melior tex. in l.cum plures.xiiii.§.fin.ff.de admi.tut. ibi,*pro facultate patrimonij,pro dignitate nataliū conſtituet alimenta ſeruis,libertisque nonnunquam & exteris, ſi hoc pupillo expediat præſtabit: ſolennia munera parentibus,cognatisq́; mittet*.Quod loco I.C.tutori aliqualiter donare permittit ob nobilitatem pupilli,quod ex Innoc.extollit Roma.immemor illius tex. in d.l.filius.nu.3.& ibidem Cuma.n.7.nec meminit nouiſsimus doct.& dilig.Riminal.in §.j.nu.111. Inſt.quib.alien.lic.Sed eū tex.ad hoc cōmendauit Barba. in c.j.de donat. & cū eo Pala.in d.Rub.§.ix.n.5.Alex.in l. pact.curat.nu.3.C.de pact.& ibi Iaſ.& nouiores,Iaſ.in d. §.filiusf.l.cōtra iuris.n.7.Curt.in l.præſes.n.10.C.de trāſact.& alibi ſæpè ſcrib.ut per Tiraq. de nobil.c.xxxvii.ex nu.35.& Fely.conſi.xvi.nu.18. Ego autem puto ſcriben. in locis proximè citatis incautè talem poteſtatē donandi permittere procuratori, uel adminiſtratori,uel tutori,reſpecto ſolius nobilitatis eius negotia gerit, bonave admī niſtrat.Priora enim iura indiſtinctè loquūtur,nec eſſet ęquum, eam prerogatiuam concedere gerentibus negotia nobilium.Poſſet enim fraus fieri, cui obuiandum eſt:idq́; magis probo ex.dic.§.fin.l.cum plures,quem ſcriben.malè citāt,ubi ſuprà:& Aret.conſi.xxiiii.col.fi.nu.13.& ſeq. Iaſ.in l.ſi ſortè.§.libertus,col.iiii.ff. de cond.inde.Loquit̄ enim tex.ibi tantum in expenſis neceſſarijs, ibi, *mercedes præceptoribus*: & ibi,*alimenta ſeruis*: ſic etiā procedit quod

ibi ſubdit I. C. circa munera ſolennia, ut ſtatim explica-
¶ bo. Nec obſtat, ſi replicetur ex eodem text. ibi, *& exteris:* qui caſus non continet neceſſitatem. Reſpõdeo enim, & retorqueo literam: quia I.C. id ſimp. non permittit, ſed quando ita ſuaſerit maior vtilitas minoris, ut patet ex litera ibi, *ſi hoc pupillo expediat:* probatur magis ex eodẽ tex. vbi etiã ſtante dignitate natalium, ſubdit inferius, non licere tutori dotẽ prẹſtare ſorori pupilli ex alio patre, & ratione aſſignat, quæ noſtrã conſideratione contra ſcriben. probat ibi, *nam & ſi honeſtè ex liberalitate tamen fit:* Nec obſtat tex. in d.l. filiusfam. ver. nonnunquàm: loquitur enim tantum in mandat patris de filio cõfidentis adiecta libera poteſtate poſt alia uerba pleniſſima: nec ea lex donationẽ indiſtinctè permittit, ſed ex cauſa: nec text. ille exorbitans, rectè ad diuerſos terminos extenditur à Bal. & alijs, quos citat Tiraq. d. c. xxxvii. n. 35. de nobilit. cũ ibi mandatum expreſſum verbiſq; pleniſſimis, & qualitas filij copulatiuè concurrant, nõ ita in alijs caſibus. Nec omitto aliud notatu dignũ circa intellectũ tex. in d. §. fi. l. cùm plures. ff. de admini. tuto. ibi, *ſolennia munera:* circa quæ uerba uideo Doct. latenter uariare. Albe. enim ibi exponit ſolẽnia, pro conſuetis à patre pupilli præſtari, & ita gl. in §. fi. l. ibi ſeq. verb. nuptiale. Bar. autẽ in d. §. fi. ſimpliciter intelligit ſolennia munera, pro ſolitis præſtari, nec addit à patre minoris: & nõ citato. Bart. ita intelligit Zaſ. in l. ii. uerſi. deinde ex his: verbũ, ſolennie. ff. de orig. iur. cui accedit Spiege. in lexic. iur. & ultra eos Bal. in l. ii. nu. 2. C. de iure dot. Pala. in Rub. §. vj. nu. 3. & §. xlv. num. 10. Ado in alio propoſito circa uerbum, ſolennia, authoritatem Connani, li. viii. c. xj. pag. ccccccxlv. eleganter tractantis ſenſum Vlpiani in l. ſi ſtipulata. xxxiii. vel. xxxiiii. ff. de donat. inter vir. & vxo. ubi tamen in libris cõibus & emendatioribus uerbum, ſo-
¶ lenne, diuerſam ſignificationẽ habet. Mihi autẽ placet interpretatio Barto. à nouioribus non citati, & conſequenter Zaſ. licet contradicat minus bene Aldrobrandi. in §. ad certum. Inſti. qui teſtamen. tuto. ad finem, ubi cõtra fidem omnium codicum iungit nomẽ, ſolennia, verbo præſtabit: & nomen, munera, verbo mittet: cum uerbum præ-

ſtabit,referatur ad præcedentia,utrunque autem nomen, ſolennia munera,refertur ad verbũ,mittet,quod ſequitur: & Aldroban.interpretatio deterior eſſet pupillus, & minoribus:quia nomen, munera, per ſe latius patet, quàm iunctum uerbo ſolennia,ut conſtat ad ſenſum:& ſic reſoluendo intelligo, tex. in illis uerbis permittere tutori, ut mittat conſueta munera parentibus,coniunctiſque pupilli: quod iuuatur ultra omnes ex uigore conſuetudinis id certis tẽporibus admittentis: unde ſolennia appellantur, quæ certa cõſuetudo alibi minores aſtringit.l.ſi fine. xxxiii.& ibi Barto.ff.admin.tuto.notat in ſimili gl.in d.l.iii. §. planè. verb. municipales. ff. quod ui aut clam. Iuuatur etiã,quia tunc cõſuetudo ipſa reciproca eſt, ut ita mittantur munera minori,ſicut tutor pro eo mittit: facit tex.celebris in l.de fideicommiſſo.vbi Alex. C.de tranſact. tunc etiam militat ratio pudoris, qui uiolaretur eundo cõtra talẽ cõſuetudinẽ, argu.l.Quintus.xlviii.ff.mand.ibi, *propter ſuam exiſtimationem* & ibi:*pudori ſuo;*& tex.in l.in eadẽ cauſa.x.ibi,*ſine dedecore;* ff. ex quibus cauſ. maio.tex. in l. pecuniæ.viii.ff.de alim.& cib.leg.ibi, *verecundiam quoque*: & ibi notat Bar.Bal. etiã in c.ſciſcitatus nu .4. de reſcrip. Iaſ.in l.ad egregias nu.8.& in repe.l.admonendi.nu.174. ff.de iureiur. & in l.non ſolum.§.morte.nu.36. ff. de noui oper.nuntia.Ex ea de pact.nu.403.uidetur enim tunc cauſa pudoris neceſſitatem inducere per illa iura & Docto. in ijs locis,notatq; Afflict.deciſ.cccxv.n.9. Diſplicet autẽ expoſitio Alberi.& gl.de qua ſupra proximè.Nec enim tutori uel minori permittendum eſt donare,eo ꝙ pater ſolitus eſſet donare. Talis enim particularis volũtariaq; cõſuetudo abſq; præcepto non afficit filium, uel alium ſucceſſorẽ,ut patet ad ſenſum:& colligitur à fortiori ex Bar. in l.ambitioſa.nu.4.ff.de decre. ab ord. fac. ideoq; ſanior eſt interpretatio, ut ſolennia munera intelligantur ex generali & mutua cõſuetudine loci.Sed tũc obſtare uidetur tex.in l.ſeq.xiiii.§.in ſoluẽdis.ff.eo.vbi I.C.inquit,nec nuptiale munus ſorori pupilli mitti poſſe:cui difficultati nullo pacto ſatisfaciunt reſponſiones gl.ibi, quarum prima iniqua. ꝯ inepta eſt:ſecundam uerò modo reprobauimus:

Nec

Nec ſatisfacit ſolutio Bart.in d.§.intelligentis ſolẽnia mu nera tũc permitti,quando cõſueta ſunt,nec ſecundũ hone ſtatẽ omitti poſſunt:tex.uerò in d.§.in ſoluendis:loqui de muneribus nõ cocſuetis,& quæ ſine offenſione honeſtatis
¶ omitti poſſent.Cõtra Bar.enim aduerto,ꝙ eius interpretatio ſtare poſſet in exẽplo matris nubentis,cuius nuptiæ triſtes ſunt filijs prioris matrimonij. At in exẽplo ſororis nubẽtis(de quo etiã loquitur tex.in d.§.)nihil magis cõſuetũ,nec magis honeſtũ ex hominũ moribus cõſtat quàm fratres munera mittere,ſororũque dotẽ iuuare.Vnde alia interpretatio inueſtiganda eſt,uideturq; dici poſſe, ꝙ tex. in d.§.fi.l.cũ plures,non conſtituit regulã, ſed tantũ loquitur de nobilibus,ſecundum cõem allegationem,quorũ tutoribus ſolẽnia munera permittit.Tex.autẽ in d.§. in ſoluendis,intelligatur regulariter in pupillis non nobilibus, nec tã amplo patrimonio abundantibus:ut in ſimili diſtinguit I. C.in d.l. filiusfam. ff.de dona. vbi caſus nobilium pro exceptione ponitur. In patre autẽ(quæ noſtra quæſtio fuit)reſoluo ex ſuprà dictis,vt regulariter,nec ſi nobilis ſit,donare queat aduentitia filiorũ, nec ad eũ extendatur deciſio tex.in d.l.filiusfami.verſi. nonnunquàm , cùm loquatur de commiſſione expreſſa ab homine, ut in ſimili notat gloſſ.in dicta l.iii.§.planè , uerb.data.ff.quod vi aut clam:Doctor.in dicta l.j. ff.de effic.procu. Cæſa. Nec lex in his admittit donationes ex affectu,vel delitijs,ſed ex iuſtis cauſis: ut eleganter inquit Vlpian.in l. illud.xvj.ff. de manum.uindic.nec patri libera poteſtas cũ diſpendio, ſed cum utilitate liberorũ committitur l.generaliter.C.de ſecund.nupt. Bald. hic ad finem:& deniq: commiſſa admini
58 ſtratione nõ venit donatio l.fi.ff.de curat.furio.Circa eandem prohibitionẽ huius tex.dubitari poteſt, an procedat quando pater alienare uelit, transferendo rem in eum , à quo filios eam habuit.Aliqui enim non ſine colore putabunt,facilius tunc alienationẽ permitti: quod ſuaderi poſſet ex eo , quod conſuluit Paul. quem refert Iaſ.in l.cum filiusfa.nu.168.ff.de leg.j.dicens,ꝙ ſtatutum exigens authoritatem conſanguineorum in cõtractibus mulierum, non habeat locum , ſi mulier donet rem ei qui ſibi donauerat:

uerat:idq; magis probat Bauer.in rep.d.leg.cum filio.nu. cxxxxvii.Poſſet etiam pro hoc adduci glo. in leg. ea quæ. lviii.verb.conuerſa.ff. de donat.uir. & uxor. & gl. ſimilis, vbi Bart.&ſcriben.communiter, in l.ſi ita ſtipulatio.xix. ff.de uerb.obl.quibus habetur nõ cenſeri damnum, ſi quis amittat lucrum iam quæſitum, quando illud reuertitur ad eum,quo prouenerat:& ita Iaſ.& plures alibi,ut retuli ſuprà hac parte, nu.lii.illat.xvj. Sed contrarium puto verius, imo quòd pater adminiſtrans bona aduentitia filij, non magis poſsit donare uel alienare in eum, à quo bona prouenerant. Nec enim ſuſtentabilis eſt opinio Paul. in d. conſi. vbi nec ipſe ſatis eam aſſerit: contrariumque magis probat Iaſ.in d.l.cùm filio, numero 170.quem ſequitur Tiraquel.in l.ſi unquàm,uerb.donatione, numero 158.licet in hac re dubitaſſe uideatur: ſic etiam idem Tiraquel. dubitans,lib.de iure marit.gloſſ.v. numero 54. in ſimili conſuetudine citat conſilium,Paul.Sed tandem,nu. 56.in fine, magis probat contrarium, ut ſic ſolennitas legis uel ſtatuti, in alienatione mulieris uel minoris neceſſaria ſit, etiam ſi alienatio fiat in eum, à quo res obuenerat:quod ſuadetur vrgenter ex l.ii.C.ſi aduerſ.donat.& l. ſi ad reſoluendam. C. de præd.mino. Sed ultra Doctor. magis probatur ex tex.& eius ratione in l. j. §. ulti. ff. de rebus eor. de quo ſuperiùs latiſsimè diximus. Maximè, quia in hac ſpecie ceſſant ea, quæ contra deciſionem illius tex.adducebamus,eius enim rigor tantùm notari poteſt,quatenus loquitur de pacto adiecto in initio contractus:hic autẽ loquimur, quãdo res liberè tradita eſt filio vel mulieri:& ſic dominiũ perfectè tranſijt, re nullo modo affecta,aliquo onere obligationis,uel reuerſionis:facit gl.l.ii.in fi.C.de inuti. ſtipul.*incipit*: & glo.l. ſeruus. C.de pact. Ex quo infertur ampliatio ac prohibitionem huius l. Infertur etiam ampliatio ad gloſſ. in l. prima.§. ſi quis propter uerb. per in integrum. ff. de itin.actuque priua. ibi,*iam fuerat lucratus*,Iaſ.in l.nonamplius.ff.j. numero. 6. ff.de leg.primo.Rip.in l. damnum ad fin.ff.de dam. infect. ut ſcilicet etiam in his terminis dicatur damnum, amiſſio lucri iam radicati, contra plures ſcriben. qui gloſſ. illam

illam limitant, vbi lucrum reuertitur ad eum,à quo prouenerat, contra Iaſ.in d.l.ſi ita ſtipulatio:contra Tiraq.d. l.ſi vnquam d.uerb.donatione.nu.156.& in d.gl.v.de iure marit.num.55.& contra alios quos citat Hiſpan.à Couas Ruu.lib.de ſponſ.ii.par.c.iii.nume.8. Infertur etiam ampliatio ad l.regiam,lib.iiii.titu.vi.& ad ſimilem conſuetudinem,quæ viget in multis prouincijs,ut conſenſus coniugis uel conſanguinei,neceſſarius in alienatione non poſſit omitti, etiam ſi alienetur in eum, à quo res proceſſit:quod confirmatur ex traditis ſuprà circa d.§.fi.l.j.ff.de reb.eor. Infertur igitur cauendum eſſe à generalibus verbis Signorol.conſil.ccx.nu.7. magiſque à nouiſſimo Siluano conſil. lvi.nu.31. Non tamen negamus fauorabiliorem eſſe donationem,uel reſtitutionem, per quàm res reuertitur ad eum cuius fuit: ut eleganter inquit Lucas de pen.in l.ii. col.fi.C.de bon.vacan.& colligetur ex proximè dicendis. Contra gl.verò & cõmunem ſolutionem in d.l.ea quæ.ff. de donat.inter vir.& vxor.meliùs aduertit Emil.Ferre.in d.l.ſi ita ſtipulatio, & ibidem Zaſ.nec his cõtradicit, quod doctè tradit Luſitanus Coſta.in rep.§.ſi arbitratu.pag.57.
59 cum præce.Ex his infertur aptè ad quæſtionem donationis, quàm noſtri remuneratoriã appellant,cui innumera ſpecialia tribuunt:quam etiam frequentiùs ſeparant à nomine puræ donationis. Quæſtionis enim eſſet, an cauſa remunerandi,pater donare poſſit de aduentitijs filiorum? Notiſſimum autem eſt Iaſ. de priuilegijs remunerationis latiſſimè ſcripſiſſe in l.ex hoc iure.ff.de iuſti. & iur. & in l.ſi non ſortem.§.libertus.ff. de condic.indeb.à quo tranſcripſit addi.Felyn.in c.nouit,de iud. & pleniſſimè tractat Tiraq.in l.ſi unquàm verb.donatione,ex nu.11.cum multis ſequ.Quòd autem pater cauſa remunerãdi moderatè donare poſſit, non omninò negauerim,ſi merita erga filiũ vrgeant, maximè iuuante nobilitate & facultatibus filij, argumen.dictæ.l.cùm plures.§.fi.ff.de admi.tuto.cuius argumento in adminiſtratoribus reipub.id probat Bar.in l. ambitioſa, nu.3.ff. de admini.rer.Areti.conſi.xxiiii.col.fi. & Iaſ.in dic.l.ex hoc iure, nume.60.in fin.& Pau.Caſt.in l.iubemus §.ii.nume.5.& ſeq.C.de ſacroſ.eccl.conducunt

quæ tradit Gigas de penſion. quæſtio.lxviii.& Cardi.Pariſ.conſi.xj.nu.46.lib.j. Sed iudicio meo regula negatiua conſtituenda eſt, ut nec remunerandi cauſa pater ex aduentitijs filiorum aliquid donare poſſit, maximè immobilia,ob fraudem quæ cōmitti poſſet: licet in patre regulariter præſumi non debeat.Quod iuuatur ex litera huius. l.indiſtinctè prohibentis donationē & alienationē: iuuaẽ etiam,quia regulariter(ut infra patebit)etiã in remuneratione ineſt liberalitas, quæ patri nō permittitur in aduentitijs:facit etiam tex.& Bar.in l.ſi is cui.xciiii.§.ſi.ff.de ſolu.ibi,*quia non eſt veriſimile*: ubi mandatum de ſoluendis debitis intelligitur de efficacibus: & quæ exigi ab inuito poſſint, Bart.& Socin.in l.quibus diebus.§.dominus.§. de condicti.& demonſtr.Palat.in Rubr.ff.ſexageſimoquinto. nu.29.Bar.autem in d.l.ambitioſa (ſi maturè inſpiciatur) ¶ tantùm loquitur in ſeruitijs & benemeritis,quæ expēſam exigebant, vnde ſi reſp.uel min.aliquid tūc donauerit,nō cēſetur pauperior fieri,cū aliter de ſuis facultatib.expendere debuiſſet:arg.tex.not.in l.in pup.xlii.ff.de ſol.de qua l.alibi plenè ſcribo, facit bonus tex.in l.ſed & ſi lege.§.ꝙ autē, ff.de pe.hær.Quando aūt patri cōcederetur facultas remunerādi ex aduentijs filiorū præſupponi debet, beneficia collata fuiſſe in perſonã & vtilitatē filij, nō ipſius patris:& tūc remuneratio debet eſſe moderata,& circūſpecta, arg.tex.not.in l.illud.ff.de manu.vind.& l.ſi benè collatæ.xxxiii.ff. de vſur.Ad id etiam iuuabunt diuitiæ & nobilitas filij,iuxta ea quæ reſoluimus nu.præced.·quib.attētis ualebit remuneratio patris quaſi ex iuxta ratione, ut ſic obſeruetur traditio.I.C.in l.filiusf.poſt prin.ff de dona.facit ꝙ notatur ex l.ſi hominem.xxx.ff.mand.licere ex cauſa regulam tranſgredi, Bart.ibi,dicens tex.ſing.& Iaſ. in l.nemo poteſt.j.& ii.lect.colum.j.ff. de leg.j.Fely.in c. j.nume.49 de conſtit.Extra hunc caſum particularem,operæ pretiū duxi alia diſcutere circa donationem remuneratoriã:credo enim multa à Doc. noſtris iniqua & reipub. pernicioſa in hoc articulo ſcripta.Iaſ. & alij in locis ſuprà adductis:maiori ſtudio cumulandi quã diſcernendi, innumeros effectus tradunt remunerationis: adeò vt eam

ferè

ferè in omnibus æquare videantur cauſis oneroſis,non lu cratiuis: vt etiam congerit Roman.in l.ſi vero.§.de viro, ex numer.258.ff.ſolu.matr.Alexand.& Deci.in l. ſi donatione.C.de collatio.& Hiſp Pala.ſeu Ioan.Lup.in Rubri. §.l.Hiſpanus Xuar.l.regni.titu.de lucris ſeu acquiſitis iii. limit.folio 15.Soci.conſil.lxvi.lib.j.& vbique ſcriben.Ne autem æquiuocemus.illud præmittendum eſt, quod Doc. tractātes effectunr & vigorem remunerationis, non tantum loquūtur,vbi præcedunt merita obligatoria, ex quibus dari poſſit actio vel iudicis officium:ſed etiam ubi talia merita ſunt,quæ ſolā beneuolentiæ euincunt, nec ius aliquod agēdi præſtāt: ita enim colliges manifeſtè ex Iaſ. & ijs quos citat in dictis locis,& latè ex Tiraq.dicto loco; apertè Pan.in Rubrica de donationibus. Alex. & omnes in dicta lege ſi donatione.Roman.d.§.de viro.Bart.Imol. Paul.in l. Aquilius.ff.de donatio.idem non obſcurè tradit Barto. in princip.ff.veter.columna fina.numero 14. & ita quàm plurimi, quos citat Riminal.Iunior(vbi latius quā alibi) in princip.Inſtitut.de donat.ex numero 92.verſicu. negatiuam,idque ſignificant omnes alibi loquētes de remunerationis effectibus,& de ſeruitijs etiam filiorum erga parentes, ut omnes tradunt cum gl.in Authentica.vnde ſi parens.C. de inoffi.teſta.& apertè Roman.in dicta lege Aquilius. numero 4. Ex qua concluſione ſcribent.inferūt ſuos illos innumeros effectus remunerationis ſuāque opinionem principaliter probant ex iuribus ſequētibus(vt colligitur ex eorum ſcriptis)j.per dictam legem Aquilius.ff. de donationibus. ſecundo per textum in l.ſi pater.§.fi.ff.eo.tertio. per textum in lege ſed & ſi lege.§. conſuluit.ff. de peti.hæred.iiii.per textum in capitulo per tuas,ubi notat Panormitanus de donatio.quinto.per tex. in l. idemque.x.§. fin. & l. ſi verò non remunerandi xii.ff. manda.vi.per tex.in lege quod autem viii.§.ſi vir.ff.de do nat.inter vir.& vxo. Mihi ſemper placuit opinio eorum qui à communi in hoc recedunt: nec dubito eam probandam à peritis, qui rem hanc maturè expenderint. Aſſero igitur, verè & propriè donationem etiam liberalem uel gratuitam appellari,quæ fit cauſa remunerationis: quan do

do ſeruitia uel merita nõ præſtabant ius aliquod agendi, prout contingit in ijs, quæ ſæpe faciunt homines benè morati, pro honore vel vtilitate aliorum. Quã ſententiã apertè probat gl. (cui magis deferendum eſt) in l. donari. lxxxiii. ff. de reg. iur. gl. etiã in d. §. conſuluit, verb. obligauerint: ubi id dicit eſſe ſine dubio. & ita Dec. & Cagno. in d. l. donari: idemq; videntur ſenſiſſe antiquiores relati ab Alber. in l. donari. ff. de dona. in expoſitione tex. ibi, in verbis illis, *nullo iure cogente*: idemque probat Fab. in Rub. Inſtit. de donat. & Areti. in princi. eiuſdẽ tit. nu. 2. & Imol. in Rub. extra de donat. nu. 4. hoc etiam magis probare videtur Conſtant. Roger. in l. j. n. 2. verſi. ego, & in l. Modeſtinus nu. 38. ff. de donat. & hoc videtur ſequi. Fulg. in d. §. conſuluit, dum extollit gl. ibi: idemque uidentur probaſſe in fortioribus terminis Guiliel. & Alber. in l. ſi tibi pecuniam. ff. ſi cert. pet. & ibi Bal. ii. col. verſi. quæritur ſi dono: licèt ibidem contra dicat Iaſ. ad finem. Hæc autem ſententia probatur, j. eò quod recte ſentientes, talia merita non præſtantia ius agendi, reſoluunt nõ inducere obligationẽ, eſſeque modici effectus, vt notat Bart. in d. leg. ex hoc iure, numero 12. vbi etiam concludit, idque receptius eſt: vt propriè non dicatur tunc reſultare obligatio naturalis, quam ius noſtrum reſpicit. At ſi vera eſſent, quæ Docto. incautè coaceruant, iam non modici effectus, ſed multorum, magnorumque effectũ ea obligatio diceretur. Probatur ſecundò ex eo, quod videmus in iure noſtro, donationem regulariter non præſumi abſque meritis donatarij, vt inquit Vlpianus in l. nec adijecit. ix. ff. pro ſocio: ibi, *non ſine cauſa, ſed ob meritum aliquod accedunt*: extollit Bal. vt refert Palat. Ru. in rep. capi. paragraph. lxv. n. 19. quod tamen ita præſuppoſitum non obſtitit iuris conditoribus, quin donationem liberalem, & gratuitam appellarent, in eaque aliquando multa ſolẽnia exegerint. Quod argumẽtum mihi efficaciſſimum ab adoleſcentia cogitaui, illudq; nouiſſimè ex Cumano refert Riminal. in dicto principio de donationibus, nume. 91. qui debuiſſet acquieſcere tam ſolido fundamento: cum tamen poſtea contradicat, ei non ſatiſfaciens: ſicuti nec Cumanus qui illud per-

perſtringit, in d.l. Aquilius.numero 3.prius autem & clarius idem argumentum formauit Bald. in l. illud. num.8. quæſtione quarta, C.de ſacroſanctis eccleſijs,licet poſteà parũ conſtans diuerſum concludat. Probatur tertio, quia cum notiſſimum ſit,& longè frequentius,homines non donare,niſi ob merita: idque compertiſſimũ erat iuris conditoribus, & ab eis expreſſum,in d.l.nec adijecit:impoſſibile fuiſſet,viros prudentiſſimos regulam conſtituere, & integros tractatus tradere de donatione, eam liberalem & gratuitã appellantes: ſi ſola merita beneuolentiæ contrarium euincere poſſent:nec fuiſſet aliquid abſurdius vel ineptius,quam pro regula latè patente, tradere quod rariſſimè verificari poſſet,contra ſapientum præcepta: vt in l. iij. & ſeq.ff.de legibus.facit elegans text. Vlpiani,in l.j. ad fi.ff.ſi menſ.falſ.mod.dixe.ibi, *vtique enim ſcit prætor, & ob mercedem eos interuenire*, quem text.ad alia expendebat (me audiente olim Salmãticæ) rariſſimus Iureconſultus, nobilis Doctor.Velaſco meritiſſimè Carolo Auguſto,nec non magno Hiſpaniæ Angliæq; Regi Philippo grauiſſimus,iuſtitiæque conſiliarius ſupremus.Probatur iiii.quia ea affectio vel conſideratio meritorum, non eſt potens ad compenſandum.nec ad impediendam repetitionem ſoluti eo reſpectu: ſecundum gl.receptam in l. ex hoc iure,ff. de iuſti.& iure,verbo obligationes: & Bart.in l.ſi non ſortem.§.libertus, nu.10.ff.de conditio.indeb.& Dec.in c.ad noſtram, col.fi.de probat.Couas Ruu.in c.cum in officijs, num.10. de teſta.verſic.habet: intelligendo cum Bart.per text. ibi in l. ſi teſtamento, §.j.ff.de fideiuſſor.Probatur v. ex d.l.donari.xxix.ff.de donat.ibi,*nullo iure cogente:* iuncta expoſitione antiquorum,& Alber.ibi: cum enim agamus, de meritis iure non cogentibus ad donandum, vel remunerandum, neceſſarium eſt dicere,quod donatio ſequens liberalitaté continet: quod bene deducit Deci. in d.l.donari,ff.de reg.iur. Probatur vj. ex eo quod videmus in iure,eum cui res aliqua donata fuit, nõ poſſe eam liberè redonare primo donatori, etiam parenti: ſed tunc eandem ſolénitatem exigi,quæ requiritur in vera donatione:text. in l.ij. C.ſi aduerſ.donat.& text. in lege ſi ad reſoluendã.

C.de

C.de prædiis minorum.Quæ iura non parum confirmant opinionem Guil.& Alber. contra Iaſ. & eos quos ipſe ſequitur.in dicta lege,ſi tibi pecuniam,ad finem.ff.ſi cert.petat. Probatur ſeptimo hæc ſententia contra communem, quia in confeſſo eſt,nec ullo modo negari poteſt,homines ¶ ex inſtinctu naturæ moueri,ad donandum & benefaciendum liberis, conſanguineisque ſuis:idque naturale notũ & commune appellant iura:vt in lege ſcripto. §.fin. ff.unde libe.l.nihil.ff.de bon.liber. Et tamen ſi parens filio donat, non ideò minus appellatur uera liberalisq; donatio: ut per totum. C. & ff.de donat.& in lege donationes quas parentes.C.de dona.int.uir.& uxo. Et in ſorore nubente dicitur liberalitas quælibet donatio: ut in l. cum plures. §.fin.& l.ſequent.§.in ſoluendis.ff.de adminiſtr.tutor.Ergo ille motus donandi,ex inſtinctu naturæ, non tollit nomen & naturam uerè ſimplicisque donationis: atque ita uerius retorquetur & reiicitur argumen. communis opinionis. Probatur viij. ultra omnes hæc ſententia, ex eo quod uidemus, patronum priuari ſuo iure patronatus,ob ingratitudinem commiſſam in libertum.l.qui cum maior ff.de bon. libert.l.eum patronum,& l.ſequen.ff.de iur.patro.Sed negari non poteſt, quin ius illud patronatus competeret ob maximum beneficium liberto collatum. l. i.ff. ſi quis à paren. fuer. manu. & ſic remuneratio ob merita pręcedentia,non deſinit regulari ut ſimplex donatio.& remuneratio quam lex tribuit: pro ut eſt ipſum ius patronatus (ob beneficium libertatis) non eſſet minoris effectus, quam remuneratio hominis: iuxta ea quæ reſoluit Alex. in leg.ſi uir ff.ad legem. Falçid. De intellectu tamen tex. & glo.in dicta lege eum patronum: latius ago in lege in arenam.C.de inoffic.teſtam. Facit ix. pro hac parte tex. quem ſcriben.non ſatis expendunt (licèt ad aliud extollant) in l.ſi uerò nõ remunerandi.xii.§. idem Papinianus in fin.ff mand.vbi ſi patronus aliquid donauit liberto:& is poſteà aliquid patrono dederit. I.C. id appellat donationem uerè & ſimpliciter,ſicut non præcedentibus meritis. Iouatur, x.quia ſi benemeritus non expenderat de bonis ſuis, nec actio dabatur ad ſatisfactionem pecuniariam;

neceſſariò ſequitur,quod ei poſtea donatur, liberale cenſendum:cum de re vel pecunia donata,non ſit comparatio ad gratiam præcedentem,dict.l.ſi pater.§.fin. ff. de donatio. In quo ſcribent.non ſibi conſtant,quando tandem omnes ſuam opinionem,& effectum remunerationis reſtringũt ad valorem benemeritorum:vt per eos in dictis locis, maximè Tiraq.d.uerb.donatione,à nu.68. uſque ad num. 74. Si enim maturè aduertas,comperies in his nullam vel difficillimam collationem dari:nec unquam eſſet ulla certitudo talis æſtimationis:argu.etiam l. planè.lxxxvij.§.fi. ff.de leg.j. Quæ ambiguitas & confuſio ſatis indicat, non eſſe ueram communem traditionem: iuxta capit. erit autem lex quarta diſtinctio. Comprobata ſic hac ſententia
61 glo.& paucorum contra communem:non obſtãt quæ pro communi adducuntur.Et prim.textus in dicta leg. Aquilius.ff.de donationibus.qui pro communi principaliter allegari ſolet, circa quam. leg. prius aduerte,literam uariè haberi in libris antiquis:in multis,*ad Nicoſtratum prætorẽ:* in alijs,*præceptorem:* at in pandectis Florẽtinis legitur *Rhetorem:* vt conſtat ex libris emendatis.Idemq; admonuit Alcia.libro ſecundo Parerg. capit.xlix.cuius inueſtigatione verior uidetur ea litera ut tamen intelligatur ſcriptum à Regulo ad Nicoſtratum Rhetorem,qui ſcribentis præceptor fuerat.Quo prǽhabito arguunt ſcrib.ex verbis illius
62 l.ibi,*non meram donationem eſſe, verum officium magiſtri,quadam mercede remuneratum:* Et inde colligunt, donationem remuneratoriam non egere inſinuatione: nec propriè donationem appellari.Cui argum.reſpondet glo. ibi,uerbo, mercede:quam ibi ſequitur Roger.& priùs Cuman. quod eo caſu agebatur de mercede debita, ad quam competebat.ius agendi:& ita Decius in dicta lege donari.ff.de regulis iuris. Quæ interpretatio ſuſtineri poteſt: ſed mihi non omnino uidetur congruere literæ, quia præſupponit
¶ mercedem ſuo tempore ſolutam non fuiſſe: atque ideò tempore donationis, debitam extitiſſe, quod diuinatorium eſt. Videtur etiam repugnare litera, dum tandem I.C.ibi donationem vocat,& Nicoſtratũ. benignitate quadam tuetur,quaſi non ex obli. efficaci. Poteſt tamen aliter

ter reſpōderi, ibi tantum dubitari de tempo. poſt mortem Reguli ſcribentis ad Nicoſtratum: vt gloſſ. & ſcribent. fatentur: nec text. aperit quis mouebat controuerſiam donatario, nec fundamentum controuerſiæ. Vnde manet in ambiguo cur. I.C. ibi, prætendat cauſam magiſtri & remunerationis: poſſetque coniici hæredes Reguli donatoris forſan allegaſſe, quod habetur in l. Lucius: eod. titu. de qua opponit gloſſ. & Doctor. ibi: & tunc inducitur cauſa remunerationis, ad præſumendam mentem donantis, &
85 ampliandam donationem, ne finiatur morte donatoris, vt finitur in dict. l. Lucius: tunc autem remuneratio non tranſgreditur iuris regulas, ſed ex ea plenius interpretatur I.C. uoluntatem donantis. Nec ex cauſa illa meritorum præceptoris facilè ad alias trahenda erat, cum præceptor parenti æquetur & patrono: ſecundum glo. in l. liberto, antepenul. ff. de obſequi. tradit Cagnol. in l. ij. §. fin. nu. 592. ff. de eo origine iur. Similiter cum I.C. ibi non ſatis cauſam aperiat, poſſet coniici (ultra gloſſ. & Doctor.) quod donatario obiiciebatur minor ætas Reguli donantis, quem I.C. iuuenem appellat: ut patet ex initio, l. Sed cum Regulus uideatur ut nobilis ibi nominari, & donatio præceptori benemerenti collata fuerit, eam ſuſtinet. I.C. vt alibi in ſimili habetur in l. cum plures. §. fi. ff. de adminiſt. tut. de qua ſup. Id autem maximè quia ibi non dabatur res perpetuò, ſed facultas habitandi ad uitam, ut cō ſtat ex litera: id etiam non in totis ædibus, ſed in parte nō magna: & ſic multa concurrebant pro ſuſtinenda ea donatione. Tandem contra ſcribentes eſt aduertendum, quod I.C. ibi, eam donationē appellat: licet cauſam fauoris pro ea adducat, nec ullo modo de inſinuatione ſentit: quia & qualitas donationis ſatis indicat, ibi non potuiſſe inſinuationem exigi: præſupponendaque erant ibi alia quæ neceſſaria eſſent ad ualidatem actus, iuxta l. qui teſtamento. ff. de teſtam. ibi, *ſi nihil aliud eos impediret:* quod ſæpe Deci. aduertit: & ſic nullatenus probari poteſt communis interpretatio & allegatio illius. l. circa inſinuationem, de qua nullū uerbum in litera. Dum autem Alcia. d. loco cōtendit, non poſſe ſtare literam *prætorem* idē oſten-

dit priùs Cuma.in eadem l.Non obſtat.l.ſi pater §.fin.ff.de dona.quem ſcribent.ibi & vbiq; frequentiſſimè citant, & intelligunt,vt donatio facta ob benemerita, non reuocetur ex ingratitudine ſequuta: ad quod illum.§. extollunt ſcribent.ibi & alibi communiter,vt per Iaſ. in d.l. ex hoc iure,num.54.Pala.ſeu.Ioan. Lup. in Rubri. de donat.int. vir.& vxo.§.j.nume.5.Tiraq.dicta l.ſi vnquàm,uerb. donatione,nume.12.& vltra eos Boeri.deciſio.xxvij.Fortun.in l.prima.§.ius naturale,nume.62.ff.de iuſtit.& iur.Roma. conſi.xxvj.nume.8.Curt.ſenior,conſi.lxvj.nume.2.& Thomas Gramma.Deciſ.lxv.nume.24.Gozadin.conſi.v.num. 10.Ad hoc etiam ſcribent.omnes notant gloſſ.eam ita intelligentes, in l. ſi uerb. inueniatur.C.de reuoc. donatio. Ego contrarium puto uerius (vt infrà) & text. in dicto.§. ab hinc multis annis (non uiſo Cuma.) intelligebam accipiendum,quando à principio côuentum fuit inter duos, vt alter à periculo alterum liberaret, is autem certam ſummam vel rem,liberanti præſtaret: tunc enim traditio rei uel ſummæ poſteà ſit ex neceſſitate præcedentis conuentionis, non ſimplicis, ſed ex cauſa:& ita ibi intelligit Cuman.cui hoc tribuit Riminald. in §. primo,nume.478. Inſtit.de donat.Sed poſteà aduerti ita in eodem §. ſentire gloſſ.dum ante Cuman.pro concordanti citat caſum l. metum.ix.§.ſed licet.ff.quod met.cauſ. & ſic intelligit dict.§. iuxta terminos dict.§.ſed licet. At longè apertiùs ita intelligit gloſſ. (quam ſcribent. malè expendunt) in dicta l.fina.C.de reuoca.dona.quæ ſignificat,in dict.§. ſi pater, præceſſiſſe conuentionem mutuam, donatumq; uel ſolutum fuiſſe ob cauſam:vt alibi in l.hoc iure.§. fina. ff. eod. Eaque interpretatio tunc probatur, quia in illis terminis alter factum, alter dare reſpectu facti promittit: & ſic nô eſt ſimplex donatio, iuxta iuris principia, & uerba dict. §.ſed licet: ubi etiam gloſſ. citat, dict.§. dictæ l.ſi pater: quaſi utrunque in eiſdem terminis intelligat. Quod autem liceat accipere præmium ob talem cauſam liberandi hominem à periculo, ad illum tex. tractat Deci. in l.culpa caret.ff.de regulis iuris,idem Deci.in capitu.primo colum.tertia nume.7.de offic.de leg. Similiter de illo text.

vide

vide Afflict. deciſ. cxlix. & Deci. conſilio ccccccxcj. quorum dicta conducunt ad l.nam & Seruius.xxij.ff.de nego. geſt.de qua etiam agit Hiſpan.Couas Ruui.in lib.de ſponſal.ij.parte,capitu.iij.§.iiij.num.14. Sed penitiſſimè inſpecta litera dict.§.videtur repugnare interpretationi glo.& Cuma.non enim ſignificant uerba.tex.præceſſiſſe conuentionem aliquam: magiſque innuere uidentur, quod poſt periculum,is qui opera alterius euaſerat, eidem remunerandi cauſa donauit:& forſan. I.C.ipſe ſignificat illud ſpeciale,ob maximum diſcrimen vitæ, cui ſe expoſuit is cui poſteà donatum eſt: rariſſimum namque erat tale beneficium ad alia merita non trahendum. Quod iuuatur ex l. etiam xv. §. j. ff.de manumiſ.vind.facit notabile exemplũ adductum ab Hiſpan.Palat.in Rubric.§.xxxii.nu.8.& §.j. nume.44.verſ.ſimile facinus.Ingens etiam fundamentum huius ſpecialitatis ſumi poteſt ex eo quod habetur in ſacra pagina,de aqua cum periculo uitæ adducta ſitienti Regi Saulo,lib.ij.Regu.capitulo xxiij.in his enim exemplis, non autem in aliis meritis,congruit ratio text.in d.§.ibi, *merces enim laboris eximij appellanda eſt, quod contemplatione ſalutis,certo modo æſtimari non placuit:* Vt ſic ſalutis uerbum in eo.§.non ſolum referatur ad ſalutem remunerãtis, ſed etiam donatarij:quocunque autem modo intelligas text. illum, non eſt ſuſtentabilis communis allegatio,dum ſcribent. eum trahunt ad alia merita non eximia. Aliter etiam ad illum text. reſpondebat Molynæ. infrà citandus. xvij.illatione. Nec obſtat text.in d.§.conſuluit.l. ſed & ſi lege:cuius inductio pro communi opinione fit ex ultimis uerbis text. ibi, *& velut genus quoddam hoc eſſe permutationis:* iunctis præcedentibus, ibi, *ad remunerandum naturaliter obligauerit*: Sed gloſſ. ibi uidens ea uerba, non dubitauit dicere uerè donationem cenſendam,quæ fit cauſa remunerandi: quaſi ea uerba textus.huic ſententiæ non obſtent, cùm Doctor. illum ut expreſſum pro communi opinione adducant. Pro gloſſ. igitur (quam Fulgo.ibi extollit) puto contra ſcribent. magis retorquenda uerba dicti.§.cum in effectu I.C.ibi,locupletiorem dicat eum cui cauſa remunerationis donatur:& ita ſe habet deciſio tex.

dum aſtringit eo caſu poſſeſſorem hæreditatis, quaſi locu pletiorem:idque ex deciſione deductum magis attendi debet, quàm alia uerba ornatus cauſa obiter prolata: argu. gl.l.unic.C.quãdo non peten.par.Et deniq; I.C. ibi apertè tradit, donatarium quantuncunque benemerentem, non cenſeri debitum recipere,ſed lucrum conſequi: contra ſcribent.omnes.Aduerto etiam,quòd I.C.in d.§.nihil generaliter tradit ad donationem remuneratoriam, nec eam ſeparat à ſimplici, nec ob remunerationem frãgit ali quam iuris regulam:potiusq; in ſpecie de qua ibi dixerat. I.C.bonæfidei poſſeſſorem,hæreditatis ad alium ſpectan tis,non teneri,niſi quatenus locupletior inuenitur:ideoq; releuari ab iis quæ alicui donaſſet: tunc autem ſubdit, quòd ſi is cui poſſeſſor ex bonis hæreditariis donauit, eidem remunerando aliquid donet,tenebitur poſſeſſor in id quod accepit,vero hæredi:ſatis enim eſt bonam fidem efficere,ne teneatur de iis quæ donauit, non autem lucrari debet cum alterius iactura:vt colligitur ex l.ſenatuſconſul.xxxj.ff.eodem,de peti.hæredi.& in ſimili inquit tex.in l.aſſiduis,ad fi.C.qui potior.in pign.habean.Tandem in d. §.conſuluit,non agitur de remuneratione pecuniaria alicuius meriti ex facto beneuolo, ſed de compenſatione alterius donationis præcedentis:& ſic de re ad rem,ſeu de pretio ad pretium:non vt vulgò malè citatur. Nec obſtat tex.in d.l.ſi verò non remunerandi,& §. fin.l. præced. quæ iura non ſint colore pro communi opinione adducun tur:habet enim I.C. quòd ſi fideiuſſor non ſoluit pro debi tore,ſed creditor ei remiſit debitum,diſtinguatur,an id fe cerit creditor principaliter gratia donationis,& non poſſit fideiuſſor à debitore petere:Si autem creditor cauſa re munerandi fideiuſſori debitum remiſerit, tunc fideiuſſor petere poſſet à debitore,ac ſi pro eo ſoluiſſet. Hæc diſtinctio.I.C.ſcriben.decepit non aduertens, eam deciſionem tantùm reſpicere materiam quæ ibi tractatur:pendereq; à mente creditoris debitum remittentis:non enim.I.C.negat veram eſſe donationem, quam creditor tunc fideiuſſori facit,ſed ex ea remuneratione præſtat fideiuſſori actionem contra debitorem: quia aliàs eluderetur mens credi

toris

toris,qui remunerando fideiuſſori,voluit,vt ei daretur actio in debitorem,ac ſi ei à fideiuſſore ſolutum eſſet: aliter enim ſine effectu maneret remuneratio creditoris:nec debitori ulla fit iniuria,fieret autem creditori, ſi eius uoluntas in re ſua fruſtraretur:tunc igitur in illa remiſſione creditoris, occultatur alius actus donationis uel ceſſionis fideiuſſori in debitorem:argum.l.iij.§.fina. ff. de donatio. int.vir.& vxo.Id autem benemeritis condonabimus,vt ex iis talis mens præſumatur in creditore remunerante, taliſq; reſultet effectus ad commodum fideiuſſoris. Atque ita apparet,in iis iuribus non eſſe quæſtionem inter remunerantem & recipientem,quæ noſtra inſpectio eſt, ſed eſt quæſtio inter accipientem cauſa remunerationis, quo ad diuerſam perſonam:eſtq; ibi alius effectus, pendens à diuerſo fundamento, in quo contra ſcribent. ſatis oſtendit tex.veram eſſe donationem quoad accipientem, cauſa etiam remunerationis.Minus obſtat textus,in dict.l. quod autem,octaua.§.ſi uir.ff.de donat.inter uirum & uxorem, vbi Vlpian.inquit, compenſationem donationum fieri, ſi vir & vxor inuicem ſibi donauerint: quod reſponſum incautè citant ſæpiſſimè ſcribentes, in eodem propoſito donationis remuneratoriæ, quaſi ea donatio inter coniuges valeat. Et ita illum textum,notat Barto.in l.ſi diuortio numero.4. ff.de verborum obligationibus, & plures grauiſſimi Doctores, quos citat Iaſon. in dicta l. ex hoc iure, numero 55. & ita ſecurè Palat. ſeu Ioannes Lup. in repeti.Rubric.§.50.nume.1.& Socin. conſilio lxvj. maximè,num.12.lib.j.vbi id ampliat:& ita Pyrrhus poſt con ſuetu.Aureli.vbi circa d.l.quod autem,ſeparatim ſcribit: & ita cum uiris magni nominis tradit Panormit. in capit. cùm in eccleſia,nume.4.de ſimon.dicens,ob fidele uxoris ſeruitium, valere ſtatim donationem ei à uiro factam: quod ſequitur Palat.in Rubric.§.xxxij.nume. 8. & ita illum text.citat Corraſ.in d.l.frater à fratre, in princip.nume.32.& Ioan.Hanib.in Rubric.ff.ſoluto matrimo. num. 335. Sed prædicti viri, aliique magni nominis, multa in hoc perniciosè ſcripta reliquerunt.Interim verò reſpondeo tex.illum non obſtare,quia loquitur de donationibus

¶ mutuis. in quibus terminis ſi rectè attendas, omnia patria ſunt inter coniuges ita ſibi inuicem donantes: diuerſaque ſunt donatio remuneratoria & reciproca: ut melius ad illum tex. ſentire uidetur Tiraq. in dicta l. ſi nnquàm, verb. donatione, ex nu. 94. licet ad Doctorũ lapſum non aduertat. Quod etiã colligitur ex Cyn. & Paul. in l. ſi pater puellæ, in fi. C. de inoffic. teſtam. & ibi Iaſ. nu. 2. Addoque manifeſtam eſſe rationem differentiæ inter eas donationes: quia opera & ſeruitia inter coniuges, omni iure & ratione debentur, ideoque ob fidelitatem, uel beneuola miniſteria iure debita, non poteſt ſuſtineri donatio rei uel pecuniæ cõiugi facta contra iuris prohibitionem: argumen. optimi tex. à contrario ſenſu, in l. utrum turpem. cvii. ff. de uerbo. obligationibus, & l. fin. ff. de condict. ob turp. cauſ. Et mirum eſt in ſimili hoc dicere ſcribent. ſibi repugnantes, ut colliges ex Rip. in dicta l. ſi unquàm, quæſtio. xiiii. nu. 30. verſi ii. Item ad eundem §. dicta. l. quod autem reſponderi poteſt cum Iaſo. in d. l. ſi pater puellæ, numer. 7. ubi cum Ro. intelligit dictus §. quando ſimul eodemque tempore fiunt mutuæ donationes inter coniuges: & ita Tiraq. in dicto loco, nu. 100. cum ſeq. ne obſtent alia iura, quæ ibi citant: & ſecundum hoc retorquetur tex. ille contra ſcriben. Similiter ad eundem tex. eſt aduertendum, non rectè eum indiſtinctè citari ab ijs quos ſup. retuli, & à pluribus alibi: debet enim ſuppleri & diſtingui ex eodẽ Vlpiano in l. cum hic ſtatus. xxxiii. §. quod ait. ff. eod. vbi Fulg. id aduertit. Et ex nouioribus ad illa iura eleganter agit Aymon. conſil. lj. ubi uidebis etiam mutuas donationes inter coniuges non indiſtinctè ſuſtineri. ut magis caueas à vulgari obligatione. Tandẽ circa illum §. aduerto, quo ubi coniuges inuicem ſibi ęqualiter donant, potuit ſuſtineri mutua donatio: quia ceſſat ratio prohibitionis, cũ neuter coniugum tunc fiat pauperior: ut colligitur ex legibus eiuſdem titul. & ex illo tex. cauebis à Paulo Caſtr. in l. in pupillo. ff. de ſolutio. qui cõtra eum loqui uidetur. Nec obſtat tex. in capitu. per tuas, de donatio. quem adducunt Docto. pro communi ſententia, quàm ſpecificè ex eodem textu colligit Panormita. ibi, & in Rubri. eiuſdem

titul.

titul.eumq́ue ad uarios remunerationis effectus,incautè trahunt ſcribent. in uarijs locis,maximè Iaſ. in dicta l.ex hoc iure,nu.60.& Gigas de penſio. quæſtio.lxviii. Tiraq. dicto uerb.donarione,nu.25.Plat.Pariſien.& ali quos citaui ſup.numer.59.& num.60.in princi. Reſpondeo enim quòd in dicto capitul. concurrunt duo maximè aduertenda, parum à Doctor.expenſa. j. quòd ob ſeruitia & benemerita res ibi non in totum donatur, nec prorſus alienatur: ſed in feudum conceditur, atque ita manet directum, maiuſq́ue dominium penes eccleſiam, cum utilitatibus,qnæ ex Vaſallis & clientulis habentur, ſecundò, ibi conceſſio fuit Authoritate ſummi Pontificis, vt patet ibi,*de mandato Alexand.Pap.*Et ſic magis retorqueri videtur tex.ille contra ſcribent. cum eo caſu acceſſerit authoritates ſupremi principis,qua nimirum ſi actus ualidetur, iuxta.c.j.de tranſact.l.digna uox. C. de legib. de illo tex. uidendus etiam eſt Berous in c.conſenſus.nu.8.& ſeq. de rebus eccleſ.Ex prædictis ſatisfit iuribus pro cõmuni opinione adductis:ad alia autem quæ obijci poſſent, reſpõdebitur ex reſolutione quam ſuprà ſcripſi, nu.60.verſi.mihi ſemper: eſt enim aduertẽdum an talia ſint merita ex quibus reſultet ius agẽdi:& tunc ſaluaretur cõmunis opinio, ut donatio remuneratoria dicaur quædam compenſatio. Sententia autem quam defendimus contra cõem, procedit(ut dixi) ubi ex benemeritis ius agendi non competebat: in quo ſcribent. vbique labuntur. Et in terminis in quibus ſaluo cõem opinionem ratio eſt. quia donans ſeipſum liberat ab obligatione, qua tenebatur:& ſic non videtur ſponte nec liberaliter dare,iuxra definitionem Papiniani, in dicta lege donari.ff.de donat.repetita.in lege donari. ff. de regulis iuris ut ſuprà. Facit etiam doctina Bart.in l.ii. ff. de cond. & demon. quod quilibet cenſetur facere actum, reſpectu obligationis qua tenetur:nec dicitur uoluntariè agere, qui cogi poſſet tex:& Bald.in l.nouiſſimè.ff.quod falſ.tuto.Dec.in capit.cum M. num.34.de conſtitut. quam reſolutionem bene ſenſit Conſtan. Roger.in lege Modeſtinus,num.38.ff.de dona.& in l.j.numero 181. ff. eod. Ex quibus multa utiliter inferuntur.j. ex

hac differentia & reſolutione infertur, ſi quis geſsit negotia alterius, & de ſuo expendit, taliter quod de iure ſibi competat actio negotiorum geſtorum, uel mandati: & is quem conuenire poterat, illi donauerit pro meritis, dicetur magis compenſatio quam donatio: nec oportebit obſeruare ſolennia donationis. Infertur ſecundò idem dicendum, vbi quis alteri ſeruitium uel operas præſtitit, in ijs quæ pretio uel ſalario fieri ſolent, uel ipſe ſine pretio facere non ſolet: iuxta doctrinam Bald. in leg. j. C. manda. tunc enim remuneratio domini, non cenſebitur iure donationis, ſed mercedis ſolutio. Infertur tertiò idem fore in ijs qui itinera ſuſceperunt, & ſeruitia operaſque præſtiterunt magnatibus, Epiſcopis, & monaſterijs, agendo eorum negotia: tales enim operæ obligant eos quibus fiunt: & cum ex illis detur actio, nō poteſt cēſeri donatio quod pro ijs remunerandis præſtatur: & ita intelligetur Bart. in leg. ambitioſa, numero 4. ff. de decret. ab ordin. facien. Infertur quartò in prædictis terminis non eſſe neceſſariam authoritatem ſupremi principis, in eccleſiaſticis vel ſecularibus: ſufficereque authoritatem ordinariam mutuæ conuentionis: quod eſt notabile ad dictum capitulum per tuas, de donat. & leg. plures. §. fin. de adminiſtr. tuto. Infertur quintò in ijs terminis poſſe procedere, quod dici ſolet, non eſſe tunc neceſſariam inſinuationem, nec donatum reuocari, ſequuta ingratitudine: cum ea cauſa uerius cenſeatur oneroſa quàm lucratiua, iuxta obligationem & ius meritorum, ſecundum ſcribent. in dict. leg. Aquilius: & in leg. ſi donatione. C. de collation. & alibi ſæpe, ut per Iaſon. Tiraq. Rip. ubi ſuprà. Infertur ſextò ex ii. parte, contra communem, vbi ex meritis non competebat ius agendi, quod præſtatur ab eo in quem collata ſunt, donationem cenſeri, ideoque neceſſariam eſſe inſinuationem, ſi donatum excedat legitimam quantitatem: contra uulgarem communemque opinionem ſupra confutatam: contra Fulgoſi. in dicta leg. ex hoc iure, numero. 16. & contra innumeros ibi citatos à Iaſ. numero 53. & à Tiraq. dict. uerb. donatione. numero 44. Sic ampliata. l. Sancimus. C. de donat. quæ aliter quotidie frau-

daretur,

daretur, quicquid inuoluat Aufrer. ad Capel. Tholoſ. quæſtione ccclxxxj. & Petruc. in leg. prima numero 180. ff. de iureiurando. Nec contrarium uoluit glo. malè à Do cto. notata in dicta leg. Aquilius. & hoc videtur probare Riminaldus. in paragrapho primo nu. 475. Inſtitut. de donat. contra id quod dixerat in principio, num. 129. eodem titulo. Infertur ſeptimò donationem remuneratoriam ta lium meritorum, ex quibus non competebat ius agendi, poſſe reuocari, ſequuta ingratitudine. Sic ampliata. l. fin. C. de reuocatio. donat. contra communem: nec contrariũ uoluit glo. ibi à ſcriben. malè intellecta, ut ſuprà deduxi. In quo cum alijs labitur Roger. in dictà leg. ſi pater, §. primo. ff. de donationibus. Infertur octauò quod ubi meri ta fuerint tantum ex fauore præſtito alicui coram princi pe, uel ſimili beneficio in Aula Regia: licèt hæc in perniciem reipub. ſæpe uendi ſoleant. cum tamẽ vendi non debeant, nec ex ijs act. detur: omne quod remuneram. cauſa tũc donabitur, iure ſimplicis donationis cẽſebitur. vt enim gratitudo & memoria honoris, beneficij ve ſuſcepti lauda bilis eſt: ita etiã naturali humanitate gratis beneficio hominem afficere homo debet: argu. tex. & gloſ. l. ſeruus. ff. de ſeru. expor. Hic omitto acerbã illã ſanctionẽ aulicam. l. vnic. C. de ſuffragijs quã contra antiquiores, melius interpretantur nouiores ex hiſtorijs & latinæ linguæ cogni tione. vt per Alc. lib. ii. Parado. ca. xiiii. & in leg. ſponſio. ff. de verb. ſignificationibus. Zaſ. in l. ii. & ibi Cagnol. nu. 314 ff. orig. iur. And. ab Exea, de pact. pag. cccii. in ccvi. Fallen. & Tiraq. de Nobilit. capi. ii. numero 25. & Carond. libr. j. uero ſimil. cap. iiii. in fine. Connan. libr. quinto, capit. viii. Infertur nono contra ſcriben. regulariter donationem in terminis etiam remunerandi, non ualere inter coniuges, ſecundum ſuprà deducta: alias enim eluſoria redderetur prohibitio iuris, totuſque tractatus de donationibus inter uirum & uxorem: nec unquam deeſſet probatio meritorum vel ſeruitorum, quæ ſcribent. inaduertenter ſufficere tradunt. Quæ enim fides, quodve ſeruitium cuniugi non debetur? facit l. aduerſus. C. de crim. expil. hæred. & illud Corneliæ ad Pompeium apud Lucan. *Cre-*
d[ſ]ne

diſne aliquid mihi tutius eſſe, Quàm tibi? nonne olim caſu pendemus ab vno. Infertur decimò nõ rectè reſpondiſſe doctiſſ. Socin.conſil.lxvi.libro primo,maximè numero 12.dum ſuſtinebat donationem coniugi benemerenti factam:idemque volebat etiam vbi merita veniſſent à conſanguineis coniugis,cui donatur:quod abſurdius & iniquius eſſet,magisq; deſtrueret leges tituli, de donationibus inter vir.& vxo.C.& ff. Infertur vndecimò verius dicendũ contra ſcribent.reglariter non valere donationem remuneratoriam patris in filiumf. raroque vel nunquam verificari poſſe,ꝙ communiter noſtri tradunt, cum gloſ. in Authen.vnde ſi parens.C.de inoffic.teſtam.& in l.ſi donatione.C.de collatio.& alij vbi ſup. & alibi ſæpiſſimè.Finge enim quæcunque ſeruitia, obſequia, curationes in infirmitatibus: totũ id, quicquid ve maius excogitari queat,parentibus debetur.l.veluti.ff.de iuſt. & iur.l.filia tua.C.de patr.poteſta. unde ſuccedit regula dic.l.utrum turpem.ff. de verb.obli. l.ſi.ff.de condit.ob turp.cauſ. vt caueas à vulgari opinione,in qua cum ſup.allegatis, eſt Iaſ.in l.frater à fratre.in lect. & repet.col.pen. & Alc.regul.j.præſump.xvi.& xxx. Hoc autem aduertiſſe videtur Lancel. Polit.vir ingenioſus,in l.filium quem habẽtem,numero 132.C.famil.herciſc.quem retulit Tiraq.in dicta l.ſi unquam.dic.verb.donatione,nu.20.quibus addo Saly. in l.filiæ cuius,num.12. C.famil.herciſ. quem ſequirur Ioan.Rip.in l.fœminæ,nu. 41.C. de ſecund.nupt.vbi meliius ſentiunt quã vulgariter in hoc dici ſolet. Facit illud Ariſtot.libr.viii. ethico.ad ſi. Neminem parem gratiam parentibus referre poſſet: tradit Conna.lib.ix.c.vlti.ad ſi. Infertur xii.quod vbi merita præcedentia non præſtant ius agendi,non magis teneatur donans de euictione, quam in donatione ſpontanea: ſic ampliata reg.l.Ariſto.§.ſi.ff. de dona.contra ſcriben.communiter, cum quibus Alex.ibi ad Bart.idem Alex.conſi. xlvii.lib.iii.Boer.deciſio.lxvii.nu.1.Gozadin.conſi.lx.Iaſ. in dicta le.ex hoc iure,numero 68. & alibi ſæpe ſcribent. Infertur iii.quod ſi famulo vel agendi negotia,ſoluitur ſalarium conuentum, quicquid vltra datur, etiam ſi digne ob fidelitatem diligentiam'ue detur, cenſebitur iure ſimplicis

plicis liberaliſque donationis : contra mentem omnium fere ſcriben.in propoſito.Fidelitas igitur,& diligētia, digna eſt remuneratione: ſed vbi conuentum ſalarium ſoluitur, ſi quid vltra detur, neceſſaria erunt ſolennia veræ donationis : licèt enim honeſtè tribuatur, liberalitatem continet, vt inquit I.C.in leg.cum plures,xiii.paragraph. fin.ff.de adminiſtr.tuto. quòd utilè eſt contra inſidias eorum qui eo reſpectu plura extorquēt à minoribus & monaſterijs:maxime cum fides & diligentia iure debeatur in famulis, nec ſine culpa flagitio'ue omitti poſſit.Satis igitur eſt illis fauere:& remunerationem tunc honeſtā laudabilemque cenſere, non tamen vt liberalitas in remunerante negetur: facit illud Apoſtoli,contenti eſtote ſtipendijs veſtris. Infertur decimoquarto quod cum ſubditi fidelitatē principi ſuo debeāt ſimiliter & patriæ, ſi forſan pro honore principis, vel defenſione patriæ, pericula ſubierint, fortē fidelemq; operam præſtent,digni quidem erūt ¶ remuneratione.vt eleganter inquit Imperator in l.fin.C. de præpoſ.agent. in rebus,& in leg.prima,C.de priui.eorum.qui in ſacr.pal.milit.libro duodecimo & tex.notabilis in le.cum nauarchorum.C. de nauicularis libro vndecimò.Quod obſeruabat antiqua Romani ſenatus prudentia,omniſque Reſpub. benè inſtituta,qualis eſt excellentiſſi.Venetorum principatus.Tunc enim remuneratio fauorabilior erit, ſed à nomine donationis nō ſeparabitur, ideoque donatum à Principe pro ſeruitijs,non minus reuocari poterit ſequuta ingratitudine vel infidelitate vaſalli contra ea quæ ex ſcriptis Doctoribus colligi poſſent. Infertur decimoquinto ad donationes Regis Henrici Caſtellæ,quæ immenſæ fuerunt,& poſteà limitatæ, vt ad coronam Regiam redirent, donatario ſine liberis decedente:vt tradit Hiſpanus Xuarius in quæſti.maiora.fol.190. colum.quarta. & in ſimili apud Luſitanos habet lex Regia,quam mentalem appellant, lib.ii.ordin.titul.xvii.refert enim Hiſpanus Palat.un dicto paragrapho l.nume.6. dixiſſe aduocatos quoſdam, eam modificationem,non valere in donationibus ob ſeruitia & merita factis,arguentes tantum ex effectibus remunerationis. Ego autem tale

le fundamentum nihil facio, per ea quæ hic maturius diſcuſſa videtur: arguendumque potius foret ex regu.l.perfecta.C.de donationibus quæ ſub mod. Infertur decimoſexto generalius.nõ eſſe iuridicũ,quod plures tradunt,donationé principis ob benemerita nunquam reuocari poſſe,ēt ex cauſa, idque exemplificant in priuilegijs & conceſſionibus officij, terræ & iuriſdictionis:Bald.in l.ſi cum mihi,ff.de dolo.Iaſ. in d.l.ex hoc iure n.54.Tiraq.d.verb. donatione,nu.13.Palat.ubi ſup.dic.§.I. Anto.Capyc. deciſ.cxxi.nu.15.cũ ſequen.& deciſ.clxvi.nu.3.& Thom.deciſ.lxv.nu.24. quod etiam probat Fely. in capit.nouit.vj. col.de iudic.Afflic.in capit. primo numero 24. de natura feud. Ego autem verius puto, cauſam meritorum parum vel nihil facere, ſi præſupponas modificationem donationis poteſt à principe fieri ex cauſa iuſta, vt lege generali qualis eſt apud Luſitanos lex Regia lib.j.titul.lxxvi. & d. lib.ii.titu.xvii. De poteſtate enim & iuſtitia Principis legem condentis,etiam ſi uideatur reuocare uel reſtringere quod dedit, dubitandũ non eſt:ut notat Bal.in l.nuptæ. ff.de Senator.Afflic.di.c.j.num.25. proximè citato.Sic etiã extra legé,ubi ex iuſta cauſa reuocat, id enim iure licèt,non obſtantibus benemeritis:iuxta tex. in c.ſuggeſtũ, de decim.facit l.Lucius xi.ff.de euic.l.item ſi verberatum xv.§.item ſi fortè.ff.de rei vend.Bart.in procem.ff.Cyn. & alij in l.fi.C.ſi contra ius,vel vtil.publi.quod receptũ fatetur,Thom.ubi ſupra nu.29.cum ſequent.tradit Afflic.lib. iii.feud.titu.quæ ſint regal.§.poteſtas,numero 26. & melius idem Afflic. eod.libr.ſub. titul. de Capitan. qui cur. vend.ex numero 56.fol.105. Ex cauſa enim reuocantur decreta & conuentiones Reipub. & alia, quæ regulariter irreuocabilia eſſent.l.quod ſemel.ff.de decre.ab ordi. faci.ibi,*niſi ex cauſa*: dicit ſingul.Iaſ.in l.Barbarius,nu.34. ff.de offi.prætor.tradit idem Iaſ.cõſ.j.li.j.Alex.& additio. cõſ.cj.n.7.li.j Ruyn.cõſ.ccxxix. ad fi.li.j.Platea in l.vacuatis,ad fi.C.de decur.Affl.in cõſti.li.j.Rubr.c.n.2.Probatur hoc,quia ferè nunquã Principes talia cõcedunt,niſi ob bene merita: vnde ſi reuoca. vel modificatio reſtringeretur ad donata abſque meritis, inanis redderetur lex Regia,
fru-

ſtruſtratoriuſque iuſſus principis, quod non eſt dicendum Sine cauſa autem iuſta regulariter reuocari non poteſt principis donatio, cum nec priuatus poſſit: dic. l. perfecta. C. de donat. quæ ſub mod. & l. ſi. C. de vſucap. pro donat. c. verum, de condi. appoſi. quod Doct. non aduertunt, præpoſterè in hac re diſtinguentes: in quo etiam cum Iſer. labi¶ tur Afflic. lib. j. conſtit. Neapol. Rubric. xlvii. nu. 4. debuiſſentque ſcribentes in propoſito potiùs dicere, quòd ſi princeps ex cauſa etiam iuſtiſſima, ſine demeritis poſſidentis, reuocet donatũ, debeat æquiualenter ſatisfacere: vt eleganter inquit Inno. in c. niſi cum pridem, col. j. in ſi. verſic. nos dicimus: de renuntia. tradit Fely. in capitu. quæ in eccleſiarum, numer. 28. de conſtitu. Iaſo. in dicta l. fina. C. ſi contra ius, vel vtil. publi. Alex. conſi. clj. libro ſexto. Afflic. in prælud. conſtitut. quæſtio. iiii. nnmero. 7. & in d. titu. de capitu. qui Curt. vend. §. ſimiliter, num. 19. cum multis ſequent. & alibi ſæpiſſimè ſcribent. Infertur. xvii. ad quæſtioné feudi cõceſſi ob benemerita, quod Doctores, in dictis locis communiter dicunt reuocari non poſſe ex cauſa ingratitudinis, nitentis erronea opinione, quam ſup. ſatis ſuperque improbauimus: meliùs enim contrarium ſcribit Molin. in conſuetudi. Pariſ. §. xxx. quæſtio. xxv. nu. 100. ubi non aſſequitur verum ſenſum I.C. in dicta l. ſi pater. §. primo. ff. de donat. Infertur xviii. quòd donans etiam cauſa remunerãdi, iuxta terminos ſup. notatos, non magis teneatur vltra quam facere poſſit: ſic ampliata. l. inter eos. xix. verſi. is quoque ff. de re iud. l. diuus Pius. ff. de regulis iuris. Idemq; dicendũ eſt ad tex. in l. ad res donatas. ff. de ¶ ædil. edic. vtrumq; verò contra Rom. Alex. & alios quos ſequitur Iaſ. in dic. l. ex hoc iure, nu. 67. & Tiraq. d. verb. donatióne, nu. 51. Infertur xix. ad donationem à filio factam patri, tẽpore emãcipationis: vt ſcilicet inſinuari debeat, ſi legitimam quantitatem excedat, quamuis remu¶ neratoria videatur, quaſi ob beneficium manumiſſionis: quo colore deceptus, contrariũ ſcripſit Bald. in l. tertia infrà eodem, & ibi, Paul. numero 5. Corn. nume. 3. & Crot. in l. frater à fratre, nume. 130. Bald. in l. illud. iii. quæſtio. nu. 7. C. de ſacroſanct. eccleſ. Quorum opinio nullo iure pro-

probatur, fraudibusque occaſionem præſtaret, facilè enim adoleſcentes illaquearentur cauſa emancipationis, nec eſt iuridica cōparatio libertatis reſultantis ex emancipatione, ad ſatisfactionem pecuninriam:iuxta l.filiusf. §.ſecundum vulgarem.ff.de lega.j.quod ſup.latiùs probauimus, in prima parte: & ita diluuntur obiectiones ſcribent. noſtraque ſententia ſatis probatur ex l.data.C.de donatio. ſi litera expendatur. Infertur.xx. ex prædictis magna comprobatio,ad opinio.Guilel.& Alberi.in l.ſi tibi pecuniam.ff. ſi certum petat. ubi idem ſequitur Bald. colum.ii. ut donans ei à quo prius aliquid accepiſſet,poſſit ob ingratitudinem donatum reuocare, contra Iaſ. ibi ad fin.& magis contra Tiraq.d.verb.donatione.nu.15.qui ex vulgari errore putabat Guilel.& Alberic.loqui contra tex.in dicta l.ſi pater.§.fina.ff. de donatio. quem ſup.melius explicauimus: & hanc opinio.comprobauimus num. 60.verſic.probatur.vi.Infertur.xxi.contra Roma.aliquos inaduertenter ſcribentes,poſſe minorem donare ſine decreto,etiam immobilia cauſa remunerationis: contrariū enim manifeſtè probatur ex l.ſecunda.C. ſi aduerſ.donatio. Vt ſic caueas ab ijs,quos citat Tiraq.d.verb.num.27. Nec in ijs terminis erat dubitandum, quia licet benemerita inducerent cauſam,nō tamen excuſabant decretum, ſecundum iuris principia:ut ita ceſſet dubitatio Iaſ.in d l. ex hoc iure,nume.64.& in l.ſi non ſortem.§.libertus col. iiii.ff.de condi.indebi. Infertur.xxii.contra Barto.Imo.& Pan.in d.l.Aquilius Regulus, ut non poſſit donari Magiſtratui ob benemerita,maximè cōtingentia tempore magiſtratus, ſecundum reſolutionem ſupra traditam,quando ex illis non daretur ius agendi:& ita melius defendetur opin.Alcia. contra eos,libro ſecundò pareg.cap.peń. Infertur.xxiii. ad quæſtionem vtilem ſtatuti conſuetudinis uel conuentionis,ut acquiſita ex cauſa oneroſa,communia fiant inter coniuges,ex donatione autem non communicentur: ſcripſit enim doctus Hiſpan.Xuar.in ll.regn. titul.de lucris tertia limita.fol.16. tunc donationem remuneratoriam communicandam, quaſi accedat cauſæ oneroſæ: idque probat Couas, in capitulo, cùm in officijs,

in

in fine de teſtam. ſecundum quam iudicatum vidi à doctis ſenatoribus. Sed eorũ fundamentũ iuridicum nõ eſt, pendet enim ab incauta cumulatione effectuum remunerationis: vnde adhiberi debet omninò diſtinctio ſup. tradita, ſi enim eſſent merita cõmunia, ex quib. non daretur actio, contrariũ iudicandum foret, vt donatio licet videatur remuneratoria, non tamen ſeparetur à cauſa lucratiua, per ea quę hic accuratiùs tradimus. Infertur. xxiiii. præſertim ex declaratione tex. in dic. §. conſuluit, tex. illum non obſtare veriori & receptiori ſententiæ gloſſ. dict. l. ex hoc iure, dum ſcribit cauſam meritorum non impedire ſoluti repetitionem: quicquid contra gl. & communem arguant Fortun. & Zaſ. quos refert Couar. Ruu. in dic. capitu. cum in officijs, num. 10. verſi. habet. de teſtamen. Infertur xxv. maxima neceſſariaque comprobatio, ad traditionem Bar. in dicta l. ex hoc iure, dum inquit obligationem ex benemeritis, eſſe modici effectus in iure noſtro: ſi autem vera eſſent quæ ſcrib. in hac re congerunt, non modici ſolùm, ſed magni innumerique effectus reſultarent: quod melius ſenſit Bart. in l. ſtipulatio, §. alteri, num. 2. in fin. ff. de verborum obligationibus. Infertur. xxvi. comprobatio ad gl. in l. fideiuſſoris. xxiiii. verb. neque. ff. de pact. ubi tradit rationẽ affectionis ex benemeritis, non inducere intereſſe conſiderabile, vt quis alteri ſtipulari poſſit: quæ ſententia vera & recepta eſt, ſecundum ſcribent. ibi, & dicta l. ſtipulatio iſta: Iaſ. in l. huiuſmodi, nume. 22. ff. de leg. j. & conſi. xlj. lib. iii. Dec. in c. ad noſtram. nu. 3. colum. fin. de probat. Infertur. xxvii. conciliatio ad tex. in dicta l. ſed & ſi lege §. conſuluit, cum l. ſi pignore. lvj. ff. de furt. habent enim verba quæ pugnare videntur: nam id dicto §. habetur, nõ dici, quem locupletiorem eo ꝙ alium beneficijs obligatum habeat: at in dicta l. dicitur lucri ſpecies, beneficij debitorẽ acquirere: idque ad effectum remunerationis extollit Iaſ. in d. l. ex hoc iure, nume. 64. in fin. omittens difficultatem quæ reſultat ex repugnantia verborum in illis iuribus. Intelligo autem d. §. in cauſis pecuniarijs, & bonæ fidei poſſeſſore, qui non tenetur, niſi quatenus locupletior inuenitur, vt ſuperiùs ad eum. §. ſcripſi. At dic. l. ſi pi-

gnore,agit de fure qui rem ſublatam alicui donauit, & ex iuris ſubtilitate videretur à furto excuſandus, quaſi tunc non congruat furti definitio,exigens cauſam lucrifaciendi. Qua argutia non obſtante,reſpondet I.C. furtum eſſe, quia præcipua pars eius criminis concurrit ex doloſa contrectatione rei alienæ,& in odium furis adiicitur, tunc eũ cenſeri lucrum facere rem alienam alteri donando. Sic enim videmus in cauſis ciuilibus non conſiderari intereſſe extra rem.l.ſi ſterilis.§.cùm per uenditorem.ff.de acti. empt.In criminalibus autem,vel contra doloſos etiam remotum intereſſe conſiderari,gl.recepta,in l.vna,verb.dupli.C.de ſenten.quæ pro eo:& ibi Alber. column. quarta, gloſ.l.ſecunda.§.fina.& ibi Ange.in ſi ff.vti poſſide.Fab.& Areti.in §.illud.Inſtitu.ad leg.Aquil.Infertur xxviij. maximè ex uera declaratione dictæ l.ſi pater.§.fin. ff. de donat.verum non eſſe quod ibi incautè inferebat Bar.quem ſequuntur Ang.Cuma.& Imol.dum reſtringunt text. in l. j.§.in honorarijs,& §.licita.ff. de vari. & extraord. cognit. taxantem ſalarium aduocatorum,ne excedat centum aureos,pro ſingulis cauſis: Barto. enim & prædicti, diuerſum putant in cauſis criminalibus,ineptè arguẽdo ex text. ibi de liberante alium à periculo:qui longè aliter intelligi debet,vt ſupra diximus. Contrarium enim verius dicendum eſt,merita maiora non ſint in cauſis criminalibus, in quibus minus ſtudium ſufficit, ab eoque fides & diligentia,iure rationeque debetur: & ideo talia merita frangere non poſſunt iuris regulas,licet ad actus volũtarios ſummam beneuolentiam concilient:& d.l. j. loquens de cauſis,nullo modo patitur reſtrictionem Bart. æquè enim criminalibus congruit,vt probat tex.in l. prima. §. quod autem.ff.de aleæ luſ.notat Iaſ.in l.j.§.ſublata.ff. ad Trebell. Nec in dubio admitti debet differentia inter cauſam criminalem & ciuilem,iuxta l.abſentem.ff.de pœnis: ibi, *ſecundum morem priuatorum iudiciorum*,quam regu. ex eo tex. colligit Barto.in l.Papinianus.§.ij.ff. de inofficio. teſtam. Paul. in l. conſentaneum, ad fin. C. quomod. & quan.iud. Alex.in l.diuortio,nume.11.ff.ſolut.matrimo.Sed in alijs articulis plures differentię ſunt inter cauſas criminales &

ciuiles:vt tradit Hipp.in pract.crimi.§.expedita, num. 63. & Afflict.lib.ij.conſtitu.Rubri.xxix.nume.48. Deci.conſi. ccccxxix.ex nume.8.Infertur xxix.ex ſuprà dictis, maximè in vij.fundamento,contra communem,nume. 60.verè dicendam donationem liberalem,quæ fit à parentibus vel ab alijs quibus donatarius ab inteſtato ſucceſſurus eſſet Dices de hoc multa eſſe iura expreſſa in titulis.C.& ff.de donation.& in titu.C.& ff.de collat.maximè in l. data. C. de donat.& l.donationes quas parentes.C.de donat.inter vir.& vxo.Ego fateor hoc indubitatum eſſe,id aũt memoro,quia contra ea iura,& cõtra communem ſenſum,diuerſum ſcribunt aliqui non indocti,decepti per tex. in l. vna. C.de impo.lucrat.deſcrip.lib.x. cuius uerba illorum errori colorem præſtãt,ibi,*debiti potius ſolutio,quàm muneris oblatio:& ibi,debitum naturale:* vbi Bart. id colligere videtur, nu.1.verſi.fateor tamen:& Pla.nu.2.Aret.conſi.xvij.num. 5.& alij quos citat Tiraq.de retrac.ligna.§.xxxij.gl.j. nu. 47.deterius autem generalius.Ex ea de pact. nu.83.qui tamen ſolo inſtinctu rationis(quamuis tot iura in contrariũ non extarent)reſiſtere debuiſſent.Nec obſtat d.l. j. illa .n. verba ibi ſcribuntur ad vitandam odioſam exactionẽ impoſitam acquiſitioni ex cauſa lucratiua:à quo onere eximuntur ſuccedentes aſcendentibus, vel ab eis donationẽ accipientes,& ita Bar.tantùm loquitur de ſtatuto inducẽte gabellam in donationibus:& ita Aret.d.conſi.& ſcribẽ. in l.in ſuis.ff.de libe.& poſthu. ideoque ad alios terminos id trahi nõ debet.Infertur.xxx.ad tex.in l.j.§.j. verſ. quod autem:& §.ſed ſi libertus.ff.ſi quid in fraud.patro.vbi I.C. inquit, non fieri fraudem patrono quando libertus donat filio ſuo cauſa mortis,vel filiam dotat.Quæ iura notat Ioan.Fabri.in procem.Inſtit.in verb.Iuſtinianus, vel Alemanicus:ad hoc donatum deſcendentibus non venit appellatione lucri vel acqueſtus.Sequitur Bened.in c. Ray.verb. & vxo.nu.791.& alij quos citat Tiraq.de retract. ligna.§. xxxij.gl.j.nu.43.& ſequent.Boer.in conſuet.Burdegal.fol. mihi.59.columna.ij. Sed quamuis Fab.opinio vera ſit ad effectum conſuetudinis de qua agunt, fundamentum tamen non eſt verum, cùm ex præcedentibus conſtet, ve-

ram liberalemque donationem appellari, quæ liberis fit: ideoque inſinuationem exigi, vt in l.data.C.de donat.Senſus autem I.C.in dicta l.j. in dictis §§. in eo conſiſtere videtur ex mente Albe.quia quum libertus filios habet, nõ ei ſuccedit patronus.l.inteſtato.ff.de ſuis & leg.hære.l.liberto.xviii.ff. de bon.liberto.§.ſed noſtra, Inſtitu.de ſucceſſio.libert.& conſequenter non eſt tunc quid de fraudẽ agatur: idque ſignificat tex.in d.verſi.quod autẽ, ibi *nã cui liberum fuit legare filio*. Inferur xxxi.in confirmationẽ pręcedentium, quòd videmus dotem cenſeri cauſam lucratiuam quoad mulierem etiam ſi ſit filia dotantis: ut probat tex.in l.fi. §.ſi à Socero. ff.quæ in fraud.credit.ibi, *quia intelligitur ex donatione ad eam perueniſſe*: quem tex.cõmendat Alex. in l.in fideicommiſſariam, col.ii.in prin.ff.ad Treb. ad quem tex. non aduertunt, qui frequentius in filia contradicunt arguentes ex reg.l.fin.C. de dot.prom.l.qui liberos.ff.de rit.nup.quibus habetur, patrem teneri filiã dotare, vt arguit Soci.nepos, cõſi.xix.nu.8.lib.j. Et in extraneo dotante id magis procedit, ut tradit Alex.cõſi.lxxi.n.1.li.iiii.& alij quos citat Molin.in lib.de donatio.factis in cõtract.matri.n.64.Quoad maritum aũt ſemper dos cenſetur cauſa onerosa, ut probat idẽ tex.in d.§.fi.verſi.in maritum, ibi, *non magis quàm in creditorem*. & ibi, *quum indotatam vxorem ducturus non fuerit*: & ita reſoluit Bar.ibi, cuius doctrina recepta eſt, ſecundum Iaſ.in §.itẽ ſi quis in fraudem, n.30.Inſti. de Acti.Pala.in rep.c. per veſtras.§.lxxi. incip.In cõſtituenda.n.7.Arias in l.Tauri.xxvii.n.11.hoc ẽt probatur ex l.fi.in princi.C. de iure dot.ubi Imperator apertè ſignificat, etiam iure antiquo in dote, reſpectu viri, non fuiſſe neceſſariam inſinuationem, quia non cenſebatur donatio, ſed cauſa onerosa, tex.in leg.ex promiſſione.xviii.ff. de actionibus & obligationibus, quam extollit Iaſ.in leg.Neſennius, nume.4.ff.de re iudic.Quoad mulierem verò inquit dicta le.fi.neceſſariam fuiſſe inſinuationem, cum dos à patre non dabatur. Hodie autem nouo beneficio in dote ſtatuit lex illa, ut nec quo ad mulierem neceſſaria ſit inſinuatio, quamuis quò ad eam verè donatio ſit: & ita Alber.& alij, ibi. Dec.conſil.cccexiiii.numer.

15.Anto.Canar. de inſinuatione.ii.parte, quæſt.iiii.num. 4,Bald.Nouel.in l.prima num.339.& 342.ff.ſolut.matr.& & in tracta.dotis.v.parte, numero 5. Ex quo cauendum eſt à glo.j.in dicta l.fin.ibi,*ideò exigi*: cauendum magis eſt à Ioan.Anan.in capitulo cum tu,verſicul.iiii.quæritur,in fine, de vſur.ubi contra dictam leg.fin. miſerè inquit neceſſariam eſſe inſinuationẽ in dote: idque inuolute refert Tiraq.in lege.ſi vnquam,verb.donatione,num.194.Infertur xxxii.ad quęſtionem,an dos ob ingratitudinem ſequutam reuocari poſſit:ſępè enim in ſcholis traditur ſpeciale eſſe in dote, vt ob ingratitudinem reuocari nequeat, idque apud ſcribent.receptius videtur. Ita enim indiſtinctè notat Salyc.per textum ibi,in l.ſi dotem,xxiiii.C.de iure dot.& tanquam receptum tradit Boer. deciſio.xxvii.dicens eſſe tex.expreſſum,in d.l.ſi dotem:idque in dote tradita tenet Bald. in dicta l.fin.nu.11.C.de dot.promiſſ.quẽ ſequitur Iaſ.in §.fuerat, numero 117.Inſtitu.de acti.ubi Imo,malè citat Boer. autem indiſtinctè inquit ingratitudinem nõ officere doti datæ vel promiſſæ: & in dote promiſſa, melius adduci poteſt tex. in le.cum poſt.lx.§.patrona.ff.de iure dot.ubi nullus ex ſcribẽt.notat:quicquid eos malè citet Boer.vbi ſuprà. Sed contra prædictos veriorẽ puto opinionem Rip. in le.fin. quæſtio.lj.C.de reuoc.donat.ubi regulã conſtituit, ut datum cauſa dotis,ob ingratitudinẽ reuocari poſſit:ꝙ ego probo efficacius ex præcedentibus,cum dos reſpectu mulieris verè inter cauſas lucratiuas connumeretur, & ita hæc opinio Rip.intelligenda eſt; reſpectu enim viri procedere nõ poteſt,qui ob cauſam oneroſam dotẽ accipit,ideoq; ob ingratitudinẽ ab eo, reuocari non poſſet,ſecundum ea,quæ diximus in præcedenti illatione: minuſq; ob ingratitudinem mulieris poterit à viro dos reuocari, ea autem ad vxorem reuerſa,ſoluto matrimonio,poterit ab ea ob ingratitudinem reuocari:ut cõcludit Rip.& dubitans ſentit Palat.in le.Tauri. xxi.nu.59,quæ reſolutio in viro & vxore ingratis dotanti, amplectenda eſt quia fundatur in præcedenti reſolutione: & differentia inter cauſam lucratiuam & oneroſam, in qua conſiſtit tota vis huius articuli. Nec obſtant

iura dict.leg.ſi dotem, & dict.§.patrona: quia loquuntur in muliere ingrata dotanti, ne eius ingratitudo noceat uiro: á quo ibi dos non auocatur, quia ſcilicet quo ad eum, cauſa oneroſa eſt: non verò negant quin dos reuerſa ad ingratam reuocetur. Bene tamen ex d.§.patrona, reſpectu uiri & reijcitur differentia, quã Bal.& Ia.vbi ſup.tradebãt inter dotem datã & promiſſam, in quo etiam labitur idẽ Iaſ.in l.patre furioſo, nu.29.verſi.x.ff.de his qui ſunt ſui: idque ſuadetur ex reg.l ſicut.C.de acti.& obliga.l.qui actionẽ.ff.de re.iur. Quoad mulierem autem, ut dos ab ea reuocari poſsit ob ingratitudinẽ, intelligei ẽ contra Rip. ubi ſup.nu.171. etiam ſi fœmina eſſet inops, atque ob id dotãs moueretur principaliter amore Dei: licèt enim tũc ſcribent.appellent dotẽ magis piam, vt per Iaſ.in leg.cum ijs.§.cum mulier.ff.de condict.indeb. per Nouel.de dote vj.par.priuil, xliiii.Palat.in ca.§.lxj.Hiſpan.Arias.l.xxvii. Tauri, nu.60. Dec.notanter conſi.cccxlviii.nu.4.Alex.in leg.ſi certis.nu.5. C.de pact. tamen ingratitudo mulieris non debet eſſe impunita: tunc enim magna ratio ſuadeat pœnam exigi, ut inquit.I.C.in l.ſi à reo.lxxj.§.illud quod vulgo.ff.de fideiuſſo. Nec eſſet æquum ut magis piè donanti adimeretur, quod alijs donatoribus conceditur. Nec donatarius excuſari debet prætextu pietatis, quã donãs motus fuerit: ab exterioribus enim in foro cõtentioſo iudicandũ eſt, nõ autẽ ab ijs quæ animo retinẽtur: ut in l. ſi re petẽdi.C.de cõdictio.ob cauſam. Hæc plenius tractata uolui, ut eradicentur plurima in quib.(ni fallor) nõ ſine periculo ac pernicie Reipu. erratur.
63 Vtilis quæſt, eſt de locat. aduentitiorũ, quatenus pater locare poſsit: illudq; expeditũ uidetur, vt valeat locat.ad modicũ tẽpus, filiusq; eã ſeruare teneatur, etiã finito vſuf.patris: quod probatur.j. ex hac l.& l.cũ oportet, dum patri plenã adminiſtrationẽ cõcedunt. Probatur magis, quia talis locatio ad breue tẽpus, alienationem non continet, ſecundum veram & receptam omniũ traditionẽ, ut infra. Probatur fortius: quia minor tenetur ſtare locationi factæ à tutore uel curatore, finita tutela uel cura, ut reſoluit Cyn.in l.emptorem, col. ii. C. loca. Bart. Paul. Alex. & omnes in leg. ſi filio. §. ſi

vir.ff.ſolut.matri.Soci.conſil.cxxv. numero 6.libr.primo, utque receptiſſimum tradit Couaſ. libro ſecundo reſolu. capi.xv.nu.5.in medio,& nu.6. in princip. Qui omnes, & alij quos omitto, ad id citant tex.in l.ſi tutelæ.ix.ff.de admini.tuto. quæ tamen non loquitur de locatione, ſed de pecunijs mutuò datis: à fortiori autem id dicendum in patre, qui longè plus poteſt, ut in diſcurſu huius, l.probauimus: quod uidetur colligi poſſe ab Hiſpano Ant. Gomet. libro de contract.capit.de location.nu.8.fol.27. Alia inſpectio eſt in locatione ad longum tempus, circa quam præmitto, aliquando apud Iureconſ.diſtingui inter locationem ad longum, locationemque ad breue tempus:ſed hoc rarius quam Doct.putant. Non enim fit ea diſtinctio in l.j.ff.ſi ager uecti.ut ab omnibus malè citatur: inuenitur autem ea differentia in ſuperficiario, in l.j.§.quod autem,in j.ff.de ſuperficieb. Ante alia verò in hac differentia locationis ad longum, & locationis ad modicum tempus,receptum eſt:ad longum tempus dici locationem decennij uel ultra,ut reſoluit glo.in l.ſecunda in fi.ff.ſi ager uectig.quæ ſententia probatur à Bart.& alijs in d.§.quod aut.l.j.ff.de ſuperficieb.tradit Paul.in l.ſi filio.§.ſi vir,nu. 2.ff.ſolu.matri. Alex. conſil.xvii.columna prima.libr.iiii. Platea in leg. prima,C.de adminiſtra.Reip.latè Iaſ.conſi. lxxxxiiii.libro j.& conſil.xxix. Ioan. de Amic.conſil.xxv. Dec.conſil.ccxcii.nume.1.Socin.Nepos conſil.lxvi.num. 5.libro ii.Cardinal.Pariſ.conſil.cxviii. libro tertiò, quod conſuetudine receptum eſſe tradit Bal.in l.iubemus nulli,col.ii.C.de ſacroſ.eccleſ.Soci.conſi.xxxii.col.j.lib.j.Anan.in cap.fin.nume.13.ne Præla.vices ſuas:Dec.d.conſi. ccxcii. numero 1. idque receptiſſimum aſſerit doctiſſ. ac diligentiſſi.D.Couas Ruu.libro ii.reſolut.capit.xvi.& hanc reſolutionem ſemper probant leges regię apud Luſitanos, ut libro iii.ti.xxxii.in princip.& lib.iiii.titu.vi.§. antepen.& titu.lxiiii.in princip. Similiter locatio dicitur ad longum tempus,quando fit ad vitam locantis uel conducentis:ut tradit Alex.conſil.cix.in fin.lib.iii.Aret.conſilio lv.numero 2.Dec.conſilio cciiii.Baldus in lege vi.ff. uſufruct. quod præcedenti receptum dicit, inſignis de

præceptor Nauarrus.in c.j.§.j.de pœnit. diſtinct. v. notat Corne. conſil.ccxliii. lib.iii. quem ſequitur Boer. deciſio. ccxxxiiii.col.ii.in princip. Dicitur etiam locatio ad longũ tempus,reiecta uerborum cautela,quãdo fit ad nouẽ annos, adiecto pacto, ut finito illo tempore, incipiat aliud quod iunctum excedat decẽnium, maximè ut fraudes uitentur:ut notat Card.dict.Clement.j.§.fi.de rebus eccleſiarum Faber.in §.item finitur Inſtitu.de vſufruct.Aret.in le.ſi quis ante col.j.ff. de acquir. poſſeſ.Alex.conſi.cclxv. lib.ii.& conſi.ciiii. nu.6.lib.iii.& in l.ſi filio.§.ſi uir,ad fin. ff.ſolut.matri.Fely.in c.quæ in eccleſiarum,nu.87.de cõſtit.Iaſ.in l.manumiſſiones, nu.7.ff.de iuſt.& iur.& conſi. cxiiii.lib.j.& Socin.conſ.xcix.nu.8.lib.j.Papienſ.in forma libelli ad ficti.præſta.pa.2. mihi cccl xiiii n.2.Curt.de feu. iiii.par. nu.92. latè [redacted] in conſuetu. Pariſ.§.xiiii.nu. 36.fol.327. Ex quo cauebis à Bal.errãte in hoc,in l.uoluntas,nu.6.verſi.idẽ puto.C.de fideicom.in quo alibi uariauit idem Bal. ut refert Alex.in l.ſi domus.§.fi.ff.de legat. j.ad fin. Dicitur prçterea locatio ad longum tẽpus,quç fit eo pacto ut duret quamdiu locator uolerit,ea enim incertitudo magis longum tempus quàm breue inducit: ex regu.tex.& Barto.in l.ſufficit,ubi Iaſ.ff. de condict. indeb.l. iuriſperitus.ff.de excuſa.tuto. quod in his terminis ſentit Deci.conſi.cciiii.col.fi.idque in ſpecie tradit Soc. Nepos, conſi.lxiii.num.11.lib.ii.& ibi eleganter idem intelligit, quando ea incertitudo uoluntatis infertur ad conducentem: quod dixi prius Marti. Lauden.in repe.Rub. ff.de rei vend.nu. 5. Si autem locatio fiat ſine expreſſione temporis,cenſebitur,ad breue tẽpus,nempe, ad unicum annum: ex vulgari regu.l.boues.§.hoc ſermone.ff.de verb.ſignifi. probaturq; magis ex deciſione. l.item quæritur.§.qui impleto.ff.locat.& in terminis ita tradit Soci. Nepos,conſil. xxv.nu.3.li.ii. Ex quo limitatur quod in materia criminali habet tex.ſummè notandus in l.fine præfinitio.xxiiii.ff. de pœn.quem extollit Iaſ.in §.curare.num.46. Inſtitu.de action. & l.v.§.j.num.38.ff.de re iudic.Platea in l. nemo, nu.6.& 8.C.de exactio.trib. Gomeſ.in §.quædam,nu.22. Inſtitu.de action.Dec.in c.ex literis,num.10.de conſtitu.

apud

apud quos eum tex. ornatum & explicatum uidebis tra-
64 dit etiam Tiraq. de retrac. cõuent. §. j. gl. ii. nu. 4. Ad quæ-
¶ ſtionem noſtram tutiùs dicendum uidetur, regulariter fi-
lium non teneri ſeruare locationem ad longum tempus à
patre factam in aduentitijs, ut ſic finito vſufructu patris,
filius rem conſequi poſſit à conductore tanti tẽporis, ſi-
cut euincere poteſt ab eo in quem alienata fuiſſet. Cum
enim alienatio hic prohibeatur, occurrit receptiſſima do
ctrina ſcribent. qui talem prohibitionem extendunt in di
ctis locis, ad locationem longi temporis: idque notãt Ca
noniſ. in d. Clement. j. & in d. c. nulli, de reb. eccleſi. & Do
cto. communiter, vt tradit Couas Ruu. dict. c. xvj. col. j. lib.
ii. & Bellamer. deciſio. ccccccclviii. Dec. conſi. cxlii. nu. 3.
Alex. conſ. xvii. lib. iiii. Boeri. d. deciſio. ccxxiiii. Ang. Are
tin. poſt Fabr. in §. adeò, nume. 1. in fin. Inſtitu. de locatio.
Idẽ in ſimili notant ſcribent. dẽ tutore vel curatore, quod
non poſſit locare ad longum tempus, ſicut nec alienare: vt
tradit Alex. conſi. cxvii. li. v. Boer. d. deciſi. idque magis iu
uatur ex magnis effectibus talis locationis ſecundum re-
ceptas ſentẽtias: Sed poſſet ea locatio à patre fieri ex cau
ſa neceſſaria, uel tam utili, ut à filio retractari nequeat:
cum iuxta receptam ſentẽtiam Azon. abſque decreto pa
ter alienare poſſit, vt ſuprà deduximus in ii. par: Atque ita
cõductor ſeu emphyteota cõuentus à filio, aduertat quib.
mod. iuſtificare poſſit titulum à patre obtentum. Hoc au-
tem, ne tunc filius teneatur ſtare locationi ad longũ tem
pus, comprobatur ex recepta ſentẽtia Bart. & aliorum in
l. codicillis. §. inſtituto. ff. de lega. ii. contra gl. ibi, in ultim.
ſcholio, quæ mirabiliter contradicebat, uolens locationẽ
etiam ad longum tempus, non dici alienationem: ideoq;
opinionem gl. communiter reprobari, inquit Paul. in l. fin.
C. de reb. alien. & Imol. in l. ſi filio. §. ſi uir. ff. ſolut. matr. &
in cap. ad aduentitiam, nu. 2. de reb. eccleſ. Alex. d. §. ſi uir,
nu. 25. Angel. in dicto paragrapho adeo, poſt princip. Inſti
tu. de locatio. Cæpol. in leg. alienationis verbo, nu. 8. ff. de
verb. ſignific. Alex. conſil. clxv. libro ii. Soci. Nepos, conſi.
lvj. lib. ii. Afflic. in conſtitu. Neapol. libro tertio. Rubri. v.
ad finem Couas Ruu. dict. cap. xvj. col. ii. libr. ii. reſolut. Et

multa

multa in propoſito circa locatione ad longum tempus,ad uarios articulos tradit Tiraq. de retract. ligna §. primo, gloſ.xiiii. ex numero 79. poſt Boer. uidendum.d.deciſio. ccxxxiiii.Illa tamen opinio gloſ.reprobatæ ſaluari ſolet quo ad duos effectus.j. ad uitandam pœnam alienanti impoſitam, licèt enim prohibita alienatione, prohibeatur etiam talis locatio ad longum tempus:pœna tamen alienanti impoſita, non extenditur in adminiſtratorem ita locantem:ut tradit Bero.in c. nulli, nu.32.de reb. eccle. & melius Couas Ruu. dict. c.xvj. col.iii. Quod iuuatur ex gl.Clemen.j.de conſangui.& affinit.de qua Iaſ. & Dec. in l.ii.col.fin.ff.de iuriſdic.omn.iud.Iuuatur etiam ex doctrina Ioan.Andr.in c.diſpendia de reſcript. in ſextò ubi tradit,quod quamuis extendatur lex pœnalis, nō tamen extenditur eius pœna.ſequitur Panor.& plures,quos refert Iaſo.in l.ii.ad finem.ff. de in ius uocan. Corſet. in notab. verb.extenſio,fo.142.col.iiii.idem ſcripſit Bal.& alij quos (non citat Ioan. Andr.) refert Hippol. ſingu.ccc. faciunt quæ cumulat Iaſ.in l.cùm quidam. ff.de liber.& poſth. Felyn.in cap.cùm Ioannes, num.33.de fide inſtrumen.Deci. in l.factum.§.in pœnalibus.ff.de regulis iuris, & alibi ſæpe ſcriben.Ex quo in noſtra materia dici poſſet eleganter, quòd licet pater alienans aduentitia, aliquando priuetur adminiſtratione,vt in ſuperiori parte diximus,non tamen remoueatur ob longam locationem:pœna enim ut odioſa reſtringenda eſt, ſecundum glo. cap. fin.de iure patrocum vulgar. in quo tamen ultra omnes, & contra proximè citatos,non indiſtinctè hoc probarem,ſed magis inſpicerem, an pater ſciens,an ignorans iuris prohibitionem, emphyteoſim uel longam locationem conceſſerit,ut fraudibus obuietur,argum.l.j.§.fina. ff.de calumni. Saluatur. ii.glo.in dicto §. inſtituto, ſecundm Beroum in dicto cap. nulli, nume.32.quando in tali longa locatione adijceretur pactum, ut in conductorem nullum dominium, nullumque ius reale transferatur:quod prius ſcripſit Bald.in dicto §. & in l.ſi domus.§. fin. ff. de leg.j.& ibi Alexan.ad fin.poſt Imol.Idem probant Imol. & Alexand. ad Bart.in d.§.inſtituto:& Aret.in l.ſi quis ante, col.j.uerſi.ita puto.

ff.de

ff.de acquirend. poſſeſſio. & Chaſ.in conſuetu. Burgund.
Rubr.ix.§.x.num.39.fol.313.colum.iii. Sed cauendum eſt
ab hac ſaluatione Beroi,Baldi & aliorum, quos ipſe non
¶ citat, rarò enim uel nunquàm procedere poteſt, maximè
in materia quam tractabat idem Bero. circa prohibitio-
nem alienationis rerum eccleſiæ: ſimiliter in prohitione
huius.l.& in alijs rebus minorum, & generaliter vbicun-
que alienatio prohibetur, ne damnum fiat ſucceſſori vel
alij. Incommodum enim & fraudem pateretur tertius il-
le, ſi quando ſuccedit, inueniret rem penes conductorem
longi temporis,cùm eius interſit tota re frui,non tantum
penſione locationis, ut conſtat ad ſenſum: ideoq; damnũ
non uitatur ex clauſula uel pactione verbali, quæ mali-
gnè adijci potuit in tali locatione:ut melius aduertiſſe vi-
detur Bal.in Authen.hoc ius, col.j.C.de ſacroſ.eccle. &
cum eo Moline.& Fabian.quos cordatè refert & ſequitur
D. Couas Ruu.(quem ſæpiùs libenter allegamus), dict.
lib.ii.reſolut.c.xvj.col.ii.in princip.verſi. & id uerum eſt:
vbi Beroum & alios in contrarium omiſit.Pro quo etiam
addo Iaſ.optimè hoc probantem:conſi.xciiii.col.fin.lib.j.
& ita Cuman.(qui non allegatur)in d.§.inſtituto.ii. lect.
quod iuuatur ex reg.tex.& Bart.in l.Seuius & Augerius.
ff.de leg.falcid. Effectum enim non verba cõſiderare de-
65 bemus.l.ſi vno.ff.locat.cum vulgar.Alios effectus locatio
nis ad longum tempus, pleniſſimè & ſeriatim hic tradere
poſſem.vltra Boer.d. deciſio.ccxxxiiii.& Tiraq.d.loco de
retract.quibus multò plura alibi addo,quã ipſi adducant.
Interim uerò ex his receptis ſentẽtijs aptè & utiliter in-
fertur ad quæſtionem ſæpiſſimè in praxi agitatam: an poſ
ſidens maioratũ,ſeu bona perpetuò relicta familiæ,poſsit
bona maioratus in emphyteoſim concedere, vel in longũ
tempus locare: in quo uariè iudicatum uidi. Mihi autem
¶ uerius uidetur, vt nec emphyteoſis, nec locatio ad longũ
tempus effectum habeant, mortuo poſſeſſore maioratus
qui ita locauit, ac proinde ſucceſſor nullatenus teneatur
ſeruare talẽ emphyteoſim uel locationẽ.Ius enim poſſeſ-
ſoris locãtis tantum ad uitã eſt, & ideò finito iure dantis,
finitur ius accipientis, iuxta regul.l. lex vectigali, & ibi
glo.

gl.uerb.euanuiſſe.ff.de pign. Probatuique magis ex com muni opinione proxime relata,contra gl. in dicta l. codicillis.§.inſtituto.ff.de legat.ſecundo, ubi in terminis circa bona relicta familiæ, Barto.& reliqui volunt, non admittendam locationem ad longum tempus,ſimilemve actum, in fraudem uel damnum ſucceſſoris: idque magis probatur ex deciſione & ratione textus in l. ſi quis domum, nono.§.j.ff.locat.ubi locatio à fructuaria facta, finitur extincto vſufructu: & ibi notat Paul. numero.3. & in terminis circa bona maioratus, ita reſoluit Anton. Gomet.l.xl.Tauri. numero. 84. Et ultra eum ſatis hoc colliges ex Baldo.in l.fina.§.ſed quia,in fin.C.communi.de legatis,& in l.emptorem,numero 5.& 6.C.de locatio.ex Iaſone conſilio vigeſimonono,& conſilio nonageſimoquarto, libro primo. Idque planius procederet ubi non ſolum bona familiæ relinquerentur (quod ſufficit, cùm ex eo reſultet prohibitio alienationis) ſed etiam alienatio expreſſim prohibita fuiſſet, ut frequenter contingit. Potentior enim à multis cenſetur expreſſa prohibitio,ex glo.in l.nulla.C.de iure dot.Pau.in l. cùm pater.§. libertis.ff.de legatis ſecundo. Pala.in Rubri.§.xvj. Tiraq. de primogen.quæſtio.lxj.Eſſet enim longè iniquum,ſucceſſorem maioratus fraudari integra poſſeſſione rerum, eaſque penes extraneos uidere,contra præceptum & uoluntatem primi inſtituentis,à quo ipſe capit, non ab anteceſſorem:iuxta.l.tertiã, & ibi Bart.ff.de interdict.& releg.l.unum ex familia.§.j.ff.de lega.ſecundo, tradit Curt. iun.cõſi.xxv.Molin.in conſuetu. Pariſ.§.xxii.nu.83. & 85. Deci.conſ.cccclxv.ex nu.23.notabiliter Afflict.lib.ii.feu. titu.de inueſti.de re alie.fact.§.quid ergo, nu.21.Gozad. conſi.lxxv. Nec obſtat erroneum fundamentũ quo in hac quæſtio aliqui contradicunt,arguentes ex eo,quòd res ec cleſiæ permittuntur in emphyteoſim concedi in tres generationes:quod nec verum eſt,nec vrget.Regulariter enim res eccleſiæ ſine ſolennitate, ultra decennium locari non poſſunt ex Clemen.j.cum gl. & communi ſententia: & c. nulli, de reb.eccleſ. non alie.idque magis prohibetur ex conſtitutione Extrauag.Pauli.ii.ambitioſe, eodem titu.

Quando

Quando autem emphyteoſis, uel talis locatio permittitur tanta requiritur cauſa, ſolennitas, & tractatus, vt inter doctos regula negatiua maneat, quæ limitatur ex neceſſitate uel magna utilitate eccleſiæ: atque ita retorquetur fundamentum illud de rebus eccleſiæ ad bona maioratus. Itē ea argumentatio impertinens erat, quia eccleſia eadem ſemper eſt: cauſa autem & ſolennitas, ſine quibus alienatio fieri non poteſt, remouent ſuſpitionem fraudis. At in bonis maioratus, omnia hec ceſſant, cum emphyteoſis uel locatio liberè fieret à poſſeſſore, ſemperque maxima fraus fieri poſſet ſucceſſori, ut bene aduertit Bal. in d. l. emptorem. nu. 5. C. de loca. Quapropter adhærendū eſt veriſſimis iuris regulis, ut poſſeſſor maioratus, tanquàm reſtrictè dominus, vt vſusfructarius locare poſsit ad uitam ſuā, nec ſucceſſor amplius obligetur. Qua in re vtilis eſt inſpectio, an locatio vel emphyteoſis, vltra legitimum tempus facta in totū vitietur, an ſaltem intra tempus licitum ſuſtineatur: in quo uariant Barto. & Bald. alijq; ſcribent. ad intellectū tex. in §. emphyteoſim, in Authen. de non alienaut permutan. tradunt Iaſ. & Doctor. in Authen. qui rem. C. de ſacroſanct. eccleſ. Afflict. deciſio. cvii. Prob. ad monach. in c. fi. de pœni. & remiſ. in vj. melius Molin. in conſuet. Pariſ. §. xlj. quæſtio. x. fol. 238. & notabiliter D. Co-
66 uas Ruu. lib. ii. reſolu. c. xvj. ex nu. 5. Vides ex ſup. citatis maximam conſtitui differentiam ab omnibus ſcribent. iuris ciuilis & canonici inter eas locationes: totum effectū tempori tribuentes, ut ſcilicet locatio ad breue tempus, nullo pacto dicatur, alienatio, nec aliquam ſpeciem dominij trasferat, nec ullam realem actionē præſtet: ita intelligentes tex. in l. non ſolet xlii. ff. loc. cum ſimil. Ideoq; eam in bonis eccleſiæ admittunt, ut per omnes vbi ſupra. per Cardin. Pariſ. conſi. xcviii. lib. iiii. In conductorem autem ad decennium uel aliud longum tempus, aſſerunt indifferenter omnes vtriuſque iuris interpretes, in tot locis ſup. adductis: & ubique transferri dominium vtile, eique dari actionem in rem, ideoque talem conductorē emphyteotæ æquiparant: ita enim eos æquat Ioan. Fab. in §. i ē finitur, poſt princip. Inſtitu. de uſufru. & in d. §. adeo, ad fin.

fin.Inſtitu.de locatio.Aret.conſi.lv. Felyn.conſ.xxv.Iaſ.in l.naturaliter,n.15.ff.de acqui.poſſeſ. & in l.j.n.34. & l.ii. nu.39.& in l.fin.nume.2.C. de iur.emphyte. & alibi ſæpe Doctor.Omiſſis autē multis de locatione ad longum tem pus,memorandum putaui quod ſuperius perſtrinxi,rariſſimè apud Iureconſ. reperiri talem differentiam inter cō-ductionem ad longum tempus, & cōductionem ad modicum tempus,credoq; vnico tantum loco eum à I.C.traditam , in l.j.§.quod autem.j.ff. de ſuperficieb.vbi Vlpia.in ſuperficiario conductore diſtinguit inter conductionem breuis,& conductionem longi temporis, alteri negans,alteri concedens in rem actionē. Quæ explicita plenaque deciſio,cogere videtur,vt ex ea ſuppleamus,quod in alijs locis idem Vlpia.& Paulus reſpondent, ſuperficiario utilem in rem actionē cōpetere.ut in l.in prouinciali.iii.§.ſi ego.ff. de nou.oper.nuntia. & in l. ſuperficiario.lxxiiii.ff. de rei vend.& in l.tutor.xvii.§.fi.ff.de pig.acti.Ad quæ iura aduerto vltra oēs.j. ꝙ ea actio in rem à prætore dari dicitur,ut habet tex.in d.§.ſi ego,& in d.l.ſuperficiario:ex quo uidetur intelligendum uerbum, *hodie*: in d.§.fi.quaſi ius prętorium recentius ſit,ex l.ius autem.§.j.ff.de iuſt.& iur.ii.aduerto, quòd I.C.in d.l.ſuperficiario, inquit cauſa cognita prætorē illi actionē in rem polliceri : quæ cauſæ cognitio neceſſariò continet eā inſpectionē,vt conductio ſit ad lōgum tempus,ex d.§.quod autem tertia,magis aduertendum puto,quod I.C.addit in d.§.quod autem.conductori ad longum tempus, cauſa cognita in rem actionē dari,ut patet ex illis verbis,*ſanè cauſa cognita ei qui nō ad modicum tempus conduxit ſuperficiem, in rem actio competet*:proximè autem dixerat conducenti ad breue tempus eam actionem negari.Quæ verba innuere uidentur, nec longū tempus ſufficere ad eum effectum.iiii. aduertēdum nimis eſt, in ſolo ſuperficiario id à Iurecōſultus ſcribi,non in alio conductore cauſam habente à perſona priuata ; ne obijcias tex. qui paſſim malè citatur,in l.j.§. qui in perpetuum,ff.ſi ager vectig.vel emphy.peta.ut infrà explicabo. Facilè igitur contra omnes ſcriben.tētari & ſuſtineri poſſet,vt regulariter conducens ad decennium,uel paulò lon

gius

gius tempus, iure ciuili nullum dominium conſequatur: quod à multis annis cogitaui, nec ſeme legẽdo admonui: idemque nouiſſime ſenſiſſe videtur Connanus libro ſepti mo. capitu.xii. Char.cccccxxxv. in quam ſententiam induci poteſt, d.§.quod autem, dum cauſæ cognitionem cum longo tempore exigit, quaſi ſolùm tempus non ſufficiat. Illa enim adiectio cauſæ cognitionis regulam impedit, magiſque rem in ambiguo relinquere ſolet.l.fin.in fin.ff. de actio. & obliga.l.ſi ita ſtipu.xcvii.§. ſi tibi.ff. de verb.obl.l.verum.xii.ſciendum.ff. de mino. Ad idẽ vrget, non reperiri in alijs differentiam conductionis ad lõgum vel breue tempus, videriq; ſingulare ius in ſuperficiario, quum de eo extra titulum de locato ſeparatim tractetur in titulo, de ſuperficieb. Quòd ſi inſtares, quæ eſſet cauſa ſpecialitatis in ſuperficiario (de quo tñ illa iura loquuntur) poſſet forſan conijci, ſingulare ius in ſuperficiario introductum, vt maior cura & ornatus dominium habeatur: in quo utilitas reip. verſari cenſetur, tex. in l.ſi quis.C. de ædifi.priua.ibi, *publicũ decus*, text.in l.pręſcriptio.C.de oper.publ.ibi, *ornatum & cõmodum, ad decorã faciẽ ciuitatis*:

¶ Ex quibus elegãter intelligi poteſt, quod in ſimili reſpõdet I.C.in l.quòd ſi vir.xv.ff. de donat.inter vir.& uxo.ubi cõtra regulã & iuris prohibitionẽ valet donatio inter coniuges, ad refectionem ædium: quod nec glo. nec alius ibi percipit: poſſetq; hoc confirmari authoritate Alber.in l. generaliter.C.de Epiſcop. & cleric.nu.5.Vnde quum circa ædificia uerſetur publica utilitas, potuit ſpeciale ius in ſuperficiario introduci, quando ſcilicet ad lõgum tempus conduxit: quia tunc veroſimiliter curam manſionis ſuæ habebit, quæ ratio non militat in conducente ad breue tempus. Secundum quæ dicendum erit, dum tex.in d.§. quod autem ad effectum dandæ actionis in rem, ultra longum tempus, exigere uidetur cauſæ cognitionem, intelligatur: ut uerba illa, *cauſa cognita*, exponantur ex verbis ſequentibus, *non modicum tempus*, quaſi in eo tantum cauſa illa uerſetur, ſi conductio ad longum tempus ſit. Aliter enim in difficili maneret ſenſus eorum uerborum ad quæ Doctor. non aduertunt, cum opinioni communi nimis

ad-

aduerſentur, dum innuunt, cum longo tempore cauſam exigi ad effectum de quo tibi. Ideoque ſi præcedentem interpretationem ad illa verba, *cauſa cognita*, non probaueris, recurrendum videretur ad alium intellectum ut ſcilicet cauſæ cognitio ibi referatur ad clauſulas conductionis. Et dicamus ſentire I.C. longum tempus non ſtatim eos effectus inducere, niſi iuuetur ex qualitate conuentionis, attendendo ſcilicet quam poteſtatem locator conductori concedat: in ipſa enim locatione poterit addi clauſula continens aliquam ſpeciem dominij: & in eo dicetur uerſari cauſæ cognitio, quæ verba dicto §. exire uidentur. Sic igitur pro hac noua ſententia contra gloſ. & omnes retorquetur, vel ſaltim reijcitur allegatio. tex. in d. §. quod autem: in quod etiam induci poteſt textus in le. qui fundum. xxxv. ff. loc. ubi I.C. refert locationem in plures annos, eamque ſimplicem cenſet, nec ius reale ex ea tranferri: & uerba illa, *in plures annos*: decennium longiuſve tempus compræhendunt, nec ſine diuinatione à glo. & Doct. reſtringuntur. Nec parum mouere debet, quòd in longo exactoque tractatu de locato, nec I.C. nec Imperatores, eam temporis differentiam tradiderunt: imò omnē locationem (quod ad tempus attinet) æquare uidentur. Si enim talis differētia uera eſſet, à iuris conditoribus omitti non debuit, eiuſque omiſſio non leuiter arguit eam tutam non eſſe: argu. I.C. in l. item apud Labeonem. xv. §. ait prætor, ff. de iniur. ibi, *ea enim quæ notabilia ſunt, niſi ſpecialiter notētur, quaſi neglecta videntur*: tex. autem in d. §. adeò, Inſtitu. de locatio. non diſtinguit inter locationem modici uel longi temporis, tantumque ſeparat conductionem ſimplicem ab emphyteoſi perpetua: & ita tex. qui malè à ſcriben. citatur, in l. fina. C. de locat. præd. ciuil. quod alibi uidetur aduertiſſe Cum. in d. l. codicillis. §. inſtitu to. nu. 3. ff. de leg. ii. Iuxta quam nouam nec incoloratam ſententiam, periclitantur multa quæ ſcribent, incautè cumulāt, ad effectum conductionis longi temporis, eam ex decennio æquantes perpetuę emphyteoſi, quæ alibi, Deo duce, explicitè perſequar. Interim verò poſſet ex his comprobari quod in caſu particulari contra plures tentauit Imol.

in l.vectigalia.§.j.ff. de public.& uectiga.quem dubitans uidetur ſequi Iaſ.in Authen. qui rem, num.15.C.de ſacroſ.eccleſ. Hinc etiam iuſtificabitur conſuetudo, quam cōtra ſcribentiũ opiniones refert Boer. deciſio ccxxxiiii. ad finem,& quod tradit Tiraq.lib.j.de retract.§.j.gl.xiiii.
67 nu.64. Dixi hanc nouam ſententiam iure ciuili ſuſtineri poſſe, quia non intendo hic miſcere ſingulares nouioreſque,ſanctiones iuris pontificij in rebus eccleſiæ,ut etiam aduertiſſe uidetur Cuma.in d.paragrapho inſtituto.l.codicillis ii.lect. Dixi etiam facilè eam ſuſtineri poſſe,quia ſcriben. pro communi duo tantum iura adducunt,nempe. d.§.quod autem.l.j.ff.de ſuperficieb.cui proximè ſatis fecimus, magiſque contra communem induximus.Citant ii.tex. (qui in ore omnium eſt) in l.j.§.qui perpetuum.ff. ſi ager.uel emphyt.peta. ad quem præſens tractatus tendit:agit ibi.I.C.de agro uectigali Reipu.uel fiſci:ita enim colligitur ex tota litera, idque ſuadetur ex natura uerbi, quod propriè agros Reipu.uel fiſci,non priuatornm deſignat:ut tradit Alcia.lib.iii.diſpunc. cap.x. quem ſequitur Spiegel.in lexic.iur. uerbo.uectigales.Et non citato Alc. idem tradit Connan.lib.vii.folio 533. & Coraſ.in lege ei qui, numero 18.ff.de ſeruitu.Et ſic patet tex.in d.§.qui in perpetuum totumque titulum illum.ff.ſi ager uectigal.loqui de conducente fundum Reipub. & conſequenter non rectè trahi ad agros priuatorum:iuxta uulgarem regu.c. honne, de præſumpt. Quo præhabito aduertendum eſt contra omnes ſcriben.quod tex.in d.§.qui in perpetuum, etiam ſi loqueretur de conductione habita à priuato, nō probaret communem allegationem: non enim loquitur ſimpliciter de locatione ad longum tempus,ſed de conductione in perpetuum,nec unquam finienda,quam diu uectigal ſoluatur: uerba enim illa,*in perpetuum fruendum*:iure adaptari non poſſunt ad conductionem.x.uel xx.annorum,ſed in perpetuum,ut ſonant:quod apertè probat tex. in l.viii.ff.de vſufr.lega.ibi, *perpetuo:*& ibi,*vnde centum annos:*& in l.an vſuſfructus.lxiii.ff.de uſuf.ibi,*ne perpetuus fieret:*& ibi, *centum annis*:quibus iuribus fortius probatur etiam ex ſpatio centum annorum, propriè non dici quid

Y per-

perpetuum:vt bene ponderat Barba.conſi.xx.lib.iiij.Rip. in l.ij.col.j.ff.ſolut.matri.licèt alibi aliter ſumatur: vt per glo.l.j.ff.pro ſocio.Sed magis conuincitur error communis allegationis, attenta.l.iij.eiuſdem titu. ff.ſi ager vecti. vbi idem. I.C. Paul.qui in d.§.dixerat, ex conductione in perpetuum competere in rem actionem, ſubdit idem eſſe ſi ad tempus locatio fiat: quandiu enim conductionis tempus finitum non ſit, idem ius competet cõductori:& ſic patet in terminis illius titu. non eſſe differentiam inter locationem ad longũ modicumve tempus, cuius rei ſtatim rationem explicabimus. Nec enim teneri poteſt interpretatio gl.in d.l.iij.dum ibi illa verba tex.*ad tempus:* intelligit nõ modicum: quo etiam dixit gl.in c.j.verbo. alienationes, de cap.Corrad.licèt enim ibi nemo aduertat, ſecurè dicendum eſt.I.C.in verb.*ad tempus*.planè ſentire de conductione ad modicum tempus: diuinatorium namq; & ineptum eſſet ſubaudire non modicum, tum ex proprietate verborum, tum apertè ex I.C.in d.l.j.§.quod autem.ff. de ſuperficie. ibi. *ad tempus*. vbi illud verbum neceſſariò ſignificat modicum, etiam per gl. Bar.& omnes, malè in hoc ſibi conſtantes. Qui ẽt debuiſſent aduertere, quod I.C. in d.titu.ſi ager vectig.ad effectum vtilis dominii, actionisq; in rem, æquiparat conductionem longi & breuis temporis: quod ibi durum uidebatur gl.& Doct.exiſtimantibus nec in eo caſu nec in alio procedere poſſe talem æquiparationem, ſemperq; retinendam illam temporis differentiam, quod alibi melius aduertũt, vt ſtatim deducam. Verus igitur intellectus ad d §.qui in perpetuũ l.j.& l.iij.totumq; tit.eſt, vt ibi temporis dr̃ia non fiat, ſed cuicunq; conductori agri vectigalis à fiſco vel Republ.actio illa in rem detur, quaſi tunc aliquod dominium ei acquiratur, etiam ex cõductione modici temporis: idq; ſpecialiter ſtatuitur in conducente rem fiſci vel Republic. Quod non ſolum vt verius, ſed etiam vt receptius aſſerimus: tex.enim in dicta leg. prima §. quod autem. ff. de ſuperficieb. dum in ſuperficiario diſtinguit, inter conductionem longi & modici temporis, trahi non debet ad conducentem à fiſco vel Republic. & ita limitatur neceſſariò ex dict. leg. prima & vltima. ff. ſi

ager

ager vectigal. Quod efficaciter probatur ex leg.prima.ff. de loco publ.fruen.vbi ita aduertit gloſ.in verb.conduxerit, ibi, *huic ad modicum tempus conducenti, dari in rem actionem, vt priuato ad magnum*: & ita Barto.& Alberic.ibi, me lius idem Bar.in dicto §.quod autem,numero 4. & ibi Angel.idemque ſentit Angel.in l.vectigalia.§.j. & ibi Imo.ff. de publica.& vectigal.vbi Barto. tangit:& ita apertè Pau. in l.in prouinciali.§.ſi ego,ad fin.ff.de nou. oper. nuntiat. Areti.conſil.55.nu.3.in fin.Bald.in l.j.nume.5.verſic. tertio.C.de iure emphyt. idque ut receptum tradit Alex. in l.diuortio.§.ſi fundum.nu.2.ff.ſolut.matri.& ibi Iaſ. Idem ſecurè tradit Martin.Lauden.in tract.de fiſco, concl.114. & Loaz.in l.filiusfam.§.diui.nume.170.in princ.ff.de leg. j.idem videtur probare Fulgoſ.in d.l.j.ff.ſi ager vectiga.in fi. licet litera ſit corrupta:& ita ſentit Bal.in l. emptorem, nume.4.in fin.C.loca.Vides igitur receptius eſſe, vt actio in rem detur conducenti à fiſco vel republic.tam ad breue quàm ad longum tempus, cuius receptæ ſententiæ ſæpè immemores ſcribent. ſibi ipſis aduerſantur, vt conſtat ex proximè dictis,magiſque conſtabit ex ſtatim dicendis.Vltra Doctor.autem ratio differentiæ inter locationem fiſci vel reipub.& locationem priuati,conſiderari poteſt, tū ex maiori poteſtate locantis; tum ex fide quæ à principe & Republi. maior quàm à priuato requiritur:maior enim poteſtas eius à quo res habetur,faciliorem firmioremque acquiſitionem facit,vt colligitur ex Barto.& Pau.in l.Cæſar.ff.de publica.& Iaſ.in l.quoties,colum. ſecunda. C.de rei vendic.& in prælud.feudor.num.72.Ripa.in d.§. diui, num.92.Couarru.lib.ij.reſolu.cap.ix.nu. 3. Maior etiam veritatis obſeruatio in principe vel Repub.quàm in priuato exigitur : iuxta illud Cæſaris apud Saluſt. *in maxima fortuna minima licentia eſt*;& illud Iuuenal. *Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe Crimen habet,quanto maior qui peccat habetur:* Vt omittam quæ Bald.& noſtri ſæpe dicunt de fide & conſtantia principis in actibus ſuis,vt per Dec. con ſil.ccccclxxxix.num.18.Curt.iun.conſi.clxx.ad finem : &
68 in propoſito conſiderat Bald.in l. emptorem.v. oppoſ. C. loca. Probata ſic ea dr̄ia inter conductionem à fiſco vel

Republ.& conductionem à priuato,inferuntur aliqua me moratu digna,Et j.poſſet nouè induci tex.in d.§.& l.vlt.ff. ſi ager vectig. ad opinionem quam ſuprà tentaui contra omnes,vt regulariter non ſit differentia inter locationem ad longum vel breue tempus. Infertur ſecunda retenta differentia quam ſcribent. vbique tradunt inter eas locationes,ibi eſſe caſum ſpecialem,quo talis diſtinctio ceſſat: parque ius competit conductori modici temporis, ac conducenti ad longum tempus.Infertur tertiò ex dic.§.qui in perpetuum, non probari communem opinionem & allegationem, ad quam vbiq; citatur: quod conductio ad longũ tempus transferat utile dominium actionemque in rem. Non enim allegaretur text. ille à ſcribent.ſi aduerterant. I.C.in l.iij.& vlt. eod.tit.idem ius tribuere in ea ſpecie cõductioni ad modicum tempus: de quo argui poſſent omnes,qui in iure ciuili & pontificio hucuſque ſcripſerunt. Infertur iiij.(vt ex innumeris aliquos in ſpecie notemus) tex.illum male citari à gl.in l.emptorem verb. colono.C. locati & ab eadem gl.d.c.j.de capi, Corra. in eodem etiã labitur Bar.in l.codicillis.§.inſtituto.ff.de leg.ij.& ibi Alber.Imo.Cuma.& Paul.Bart.in l.qui fundum.nu.1. ff. locat.& ibi Saly.Pau.in l.non ſolet,nu.3.eo.Saly.in d.l. emptorem.nu.2.Fab.& alij in §.item finitur.Inſtit.de vſufru. Fab.& Ang.in §.adeò Inſt.de locat.Rom.in l. ſi conſtante. §.quoties.nu.30.ff.ſolu.matr.Alex.in l.ſi filio.§.ſi vir. nu. 13.ff.eod.& conſi.cxij.num.3.lib.j.& conſi.xvij.nu.5. libr. iiij.Corne.conſi.ccxliij.num.4.lib.iij.Iaſ.in l.naturaliter. nu.15.ff.de acqui.poſſ.Iaſ.in l.manumiſſiones, nume.6.ff. de iuſt.& iur.Aret.Dec.Socin.Cardina. Pariſ.Alex.Iaſ.in conſiliis citatis ſuprà,dum referebam,qualiter apud ſcribent. dicatur locatio ad longum tempus: Boer. deciſ. ccxxxiiij.Tiraq.de retract.lib.j.§.j.glo.xiiij.nu.80. vbi alios citat:& Afflic.c.j.in princ.nu.61.de prohi.feud. alien. per Feder. Infertur v.non poſſe ex illo tex.fundari multorum opinionem,quæ habet cum glo.in d.l. emptorem deciſionem illius.l.non procedere in cõductione longi temporis; quod tamen receptum eſt cum Bar.in d.l.qui fundum.ff.locat.vt per Alex.in d.l.ſi filio.§.ſi vir: à quo transferunt no

uiores

uiores in variis locis,& inter eos Salmanticenſis Doct.Petr. à Duen.in reg.ccxl.vbi multa adducit ad ornatum & limitationem d.l.emptorem:ea tamen opinio equitatem habet. Infertur vj.ex illo §.non poſſe fundari duram & iniquam opinionem multorum aſſerentium, Emphyteotam locantem ad longum tempus incidere in commiſſum, ac ſi omnino rem alienaret ſine conſenſu domini.Minus etiã inde fundabitur,quod deterius plures dicunt,quinquageſimam domino ſoluendam fore,ſi emphyteota rem ad longum tempus locauerit,vt per Iaſ.in l.fi.C.de iur.emphyt. nu.2.& nu.112.Alex.conſi.cxix.lib.iij. Deci. conſil. cciij. Afflic.c.j.in princ.nu.61. de prohi. feud. alien. per Feder. Fel.in c.quæ in eccleſiarum,nu.87.de conſtit.Tiraq. d.loco de retract.nu.82.Boer.d.deciſ.ccxxxiiij. In quo contrarium melius aduertere videtur Molyn.ad Alex.in d.conſ. quem ſequitur D.Couarru.lib.ij.reſol.c.xvj.col.iij.& ita nemine citato,Hiſpan.Anton.Gomeſ.libr.de contract.ca. de locat.nume.11.ad finem fol.28. col. ij. Infertur vij. ex vero intellectu.d.§. & recepta differentia inter conductionem à repub.& conductionem à priuatis, ad caſum Deci. conſil.ccxcij.vbi agit de quodam conductore à repub.Floren. videturque immemor prædictæ diſtinctionis, quum debuiſſet reſpondere,ſufficere tunc conductionem modici temporis. Infertur viij. non ſatis memorem huius diſtinctionis.Alex.in l.ſi finita.§.de vectigalibus,col.j.ff.de dãno infect. (quum tex. ibi agat de fundo vectigali Reipub. ſecundum glo. & alios) ſuperuacuo tunc exigere conductionem ad longum tempus.Infertur.ix. contra Bald.non ſolitum allegari,in ca.literæ,nume.4. de dilatio. vbi tanquàm inuicem aduerſantes citat I.C.in d.§. qui in perpetuum:& in l.j.ff.de loco publ. fruen.dicens alterum exigere longum tempus,in conductore Reipub.alterum non diſtinguere inter conductorem ad longum uel modicũ tempus,ſed vtrique idem ius tribuere:quam anxietatem Bal. euaderet,ſi ad ſuprà dicta aduertiſſet.Infertur.x.ſolida ratio ad receptam opinionem quæ habet, particularem ſuceeſſorem fiſci, non poſſe expellere colonum,etiam modici temporis:gloſſ.Barto.per text.ibi,in l.fi. ff. de iure fiſci.

gl. Cyn.Bart.Bald.Salic.in l emptorem,C.loca. Bart.in l. cognouimus,per text.ibi,C.de mancip.& colon.& Alber. in l.defuncta,in princ.ff.de vſufruct.Ioan.Plat.in l.ſi tempora,in fine.C.de fide inſtrumen.& iure haſ.fiſca.Roman. in l. ſi filio, §. ſi vir. num.10. & Paul.num.4. Alex.nu.5.ff. ſolut.matri. Iaſ.in l. diuortio, num.36. eod.tit. Guid.Pap. deciſ.ccccl xxx.Ratio igitur erit vltra ſcribēt. quia in con ducentē à fiſco transfertur ius in re,quod regulariter ceſſat in alio cōductore. Vbi autem ius reale acquiritur con ductori,ceſſat d.l.emptorem,ſecundum omnes ibi:Pau.in d.§.ſi vir.nu.4.Bart.in l.qui fundum,ff.loca.quæ ratio doctis forſan magis placebit, quàm alia quæ communiter traditur à gl.& ſcribent.de fauore fiſci.Infertur xj.lapſum in hac re fuiſſe doctiſſ.Alex.in d.§ ſi vir,col.iij.num.5.vbi fatetur proximum ſpeciale in conducente à fiſco,negatq́; illud in conducente à Repub. contra Roman. Sed debuit aduertere ad reſolutionem ab eo probatam in d. l.diuortio,§.ſi fundum:ex qua reſultat neceſſariò in cōducentem à Repub. transferri ius in re: & ideo tunc non procedere regu.d.l.emptorem,ſecundum communem traditionem, cum ijs,quæ notat Plat.in d.l.cognouimus,C.de mancip. & colon. Infertur xij. ad opinionem Roman.in d.§. ſi vir, num. 13. qui in conducente ab eccleſia, ſimiliter limitat regulam d.l.emptorem, vt tunc ſucceſſor particularis teneatur ſtare colono:quod voluit Bart.in d.l.cognouimus, inferēs de fiſco ad eccleſiam. Alex. autem contradicit in d.§.ſi vir,num. 5.improbās fundamentum Roma. qui arguebat de Republ. ad eccleſiam,per l.fi.C.de ſacroſ.eccl. dicitq́; Alex. in Repub.id non inueniri,& ſic negabat antecedens, in argumentatione Roman. Sed in hoc labitur Alex.non enim id bene negat,attentis ijs,quæ dicimus in præcedenti illatione: meliusq́; reſpondiſſet non inueniri ſcriptum, in conducentem ab eccleſia ad breue tempus, tranſire ius in re,vt tranſit in conducentem à ciuitate,vel à fiſco,qua ratione opinionē Alex.probat Curt. ſeni.cōſ. x. Sed nō putarem recedendū ab opinione Bart.& Roma. ob ſuperius tradita de fide in cōuentionibus fiſci,vel Reipubl.quæ magis militant in eccleſia: ne conductor ſe frau

datum conqueri poſſit, iuxta c.per tuas, cum gl.de donatio. Et hoc contra Alex.ſequitur Hieron.Grat.conſil.xcv. numero.23.lib.j. Argumentatio autem Roma.à ſimili vel æqniparatis fragilis eſt, ubi dari poteſt ratio diuerſitatis, ex traditis à Felyn. in cap.tranſlatio: numero 10.de conſtitu. & in c.ii.n.9.de ſponſ.latè.Nicol.Euerard.in centuria legali, c.x.ubi in c.xxvi.tractat arg. de fiſco ad eccleſiam:& Panorm.in c.auditis,nu.x.& ſeq.de in integ.reſti. Bal.in l.j.C.ſi propt.publi.penſitat. Nec omitto quòd ratio noſtra ſup.circa conductorem fiſci uidetur non negligenda,quia Rom.ſtatim allegandus, & alij aſſerunt,illud ſpeciale nõ probari in d.l.fi.ff.de iur.fiſ.quod ſi ita eſt,minus quidem id probatur in d.l.cognouimus : quam Rom. extollit in ſingula. lxii.Alexan. & alij in dictis locis.Sed illa l.loquitur de colonis antiquiſſimis, non autem indiſtinctè de quolibet.colono, ut à ſcribent.citatur.Temporis autem antiquitas in omnibus grandes inducere effectus notiſſimũ eſt:de qua re extat curioſus tractatus Aymon.Crauet.Vnde contra Barto.& alios in d.l.cognouimus:contra Roman.d.ſingula.uerius puto, pœnam priuationis,quam.l. illa irrogat ſucceſſori repellenti antiquiſſimum colonum,non extendendam in ſucceſſorem eccleſiæ uel Reipubli.uel fiſci, expellentem alium colonum:licet concederetur extenſio eiuſdem.l.quo ad principalem concluſionem,ut ſatis ſit ne colonus expellatur, non autẽ quòd ſucceſſor contra faciens re ipſa priuetur:cum potuerit iuſto colore moueri, ex regul.d.l.emptorem,& d.l.qui fundũ.C.& ff.locat. Faciunt quæ ſupra diximus ex Ioanne Andrea, & magis viris,de non extẽdenda pœna legis. Maximè quia dicta l cognouimus, non uidetur compræhendere ſucceſſorem ex cauſa onerofa, ibi, *meruerint:* nec emptor ita aſtringi debet conuentis à uenditore, ſicut donatarius à donatore. Tandem ex prædictis nemo inferat quòd conducens à fiſco uel Republ. ad breue tempus : æquetur emphyteotæ, cum præiudicio locantis : puta ne expellatur non ſoluendo, niſi poſt tempus quo expellitur emphyteota. Contrariam enim verius eſt, imò quod ſtatim poſſit expelli, ut ſimplex conductor:

ſecundum Paul.& Imo.in l.uectigalia.§.j.ff.de publi.& vectigal.per tex.ibi:ſentit Bart.in l.j.C.de admin. Reipubli. & ibi Plat.& Firmia.de gabel.ii.par.num.15.Bald. in c. literæ.nu.1.ad fin.de dilatio. licet uariet gl.& Ang. in dict. l.vectigalia,& Bal.in l.j.C.ſi prop.public.pẽſitat.Quæ om-
69 nia quotidiana ſunt, nec alibi ita explicata.Ex prædictis infertur, an pater in aduentitijs filij poſſit ſeruitutem cõſtituere? quod regulariter negandum eſt ſicut in alijs fructuarijs : ut deduximus in præcedenti parte, explicando tex.in l.ſed & ſi quid.xix.§.fi.cum.l.ſeq.ff.de vſufruct. notat Paul.in l.ii.in fi.ff.de ſeruitu. Ideoque ſuadetur ex I. C.ibi,quatenus habet, ſeruitutem conſtitui non poſſe, niſi à plenè domino:tex.in l.vnus ex ſocijs.xxxiiii.ff.de ſeruitu.ruſtic.prædior.Probatur etiam, quia patri interdicitur alienatio in hac l. eſſet autem alienandi ſpecies ſeruitutem conſtituere,ut inquit gl.in cap.j.§.quid ergo, de inueſtit.de re alien.quæ potuiſſet adducere vulga.l.fina.C. de reb. alie. Suadetur etiam quia patri conceditur adminiſtratio ad utilitatem filiorum, ſecundum Bald.hic in fine, & probat tex.in l.generaliter,verſi.neg.C.de ſecund.nup. Eſſet autem detrimẽtum manifeſtum, conſtitutio ſeruitutis.l.ſtipulatio iſta habere licere.§.ſi quis fortè,ibi,*minuitur*.ff.de uerbo.oblig.Si tamen pater iuſta cauſa ad utilitatem filij,vendendo uel permutando, ſeruitutem conſtituerit,ſubſtinebitur illa ſeruitus,ſicut totalis alienatio rei ex iuſta cauſa patri permittitur abſque decreto: ſecundũ re-
70 ceptiorem opinionem, quam ſup. plenè defendimus. Sed ex ſcriptis noſtrorum in uarijs locis, uidetur idẽ reſoluendum in patre,quod omnes reſolnunt in fructuario,feudatario, emphyteota & ſimilibus:ut ſcilicet conſtitutio ſeruitutis nõ ualeat in præiudicium domini directi, maneat tamen durante uſufructu, iureque ipſius emphyteotæ & ſimiliũ,per tex.in d.§.quid ergo, de inueſtitu. de re alien. vbi imperator id apertè ſtatuit in feudatario, & ibi Bald. nu.3.dicit eum text.ſingu.& continere ius cõmune,ideoque comprehendere emphyteotam: quod etiam vult idẽ Bald.in leg.& in prouinciali,num.3.C.de ſeruitu.& aqua. & ibi Sayce. & Pau.citantes dict.§.quid ergo: & tex.in l.
lex

lex uectigali. ff. de pignor. ubi ita reſoluitur in habente fundum uectigalem, cum obligante: inquit enim tex. hypothecam durare quamdiu durauerit ius emphyteotæ, & ita gl. & Ange. ibi, idque ut receptum tradunt Aluaro. & Præpoſ. in d. §. quid ergo. & Afflict. nu. 3. & num. 34. & Iaſ. hoc cōmendans in l. fin. nu. 118. C. de iure emphyteo. qui debuiſſet in hanc ſentētiam adducere authoritatem Bar. eam clarè probantis, in l. j. §. fi. ff. de ſuperfic. & ita in prædictis ut receptum tradit Cæpo. de ſeruitut. vrba. c. xiiii. Afflict. deciſio. ccclxxx. nu. 2. & ſequen. Curti. de feud. quæſtio. xiiii. tradit Alex. conſil. clxxiii. numero 1. libro ii. tradit Cardina. Pariſ. conſil. xcviii. numero 11. libro ii. latè Boer. deciſ. clxxxj. In eandem partem citatur gl. quæ idē apertè vult in l. iii. ff. de ſeruitut. dicens emphyteotam & ſuperficiarium poſſe ſeruitutem conſtituere, tanquàm vtiles dominos: & ita Alberi. & Pau. ibi generaliter id probantes cum prædicta diſtinctione: & latius ibi Pau. Caſt. nu. 2. & ſequen. & illam glo. ad hoc extollit Iaſ. in d. l. fi. nume. 118. quæſtio viii. C. de iure emphyteo. idem Iaſ. in l. iii. §. ex contrario, nu. 66. ff. de acqui. poſſeſſ. latius idem Iaſ. conſi. cxxiii. lib. iiii. Addunt etiam plures poſſe emphyteotam cōſtituere uſumfructum duraturum quamdiu emphyteoſis durauerit: notat Bald. in l. j. §. item in fundo. ff. quib. modis vſusfruct. amit. per tex. ibi: idemque probat Barto. in l. iii. §. ex contrario, col. fin. num. 12. ff. de acquir. poſſeſſ. & ibi Alex. nu. 30. & 36. ibique Iaſ. nu. 65. & cum ſolo Bald. vbi ſup. idem Iaſ. in d. l. fin. nu. 118. C. de iur. emphy. & cum eodem Bal. Coraſ. in d. l. iii. nu. 25. ff. de ſerui. & ita Albe. non relatus, in d. l. j. ff. quibus mod. uſusfru. amit. Iaſ. d. cōſi. Ex his (ut ex multis alijs) depræhenditur quàm ſit dolenda confuſio ſcriben. in hac iuris facultate: Iaſ. enim d. §. ex cōtrario, nu. 66. citat gl. Bal. & alios, in c. j. de c. Corad. & alios alibi contradicentes, imò ꝙ feudatarius uel emphyteota nō poſſit uſumfructum conſtituere: & ita putat ſcribent. inuicē aduerſarij: ita etiam Curt. de feud. iiii. par. quæſt. xv. putat eoſdem ſcriben. ſibi contrarios, miraturque nimis quomodo apud eos communis ſit opinio, ut uaſallus & emphyteota poſſint ſeruitutem
con-

conſtituere,non autem vſumfructũ.Nec ibi meminit Bar. Bal.& aliorũ in locis hic relatis, qui vſumfructum in hoc æquiparant alijs ſeruitutibus, aſſerentes indiſtinctè poſſe emphyteotam & uaſallum uſufructum omnemque ſerui tutem impunè conſtituere. Et ultra eos inuenies Roma. ſingu.dcxxvj. apertè tenentem contra Bal.ꝙ emphyteota vel vaſallus non poſſit vſumfructum conſtituere: idemq; transcribendo verba Rom. tradit Cremenſ. notab.lxxxv. vbi bene reſpõdent ad tex.in d.l.j.ff.quib.mod. uſusfruct. amit.ibi, *iure conſtitutus.* In quo etiam aduertendum eſt, ꝙ Alex.conſil.xviii.lib.v. (malè citatus à Iaſ.in d.§. ex contrario)planè ſentit non poſſe emphyteotam uel vaſallum vſumfructum conſtituere: atq; ideò in caſu de quo ibi cõſultus fuit,probat nõn fuiſſe vſumfructum, ſed obligationem perſonalẽ , circa fructus rei:quod liberè fieri poteſt, ſecundum ſcriben.ibi allegatos, cum traditis à Iaſ.in l.filiusfami.§.diui,in ii.lectu.nu.83.cum ſeq.ff.de lega.j.Qua in re Alex.Iaſ.& ij quos citant,apertè uolunt,quando agi tur de fructibus tantùm, nihil referre inter conceſſionem uel locationem ad longum tempus, eandemve ad modicum,quia tunc ſemper militat illa ratio obligationis perſonalis diuerſa à iure reali, iuxta.l.fin.§.fin.ff.de contrahend. empt. cum multis quæ tradit Palat. in c. §. trigeſimooctauo, & latius Tiraq. de retract. ligna.§.j.gl.vij.ex nu.xlvj. Vt hinc obiter caueas ab Afflict.lib. iii.conſtitut. Rubr.v.nu.19. ubi & in ijs terminis incautè diſtinguebat inter longum & breue tempus,in quo melius ſentit idem Afflict.in c.j.in princip.nu.30.cum Iſer.ibi,de probat.feu.
71 alien. per Fede. in hac ſcriben.confuſione mutuaque pugna, quam Curt.miratur. Iaſ. verò ægrè concordat (qui tamen quanta ſcriben. varietas ſit non uiderunt) aduerto Iaſ.ipſum in dict.§.ex contrario,nu.66.in fin. tandem intelligere gl.& Doct.in c.j.de capit.Corradi.ſecundum diſtinctionem ſuperiorem,ex c.j.§.quid ergo, de inueſtitu. de re alien.Vt ſic cõcordentur gl.& Doct.& ita Afflic. in d.cap.j.§.prtæerea,colum.j.num.5.de capitu.Corrad. ſecurè intelligens glo.& Doct. ibi, ut vſuſfructus à feudatario conſtitui nequeat in præiudicium domini, bene tamen

men cum damno ipſius feudatarij, durante iure ſuo. Curt. autem dict. quæſtio. xv. in iiii. part. de feud. apertè tradit gloſſ. & Docto. ſibi ipſis aduerſari, nec prædictam concordiam admittere: ideoque miratur, cur in vſufructu, gloſſ. & Doctor. negant, quod in alia ſeruitute permittunt. Et uerè gloſſ. d. capitu. j verb. alienationes, de capit. Corra. prorſus negat feudatario facultatem conſtituendi vſumfructum: eamque ut receptam citat Alexand. d. § ex contrario, num. 37. vbi hoc inuolutum relinquit. Ego aduertebam ultra omnes, dici poſſe glo. ſibi non aduerſari, quia in l. iii. ff. de ſeruitu. loquitur de emphyteota, cui concedit poteſtatem cõſtituendi ſeruitutem, rectèque à Doct. intelligitur durante iure ſuo: glo. autem in dict. c. j. de capitu. Corra. loquitur de feudatario, in quo ſi diligenter feudorum iura inſpiciantur maiori rigore alienatio prohibetur: idque depræhendetur, conferendo deciſionem. l. fi. C. de iur. emphyte. cum prohibitione. dict. c. j. de capit. Corra. & magis. c. j. §. j. de prohib. feudal. alien. per Federi. & ibi gl. & Doctor. Poteſt autẽ ratio differentię conſiderari, quia in feudo maior eſt gratia domini, cui magis ſubijcitur perſona vaſalli, cũ & fidelitatem iuret: at emphyteota ſolam penſionem debet, non ius clientelæ, ideoq; in propoſito nõ uidetur ſatis tuta æquiparatio emphyteotæ & feudatarij, quã faciunt Bal. & omnes in dict. §. quid ergo: & in alijs locis ſup. citatis. Pro extricanda etiã ſcribent. cõfuſione aduerto, quòd tam emphyteota, quàm feudatarius nõ punirentur concedendo vſumfructũ alij, quia tunc rẽ ipſam propriè non alienat, nec etiã totũ ius ſuum vndè nõ rectè applicaretur pœna cõmiſſi, quamuis domino daretur ius reuocandi talẽ alienationem feudatarij, nõ ideò pœna priuationis applicanda eſſet: ſecundum ea quæ ſuperius diximus ex Ioan. Andre. & alijs. Addo etiam ſecurè dicendum fore contra uerba. gloſ. d. l. iii. ff. de ſeruitu. contra Bart. Bald. Iaſ. & alios vbi ſuprà emphyteotam nõ poſſe conſtituere verum vſumfructum: verus enim vſuſfructus perſonæ habentis inhæret, non alterius: hic autẽ ius translatum ab emphyteota, nõ poteſt nõ pendere à vita & iure transferentis. & conſequenter nõ eſt verus vſuſ-

fructus:quod probatur in terminis ex d.l.lex uectigali.ff. de pignorib. & in ſimili ex l.neceſſariò,§.fi.ff. de peric.& commo.rei ven. Valebit ergo ea conceſſio emphyteotæ, ſed non transferet uerum uſumfructum. Hinc deducitur, retenta communi opinione, par ius eſſe in emphyteota & feudatario,ut conſtituto uſusfructus alteriusq; ſeruitutis, impunè fieri poſſit, maneatq; quandiu durauerit ius conſtituentis.Circa pœnam uerò priuatoris, faciliùs reuocabitur tranſlatio feudatarij quàm emphyteotę.probata autem fraude reuocabitur alienatio etiam cum pœna priuationis. vt in c.j.§. calidis de prohi.feu.alien.per Feder. Ex his infertur utilis reſolutio ad tex.in d.l.fin.C.de iur. emphyt.ſimiliterq; ad tex.in l.j.§.itē fundo.ff. quib.mod. uſusfr.amit.ad tex.etiam in d.c.j.§. quid ergo,de inueſtit. de re alien.Infertur ēt reſolutionem quam ſup.tradimus, circa emphyteoſim,uel locationem ad longum tempus,factam à poſſeſſore maioratus,ne obliget ſucceſſorē,nec ulteres habeat ultra uitā poſſeſſoris locantis : quod ultra ibi citatos,aptè confirmabit ex Curt.de feud.iiii.part.q.xiiii. ad mediū. Infertur etiā cōtra durā opin.euidentemq; ſcribentiū repugnantiā,dum alibi volunt emphyteotā locantē ad longum tēpus incidere in cōmiſſum,quod ſup.damnauimus,manifeſteq; cōuincitur ex hoc quod ipſi ſibi aduerſantes permittūt impunè, ut emphyteota poſſit uſumfructū & ſeruitutę concedere,quod plus eſt quā ad longū tempus locare,ut cōſtat ad ſenſum: & ex Bal.Nouel.infr. citando,iuncta.l.v.ff.de fund.dotal.Probaturq; fortiſſimè argu.fructuarij, cui indiſtinctè permittitur rē locare,ſine temporis differentia.l.arboribus.xiii. §.uſufructuarius.ff. de uſufr. Ex eiſdē infertur comprobatio ad id quod tradit Bal.Nouel.de dote.vii.par.priuile.j.limi.xvi. poſſe virum ¶ longum tempus locare fundum dotalem, ut tamen locatio tantum maneat durāte iure ipſius mariti: quod etiam probat Ioann.Boſch.de legit.nup.vi.par.nu.57.in vi.volu. tracta.cuius rei tunc utilitas erit , ut maritus nec uxoris nomine reſcindere poſſit talem locationem:licet aliàs rei dotalis alienationem à ſe factam , ſaltem uxoris nomine reuocare poſſit: ex gloſſ.& Docto.in princip.Inſtitu.quib. alien.

¶ alien.licèt.de quo proximè dicemus. Ex eiſdem infertur ad poſſeſſorem maioràtus, ut ſecurè dicamus poſſe cum ad uitã ſuam conſtituere uſumfructum & ſeruitutem,non autem duret poſt eius mortem, nec ut ſucceſſorem obliget: quod directè & neceſſariò ſequitur ex d.§.quod ergo:de inueſtit.de re alie. ex dictis à Bar.Bald.& alijs ubi ſup.maximè ex Bal.l.iii.nu.3.C. de ſeruitu.probatur ſatis in ſimili ex gl.in c. ueniens, de tranſact.verb.inter,& ibi Panorm. & ex Paul.notabiliter in l.in concedendo,nu.4. uerſicul.idem in hærede.ff.de aqua.plu.arcend. Et à fortiori in hoc caſu id dicendum eſt, cum hic poſſeſſor maioratus durãte ſuo iure, ſuperiorem in his bonis nõ habeat nec ius ſucceſſoris interim tanti momenti eſt; maximè cũ ei nullum præiudicium fiat.Poſſeſſori autem quatenus ſolùm diſtraxerit, quod reſpicit fructus ſui tẽporis,non põt interdici uſus bonorũ, ut meritò reijcienda ſit contraria opin.docti Hiſpani Anto. Gomet.l.Tauri.quadrageſimo. nu.85.qui cũ pro hac parte benè arguat,malè ab ea rece-
72 dit.Ex prędictis tandẽ infertur ad deciſionẽ ac uulgarem allegationem.d.l.ex uectigali.ff.de pignor.cum qua alleri poteſt tex.in c.nuper à nobis,de donat.inter vir.& vxo; & quæ tradit Deci. in l.ſi ſocius.nu.6.ff. ſi cer.pet.Non tñ perpetuò tenet illa regula, ut finito iure dantis, finiatur ius accipientis: aliquando enim diuerſum obſeruatur.ut nouiſſimè tradit Coraſ.l.iii. numero 27. pag.cxlviii.ff.de ſeruit. Eandem regul.d.ll. ex uectigali, notabiter in ſuis terminis limitat Alex.conſ.clxxxiii.nu.5.libr.ii.aliter etiam limitat Afflic.in ca.j. §.ſi quis de manſo.nu.80.cum ſeq.de controuer.inueſtit. Vtilior limitatio ad illam l.eſt, ut procedat tantum quando res redit ad dominum ex ne-
¶ ceſſaria conſolidatione, proprioq; iure domini:qualeeſt ex commiſſo felonia,uel fine generationum.Si ex actu ex uoluntario donationis, uel ſucceſſionis ex teſtamento uel ab inteſtato: tunc enim res non redit liberè ad dominum, ſed potius dicendum eſt durare hypothecam, aliaque onera impoſita ab emphyteota uel feudatario:ut dixit Petrus à Bella pert.& Ioan.Reynal.quos refert Curt. de feud.iiii.parte, quæſtio.xviiii.ad finem Guid.Pap.deciſio-

ciſio.cccccIxxxv.& Guilel.Benedic.in c.Raynucius,uerb. & uxorem.nu.551.Boer.deciſio.clxxxi.Coraſ.in dic.l.iii. nu.26.in fin.ff.de ſeruit.Molin. in conſuetud.Pariſ.§.xiii. in gloſ.v.numero 26.Tiraq. de retract.ligna.§.xxxiiii.gl. j.numero 9.Nec omitto quòd ex regu.d.l. aptè fundatur opin. Ripæ & Tiraq.quam non bene improbat Molin.d. lib.j.§.xxx.nu.85.Aliqua etiam utilia ad illã l.tradit Alc. in l.debitorum, nu.11.C.de pact.& alia Iaſ.in l.ii.nu.67. uſque ad nu.71.C.de iur.emphyt.latius Tiraq. de retrac. ligna.§.j.gl.ix.num.256.trib.ſeq.Ex eadem l.eſt contẽtio Bar.& Bal. ad grandẽ quæſt.in materia l.ii.C.de reſcind.
73 uenditio.ubi aliquando,Deo duce,dicemus.Circa eandẽ prohibitionem huius.l.interdicentis patri alienationem aduentitiorum filij,quæſtionis eſt,an pater ipſe alienans poſſit rem uendîcare ab eo in quem alienauit? Videturq; non admittendus,ex regu.vulgari.l.poſt mortẽ.ff.de adoption.ubi gl.& Doct.notant, quod nemo audiatur contra factum propriũ:& ita tex.in l.cum profitearis.C.de reuocand.donatio. Poſſet etiam obijci alia regula trita,quem de euictione tenet actio,eundem agentem repellit exceptio.l.uendicantem.ff.de euiction. Quæ vulgaria nõ obſtant: magiſque dicendum eſt patrem alienantem contra prohibitionem huius. l.ex ea admittẽdum ad irritandam alienationẽ,& rẽ uendicandã nomine filij.ſecundũ gl.expreſſam Bal.Salyc.& alios in l.cũ à matre.C.de rei vend argu.l.quemadmodum.C. de agric. & cenſit.quam notat glo. in dic.ll.pro earum limitatione,ut non procedant qñ alienatio fuit contra legem:& ita Alberic.in d.l.vendicantem,& ibi Saly.ita etiam Bal.in l.j.C.de libera.cau.& alios referens tradit Iaſ.in l.iuſiurãdum.§.procurator, nu. 30.in fi.ff. de iure iuran.nec putet aliquis d.l.vendicantẽ, loqui etiam de alienatione nulla (ut vulgus putat,quãdo uenditur res aliena)nam de iure talis uẽditio cenſetur ualida, iuxta tex.in l.rem alienam xxviii.ff.de cõtrah.empt. tradit notanter Afflic.Deciſ.ccclxix.ut hinc colligas magis reſiſtere legem alienanti rem filij, cuius adminiſtrator eſt, quam ſi uendat rem alterius, contra Bal.in l.j.in iii.oppo.C.ad exhib. Melius etiam retorquetur argu.d.l.
ven-

vendicãtem, & alia quæ obijci poſſent:nam ibi repellitur uenditor ſi veniat iure proprio contra alienationem, quã fecit: prætendens fortè ſi ex noua cauſa dominium aſſequutum:hic autem pater obligatus ex ſua perſona reuocat iure & nomine filij:ut eius adminiſtrator:quod generaliter licèt, ſecundum Salyc.in d.l.uendicantem, Alberi. in d.l.poſt mortẽ,col.iii.verſ.ii. & Alex.conſi.cix.nu.4.li. iiii.qui adducit argu.ex gl.in princip.Inſtitu.quib.alie.lic. in verb.interdicta:quæ habet, virum alienantem rem dotalem contra iuris prohibitionem, poſſe rem auocare etiam conſtante matrimonio: & idem vult gl.l.vnæ.§.& cũ lex.C.de rei uxor.acti.in verb.alienare: & eſt recepta opinio,ſecundũ Angel.Aret.in d.princ.col.ii.& ibi latè Riminal.& ita aſſerit Bal. Nouel. de dote.vii.parte priuil.j. limita.xii.Cape.de dote.iiii.part.q.xx.Ant.Gomet.l.Tauri,l.nu.63.& hoc probat Bar. in l.cum vir.nu.13.ff. de vſucap.& ibi Imol.contra gl.ibi:de qua tamen cõcordanda agit Nicel.concordan.cxx.Sic in caſu notabili,circa alienationẽ extra familiã contra prohibitionẽ teſtatoris,notat Paul.in l.filiusf.§.diui.nu.3.in fi.ff.de leg.j.de quo infra.Idẽ probatur magis ex c.ſi quis presbyterorum,ſecũcum cõe intellectum, de reb.eccleſ. non alien.rectè adductum à gl.in d.prin.Inſtitut.quib.aliena.licèt:ibi enim prælatus alienans rem eccleſiæ contra iuris præcepta,poteſt eandem rem uendicare nomine eccleſiæ, quia tunc cenſetur altera perſona,ſecundum Imol.& alios ibi:& nouiſſimè Bero.num.46.ubi ita generaliter limitat reg.d.l. Vendicãtem.quod in terminis decidit.q.noſtrã,& ita ceſſant, quæ ex alijs tradit Tiraq.de retr.ligna.§.xxvi.gl.ii. ex nu.7.facit,tex.not.in l.tutorẽ,ff.de ijs quib.ut indign. ibi,*diſcreta iura,quãuis plura in eandẽ perſonam:*& ibi,*non ſuæ perſonæ iure, ſed pupilli:*notat Areti.in l.in pluriũ.ff de acquir.hæred.ubi aliqua tradit,de publici qualitate in eadẽ perſona:& notabiliter Deci.in c.ex literis,col.pe.de probatio.ex nu.14.ad l.ſi conſul.& Bar.ff. de adopti.facit tex. in c.à collatione, de appella. in vi.ubi in eadem perſona dantur diuerſæ qualitates,Epiſcopi & Canonici: expẽdit Dec.in l.j.in ii.lectu.nume.90.C.de admit. Ad idem ſolet no-

notari tex.in l.binos.C.de aduoc.diuerſo.iud.ubi Bald.in fi.tradit,poſſe quem duplex ſalarium percipere, ſi duplex officium gerat: idem Bal.in l. ſi duobus.ff.de conditio.& demonſtr.Bald.in l.fina.C.de appellatio.Roma.conſ.xxv. Fely.in c.cum olim col.ii. de re iudica.Benedic.in c.Raynucius,in trac. de fideicommiſſ.ſubſti.nu.10.Ioã.Plat.in l. maior.C.de dignit. nouiſſimus Hiſpa.de Auendano,cap. iiii.fol.48.Sed illa.l.ad hoc malè citatur à multis ex ijs & alijs,non enim loquitur de uno habente duplicem qualitatem,duplexve officium, ſed de pluribus habentibus idẽ officium cum æquali prærogatiua, ut conſtat ex litera, ibi,*paribus dignitatis & priuilegiorum inſignibus*:idque contingit ſæpe in curia Romana, nec minus frequenter in curijs principum,ut eiuſdẽ qualitatis exerceantur plura officia æqualia, ut alibi inquit tex.in l.ſed & milites.x.ff.de excuſ.tuto.ibi,*coæqualitas enim honoris militiæ*.Sed an filius admittatur ad irritandã alienationem aduentitiorũ à patre factã? uideturq; nõ admittẽdus,cũ ante finitũ uſumfructũ patris,ius agẽdi non ipſi filio, ſed patri cõpetat in aduentitijs,& filiusfa.regulariter nõ agit iuxta l.filiusf.viii. ff.de act.& obli.cum traditis in l.fi.§.neceſſitate,infr.ti.j. nec quis ante diẽ agendo auditur.l.j.§.dies.ff. quan. dies uſusfr.lega.ced.Hoc apertè probari uidetur in l.j.in fi.infra.de annal.excep.& ita in terminis notãt Bar.& plures, quos refero in Authen.ſequent.nu.44.& 45. Sed ijs non obſtantibus contrarium probo in dic.Authen.cum Bal.& paucis quos ibi refero:facit gl.in l.ſi quis.§.fin.ad fi.C.de ſecun.nup.ibi,*fraude alienando*.facit Bal.hic.ad fi.dum intelligit poteſtatẽ patris quoad cõmoda filiorum:facit etiã quòd generaliter traditur à multis,adminiſtratore contra legem alienante,admitti dominum aduerſus alienationẽ, ut per Bero.in c.ſi quis presbiterorum numero 37.de reb. eccleſ. Iuuatur etiam hæc opin.ex his quæ diximus in ſecunda parte, ut pater remoueri poſſit ab adminiſtratione, ſi aduentitia filij citra cauſam utilitatis alienet: tunc enim cenſetur pater fraude agere, ut not. Bal.in c.j. §.hoc quoque, numero 4.de ſucceſ. feu. Interdum namque parentes, uel inſtigationibus aliorum, uel iniquitate pro-

propria, etiam in filios iniquè & fraudulosè verſantur: vt in l.iiij.ff.de inoffic.teſtam. Confirmatur etiam ex deciſ.l. Imperator.ff.ad Trebell. ibi enim auditur filiusfa. contra iniquam alienationem patris, in bonis in quibus ſpem, nõ dominium habet: à fortiori ergo in aduentitiis, ſecundum Pau.& Alexan.ibi.& ita alias in alienatione feudi ſtatim admittitur filius, vt in c.j.§.Titius, ſi de feud.fuer. contro. inter dom. & agna. & conſultiis eſt. vt filius quam primũ audiatur, ne lapſu temporis difficilior fiat reuocatio: maximè cum glo.& Docto.dicant, mortuo patre filium hæredem non admitti contra alienationem, vt infrà. In hanc
75 partem conducit opinio.Bald.in l.ij.ad fin.nu.3. C.ſi quid in fraud.patro.vbi ſcripſit, ex æquitate ſuccurrendum filiis, quando pater bona diſſipat, vt ex his aliqua ſeparentur pro alimentis & legitima: idq; probat Paul. ibi id extollens, nu.6.idem Pau.in d.l.Imperator, & ibi Alex.num. 13.ibi & Hiſpan.Segura, nu.118.& Claud. ibi. & Iacobi. à S.Georg.in l.lis nulla, nu.3.ff.de iudi. & in l. patronus; nume.5. ff. de probation. & in d.l.lis nulla, citat ad idem Roman.& ita Palat.in repetit.C.§.xvij.nume.14. Fabian. in Authen.nouiſſima, num.83.C.de inoffic. teſtam. & non citato Bald.tradit Cagno.in l.fin.in fine. C.de pact. Contrà verò citatur, idem Bal.in l.non poteſt. ff. de adoption. quem ſibi contrarium putauit Alexan. in d.l.Imperator. Iacobi.vbi ſupra Iaſ.& nouiores infra citandi.Et hanc partem contra Bal.in d.l.ii.magis probat Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem, numero 4.Inſtitutione de actionib. & in l.ſi is qui temporali.§.ſed & ſi quis, numero quarto ff. de iureiurand.& in l.lex Cornelia, numero ſexto. ff. de vulgari. & pupillari, dubitat idem Iaſon in dicta Authentica, nouiſſima.numero octauo. Et ita Chaſſa. in conſuetudine, Burgun. Rubrica ſeptima, paragrapho ſecundo, numero quarto.folio 230.& hoc contra Baldum, in dicta l. ſecunda dubitans probare videtur Cacialup.in l.frater à fratre, nume.centeſimavigeſimaſecunda, vbi dicit variè in hoc iudicatum vidiſſe. Ex numero autem ſcribentium receptior videtur opinio Baldi, in dicta l. ſecunda, & Iaſon. in contrarium citatus, magis dubitare quàm aſſerere videtur:

quicquid contra dicere uideatur non indiligens Peres ad
¶ Segur. vbi ſuprà. Quia in re nunquàm uel difficillimè in praxi obtinebit opinio Baldi quoad legitimam, vt bene ſentit Salycetus, in dicta. l. ſecunda, ad finem. C. ſi quid in fraudem patroni, meliusq́ue Cacialup. vbi ſuprà. refragantur enim iura, eorumq́ue rationes, quibus firmiter conſtituitur, legitimam nullo modo deberi filio uiuente patre: nec potens eſt authoritas Doctorum ad inducendam tam exorbitantem deciſionem, quia tunc moderatum remedium à iure datur, vt patri diſſipatori interdicatur bonorum adminiſtratio, eiq́ue detur curator. iuxta. l. primam in fine. ff. de curato. furio. vbi exprimitur, vt filius ipſe potius quàm alius curator detur. Sic igitur ſufficiens remedium ordinarium excludit extraordinariũ & exorbitans, maximè quòd pater poteſt mores emendare, ideoq; non ſtatim tractandum eſt de legitima, quę etiã certa eſſe non poſſet ante mortem patris. Atq́ue ita reſoluo vt ex prodigalitate uel ſiniſtris moribus patris, non ſtatim ex bonis illius aſſignetur legitima filio. Nec ad hunc caſum trahi poteſt longè diuerſa ſpecies dictæ. l. Imperator, loquentis tantum de bonis relictis patri cum onere reſtituendi filio: & in hanc partem induci poteſt l. penultima. ff. de curator. furio. Ad caſum verò alimentorum, cùm à patre viuente magis debeantur, tutius procedet traditio
76 Bal. in d. l. ij. Ex his infertur ad quæſtionem patris alienantis ex cauſa onerofa: an & quomodo filius admittatur aduerſus alienationem: ſi enim pater alienauerit donando uel ſimili cauſa lucratiua, notum eſt competere querelam inofficioſæ donationis, per totum. C. illo tit. & in l. Titia. lxxxix. §. Imperato. ff. de legatis ſecundo, de qua re ultra ordina. extat curioſus tractat. Carol. Molyn. In hoc autem articulo dixit gloſſ. in l. prima ad fin. C. de inofficio. donatio. non poſſe filium reuocare niſi donata, non autem alienata titulo oneroſo, in quo dicit meliorem eſſe conditionem patroni, qui reuocare poterit alienata etiam ex cauſa oneroſa: in quo etiam ſcribent. in §. item ſi quis in fraudem, Inſtitutione de action. uolunt melioris conditionis eſſe patronum, quàm verum creditorem, ut tradit Ia-
 ſon.

ſon.ibi,numero 33.cum alijs, aſſerens quòd patronus pro ſua legitima reuocat alienata titulo oneroſo, licet contrahens cum liberto fraudis particeps non fuerit: quod requiritur in alienatione debitoris, vt à creditore reuocetur: & ita in filio,né vllo modo admittatur contra alienationem ex cauſa oneroſa, tradunt Bald.& Paul.in l.ij. C. ſi quid in fraud.patro.& Paul.in Rubric. C. eodem ad fin. Alexand.conſil.lv.numero.1.lib.j. idque receptum aſſerit Molyn.in conſuetu.Pariſ.§.viij.glo.iij.nume.18.& D. Couarru.in c.Raynutius.§.x.nume.9. qui omnes in hanc partem citant authoritatem Barto. poſt Dyn. in l. hæreditarium.ff.de bon.authori.iud.poſſide. Ijdem etiam ſcriben. maximè Bald.Paul.Alexand.& Iaſ. vbi ſuprà citantes tex. in dicta.l.fin.ff.ſi quid in fraud.patro.vbi I.C.ſignificat poſſe reuocari generaliter alienationem à patre factã, intelligunt tam ex cauſa oneroſa quàm lucratiua: idque aſſerunt ſpecialiter procedere in caſu illius tex.in filio impubere arrogato,ex conſtitutione diui Pij,qué dicunt in hoc melioris eſſe conditionis quàm filium ex iuſtis nuptiis procreatum,eò quòd tali arrogato magis ex contractu legitima deberi videtur,ſecundum eos:& ita Molyn.& Couarru.vbi ſuprà idemq; ſentit Alberic.in l.ij.in fin. ff. ſi quis à paren.fuer.manumiſ.& ita Alexã. d.conſil.Iaſ.in dicta.l.ſi arrogator: Socin.conſi.cviij.nume.8.libro primo. In his
37 tamen,quæ tot viri doctiſſimi aſſerunt,multa ſunt emendanda.primò,contra gloſſ.Molyn.& alios qui communem opinio.in eo quod dicunt,patronum melioris conditionis eſſe quàm filium, in reuocandis alienatis ex cauſa oneroſa:contrarium enim verius eſt,receptiusq; uidetur, in quo ſufficeret ſola ratio naturalis,quæ non patitur patronum filio præferri l.inteſtato.ff.de ſuis & legit.hæred. Deinde
¶ aduertendum eſt quòd ſi cauſa uerè eſt oneroſa, & ſine fraude,patronus non poteſt contra eam admitti: vt colligitur ex diſcurſu totius.l.j.& titu.ff.ſi quid in fraud.patro. & ita probat textus in §.ſi quis in fraudem dicta l. prima, quem à Doctor.in contrarium adduci dolendum eſt,idem probat text. in l. patronus. vj. ff.de probatio.quod melius videtur aduertiſſe Gomez.in dicto.§. item ſi quis in frau-

dem,nume.15.Inſtitu.de action.Vbi igitur alienatio verè eſt ex cauſa oneroſa abſque fraude, vides patronum non admitti: & ita l. quarta. ff.ſi quid in fraud. patro.ibi, *dolo malo alienatum:* vides etiam I.C. in d. l. prima. §. ſi quis in fraudem, cum præced. & ſeq. tunc admittere patronum, quando cauſa oneroſa erat extrinſecus, intus autem fraudem donationemque continebat,vt alibi inquit I.C.in l.ſi ſponſus.v.§.circa venditionem.ff.de donat.inter vir. & uxor.Quo præhabito circa patronum,iam neceſſariò ſequitur quod diximus eũ non eſſe melioris conditionis, quàm filium:ſi enim fingas patrem alienare ſimili fuco,vt extrinſecus cauſa videatur oneroſa,intus autem contineatur do¶ natio in fraudem filij,non poterit quidem filius à iure reuocandi excludi,per d. iura, iuncta regula iuris, quæ habet effectum veritatemque attendi, non colorem uerborum l.inſulam ff.de præſcr.verb.cum ſimi.& per totum C. plus valere quod agi.Nec Doct.hoc negarent,quia in fortioribus terminis filium admittunt, vbicunq; apertè non probatur cauſa oneroſa,quamuis pater eam fateatur etiã cum iuramento,vt probat Barto. in l.cùm quis decedens. §.codicillis.nume.4.ff.de legat.tertio.Iaſo.in dicta Auth. vnde ſi parens.Idem in l.i.colu. i. ff. de eo per quem fact. erit:idem in dicta.l.ſi arrogator,numero.25.& plures per Tiraq.de retract.ligna.§.i.glo.xviii.nume. 80. fateturque D.Couarru.in d.c.Raynutius §.x.col.penul.Igitur ſi Docto.hæc maturius aduertiſſent,nec ſibi ipſis contrarii forent,nec ſcriptum reliquiſſent patronum reuocare alienata ex caſa oneroſa, nec in ea re filium deterioris conditionis feciſſent,quod melius contra eos ſentit Barto. in l. ii.ff.ſi quis à paren.fuer.manumiſ.quem plures ex ſup. citatis ineptè reprehendunt,ſequentes Bal.in d. l.ii. Vnde ceſſat labor gloſſ.& Doctor. circa rationem commenticiæ differentiæ inter patronum & filium, cùm verè talis differentia iuri contraria ſit. Hinc. ij. iam infertur, in hac re circa alienationem ex cauſa oneroſa, non eſſe patronum melioris conditionis quàm verum creditorem: con¶ tra opinionem quam Iaſ.vt communem tradit,in d.§. itẽ ſi quis in fraudem,nu. 33. Quo ad reuocandum verò alie-

nata

nata ex cauſa lucratiua, filius & patronus facilius admittuntur quàm verus creditor, vt eleganter notat Molyn.d. §.viii.gl.tertia,num.20.verſic.quamuis,fol.127.colum.ii. Infertur iii.in ſpecie,ad caſum, quem notat Barto. in d.l. ii.ff.ſi quis à paren.fuer.manumiſ.quando ſcilicet pater in fraudem filiorum vendit, emptorque ſoluit, ſed de fraude participat, tunc enim contra Docto. communiter dicendum eſt,non minus admittendum filium quàm patronum. Infertur quarto, in eadem ſpecie emptoris participantis de fraude,non minus admittendum filium ex iuſtis nuptiis procreatum,quàm impuberem arrogatum ex conſtitutione diui Pii:vt rectè ſcribit Barto.in dicta.l.non vſque adeò.ff.ſi quis à paren.fuer.manumiſſion. contra Bal. & Paul. in dicta.l.ſecunda.C.ſi quid in fraud. patro. contra Alexand.& eos quos refert,conſi.lv.nume.1. & ſeque. lib.i.contra Iaſ.in dicta.l.ſi arrogator,numer.23. & denique contra opinio. multorum, quam communem appellat, Rubr.in l.Titia.§.Imperator,numer.33 ff.de legat.ii. qui malè præferebant talem arrogatum vero iuſtoque filio.Infertur.v.neceſſariò contra eos omnes,circa intellectum.l.fina.ff.ſi quid in fraud.patro. maximè contra Bal. in dicta l.ſecunda contra Alexand.& contra Socin. d.con ¶ ſil.contra Iaſo.in dicta. l. ſi arrogator, Nam ea lex ſimpliciter uidetur æquare arrogatum patrono, nec permittit reuocationem alienationis, niſi in fraudem factæ, ut patet ex litera: ergo non concedit reuocationem vbi cauſa verè fuerit onerosa, & ſine fraude: nec text.ibi in effectu reuocandi alienata aliquid ſpeciale tribuit arrogato,contra ſuprà citatos pro Barto.in dicta.l. non vſque adeo.Qua in re non eſt tam deſerta opinio Barto. ut Iaſon Rube.& plures putant:idem enim vult Cyn.in l.i.q.vii.C. de inoffic. donatio. & ibi Alberic. ad fin. & ibidem Paul. col.fi.ad fin.Fulg.in l.ii.C.ſi quid in fraud.patro. col.fin.& ibi Cyn.& ſecurè Hiſpan.Xuar.in l.quoniã in priorib.xvi. ampliatio.fol.mihi.xlv.col.iiii.qui cum Bart.tradunt, non minus in hoc tribuit vero filio quàm arrogato:& opinionem Barto. dicit receptiorem Oroſcius in l. ſi arrogator. nu.81.ff.de adopt.in quo iam vides Albe.& Paul.ſibi contrarios,

trarios, ſi repetas authoritates ſuprà adductas. Infertur vj. in eadem ſpecie emptoris ſoluentis patri, ſed in fraudē participantis non eſſe caſum deciſum à I.C. in d. l. j. ff. ſi quid in fraud. patr. in alijsq; locis ſuprà adductis. Illa enim iura loquuntur quando pretium non ſoluitur, vel minus iuſto ſoluitur, vt in toto vel parte cauſam lucratiuam habeat emptor: quod tradit Fulg. in l. j. ad fi. C. de inoffi. don. ſed ea iura extendit Bar. in d. l. non vſq; adeò, ad hanc ſpeciem, vt tunc ob fraudem emptoris detur filijs ius reuocandi: in quibus terminis rarò inuenies qui ſecundum ius ciuile Barto. ſequatur, ij enim quos proximè dixi contra plures probare opinio. Bar. loquuntur tantum circa. l. fin. ff. ſi quid in fraud. patro. ſcilicet ne arrogato plus concedatur quam uero filio. In hoc autem articulo communis opinio eſt contra Bar. vt aſſerit Rube. in d. §. Imperator, nume. 33. & Molyn. in dicto loco, poſt Iaſ. in dicta l. ſi arrogator, nume. 23. & ſic hi duo articuli longè diuerſi ſunt, licet eos non ſeparet D. Couarru. in dicto §. x. cap. Raynutius, num. 9. vbi ipſe Bar. ſequitur, & Molyn. vbi ſuprà non bene tamen citant Alexan. ad Bald. in d. l. ij. eoſdem termi nos tam diuerſos confundunt etiam Rub. & Moly. in allegatis locis. Pro Bar. non adducitur urgens fundamentum, quia dicta iura (vt dixi) loquuntur in diuerſis terminis, vbi cauſa verè eſt lucratiua: hic aūt uerè fuit oneroſa, cùm præſupponamus emptorem ſoluiſſe iuſtum pretium: unde cōtra Bar. videretur quod illa iura ad hanc ſpeciem trahi nō poſſint, maximè attenta iuris regula (cuius illi patres in propoſito meminiſſe debuerant) quæ habet neminem cenſeri prædonē qui pretium numerauit. l. nemo prædo. 169. ff. de reg. iur. Nec facilè dabitur caſus in quo emptor ſoluens iuſtum pretium, dicatur fraudis particeps: quod Doct. illi non ſat aduertunt. Nec pro Bar. eſt Panor. in d. c. Raynucius, nu. 23. licèt eum ad id referat Moly. quia Pano. nō citat Bar. in d. l. non vſq; adeò: nec loquitur in eius terminis, ſed tm̄ circa gl. ibi, verb. deducendas, dum glo. agit. de venditione ſimulata & frauduloſa: magisq; ex verbis Panor. videtur loqui iuxta terminos. d. l. j. §. ſi quis in fraudē. ff. ſi quid in fraud. patro. Si tamen contigerit talis caſus, ut

emptor

¶ emptor ſoluens fuerit particeps fraudis, iuſtam putarem opinionem Bart. ut filiis tunc detur ius reuocandi pro quãtitate legitimæ, ne fraus ementis ſit impunita: & ita applicetur doctrina Panor. in dicto cap. Raynucius, numero 23. notabiliter diſtinguentis inter fraudem & ſimulationẽ: facit ratio Bald. in lege ſecunda, numero 3. colum. j. verſi. item cum emptor. C. ſi quid in fraud. patron. Exemplum autem eius fraudis erit, ſi emptor ſciens uenditorem liberos habere, ſciebat etiam illum ſtatim diſſipaturum fore pretium in fraude filiorum: non enim emptor tunc fraude caret reſpectu filiorum uenditoris, nec parum peccare uidetur contra humanitatem & proximitatem, quæ inter mortales mutua eſſe debet: quod iuuatur ex I. C. in lege ſi verò non remunerandi §. ſi adoleſcens. ff. manda. ex leg. quod ſi cum ſcires. ff. de dolo: nimiſque iuuaretur ex communi intellectu. l. ſi quis cùm ſciret. ff. de uſucap. pro empto. de qua alibi Rip. & Zaſ. vt fortaſſe dicam in l. fin. infrà 87

¶ eod. Nec obſtabit. d. l. ſi quis cum ſciret, ſecundum alium intellectum, quo emptor bonæ fidei cenſetur: non enim cõſideratio liberorum uenditoris ibi habetur, nec de iis mẽtio vlla fit, in quorum fraudem tunc venditio cedit, ſecundum terminos noſtræ quæſtionis. Infertur ſeptimò contra Bald. Paul. in dic. l. ij. C. ſi quid in fraud. patro. contra Paul. in Rub. eod. titu. contra Hoſtien. & alios quos referunt, non eſſe in hoc differentiam inter ius Ciuile & Canonicum: ipſi enim putant ius Canonicum magis ſuccurrere liberis, ut reuocent etiam alienata ex cauſa onero-

¶ ſa. Si enim fingas venditionem fuiſſe ſine fraude ex parte emptoris ſoluentis iuſtum pretium non debuit, nec potuit ſacroſanctum ius pontificium, iuſto emptori nocere: nec aliquid obſtat. d. cap. Raynucius, licet à multis præpoſterè obiiciatur: ſi autem emptor fraudis particeps fuit, iam uides ius ciuile ſuccurrere in d. l. j. §. ſi quis in fraudem. ff. ſi quid in fraud. patro. d. l. ſi. ff. eod. Bar. in d. l. non vſq; adeò & ratio titu. ff. de dolo, cum notatis à Bal. in Rub. C. de reuocan. iis quæ in fraud. cred. Et ſic magis cauendum eſt à Iacobi. de S. Georg. in l. patronus, num. 7. ff. de probation. vbi eam differẽtiam inter utrunq; ius deterius ſcribit. In-

fertur viii. in prædicta ſpecie emptoris participantis de fraude, non fuiſſe Bart. ſibi contrarium, licèt contra putet Iaſ. in d. l. ſi arrogatur, nu. 23. Molin. vbi ſup. & plures ex ſup. & citatis: nam Bar. in d. l. non vſque adeò, hoc caſu liberis fauet: nec contrarium dicit in l. hæreditarium. ff. de bon. authorit. iud. poſſid. ibi enim nõ loquitur niſi de fraude uel iniqua uoluntate patris, non de ulla fraude emptoris: imò ex Bart. ibi vbiq; approbato nimis confirmantur quæ hic tradimus. Alia autem ad d. l. nõ vſq; adeò, & multa in propoſito tractamus in comẽtar. de inoffic. teſtam.
78 Et proximè dictis circa ius filiorum viuente patre in bonis nullo uinculo affectis, infertur ad quæſtionẽ in bonis maioratus, quã tractat Hiſpa. Xuar. alleg. iiii. an filius agere poſſit, ut declaretur, quod mortuo patre ad ſe ſpectat ſucceſſio maioratus: in qua. q. Hiſpan. ipſe cõtendit filium admittendum, in idq; inducit principaliter duo fundamenta. Contrarium autẽ probat Anton. Gomet. (quem olim præceptorem habuimus) leg. xl. Tauri, nu. 78. non reſpondens fundamentis alterius Hiſpani: aliqua tamen argu. nõ contemnẽda pro hoc adducit: per alia etiam longè meliora idem iudicatum uidi ab inſigni viro maximoq; I. C. Antonio Soraio, ab alijſq; doctis ſenatoribus. Idemque Hiſpan. dict. alleg. fatetur contra ſuam opinionem iudicatum fuiſſe: ut ſic plurium grauiumque iudicum conſenſus præualere debeat ſingulari opinioni. Pro hac parte facit iuris axioma: tractum tẽporis ad iudicẽ non ſpectare. leg. non quemadmodũ, ff. de iudi. quod vltra Docto. ibi ornat Ange. Areti. in §. præiudiciales, col. penultima & finali, Inſtit. de action. Maria. in cap. ſignificantibus, ex num. 7. de libel. oblat. Nicel. in concor. gl. cxv. urget etiam ratio tex. in l. j. §. ſi impuberi. ff. de collat. bono. ne tam præmatura petitio admittatur: facit tex. in l. ſi ita ſcriptũ. §. j. ff. de lega. ii. ibi, *nec pertinet ad nos antequam dies ueniat*. Ad idem urgent uerba tex. in l. ſi filius qui patri. xlii. §. cum filius. ff. de bon. libert. ibi, *qui ſequentis gradus ſunt, non admittuntur interim*: & ibi, *differri controuerſia debebit*. ſtringit etiã uera conſideratio quæ oſtendit incertiſſimum eſſe ius filij uiuente patre, ob incertitudinem vitæ & mortis: ut eleganter

ganter colligitur ex I.C.in l.ſenatus paragra.mortis.ff.do na.cau.mort.ibi,*ſi quidem terra marique tam in pace,quam in bello,tam domi,quam militiæ, multis generibus periculum metui poteſt:*& illud Senecæ in traged. *Nemo tam duos habuit fauentes:Craſtinum ut poſſit ſibi polliceri.* Nec ius admittit intempeſtiuas has petitiones ante tempus, niſi ex iuſta cauſa,prout ex diſsipatione uel alienatione.tex.in l. Imperator.ff.ad Trebel.l.peto.§.fratre.ff.de l.ii.in quibus terminis limitatur hæc concluſio, ſaluaturque opinio Xuar. d. allega. Nec obſtant quæ adducebat. d. Hiſpa. Et j. tex. l.in lege Aquilia ſi deletum.xlj.ff.ad leg. Aquil. ubi contra delentem chirographum conditionale,agitur ad æſtimationem damni,ut ſequuta conditione exactio condemnationis fiat.Nec uerum eſt quod ibi ſentit Bar. & exprimit Florian.n.4. dicentes poſt gl.in caſu eiuſdẽ.l. ius eſſe de præſenti, licet exactio ſit de futuro: ſi enim reſpicias principale debitũ chirograho cõtentu, nullo modo præſens dici potuit, cũ conditionale eſſet, iuxta l. cedere diẽ. ff.de uer.ſig.cũ vulgar.eſt igitur expendendũ in ea l.delentem chirographũ cõuenire ex culpa propria. hic autẽ nulla datur in patre,cauſamque tunc quodãmodo neceſſariã ibi urgere, ut teſtibus probetur quod in chirographo cõtinebatur, ne ex ualetudine vel ſenectute teſtiũ facilè probatio pereat:qua ex cauſa teſtes ibi ante tẽpus aſſumuntur, in quo eſt text.notab.& melior de iure ſecundũ Bal. in c.quoniam frequenter,nu.5.ut lite non cõteſ.Fely.in c. ſignificauit.nu. 6.de teſtib.vbi Bal.nu. 3. uerſi. modo non meminit illius.l.per quam tamen cõſuluit idem Bal. cõſi. clxxxj.col.final lib.iiii.De materia autem teſtium ad perpetuam rei memoriã,ad quam l.illa notatur,vltra Floria. & alios in d.l.& Canoniſtas in dictis locis, maximè in d. c.quoniam frequenter,vj.Iacobi.in l.cum ij.§.tranſactionis.ff.de tranſactio.& in leg.quærent. ff.de teſtib. Afflict. in conſtitut.Neapol.lib.ii.Rub.xxxiiii.Corn.conſi.clxxii. lib.ii.Anton.Capit.deciſio.cxxiii. Capel.Toloſ. q. cccclxxv. Papien.in praxi, pagina mihi. cxxv. Rebuf.iii. tom. pag. ccxciii. Nec obſtat aliud fundamentum Hiſpan. in dic.allega.ex doctrni.Bar.in l.ſi.finita.§.eleganter, col.fi.

numero

nume.6.ff.de dam.infec. ubi inquit admittendam actionē iuris de futuro,loquitur enim Bart.quãdo actio certa eſt, nec effectu carere poteſt:& ita explicat Alex. conſi. xcv. nu.iii.verſi.præterea,lib.j.ita intelligens quæ notantur in l.j.& ſequen.C.de ſenten.quæ ſine cert.quant. At ius filij pendens à morte patris, alijſque caſibus nullam certitudinem præſtat ad agendum de præſenti: taliſque ſpes cenſetur uana,ut notat Barto.in leg. fin.in fine.j lectu.C.de pact. nec producit effectum conſiderabilem regulariter, ut explicat Bar.in l.is poteſt.nu.7.& 9.ff.de acqui. hæred. Eodem modo ceſſat argu.ex c.cum ſuper, de conceſ.præben.quod obijci poteſt pro Hiſpano in d. allega.iiii. quaſi in illo.c. admittatur iudicium pro iure incerto de futuro: nam ultra id quod tex.in variè intelligitur ab Innocen.& alijs(adeò q aliqui dicunt, ibi illum cui dirigũtur uerba. S.Pontificis non egiſſe,ſed conuentum fuiſſe)conſtat illũ potuiſſe allegare ius de præſenti ex receptione præcedente in canonicum,ut bene ſentit Imol.ibi col.iii.verſ.tu potes,& Pano.nu.6. qui actus induxit ueram obligationem in perſonis recipientium, ut ſic potuerint rectè cõueniri: & ſententa lata contra eoſdem uiuentes effectum habere poterit,an in caſu noſtro pater nulla obligatione tenetur filio, nec ex ſententia executio vnquam fieri poterit contra partem, ideoq; nõ eſt admittendum inane iudiciũ. argu.l.hęc ſtipulatio.§.diuus.ff.ut legat.ſeu fideicõmiſ.nõ
79 nom.caue. Inter limitationes huius le.ut præcipuam & utiliorem tradunt ſcribent.hic & ubique, eam, quam hic ſenſit gl.in ulti.ſcholio, ex l.cum à matre.C. de rei vendi. ut ſcilicet quãuis hæc l. indiſtinctè permittat filijs reſcindere alienationẽ aduentitiorum à patre factã, non procedat, cũ mortuo patre filius eius hæres efficitur:tunc enim factum patris impugnare non poteſt, ſed ei non parere tenetur,ex d.l.cũ à matre:ubi ita in terminis notat gl. Bart. Bal.Salyce.Paul.& reliqui ſcribent.gl & Barthol.in le.fi. §.in computatione,nu.6.C.de iure delib. & ibidem Bald. Paul. Alex. & Iaſ. numero.9. cum ſequen. Quæ recepta concluſio confirmatur ex regu.l. ex qua perſona.ff. de re. iur.confirmatur etiam ex uerbis tex.in ſecundò §. ex his, ff.de

ff.de uerb.oblig.ibi,*ex perſona hæredum non mutatur*:Ad idẽ urget tex.in l.ſi patri tuo.C.de donat.in illis ver.conditionalibus,*ſi hæres nõ extitiſſi*:& l.ſi ab eo.C.de libera.cau.ibi maximè, *ab hærede eius*:& ibi,*reſpectu tamen aditæ hæreditatis*:& in filio hoc probat tex.in l.filium.xxxj.ff.eod.titu.de libera.cau.vbi apertè deciditur,filium hæredem patris nõ poſſe in ſeruitutem vocare ſeruum, quem pater manumiſerat,nec in ea re aliquid eſt ſpeciale in libertate,ut probat tex.in l.ſi ſeruo alien. ff. qui & à quib. de quo infra in limitationibus ad hanc rem reg.Imò libertatis cauſam in propoſito deterioris conditionis cenſebant antiquiores, vt refert Bar.in leg.cum uir.nu. 7.& ſeq.ff.de vſucap. tradit Paul.in l.rem alienã, col.iii.poſt princip.ff.de pignor. act.uerſi.ex prędictis Bal.in d.l.cum à matre,nu.9.ibi,*quia loquitur in libertate*.Antequã uerò ad alia inferamus in noſtro artic.dicebat Paul.Caſt.in d.l.cùm à matre, nu.5 hãc concluſionẽ & limitationẽ tunc procedere quando pater rem filij ſimpliciter alienauit, ſecus ſi expreſſit rem filij eſſe,eamq; ut adminiſtator alienauit:tunc enim putat filium etiam patris hæredem admittendum contra talem alienationem quaſi factam hac lege reſiſtente, idque colore non caret: ſed mirandum eſt inſignem Caſtrienſem non aduertiſſe gl.ibi contrarium non obſcurè velle, priuſque adduxiſſe fundamenta, quibus Paul. amplia. folio mihi. xx. col.iiii. cum ſequen. & eleganter Ruin. conſil. xlii.numer. 3.libr.v. Quod efficaciter confirmatur ex eadem gloſſ.in dicta.l.cùm à matre, in princip.ibi, *etiam eo caſu,quando non præſtatur euictio*: ubi gloſſ.ab omnibus recepta(ut per Socin.iunior.in l.iiii.§.Cato, nume. 21. ff. de uerb. oblig.) intelligit eam. l. & hanc concluſionem, etiam ſi ex venditione non teneatur pater de euictione, ut quia uendat emptori ſcienti rem eſſe filij uel alterius, & conſequenter nihil emptori nocebit adiectio illa, quod pater uendit rem filij: inde enim nihil aliud reſultat quam certioratio emptoris, quæ tamen ei non nocet, ſecundum gloſſ. illam receptam. Sic eleganter declarata. lege ſi fundum. C. de euictione, ut ſcilicet euictio emptori ſcienti non debeatur, extraneo tunc

euin-

euincente, non tamen uenditor uel eius hæres contra factum ſuum audiatur, ut benè ſentit Bal. in d. l. cum à matre, numero 7. uerſi. ſolutio: ceſſatq; præcipuum fundamentum Paul. attento quod in filium hæredem non tranſit, nec cadit qualitas legitimi adminiſtratoris, quæ erat in patre. Vnde nō eſt inconueniens potuiſſe patrem admitti nomine filij, non uerò filium ſuum hæredem: quia pater duplici perſona fungebāt, ut ſuperius probauimus, nu. 72. & ſeq. filius autem hæres ſolum patrem repræſentat: atque ideò nec ut hæres contrauenire poteſt, refragantibus iuris regulis, nec etiam nomine proprio, eò quod res ſua fuiſſet: ut habet dict. l. filium. ff. de libera. cau. & dic. l. cum à matre: probatque l. iii. C. de reb. alien. Cum igitur ex iuris regulis, ex gl. & ſcriben. in terminis uideas, filium hæredem patris non poſſe reſcindere alienationem aduentitiorum à patre factam, conſultius eſt, ut viuo patre filius agat: quia tunc locum non habent. d. iura filium excludentia ex nomine hæredis, quod ceſſat patre uiuente: idque nō obſcurè colligi poteſt ex Bal. in l. fi. §. cōputatione. n. 7. C. de iur. deliber. ubi inquit patrem tunc cogendum conſentire filio agere uolenti, licet iurauerit nō cōtrauenire, & ibi Corne. nu. 6. & Iaſ. conſi. lvi. col. iii. li. iii. uerſi. confirmatur, & uerſicu. ii. iamque ſuperius. num. 74. probauimus, filium uiuo patre alienante, admittendum ob fraudem alienationis: quod contra aliquos repetemus in authē. ſequen. & ita pulchrè deducitur, aliquando plus poſſe filium uiuente patre, quàm eo mortuo, ad limitationē multorū iurium, maximè. l. j. §. ſi impuberi. ff. de collat. bonor. Eadem concluſio excludens filium hæredem intelligitur tantùm pro portione hæreditaria, ut ſi ſolus hæres fuerit in totum excludatur, ſi cum altero, pro dimidia: ſi cum duobus, pro tertia: & ita de ſingulis, ut colligitur ex eadem l. cùm à matre, ibi. *pro qua portione:* & ibi, gl. mag. ad fin. & gloſſ. expoſitiua, uerb. portione, & communiter ſcriben. ibi, & in dicto §. in computatione, ubi Bald. numero 14. & Cor. numero 6. uerſicul. quartus caſus: Hiſpa. dicta l. quoniam in prioribus, fol. 20. columna tertia, facit l. prima. C. ſi certum petatur, ibi, *pro portionibus hæreditarijs:* &

l. ſe-

l.ſecunda.& l.ſexta,C.de hæredita.actio.ibi, *infrà eam portionẽ in qua ſucceſſit petitio non confundatur*:ſimilis tex.in l.ſi uxor.C.de bon.author.iudi.poſſid.l.licet.C. ad leg.Falci. generaliter enim receptum eſt, hæredem non repræſentare defunctum,niſi pro quota in qua hæres eſt:quò ad alias autem partes extraneus cenſetur, ſecundum gl.receptã.l.ii.ad fi.ff.de prætor.ſtipu.& ibi Bart.& oẽs:idẽ Bart. in l.auus.ff.de pact. in l.continuus.§.fi.ff. de verb.oblig.& quã plures alij, quos citat Tiraq. de retrac.ligna.§.xxxii. glo.j.numero.50. Et in propoſito hoc receptiſſimum tradit Io.Nicol. in l. generaliter numero 120.C.de ſecund. nup. Ex qua declaratione infert Iaſ.in l.ſi ita quis.§.ea l. nu.6.ff.de uer.obl. intellectum ad tex.ibi,quẽ ultra alios notat pro illa gl.dũ tex habet, Seiã hæredẽ agere aduerſus cohæredẽ in id quod intereſt: de quo fortaſsè dicemus inf.Ex eadẽ declaratione infert Soc.in l.iiii.§.fin.ad fi.ff.de uerb.obl. non rectè aliquãdo iudicatum fuiſſe cõtra filiũ, pro dimidia hæredem patris, qui rem ipſius filij alienauerat,defenſionéq; promiſerat, & iudex filiũ prorſus excluſit: contẽdit enim & bene,Soci.filiũ excludi non debuiſſe,niſi pro dimidia, & ſic iuxta portionem hæreditariam: quod probat idem Soci.in l.frater à fratre.num. 19.ff.de condi.indeb. ubi egregiè expendit literam.d.l.cũ à matre.Eadẽ concluſio pro hæreditaria portione intelligitur,ut quãuis portio plus,utilitatis ualoriſq; contineat quã pars rei de qua agitur,nõ tñ teneatur filius uel alius hæres ultra portionẽ hæreditariam:ut ſi fundus filij hæredis ualeat quingenta,& portio hæreditatis ualeat mille,ſintq; alij cohæredes, non tenebitur nec repelletur filius uel alius hæres, niſi ꝓ portione hæreditaria,putà ex portione dimidia uel tertia hæreditatis, tenebit̃ uel repelletur pro dimidia uel tertia rei de qua agitur. Et ècõuerſo, ſi res ualet plus quã portio hæreditatis,tenebitur uel repelletur filius uel alius hæres pro parte correſpondẽte quotæ hæreditariæ, putà pro dimidia uel tertia rei, licet in ea maius ſit pretium quàm in portione hæreditatis:quod colligi poteſt ex gl.ad fi.in d.l.cùm à matre,& ibi Bal.Saly.Paul.& ſcribẽ.cõiter,& in d.l.fi.§.in computatio-

tatione tradit Arelatan. in d.l.generaliter,nume.123.C. de ſecund.nup.licet omnes confuſè tractent.In hunc ſenſum intelligunt ſcribentes in d. l.cùm à matre, & dicto §. in computatione illa uerba quæ docendi cauſa fingunt,ut non inſpiciatur quantitas, ſed quotitas:non facto inuentario.Et ita Hiſpa.in d.l.quoniam in prioribus,fo.20.col. iii.Arelatan.ubi ſup.quod ſequor,quia congruit uerbis legum loquentium de portione uel pro portione hæreditaria,nõ habito reſpectu quantitatis,ſed quotæ:ut aliàs tradit Bar.in l. qui uſumfructũ.ff.de uerb.obl.De parte autem quota & numerali tractat D.Auguſtinus de Ciuitate Dei,lib.xi.c.xxx.& alijs relatis Cardin.Pariſ.conſilio lxi. libro j.Prædicta autem ex gloſſ.dic.l.cum à matre,procedunt quando filius uel alius hæres hodie ſuccedit, non facto inuentario:eo enim facto inſpicit̃ quantitas non quotitas.quæ uerba non ſatis clara,cõfuſè ſcribuntur ab omnibus.in d.l.cum à matre. ubi Bal.col.fi.n.10.& ab omnibus in d.§.in computatiõe, ubi idẽ Bal.nu.12.verſ.quia; vbi:& Alberi.col.j.in fi.Alex.nume.8.ad fi.uerſi.remanet. Corn.nu.7.verſicu.operatur: Iacobi.nu.12.Boer.deciſio. xxiii.nu.27.Arelatan.d.l.generaliter, nu.124.Verè enim beneficium & effectus inuentarij à Iuſti.introducti, quãtitatem & emolumentum hæreditatis reſpicit: exemplũ autem huius traditionis erit, ex mente Fulg.in d.l.cùm à matre,ad fi.Si fingas patrem uendiſſe rem filij,quæ ualebat centũ, poſteaq; deceſſiſſe ſuperſtite filio cum alio cohærede, & bona patris ualere.l.ex quibus filius cõſequitur.xxv.pro portione hæreditaria, tunc facto inuentario nõ repelletur pro dimidia rei venditæ, & ſic nõ pro l. ſed pro quantitate ſuę portionis, & ſic pro xxv.cùm alias nõ facto inuentario filius propter dimidiã hęreditatis in qua habet xxv.repellẽdus eſſet à dimidia rei uenditę,quę dimidia ualet.l.quia ſine inuẽtario habetur ratio portionis quotę,nõ quantitatis: & ex quota hęreditatis fit ęqualis deductio ex quota rei,licet quãtitatis ſit inęqualis, iuxta gl.& receptam ſententiam proxime explicatam,ad quem
80 modum in his fieri debet computatio. In hac re ſemper habenda eſt ratio legitimę filij,quę ſibi iure debetur, & ali-

aliqualiter ſeparanda eſt ab hæreditate: vnde dicebat gl. in d.§.in computatione,quòd ſi filius cuius rem pater vendidit,non habet poſtea, niſi legitimam in nihilo repelletur à vendicatione rei ſuæ, cùm verè non cenſeatur portionē hæreditariam conſequi:quod reprobant omnes huc uſque ſcriben.in d.§.in cōputatione:ubi poſt Bald.Salyc. Paul.hoc tradunt Alex.Iaſo.Corne. Iacobi. & Hiſpa.d.l. quoniam in prioribus: Arelat.d.l.generaliter, nume. 128. qui omnes inſiſtūt filium,tunc repelli ut hæredem: & cōtra gl.quaſi peremptorio fundamento nituntur, quòd emptor tunc creditor eſt: regula autem iuris habet,æs alienū legitimā excludere,creditoreſque filijs præferri,iuxta ¶ l.Papinianus.§.quarta autem.ff.de inoffic.teſta.Ego autē contra ſcriben.puto gl.rectè ſenſiſſe,& in hoc articulo vitandam eſſe ut erroneam & pernicioſam receptam opin. quæ filijs magnum incōmodum, iudicijs autem magnam confuſionem afferret: ideoque dicendum eſt cum Bart.in l.ſecunda.nume.7.C.ſi quid in frau.patr.& alibi ut infrà, quòd ſi filius ex hæreditate nihil habeat præter legitimā, poterit totā rem ſuam à patre alienatam vendicare: tunc enim legitimam à lege non à patre habet, iuxta.l.ſi arrogator.ff.de adoptio. cum alijs: & in propoſito in legitima filij ex neceſſitate legis notat Pau.Caſt. cōſi.ccccxlviii.ad fi.li.ii.Tho.Gram.deciſ.xciii.nu.12.Affli.in c.ſi Titius,nu. 16.ad fi.ſi de feu.fue.contr.inter dom.& agn. eſſetq; lōgè iniquum compellere filium ut dimittat rem ſuam, contra regu.l. id quod noſtrum.ff. de regu.iur. nec tunc militat obligatio ex nomine hæredis,nec ratio portionis hæreditariæ,nec.l.ex qua perſona.ff.de regu.iur.Alibi autem in cōmētarijs de inofficioſo teſtamēto,latè tractamus,an legitima filij ſit quota bonorū uel hæreditatis,& de effectibus huius inſpectionis. Nec obſtat argumētatio quę ſcri. decepit,ut gloſſ.iniquè improbarent: fateor enim emptorem tunc creditorem cenſendum, fateorque prius deducendum æs alienum quàm legitimam:ſed hæc conſideratio id tantùm euincit ut alio rem ſuam uendicante, emptori detur actio ad pretium & intereſſe euictionis,ſolutioq; emptori facienda hæreditate,eandē minuat,& conſequen-

ſequenter legitimam filii poſtea deducendam: atque ita regulæ iuris ſeruantur, vt æs alienum deducatur ante legitimam, filiusque re ſua non priuetur, cùm à patre ex hæreditate nihil habeat, & ſic abſque perplexitate in iudicio ius ſuum vnicuique reddetur, cùm ex communi traditione, ingens oriatur confuſio: adeò quòd inſignes uiri Caſt. & Fulg. in d. l. cum à matre, ad fi. fateri videantur, ſe non percipere. qualiter exemplum in hoc fingi poſſit in filiis.

¶ Ex quo iam ſequitur filium nihil præter legitimam habentem, indiſtinctè admittendum ad uendicandam rem ſuam, ſecundum Bar. ubi ſuprà & in l. filiusfam. §. cum pater, in fin ff. de leg. i. & ibi Ang. & Cuma. non tantùm quando maiorum ſuorum res fuerint aliudve intereſſe prætendat: vt pungebat ſolus Alber. in d. §. in computatione, col. ii. verſ. ſi autem, & prope fin. d. col. ibi, *niſi ſua interſit:* præpoſterè citans ſpecialem deciſionem minorum, de qua in l. ſi in emptione. xxxv. ff. de minorib. hinc etiam confirmo quod in ſimili ſcribit Afflict. in cap. i. nume. 6. an agna. vel fi. qui opinionem ſuam parum fundabat, nec obſtantibus

¶ reſpondebat. Hinc verius puto contra omnes in dictis locis, gloſſ. in d. §. in computatione, non eſſe contrariam iis quæ dixerat d. l. cùm à matre, atque fortaſſe ob id inſignis Bar. in d. §. in computatione, non tam accerbè glo. repræhendit, ſimiliter Paul. Caſt. in dicta l. cùm à matre, ad fin. ſentire uidetur gloſſ. non ſibi contrariam in hoc fuiſſe, & tandem Bar. vbi ſuprà ſecurè probat id quod gloſſ. uoluit. Aliud etiam memoratu dignum cenſeo in his, contra id quod communiter ex ſcriptis noſtrorum colligi poſſet, quod ſi filius facto inuentario cum aliis hæredibus, ſuccedat vltra legitimam, non ſemper teneatur uel repellatur à vendicanda re ſua pro quantitate del emolumento, ut Docto. indiſtinctè ſcribunt in caſu inuentarii: Sed potius dicendum vt attendatur portio quotitatiua uel quantitatiua (iuxta terminos ſcrib.) pro ut filio utilius fuerit: nā ante ius nouum quo inuentarium fuit introductum, attendebatur quota hæreditatis, non quantitatis & ex portione dimidia uel tertia hæreditatis, repellebatur filius aliusque hæres à ſimili quota rei ſuæ, licet ualor utriusq;

quotæ

quotæ inæqualis eſſet,ſecundum glo. & ſcrib.in d.l.cum à matre,vt ſuprà diximus.Quæ computatio etiam hodie,facto inuentario,poterit eſſe vtilior filio,quam ſi fiat reſpectu quantitatis: & propter rei obſcuritaté exemplum ſit, ſi fingas hæreditatem longè maioris pretij eſſe, quã rem filij à patre venditam,vt dimidia hereditatis pluris valeat quam dimidia rei venditæ: & ſic filius habens centũ forſan in quantitate portionis hæreditariæ,non repelletur à ſimili quantitate valoris rei venditæ à patre, ſed tantùm repelletur pro dimidia vel tria,ſimilive quota rei:idemq; conducet vbi fuerint quatuor vel quinque hæredes, vt filius hæres in v.vel vj.quota, in qua magna quantitas contineatur ob opulentiam hæreditatis, repellatur tantùm a v. vel vj. quota rei venditæ,in qua longè minor quantitas ſit: quæ computatio filio vtiliſsima eſt.Si autem repelletur pro quantitate & emolumento, eſſet manifeſtum incommodũ, quia quantitas portionis hæreditariæ opulentæ,abſorbebit valorem totius rei,de qua filius agit: quod ſenſiſſe videtur Albe. in d.§.in computatione,col.j.in fin. nec alius aduertit,magiſque omnes indiſtinctè loquentes contradicere videntur:quod efficaciter probatur,quia ius nouum introduxit inuẽtarium in fauorem hæredum, non autem vllo pacto tollere intendit beneficium iuris diuidentis obligationem pro portionibus hęreditarijs, vt conſtat ex l.fi.C.de iure delib. igitur non debet in odium retorqueri,iuxta iuris regu.quod magis fulcitur ex doctrina I.C.in l.iij. §.ſi emancipatus,ff.de bonor.poſſ.cont.tabu.ibi, *quo magis admittatur,non quo minus*: ſicut igitur ante ius nouũ fiebat computatio ex portione hæreditaria, non ex quantitate portionis,idem hodię dicẽdum eſt, quando filio alijve hæredi vtilius fuerit,nec tunc fit iniuria creditori, cum ius ſuum ab hæredibus conſequi poſsit: iuxta l.iij.ff.famil.erciſ.Quæ omnia frequẽtiſsimè contingunt, & conſequenter longè commendanda ſunt, maximè quia à ſcribent. nihil in hoc perſpicuum traditur: in eoque laboraſſe & defeciſſe alta ingenia, agnoſcit Fulgoſ. d. §. in computatione: vt iure à candidis peritiſque bonam gratiam ſperemus,illudq; Lucretij dicere poſsit,quod refert

Aa Picus

Picus Miran.ad Politia.*Ornari res ipſa negat contenta doceri.*
Ex his autem magna utilitas deducitur;vt concurrente a-
lio hærede, magiſque pluribus exiſtentibus hæredibus,
¶ frequentius tota res filio applicabitur:cum enim pro hæ-
reditaria portione tantum ſit repellendus (vt ſuprà) ini-
quum eſſet,ut emptor ob dimidiam uel minorem rei par
tem totam retineat,magiſque ex iuris præceptis filius ip
ſe uerus priorque dominus,totam rem euincet,ne inuitus
in ſocietatem incidat:eumq; iuuat proprij cauſa dominii,
iuncta deciſione & ratione.l.ſi in emptione.ff. de minor.l.
j.§.& aliàs.ff.ſi quid in fraud.patr.ibi, *affectionem oportuni-
tatis vel vicinitatis, vel zeli, quòd illic educatus* : facilè enim
res ad ſuam originem trahitur.l.ſi unus.§.pactus,ad fin.ff.
de pact.& alibi in ſimili multa tradunt ſcribent.quæ omit
to.Id ſuadet ratio arbitrii, quæ ſeruari iubetur in iudiciis
diuiſoriis:idq; clariùs ubi filio maior pars manſerit,argu.
tex.& Bal.in l.ſancimus.§.ne autem.C.de don.text.in l.v.
ff.fam.erciſ.latè Tiraq.de primog.q.lx.num.15.& ſeq.Iaſ.
in l.final.in princ.C.commun.de lega.Ipſe autem filius in
pecunia & æſtimatione ſatis faciet emptori partē non eui
ctam:ſeu quę apud emptorem manere poterat.argu.illo-
rum iurium,& l.ad officium.C.commu.diu.§.fin.inſtit.de
offic.iud.quod in propoſito magis deduci poteſt ex text.&
Docto.in l.ſi tibi.C.de euict.& magis à Dec.in ſimili. con
ſil.clxxxv.num.6.ab Afflic. deciſ. cclxxviij. nume.v.& ita
uides notabilem limitationē ad d.l. cùm à matre : vt filius
81 hæres uendicet rem à patre alienatam. Ea autem regula
ut hæres non admittatur contra factum defuncti,amplia-
tur j.vt uides in d.l.cum à matre,etiam ſi res alienata à de
functo erat ipſius hæredis,quod poſtea ſuccedens non po-
teſt alienationē reſcindere.vt ibi,& in l.iij.C.de reb. alie.
& in l.filium.xxxi.ff.de libera.cau.Vnde non oportuit du-
bitare Barto.in l. cum uir.ff.de uſucap.nec debuit variare
glo.in l.ſi ab eo.C.de libera.cauſ. maximè cum ita aper-
tè probet tex.in l.i.in princ.ff.de excep.rei uend.ibi,*ſed &*
ſi dominus fundi hæres venditori exiſtat. Ampliatur ij. etiam
ſi defunctus non teneretur de euictione, quia ita conuen-
tum fuiſſet,uel emptori ſcienti rem alienam uendidiſſet,

vt vult gl.recepta in d.l.cũ à matre,ſcrib.in d.§. in computatione, & communis opinio, ut patet ex ſupra allegatis, aſſeritq; Tiraq.lib.i.de retrac.§.i.gl.ix.nu.47.Soc. Nepos, in l.iiii.§.Cato,nu.221.Fulg.conſi.lxvij.col.ii. Ampliatur iij.contra Pau.Caſt.in d.l.cum à matre,ut ſup.tradidi,etiã ſi defunctus uenderet expreſſim nomine filii uel alterius qui poſtea fuerit hæres,vt melius colligitur ex gl. & Bal. ibi,traditque Hiſpan.in d.l.quoniam in prioribus.xvii.ampli.Carol.Ruyn.d.conſi.xlii.lib.v. ubi eleganter explicat, Pau.non contradixiſſe,niſi cum defunctus uendiderat nomine filii:tunc enim putabat Paul. uenditionem fieri lege reſiſtente,ideoq; filium licèt hæredem admittendum contra alienationem : quod dicere non potuit vbi ſimpliciter res alterius uendita fuiſſet à defuncto,cũ venditio rei alienæ magis ualere,quàm contra legem fieri dicatur, ut in l. rẽ alienã.ff.de contrah.emp. Ampliatur iiij. regula.d.l.cũ à matre,cũ ſimil. vt procedat ẽt in hæredibus & ſucceſſoribus primi hæredis, quaſi ſequentes cenſeantur ẽt hæres defuncti, qui rem alienauit: quod ẽt in feudalibus tradit Sigiſm.Lofred.conſ.j.nu.169.& ſeq.& Soci.Nep.cõſ.cviii. nu.41.lib.ii.& Card.Pariſ.conſ.xvi.nu.38.lib.ii.Bertr.cõſ. viii.nu.2.lib.iii.Cur.iun.conſi.clxxi.nu. 8. & prius conſuluit Pau.quem ſequitur Boer.deciſ.xxiii. nume.20. tradit Ruyn.referens plures,conſ.cviii.nume.12.lib.v. Idq; ſuadetur ex regula illa antiqua de qua in l.fi.C.de hæred.inſtit.& l.qui per ſucceſſorem.clv.ff.de reg.iur. vbi latè Cagnol.& Rip.in l.i.ff.de vul.& pupil. Bellon.lib.iiii.ſupput. cap.xvi.Alci.in l.hæredis appel.lxv.de uerb.ſign.Tiraq.in lib.de mortuo ſaiſit.ij.parte. v. declarat. quæ memoraſſe oportuit,ne quis decipiatur ex Dec.in l.hæredẽ. nu.8.iuncto.nu.4.ff.de reg.iur.quẽ ſequitur Tiraq.de retrac. conuen.§.i.gl.vi.nu.19.in fi.Ampliatur.v.ex traditione Andr. Iſern.& feudiſtarum,quòd etiam hæres alienantis feudũ, non poſſit reſcindere alienationem licèt prętẽdat illud ſibi deferri citra uoluntatem alienantis,ut tradunt Doct.al legati in proxima amplia.ubi plures referunt:& Bal. in c. j.§.hoc quoque col.fi.nu.20.de ſucceſ.feu.Alex. conſ. 28. lib.v.& Ruyn.conſi.i.num.3.lib.i.& conſi.xlii.nu.12. cod.

lib.& conſi.xxv.nu. 11.lib.ij.Afflic.lib.iij.conſtitu. rubr.v. nu.9.Crot.in §.diui,num.146.& ibi Loaz.nu. 191. Curt. de feud.iiij.part.n.148.& 152.& alij per Tiraq.de retrac. lignag.§.j.gl.ix.nu.49.Ex ea.de pac.nu.227. ſed in hoc mi
¶ rè uariant ſcrib.vt inf.Ampliatur vj.in reb. etiam familiæ relictis,alienariq; prohibitis:hæres.n. alienantis non poteſt venire cõtra alienationem, quãuis ſucceſſio tunc ſibi deferatur ex diſpoſitio.primi inſtituẽtis:hoc probat apertè tex.ſummè notandus in l.filiusfa.§.cum pater ff. de leg. j.vbi excluditur filius hæres,admittiturq; filius exhæredatus:& ita notant Bar.Alb.Ang.Cuma.Imo.Pau.idem ſentit Bar.in l.peto.§.prædium,in fi.ff.de leg.ij. & ad hoc illũ tex.dicit ſing.Hiſpan.Xuar.in d.l.quoniam in priorib.xvij. amplia.fol.16.col.iiij. Contra quem text.loqui uidentur alibi plures Doct.ut proximè deducam.Ampliatur vij. d. l.cum à matre,& regu.ſup.tradita,etiam facto inuẽtario: nam quatenus bona hæreditaria ſufficiunt, confundetur actio hæredis,nec ei permittetur impugnare factũ defuncti:quia inuentarium tantum prodeſt ne teneatur ultra vires hæreditarias,ut colligitur ex ſcribent. in d.§. in computatione:notat Roma.conſi.xviij.numero 4. Fulgo. conſil.lxvij.col.ij.Et tanquam receptum tradit Deci. in l. debitori,num.20.C.de pact.citans Imol.& alios:idem Deci. & Cagnol.in l.ex qua perſona.ff.de re.iur. Alexand.conſi. xxx.num.7.lib.vj.Afflict.libr.iij.conſtitu. Rub.v.nume.9. Boer.deciſio.xxiij.nu.20.Soci.nep.conſ.cviij.nu.42.lib.ij. Aymo.Crauet.conſi.ccxxv.nu.12.Hiero.Grat.conſi.ix.nume.18.libr.j. & ita multorum allegationem uidetur benè intelligere.Ex ea de pact.num.227. verſ.ita ſublimitatio.
¶ Quod notabis contra errorem multorum qui putant inuentarium ad plura prodeſſe, quàm herbam teothonicã: atque inde erronee tradunt facto inuentario,admitti hæredem contra factum defuncti:in quo errore fuerunt nõ rarò graues Doct.Cardina.Pariſ.conſ.160.nu.8. & 9.lib. iiij.Iaſ.conſ.lvj.col.v.uerſi.iiij.reſpondetur, lib.iij. Rayn. conſ.xxxviij.nu.15.& nu.21.& conſ.xlvij.nu.9.lib.j.Ant. Rub.conſi.lxxxiiij.nu.7.Cauendum etiam eſt in hoc à uarietate Dec.conſ.clxxxv.vbi malè reſoluit in fine.nu.5. ca
uendum

uendum magis à Curt.de feud.iiij.par.nu.148. vbi incautè ſolo inuentario facto,permitti putat hæredi venire cōtra factum defuncti.Inde cauebis etiam ab Alexā. conſil. xxxij.ad fin.nu.5.lib.iii.ibi,*ſine beneficio inuentarij*: cauebis etiam à Thom.Gramma.deciſ.xciii.nume.10.vbi deterius
82 loquitur. Ex prædicta regu.& ampliationib.(antequam ueniamus ad limitationes)inferuntur aliqua non negligēda:& j.infertur ampliatio ad regu.l.vēdicantē. ff.de euict. quæ loquitur de alienante qui ex noua cauſa effectus dñs uolebat reſcindere alienationem, eumq; lex excludit, ut procedat etiam,vbi rei dñs ſuccedit alienanti:licet maior ratio excludat ipſum alienantem,vt dicebat Ioan.Imol.in l.cum uir,numero 5.uerſic. & ſic iuſtius.ff.de uſucap.hæc duo tamen ex præceptis iuris æquantur in propoſito, ut conſtat ex d.l.cum à matre:& l.iij.C.de reb. aliena. & ibi gl.& l.filium.xxxj.ff.de liber.cau.melius in l.j.in princ.& verſ.j.ff.de excep.rei.vend.Infertur ij.cōtra illa iura receptamq; ſentētiam loqui Alc.in l.filiusfa.§.diui,ad fi. ff. de
¶ leg.j.dum ſcribit,hæredem non repelli ab impugnando facto defuncti,niſi quando uellet admitti iure hæreditario: ſecus ſi iure proprio uel aliunde habito. Veriùs enim eſt ex illis legib.gl.& communi ſententia,hæredem indiſtinctè excludi: & ita cauendum eſt à Tiraq. bis decepto. lib. de retrac.ligna.§.j.gl.ix.nu.52.in fi.& ab eodē in fine eiuſdē li.j.nu.163.Sed magis caueas à Pau.Caſt.in l.Lutius,in fi.ff.ſol.matr.Cauebis etiam ab inſigni Dec.conſi.ccccxlv. nu.55.uerſic.ſed reſponderi:oſtenditur hoc etiam ex gl.& communi ſententia,de qua ſup.latiſſimè diximus, de filio hærede patris qui rem eius alienauerat:& tamen filius repellitur in totū ſi ſolus ſuccedit, uel pro portione hæreditaria,iuxta ſup.reſoluta.Et ita cauebis à Iaſ. conſi.lvj.col. v.uerſic.ij.lib.iij.& eodem errore contra hæc iura loquitur Crot.in l.ſi is qui pro emptore,nume.11.verſic.ij. Infertur iij.ex eiſdem iuribus & maximè ex adductis ſup. in vj.amplia.erraſſe aliquando graues Doct.aſſerentes hanc regu. non procedere in bonis, de quibus defunctus alienans non poterat liberè diſponere:quod patet,cum illa iu
¶ ra id ſtatuant in rebus alienis,& in bonis alienari prohibi

tis familiæque relictis, in quibus prohibetur alienatio,& ſucceſſor nō capit à proximo poſſeſſore, ſed à primo inſtituente.l.unũ ex fam.§.i.ff.de lega.ii.l.iii.ff.de interd. & re leg.cum aliis:& tñ in eiſdem hæres alienans, qui ſuo iure ſucceſſurus erat,non auditur contra factũ defuncti,ut conſtat ex illis iuribus,maximè ex d.§.cum pater.l.filiusfa.ff. de leg.j.Et ita liquet,contra illa iura rñdiſſe Panor.& aliũ Doct.inter conſilia Pau.Caſt.conſi.cxcxvii.nu.1. uerſic.tñ illa regula:& uerſi.adeò quod non potuiſſent:lib.ii. Et eodem errore labitur ipſe Paul.Alexã.Iaſ.Corn.quos refert ſequitur diligens & doctus uir,Aymo.Craue. conſ.cx.nu. 7.& Thom.Gram.deciſ.cciii.num.1.& ſeq.nec bene ſenſit Grat.conſ.xci.nu.36.lib.i. malè citans Soci. Infertur iiii. ex dictis iuribus hãc reg. procedere in bonis alienari pro¶ hibitis,tam ex contractu,quàm ultima uoluntate, in omnibus enim par ratio eſt, ut hæres alienantis nō audiatur contra alienationē, & ita patet non rectè rñdiſſe ingenioſum Ruyn.conſi.cxii.lib.iiii.ubi.nu.13. præpoſtera ſubtilitate conatur cauillari tex.in d.§.cum pater.l.filiusfa.ff.de leg.i.contendens eum ſpecialiter procedere in prohibitione ex teſtamento:cum à fortiori idem magis dicendũ ſit, in prohibitione ex contractu,hæc enim non tã potens eſt, illa autem magis impedit alienationē,facilioremq; acquiſitionē pręſtat uocato:ſecundũ Bar.& omnes in d.l.filiusf. §.diui,Bar.& oēs in l.ſi ita quis.§.e a lege.ff.de uerbo.obl. Infertur v.ad intellectum textũ in l.Seia.lxxiii.ff.de euic.
¶ ibi, *proprio*, *non hæreditario*: uideretur enim ea l. obſtare multis iuribus ſuprà adductis: confirmareq; multorum dicta ſuprà confutata, eiusq; colore poterat aliqualiter ſe excuſare. Alci.in d.§.diui ad finē,& alii quos citauimus in ij.iij.illati.proxi.& ita ex illa.l.bis deceptus fuiſſe uidetur Tiraq.in d.lib.de retrac.ligna.ſed ex aliis iuribus apertiſſimis & iuris rationibus intelligi debet.l.illa, ut nec ex iure proprio, uel aliunde habito audiatur hæres contra alienationem defuncti. oportet enim iura iuribus concorda-
¶ re:nec uno uerbo obiter prolato iuris reg.derogari igitur ex illis uerbis non ſentit I.C.poſſe hæredem iure proprio admitti contra alienationem defuncti:ſed eo admiſſo:ex-

primit,

primit, quatenus ſuccurratur emptori euictionem paſſo hoc enim principaliter tractat. Sequuta autem euictio intelligi debet, quia conuentus exceptioné non oppoſuit ex regu.d.l.nõ uendicantem & l cum à matre, cum ſimilibus de quibus ſuprà & ita benè explicat gl.ibi, colligiturq; ex aliis legibus dicentibus, eſſe tunc electionem conuento uel excipiendo cõuentum repellere uel euictionem pati & de euictione agere, ut inquit tex. in d.l.iii.C. de rebus alien. Quòd ſi inſtes ex uerbis.d.l.Seia.ibi, *iure proprio, non hæreditario controuerſiam facere poſſes*, facilè reſpondetur eſſe differentiam inter ius proprium & hæreditarium: quia ſi res erat hæredis non potuit acquiri dominiũ emptori cauſam habenti à defuncto non domino: quoad hæredem uerò exceptione repellendũ ex hac reg. par ius eſt in utroq; caſu, ut colligitur ex traditione Bal.& aliorum in d.l.cũ à matre ex l.j.ff.de excep.rei uend.& ſpecialiter ad dictam l.Seia.tradit Salycet.in dicta l.tertia. C.de rebus aliena. idque conſonum eſt iuris principiis. Infertur ſextò ad emphyteoſim à patre alienatam, quam filius hæres uelit reuocare, dicens fortè ex tenore conceſſionis ad ſe pertinere: de quo per Ludoui.Goza.conſi.lxxv.in ſpecie auté cõtra hæc iura receptamq; ſententiam reſpondiſſe uidetur Soci.conſi.5o.col.ii.num.4.lib.j. cum inquit, filium hæredem poſſe reſcindere alienationem uel renuntiationem à patre factam: maximè cum loquatur, quãdo pater erat primus qui acquiſiuit emphyteoſim, eamq; ipſi domino uel eius cõſenſu alienauit: in quibus terminis filius hæres magis repellitur, ut infra circa feuda. Nec obſtat ratio Soci. arguentis, filium ſuo iure, non hæreditario tunc uenire, quia & ſuo uel aliunde non admittitur hæres contra factũ defuncti. per iura illa expreſſa, ad quæ Soci. debuiſſet aduertere. Infertur vii. aliqua lux ad tenebras. ſcriben. in materia feudali: in qua deprænhenditur, mira dolendaque confuſio, ut non tantum alii aliis ubiq;, ſed iidem ſibi ipſis ſæpius aduerſentur: quod colligitur ex Iſer. Bal. Afflic.& aliis ſcrib. in cõſuetudinibus feudorum: ex Curt.& aliis in tract. eiuſdem materiæ: ex Alex. Iaſ. Deci. Ruy. Cur. Rub. Sigiſm. Gra. in cõſ. ſuprà citatis, & alijs citandis. Qui om-

nes meminiſſe debuiſſent tex.in dicta. l. filiusfam. §. cùm pater.ff.de leg.j.nihil enim aptiùs adducere potuiſſent ad bona uinculo reſtitutionis affecta.maximè cùm tex.ibi agat etiam de filio exhæredato:& ipſi non adducentes illũ. §.tractet quæſtio. an filius exhæredatus excludatur à feudo. Cur.de feud. iii. par. nu. 6. & ſeq. ſed hoc de feudis &
83 maioratu poſt limitationes adducemus.Pro maiori ornatu & vtilitate.d.reg.& d.l.cùm à matre, notandæ ſunt aliquæ limitationes: quarũ.j.eſſet ex opin. Pau.ibi, cuius autoritas,colorataque argumenta,nõ paucos decipere poſſent. Sed contrarium verius eſſe, probauimus ex gloſſ. & Bal.ibi, cum Caro.Ruyn.& Hiſpan.Xuar.ut ſupra in ampliationibus.Limitatur.ii.ex tex. difficili in l. ſi ſeruo.xx. ff.qui,& à quibus ubi libertas ſeruo alieno data non confirmatur,etiam ſi manumiſſor domino ſerui heres extiterit:qui tex.grandem difficultatem fecit Accur.& Plumbi. ubi uidetur enim repugnare iuris rationibus.Ideoq; Bar. in l.cùm vir.nu.7.ff.de vſucap. dicit difficilimũ eſſe cõtrarium.d.l.ad alia iura.Et ibi laborat Cuma.nu.5.Imo.eod. nu.Bal.in d.l.cùm à matre, nu.9.uerſi.quia loquitur:circa
¶ quod laborat etiã gl.in l.ſi ab eo.C.de liber.cauſa.In qua difficultate cogitabam dici poſſe.d.l.nõ eſſe contrariã deciſioni.l.filium.xxxj.ff.de liber.cauſa,& d.l.ſi ab eo.In his enim iuribus,nec iure proprio,nec hæreditario quis auditur cõtra libertatem datam ab eo, cui hæres eſt:quod nõ negat.d.l. ſi ſeruo:ſed tantùm dicit, libertatem non ideò confirmari. Nec repugnat, vt manumiſſus liber non fiat, quæſtio tamen ſeruitutis moueri nequeat à manumittente uel eius hærede,quicquid gl. Bar.Bal.& alij contra ſentiant.In his enim exceptio datur ad repellendum hæredẽ agentẽ,eumve,qui alienauit uel manumiſit: ne quis eorũ veniat contra factum ſuũ uel defuncti, nõ tamen dominiũ prorſus aufertur ab eo,cuius erat, ut tradit.Pau.Caſtr.in l.rem alienam,nu.7.ff.de pign.actio : nec mero iure actio impeditur, vt probat d.l.j.ff. de except. rei uendi.l. Seia. lxxiii.ff.de euicti. Et eodẽ modo cõciliabitur reg. d.l.cùm à matre:cui(ſic intelligendo)non aduerſatur d. l ſi ſeruo, quam ita neceſſariò accipimus ob d.l. filium : & d. l. ſi ab

eo,

eo, arguẽdo à fortiori:quia magis repelli debet idem manumiſſor ſuccedens domino,quã dominus ſuccedens manumiſſori, iuxta tex. in d. l. rem alienam. antep. ff. de pignor. action. Limitatur. iii. ex text. notabil. & difficili in dicta. l. rem alienam. xlj. uerſicu. non eſt idem: ubi tex. negat creditori actionem pignoratitiam in re hæredis à defuncto obligata. Ex qua l. Pau. Caſt. in dict. l. cùm à matre, nume.4.uerſicu.*nec obſtat*;colligit differentiam inter obligationem perſonalem cum exceptione, & ius reale. Sed meminiſſe debuit, quòd in pignore & iure reali,contra.d.l.rem alienam,ſtare uidetur.l.ſi Titio.ff.de pignor.In quibus conciliandis laborant gl.& ſcriben. ibi, & Alci. lib.vii. parerg. cap. xiiii. & nouiſſimè Connanus lib.iiii.fol.290.& Duaren.lib.ii. diſput. c.iiii.à quo cauendum ſcribit.d.l.rem alienam, eſſe Papiniani, cui aliquid. additum putat à Modeſtino in dicta l.ſi Titio; idque conijcit innouatum fuiſſe poſt tempus Papiniani. Sed d. l.
¶ Pauli eſt, ut indicant libri communes & emendati ad exẽplar Florentinum.Paulus autem & Modeſtinus(ut colligitur ex hiſtoria iuris)æquales fuerunt, vterque Papiniani diſcipulus. Attamen ex ea l. colliges, magis quem teneri ad conſeruandum factum proprium, quàm defuncti, cui hæres eſt,pro Imo.in d.l.cũ ver.n.5. verſ. *& ſic iuſtius*; Inde etiam limitabitur regu.l.hæredem.ff. de regu.iur.& l.cùm hæres.ff.de diuer.& tempo.præſcrip.ad aliaq; multa iura temperamentum infertur.Limitatur etiam d.l.varijs modis per Iaſo.conſi.vii. libro.iii. Grat.conſi. xcj. ex num.25.lib.j.& Thomas Grammat.deciſ.xciii. ex nu. 10. Aymon conſil.cc.nume.vii. quorum plura dicta reprobaui ſuprà in ampliationibus & illationibus. Sic etiam reprobaui aliam limitationem Ruyn. conſi.cxii. nu.13. lib. iiii.Ideo tales limitationes ſigillatim non exprimo.Limitatur.v.d.l. ut non procedat in præſcriptione rerum feudalium uel ſimilium, quæ ſucceſſoribus ex tenore conceſſionis deferuntur. Tunc enim præſcriptio completa contra vnum,non excludit eius hæredem,cui citra ius hæreditarium ſucceſſio feudi uel maioratus defertur:quia tũc non uenit contra factum defuncti, nec militat ratio. d.l.

cùm à matre, vt eleganter tradit Rip. in l. filiusfam. §. diui. nu. 116. ff. de leg. j. de quo ſcribo plenius in authen. ſeq. Limitatur. vj. quando, uerè datur cōuentio & factum defuncti, ſecus vbi is ſimpliciter cōſenſit: quia tunc non impeditur hæres, veniens ſaltim non iure hæreditario, ſed aliundè, ut notat Fulg. quem Iaſ. ſequitur, in l. quotiens. C. de fideicom. idem Fulg. conſi. lxvii. col. ii. ad finem: ſed prius Bal. in c j. §. hoc quoque ad fin. num. 20. de ſucceſ. feud. Afflict. in c. j. nu. 35. qui ſucceſ. tenean. Curt. de feud. iiii. par. nu. 152. & alij, quos citat Tira. de retrac. lign. §. j. gl. ix. nu. 54. Limitatur. vii. per Carol. Ruyn. conſi. xlii. nu. 17. lib. j. vbi cùm non nullis aſſerit, quòd hæres poſſit uenire contra factū defuncti, qui taxatiuè promiſerat de facto ſuo, quod maiorem indaginem exigit, ex traditis ab Alexand. Areti. & Iaſo. in l. ſtipulatio iſta habere licere, in princ. ff. de uerborum obligationibus. Molinæ. ad Alex. con. xvſii. ad fin. lib. v. de quo alibi agimus ad intellectum tex. in d. l. ſtipula. iſta, & l. ſi neceſſarias. §. de vendendo. ff. de pigno. act. l. non ſolum. §. tale. ff. de libe. lega. pro Ruyno autem facit Bal. in l. qui ſe patris, nu. 12. ibi, *de ſe tantum*. C. vnde liber. Limitatur. viii. ſecundum Bald. in d. l. cùm à matre, num. 4. in fin. ne procedat in actu defuncti ex quo non deſcendit obligatio in hæredem: ad quod extollit glo. in l. quæſitum. §. fi. ff. de preca. quæ aliud dicit, ibiq; eam notant Alber. & Ang. Sed limitatio hæc Bald. nihil noui nobis adfert, id enim eſt quod quærimus quando obligatio non afficiat hæredem. Limitatur. ix. ex text. in l. Lucius. xxxix. ff. ſolut. matri. ubi gl. eam l. expendit ad limitationem regu. d. l. cùm à matre: nec procedat quando ex facto patris alteriuſve defuncti, nō reſultat actio uel exceptio: tunc enim hæres admittetur contra tale factum defuncti. Et ita exemplificabitur obſcura traditio Bal. proximè relata: ad hoc inquit Pau. nu. 3. in dictal. Lucius, gloſſ. ibi vt ſingul. ſemper commēdari: eamq; extolllit Hiſpan. d. l. quoniam in prioribus. vii. amplia. fol. 18. col. j. Omiſſa au

¶ tem uarietate gloſſ. Barto. & Cuma. ibi, (quam Alexand. ibi ſup. l. præced. refert, nec ſatis componit) aduertendnm eſt, quòd in ea. l. pater contrahebat ſponſalia nomine filij & ſic

& ſic nec filium nec ſe obligabat:non filium, quia is actus perſonalem conſenſum exigit:non ſeipſum,quia nihil ſuo nomine faciebat, nec de ſe promittebat. Nurus etiam alijq́ue contrahentes nihil de patre conqueri poſſent, cùm uideant rem totam à conſenſu filij pendere: & ſic eſt caſus longè diuerſus à materia alienationis & d.l.cùm à matre,quia in alienatione rei propriæ uel aliene,datur obligatio & ius euictionis:iuxta totum tracta.de euictio.& l. ſtipulatio iſta, cum §.j.& ſeq. ff.de uerborum obligatio. Limitatur.x. quando actus eſſet nullus ut faciens contra eum uenire poſſet,ita enim admittetur hæres,quia ceſſat diſpoſitio.d.l.& iurium ſimilium,nec magis debet hæres repelli quam originarius faciens, ut ſentiunt gl. Bald.& alij,in d.l.cùm à matre, per l.quemadmodum.C.de agric. & cenſit. notat Aret. conſi.cxxiii.ad fi. num.7.Soc. conſi. lxxix.num.47.lib.iiii.Grat.conſi.xcj.nu.25.lib.j.Ex ea de pact.nu.229.Curt.iun.cōſi.cxxv.nu.10.in fi.Thom. Gramma.deciſio.xciii.nu.8.& 9.vbi alios refert,Afflict.deciſio. ccxl.nu.8.& lib.iii.conſtitu. Neapo. Rub.v.nu.7. & in c.j. §.ſi Titius, nu.15.ſi de feu.fuer.controuer. Quod tamen fallit aliquando ut uidimus ſup.quando pater vendit rem filij prohibente hac lege,& tamen filius hęres repelletur, ſecundū gl.& receptā ſentētiam.Limitatur.xj.d.regu.excludens hæredē.ut procedat tantùm pro portione hæreditaria,ſecundū ius antiquum & nouū non facto inuentario: iuxta ea quæ utiliter ſup.reſoluimus. Hodie autem facto inuentario etiam ſi unicus hęres ſit, nō tenebitur ultra vires hæreditarias.l.fi.§.& ſi præfatam.C.de iure delib.hoc enim inducit inuentariū ſecundū Bar.& omnes,in §.in cōputatione eiuſdē.l.& ſcrib.ſup.citati, in vii.amplia.tradit Bar.in l.cū vir.nu.14.ff.de uſuc.dicit cōem opi. Afflict. in prælud.feu.nu.176.Syl.cōſ.xv.nu.36.Limitatur.xii. in caſu.l.ii.C.ſi quid in frau.patr.vbi patronus hæres liberti re uocat alienata in fraudē ſui: & Bar. ibi per eam l.limitat hanc reg. ne procedat qñ hęres ſuccedit ex neceſsitate iuris,prout ibi patronus. Idemq́; in filio reſpectu legitimæ, ſecundum Bart.ibi,nu.7.Bart.in l.filiusfam.§.cùm pater. ff.de le.j.Bart.in l.Titia.§.Imperator,n.4.ff.de le.ii.Iaſ.in Authen.

Authen.vnde ſi parens,num.2.C.de inoffi.teſta.licet Bal, & aliqui.d.l.ii.uariét, intelligentes eam l.ſpecialiter in patrono quod ſuperius reiecimus. & ita colliges ex Pau.in l.ij.numero 3.C.de inoffic. donat. ex eodem Paul.conſil.ccccxlviii.ad fin.lib.ii. Iaſ.conſi.vii.num.8.verſi.tertio, lib.iii.Curt.Seni.cõſi.j.ad fi. Grat.cõſi.xci.nu.35.li.j.Tho. Gram.deciſ.xciii.nu.12. Ex quibus patet receptius eſſe.d. l.ſecunda, non ſpecialiter procedere in legitima patroni, contra Xuar.in d.l. quoniam in priorib.vii.amplia.fol.20. col.j.verſ.ego: Contra Rube.in d.§.Imperator,nu.206.In ¶ quem ſenſum pro Barto.expendo text.notab. in l.dotale, xiii.§.finali.ff.de feuda.dota. cuius deciſio memorabilis eſt,cum eo tempore non eſſet beneficium inuentarij.Eandem.l.ſecundam, notant alij, vt hæres reſcindere poſſit quod defunctus fecit in eius fraudẽ, & ita Molinæ.in cõſuetudi.Pariſien.§.octauo,gloſ.tertia,nume.22.Tiraq.de retract.ligna.§.primo, glo.nona.numero 57. Ex quorum aſſertione nouè poſſet intelligi ratio tex.quem ipſi adducere debuerunt,in l.ſi ita quis,§.ea lege.ff.de uerborum obligationibus,quatenus.I.C.ibi indiſtinctè habet, hæredem admitti contra alienationem rei quam defunctus diſtraxit,aduerſus prohibitionem olim impoſitam ab ipſo hærede: quod Iaſ.intelligebat pro portione hæreditaria tantum, textus verò ſimpliciter loquitur. Limitatur.xiii. ex text.difficili in l.final.C.de euictio. ubi hæres eius qui fideiuſſit in venditione, agit efficaciter contra emptorem, cùm fideiuſſor ipſe repellendus eſſet, iuxta.l.exceptione.xi.C.eod. Et ita admittitur hæres, cùm defunctus repelleretur: quod agnoſcit gloſſ. ſed rationem non aſſignat, in dicta l.cum à matre, & l.iii.C.de reb.alien.difficilè autem erit rationem aſſignare, cùm repugnent iura hanc regu.probantia,& ideò gl.uariat in d.l.fin.& Bar.ibi dicit eam l.ſing. & alibi ſe eam neſcire: & ita etiam Bald. ibi eam.l. mirabilem dicit, & de ea cogitandum fore: & ita Iaſ.in l.ii.§.ex his,num.3.ff.de uerb.obli.dicens ex ea lege limitari.l. uendicantem.ff. de euictio. eandemque.l. extollit Iaſ. in l.legatarius pro parte,numero 2.ff.de legat.j.eam dicit ſingu. Alex.in l.ſi mihi & tibi,ad fin.ff.de

leg.j.

leg.j.mirabil. appellat Bero. in c.ſi quis præsbyterorum, nu.41.de reb.eccl.notab. Deci.conſi.clxxxv.nume.ſingu. Crot.in l.ſi is qui pro emptore nume.11.Curt.iun.conſi. clv.numerò 10.Eandem verò.l.ad contrarium eius quod dicit,incautè citat Afflic.lib.iii.& Rub.v.nu.9.Circa rationem verò & intellectũ illius.l.variarunt antiquiores, ut colligitur ex gl.ibi:præmebantur enim difficultate regulæ, quæ nimis aduerſatur, iuncta l.exceptione, & l.ſi ob cauſam,eodem tit. ibi, *vel qui in eius locum ſucceſſit:*nec valet ratio Petri & Cyni,quos referunt & ſequuntur Alberic.Salycetus,& Fulgoſius in dicta l.final.qui dicebant fideiuſſorem tunc non audiri, quia conſenſit:hæredem autem audiri, quia non conſit: idemque ſequitur Baldus.in dicta l.cùm à matre, numero 4.Salyc.dic.le.iii.C.de reb. alien.Fulgo.dicta l.exceptiòne:& conſilio lxvii. colum.ii. ad fin.Quæ ratio ſatisfacere non poteſt,iura enim quibus hæc regu.probatur, apertè loquuntur ubi defunctus conſenſit,hæres autem nullo modo:atque ita ſolus conſenſus defuncti,excludit hæredem nunquam conſentientem,cõtra eos.Minus placere poteſt quod inquit Fulg.in d.l. exceptione, & d. conſi. quod fideiuſſor non tenetur de euictione.ſed ex conſenſu nihil enim refert inter hæc,maximè cum d.l.exceptione,in fi.apertè contradicat, probans fideiuſſorem tunc de euictione teneri. Videretur igitur aliquo colore dicendum ultra Doct. eſſe diuerſam rationem inter venditorem & fideiuſſoré: venditor enim rem ut ſuã uendit,unde nec ipſe, nec hæres debet rem ab emptore auocare. quia eſſet euidens repugnantia,quæ ſemper uitanda eſt:fideiuſſor autẽ accedit pro intereſſe,ſecuta euictione, & rem non ſuam eſſe magis fateri uidetur, unde eius hæres faciliùs ad rẽ vendicandã admittitur. Id aũt cum tẽperamento,ut tunc non admittatur hæres iure hæreditario,ſi allegaret rẽ fuiſſe fideiuſſoris cui ipſe ſucceſſit,ſed tñ iure proprio,ut probat ea l.gl.Ang.Salyc.& Fulg.ibi idem Fulg. in d.conſ.ubi alia tentat,parum tuta ad eam.l. Limitatur xiiii.per Corn.conſ.ccci.n.10.& 11. lib.j.vt procedat,quando defunctus uendidit nomine ſuo, ſecus ſi nomine eius cuius res erat, idq; ſine mandato:licet

cet enim dominus rei hæres extet vẽditori,poterit cõtrauenire, quia alienatio ex defectu mandati fuit nulla,nec venditor id fecit nomine ſuo,vt ſic maior ſit culpa empto
84 ris:quod cõfirmatur ex dictis ſupra x.limita.Diximus ſuprà mirã eſſe varietatem ſcribent.circa materiam feudalẽ in propoſito huius reg.& d.l.cum à matre,vt verè chaos appellari poſſit.Idq; non tm̃ inter Doct.& interpretes,ſed ẽt penes conſuetudines ipſas feudorũ, quæ in parte iuris ſcriptæ habẽtur, poſt duodecimum Cod.librum.Qua inutilis erit labor, maximè Italis, Germanis, Gallis, apud quos frequentiſſima eſt materia feudorum:Hiſpanis ẽt vtilis erit, quia inde multa inferuntur ad emphyteoſim, & maioratus, vt infrà.Omiſſis autem alijs diuiſionibus feudorũ,præcipua ad propoſitum eſt ea,quã Doct.conſtituũt inter feudũ hæreditarium,& feudũ, quod appellant,ex pacto & prouidentia: vt diſtingunt Iſer.nu.1.& alij in capit. primo. An agna. vel fil.vbi Afflict. numero 13.& in cap.j. §.hoc quoque de ſucceſ.feud. & in c.j.§.Titius,vbi Afflic. numero 5.ſi de feud.fuer.contro.inter domi.& agnat.tradit Curt. de feud.j.par.viii.q.numero 19.& ſequen.Alex. in l.quod dicitur.ff.de verb.& in varijs conſilijs, maximè conſ.xxvi.nu.4.& conſ.xxviii. numero 18.lib.v.Afflic.lib. iii.Conſt.Neapo.Rub.v.nu.11.& præced.Dec.conſ.cccxc. nu.5.& conſil.clxxxv.Cur.Iun.conſi.j.numero 12. & conſ. cxxxviii.nu.23.Ruyn.conſi.j. nu.15.libro primo. Gozad. conſi.xxviii.Anto.Capyt.deciſ.lxiiii.nu.8. Aymon.conſil. cxcvii.numero 5.Pariſ.conſi.ii.numero 22.lib.j.& conſ.v. num.2.eod.lib.perſpicuè Soci.nep.conſ.cxii.nu.6.lib.ii.& conſ.lxxvi.nu.75.& ſequen.lib.j.Afflic.in c.j.num.3.& ſequent.de eo qui ſib.& hęred.latè Lofred.conſi.j.inter cõſilia feudalia. Apud quos omnes & plures alibi grandis contentio eſt circa exempla & effectus huius diuiſionis, vt ſtatim deducam. Omnium tamen in eo concors opinio eſt, vt feudum ex pacto & prouidentia dicatur, quando conceditur alicui pro ſe deſcendentibus, ſeu coniunctis de familia non facta mentione hæredum: ut autem nihil prorſus maneat pacificum in hac materia,contra hanc receptiſſimam concluſionem inſiſtit Syluan. conſilio xxx. nu.

nu.12 & numero 17.nitens probare,quod etiam tunc dicatur feudum hæreditarium.Mirè autem diſcordant ſcribent. circa feudum hæreditarium: quod tamen à præcedenti crebrius diſtingunt in eo, quòd hoc dicunt exigere, vt ſuccedens ſit hæres,vt per eos oẽs ubi ſuprà: ſed Bal.in l.cum virum.nu.21.C.de fideicom. appellat feudum familiare, ſeu de familia, quod omnes ubi ſuprà appellant ex pacto & prouidentia: & cum eo Soci.nep.conſi.cxiiii.nu. 10.lib.ii.Iaſ.in prælud.feud.col. fin.num.128.Pro quibus expendo tex.in l.v.ff.de reli.& ſumpt.fun. cuius ſunt verba in propoſito ſumme notanda,*familiaria ſepulchra dicuntur quę quis ſibi, familiæque ſuę conſtituit:hæreditaria autem, quæ quis ſibi, hæredibusque ſuis conſtituit.* quem tex.in materia feudorum debuiſſent ſcribent.expendere: in alio autem propoſito eum notant Rom.Alex.vt per Iaſ.in l.cum filio,num.88.& ibi Rip.nume.48. de leg.j.Nec eſt tex.qui probet receptiſſimum illud nomen feudi ex pacto & prouidẽtia,quo Do.vbiq; vtuntur,ut fatetur Afflic.in prælu. feu.nu.169.verſ.pręmittendum,& nu.178.uerſ.patet, referens ad id Bal. ¶ Vltra quos reiciendum omninò videtur illud nomen & differentia: quum & feudum, quod hæreditarium appellant, non aliunde quàm ex tenore conceſſionis id nomẽ habere poſſit,& ſic omnia feuda æqualiter appellarentur ex pacto & prouidentia, cum à conceſſionis tenore pendeat nomen & effectus feudi iuxta.ca.j.de duob.fratri.ibi,*propter tenorẽ inueſtituræ*:cũ ſimilib.Ex hoc nouè & uerè damnatur cõmentitium nomẽ illud feudi ex pacto & prouidentia, hucuſq; ab omnibus receptum, potiusq; ex d.l.v.appellari debet feudum familiare.Quia tamen eo nomine vtuntur omnes ſcribent. eodem nos vtemur,vt conſtet tali appellatione feudi ex pacto & prouidentia ſignificari feudum liberis & cõſanguineis tantum deferendum. Quanta autem ſit differentia inter feudum hæreditarium & hoc familiare, colligitur ex Bart.Paul. Alex.in l.ſi patron.ff.ad Treb.ex Bar.in l.vt iuſiurãdi. §.ſi liberi.ff.de oper.liber. Alex.conſ.xliiii.lib.j.latè Afflic.& alij in dictis locis, & plenè docteque D.Couarru.l.libr.
85 reſol.ii.cap.xviii Quæ differentia filijs vtilior eſt in emphy-

phyteoſi, & in alijs quàm in feudo: in alijs enim cum deſcendentes vocantur iure ſanguinis tantum. fatentur omnes ſcribent. cũ Bart. poſſe filium repudiare hæreditatem, retinereq; rem pro liberis conceſſam: in feudo autem mira in hoc controuerſia eſt circa intellectum. c.j. an agna. vel fil. plures enim aſſerunt, non poſſe filiũ, repudiata hæreditate, retinere feudum etiam pro filijs conceſſum, & in eo deterioris eſſe cõditionis filios, quàm agnatos: qui nũc repudiata hæreditate feudum retinebunt, & ita Math. Afflict in dicto capit. nu. 1. & numero 31. qui id ut receptius tradere videtur: inquit tamen numero 7. aliquos contradicere: & ita hoc ſequitur Anto. Capy. deciſ. xcvii. num. 2. Loffred. conſil. j. nnmero 68. inter conſ. feud. Soci. nep. cõſil. cxiiii. numero 1. libr. ii. accuratè magis Curt. iun. conſi. clv. & ita intelligit Syluan. cónſ. xxx. n. 19. ita apertè Bar. in dicto paragrapho ſi liberi. nu. 4 ff. de oper. libe. idq rece ptius aſſerit D. Couarru. d. cap. xviii. nu. 4. lib. ii. reſol. & Areti. conſi. xiiii. num. 13. & 14. & verè litera. d. c. fortiſſimè iuuare uidetur hanc ſententiam: dupliciter inducendo. j. in princip. dum text. loquitur in agnato, permittens, ei ut feudum retinere poſſit repudiata hæreditate. Deinde in ſecunda parte id indiſtinctè negat filio uaſalli: & ſic ſatis videtur loqui in feudo conceſſo alicui & famiiiæ. Si enim eſſet feudum hæreditarium, non diſtingueret inter filios, & agnatos, nec agnatis permitteret, vt repudiando hæreditatem feudum retineant, quia ſecundum traditionem omnium ſcribent. in feudo hæreditario neceſſarium eſt hæredis nomen omnibus ſuccedere volentibus. Idque ſpeciali conſuetudine ſummoque rigore in feudis introductum uidetur: quilibet enim conſultus ex ratione natu rali, iuriſq;ue principijs, contrarium diceret ideoque, gl. ibi magis inclinat, ut deciſio illius text. non trahatur ad emphyteoſim, & alia extra feudum: idque receptius videtur ex Afflicto, ibi. nume. 57. ex Bart. in dicto §. ſi liberi. num. 4. ex Alex. in d. l. quod dicitur, & ibi Iaſ. nume. 29. ff. de verb. oblig. & in terminis tradit Couarru. d. loco. verſi. ſeptimo. Inde cauebis ab equiparatione Bal. in l. iii. col. ii. C. de fideicom. Sed cum in feudo conceſſo alicui & liberis

ris citra nomen hæredis,duriſſima foret deciſio illius cap. & filios iniquè grauaret,ſi eos inuitos hæredes faceret,cõtrarium intelligunt & probant quamplures alij ſcribent. adeò ut hæc uideatur receptior opinio.Ita enim Bal. in d. c.An agna.nume.8.& Aluar.num.9.Præpoſ.nume.6.verſ. vj.lim.Iacob.à S.Geor.de feud.uerb.& cum pacto de non alienando.nume.36.Iaſ.in d.l.quod dicitur nume.33.ff.de verb.oblig.Vbi in feudo & emphyteoſi hoc dicit communiter approbari:& ita idem Iaſ.in l.ſi non ſortem.§.libertus.num.33.ff.de condic.in d. Alexã.ad Bal.in l.qui ſe patris,col.vj.litera b.C.vnde lib. Lauren.Calca.conſ.lxxiiij. nu.4.& 5.hoc etiam communiter ſentire Doct.fatetur Syluan.vbi ſuprà.idemq́; aſſerit receptum Rube. in l.Gallus. §.quidam rectè.nu.181.hoc ſecurè tradit idem Rube. conſil.lxxxv.Curt.iun.conſ.lxxviij.nu.4.Carol. Ruy. conſil.j. nu.15.idem uult Iaſ.conſ.lvj.lib.iii.ex princi.Aymon.cõſil.cclvj.num.3.idem apertè vult Alb.Brun.conſi.feu.lxxx. nu.14.& ſeq.Pariſ.conſi.xxiij.num.176.lib.i.Bellon.conſ. xxxiii.nu.4.& ſecurè Zaſ.de feud.viii.par.nu.6.uerſ. cæterũ: hoc ẽt vult apertè Pau.Caſt.in auth.poſt fratres. C.de legit.hæred.idẽ Pau.in l.pro hærede.§.j.ad fi.ff.de acq.hære.Pau.in l.idẽ.Iuli.§.ſi quis alicui.n.4.& clariùs idẽ Pau. in l.ſi poſt mortẽ ff.de leg.j.quorũ numero ęquior hæc opinio,receptior manere videtur,ita mitigetur rigor.d.c.An agna.Vt etiam in feudis eo caſu nõ prorſus recedatur à iuris regulis: quibus in ea forma conceſſionis ita ius liberis acquiritur vt neceſſarium eis non ſit nomen hæredis, ex l.iii.cũ Bar.ff.de interd.& releg.ex l.quodcunq; xlv.§.ſi qs ita.ff.de uerb.obl.ibi,*licet hæres nõ exiſtat*.& ibi notãt Pau. & nouiores,ex l.ſi poſt mortem.lxxj.ff.de leg.j.ibi,*An patri hæres extiterit,nec ne:*& ibi Pau.Caſt.nu.3.expreſſim notat.& cum Bal.reſpondet ad literam d. c. quorum intellectum probant alij ſequentes hanc partem.De ratione autem differentiæ,quam tex.in d c.facit inter filios & agnatos,ingenioſè agit Bal. ibi.num.6.tradit etiam Syluan.d. conſ.xxx.nu.21.& nouiſſimus Franciſ.ſonsbe. de feu.par. ix.pa.lxxvj.nu. 171. Idẽ dicendũ eſt in feudo conceſſo pro ſe & ſuis hæredibus: veniunt enim deſcendentes tñ vt tan

quam receptũ tradit Alex.in d.l.quod dicitur.nu.26. verſ. & ſi benè.ff.de uerb.obl.loquẽs generaliter de re, quæ ſui natura non uenit ad extraneos: vt colligitur ex traditio. Bar.& aliorum.in l.Gallus.§.etiam ſi à parente. Sed tunc oportebit,ut deſcendentes ad ſucceſſionem feudi,uel emphyteoſis,hæredes ſint,ex Iaſ.& aliis proximè citatis,traditq; Afflic.in c.j.nu.11.de alie.feu.patern.æquiparãs has formulas,*pro ſe hæredibus,& pro ſe uel hæredibus*.Idem etiam ꝙ tunc liberi debent eſſe hæredes,tradit Loffred.d.conſ.j. nu.64.& nu.132.& 207.cum ſeq.& 210.& ſeq.Feudum ẽt hæreditarium appellant aliqui in ea forma,*pro ſe & hæredibus legitimis*,quaſi ea qualitas non totũ ſanguini tribuat, præponderetq; nomen *hæredibus*,ita Cardi.Pariſ.conſ. 65. nu.7.lib.iij.citans Alex.& alios. Sed contrarium non obſcurè probat Dec.conſi.cccxcv.nu.7.Gozad.conſ.xxvj.nu. 30.Soc.nep.conſi.cxii.n.8.lib.ii.qui hoc dicunt, vbi feudũ ſimpliciter conceditur pro hæredibus: à fortiori ergo id ſentiũt,vbi additur verbum,*legitimis*.Verbum enim.*hæres:* ſimpliciter prolatum à faciliùs extraneos compræhendit quàm vbi additur qualitas illa legitimorum,iuxta l. iij.§. de illo. ff. pro ſoc. ſed hæc componentur ex diſtinctione proximè tradenda.Maior ſcriben.varietas eſt,quando feudum uel emphyteoſis ſaltim eccleſiaſtica conceditur alicui pro ſe & hæredibus: quæ uarietas ſatis colligitur ex proximè dictis,& ita inquit Afflic.in c.j.nume.4.de eo,qui ſib.& hæred.mireque uariauit celebratiſs. feudiſta Andr. Iſern.ut curioſè notat Loffred.conſi.j.ex nume.98. per.v. col.tradit etiam Afflic.in cap.j.nume.13. An agna. uel fil. & tamen receptior videtur opinio,vt tunc dicatur feudum hæreditarium,ex Afflict.vbi ſup.& deciſ.cxii.nume.3. Co uarru.d.loco,Alex.referens plures conſi.xxviii. nume.18. lib.primo Curt.iun.conſi.j.numero 12.& conſil. cxxxviii. numero.23.& in tract.de feud.j.part.q.viii.nume.19. Aymon Crauet.conſi.cxcvii.nu.v.Pariſ.conſi.iii.num.8. lib.j. Grat.conſi.iiii.numero 42.lib.colligitur.ex Iaſo.in dict.§. libertus.numero 35.Quod notabiliter ampliat Curt.iun. conſ.iii.etiam ſi nomen liberorum uel deſcendentium tãtum apponatur in principali diſpoſitione,& nomen hære-

dum, adiiciatur poſteà incidenter. Adhuc enim concludit feudum manere hæreditarium, vt ſucceſſor debeat eſſe hæres, ſed non ſatis reſpondet regulæ Clem.j. de præben. quod uerba incidenter uel executiuè prolata, non alterãt diſpoſitionem, de qua agit Iaſ. in l. ex pupillari. ff. de vulg. & ego ſoleo expendere tex. in l. pater filium. xxxvj. §. fundum. ver. ita enim ff. de leg. iii. & ita contra Cur. tradit. Ex ea de pact. num. 220. & in terminis contrarium tradit Iaſ. conſi. lvj. col. ij. & col. fi. lib. iii. Ex qua opinione, cùm receptior ſit cauendum eſt à multis & grauibus uiris, qui in materia feudali & ſimili, generaliter tradere ſolent, nomẽ hæredis, idem omninò inducere, ac ſi conceſſio fiat pro ſe & liberis: ad quod innumeræ authoritates citari poſſent. Ex quibus memoro Alexan. ſibi contrarium conſi. xxx. nu. 1. lib. j. & conſi. xxvi. nu. 3. lib. v. Deci. d. conſil. cccxcv. nu. 7. Goza. d. conſi. xxvi. nu. 30. Afflic. ſibi contrarium in cap. j. nume. 13. de feud. non hab. prop. natur. Iaſ. in d. l. Gallus. §. ¶ etiam ſi parente. nu. 15. verſi. ij. fallit. Ea tamen diſcordia ſcriben. circa has formas conceſſionis poteſt conciliari, ut feudum non dicatur tunc prorſus hæreditarium, nec omninò familiare, ſeu ex pacto & prouidentia, potiuſque appelletur mixtum, quaſi de vtroq; participans: quia ad tale feudum non admittetur extraneus hæres. Deſcendens autem uel agnatus, qui tantum tunc admittuntur, non poterunt repudiata hæreditate feudum accipere, idque magis conducit in agnatis, liberi enim, in feudis etiam omninò de familia, non poſſunt hæreditatem repudiare, feudum verò retinere, ex d. c. j. An agna. vel fil. vt ſuprà receptius diximus. Extra feuda autem utilior manet reſolutio hæc, ut tunc liberi uel agnati, ſi in eam rem ſuccedere uelint, non poſſint hæreditatem repudiare, quæ conciliatio colligitur ex Dec. cõſ. clxxxv. & cõſ. ccviij. nu. 10. & ſeq. apertè & perſpicuè eã probat Afflic. d. c. j. An agnat. uel fil. nu. 10. & ſeq. Et c. j. nu. 4. de eo qui ſibi & hæred. & lib. iii. conſtit. Neap. Rub. xxiiii. nu. 74. tradit Card. Pariſ. conſ. lxv. ex nu. 10. & nu. 24. lib. iii. Soci. neap. conſi. lxxvj. num. 75. lib. j. & conſi. cxii. num. 10. lib. ii. & conſi. cxiiii. col. iiii. eod. lib. Ex
88 qua cõcordia & reſolutione infertur j. ad ſimilem ſpeciẽ

conceſſionis pro ſe & hæredibus maſculis, vel pro ſe & hę redibus ex corpore ſuo deſcendentibus. Nimis enim variant ſcriben. & plures ſibi ipſis aduerſantur, ut colligitur ex diffuſo conſ. j. Loffred. vbi. inuoluit nec ſibi conſtat Affli&.in c.j.§.hoc quoque nu.85.de ſucceſ.feud.& in c.i.nu.10.& ſeq.de alien.feud.pater:& in c.i.nume.4.de eo, qui ſibi & hæred. Variauit conſulendo Rube. Nam in conſil. lxxxiiii.& ſeq.aſſerit tale feudum nullatenus dici hæreditarium, ſed omninò ex pacto, uel de familia. At in conſil. xviij.contrarium ut magis commune tradit. Ex præcedenti autem concordia uidetur dicẽdum, ut qualitas illa adiecta hæredum non tollat, quin deſcendentes hæredes eſſe debeant: quod magis probat D.Couarru.d.lib.ii.reſolu.c. xviii.col.vi.& ſeq.& uidetur ſatis colligi ex Bart. in d.§.ſi liberi.nu.4.uerſi.ſed ſi.ff.de oper.lib.dicit ita iudicari Afflict.deciſ.ccxcv.nu.7.& clariùs deciſ.cxl.& hanc dicit magis communem opinionem Sylu.conſ.xxx.nu.11.& ſeq.& nu.24.ubi plures citat:& ita cõtra Dec.tradit Cur.cõſ.clv. & cum eo Grat.conſ.iiii.nu.48.& nu.55.lib. j. & Rube. in

¶ l.Gallus §.quidam rectè.nu.191.Ego autem puto ueriorẽ & receptiorem eſſe ſententiam, ut in ea forma feudum dicatur tantum de familia, ac ſi nomen hæredis adiectũ non fuiſſet, & ita Dec.conſ.cccxcv.n.6.& ſeq.magis in cõſ.135 Pariſ.cõſ.x.nu.7.lib.i.Soc.nep.cõſ.lxxii.nu.27. lib.i. Alb. Brun.relatus à Soc.in d.conſ.nu.28.& ita Afflic.li.iii.cõſt. Rube.xxiiii.nu.74.idem Afflic.ſummè Dec.laudans, in c.i. nu.11.An agna.vel fil.idem Afflic.deciſ.ccxl.n. 10. ſed ibi magis refert ſpecialem regni conſuetudinem ſicut etiam lib.iii.conſti.Rub.xxiiii.num.68. & allegando Deci.idem probare uidetur Moly.in conſue.feud.§.xxii.nu.85. Soci. nep.(citans ſolum Afflic.)conſ.cxii.nu.14.lib. ii. idẽ uult Gozad.d.conſ.xxvj.nu.30.Franciſ.Zoane.de reb. quotid. c.iiii.& Bellonus conſ.xxxiii.nu.2. dicens opinionem Decij communem: quæ etiam colligitur ex traditione Alex. Aret.& aliorum quos refert Iaſ.in d.§. etiam ſi parente.l. Gallus.nu.22.ita Cremen.notab.i.§. eademq; opinio fuit Rayner.ut referũt plures ex his, & tradit Iaſ. conſ. cxviii. col.iii.lib.iiii.idem non obſcurè colligi poteſt ex Bald. in

l.cum

l.cum uirum.nu.21.C.de fideicom.apertius Bal. in l.liberti.col.fi.nu.37.C.de oper.libe.& ita hæc opinio receptior uidetur,licet uariauerit Rube. ubi ſuprà: ſicut etiam uariauit Aymon Craue.qui conſi.cclvi.nu.3.contra Dec.tenet,idem tamen ſibi contrarius,Dec.ſequitur cõſil.cxcvii. nu.2.uariauit etiam Pariſ.qui ubi ſupra cõſi. Dec.probat, ſed idem contradicit conſ.ii.nu.23.li.i. Pro hac parte quã nouiores Dec.tribuunt,non parum urget à fortiori autho. gl.& Pau.Caſ.in l.ex facto.§.ult.ff.ad Treb.ut tunc ex ſubiecta materia nomen hæredum,de liberis tantum intelligatur,maximè addita qualitate illa maſculorum uel ex corpore deſcendentium.Vrget etiam nimis uſus loquendi,qui ante oculos haberi debet etiam reiecta proprietate uerborum,ut docet I.C.in l.non aliter.§.i.ff.de leg. iii. ſolent autem homines in negotiis ſimilibus,hæredes appellare deſcendentes & agnatos, quos ſucceſſuros ſperãt perpetuò in feudo uel maioratu,de quo agitur,non attendentes ad alia bona,nec ad nomen hæredis.Facit etiam regula iuris,ut conſideretur ratio naturalis,non accidentalis.l.iii.ff.de tutel.& cauſa ſanguinis,non alia extrinſeca.l. tutor.xxxi.§.i.ibi,*vt filius promeruit*.ff.de excuſ.tutor. Nec obſtant argu.Rube.in d.§.quia ſi maturè attẽdas, ſatis colligitur mens concedentis uel accipientis, ut tunc ſanguinis tm̃ ratio habeatur,ſi enim de aliis hæredibus ſentirẽt, non diſtinguerent inter maſculos uel fœminas. Hanc tamen opinionem quam ex Bald.& aliis magis communem dicimus,limitat Iaſ.d.cõſ.cxviii.col.iii. uerſ. nec obſtat li. iiii.niſi cum qualitate maſculi addatur ſignum uniuerſale: quod apertè vult Bal.in l.cùm uirum,nu.21.C.de fideicõ. confirmaturque ex multis per Iaſ.conſ.cxxiiii. col.pen.& fi.lib.iiii.ex latè traditis per Aldobr.in prin.Inſti.de excu. tutor.ex nu.62.Sed fundamentum illud ex dictione generali in feudalibus,non eſt omninò tutum, poſſetq; cõtrouerti ex traditis per Iacobin.de feu.uerb. quibuſcunque: meliùs per Rip.in l.ex facto.§.fi.num.16.ff.ad Trebel. In quo nimis uariare ſcriben.aduertit Moly.ad Alex. conſi. xxx.lib.i.Afflict.in c.in generali,num.20. ſi de feud.fuer. controuer.tradit Deci.in c.in præſentia,nu.48.de probat.

 latius

89 latius Tiraq. de retrac. lign. §. j. gl. 7. nu. 21. & n. 27. Ex eiſdem infertur ii ad aliam ſpeciem cõceſſionis, ſi forſan feudum vel quid aliud ſimile concedatur alicui & ſuis hæredibus: non enim intelligitur de ijs, quibus tantũ congruit ius ſuitatis, iuxta. §. ſui. Inſt. de hæred. qual. & differen. ſed potius in feudis & emphyteoſi eccleſiaſtica, intelligitur pro deſcendentibus, in alijs verò, quæ ad extraneos tranſire ſolent, intelligitur de quibuſcunq; hæredibus, vt ex Imo. reſoluit Alex. in l. quod dicitur. nu. 26. ff. de verb. obli. idẽ Alex. conſ. xxvi. li. v. tradit Rube. in l. Gallus. §. quidam rectè. nu. 75. Hiero. Schur. cõſ. feu. cxxvi. nu. 1. Sylua. conſ. lij. nu. 1. notat Præp. in d. c. j. An agna. nu. 3. verſi. ſed qñ, cũ ſeq. & nu. 5. colligitur ex doctri. Bart. in d. l. Gallus. §. etiã, ſi parente. nu. 4. & ibi Iaſ. nu. 13. & Soci. nep. conſi. lviii. lib. ii. Idq; iudicandum eſt ex cõmuni vſu loquendi, vt notanter tradit Guid. deciſ. ccccclviii & ita diſtinguit in propoſito. idem Guid. deciſ. ccxxx. non ita in deciſ. cccvi. Sed in hac ſpecie ex mente ſcriben. in d. locis, cẽſendum erit feudum hæreditarium, ad effectum, vt deſcendẽtes & agnati non poſſint feudum retinere, hæreditatem repudiando: de familia autem cenſebitur, quia extranei admittendi non ſunt. Et ita hæc ſpecies iudicabitur iuxta diſtinctionẽ feudi mixti, de qua ſup. non ſecundum præcedentẽ de maſculis: quod planè concedent omnes tenentes in caſu proximo feudum eſſe hæreditarium: nec contradicit alteri opinioni, quã ibi probamus, quia in hac ſpecie verba non tã præcisè rationi ſanguinis adhærent, vt prorſus excludant generale nomen hęredis. Et ita in hac forma, pro ſe & ſuis hæredibus, non poterit agnatus repudiare hæreditatem & feudũ retinere, ſecundũ ſcrib. cõiter in d. c. j. An agn. vbi Præpoſ. notat colũ. iii. licet contradicat nouiſſimus. Frã. Sonſbe. de feu. ix. par. nu. 105. cuius opinio nõ inepta eſt: nec æquitate caret maximè ex ijs quæ inf. proximè trado.
90 num. 91. Sed nunc loquor iuxta ea quę receptiora ſunt in hac materia. Ex prædictis. iii. ſecurè inferri uidetur, in forma cõceſſionis, pro ſe & deſcendentibus, nihil immutari per adiectionem, *ex corpore*. Eadem ratio eſt, ad effectum, ut feudum iudicetur hæreditarium uel familia: licet Do-

cto.

cto.ubi ſuprà,tractãtes de illa forma,ſemper addant qualitatem illã,*ex corpore*.ſed lex rebus,nõ verbis imponi debet.l.ii.C.commu. de lega.Ex eiſdem.iii.inferri poteſt,nõ eſſe differentiam inter conceſſionem,pro ſe & ſuis hæredibus,& conceſſioné,pro ſe & ſuis,ſimpliciter:licet quoad alia videat̃ aliquid inter hæc differre, ex Emil.Ferret.cõſ. iii.vt ſic feudum ſub hac forma dicatur hæreditarium, ad hoc vt ſucceſſor hæreditatem non repudiet, licet extranei tunc non admittantur: & ita cenſebitur mixtum ſecundũ reſolutionem ſuprà traditã, ex mente ſcriben.in d.c.j.Anagna.Inde etiam infertur.v. ad ſpeciem ſuprà traditam de conceſſione,pro ſe & liberis & hæredibus:vt magis procedat cõis concluſio, de qua ibi:quando verbum,hæredibus, eſſet adiectũ ſimpliciter ſine copula,quia tunc magis qualificat præcedentia. vt ſucceſſor feudi debeat eſſe hæres: ex doctri.Bart.in l.prætor.§.erit, ante.nu.1.ff.vi bon.rap. *qualitas* & nu.1.ibi, *intelliguntur repetita*: Bart.in l.Seiæ.§. Caio.ff.de fund.inſtruc. Infertur etiam.vi.ad ſpeciem cõceſſionis,tibi & generi tuo vel poſteris:hę enim cõſtituũt omninò feudum familiare ſeu ex pacto & prouidentia,nõ hæreditarium: cùm in ijs nihil de hæredibus dicatur,totũ verò ſanguini detur: quod ſuadetur ex tex.& Bart.in l.iii. ff.de interd.& releg.ex Affli.& feudiſtis in locis ſuprà citatis,& in ſpecie voluit Bal.in c.j.§.fi.nu.1.quę fu.pri.cau. & Curt.de feu.v.par.nu.5. Infertur.vii. ad q.conceſſionis in ea forma, *ibi & filijs & hæredibus*: in qua diximus receptius,vt feudum tunc cenſeatur hæreditarium: quod limitat Afflic.in c.j.§.hoc quoq;.nu.85.de ſucceſ.feu.niſi in ea ſucceſsione addatur,ut ſeruetur ſexus & ætatis prærogatiua,vel ꝙ in eo ſuccedatur iure Francorum : tunc enim contendit Afflic. feudum cenſendum eſſe de familia, ſeu ex pacto, vt vocant, non hæredirarium qnod improbare videtur Loffred. in prolixio cõſi.j. ſi eius principium cum reſolutione conferas. Sed pro Afflic.vrget, quòd ea conceſsio in effectu ſucceſſores ſanguinis tantum reſpicit: Ideoq; concluſio tantum attendi debet, & non præcedentia verba, ut generale eſt in omni diſpoſitione.Dec.in l.ſi ego nu.3.ff.ſi cer.pet.Iaſ.in l.j.num.17.ff. de eden.Afflict.

deciſ.ccclxxv.num.5.& opinio hæc Affliſt. iuuatur autho ritate Cor.conſi.cxcix.nu.68.lib.ii. & Bal.in l. libert. nu. 37.C.de oper.liber. In his autē dicitur feudum iure Francorum,quādo primo genitus reliquos excludit, ut uolunt omnes feudiſtæ, & ita Affliſt.deciſ.cxii.& deciſ.ccxlviii. Infertur.viii.ad ſpeciem conceſſionis, *tibi & generi*,vel *tibi & proli uel poſteris*:ut uerè dicatur pro familia nō hæreditaria:ex ſuprà dictis,& ijs quę tradit Affliſt.in c.j.nu.132. & ſeq.de ſucceſ. feu. facit l.j §.fi.ff. de iure immuni. Cur. de feu.iii.par.nu.29. Infertur.ix.ad q. conceſſionis. *in cunctam generationem*, ut tunc ratio ſanguinis non hæreditatis habeatur, ex Bal.in l.ii.ubi Iaſ.nu.clxvii.C.de iur.em-
91 phyt. In prædictis autem libentius in dubio amplecterer eā opinionem, quæ magis inducat,ut feudum dicatur ex pacto ſeu prouidentia,quàm hæreditarium, ut magis faueatur deſcēdētibus & agnatis,ex ratione text.in l.j.§.largius.ff.de ſucceſ.edic.ibi,*in honorē ſanguinis*:Imò ſi mea ua
¶ leret ſententia, uerius putarē cōtra omnes ferè ſcribent. in multis ſuprà traditis,ut feudū non dicatur hereditariū, ſed omnino de familia,quamuis adijciatur verbum, hæredes,ſaltim poſt mortē primi acquirentis.Ei.n.tantùm debent ſucceſſores(quia ab eo habere dicūtur)nō alijs poſt eum:cùm ab alijs nihil accipiant, ut colligitur ex multis iuribus & Doctor.& notat Alexand. in conſi.cvii. & præced.lib.iiii. Aymon.conſil.cxxxv. nume. 8. & ſequen. Ad quod moueor fauore ſanguinis, nec nō ex ſubiecta materia,quæ propriè poſteros,non extraneos admittit,ut omnes agnoſcunt in materia feudali.Nimirū igitur ſi hæredis nomen tunc non ad hæreditatis aditionē,ſed ad rationē ſanguinis referatur, ex ſententia gl.in leg.etiam.xix. ff.ſolu.matr.tex.optimus in c.j.de aliena.feu. ibi. *ſine hære de maſculo,quòd in feudis intelligitur ſine filio*,Moueorq; magis,quia nec concedens nec accipiens aliquid prætendere poſſunt,ex eo quod poſteri ſuccedentes,heredes,alijs ſint, nec ne.Vnde extra rigorem.d.c.j.An agna.nunquàm onerarem deſcendentes uel agnatos, qui ratione ſanguinis admitti poſſent,ut alterius hereditatem adire teneantur, argu. l.iii. cum ibi notatis à Bart. ff.de interd. & releg. &

quæ

quæ notant Paul.& alij in l.pro hærede. §. ſiquid tamen. ff. de acqu. hæred. & forſan hoc ſenſit antiquus Doctus à Bal. relatus in capit.j.nu.3. de eo qui ſibi & hæred. cuius opinionem dicit communiter reprobari Syluan.conſ.xxx. nume.33. Pariſ.conſil.xxiii.nume.167. lib.j. Ad prædicta omittendum non fuit,quod tradit Curt.Iun.cōſi.cxxxviii. nu.24.uerſi.præmiſſis,col.vlt.vbi mirabiliter inquit quod ſi in conceſſione feudi antiqui,ad quod uocantur deſcendentes & agnati, fuerit adiectum uerbum, *hæredibus*, non ſufficiet ſucceſſorem deſcendere à primo acquirēte, nec ab eius hæredibus, niſi immediatè hæres ſic vltimi poſſeſſoris:quod durū eſt, poſſetque multos decipere. Sed contra Curt.(qui neminem refert)uidentur ſtare multorum reſponſa, imò quod ſufficiat deſcendere ab hæredibus primi acquirentis,& ei longo etiam medio hæredem eſſe, ut per Pariſ.cōſi.ii.nu.25.li.j.& cōſi.lxv.nu.31.li.iii.Soc.nep. cōſi.lxxii.nu.29.li.j.idemq; probat Alex.conſi.xxvj.nu.8. li.v.ibi,*tamē erat in effectu hæres primi uaſalli, qui feudū receperat pro ſe & hæredibus*.& ita ſecurè cōcludit Alber.Brun. conſil.feud.xviii.nu.14. ubi alios citat: & contra Curt.ita aduertit Syluan. conſi.xxx.nu.20. dicens hanc eſſe cōem opinionem,facit tex.in c.j.de natu.ſucceſ.feud.ibi, *ex illa linea ex qua iſte fuit*. Hæc omnia pro virili reſoluta tā longo repetita principio nemo proxilitatis notet: quia nō ſolum multis utiliſſima erūt,ſed omninò neceſſaria ad propoſitum:d.l.cū à matre:nec ſine ijs intelligi poſſet articulus quotidianus huius tractatus: an filius uel alius hæres admittatur contra alienationē à defuncto factā in feudalibus & rebus maioratus: quo nihil frequētius:à Doct.autem tā confusè tractatum ut nullā lucē nullamq; reſolutionem, ſed denſiſſimam caliginē Cimmeriaſque tene-
92 bras ſcriptis ſuis reliquiſſe uideantur. In hoc frequentiſſimo articulo variæ ſunt ſententiæ à nullo, quem viderim,collectæ:in quo alij alijs, omneſque ſibi ipſis aduerſantur.Variauit ex morte Bal.ut referunt Alex. Iaſ.Dec. in locis infr.citandis.Variauit Alex.vt colligitur ex Dec. conſ.clxxxv.& cōſ.xxviii.& Curt.iun.cōſi.cxxxviii.nu.21. Variauit Dec.ut tradit Aymon. conſi.cclvj.nu.3. ad med. & ſi.

& fi. Variauit Pariſ. ut conſtat ex dictis per eũ conſi.iii. ex nu.18.cũ multis ſeq.& conſ.ii.nu.23.uerſi.& ſic cũ ſeq. lib.j.& conſi.x.nu.7.eod.lib.& conſi.lxv. nu.10. cũ tribus ſeq.lib.iii.variarunt alij ſecundum Ruyn.cõſi.j.nu.16.lib. j. Variauit Aymon.modò Decium ſequens, modò ab eo recedẽs,ut conſtat ex eo.in conſi.cxcvii.n.3. & conſi.256. nu.3 Variauit Rube.modò cum Dec.modò contra, ut patet ex conſi.xviii.& conſi.lxxxiiii.& ſeq.nemoque ex ſcribentiũ ferè ſibi conſtat,ut patet ex ſuprà traditis,magisque liquebit ex ſtatim adducendis,cum traditis à Syluan.cõſi. xv.In quo etiam uariaſſe Iſern.colligitur ex Afflict.in varijs locis,magis ex Sigiſm Loffre.conſi.j.uariauit Alex.vt colligitur ex Grat.conſi.iiii.nu.39.dum argumentatur, & nu.41.dum concludit. Variauit idem Grat. ſi benè conferantur quæ ſcribit in d.conſi.iiii.nu.48.& 50. cum ijs quæ ſcribit conſi.xcj.numer.26.lib.j.Nec ſatis ſibi conſtat Afflict.in c.j.§.hoc quoque, ex nu.69.de ſucceſ.feu.inuoluit idem Afflict.in cõſt.Neap.lib.iii.Rubr.v.nu.7.&.9.In hac perniciosa miſerandaque repugnantia, priùs de numero agemus referendo ſcripta aliorũ: deinde contra eos quod uerius putamus explicabimus.Igitur ſcribunt aliqui,nunquam admitti hæredem contra alienationem & factũ defuncti etiã in bonis feudalibus,quamuis talia ſint,in quibus ſuccedat inuito defuncto ex tenore antiquæ conceſſionis,ita indiſtinctè ſcribit Martin. Silima de feud. num. 169.in xiii.volum.tracta.Ruyn.conſi.xxv.num.10. & ſeq. lib.ii. Bald.in ca.j.§.hoc quoque,col.fin.nu. 20.de ſucceſ. feud. Alij indiſtinctè ſcribunt filium, aliumve hæredem admittendum fore contra alienationem defuncti in feudalibus,alijsve, ad quæ hæres ipſe admittitur ex antiqua conceſſione,ut variando tradit Iaſ. conſi.vii. & conſi.lvi. libro tertio,dum reſpondet ad le.cum à matre. Variando etiam idem tradit Thom. Gramma. deciſione nonageſimatertia ex numero 8. Dec.conſi.ccccxlv.nume.55.Et ita uariando reſpondet Bald.conſi.ccxv.in j.dubio.lib.ii.Alij diſtingunt, an filius uel alius hæres maiorem, vel æqualem quantitatem conſequatur ex bonis defuncti, & tunc non admittatur contra alienationem feudalium à defuncto

ſto factam: ſi autem minus habeat, admittatur pro rata, quod tradit Afflict.in c.j.§.ſi totius.nu.16. ſi de feud.fuer. contr. inter dom. & agn. & tanquam receptum id tradit Curt.de feud.iiii.par.num.150.uerſicu.ii.in fine. Alij ſcribunt eſſe ſolum aduertendum, an filius aliuſve hæres inuentarium fecerit nec ne,quaſi eo facto indiſtinctè admittatur contra alienationem feudalium ſimiliumve bonorum: quod tradit Iſern. in c. j. An agna. & ibi Aluar. & Præpo.col.penult.ad finem,numero.6.uerſi.undecimam. Et ita Alex. aliquando ſcripſit & alij, quos citat Grat. conſi.iiii.nume.39. lib.j. Pariſ. conſi.x.numero 7.lib.j. & & cõſi.lxv.nu.47.& ſeq.lib. iii. ubi plures refert.Et ita ex vigore inuentarij ſcribit Thom.d.deciſ. xciii. num.10. & Grat.ſibi contrarius.conſ.xcj.nu.36.& 37.Deci. conſi.cccxlv.nu.56.& ita indiſtinctè in quocunque feudo hæreditario uel de familia, aperte tradit Bal.(licet uariè allegetur)in l.qui ſe patris,nu.11.C.unde lib.& tanquam re-
93 ceptũ hoc ſcribit Curt.de feu.4. par.n.148.& Zaſ.de feu. ix.par.nu.28.Alij tandẽ,& plures ex ſuprà citatis reſoluendo diſtingunt inter feudum hæreditarium,& feudũ de familia, ſeu ex pacto & prouidentia, ut noſtri uocant.Nã in hæreditario concludunt indiſtinctè repellendum hæredem,nec in eo prodeſſe inuentarium.In feudo autem cõceſſe expreſſim pro liberis & deſcendentibus, totam vim huius articuli inuentario tribuunt, ut eo facto poſſit filius aliuſve hæres reſcindere alienationem feudalium à defuncto factam: & hæc eſt magis cõis opinio noſtrorum. Et in hunc ſenſum reducuntur omnes in præcedenti verſi. adducti.Ita ex Iſern.& alijs ut receptum tradit Alex.cõſi. xxviii.numero 18.libro v. Dec.conſil.ccviii. Iaſ.conſi.vii. col.viii.in princip.& conſil.lvj.col.v.in prnicip.libro.iii.& Soci.nep.conſi.cxii.numero 14.libro.ii.Pariſ.conſi. ii. numero.32.& conſi.iii.num. 18.& conſi.cvj. numero.43.lib. j.& Ruyn.conſi.j. ex numero 12.lib.j.& conſi.xxxviii. numero 5.& numero 21.eod. libro.& conſi.xxv.numero 10. lib.ii.Aymon.conſi.cclvj.col.Curt.iun.conſi.cxxxviii. nu. 20. & conſi.clv.col.j.Rube. conſi.xviii. & in l. Gallus. §. quidam recte.nu.190. Syluan.conſi.xxx. nume.33. & 34.
vbi

vbi hanc dicit communem opinionem:& D.Couarru.dic. c.xviii.libro ſecundo. reſol.verſi.viii. & Iacobin.de feud. verb. & cum pacto de non alien.num.35.Sigiſmun.conſi. xiiii.nu.46.Grat.d.conſ.iiii.lib.j. Afflic.deciſ.cxii.& li.iii. conſt.Rub.v.n.11.& Rub.xxiiii.nu.74. & in d.§.hoc quoque.nu.72.& 74.de feud.ſucceſ.ubi hanc dicit communē: & in c.j.ex nu.8.de alien.feu.pater.& in c.j.§.ſi Titius.nu. 5.& 13.ſi de feu.fuer.controu.& in c.j.nu.4. & ſeq.An agna.Nec quiſquam incuſet tam curioſam allegationem, nimiamq; ſolicitudinem in numerandis doctorib.quum ad ea tempore eamque miſeriam deuenerit iuris prudentia, ut ſententiæ magis numerentur quam ponderentur, maximè cum hæc,de quibus agimus,maximi ſint momenti, ſæpeque inter magnates contingant,& ijs (vt vides)mirè varient ſcribent. quorum authoritas ſæpius capit ignorantes, vel iniquos iudices. Ex ijs patet commune eſſe opinionem ſcribent. ut in feudo hæreditario nihil iuuet inuentarium,vt tanquam receptum tradit Alex. in d.cōſi. xxviii.nu.18.lib.v.Ruin.dicto conſi.xxxviii. num.15.lib.j. Afflict.d.deciſ.cxii.nu.3. & deciſ.ccxl.num.11.& Aymon. referens plures. conſi.cclvi.nu.3.Sigiſmun.conſi.xiiii.nu. 43.Grat. conſi.iiii.nu.50.lib.j.Rube.conſi.xviii.Afflic.lib. iii.conſt.Rub.v.nu.9.Curt.iun.conſi.cxxxviii.nu.16.& 20. Pariſ.conſ.iii.nu.18.lib.j.& conſi.xvi.nu.43.eo.lib. in quo cōtrarium non obſcurè ſcribit idē Pariſ.conſi.lxv. nu.47. & 49.lib.iii.Inde neceſſario inferunt idem Doct.quod vbi feudum eſt hæreditarium,indiſtinctè repelletur hæres alienātis ſecuraque manebit alienatio, & factum poſſeſſoris ſemper nocebit poſteris:eo quod non poſſunt ſuccedere,niſi vt hæredes, ſecundum eos:& communiter ſcrib. & ita Affli.deciſ.cxciii.Ant.Capy.deciſ.lxiiii.n.2.Syluan. conſi.xv.n.46.Pariſ.conſi.xvi.nu.34.li.j. & fatentur Alex. & omnes proximè citati ad communem opinion. in hoc articulo.Et ita Zoane.de. reb.quotid.ca.iiii.Hinc maximè ampliatur reg.d.l. cum à matre,extenduntur que alia iura ſimilia,de quibus latiſſimè ſuprà. Ex quibus agnoſcent periti omnino neceſſaria fuiſſe quæ ſuprà deduximus, ad notitiam feudi hæreditarij, & de familia:quum in altera

ſpe.

ſpe.nunquã admittatur hæres cõtra alienationẽ defuncti. In altera autem admittatur facto inuẽtario, ſecundũ cõe ſententiam. Ex eiſdem infertur ad caſum, in quo conſuluit Dec.conſi.xxviii.& conſi.cccxcv.latius in cõſi.clxxxv. apud nouiores celeberrimo,qñ feudum conceditur alicui & eius hæredibus maſculis. Si enim tale feudũ cenſeatur ex pacto feude familia,nec Dec.nec alius ex multis citãdis dubitat, deſcendentẽ,uel agnatum ſuccedentẽ in feudo,ſimul hæredem alienantis aliquid feudale poſſe reſcindere alienationẽ, admittique contra factum defuncti,ſaltim cõfecto inuentario.In quo Dec.concludit hæredẽ tũc admittendum, & ita limittandã reg.d.l.cum à matre.tum quia,vt ipſe opinatur, tale feudum non hæreditarium,ſed ex pacto & prouidentia appellari debet, tum quia in ea ſpecie non poteſt ſuccedere extraneus: & ſecundum Decium id ſatis eſt, ut hæres audiatur, nec feudum omninò hæreditarium appelletur: quod probant aliqui recentiores ſuprà citati.nu.87.uerſi.Ea tamen: In qua ſpecie pro Dec.probauimus ſuprà.nu.88.verius receptius uideri, ut feudum tunc omnino de familia dicatur, quo retento neceſſariò ſequitur (iuxta proximã diſtinctionem receptã) hæredẽ facto inuentario admittendum contra alienationẽ & factum defuncti. Et ego Decij opinionẽ veriſſimam puto, non tam ex ſuis fundamentis, quam ex alijs infrà adducendis: eandemq; opinionem magis cõmunem puto, licet aliqui Decio contradicant, quos ſequi uidetur D. Couarru.d.c.xviii.conſi.vi. In quo mirè uariãt nouiores, & cõtra Deciũ maximè inſiſtit Cur.iun.conſ.clv.& Sylua. conſi.xxx.nu.11.& ſeq.Aliqui ẽt,ſecum pugnantes,modò Deciũ ſequuntur,modò ab eo recedunt. Rube.enim cõſi. lxxxiiii.Decium ſequitur,idem verò in conſi.xviii.contradicit.Eodem modo Hiero. Grat. conſi.iiii.nu.48. & num. 55.libr.j. Decij opinionem falſam eſſe ſcribit: idem uerò conſi.xci.nu.26.eo.lib.Decium ſequitur.Sic Pariſ. uariat modò pro, modò contra ut patet ex conſi.ii.nu.23.& conſilio.x.num.7.lib.j.Sic (quod magis miror)Soci.nep.conſilio lxviii.ad fi.lib.ii. apertè probat opinionem Curt.iun. quem citat,reiecta opinione Decij,quem tacet.Sed idem

Soci.

Soci.ſæpius opinionẽ Decij probat,vt patet ex cõſ.lxxii. nu.28.lib.j.& conſil.cxii.num.14.lib.ii.ſic contra Dec.ſcribit Aymon.conſi.cclvi.nu.3. idem tamẽ cum Decio eum: in cõſ.cxcvii.n.2. At opinionẽ Decij probat & ſummè laudat Math. Afflict.in c.j.nu.11. An agna.uel fil.& in conſt. Neapol.lib.iii. Rub.xxiiii.nume.74.Zaſ. de feud.par.viii. nu.62.Ex ea de pact.nu.228. Zoane.de reb.quoti.capitu. iiii.& Decium referẽdo ſequitur Molin. in conſue.Pariſ. §.xxii.nume.85.& Bellon. conſi.xxxiii.nu.2.ubi commu
95 nem appellat opinionem Decij. Retuli quam potui diligenter & fideliter,quæ in his arduis articulis ſcripta inueni, nullibi collecta. Sed omnibus maturè penſatis, in ea
¶ ſum ſententia, contra omnes ferè ſcriben.curioſe ſuprà citatos:vt hęres alienantis rẽ feudalẽ, ſuccedẽs in feudũ ex tenore cõceſſionis abſq; facto & volũtate alienãtis,admittatur contra alienationẽ factũq; defuncti: & hoc non ſolũ in feu.familiari,ſeu ex pacto & prouidẽtia,ſed ẽt in hæreditario,quod tamẽ ad extraneos trãsferri nequit:idq́ etiã nõ facto inuẽtario.Pro qua opinione facit.j.quod in iuribus feudalibus ſæpe legimus,factũ vnius vaſalli uel poſſeſſoris ſibi ſoli,non ſucceſſori,nec domino nocere poſſe.c.j. §.quid ergo,de inueſtitu.de re alien.fact.melior tex.in c. j.in princi.de feu.ſucce.ibi,*nullã ordinatione defuncti in feudis valente*.Iuuatur.ii.hęc opi.ex c.j.§. Titius,ſi de feu.fue. cõtro.int.do.& agna.dupliciter inducẽdo.j. dũ loquitur de proximiore agnato, quẽ inquit reuocare poſſe alienatio-
¶ nem feudi mortuo alienãte.Veriſimilius autẽ eſt, ꝙ proximior agnatus hæres erit defuncto, & ita frequentius contingit, ſuadeturq; ex l.cõficiuntur.ff.de iur.cod.Cum ergo tex.ille indiſtinctè loquatur de agnato proximiore, qui ſæpius ex teſtamento, ſemperq́; inteſtato hæres eſt ſi velit:eundéq; dicat poſſe alienationẽ feudi reuocare, abſurdum & diuinatoriũ eſſet reſtringere tex.ad caſum inſolitum, nec tam veriſimilẽ de proximiore non hærede.Inducitur.ii.tex.ille dum loquitur de filio,& inquit,ẽt viuo patre alienante,poſſe filium reuocare alienationẽ:vbi expendenda eſt implicatio verbi,*etiam*: innuit enim, mortuo patre planè admitti filiũ, & ideò exprimit ibi caſus maioris

ris dubij, vt etiā viuo patre filius admittatur. Nec ſanum eſſet intelligere caſum patris mortui in filio non hærede, cùm id ferè nunquàm contingat, manifeſteque iura repugnent: vt in l. cùm ratio. ff. de bon. damna. Roboratur tertiò, vrgenti ratione, quia feudum cenſetur honor familię, qui citiſſimè aboleretur ſi proximioribus hæredibus & ſucceſſoribus ius reuocandi negaretur, fieretq́; iniuria primo acquirendi, cui poſteri omnes ſucceſſionem feudi debent: maximè prę̈ſuppoſito quòd dominus alienationi nō conſenſit. Tunc enim magis admittendus eſſet ſucceſſor, arguēdo de feudatario emphyteotam & fructuarium: per ¶ Iaſo. in l. ſecunda, nume. 18. C. de iur. emphyt. ut dicamus vero feudatario competere ius agendi pro domino, quaſi ab eo mādatum habeat ſicut in vſufructuario, in l. prima. §. fina. & l. ſecunda, ff. vſufruc. quemad. caue. Et ita ſucceſſor tunc agens nomine domini, minus repelli poterit, ſi ei obijciatur nomen hæredis: replicabit enim de his & alijs exceptionibus ad regulam, magisque intentione tuebitur ex perſona domini, argume. l. tutorem. ff. de his quibus, vt indig. cum ijs quæ ſup. diximus, nume. 72. & ſeq. Iuuatur. iiii. hæc opin. contra Doct. ex altera parte communis opi. de feudo conceſſo alicui & liberis, quo caſu cōcedunt omnes, ut ſaltem facto inuentario, poſſit hæres reuocare alienationem. puerile enim & abſurdum videretur, totum effectum huius rei pēdere à leuiſſima verborum differentia, cōtra. l. ſecundam. C. commu. de lega. Quod ergo permittunt liberis quando feudum pro liberis conceditur, idem permittendnm eſt quādo pro liberis & hæredibus, vt nonnulli aliquando bene ſentiunt. Et hanc ſententiam contra communem apertè probat gloſ. ad quam ſcribent. non aduertunt, in cap. primo verb. inueſtire, de feu. ſucceſſ. vbi indiſtinctè inquit, hæredem alienantis ſimulque ſucceſſorem antiqui feudi, poſſe reuocare alienationem: fulcieturque eadem opin. ex ijs quæ ſtatim adducemus in ſequenti. maioratus. Aſtringit magis hoc argu. quia poſt aditam hæreditatem nihil intereſt inter formam conceſſionis feudi vel emphyteoſis, pariterq́; militat obligatio hæredis, & reg. dicta l. cum à matre. Nec obſtant in feudo

¶ ea quæ ſcriben. adducuntur, nihil enim facit cap.primo, ¶ an agna.vel filij.imò retorquetur in prima parte, dum loquitur de agnatis quos vocat ad feudum abſque neceſſitate aditionis hæreditatis:nec obſtat in ſecunda parte dū agit de filijs, loquitur enim tantum de reſpondendo creditoribus paternis, nihil verò de non reuocanda alienatione:imo cum tex.ibi,& in cap.primo.§.filius,de capita.qui curi.vendi. grauet filium, vt hæreditatem non repudiet ſi feudum velit, magis inducere uidetur vt alienationē feudi vel partis reuocare poſſit: tū ex regu.qui in vno grauatur:tum ex proprietate verbi, feudū enim intelligi debet de integro,iuxta §.j.l.ſi defenſor.ff.de interro. act. Minus obſtat tex.quem alij pro communi adducunt, in cap.primo, de not.feud.verſicu.item hæres,quem in ſpecie notat Ioan.de Amicis,conſ.tertio,nu.20.verè enim tex.ille cōtra Doct.retorquetur, & noſtram ſententiam confirmat, habet enim: *item hæredes neceſſe habent tenere firmam inueſtituram,quam pater fecit:* quibus verius tex.non aſtringit hæredes ad conſeruandam alienationem, ſed ad firmam tenendam primam conceſſionem: quæ tunc firma tenetur, quando bona feudalia non alienantur, omniaque ad tenorem inueſtituræ continuantur. Ad regulam autem l.cùm à matre, quæ magis obſtat, reſpondetur ex prædictis fundam.huius opin.quibus regu. illa limitatur, cui etiam ſatisfit ex limitationibus ſup.ſeriatim ad eam.l. adductis, magisque adducendis in ſeq.q. Reſponderetur magis ex eo quod plures ſcribunt in propoſito, non ualere alienationē in præiudicium ſucceſſoris:per d.§.Titius, ſi de feu. fue.contr.& alia iura ſup.citata. Et ideò alienantem poſſe venire contra factum ſuum, ex l.quemadmodum.C.de agric.& cenſit. & ita eius hæredem, iuxta limitationem ſuprà traditam ad l.cum à matre: & ita ex Bal.& alijs tradit Rube.conſi.lxxxiiii.nu.7.& colligitur ex Afflict.deciſ. ccxl.nu.8.& in conſti.Neap.libro iii.Rub.v.num 7.Ex his autem inferuntur.j. elegantes interpretationes ad varia iura feudorum, reducendo ea ad rationes & regulas iuris, contra receptas Doct.traditiones, vt ex prædictis fa-
96 cilè colligi poteſt.Infertur.ii.contra omnes ferè ſcriben.

ſup.

ſup.citatos.num.93. verſi.inde:non eſſe indiſtinctè verum quod illi indiſtinctè affirmant, factum poſſeſſoris ſemper nocere poſteris in omni feudo hæreditario, ſolumq; ſuccurrunt hæredi & ſucceſſori in feudo conceſſo alicui & liberis.Contrarium enim conſtat ex prædictis,maximè reſpectu agnatorum,ex c.j. an agna.iuxta intellectum pluri morum,de quo ſup.num.85.& ita cauebis à duriſſima illa generaliq; traditione,in qua vltra ibi citatos, eſt Alexan. conſ.xiii.nu.11.li.v.Cur.de feud.iiij.part.nu.132.in fi.Infertur iij.ſi cum iudicio aduertas,quando agitur de reuocanda alienatione, nihil curandum eſſe de inuentario : in quo ſcriben.omnes incautè totam vim huius negotij conſtituunt,vt conſtat ex Bald.& innumeris ſup.citatis., num. 93.& præced. Quis enim non videbit inſpectionem inuentarij impertinentem hic eſſe, cum eius effectus ſit ne hæres ultra uires hæreditarias teneatur, vt antiquo iure tenebatur?non verò vt confecto inuentario hæres liberetur ab obiectione.dict.l.cùm à matre,cuius regula ſemper militat,etiam facto inuentario, quatenus bona hæreditaria ſuppetunt vt diximus ſup.in ampliatio.ad eam.l.ſic etiam non facto inuentario,non debet in iis repelli hæres quem iuris rationes,& illius regu.exceptiones tunc admittunt. Infertur iiij. quòd vbi agitur de reuocanda alienatione inuentarium utile erit, non vt ex eo detur ius reuocandi alienata,ſed reſpectu pretij quod ſoluendum eſt emptori, iuxta tex.gl.& Afflic.in d.c.j.§.Titius,ſi de feud.fuer.controu.& Afflic.notanter deciſ.cclxxviij.nume.3. & ſequen. vt ex quantitate hæreditatis dignoſcatur, an ſucceſſor hæres teneatur ad totum pretium: ad hoc enim aptè cõgruit confectio inuentarij non ad effectum reuocandi alienata, quod ſcribent.non aduerterunt. Infertur. v. longam eſſe differentiam an tractetur de repellendo ſucceſſore feudi vel maioratus à reuocanda alienatione : an verò de eo aſtringendo ad ſolutionem æris alieni creditoribus defuncti:quæ duo ab omnibus ſcriben. in propoſito minus bene æquiparantur,vt videre eſt apud ſuprà citatos:& in ſpecie Afflic.d.deciſ.ccxl.nume.10.& 11.& libro tertio. conſtit. Neap.Rub.v.col.iij.nume.9. & ſequen. & contra citatos à

Couarru.d.c.xviij.verſi.viij.ibi,*eadem ratione.* Infertur vj. attento effectu & beneficio inuentarij,quòd etiam in feudo hæreditario ſuccedens ex tenore conceſſionis, ſimulq; hæres confecto inuentario, ſi bona hæreditaria non ſufficiant non tenebitur ex fructibus feudi ſatisfacere creditoribus defuncti,vt bene tradit Albe.Brun.in conſi.feud.viij. nu.16.citans Alexand.& aliquos in hoc variantes. & inde cauebis ab Affli.d.deciſ.cxl.nume.10.ad fin.& ita notabiliter declarat tex.in d.c.j.an agna.cum Præpoſ.ibi: & Afflic. nume.11. feudum enim quamuis tunc exigat hæredis nomen,non accipitur à defuncto,ſed à cõcedente & primo acquirente:vt vltra ordinarios doctè probat Moly. in conſuet.Pariſ.§.xxxij.nu.83. & 85. Infertur vij. contra plures & graues Doct.qui indiſtinctè ſcriptum reliquerũt in feudo hæreditario nihil prodeſſe inuentarium: quod vt receptum tradit Afflic.li.iij.conſtit.Rub.v.nu.19. & deciſ.cxij. Et ex alijs D.Couarru.d.li.ij.reſo.c.xviij.col.x.verſ.viij.& Pariſ.conſi.xvj.num.43.lib.j.& Curt.iun.conſi.j.nume.12. Aymo.conſi.cclvj.nu.3. Vides enim inuentarium tũc prodeſſe quo ad æs alienum, ne ſucceſſor feudi teneatur vltra vires hæreditarias:quod nimis inuoluit Affli.in c.j.§.Titius,nu.16.ſi de feud.fuer.cõtro.& in c.j.nu.7.an agna. vbi cogitandum relinquit. Infertur viij. contra plures quo ad reuocandam alienationem feudi vel rei feudalis,tunc impediri ſucceſſorem hæredem alienantis, quando feudũ eſt omninò hæreditarium,vt poſſit venire ad quemcunq; uoluerit poſſeſſor:non vbi poſſeſſor id auferre nequit deſcendentibus vel agnatis vocatis in conceſſione: vt prudenter aduertit Dec.conſ.ccviij.col.iij.& ſequẽ.& conſ.clxxxv.& cccxcv.& cũ Deci.Pariſ.conſ.x.nu.7.lib.j.& conſ. lxv.n.37. lib.iij.& Sylu.cõſ.xv.nu.45.& cõſ.xxx.nu.35.in quo Pariſ. fuit ſibi contrarius,vt patet ex conſ.ſup.proximè citato:& cõſ.ij.nu.21.& 23.lib.j. Quod etiam colligi poteſt ex Bal. in l.cũ uirum,nu.21.C.de fideicõ.Et ita ſaluo Dec.à nouioribus malè damnatũ:inter quos maximè Cur. conſ.clv.Aymo.conſ.cclvj.nu.3.Gra.conſ.iiij.lib.j.Rub.conſ. xviij. Infertur ix.vt in feudo quo deſcendentes uel agnati uocantur ſine,vel cum nomine hæredũ ſuccedens & hæres alienantis,

nantis,etiam non facto inuentario, reuocare poſſit aliena tionem.Hoc aūt nouum puto contra omnes,& contra eun dem Dec.dictis cōſ. vbi inuentarium exigebat:& Pariſ. & Sylu.vbi ſup.& Afflic.in d.c.j.nu. 11. an agna. Ratio patet ex ſup.dictis,quia tunc ius ſucceſſoris non pendet ab inuētario,ſed ab alijs longè diuerſis, quæ uigent et non facto inuentario cuius beneficium his non adaptatur. Hæc autē
97 in fauorem ſucceſſoris hæredis tutius procedunt, vbi alienatio fuit ſine conſenſu domini,quia tunc verè dicitur nulla,nec nocere pōt ſucceſſori:iuxta.c.j.de feud.ſucceſ.& c.j. de alie.pater.feud. Si uerò alienatio fiat conſenſu domini mirè variant ſcrib.vt patebit ex ſtatim adducendis, patet ex Ana.in diſpu.feud.poſt ſcripta Bal.ad tit.de prohib.feu. alie.per Feder.& pungit Iaſ.conſ.vij.col.ix. verſi. iii.li.iii. & dicit hoc eſſe fortiſſimum dubium Afflic.in c.j.nu.19.de alie.feud.pater. In hoc ſcribunt plures indiſtinctè in feudo hæreditario,alienationem cum conſenſu domini, nocere ſemper ſucceſſoribus:vt tradit Afflic. in Conſtit. Neap. lib.iii.Rub.v.nu.8.& deciſ.ccxl.ex nu.7.& latè Pariſ. conſ. ij.ex nu.32.& conſi.xvj.nu.43.lib.j. Alij autem frequenter ſcribunt diſtinguendum eſſe inter primum acquirētem & alium ſucceſſorem,vt primus acquirēs indiſtinctè cum conſenſu domini nocere poſſit ſequentibus:quod ut receptum tradit Aymo.conſ.cxxxv.num.8.vbi plures citat:& Afflict. deciſio.cxii.nu.6.& Pariſ.parum ſibi conſtans,conſil.ij.nu. 9.& conſi.iii.nu.16.lib.j.Sed receptior opi. eſt vt etiam in feudo nouo,& in perſona primi acquirentis, diſtinguatur inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto ſeu pro liberis:vt in hæreditario nouo poſſit primus acquirens cū cōnſenſu domini excludere futuros ſucceſſores, nō autem in feudo de familia:quam opi.probat Afflic.in c.j.nu.15.& ſeq.de feudi ſucceſ.& communem dicit idem in c.j. nu.74. de prohib.feud.alien.per Fede.latius hoc tractat,ſed inuolutè,in c.j.ex nu.18.de alie.pater.feu.& hanc dicit communem reſolutionem Alex.conſ.cvj.nu.8.& conſ.ſeq.lib.iiij. idem Alex.conſi.xiij.nu.11.lib.v.Molyn. ad Alexan.conſi. viij.num.15.lib.iij.vbi refert Cor.variantem: & ita Pariſ. iterū varians,conſ.iij.ex nu.16.& conſi.v.ex nu.15.li.j.eā-

dem dicit communem Hieron. conſi. feud. cxxxvj.nu.6.& Syluan.conſi.xv.num.40.Cur.iun.conſi.lv.nu.8. Iaſ.conſ. lvj.col.v.lib.iij.Soci.nepos conſi.lxvii.nu.35.Loffred. conſil.feud.x.nu.24.lib.j.Zoane.de reb.quotidia.ca.v.idemq; vult Bald.ita diſtinguens,in cap.j.§.hoc quoque. num.4.& nu.14.de ſucceſ. feu. & eodem modo diſtingunt hi omnes in emphyteoſi:& ita Pau.Aret.in l.idē Iulianus. §. ſi quis alicui.ff.de lega.j.Iaſ.in l.ij.ad fi.nu.213.C.de iur.emphyt. Ex qua communi reſolutione ſequitur neceſſariò etiam in feudo nouo ſeu exiſtente penes primum acquirentem, non nocere ſucceſſori factum poſſeſſoris,niſi in feudo hæreditario. Cauendum eſt igitur à multis cui contrarium indiſtinctè ſcripſerunt in feudo hæreditario, ut Ruyn.con ſil.j.nu.13.lib.j.& conſi.xxv.nu.12.lib.ij.ſæpe Pariſ.& plures ſup.citati. Et ita confirmatur,quod ſup.diximus contra plures:oſtenditurq; ſcribent.in his ferè ſemper ſibi cōtradicere.Et in hunc ſenſum reducenda eſt glo. ca.j §.hoc quoque uerb.inueſtire,de ſucceſ. feud Inde etiam ſequitur facilius tūc ualere refutationem ſeu renuntiationem in ipſum dominum: quia tunc uerè concurrit conſenſus domini,in quo fundatur principaliter hæc communis opinio ex doctrina Bar.in l.qui Romæ.§.Flauius. ff. de uerb. oblig.Inde ſequitur quod in feudo & emphyteoſi pro ſe & & liberis contra communem opinionem eius immemores reſponderunt aliquando Alex.& alij: & cum eis Gozad. conſi.75.nume.12.& 13.aſſerentes, quod etiam tunc poſſit parens nocere liberis. Sed mihi placere non poteſt receptior hæc opin.j. quia nōn eſt ſufficiens ratio quam ſcriben.conſtituunt in tam leui uerborum differentia,vt ſupr. dixi: maximè cum vſus loquendi eam nō obſeruet.ij.quia fundamentalis ratio in hac re eſt, ut ſucceſſori & ſic tertiō non conſentienti,ius ſuum non adimatur.d.c.j. de ſucceſ.feud.& d.c.j.de alien.pater. feud. cum aliis iuris regulis,quæ ita urgent in feudo uel emphyteoſi, per illa verba,*tibi & liberis:* vt per illa,*tibi & liberis & hæredibus:* cum utroque caſu deſcendentibus & agnatis tantum ſucceſſio
98 deferatur,ſecundum omnes. In ea igitur ſententia ſum,
¶ vt reiecta uerbali differentia, ſola ratio rei attendatur
quæ

quæ urgere uidetur, ut primus acquirens ſibi & poſteris vel liberis, poſſit conſentiente domino ſeu concedente refutare uel renuntiare feudum vel emphyteoſim, etiam in conceſſione quæ familiarem non hæreditariam ſucceſſionem inducat contra omnes, maximè Pau.& Aret. in d.§.ſi quis alicui, & contra alios vbi ſuprà. Non enim uidetur tunc fieri iniuria futuris ſucceſſoribus, cum res non exiit à primo acquirente cui dominus conſentit: idq; ſuadetur fortiſſimè, vtroq; caſu ex doctrina Bar. in dicto.§.Flauius, quam ſcribent. in his adducũt, quæ uerior & receptior eſt, licet plures controuertant: vt aliquando latiſſimè, Deo duce, deducam poſt Alexand. Socin. Iaſ. Dec. Benedict. Exe. Couarru. Xuar. & alios. ad l. quoties. C. de dona. quæ ſub. mo. quæ ratio non militat in alio poſſeſſore poſt primum acquirentem, nec eſt periculoſum hanc facultatem tribuere primo acquirenti, quia uériſimiliter abſq; magna cauſa deſcendentibus non nocebit, iuxta l. ſcripto. §. fin. ff. unde libe. Hoc autem tutius procedit quando feudum uel emphyteoſis acquiritur re, uel pecunia patris: tunc enim fatentur Doctores quod etiam ſi conceſſio fiat pro liberis, citra mentionem hæredum poſſit pater alienando vel renuntiando liberis nocere, ut notabiliter tradit Baldus in lege prima, in fi. C. per quas perſonas nob. acquir. quem ſequitur Aretin. in dicto §. ſi quis alicui, ad fin. & Alexan. in dicto conſilio cvj. & cvij. libro quarto. Corne. & alij quos refert & ſequitur Gozad. d. conſil. lxxv. nume. 14. Ex quibus colligitur quod ſi concedens feudum uel emphyteoſim æqualiter moueretur ex ſeruitiis & meritis liberorum ipſius accipientis, non poſſet poſteà ius illis quæſitum adimi: quod uidetur probare Afflict. in capit. primo, numero 20. de alien. pater. feud. & Iſern. in capit. j. ad fin. princip. de ſucceſ. feud. Inde ſequitur quod ubi liberi præſentes æqualiter acceptarent tempore conceſſionis non poſſet eis poſtea auferri ius perfecta donatione quæſitũ, iuxta l. perfecta. C. de dona. quæ ſub mod. probaturque ex receptis limitationibus ad doctrinam Bar. in d. §. Flauius. Ex eiſdem maturè penſatis oſtenditur aliud, quod nullus ſcriben. in hac re percepiſſe uidetur, eſſe magnam differen

 tiam

tiam inter hanc quæſtionem,& illam,an poſſit parens ſeu dum uel emphyteoſim unis ex liberis prælegare:ratio differentiæ patet,cum hic agamus de alienatione patris,cum authoritate domini,quæ non parum poteſt:ibi autem ſola patris uoluntas datur,licet omnes ſcribentes has quæſtiones pariter tractent,vt videre eſt per Iaſ. in l.ij. ex nume. 207.C.de iur.emphy. & nume. 213. vbi refert innumeras authoritates & uarietates ſcribent. & latè Curt. de feud. iiij.parte,ex nume.131.Tiraq.de retract.ligna.§.11. gl.vj. num.24.cum præceden.& ſequen. Quæ anxietates & diſcordiæ Docto.ceſſant hodie apud Luſita.in omni emphyteoſi,& rebus coronæ,in quibus ſunt clarę & æquiſſime leges Regiæ lib.iiij.titu.lxiij.& titu.lxxvij.§.penult.& ult.& 99 lib.ii.tit.xvii.§.ii. Tandem ex prædictis infertur ad quæſtionem utiliſſimam,uſu frequentem,ſed rariſſimè à Doc. tractatam,an ſucceſſor bonorum maioratus (vt vocāt,) ſimulq; hæres alienantis rem aliquam eiuſdem maioratus, poſſit alienatam rem uendicare?Et contra hæredem urget d.l.cum à matre,& regula.l.uendicātem,cum aliis ſup. adductis in ampli.& illatio.d.l. Obſtant etiam authoritates eorum qui hæredi ſucceſſori feudi, negant ius reuocandi alienāta à defuncto:& expreſſim in rebus familiæ relictis, alienariq; prohibitis,ne hæres reuocet alienata,quaſi ſine dubio ſcribunt Crot.nume.146.& Loaz.nume. 191. verſicu.quod tamen.in §.diui.l.filiusfam.ff.de lega.j. Idemq; non obſcurè colligi poteſt ex Cuma.Paul.Imo.in l.peto.§. prædium.ff.de lega.ii.quos ſequitur.Rip.in d.§. diui,num. 58.& ita Hiſpan.Xuar.in d.l.quoniam in prioribus.vij.am pli.fol.16.col.iiij.idemq; ſentit Anton.Gome. l. Tauri.xl. num.84.ibi,*ſi non eſt ſucceſſor vniuerſalis*:Et pro his fortiſſimè ſtare uidetur text.in d.l.filiusfamil.§. cum pater. ff. de lega.j.vbi I.C.reſpondet,in rebus familiæ relictis, alienarique prohibitis, filium hæredem alienantis non admitti contra alienationem: cuius tex.in propoſito non meminerunt Cuman. Paul. Imol. Crot. Rip. Loaz. vbi ſuprà nec meminit Curt.in toto ſuo tracta.de feu. neque ullus alius (ni fallor) ex innumeris ſuprà citatis, conſulentibus in materia feudali circa reuocanda alienata ab anteceſſore:

meminit

meminit tamen illius tex. in propoſito, dicens eum ſingul. Xuar. vbi ſuprà & Tiraq. de retrac. ligna. §. j. glo. ix. nume. 49. alibi autem notatur ad aliud quod hic non ſeruit. Sed pro ſucceſſore, eodemque hærede alienantis, ut reuocare poſſit alienata ex bonis maioratus, urgent multa. denique in eius fauorem aperietur communis opinio. Iuuatur autem j. quia maioratus inſtituitur ſemper ad honorem familiæ, & memoriam defuncti, vt re ipſa conſtat, probatq; tex. in l. vii. §. ad authoritatem. ff. de annum. lega. & l. regula. §. penultim. ff. de iur. & fact. ignor. ibi, *gloriam repræſentet:* quæ omnia citiſſimè abolerentur, ſi poſſeſſore alienante, ſucceſſor repelleretur à reuocãda alienatione, cum ferè ſemper ſucceſſor maioratus proximior ſit & hæres præcedẽtis poſſeſſoris, eoque excluſo nemo eſt qui admittatur, & conſequenter breuiſſimè extingueretur maioratus. Facit ij. argumen. ab abſurdo uitando quod magnum eſſet, ut conſtat ex præcedenti fundamento: & ita in propoſito arguit Rub. conſil. lxxxiiii. num. 7. & Afflic. in cap. j. num. 4. in fin. de eo qui ſibi & hæred. Iuuatur iii. ratione uitandæ fraudis, quæ facillimè à quocunq; poſſeſſore fieri poſſet ſucceſſoribus, niſi eis detur facultas reuocandi alienata: fraudibus autẽ ſemper occurrendum eſſe iura uolunt. Facit iiii. fauor publicæ utilitatis, ut defunctorum ultimæ uoluntates non fruſtrentur, iuxta leg. j. C. de ſacroſ. eccleſ. gloſ. l. Gallus. §. ſi eius, cum aliis: maximè tam ſeria ſolennisque uoluntas inſtituentis maioratum. Fulcitur. v. ex tex. in capit. conſtitutus, de in integrum reſtitutione, vbi filius mortuo patre (& ſic ueriſimiliter eius hæres) admittitur ad reuocandã venditionem factam à patre, ex conſuetudine admittente proximiorẽ de familia: & ibi hoc notat Henric. Boic. (nõ Panorm. nec ordinarii) idque extollit Ioan. Nico. in l. generaliter, nume. 130. C. de ſecund. nupt. & Tiraq. de retrac. ligna. §. i. glo. ix. numero 52. vbi alios refert. & ita Afflict. de iur. protho. & cum eo Hiſpan. Ciſonta. l. lxx. Tauri. quæſtio. xx. Facit vj. ratio qua fundantur Boic. & præcedentes, quod tunc hæres auditur ut proximior de familia; & ſic ut diuerſa perſona, quod ſatis congruit ſucceſſori maioratus. Pro eodem ſucceſſore hærede aperio communẽ opin.

& multorum authoritates,licet plures docti putent hanc quæſtionem nullibi tractari:id autem neceſſario oſtendo ex traditione omnium in feudis, arguendo à fortiori: ita enim vult gl.in c.j.§.hoc quoque,uerb.inueſtire, de feud. ſucceſ.quam expendit Iaſ.cõſi.lvj.col.iiii. uerſi.iii. lib.iii. idẽ uult.Bald.conſi.ccxv.in j.dub.lib.ii.dum reſpondet ad l.cum à matre:idem probat. Deci.conſi.cccclxv.nu. 55.& 56.& Rube.conſi.lxxxiiii. nu.7. Grat. conſi. xcj. numero 36.lib.j.Thom.Gram.deciſ.xciii.nume. 8.& ſeq. qui omnes loquuntur in ſucceſſore feudi.de familia, hæredeque alienantis,aſſerentes poſſe eum reuocare alienata. Id magis euincitur ex cõi reſolutione ſuprà deducta,qua habetur ſucceſſorem feudi vel emphyteoſis alicui & liberis uel familiæ,etiam ſi ſit hæres alienantis, ſaltim confectio inuentario,poſſe reuocare alienata:quod probant quamplures ſuprà citati,nu.93.& in terminis Afflict.in capitulo primo,n.4.de eo qui ſib.& hæred. & Dec. conſ.clxxxv. Gozad. conſi.xxvj.numero 54. Sigiſmund. Loffred. conſi. x. numero 24. & conſilio xiiii. nu. 44. Curt. iun. conſilio clv.Alexan.conſi.xix.numero 14. & conſil. xxviii. numero 18.libro v.& à feudo ad maioratum ſeu ius primo genituræ argumentatur Bald. in l. cum antiquioribus. C. de iur.deli. Quod etiam pro hac parte ſit communis opinio, induco recepta traditionem, quæ habet in feudo & emphyteoſi hæreditarijs, primum acquirentem tantum cum cõſenſu domini poſſe nocere liberis & ſucceſſoribus:eundem verò primum acquirentem etiam cum conſenſu domini, ſucceſſoribus nocere non poſſe in feudo, & emphyteoſi conceſſis alicui & deſcendentibus, ſeu familiæ, ſine nomine hæredum.indiſtinctè autem nullum ſucceſſorem præter primum acquirentem, poſſe nocere ſucceſſoribus tam in hæreditarijs quàm familiaribus, ut ſuprà copioſè deduximus.nu.97.uerſi.ſed receptior:cum Bart.in l.iii.ff. de interd. & relig. cum Paul. in leg. idem Iulianus, §. ſi quis alicui.ff. de lega.j. Quod autem à fortiori id dicendum ſit in ſucceſſore maioratus multipliciter & neceſſariò oſtendo:nam in feudo multa òſtant hæredi, quę in maioratu ceſſant:patet,cum ſcrib. ſæpè diſtinguant inter feu

dum hæreditarium, & feudum de familia ſeu ex pacto,& non ſemel laborent in dignoſcendo, cuius naturæ & nominis ſit feudum, ut ſuprà latè deduxi. At maioratus ſemper eſt pro familia, nec in eo curatur an ſucceſſor ſit hæres alterius ; ſolaque ſanguinis & proximitatis ratio habetur,ut docet uſus,& I.C.in l.peto.§.fratre.ff.de lega.ii. ibi *proximus quiſque*:Sic etiam in feudo fit differentia inter filium & agnatum,quoad ſuccedendum ſine uel cum additione hereditatis.c.j.an agn.in maioratu autē,nulla inter eos differentia eſt, iuxta tex.in d.§.fratre:& Docto.communiter aſſerentes d.c.j. non trahi extra feuda. Sic in feudo eſt dominus cuius volūtas nimium poteſt,ut ſup.quod ceſſat in maioratu, in quo nemo eſt ſuperior poſſidenti, nec vnus ſucceſſor plus habet quam alius.Sic in feudo datur primus acquirens,qui multum poteſt, ut ſuprà in maioratu nulla ratio habetur primi acquirentis,ſed totū pendet à uoluntate inſtituentis l.unum ex familia.§.j.de leg. ii.ideoq; rectè dicimus facilius admittendum ſucceſſorē maioratus, ad reuocanda alienata. Quam ſententiam vt æquiorem amplector, ſed difficilè eſt obiectis reſpondere:obſtat enim d.l.cum à matre,& regula.l.vendicantem, cum ſimilibus.& l.ex qua perſona.ff.de reg.iur.quibus nō benè reſpondet Dec.d.conſi. ccccxlv.nu.53. Rub.d. conſi. lxxxiiii.Thom.d.deciſ.xciii.Iaſ.d.conſi.& alij ſup.citati dicentes,quod hæres in his non ſuccedit iure hæreditario, ſed aliunde ex tenore cōceſſionis: quod eſt manifeſtè cōtra d.l.cum à matre, & l.iii.C.de reb.alie.& cōtra alia iura de quib.ſup.in amplia.ad d.l.Quibus pater hæredē nō admitti contra factū defuncti,etiā iure proprio uel vndecunq; quæſito.Et in terminis cōtra eos eſt tex.in d.§.cum pater.l.filiusfa.ff.de le.j.de quo ſtatim.Melius ergo reſpōdebitur ad illa iura(except.§.cum pater) ex cōi limitatione de qua ſup.fol.146.qua habetur regula.dic.l. nō procedere, ubi actus fuit in fraudem hæredis & ſucceſſoris, vt ſup.diximus cum Iaſ.conſi.lvj. col.vj. in princip. lib.iii.& Afflict.in c.j.§.hoc quoque num.35.de ſucceſ. feud. quod generaliter probat Molin. in conſuet. Pariſ.§.viii.nu. 22. Tiraq.d.§.j.gl.ix,nu.57.Fraus autem ſatis probatur alienando

nando rem feudalem, uel maioratus, quam alienans ſcit perpetuò familiæ relictam: ut conſtat ad ſenſum, & tradit Bal. in d. §. hoc quoque, nu. 4. verſi. præterea, de ſucceſ. feud. Ad eadem iura poſſet etiā reſponderi ex alia limitatione, de qua ſup. d. fo. 146. uerſ. limitatur. x. qua cōiter traditur hæredem admitti contra factum defuncti quod nullum fuit, lege ei reſiſtente: ut in propoſito notat Rub. d. conſi. lxxxiiii. nu. 7. citans alios: & Afflict. deci. ccxli. nu. 8; quæ limitatio rectè hic applicatur, quia alienatio contra prohibitionem teſtatoris inſtituentis maioratum, eſt nulla, ſecundum gl. & omnes in l. ea lege. C. de condi. ob. cauſ. & in d. §. diui. & alibi ſæpe. Et ideò inquit Paul. in l. fin. §. ſed quia, nu. 2. C. commu. de lega. alienationem tunc adeò eſſe nullam, ut nec obliget alienantem, niſi ad reſtitutionē pretij. ſequitur Thom. d. deciſ. xciii. nu. 3. & idem alienans poteſt contrauenire, ſecundum Pau. in d. §. diui. num. 3. ad fin. & cum eo alij, quos ſequitur Tiraq. de retract. ligna. §.
100 xxvj. gl. ii. num. 6. Sed hæc (quæ alibi ſcriptis meliora videntur) difficultatem patiuntur ex tex. fortiſſimo in d. §. cum pater. l. filiusfa. ff. de lega. primo, ad quem (ut dixi) non ſolet aduerti: ibi enim erat res familiæ relicta, & alienari prohibita, & conſequenter alienatio nulla, ſecundum gl. Bart. & omnes: & tamen filius hæres non poteſt uenire contra alienationem, etiam ſi ſit de uocatis ad fideicōmiſſum, admittunturque exhæredati: & ſic uidetur tex. cōtra præcedentes receptas limitationes, & cōtra quàm plures graues Doctor. ſupra citatos, dum reſpondet ad l. cum à matre, quòd alibi expenſum non uidi. Conijcio aliquos reſponſuros tex. illum procedere ſecundum ſua tempora, ante beneficium inuentarij inductum à Iuſtiniano, cuius vigore cōiter ſcriben. fundant hæredem in his admittendū contra factum defuncti: quod mihi placere nequit, qui ſciam aliud reſpicere beneficium inuentarij, & rem aliunde pendere, ut ſupra dixi. Ob æquitatem uerò huius opinio. & authoritatem tot patrum, à quibus ea colligitur, & ob uitanda abſurda contrariæ opinionis, potius ad dictū §. cùm pater, tranſeundum eſſet conniuentibus oculis, cùm ibi ultra filium hæredem erant alij forſan non rectè

exhære-

exhæredati, qui tamen ut de familia admittuntur, & per eos ſatisfit uoluntati teſtatoris: hic autem uiolaretur excluſo hærede. Nec ualet argu. ab eo tex. de relicto familiæ ad maioratum, in hoc enim magis conſeruatur memoria defuncti, cùm in perpetuum tēdat eius effectus, & vni tantùm proximiori deferatur, ſine facto vllius ſucceſſoris: at relictum familiæ non tam perpetuū, fauorabilemq; effectum inſtituenti habet, nimisq; pendet à facto & electione reſtituere debentis, qui & plures ſimul eligere poteſt, ut in l. unum ex familia. ff. de lega. ſecūdo, & alijs tractantibus de fideicōmiſſo familiæ. Prædicta autem fundamenta pro ſucceſſore maioratus hærede alienantis, magis urgent quando maioratus inſtituitur in teſtamento, cùm expreſſa prohibitione alienationis, quia tunc alienatio magis irritatur: tutius etiam admittetur hæres quando non fuerit ſolus, ubi enim plures ſunt, non repellitur niſi pro quota vel portione hæreditaria: quod ſemper obſeruandū eſt, ut dixi ſupra in filio, ad dictā l. cum à matre, folio. Eadem etiā euincunt vt hæres admittatur eo caſu cōtra alienationem, etiam ſi defunctus promiſerit ſe nunquàm contrauenturum: non enim attenditur tunc promiſſio uel obligatio defuncti: ut per ſcriben. ubi ſupra quod non percepit Maſuer. relatus à Tiraq. nec ipſe bene reſoluit dicto lib. de retract. ligna. §. j. gl. ix. nu. 53. & 55. cum ſeq. Et ita contra eos amplio tex. in dicto c. conſtitutus, de in integrum reſtitutione, ut procedat in filio & conſanguineo hærede alienantis qui promiſerat ſolenniter firmitatem alienationis. Sed ultra eos aduertendum eſt, quod in capitu. ratio conſuetudinis vigebat tantū in parte rei: alia enim pars ipſorum filiorum videbatur, ex litera tex. & glo. ibi uerb. *vtrique communes*: licet Imol. ibi, nu. 3. ſcribat, totam rem filiorum eſſe, quibus tamen exiſtentibus hæredibus patri alienanti, magis vrgebit tex. ille in fauorem hæredis ſucceſſoris ad reuocationem iure ſanguinis. Eademque opin. admittentes ſucceſſorem feudi & maioratus hæredem alienantis, non habet iniquitatē in fraudem emptoris, cui pretium ſuum reſtituetur: iuxta gl. c. j. §. Titius, & ibi Doctor. ſi de feu. fuer. controuer. Afflict. decis.

deciſ.cclxxviii.ad fi.Et reſpectu petierit vtile inuentariũ, vt ſup.dixi.Quæ omnia à peritis & candidis ſperamus vti liſsima cenſenda, vt meritò prolixitati ignoſci debeat,ma
101 ximè cum hæc nullibi hucuſq; ita fuerint explicata. Ad regu.huius.l.eum patri interdicit alienationẽ,addẽda eſt. amplia etiam ſi pater velit dotare filiam: non enim id facere poteſt ex aduentitijs aliorum filiorum,ut tradit Bal. in l.fin.§.fin.tit.ſequen.quod memoro,ne parum prouecti fallantur ex multis ſpecialibus inductus fauore dotis,vel ex eo quòd ea cauſa alienandi neceſſaria videtur in patre. Sed vltra Bal.aduertendum tunc eſt,an pater inops ſit,filiaq; aliunde dotari nequeat:tunc enim induci poſſet ſententia gl.in l.cùm plures.§.fina.ff.de adminiſ.tuto.ubi voluit inopem Sororem germanam ſeu ex eodem patre natam,à fratre dotandam eſſe:quæ opi.recepta eſt apud ſcriben.eamq; vt cõem tradunt Benedi.in c.Raynutius,verb. dotem,nu.71. Iacobi.à S.Georg.in l.profectitia.§.ſi filius. ff.de iur.do.cõmunis ſecundũ Pala.ſeu Io.Lup.in repet.c. §.mihi.lxxvi.nu.3. & ſecundum plures,quos refert Rip.in l.j.nu.83. ff.ſolu.matri. & Xuar.in l.quoniam in prioribus. ii.limita.fol.63.col.iii. Nouel.de dot.vi.par.priuil.xvi.nu. 9.Anto.Gome.l.xl.Tauri.num.75. tradit & probat Guid. Pap.deciſ.ccccxxxix. Afflict.libro iii.conſtitu.Neap.Rub. xiiii. in fine. & deciſ.ccclxxi.nu.3. latè Boer. deciſ.cxxix. & Tiraq.de primoge.q.lxvii.nume.3.quos omnes refero, quia caſus eſt quotidianus,nec dubio carens:vt latius de-
102 ducã (Deo dante) in commentar.tit.ſeq.Ex hac ampliatione cauſæ dotalis infertur ad quæſtionẽ vtilem an poſſidens maioratũ poſsit eius bona alienare cauſa dotandi filiam, maximè ſi aliunde dotare nequeat: quod tangit & inuoluit Hiſpa.Palat.in Rub.§.xvi. ubi uidetur id permittere,quando nõ adeſt expreſſa prohibitio alienationis: & ſic diſtinguit inter expreſſam & tacitam prohibitionem, eumque ſequitur Tiraq.de primog.q.lxi.idem ſentit Ant. Gom.l.xl.Tauri,nu.87.Sed Pala.ſeu Io.Lup.aliter intellexit hanc differentiam quàm Tiraq.putauerit: Tiraq.enim intelligit expreſſam prohibitionẽ in propoſito, quando ſpecialiter prohibetur alienatio,etiam cauſa dotis:ſed Pala.

Pala.intelligit expreſſam, ad differentiam tacitæ,appellans tacitam quãdo bona ſubduntur reſtitutioni, non addita expreſſa prohibitione alienationis, ſecundum traditionem gloſſ.l.cùm pater.§.libertis, vbi notanter Pau.nu. 4.ff.de leg.ii.ſed talis differentia inepta eſt,ut melius aduertit Alci.ſtatim citandus. Sed receptiſſima conſuetudo totius Hiſpaniæ obſeruat indiſtinctè, vt nec cauſa poſſit poſſeſſor alienare bona maioratus: quod etiam aſſerit D. Couarru.lib.iii.reſolut.cap.vi.in fin.quem uſum ego cenſeo iuri conſonum:cui nihil obſtat tex.in l.mulier.§.cum proponeretur.ff. ad Treb.ibi enim agitur de filia teſtatoris. cui dos & legitima debetur, ideoque fideicommiſſum ei nocere non poteſt, vt ſatis colligitur ex tex.& ſcriben. ibi.Magis uideretur obſtare deciſio authẽ.res quæ.C.cõmu.de lega.arguẽdo à bonis ſubiectis reſtitutioni ad maioratũ,iunctis ijs,quæ ibi latè tradunt Iaſ.& Cur.Iaſ.cõſi. clvii.li.ii.Dec.conſ.ccclxxvii.& conſ. ccccxix. Soci.conſ. lxxv.li.j.Soci.nep.cõſ.cxix.lib.ii. & latiſsimè Ant.Gome. & Couarr.vbi ſup.& Guid.Pap.deciſ.xcvi.& ſeq.Tiraq.d. q.Et obſtare videretur quod in cauſa dotis notat Bar.in l. filiusfa.§.diui.nu.10.q.ii.ff.de leg.j.vbi Alex.nu.10.Crot. ex nu.44.& nu.165.& Loazes,nu.135.Rip.ex nu.70.Alci. nu.23. Sed reſpondeo vltra omnes quòd hæc quæſtio ſeparari debet à materia.d.Auth. ibi enim tãtum fauetur deſcendẽtibus teſtatoris contra perſonam particularem cui bona erant reſtituenda, at in maioratu agitur de conſeruanda memoria inſtituentis, quam homines maximè curant:ut tradit Plin.in prologo.vii.lib.in quo uerſari cenſetur honor & gloria, ut probat tex.in l.vii.§.ad authoritatem.ff.de annu.leg.in l.Titia. §.fi.ff.de aur.& arg.leg. ibi, *ſubſcriptione nominis mei*: & in l.regula.§.penul.ff.de iur.& fact.igno.ibi.*gloriam repræſentet*.l.legatum.ff.de uſufr.leg. ibi,*conſeruanda memoriæ*: Et manifeſtum eſt eam memoriã reſpicere inſtituentes maioratum, qui frequenter agunt ut ſucceſſores nomen ſuum ferant: facit l.hoc iure.§.fina. ibi, *nomen meum*.ff. de donat.cum ijs quæ utiliter tradit Benedi.in c.Raynucius, verb.& uxorem, nu.22.Rip.in l. fœminæ nume.44.C. de ſecund.nupt.Sic ergo noue limi-

tabi-

tabitur deciſ.d. Authen.quæ etiam rarius procedit, quam plures putant,non viſis declarationibus ſcribent.ibi & in locis ſuprà citatis: quibus attentis minus dubitabilis eſt hæc vera opin.& Hiſpaniæ conſuetudo. Alia ampliatio erit ad eandem prohibitionem,ut pater non poſſit repudiare hæreditatem filio delatam minusque legatum, aliudve relictum:ne quis decipiatur ex l.qui autē.ff.quæ in fraud. cred.nec ex celebri opin. Federic. Senen.à multis malè probata, qui ſcripſit poſſe prælatum in ijs nocere Eccleſiæ repudiando: quaſi tale ius quærendum ſit,non quæſitum. Quibus alijsque non obſtantibus, ſaltem poſt hanc l.& l.cum oportet, & l.fina. titu. ſequen. indubia eſt hæc ampliatio. In hæreditate autem etiam iure antiquo habetur in l.renitente.C.de iur.delib.cum regu.l.is qui hæres.§.fina. & ibi not.Bart. numero 10.ff. de acqui.hæred. & in legatis erat tex. notab.in l.ex repudiatione.C.de fideicom. & generaliter not. Bal.in d.l.renitente, aſſerens non poſſe patrem renuntiare ius aliquod filiorum: & ita Alberi.in l. ſed ſi unius.§.filiofami.ff. de iniur. facit quod notat Bal.hic ad fin.poteſtatem patri conceſſam,intelligi ad utilia liberis:argu.l.creditor.§.Lucius.ff.manda.Et ita patre inquit tex. in l.generaliter.C. de ſecun.nup.probat hoc fortiſſimè ex tex.& eius rōne,in l.magis puto.§. fundum.ff.de rebus eorum.In legatis autem, attēto iure nouo huius, l.& l.fina.infrà titu.j.non eſt dubium,ſecundum gl.Bar.Bal.& omnes in d.l.ex repudiatione, & d.§.fi.imò repudiatio patris tunc operatur,ut res omninò filio acquiratur.Sed difficultas nō leuis eſt circa d.l. ex repudiatione,cum fuerit ante Conſtantin.Iuſtin. & tñ dicit patrem non poſſe repudiare legatum filio relictum: & Bal.ibi inquit,magnam fuiſſe rationem dubitandi,ſic Pau.Corn.ibi. ideoq; gl.ibidem uariè interpretatur. Augebatur difficultas ex l.legatum.vii.ff.de leg.j.vbi dominus repudiat legatum ſeruo relictum, videbaturq; ante ius nouum idē dicendum in patre,cum legatū ſtatim acquiratur, cuius commodum & effectus nec momento penes filiū eſſe poterat. ex l.placet.ff.de acquir.hæred.l.j.ff.ſi quis à paren.fue.manu.ut pro cōi latè probaui in j.par. huius.l.Et ita ratio.d.

¶ §.fun-

§.fundum.l.magis puto iure antiquo vrgebat contra hanc concluſionẽ, ut hodie vrget pro ea:ex quibus fundamentis communis eſt opin.ſecundum Alex.in d.l.legatum,nu. 1:& Iaſ.nu.6.Bapt.in repet.num.5. contra gloſſ.ibi,ut illo tempore ante ius nouum poſſe ſolus pater repudiare legatum filio relictum. Eandem dicit communem Corn.in d.l.ex repudiatione,ubi gl.ſibi contraria, hoc apertè ſentit,quã non percepit Bar.in d.l.legatum, cum eã citat.ad contrariam opinionem, quam tribuere debuit gl.ibidem: & ita patet gl.in hoc variare,ſed aliter quàm Bart.putauerit in dicta l.legatum: quod melius aduertit idem Bartolus in dicta l.is qui hęres.§.final.nu.x. qui etiam uariauit: ibi enim probat hanc communem opinionem, contrariam uero probauit, in dicta l.legatum.Ego autem(licet rçs hæc nouo iure dubio careat) reiecta varietate glo.& Barto.uerius puto contra ſcrib. ut etiam ante ius nouum pater non poſſet repudiare legatum purè filio relictum, ex text. omni ſolutione maiore, ubi Bald.bene ſentit in dic.l.ex repudiatione, xxvi.C.de fideicō. Nec enim teneri poſſunt variæ interpretationes glo.& Doctor.ibi dummodo ariolãtur filium ibi emancipatum fuiſſe,quod diuinatorium eſt,& contra præſumptionem iuris,iuxta.l.ſi emancipati.C.de collatio.ineptaque eſſet quæſtio legis,in filio emancipato. Nec minus improbabile eſt quod gloſſ. ibi ſubdit de cauſa caſtrenſi, contra literam tex.ut Doctor.ipſi agnoſcunt. Deteriorque eſt.iii.interpretatio gl. quam Doct. approbant magis contra literam diuinando, relictum ibi fuiſſe ſub conditione quæ nō extiterat: quod ultra temerariam diuinationem manifeſtè corruit ex ratione tex.ibi, *qui tibi nocere non potuit*: & ſic patet ibi relictum fuiſſe parum, potuiſſeque à legatario ſui iuris repudiari: ideoque ibi tamen inducitur ratio illa quod pater repudiando non potuit filio nocere. Vnde per d.l.ex repudiatione, potuiſſet gl.in d.l.legatum,apertè probare,ꝙ ibi tenuit:gl.autem in hoc citabat.d.§.fi.l.is qui hęres,ſed malè quia loquitur in hæreditate, in qua eſt longè diuerſa ratio ſecundum Doctor. communiter in illis locis, & in l.ii.C.de repud.bon.poſſeſſ. Et reiecta communi opin.

(quia

(quia eſt contra d.l. cui non reſpondetur) non obſtat argu.d.l.placet, quia locum habet poſt veram acquiſitioñe: ita enim procedit regu.iuris qua filius acquirit patri,magiſque rationale erat ut iniqua repudiatio patris filio nõ noceret,ſed ſpectaretur vt filius liberatus à patris poteſtate,relictum ſibi acquireret:cum & in multis ante ius nouũ ſibi acquirebat, ut dixi in prima parte huius l.Vltimo loco ad ampliationem uel limitationem huius l.apte adducitur quæſtio, an pater remittere poſsit iniuriam factã filiof.& ſic ei adimere iniuriarum actionem?in quo vulgariter quaſi ſine dubio aſſeri ſolet, poſſe patrem id facere: & ita limitari hãc l.& iura proximè adducta, per tex.notab.in l.ſed & ſi unius.xvii.§.filiofa.ff.de iniur.ubi expreſſim hoc notãt gl.& Bart.& Albe. notat ẽt gl.in l.in perſonam.xxxi.ff.de pact.Bar. & alij in l.Lucius, ff.ſolu.matri. Bar.Paul.Imol. in l.ſi ſine.§.fi.ff.rem rat.habe.qui omnes ad hoc citant.d.§.filiof. eumq; intelligunt ẽt inuito filio: & ita iudicauit Cape.Thol.quæſtio.cclxi. tradit Catal.de ſindica.nu.128.Iaſ. vbi melius de materia in l.contra iuris.§.ſi filius,nu.15.ff.de pact.& Boer.deciſ.cxx. Qui omnes etiam eam cõcluſionem limitãt, niſi iniuria fiat à coniuncta perſona, quia tunc pater non poterit eam remittere:ita Bar. & omnes in d.l.Lucius, per tex.ibi quem ad hoc ſepiſſimè extollunt ſcriben.ut per Iaſ.& alios ubi ſup. & ita Roman.ſingul.xciii.Hipp.ſingu.ccccclxxiii.Sed hæc non omnino tuta uidentur.j. quia Azo. in ſumma.C.de iniur.nu.13.verſ.hodie,magis probat, vt hodie attẽta hac l.non poſſit pater remittere iniuriam factam filiof.idem vult Hoſtien. in Summa eo.tit. & Iaco. de Are. qui tenebat,etiam ante hanc l. remiſſionem patris non tollere actionẽ iniuriarum,ſed ſuſpẽdere eius exercitiũ filio,& ita intelligebat.d §.filiof.ut refert Alberi.ibi:& probat Fulg. in d.§.ſi filius,nu.10.ſed Azo.& alij melius allegatẽt.l.cũ
¶ oportet.tit.ſeq. quàm hãc l.ibi enim de omni cauſa aduẽtitia agitur:hic ſolũ de bonis maternis.Ego veriorem puto hanc opin.contra cõmunem: iniquum enim (ut Alber. agnoſcit in d.§. filiofa.) & iuris regulis contrarium eſſet, ut ſolus pater remittat actionem iniuriarum filio compe-

peten-

petentem:cum ea actio ſit è paucis quæ filiofamil.proprio
nomine dabantur.l.filiusfa.8.ff.de actio.& oblig.& d.l.ſed
& ſi unus.§.fin.vt latius (Deo fauente) trademus,in §.ne-
ceſſitate.l.fin.tit.ſeq.vbi plenius de intellectu. d. §. filiofa.
Sic etiam attenta hac.l.& iure nouiori,tutior uidetur opi
nio Azon.& Hoſtien.contra communem,quia pecuniaria
æſtimatio iniuriæ,filio acquirenda eſt, & conſequenter in
detrimentum filij eſſet remiſſio patris, cuius poteſtas ad
utilia reſtringitur, ut incommodum filio inferat, ſecun-
cundum iura & rationes de quibus ſupra. Retenta autem
iniqua communi ſententia,non dubito falſam eſſe.d.com-
¶ munem limitationem quæ ei aſſignatur ex d. l. Lucius.ff.
ſolut. matr. quæ id nullatenus probat, ut uidentur ſentire
Cuma.& Alex.ibi.Ego autem id oſtendo,quia in illa l. nõ
erat caſus,in quo competeret actio iniuriarum,ſed irroga
batur uxori pœna uiro applicanda ex iuris ſanctionibus
longè ſeparatis ab actione prætoria uel legis Corneliȩ:de
quib.in tract.de iniur. Nec aſſignatur ſufficiens ratio diffe
rentiȩ inter iniuriam à coniunctis uel ab extraneis:nec ge
neralitas regulæ pateretur talem reſtrictionem, iuxta l.j.
§.& generaliter.ff.de lega.præſt.Et huic ueriori ſententiæ
non obſtat.l.Papinianus,in princ.ff.de inoffic.teſta. quam
Docto.etiam pro ea limitatione notant. Aliter enim in-
telligi debet text. ex iis quæ diximus ſuprà in j.par.huius
l.ad intellectum l.filius.ff.de inoffic.teſtam.& in propoſito
aliter illum tex.not.gloſſ.in d.§.filiofamil.Eandem tamen
communem limitationem in iniuria coniunctæ perſonæ,
apertè intelligunt omnes,etiam ſi pater eam remittat ex-
preſſim,non tantum tacitè:vt Alex.malè intelligebat in d.
l.Lucius,ſub.l.præceden.quæ incipit,liberta.num.8.Alias
ineptè omnes ex ea lege limitarent regu. quam colligunt
ex d.§.filiofam. Sed primum errorem in colligenda regu.
ſequuntur varietates & abſurda in limitationibus ut ſæ-
piſſimè in aliis articulis. Sic tandem claudantur huius l.
commentaria,quorum prolixitatem oblatrabunt liuidi:pe
riti uerò & candidi eam ab utilitate longo interuallo ſupe
rari agnoſcent: forſanq; non infimæ laudis cenſebunt ad
perfectam tractationem tot articulos excogitaſſe:eoſque

plenè & vtiliter diſcuſſiſſe: vt nos tueatur prouerbialis ſen tentia, ſat cito ſi ſat benè.

SVMMARIA.

1 *Authenticà nouaque conſtitutio huic titulo inſerta diuiditur & ſummatur.*

2 *Explicatur finis l.iiij.tit.ſequen.*

3 *Tentatur unum non negligendum ad declarationem huius text. & agitur de origine præſcriptionis longiſſimæ.*

4 *Agitur de ratione huius tex.& explicantur aliqua iura.*

5 *Circa eandem rationem reprobantur aliqua dicta Scriben.*

6 *Comprobatur opinio contra communem, vt pater legitimus admi niſtrator non excuſetur à conficiendo inuentario.*

7 *Ampliatur hic textus in fauorem liberorum, etiam ſi habens cau ſam à patre iuſtè in facto erret, & bonam fidem habeat, cum Fulgoſ.contra Cyn. Alber. Paul.*

8 *Colligitur declaratio ad Authen. malæ fidei. C. de long. tempo. præſcript.*

9 *Aſſignatur notabilis ampliatio ad textum in præſenti, & infer tur alia ad d.l.fi.§.pen.C.communia de lega.& nu.10.*

11 *Tractatur exactè an in caſu huius tex. etiam iure canonico va leat præſcriptio cũ errore iuris, in quo adducuntur plura vti lia:& conciliantur aliqua à noſtris tradita, & nu. 12. et 13.*

14 *Qualiter probetur mala fides ementis à patre in ſpecie huius tex tus in quo adducuntur aliqua vtilia. & emendantur nonnul la à Docto.tradita.*

15 *Explicatur contra gl.& Doct.l.pen.ff.de vſucap.pro empt.*

16 *Tentatur contra omnes non indici malam fidem in emptorem, cui dominus rei vel alius denuntiauit, ne emeret.*

17 *Explicatur contra omnes l.ſi fundum.C.de rei uendic.*

18 *Colligitur unum ex hoc tex.& infertur aliud non negligendum, nume.19.*

20 *Conſultiſſimam fuiſſe declarationem Iuſtiniani admittentis hoc caſu longiſſimam præſcriptionem, & de eius effectu, nu. 21.*

22 *Probatur opinio Pau.ad caſum alienationis rei ſubiectę reſtitu tioni, & infertur ad bona maioratus, nu.23.*

24 *Diſtinguitur q.quam ſcriben.confuſè tractant an in prohibitis*

alienari detur præſcriptio.

25 *In eadem q.contra gloſ.& plures probatur, regulariter non tolli vſucapionem ex prohibitione alienationis.*

26 *Probatur in his unum notabile contra omnes ferè ſcriben.*

27 *Agitur de intellectu.l.ij.C.de uſuca.pro empt.*

28 *Intelligitur contra ſcriben.tex.in l.vbi lex.ff. de uſuca.*

29 *Explicatur contra gl.& fere omnes.l.alienationis verbum.ff.de verb.ſign.& reijciuntur multa à Doct. tradita, circa negligẽ. eius, contra quem præſcribitur & nu.30.& 31.*

32 *Explicantur contra plures uerba.l.Imperatores.ff. de iure fiſci, & oſtenditur obligationem pœnalem in delinquentem non dari ex conſenſu.*

33 *Limitatur tex. hic cum Bald.& nonnullis.*

34 *Tentatur alia limitatio vltra omnes, in qua adducuntur aliqua non negligenda, & nu.35.*

36 *Explicatur tex.circa dominium quod acquiritur ex præſcriptione, & vſuca.& adducuntur aliqua, nu.37.& 38.*

39 *Agitur de iuſtificatione vſucapionis, & explicantur aliqua iura. nume. 40.*

Ad ſecundam partem huius tex.

41 *Agitur de regula, ne impedito agere currat præſcriptio, & ampliatur cum Bal.adducunturq́; aliqua vtilia, nu.42.& 43.*

44 *Infertur ad Bar.in l.ſi conſtante.ff.ſol.matr.& oſtenditur contra plures non probari ex hoc tex.quod filius viuo patre reuocare nequeat alienationem aduentitiorum, & nu.45.*

46 *Infertur ad c.quia diuerſitatem, de conceſ.prab.*

47 *Traditur notab.declaratio contra Alex.ad l.i.C.ſi aduerſ.cred. in vij.& nu.48.*

49 *Infertur ad q. notabilem, an in bonis maioratus præſcriptio perfecta contra vnum, noceat ſucceſſori, & adducuntur multa vtilia, vſque ad nu.54.*

55 *Oſtenditur in eo articulo & in rebus in perpetuum familiæ relictis, nõ rectè ſcripſiſſe Bar.& plures, quod præſcriptio uel alienatio dari poſſit regulariter cum conſenſu ſucceſſorum.*

56 *Pro complemento materiæ huius tex. traduntur aliqua circa bonam fidem ad vſucapiendum, & nu.57.*

58 *Tractatur celebris doctrina Bar. an ex ignorantia detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem, vſque ad nu. 60.*

HAec authen. anne&titur. l. precedenti, quatenus ibi dictum erat, patre alienante aduentitia filiorum, illæſum eorum ius manere, nec eos ulla præſcriptione repellendos à rebus ſuis uendicandis. Quam deciſionem maiores noſtri limitari putarunt ex Authen. nouioribuſq; Iuſtiniani conſtitutionibus: ideoq; hanc continuarunt ex Authen. de nupt. §. ſed quod ſancitum, col. iiij. ſecundum vulgares libros, uel ſecundum emendatos, in conſtit. xxij. de iis qui nupt. iter. §. inſuper. Hæc autem conſtitutio limitat. l. præceden. circa ſcriptionem admittens longiſſimam xxx. annorum: deinde eam limitationem dupliciter reſtringit, vt ſcilicet id tempus non currat filiis, niſi poſtquàm exierint à poteſtate patris: nec etiam durante impubertate ſeu pupillaritate. Quæ materia utilis eſt, licet à noſtris parum explicata: ad cuius ingreſſum præmitto ex gl. & omnibus, receptiſſimum eſſe, vt originalis authen. loquens de lucris nuptialibus utriuſq; parentis, extendatur ad omnia aduentitia quorum legit. admin. ſit pater, & ita ubiq; ad omnia aduentitia citatur tex. hic, vt per Bal. de præſcrip. j. part. vj. par. nu. 15. Aliqualiter autem dubitarũt antiquiores circa literam, in verbo *tricẽnale*: Petr. n. & nonnulli legebant triẽnale, ut referunt Cyn. & Albe. Fulg. Corn. ſed in originali apertè ſit mentio præſcriptionis. xxx. annorum, tam in libris vulgaribus quàm emendatis: & ita cõfunditur opinio Petr. quam cæteri merito improbarunt, vt ſic maneat contra Petr. non ſufficere poſſeſſori hoc caſu contra filium ordinariam præſcriptionem, ſed longiſſimam exigi, ſecundũ oẽs: quod ſuadetur ex l. ſicut. C. de præſcr. xxx. uel xl. anno. probaturque ex uerbis. l. præcedent. dum excludit præſcriptionem: intelligitur enim de ordinaria. Et ideo hæc conſtitutio admittens tricẽnalem neceſſariò erat intelligenda de xxx. annis, quæ vt extraordinaria admittitur, excluſa ordinaria: iuxta. d. l. ſicut, & doctrinam gloſſ. celebris in l. poſtquàm, verb. nulla. C. de pact. cum iis quæ infrà deducemus.

2 cemus. Et hinc uerè intelligetur text.l.iiij. ad fin.infr.tit. j.ibi,*nulla temporali præſcriptione obſiſtente*,& ibi,*niſi fortè ex continua & inconcuſſa tenentis poſſeſſione,eorum excludatur intentio*,excludere enim vult lex ibi ordinariam præſcriptionem,non longiſſimam.Hinc etiam ultra omnes oſtẽditur, Conſtantinum in l. præcedent. nouum ius induxiſſe, dum vſucapionem vel præſcriptionem tollit:cũ regulariter ante nouum ius ſufficeret ordinaria pręſcriptio,ex bona fide eius in quem alienabatur, non obſtante mala fide alienantis.l.j.C.de lon.temp.præſc.l.ſi partẽ.C.de vſuca.pro emp. l.qui fundũ.§.proc.ff.eo.& ita iuuatur cõis ſententia, quã contra aliquos probaui in j.par.l. præce. vt ea lex nouum

3 ius induxerit. Imò uidetur (vltra omnes) verè dicendum ꝙ ante Iuſtinianum & nouiores illas conſtitutiones, hoc caſu,etiam filiis poſt pubertatem,& poſtquàm ſuę poteſtatis fuiſſent,obſtaret ea præſcriptio.xxx.vel xl.annor.ex cõſtitutionib.Hono.& Arca.& Anaſt.in d.l.ſicut,& l.omnes, quæ tam generaliter loquuntur ut hanc ſpeciem ſatis cõpræhendant.iuxta regu.l.j.§.& generaliter.ff.de lega. præſta.Ex quo ſequitur præſcriptionem.xxx.& xl.annorum ante Iuſtinianum introductam fuiſſe,ut patet ex d.l. ſicut, & l.omnes.C.de præſcript.xxx.vel xl.anno.Iuriſconſ. tamen incognita fuit,& Imperatoribus ante conditores illarum ll.vt annotauit glo. recepta in l.qui occiderit.xxx. ff.ad l. Aqui.& in l.Iulianus.xvij.ff.ex quibus cauſ.maior. & in l. ſi quis emptionis,uerb.veteres.C.de præſcript.xxx. uel xl. anno.Bar.in l.in omnibus.ff.de actio.& obliga. & ſcriben. vbiq;,ut tradit Corn.conſi.xxxviij.nume.10.lib.j.quamuis dubitans id inuoluat Bal.in ca.vigilanti,nu.2.de præſcrip.

4 Cur autem in hac ſpecie non ſufficiat longum tempus,nec præſcriptio ordinaria reſpondet Pau.hic,& in l.quicunq;, infrà titu.j.& cum eo Corn. eo ſcilicet quia lex interdicit patri alienationem,ideoque titulus,lege reſiſtente, nullus eſt l.quemadmodum. C.de agric. & cenſit. & præſcriptio longi temporis titulum exigit.l.nullo.C.de rei vendi.l.diutina.C.de long.temp.præſcrip. præſcriptio autem longiſſima non exigit titulum. Ego puto Pau. & alios non percepiſſe rationem & ſenſum horum iurium: nam patre ven

 dente

dente uel aliter alienante, emptor habet titulum cum bona fide,cùm iuſtè ignoret rem eſſe filii, & iuſtè credere potuit rem eſſe alienantis, iuxta præſumptionem.l.merito. ff.pro ſoc.quod in fortioribus terminis notat Bald. in d. c. vigilanti,nume. 5.uerſic. amplius de præſcript. Ergo talis error iuſtus facti ſufficere debet, cùm ſaltem inducat titulum putatiuum, iuſtum ad uſucapiendum longo tempore,vt not.Bar.receptus,in l.Celſus.ff.de uſucap.pro hære.

¶ Nec obſtat d.l.nullo,& dic.l. diutina,quia loquuntur ubi omninò deeſt cauſa uel titulus:quod indicant uerba earũ legum,quæ etiam procedunt vbi emptor uel alius in quẽ fit alienatio,ſciebat prohibitionem iuris:tunc enim idem eſt,ac ſi nullus ſit titulus, cùm deſit iuſtus error facti inducens titulum putatiuum:& hoc verè probat text.in l.ſi ab eod.xii.ibi,*tu ſcias*.ff.de uſucapio.quem Bar.& alii ibi non bene ſummant,nec ſatis expendunt:& hoc reſpicit regu.l. nunquàm xxxj.ff.eod.hoc etiam probatur ex l.ſecunda.§. ſi à pupillo,& ibi ſcriben.ff.pro empt.& in l.mandatum di-

5 ſtrahendorum.lvij.ff.mand.Patet igitur in hac ſpecie, ſecundum iuris regulas,maximè ante Authẽ.malæ fidei. C. de præſcript.long. temp.potuiſſe procedere vſucapionem ordinariam longi temporis:ob iuſtum errorem facti,licet de iure alienatio eſſet inualida,cõtra Paul.Corn.& alios. Ex quo ſequitur contra eoſdem,longè diuerſam fuiſſe rationem,cur hæc iura exigunt in hac ſpecie longiſſimã præſcriptionem,non quia ordinaria procedere non poſſet,ſed quia lex uoluit obuiare fraudi patris alienãtis bona filii: quia etiam maior erat cauſa fauendi filiis ſub poteſtate patris exiſtentibus,& facultates ſuas ignorantibus:cùm pater omnia poſſideat & adminiſtret, nec rationem reddat, iuxta.l.fi.§.ſinautem non habet,ibi,*à ratiocinijs*. infra tit.j. & ſic facillimè poſſet fraus liberis fieri : quapropter iuſtè lex in hac ſpecie præſcriptionem abrogat, quæ rationes non militant in aliis diſtrahentibus rem alienam. Ex qui-

6 bus nouè comprobatur,quod contra communem tentaui

¶ ſup. in ſecunda par.l.j.nu.31.vt pater non excuſetur à conficiendo inuentario aduentitiorum filii, cùm id vtiliſſimũ ſit filio,ut ſciat poſtea quę ſua ſint,vtq; poſſit alienata vẽ-

dicare:

dicare:patri autem non noceat,nec onus ſit,ut conſtat ad ſenſum.Poteſtq; in id ſubtiliter expendi tex.in l. ſi libertus ſub conditione.xx.§.exiſtimo.ff.de bon.libert.ubi con ditio teſtandi cenſetur poteſtatiua & facilis. Ideoq; in pa trono & filio admittebatur, ſecundum Barto. in l. ſuus quoque,nume.3.ff.de hæred. inſtitu.& in l.ſi pater ij. oppoſit.& ibi Cyn.colum.ij.& Iaſon.numero.2.C. de inſtitu tio. Sic ergo confectio inuentarii patri remitti non debet,vt periculum & incommodum filii uitetur, ſine one-
7 re patris. Inde etiam infertur ſecunda, cùm lex iuſtiſſimè in hac ſpecie faueat liberis,ideoque remouerit ordinariam præſcriptionem, ſolamq; longiſſimam admittat, procedere eandem deciſionem etiam ſi is in quem pater alienauit, bona fide rem habuerit,licet etiam iuſto facti errore iuuetur, quo regulariter uſucapio ordinaria procedit. Hic enim eſt fauor quem ex cauſa lex præſtat filijs in aduentitiis,quæ ſolus pater adminiſtrat:quod bene ſen tit Fulg.hic,quem ſequitur Corn.Idq; memoro cõtra inſignes uiros Cyn.Alber.& Paul. hic: magis contra Paul.in l.quicunque,infrà tit. ſequen. malè reſtringentes text.ad emptorem ſcientem rem eſſe filii,& ignorantem ius, non factum:quod non ſolùm diuinatorium eſt,ſed etiam cõtra ueram rationem tex.qui ita reduceretur ad caſum nunquàm ferè contingentem,maximè attẽta regula.l.verius.
8 ff.de probat.Infertur iij.(ſi rectè attendatur) notabilis declaratio ad deciſionem Authen.malæ fidei,infrà de long. temp.præſcript. vbi mala fides uenditoris nocet emptori bonæ fidei,nec ei profit pręſcriptio ordinaria,ſed requiratur longiſſima:non generaliter, vt vulgus malè illum tex. citat,ſed tantum qñ rei dominus ignorat.Ex præcedentibus enim bene ſequitur in hac ſpecie malam fidem patris alienantis indiſtinctè nocere emptori,ſiue filius rei dominus,ſciat,ſiue ignoret:vt bene ſentire uidetur Fulg.hic:voluit enim ius ex prædictis cauſis filiis ſuccurrere,qui licet ſciant res ſuas à patre alienari,non facilè pñt contra factũ patris uenire,non ſolum ob impedimentum poteſtatis,ſed etiam reſpectu honoris & uerecundiæ. Et ita nouè declaratur in hac ſpecie deciſio. dict. Authen.ultra notab.

declarationes Paul.ibi, & plures per Ang. Aret. in §.ſed iſtæ quidem, nu.12.Inſtitutio.de action. & in §. furtiuæ, num.3. Inſtitu.de uſucap. latè per Alexand.in l. Pomponius.§.cum quis.ff.de acquir.poſſeſ.& Bal.de præſcrip.ii.
9 par.iii.par.quæſt.12. Infertur quarta, quòd etiam ſi pater mala fide careat in alienatione aduentitiorum filij, adhuc ceſſet ordinaria præſcriptio, nec filius excludatur
¶ niſi per longiſſimam, cum requiſitis huius tex. quia licet ceſſet una ratio ex parte patris, militant aliæ ex parte liberorum, quibus lex ſuccurrere uoluit:ideoque manente altera ratione, lex ſuſtinetur ex vulgari regula.l.ſi non lex.lxxxiii.ff.de hæred.inſtitutio.cum alijs, ut per Iaſ. in l.more,nu.18.ff.de acquiren.hæredita.per.Rip. in l.ſi uentri.§.in bonis:nu.1.ff.de priuileg.cred.per. Tiraq.in tract. de cauſa,limi.xxii.quod tutiſſimũ uidetur,licet ſcriben.nõ
10 exprimant. Infertur.v.ad deciſionẽ.l.fi.§.ſed quia.C.commu.de leg. vbi etiã ordinaria præſcriptio longi temporis remouetur in fauorem legatarij vel fideicõmiſſarij cui hę res reſtituere iubetur: quẽ tex.à ſimili adducit Fulgo.hic: ex prædictis enim ampliatur tex.ille, etiam ſi emptor ſit bonæ fidei cũ iuſtiſſimo errore facti, adhuc enim militat ratio fauoris fideicommiſſarij.Infertur.vj.ex Cyn. Alber. Paul.& alijs hic,ſufficere lõgiſſimam præſcriptionem,de qua in hoc tex.cum errore iuris,puta quando emptor ſcribat rem eſſe filij,putabatq; patrem poſſe alienare aduentitia filij:quod de iure ciuili dubium nõ eſt,ſecundũ quod præſcriptio.xxx.uel xl.annorum effectum habet etiã cum mala fide.l.ſi quis emptionis.§.j.C.de præſcrip.xxx. annorum à fortiori igitur perficietur cũ errore iuris, ea enim præſcriptio tanto tempore perficitur, nec titulum exigit, vtreſoluunt omnes in lectur. & conſi. pro ut latè refert Boer. deciſio.xlij.nu.35.& 38. nec obſtant leges iure conſultorum quæ dicunt non ualere iuris errorem ad vſucapiendum,quia adhuc non erat cognita præſcriptio longiſ
11 ſima. Sed dubium eſt quid dicẽdum ſit de iure canonico, quod præualet in hac materia,etiam in foro ſeculari, ſecundnm omnes, in quo multa hinc indè adduci poſſent. Sed reſolutiuè procedendo uidetur, primò,aſſerendum,
quòd

quòd ſi is inquem pater alienauit ſciebat ius & factum.j. rem eſſe filij,& alienationem iure prohiberi nullo tempore præſcribere poſſit,quia tunc malę fidei poſſeſſor eſt,ex mente ſcribent. ubi ſup.& clarius in locis ſtatim citandis. Si autem is in quem pater alienauit,ius ignorabat,ſciens rem filij,& putans patrem poſſe alienare,& ſic non fuit in uera mala fide, tunc plures tenent etiam de iure Canonico ſufficere præſcriptionem hanc longiſſimam cum iuris errore: mouenturque principaliter eo quòd cauſa iniuſta & iuris error excuſat à mala fide, licet bonam prorſus nō inducat,ex glo.l.ſecunda.C. ſi quis ignor.rem mino.text. & Barto. in l.ſed.& ſi lege.§.ſcire.ff.de petitio. hæred.ita in hac re tenuit Paul.in l.Celſus.col.j.ff.de uſucap.& in l. nunquàm.in fi.eodem titu.& in l.ii.§.ſi à pupillo,nume.4. ff.pro empto.& in l. uenditionib. C. eodem.Imol. in d. l. Celſus,& d.l.nunquàm: ſequitur Afflict.deciſ.xl.nu.12.& Rube. conſil.lxxv. Eandem opin. probauit Anton. Butri. quem refert Fely.in c.de quarta, nu.34.de præſcrip.Corne.conſ.cclxxvii.nu.6.lib.iiii.quam opi. cōem dicit Rube. ubi ſup.Sed contrarium tenent non pauci, idemque Pau. conſulendo uariauit ut tradit Fely.ubi ſup.n.35.& eſt nimis controuerſum & inuolutum apud ſcribent. vt tradit Balb.in d.l.Celſus,in iiii.nota. nu.15. tradit D.Couarru. in c.poſſeſſor.ii.par.§.vii.nu.5.uerſ.ii.concluſio.& latè Aymon.Crauet.de antiquit. iiii.par. ex nu.161. Apud quem videbis difficile eſſe diſcernere quæ ſit in hoc receptior ſententia.ex omnibus autem quos uiderim Hiſpan.d. loco. & Aymon & Balb. uidētur melius hoc tractaſſe.Omiſ
12 ſa varietate ſcriben.in hoc difficili articulo, puto uerius in noſtra materia,etiam iure Canonico,ſecurum fore emptorem ex præſcriptione.xxx.annorū, cū requiſitis huius Authen.etiam ſi ſcierit rem eſſe filij, & iuris errore putauerit patrem poſſe alienare,ex mente Cyn.Alber.& Pau. hic: quia tunc verè non datur mala fides quā improbat.c. vigilanti,& c.fi.de præſcript.Nec erat uero ſimile patrem uelle nocere liberis,arg.l.fin.C.de curat.furio. l. ſcripto. §.fin.ff.unde libe.Facit pro emptore poteſtas patris, quæ in his maior eſt quam tutorum uel curatorum, vt proba-
tur

tur ex multis ſupra in diſcurſu.l. j. maximè ex opin. Azon. magis cõi, quòd non ſit neceſſarium decretum: quę opin.iuuatur ex generalitate huius tex.& d.l.quicunque in fine.titu.j.iuuatur ex requiſitis quæ lex exigit hoc caſu,ultra longiſſimum tempus.Ad idem facit tex.in c.peruenit,de emp. & uendi. vbi hoc longiſſimum tẽpus etiam iure põtificio inducit plenum effectum, ut per Imol.& Hiſpan.Burgenſ.ibi:per Hiſpan.Xuar.l.Caſtellæ, de debitis, folio 58. Facit quod habemus ex cõmuni opinione præſumi bonam fidem in præſcribente,gl.recepta in l.penul. C.de euictio.Bar.& alij in dict.l.Celſus, ubi Bal. iii.par. nu.2.Alcia. regu.iii.præſump. v. maximè cum longiſſimo tempore:Boer.deciſ.xlij.nu.3.Bal.d.l.nu.10.uerſic. ſit ergo.Quæ opin. poſſet cõtrouerti ex reſolutione quam addunt Couarru.Balb.Aymo.vbi ſupra quòd iuris error nõ excuſet etiam in præſcriptione longiſſima,quando lex reſiſtit:ex Bart.in d.l.ſed & ſi lege.§.ſcire:& alijs quæ adducunt. Reſpondeo tamen quòd lex præcedens non tam apertè,nec tam fortiter reſiſtit, ut perpetuo & indiſtinctè alienatio irritetur,ut conſtat ex limitatione recepta, per l.cum à matre.C.de rei vendic.conſtat etiã ex d.opi.Azo. recepta, quòd pater ſine decreto poteſt alienare.Procedet autem tutius hæc opi.quando pater fuerit bonis moribus præditus:ſecus ſi emptor ſciat rem eſſe filij,& patrẽ diſſipatorem argumen.l.ſi quis cum ſciret, cum ibi notatis.ff.de uſuca.pro emp.Procedet etiam tutius vbi emptor fuerit perſona ſimplex, ut mulier, ruſticus, minor, argumen.tex.notab.in l.cum de indebito, ad med.ff.de probatio.Bart.in l.non fatetur, nu.2.ff.de confeſſio.Idem tamẽ puto in quocunque non iuris perito:at in iuris perito cõtrarium uidetur dicendum,quia nec ei licet ius ignorare, nec eſt ueroſimilis ignorantia, ideò magis uidetur mala fide emere:iuxta l.profeſſio, cum gl.C.de municip.patri. & in hac materia notat Socin.nep.conſilio 69.nu.4. lib.j. In iuriſperito tamen crediderim etiã procedere hanc opinio quando aliqua cauſa facti concurrit quæ eum mouere poſſet: puta ſi pater diligens ſignificauerit alienationem eſſe ob cauſam neceſſariam, uel maiorem filij vtilitatem:

litatem.argu.l.fin. ff.de uſucap.pro emptore,vbi ad ordinariam præſcriptionem ſufficit color, etiam ſi emptor ſciat rem eſſe alterius,cuius mandato putat eam uendi:facit tex.in d.l.mandatum diſtrahendorum.ff.manda. Paul. in l.qui fundum.§. procurator numero.4. ff.de uſuca.pro empto.facit quod notant glo.Bar.& alij per l. ſi vir. ff. de uſucap.pro dona.quando error facti concurrit cum errore iuris.Bald.d.l.nu.21. uerſi.vj.limita latius.d.Couarru. d.§.vii.nu.10.Puto etiam hanc concluſionem tutius procedere in emptione quàm in donatione:emptor enim pretium dat,poteſtque ex multis credere licere patri,rem filij uendere non ita donatarius ſciẽs eſſe filij: nõ enim debuit nec potuit credere patrem poſſe donare res filij:.repugnat namque ſenſus communis ratioque naturalis & notitia eorum quæ moribus hominum obſeruantur:quæ omnia indicant non eſſe donandum de rebus alienis.facit tex.in l.filiusfam.ff.de dona.tex.in l.fi. ff.de cura.furio.in l.contrà iuris.§.filius. ff.de pact.Ex quo eleganter limitabitur iuris regu.quæ in cauſa emptionis ampliorem bonã fidem exigit:quam alio titulo leg.ii.in princ.ff.de uſucap. pro empto. & iuuatur quod hic dicimus ex Bar.in l.pe. ad
14 fi.ff.eodem.ubi in ſimili plus tribuit cauſæ onerofæ.Poſſet autẽ probari mala fides in propoſito,ſi filius ante venditionem denuntiet emptori, ne emat.iuxta regu. quam notant glo.& ſcribent.cõmuniter per tex.ibi,in l.ſi fundũ. C.de rei vendic.quẽ tex.ut ſingul.extollunt Fulg. & Pau. Caſtr.ibi, nu.2.dicit notab.Balb.in d.l.Celſus, in iii.par. nu.13.ff.de uſucap.& eſt recepta ſententia,ut per Fely.in c.ii.nu.5.verſ.fallit.vj.de præſcrip. Math.Afflict. deciſio. ccclxvi.nu.10.& præced. Quæ concluſio cõis probari uidetur ex ea lege ibi, *vel alio modo mala fide contraxit*:quod intelligunt Bar.Bal.Alberi.nu.3.Salyc.nu.2.in fin.Fulgo. num.3.in prædictis terminis,quando denuntiatio fit ante alienationem: nam poſt emptionem & poſſeſſionem, dicunt omnes non procedere eam. l. nec induci malam fidem,per tex.in leg.penult.ff. de vſucapione pro empt. vbi gloſſ.& Docto. ita communiter intelligunt, & conciliant eam.l.cum dict.l. ſi fundum: & ita communiter ſcribent.

ſecun-

ſecundum Felin.& Balb.vbi ſuprà.Alex.in l.de pupillo,§. nuntiationẽ,nu.12.ff.de nou.oper.nunc.Qua in re aduertendũ eſt,quod Bal.d.l.ſi fundum.Fulg.& Pau.ibi expreſſim notant,eam l. procedere etiã ſi dominus rei denuntiãs ante emptionem, nihil oſtẽdat de iure ſuo:& ita ex Imol. & alijs tradit Balb.in reper.l.Celſus,nu.113.vel in paruis. iij.par.nu.13.Bar.in l.non ſolum.§.morte,nu.43.& ibi Ru be.nu.405. ff.de nou.ope.nun. in quo labitur doctiſsimus Felin. in d.c.ij. nu.6. immemor huius communis declarationis, malèque in contrarium citans Bart.Ex quo ſequitur incautè loqui plures Doct. dum ſæpe indiſtinctè citãt d.l.penult. quod denuntiatio extraiudicialis non inducat malam fidem: debet enim intelligi iuxta prædictam reſolutionem,non autem indiſtinctè, vt ipſi per eam l.loquun
15 tur.Sed hæc hucuſque recepta,non videntur tuta: & ſine dubio aſſero,gl.Bart.& omnes in d.l.pen.minus benè tractaſſe de cõciliatione earum legum, quæ nullo modo aduerſantur: ſed ineptius gl.Bart.& omnes in d.l.pe. & alij in locis ſuprà citatis,colligunt ex d.l.pe. denuntiationem extraiudicialem nõ inducere malam fidem poſt emptionem & poſſeſsionem.Id enim non probat,nec probare poteſt text.ibi,cuius ratio & deciſio aliud longè diuerſum reſpicit, nempe quod talis denuntiatio nihil facit ad interrumpendam vſucapionem: quod receptum eſt,& benè ad hoc d.l.pen.citatur à Iaſ.in §.pœnales,num.119.Inſtit. de actio.ab Alex. in l.fin.nu.15.ff.de eo, per quem fact.erit. Quod autem in d.l.pen. nullo modo probari poſsit communis allegatio & intellectus gl.ibi,patet,quia licet ex tali denuntiatione induceretur mala fides,& verè oſtenderetur poſsidenti,rem eſſe denunciantis,non ob id impeditur cõtinuatio vſucapionis, ſecundũ reg. iuris ciuilis,vt l. ij.in fi.eod.tit.& in l.vnica,C.de vſucap.transfor.Vt enim colligi poſſet cõis allegatio, oportebat iuris ciuilis axioma eſſe,malã fidem ſuperuenientẽ interrumpere præſcriptionem: cum aũt contrariũ iure deciſum ſit,neceſſario ſequitur quod dicimus,I.C.ibi nihil curare de bona vel mala fide: nec euidentẽ malam fidẽ ibi poſsidenti nocere.Ex quo ceſſat ad eã l.ineptus labor.Dec. in d.l.velle nõ creditur,

tur,nu.3.verſ.ſed reſponderi.ff.de reg.iur.hæc quo ad d.l. 16 pe. Quo verò ad d.l.ſi fundũ,credo cõtra gl.Bart.& oẽs ve rius dicendũ,ex denuntiatione ante emptionẽ,non induci malã fidẽ,quæ impediat vſucapionẽ,nec de iure ciuili nec pontificio:& conſequenter in noſtra materia denuntiatio filij minus impediet longiſsimam præſcriptionem haben tis cauſam à patre: & puto contrarium incautè à noſtris ſcriptũ, deceptis per d.l. quam abſq; alio fundamẽto adducũt. Moueor.j.ad noſtrã ſpeciem.quia in ea datur ſola præſcriptio longiſsima (vt conſtat ex text.)quę perficitur iure ciuili etiã cum mala fide:& ſecundũ plures perficitur cũ iuris errore de iure canonico,vt ſuprà deduxi.Cũ ergo iuris error non impediat hanc præſcriptionem in eo qui ſcit rẽ eſſe filij,minus impediet denũciatio ipſius filij:quæ conſequentia à maiori neceſſaria eſt, ſi maturè attendas. Facit ij. cõtra cõem ratio. & reg.iur.ex l.ſi quis inficiatus, ff.depoſ. quod is cui denuntiatur aliquid,non tenetur cre dere denuntianti,niſi manifeſtè oſtẽdat vera eſſe quæ dicit:notat Bart.ibi,& in l.quod te,n.15.ff.ſi cer.pet.Dec.& Cagno.in l.qui in alterius, ff.de reg.iur.Boer.deciſ.cliiii. & ita in propoſito benè aduertit Fel.immemor cõis opin. in d.c.ij.nu.6.de præſcrip.Nihil enim valet quod reſpõdet Bal. in d.l.ſi fundum.iii.opp. ſicut nec alia quæ reſpondet alijs obiectioni, ex l.ſi maior.C.de reſcind.vend.vbi talis denuntiatio etiã ante emptionẽ, non tollit bonam fidem. Nec eſt ratio differẽtiæ an denunciatio fiat à domino, an ab alio,quoad credulitatẽ eius cui denunciatur. Facit iij. quod videmus iure noſtro improbari credulitatem. l.j.& ibi latè Iaſ.ff.de eo per quẽ fac.erit,Quod fortius militat quãdo denuntians ſe dominum dicit: minus enim ei credendum eſt, cum loquitur ad ſuam vtilitatem l. exemlpo. C.de probatio. Vrget quarta fortiſſimè quod alibi tradũt ſcribent.immemores huius cõis opinio, non induci malã fidem,nec impediri præſcriptionẽ,ſi quis emat à poſſiden te rẽ ut ſuam: licet fama publica & generalis ſit eam rem eſſe alterius:ita enim Bald.in dicto c.vigilanti, nũm.5.de præſcrip.& cum eo Fely.in c.ſi diligenti,nu.5.eod.titu.& Afflict.deciſ.clxxviii.nume.11.Faciuntque nimis fundamenta,

menta,

menta, quæ Bald. ibi bene adducit. Ad ſenſum autem conſtat quod plus deberet obſtare fama publica generalis, quàm particularis vox loquentis ad proprium commodū, & conſequenter titulus uel cauſa excuſans ementem cōtra famam generalem, magis excuſare debet emētem cōtra leuem denuntiationē particularis perſonæ: quod iuua
17 tur ex Bart. in l. Celſus, num. 18. ff. de uſucap. Non dubito pluribus placituram hanc ſententiam, cuius fundamenta iuridica ſunt: ſed difficultas eſt in reſpōdendo ad d. l. ſi fundum, qua ſcribent. mouentur: ſed cum ratio naturalis & plures iuris rationes ſtent pro hac parte contra communem, cogitaui eam l. aliter intelligi poſſe, quod ubi vltra admonitionem aliud cōcurrebat, quo emptor conſtitutus fuit in mala fide, idque non omnino uiolat verba tex. ibi, *per denuntiationem admonentibus*: iūctis uerbis inferioribus ibi, *non recte*: ut ſic inferiora verba nō inducant conſequentiam malefidei ex ſolis præcedentibus, ſed potius in facto aliquid addant, quod magis colligi poteſt ex alijs verbis tex. ad fin. Vel melius intelligatur ibi non poni regu. generalē contra ementes admonitos, nec ullo modo ea l. ex tali admonitione cenſeat inductam malam fidem quæ uſucapionem impedire poſſit: nec de hoc reſpondet ibi Imperator, licèt omnes ſcribent. inaduertenter contrarium colligant: imò ſi ibi fuiſſet quæſtio poſt completam uſucapionē, ex præcedentibus rationibus & iuris regu. uero ſimiliter reſponderet Impera. talem admonitionem non nocere: ibi autem rei dñs ut diligens fuit in admonendo, ita & in agēdo antequam tempus præſcribēdi compleretur. Nec obſtat ſi inſtet aliquis quod ibi poſſeſſor condemnatur ex mala fide ad reſtituendos fructus, & ſic uidetur inducta uera mala fides: quia facilius excuſatur reſtitutio fructuum quàm admittatur uſucapio, ſecundum omnes, per gl. l. ii. C. ſi quis ignor. rem min. & ſi l. §. ſcire. ff. de petit. hæred. iuncta. l. nunquā. ff. de uſucap. Reſpondeo enim ex ſupra dictis, quod in d. l. ſi fundū, non aperitur ex ſola denuntiatione inductam fuiſſe malam fidem & condemnationem fructuum: idque magis congruit verbis. l. vbi poſt caſum denuntiatiationis, additur alius in verſi. *vel alio modo*:

do: deinde quo ad fructus additur cōditio, ibi. *quos mala fide percepiſſe probatum fuerit*: quaſi non ſufficiat denuntiatio, aliàs incógruè ſtaret cōditio probandi malā fidem. Quælibet etiam reſponſio potius admittenda eſt, ne iuris regu
18 læ offendantur. Notandum autem eſt ex originali huius Authen. prius dici, alienationem aduentitiorum à patre factam nullam eſſe, adiecta clauſula quam noſtri appelāt decreti irritātis, ibi *erit nec geſtum, nec ſcriptum quod factum eſt*: quibus verbis non obſtantibus admittitur præſcriptio hæc longiſſimi temporis. Ex quo poſſet confirmari quod plures tradunt in varijs locis, excluſa præſcriptione, non remoueri longiſſimam. xxx. vel xl. anno. vt per Chaſ. in locis ſtatim citandis, per Boer. deciſio. xlii. numero 35.
19 & 38. In ſpecie autem ex hac conſideratione poſſet comprobari opi. gl. in c. j. §. præterea de capit. Corra. ubi cum in feudalibus tex. dicat nullam præſcriptionē obſtare: gl. intelligit de ordinaria, non de longiſſima, quam non obſtantibus illis uerbis admitit: & ita intelligit ſimilem tex. in c. j. §. j. ibi, *nullius temporis præſcriptione*. de prohib. feud. aliena. per Feder. Qua in re mirè uariant ſcribent. ut per Balb. quem vide in tracta. de præſcription. iiii. par. quæſtio xii. ubi de hoc agit per octo quæſt. & latè Molin. in conſuetu. Pariſ. §. vii. fol. cviii. Nimis autem in eo articulo feudali uariaſſe Doct. patet, quia Matth. Afflic. in d. c. de capi. Corra. nu. 29. dicit gl. communiter reprobari. Iaſ. vero in l. j. nu. 43. C. de ſeru fugit. dicit eam gloſ. notab. & commũniter approbari, & ita Chaſſan. in conſuet. Burg. Rubr. iii. §. j. num. 16. fol. 100. & rub. iiii. §. xviii. ad fin. nu. 2. fol. 186. Sed contra gl eſt Soci. (malè à Chaſ. citatus) conſ. lxxxvi. nume. 8. lib. j. circa quam gloſſ. variauit Soci. Nepos, qui eam probat cōſ. cxv. nu. 34. li. ii. quā reprobat conſi. lxxxvi. nu. 19. lib. j. qua in re ſæpe à noſtris citatur tex. in c. j. §. ſi quis per xxx. titu. ſi de feu. fuer. controu. int. dom. & agna, ſed text. ibi magis agit de præſumptione quàm de præſcriptione: nec loquitur ubi feudum alienatur cōtra prohibitionem, & tandem habet quod poſſeſſio & vniformis recognitio per. xx. annos ſufficiat pro inueſtitura uel titulo: vt aliàs per gloſ. & Doct. in l. ii. C. de iur. emphy. Sed hæc

20 hæc maiori examine indigebant. Ego autem puto Impera. prudenter declaraſſe, hoc caſu admitti præſcriptioné longiſsimam: cum enim in l. præced. magiſque in origi. Authen. alienatio in hac ſpecie omninò irrita dicatur, & præſcriptio indiſtinctè excludatur, tutius erat intelligere, etiam longiſſimam præſcriptionem excludi, ut uerbis legis ſeruiamus: iuxta in l. j. §. ſi is qui naué. ff. de exercitio actio. & regu. l. j. §. & generaliter. ff. de lega. preſtan. Idque maximè iuuatur attento quod Iuſtinia. in dicta Authen. loquitur poſt leges illas quæ præſcriptionem longiſſimã introduxerunt iam ſibi notiſſimas: quibus non obſtantibus reijciendo omnem præſcriptionem, ſentire uideretur etiam de longiſſima. Idq; iuuatur ex multornm traditione, qua habetur ubi remouetur omnis præſcriptio, nullã admitti niſi centenariam: ut per Felyn. in rubr. de præſcri ptio. ad fin. Afflict. lib. iii. conſtitut. rubr. xxxi. numero 18. Capi. deciſ. iiii. numer. 20. faciunt plures caſus quibus om nis præſcriptio etiam longiſsima remouetur, per Chaſſan. in dicto libr. rub. xiii. §. viii. latius per Balb. in j. part.

21 vi. par. in princ. De effectu tamen longiſsimę pręſcriptionis, qua omnis actio tollitur, notanda ſunt verba tex. in d. l. ſicut, & d. l. omnes: quibus etiam iudicis officium tollitur. ſecundum gloſſ. dicta l. ſicut, verb. *perſecutione*: quam extollit Bald. ibi: & in l. ii. numero 8. C. de execut. rei iudic. Iaſ. in §. rurſus, numero 12. Inſtitut. de actio. latius Balb. de præſcript. iiii. par. iiii. par. quæſt. xxx. Quod in iure adeundi & immiſcendi & petendi legitimam, & in iu re dicendi nullum, & in multis alijs, plenè & vtiliter ad ornatum earum legum, tradit Tiraq. de retract. ligna. §. xxxvi. gloſſ. ii. ex nu. 37. cui in reductione ad arbitrium: adde Affli. deciſ. cxxxiii. & in decreto Afflic. deciſ. cccxlv. & in ſententia eandem deciſ. clxxviii. numer. 5. & Rebuf. iii. tom. pag. cccvii. nu. 5. & aliqua per Boer. deciſ. cccxxix.

22 Ex deciſione huius tex. & ex ſuprà dictis infertur tutius procedere quod tradit Paul. in l. fi. §. ſed quia, col. j. & col. iiii. C. commu. de lega. ut in re ſubiecta reſtitutioni alienariq; prohibita, nõ excludatur pręſcriptio longiſsimi tẽ poris: tex. enim ibi non generaliter nec indiſtinctè omnem

nem

nem præſcriptionem excludit,ſed longi temporis tãtum: & ita Iaſ.ibi,& in conſ.lvii.col.pen.lib.j. & eſt recepta opinio.ſecundum Corn.conſ.cxvij.lib.j.& conſ.ccxciiii.ad fi. libri iii. Balb.de præſcript.v.par.v.par.q.iiii.nu.4.verſ.ſed Paulus, Anto.Gomet.l.Tauri.xl.nu.90. Gratus conſ.xxj. nu.36.lib.ii. Rip.in d.§.diui, nu.113. Crot.nu.140.Loaz. nu.191.Alcia.nu.47 Cor.conſ.xxxviii.nu.10.lib.j. & glo. conſue.cathalo.pag.ccxl.col.ij.Ex qua reſolutione ſaluatur,& in præſcriptione longiſsima,receptior manet opin. Bart.in d.§.diui,col.fi.nu.22.vt in materia text.ibi,in bonis familiæ relictis,alienariq; prohibitis,nõ tollatur præſcriptio longiſsimi temporis: licet nimis id inuoluant ordinarij & repetentes ibi. Alex.nu.28. Iaſ.j.lectu. nu.114. & in ij.lect.nu. & alii vbi ſuprà.Et ita vitabitur quod contra Bart.in d.loco,notat Imol.in l.vbi lex,ff.de vſucap.In-

23 de vtiliter infertur ad quæſtio.an in bonis maioratus, vt vocãt, vel ſimilibus perpetuò familiæ relictis,ſecuta alienatione,detur præſcriptio: in qua d.Hiſpan.in d.l.Tauri. xl.nu.90.cum Pau.vbi ſup.reſoluit nõ procedere præſcriptionem ordinariam,admitti tamen longiſsimam. Quod vltra eum ſatis colligitur ex Corn.Iaſ.Rip. & nouioribus ſuprà,nu.præced.& ita reſoluit Soci.conſ.xlvii.nu.16.lib. iij.cum ſolo Bart.in d.§.diui: & cum Socino Tiraq.de primog. q.xxx. Qua in re cauendum eſt à multis, qui in hac q.confundunt ius primogenituræ & proximitatis,cum inſpectione rerum vel bonorũ: cùm inter hęc longa ſit differentia,vt colligitur ex Tiraq.d.q.ad fi.& melius aduertit Molin.in conſuetu.Pariſ.§.viii. glo.iii.q.v.nu.29. ad fi. confirmaturq; ex doctrina Bart.in l.is poteſt, col.ii.nu.8. ff.de acquir.hęred. Et ex his quę dixi ſuprà in ij.part.Ru-

24 bric.fol.26.Sed hoc magis infrà declarabitur. In quibus aduerto non poſſe non eſſe maximam difficultatem & varietatem,vt eſt apud ſcriben. omnes,qui vix ſe explicant, dum genericè tractant,an prohibita alienari,poſsint vſucapi vel pręſcribi? quę generica tractatio ſemper periculoſa eſt in iure, potiuſq; deſcendendum eſt ad particularia,& in ſingulis rationẽ inueſtigare, quę aliquando euincet, vt prohibita alienatione impediatur vſucapio, prout

vbi datur fraus vel mala fides,maximè attento iure canonico: vel durante minore ætate alienantis contra prohibitionem iuris:vt in l.iij.C.quibus non obiicia. long. tẽp. præſcript.& in l.j.C.ſi quis ignor. rem min.cum traditis à glo.in l.j.C.ſi aduerſ.vſucap. Aliquando autem ratio prohibendæ alienationis, non comprænhendit alienationem legalem ex vſucapione vel præſcriptione, ſed tantùm ex donatione vel alio contractu, vt ſtatim multis oſtendam.

¶ Aliquando prohibitio alienationis irritat titulum,vt tollatur præſcriptio ordinaria,non longiſſima, pro vt in noſtro tex.& in caſu.d.l.fi.§.ſed quia.C.commu. de leg. cum ſupra adductis. Et hæc reſolutio addenda eſt iis quæ benè tradit Bal.in l.prima,nume.19.C.de ſerui.fugiti. Salyc.in l.fi.ad fin.C.in quib.cauſ.in integr.reſtit.non eſt neceſ.Panorm.in c.cum non liceat,nume.7.de præſcrip. Balb.in d. tract.v.part.q.iiij. Ex quibus inferri poſſet in ſpecie ad q. in qua Doctor.variant,an impediatur vſucap.rei eccleſiaſticæ alienatæ ſine ſolennitate,contra iuris prohibitionẽ? per Felyn.in c.de quarta,nume.35. de præſcrip. Nec tutũ eſt quod in ea q.quaſi receptum tradit Aymon Crauet. de antiq.iiij.par.num.164.vbi ſcribit non impediri tunc præſcriptionem,ſufficereq́; iuris errorem: ſed contrarium tenent plures vt per D.Couarru.in capitulo,poſſeſſor,ſecũda part.§.vij.& Balb.in l.Celſus j.par.nu.15.in quo articulo non eſt omittendus tex.in l.ij.§.ſi à pupil.ff.de vſuc. pro

25 empt. In eadem q. genericè tractata,mihi verior videtur opi.Bar.in d.§.diui,nu.22.contra gl.in multis locis,& contra quàmplures citandos infr.nu. 29. vt prohibita alienatione, regulariter non prohibeatur vſucapio vel præſcriptio,ex his quę Bar.ibi adducit licet ſibi contrarius fuerit in l.vbi lex.ff.de vſucap.moueorque j. quia uidemus rem litigioſam alienari non poſſe.l.j.cum ſequen.C.de litigio. eandem tamen poſſe vſucapi,vt in l.j.C.de præſcrip.long. temp.& ibi Pau.ad fi.agnoſcit gl. in l. alienationis verbũ: & in hanc partem hoc cum aliis argumentis expendit Tiraq.de primoge.quæſtio.xxx.nume.3. Facit ij.pro hac opi. text.in l.iij.ff.de diuerſ.& tempor.præſcriptio. vbi aliqua prohibita alienari,vſucapiuntur longo tempore:cui l.non

ſatisfa-

ſatisfacit Imo.in d.l.vbi lex, Fulcitur iij.quod videmus Iuſtinianum in multis, quibus ante eum erat prohibita alienatio, nouè introducere, ne longi temporis præſcriptio locum habeat: vt in d.l.fin.§.ſed quia.C.commun.de lega.& in l.fi.C.in quib.cauſ.in integ.reſti.quaſi manifeſtè doceat prohibitionē alienationis ſolam nō impedire præſcriptionem: neceſſumque fuiſſe id nouè addi. Iuuatur iiij. quia vſucapio & ſi aliquando cenſeatur ſpecies alienationis, à lege tamen introducitur, & neceſſitatem iuris habet: vt in l.j.& iij.ff.de vſucap.Ideoq; neceſſaria appellari debet, & cōſequenter non tollitur, licet generaliter alienatio prohibeatur: iuxta tex.& Albe.in l.alienationes.decimotertio.ff.famil.erciſcund.l.j.ff.de fund. dotal. cum iis quæ tradit Afflict.in capit.primo notabi.xiij.de prohib.feud.alie.per Federic.ex numero 73. & latè Tiraq. de retract.lib.primo §.primo gl.xiiij.ex nume.8.& Aymon.conſil.cxv.Iaſ.cōſil.xliiij.libro primo, & notabiliter Hiſpan.Auendan.reſpon.xiij. Probatur quinto, quia res minorum concurrente bona fide, tituloque cum errore facti, vſucapi poſſunt, ſaltim poſt quàm ceſſat minor ætas, vt in dic.l.j.C. ſi quis ignorem minor.& in d.l.iij.C.quib.non obiic. long.temp.facit tex.& Paul.in d.l.ſecunda, §.ſi à pupillo.ff.pro emp.In ſpe-

26 cie autem ex his infero ad bona ſubiecta reſtitutioni, ut

¶ non ſolum hodie in eis admittatur præſcriptio lōgiſſima, ſecundum Pau.& alios ſupra citatos: Sed noue contra omnes dicendum ſit, quòd ante Iuſtinia.in d.l.fin.§.ſed quia C.commu.de lega. concurrēte titulo bona fide neceſſariò procederet ordinaria vſucapio vel præſcriptio: quod ſatis colligitur ex multis legibus.ff.de vſucap.& de uſucap. pro empt.cùm Iureconſulti regulariter ex uenditione rei alienæ, vel ad alium pertinentis, cum bona fide emptoris vſucapionem admittebant: idq; ſuadetur ex regu.l. Claudius lege Clauibus.ff.de contrahen. empt. Maximè cùm ante ius nouiſſimum mala fides alienantis nō nocebat empto-

¶ ri, vt notiſſimum eſt, & ſupra diximus. Et in terminis pro hac ſententia uidetur ſtare text. (cuius non uideo meminiſſe vllum ex ſcriben.in tot locis ſup.citatis) in l.Sticho, xxxvj.ff.de vſufr.lega.vbi in fortioribus terminis hæres le-

gatarij bona fide poſsidens, vſucapit rem quæ ex præcepto teſtatoris mortuo legatario, alteri reſtituenda erat: & ſic pro Bart. in dicto §. diui, nu. 22. qui tamen ſecundum ea quæ allegat, non percepit eſſe in hoc agnoſcendam diffe-
27 rentiam inter Iuſtinianum & Iureconſultos. Quibus retentis, non obſtant iura quæ contra Barto. adducuntur à multis in d. §. diui: Imo. in d. l. ubi lex, & alibi ſæpe. Inter quę citatur. l. ii. C. de uſuc. pro empto. quã ibi in contrariũ generaliter ſummat Paul. poſt alios: nã ad eam l. nõ malè reſpondet Bar. & aliter intelligitur, ut per Iaſ. in d. §. diui, nu. 21. & Rip. nu. 35. & ibi nouiores: & Affli. deci. cccxxxi. ad fin. poteſtque ea l. intelligi. ſecundum alia iura ſuprà adducta de præſcriptione in rebus minorũ: vt non obſcurè ibi glo. in vltimo ſcholio ibi, *item quia pupilli:* prorſusque reijcendum eſt quod ex ea l. malè notabat Bald. in cap. ſi diligenti, nume. 8. de præſcrip. colligens ex prohibitione teſtatoris, omnem emptorem coſtitui in mala fide: quod naturali rationi, & iuris regulis aduerſatur. Emptor enim ignorans talem prohibitionem. teſtatoris, verè eſt in bona fide: ut patet ex. d. l. Sticho. ff. de uſufru. lega. & ex reg. l. quod vulgo. ff. pro empt. ſolaq; prohibitio teſtatoris nõ potuit impedire effectum legis: ex regu. l. nemo poteſt. ff.
28 de legatis primo, ut bene aduertit AEmil. Ferret. in dicto §. diui, nume. 127. Minus obſtat tex. qui ubiq; malè citatur, in l. vbi lex. ff. de uſucap. ubi gl. Bart. & alij malè colligunt conſequentiam, ut prohibita alienatione impediatur uſucapio: & ita ſæpe ſcribe. ut per Corn. cõſi. ccxciii. nu. 9. lib. iii. Alc. in l. alienationis uerbum: & ibi nouiſsimus Brech. ff. de verb. ſig. in quo errore ſunt & alij, ut colliges ex allegatione Tiraq. de retract. lib. j. §. j. glo. ix. nu. 247. & cum his Anto. Gome. d. l. xl. un. 90. in prin. glo. ad conſue. cathalo. pag. ccxl. col. ii. quam allegationem erroneam eſſe patebit ex litera dicta. l. cuius ſunt verba, *vbi lex inhibet vſucapionem, bona fides poſſidenti nihil prodeſt.* Vides igitur ibi non probari conſequentiam, ex prohibitione alienationis impedi vſucapionem, ſed tantum diſponi, ubi lex inhibet uſucapionem, intelligendum eſſe uſucapere nõ poſſe etiã poſſeſſorẽ bonæ fidei: ut in multis in

qui-

quibus poſſeſsio cum titulo & bona fide & omnibus requiſitis,nō prodeſt ad uſucapiendum:per Balb.j.par.ſexta parte.Chaſ.in conſuetu.rub.xiii.§.octauo,folio 375.quaſi dicat.I.C.quòd cùm poſſeſſor malæ fidei non uſucapiat, ex regulis iuris notiſsima: ineptum eſſet putare,legē aliquo caſu ex profeſſo inhibentem uſucapionem, referendam fore ad eam quæ ſine tali prohibitioue procedre nō poſſet.Et ita cauendum eſt à vulgari allegatione illius.l.
29 quam melius citat gl. in l.ſi fundum.ff.de fund.dota.Nec obſtat tex. qui deterius intelligitur & allegatur in l.alienationis uerbum.xxviii.ff.de verborū ſignificatione, quā ſemper notauit gloſſ. ad erroneam illam conſequentiam ſup.confutatam:ut patet ex glo.in d.l.ubi lex:& in l.fi.C. ex quib. cau. in integ.reſti.gl.in l.iii.C.quib. non obijci. long.temp.præſcrip.gl.in l.j.C.ſi quis ign.rem min.Alex. & oēs in d.§.diui:Pan.in d.c.cū nu.7.Dec.cōſi.ccccxlv.nu. 28.Affli.deci.xiii.nu.5. plures per Tiraq.de retract.lign. §.j.gl.ix.nu.246.& ſeq.& ferè nemo eſt ex ijs qui hucuſq; in ius ſcripſerunt qui eam l.ita nō citet,ut prohibita alienationem,prohibeatur uſuc. quaſi ſpecies alienationis,quod tñ uerum non eſt, vt conſtat ex iuribus & rationibus ſup. adductis. Nec ea l. intelligi debet negatiuè,ut negata alienatione tollatur uſucapio. Verus igitur ſenſus illius.l. eſt iuxta tenorem literæ, vt negligentes & patiens cōtra ſe perfici uſucapionem,dicatur quodammodo alienare & conſentire in amittenda re ſua, idq; non ſemper,ut cōſtat ex uerbis illius.l.ibi, *vix enim eſt vt non videatur alienare, qui patiur vſucapi,* quod ibi dicitur conttra negligentes:ut etiam inquit tex.ubi not. Ange.in Authen. de tempo.nō ſolut.pecu.in princi. colla.vii. *ſi tacere elegerit palam eſt noluiſſe*: facit tex.in l.ſi ea quæ.C.qui accuſ. non poſſ.& in l. j.§.quibus,& §.ſequen.ff.de ſucceſſor. edic.ibi, *noluerit, vel diebus ſtatutis,* & ibi, *tempore vel repudiatione*: Ita enim iuſtificat lex pœnam, qua afficit negligentes: faciunt quæ tradit Afflict. deciſi.xiii.Tiraq.de retra.conuen.§.primo,
30 glo.ii.nu.49. Patet igitur in d.l.alienationis,nullo modo probari prohibita alienatione, prohiberi præſcriptionē, ſed tantum exaggerari negligentiam patientis uſucapio-

ttem: Nam & talis negligens non conſentit in amittenda re ſua, idque negari non poteſt in ignorante, vt conſtat ad ſenſum, & regu.l.ſi per erroré.ff.de iuriſ.om.iu.not.Alex. in §.diui.nu.28.Aemil.Ferre.in l.iij.nu.6.ff.de vſuc.ſed & ſciens & negligens verè non conſentit, nec effectus præſcriptionis ex conſenſu ipſius inducitur, ſed magis à lege iuſtis de cauſis: ideoq; cum conſenſum fictum appellat gl. in l.ij.in fi.C.quæ ſit long.conſue.Alb.in l.ſi pupillus.ff.de adminiſtra.tuto.Areti.in l.Clodius,col.ij.in fin.ff. de acq. hæred.Et ideò Docto. parum in hoc ſibi conſtantes, alibi ſæpe tradunt,eum contra quem præſcribitur, nullo modo conſentire,cum glo.in l.j.§.fi.gl.fi.ff.de dolo:quam extollit Bald.in c.ad audientiam,nu.3.de præſcript. & in l.cum quis,nume.10.C.de iur.& fac.ignor. dicit ſingul. Iacob.à S.Georg.in l.vnica,in fi.C.ſi commu.eademque cau.& plures per Tiraq.de retract.lignag.§.j.gloſſ.ix. numero 250.

¶ Sed & in negligente adiecit I.C. temperamentum in illis verbis, *vix*, &, *videatur*: vt ſignificet non eſſe verum conſenſum nec ſemper in negligentia fundari vſucapionem: quia ea etiam contra ignorantem perficitur, vt in l. fina. C. de præſcri.long.temp.& ita ſentit Bal.hic: tradit Balb.de præſcrip.j.par.q.v.num.3.& 5.vult Bar.in l.ſi ab hoſtibus. §.fi. col.vj.nume.11.ff.ex quib.cauſ.maio.dum hanc.l. citat: &
31 Iaſ.in §.rurſus.nume.22.Inſtitu. de action. Nec in ea re probabilis eſt reſolutio quam tradit Bald. in l. j. C. de in integr. reſtitut. vbi inquit, quòd in admittendo iure non quæſito, præſumatur conſenſus eius contra quem vſucapitur, non autem in iure quæſito: & ita Pau.Alex. & Areti. ibi: vt ita intelligantur iura ſup.citata, maximè.d l.alienationis & ita Alex.ad Bart. in l.bonorum.ff.rem rat.habe. addit Dyn.in regu.ratihabitionem.Sed hi patres inaduertenter id ſcripſerunt, quia licet potentius ſit ius quæſitũ,
¶ quam quærendum: illa tamen l.& alia iura, apertè loquũtur de iure quæſito, & de re propria amittenda ex vſucapione.Ex quibus prorſus reijcienda ſunt aliqua in propoſito tradita à Ioan.Haniba.in Rubr.ff.de vſucap.num.37.
32 & 39.& ſequen.Quæ interpretatio ad l.alienationis, confirmatur ſimili exaggeratione tex.in l.Imperatores. 34.ff.

de

de iure fiſ. ibi, *tu te huic pœnæ ſubdidiſti*: quæ uerba male à multis percipiuntur, quaſi I.C. ibi ſignificet pœnam imponi ex conſenſu delinquentis: quod falſum eſt, vt patet ad ſenſum, ſentit Bar. in l.j.num.11. ff. de condic. ex leg. notat Pau. & Iaſ. in l. ſi tibi decem. §. quædam. ff. de pact. Bald. in Authen. ad hæc col. iiij. nu. 9. C. de vſur. & tanquam receptum id tradit Hiſpan. Pala. in repet. Rub. §. lxvj. nu. 24. & Balb. de præſcrip. j. par. q. vij. & pract. Cancel. pag. mihi. 88 & latè tractat Fort. in l. legitima. ff. de pac. Gome. in §. omnium, Inſtitu. ne actio. Richer. in Rubr. ff. de uerbo. oblig. nu. 118. Vides igitur ibi allegari conſenſum delinquentis ad iuſtificationem pœnæ legalis: vt etiam notat Aldobrā. in §. ius autem, nu. 22. Inſtit. de iur. natur. non autem quod delinquens uerè conſentiat pœnæ legali: vult enim delinquere, ſed non pœnam pati, vt not. Paul. in l. quam Tuberonis. §. fin. ff. de pecul. & ita intelligi debet tex. in l. fin. C. ad le. Iul. maieſt. ibi *quodammodo ſua mente punitur*: ità etiā intelligi debet glo. quæ à multis non benè citatur, in l. j. §. beſtias, verb. *onerari*, ff. de poſtul. Vt merito damnanda ſit traditio eorum qui ex uerbis d. l. Imperatores, & d gloſſ. ineptè ſcribunt contra ſupr. dicta, & contra communem ſenſum, delinquentem conſentire pœnæ legali. Vnde cauendum eſt à Fabr. in §. furioſorum, Inſti. de oblig. quæ ex delic. naſ. ab Aret. in §. ius autem. num. 7. Inſtit. de iur. natura. à Floria. in l. inde Neratius. §. fi. ff. ad le. Aquil. à Bar. in Authen. de non alien. aut permut. §. quia uero. ij. à Iaſ. in l. j. §. ſublata, in vtraq; lectu. ff. ad Treb. ab Alciat. regul. iij. præſum. xxxiij. nu. 4. contra quos poteſt etiam induci. l. j. ff. de bo. eor. qui ant. ſenten. ſed clarius. l. iiij. in prin. ff. de act. & obl. vbi ex maleficio, non ex conſenſu reſultat obligatio pœnalis, magna quidem ratione, ut inquit tex. in l. ſi à reo §. illud quod vulgo. ff. de fideiuſſo. facit tex. in l. bona fides. ff. depoſ. *nam malè meritus*: & ibi notat Pau. vt ſic ratio naturalis & utilitas publica pœnam inducant contra uoluntariè delinquentem, pœnæ autem nullatenus conſentientem: & ità ſanius intelligetur Bar. in l. ex hoc iure, nu. 15. ff. de iuſt. & iur. Dū tex. hic exigit præſcriptionē lōgiſſimam, nec breuiorem admittit contra filium, cuius aduē

33

titia pater alienauit, intelligitur in rebus in quibus pater habet vſumfructum: quia tũc militat ratio excuſans filiũ, quia agere non poteſt: cum uero pater vſumfructum non habet, ceſſat ea ratio, ſecundũ cõem traditionem in §.neceſſitate.l.fi.tit.ſeq.vbi latè, Deo dãte, tractabimus. In his igitur in quibus patri vſusfructus negatur, admittitur cõtra filium ordinaria vſucapio, ſeu præſcriptio: & ita notat Bal hic, ante nu.1.& idem ſentit apertè idẽ Bal.in l.j.nu. 21.oppo.xxj.C.qui.admi.quo non relato, idẽ tradit Balb. de præſcrip.j.par.vj.nu.15. in prin.cũ Bart.qui hoc probat in l.iii.§.vſuras.ff. de contra. iudi. tit. & ita Pariſ.in c. ex tranſmiſſa.nu.17.de præſcrip.& hæc opin.videtur ſatis iuuari ex tex.hic, dũ continuatur ad l.præce.in qua ſolũ agitur de rebus, in quibus pater habet vſumfructum & conſequenter in alijs obſeruanda erit reg.iuris admittens or
34 dinariam præſcriptionem. Poſſet etiam ultra omnes tentari alia limitatio ad hũc textum vt ordinaria præſcriptio ſufficiat contra filiũ, poſtquã exierit à poteſtate patris, cũ tex.hic exigat preſcriptionem longiſſimi temporis, nume
¶ rãdum à tempore quo ſui iuris factus eſt. Quæ limitatio applicari poſſe uidetur, quando is qui à patre cauſam habet, in alium alienauerit, in quo concurrant neceſſaria ad vſucapiendum. Verba enim huius tex. ſolum reſpiciũt eũ qui à patre alienante immediate cauſam habet: unde non uidentur trahi poſſe ad ſpeciem hanc, non ſolum quia diuerſitatem facti, ſed quia diuerſam rationem continet: quod patet, quia pater alienans rem filij, doloſe id facere cenſetur, vnde titulus & poſſeſſio habentis cauſam ab eo, aliqualiter uitio afficitur: & hoc iure nouiſſimo mala fides vẽditoris nocet emptori, vt nõ poſſit pręſcribere niſi longiſſimo tẽpore.d.Auth.malæ fidei.C.de præſcription. long.temp. At bona fide emens ab eo qui etiam bona fide emit à patre, facilius vſucapere debet, cum in eo ceſſet diſpoſitio. d. Auth. male fidei. Cuius reg. ita limitatur à Pau.ibi, nu.3.limit.iiii.quẽ ſequũtur Aret.& alij ſupra lati, nu.8.notat Bar.in l.Põponius, §.j.nu.2.ff.de acqui.poſſ. ibi, *itẽ loquitur de primo emptore qui emit à malæfidei poſſeſſore*.& eſt recepta declaratio ſecundũ Balb.de pręſcr.ii.par.
iii.par.

iii.par.q.xii.nu.7.limi.iii. Quod etiam confirmatur ex eo quod alibi tradunt Doc. circa bona ſubiecta reſtitutioni, in quibus uidimus ſup.nu.22. Iuſtinianum excludere ordinariam ſeu longam præſcriptionem , & ſcribentes ſolã longiſſimã admittere: & ita Pariſ.in c.cum non liceat.nu. 18.de præſcrip.Grat.conſi.xxj.nu.36.lib.ii.ſed hoc intelligunt in emptore & alio habente cauſam immediatè ab hærede:tertius enim habens cauſam ab alio etiam habentem rem ab hærede,ordinariè vſucapiet:ut not. Bald.in l. ii.in princ.C.de vſucap.pro empt. clarius tradit Pau. in l. fi.§.ſed quia,col.iii.verſ.aduerte.C.commu. de lega. quẽ ſequitur Iaſ.ibi,& alij quos refert & ſequiturBalb.de prę ſcrip.v.par.v.par.q.v.Eandẽ opin.probat Pariſ.cõſi.lxxxj. n.44.lib.ii.Crot.in rep.§.diui,n.143.alij ibidẽ,& Rip.nu. 15.col.pe.licet cõtradicat Hiſpa.Anto.Gome. l.xl.Taur. nu.90.per tex.(qui parum vrget)in l.ſi fundũ, ff. de fund. dota.& pro hac cõi declaratione vrget tex.in l.iii.C.quod me.cau.ibi,*ſi modo qui ſecundo loco cõparauit, lõga poſſeſſionis præſcriptione monitus nõ fuerit*:iuncto principio ibi, *ſi vi uel metu*: & ibi,*emptor eum alij uendidit*,ubi tamen gl.& Docto. id inuoluũt:tradit aptè Tiraq.de retract.ligna.§.j.gl.x.nu. 14.Sic alibi uidemus reſtitutionẽ,actionemq́ue facilè dari minori læſo,cõtra eũ qui eo cõtraxit, non ita aduerſus tertiũ habentẽ cau.ab eo cui minor vẽdiderat,tex.in l.planè.xv.cũ præce. ff.de minor.tradit Alex. conſi. lxvii.li.v. extollit Hiſpa.Xuar.allega.xxj.ad fi.explicat Couarru.li. j.reſolu.c.vj.nu. 7. Ex quibus ſatis fundari uidetur noua hæc limitatio,ſed liberũ cuique ſit fauore filiorũ ab ea recedere.

36 Habet tex.hic,præſcribentẽ conſequi dominiũ,vt patet ex illis uerbis:*quo poſſeſſor dominus fit*: uariarunt antiqui & nouiores. Marti. (cuius opiniones ſæpius reijciuntur)tenuit indiſtinctè ex vſucapione uel præſcriptione acquiri dominium directũ:ſed antiquiores crebrius contradixerunt ut refert gl.hic,& in alijs lo.& licèt hic aliqualiter inuoluat,alibi ſæpè apertè diſtinguit inter vſucapionẽ mobilium.in qua fatetur acquiri dominium directum,& vſucapionem ſeu preſcriptionem immobilium,ex qua inquit ſolum utile dominium acquiri, ut ſic directum nõ auferatur

feratur à primo domino, quam diſtinctionem probat glo. hic,& in l.traditionibus ſuprà de pact.& in princ.Inſtit.de vſucap. & ita Bar.hic, & alibi ſæpè : & hæc eſt cõis opin. maximè Italorum, ut aſſerunt Iaſ.Dec.Cur.Alcia.in d.l. traditionibus: Fely.in rub.de præſcrip.nu.3.& ibi latiſſimè Bero.ex num.15.Bal.de præſcri.ii.par.ii. q.vbi repetit plenè ſcripta à Fely.ubi ſup.& ibi tradit effectus huius inueſtigationis. Verè enim parũ referre uidetur directũ an
¶ utile dominium præſcribenti acquiratur,ut tradit Alc.in rub.de præſcri.nu.30.Et ſatis colligi uidetur ex doctrina. I.C. in l. act.xlix. ff. de nego. geſt. ibi. *nec refert an directa quis,an vtili agat*:& ibi, *cũ vtraque actio eiuſdem poteſtatis eſt eundẽque effectũ habet*:quã.l.ornat.Gerar.nota.xxxix. For-
37 cat.dialo.lxiii.Mãtua.in enchirid.c.cclvj. Opinionẽ vero Mar.ut præſcriptione acquiratur dominiũ directũ,frequẽtius probarunt Docto. Galli.maximè Pet.à bella pert. cuius opin.nõ diſplicet Cyn.hic, eamq; ſequitur Fulg.nu.3. eandemq; de iure ueriorẽ putat. Imol.in l.iii.ff.de vſuca. & Corn.hic,Faber.Stepha.& aliqui,in d.prin.Inſtit. de vſucap.& Cur.in d.l.traditionibus,n.14.& nu.18. Dec.nu. 9.idẽ Dec.in l.ſi col.j.& ii.C.de edic.diui Adri.toll.& eandẽ ueriorẽ dicebat Cuma.vt refert Anto.Nicel.concord. gl.lxxxiiii.& ita verè Cuma.in d.l.iii.ff.de vſuca.nu.1.vbi etiam addit modici eſſe effectus eam Doct.controuerſiã: & hanc partẽ contra gl.& cõem,latè probat Ioan.Igne.in l.cõtractus, ex nu.117.& nu.132.ff.de regu.iur.& multis vrgentibuſque fundamẽtis Aemil. Ferret.in d.l.iii.ex nu. 20.ff.de vſucap.& prolixè Ioa.Hanib.in rub.ff.de vſucap. ex nu. 82.& hanc opin.magis probat Alcia.in d.l.traditionibus:& in d.rubr. de præſcrip.& in commenta. de quinque ped. præſcrip. ſed apertius eam probat in l. vt ſunt. ccxxx.ff.de uerb.ſignifi. Coraſ.in miſcella. & in lectu. de ſeruitu.Mota in d.l.traditionibus:Baro.in d.prin.Inſtitut. Conra.de contrac.& hos iiii.extenſius refert. D. Couarru. in ca. poſſeſſor.iii.par.in princip.nume.2. uerſi. ceterum : ubi pro hac parte multipliciter cum iudicio arguit. Ex quibus hæc pars ratione ſuperior,numero etiã autho-
38 rum non inferior uidetur.Mihi ueriſſima videtur opinio

Mart.

¶ Mart.contra glo.j.quia ratio & poteſtas.l.inducentis vſucap.manifeſte ſuadet præſcribentem.omnino fieri dominum nec aliud dominium manere penes eum contra quẽ præſcribitur:aliter enim maneret adhuc aliqua incertitudo & cauſa litium contra l. fi. ff.pro ſuo ii.contra gloſ. & Bar.& ſequaces urget,nam fundamenta quæ ab eis adducuntur vt ex præſcriptione immobiliũ non detur dominiũ directum neceſſario idẽ euinceret in uſucapione mobilium:in qua fatentur gl. Bar.& omnes dominiũ directum acquiri. Ergo idẽ dicendum eſt in præſcriptione immobilium.iii. pro hac parte vrget,nullam,l.adduci pro contraria,quæ præſcribenti tribuat vtile dominiũ, nec ea differentia vtilis & directi dominij ſatis tuta eſt.iiii. urgent multa iura quæ habet per uſucapionẽ mobilium & immobilium dominiũ acquiri.l.iii.ff. de vſucapio. l. acquiritur. x.§.non ſolum.ff.de acquir.rer.domi.quæ iura,& alia,ſimpliciter loquuntur de dominio quod ſecundum vulgares traditiones,directũ intelligitur per l.j.§.qui in perpetuũ. ff.ſi ager vecti.peta.v. ſtringit.d l.iii. quia apud Iureconſultos vſucapionis verbum mobilia & immobilia cõpræhendit,vt omnes fatentur, & melius nouiores cum Alcia. probatq; inſignis,D.& præceptor meus M. Azpil.Nauar. in ſuo excellentiſſimo. Manuali confeſ.c.xvii.nu. 85.& tamen d. l.effectũ dominij pariter tribuit vſucapioni in vtroque caſu:vt ſic reijcienda ſit inepta differentia gl.& ſequacium inter uſucapionẽ mobiliũ,& præſcriptionem immobilium.vj. idem fundamentum magis ſtringit in §.j. Inſti. de uſuca.ubi tex.inquit,pariter circa mobilia & immobilia vſucapione acquiri dominiũ. Ergo non minus directũ in una quàm in alia ſpecie,ne unum idemq; uerbũ ad duo pariter relatum,diuerſimode intelligatur,iuxta tex.& ibi Bar.in l.fi.C.de ſentẽ.ibi,*cum enim ſimul vtrumque uocabulũ:*& vulgarem reg.l.iam hoc iure.vbi Iaſ. ff.de uulga.vii. ſtringit etiã tex.d.§.ex uerb.*prioribus dominis*, quaſi dicat ꝙ poſt præſcriptionem non ſunt domini qui erant,ſed qui uſucapiunt. viii. facit. quia ubi lex noluit vſucapientem fieri dominũ, id expreſſit unico caſu in præſcribente longiſſimo tempore mala fide, cui tunc ſolam exceptionem,

non

non dominiũ nec ius agẽdi tribuit.l. ſi quis emptionis.§.j. C.de præſcrip.xxx.xl.an.ix.vrget quod iura dicunt ita acquiri dominiũ ex præſcriptione ſicut ex cõtractu. d.l. traditionibus: preſuppoſito quod proximè dixi uſucapionis verbũ ad mobilia & immobilia pariter referri:& hic cadit eadem inductio.§.j. Inſtitu.de vſucap.x.pro hac parte vrget quod iura habent,ita ſecurum fieri præſcribentem,ſicut habentẽ aliam cauſam nimis legitimã:& ita finiri dubia & ius primi domini ex uſucapione,ſicut ex iudicio vel contractu:vt colligitur ex l.ut ſunt.ccxx.ff.de verbo.ſigni. l.ſi pupillus.xlv.in fi.ff.de admi.tuto. Si aũt teneatur opin. gl.(quæ receptio cenſetur)ex limitationibus ad eam traditis, notabilis eſſet ea,quam ſcribit Bal.hic,ut procedat quando uſucapitur contra ignorantem:quòd ſi præſcribatur cõtra ſcientẽ, fatetur Bal.tunc acquiri dominium directum:idq; probat Fely.in d.rub.de præſcrip.nu.4.ubi refert.Imo.dubitantẽ: & ita Iaſ.in d.l.traditionibus,nu.15. extollit Balb. in d.ii.q.num.5.Afflic.in c.j.in v.notab.ſi de feu.fue.contr.int.domi.& agna.lib.iii.feud.fol.23.num.4. quam declarationem dicit cõem Ferret.in d.l.iii.num.24.
¶ ff.de vſucap.Sed mihi non placet,nec in hoc diſtinguo inter ſcientem uel ignorantem, ex his quæ verius ſup.diximus ad l.alienationis uerbum,& ex dic.l.traditionibus & alijs iuribus tradentibus effectum uſucapionis, quæ procedunt etiam contra ignorantem,per tex.apertũ in l.fi.C. de longi tempo.præſcrip.ut bene ſentit Imol.cui non bene reſpondet Pariſ. in rub. de præſcrip.nu.14.& ibi Bero. nu.35.adducentes effectum longè diuerſum circa reſtitutionem aduerſus præſcriptionẽ. Ex prædictis colligi po-
19 teſt,uſucapionẽ iure ciuili inductã fuiſſe,ut tradit Balb.j. par.q.iiii. & fatetur ab omnibus receptum ineptè id impugnans Hannib. in rub.ff.de uſucap.nu.16. quod probat ex l.iii.ff.eod.titu.ibi, *temporis lege definiti*:notat glo.in l.j. verb.ciuitatis.ff. de acqui.rer.domi. dum enumerat modos acquirendi iure ciuili: quã extollunt Doct.vt per Iaſ. in §.omnium,nume.72.Inſtitu.de acti.& in l.ex hoc iure, nu.40.ff.de iuſti. & iur.notat Areti. in l.iii.col.fi.de teſta. Sed quamuis uſucapio à iure ciuili introducta fuerit, videa-

deatnrque rigorem continere, dum rei domino etiam i-
gnoranti dominiũ aufert,iuſtiſſimis tñ de cauſis,& Reip.
utiliſſimis inducta fuit moribusq; gẽtium ubiq; recepta,
& tandem à ſacroſancto iure pontificio approbata: & de
eius cauſis habetur per Anchar. in cap.poſſeſſor, poſt Io.
Andre.de regu.iur.in vi.Fely. in d.rub.de præſcriptio.nu.
11.& ſequen.Alci.ibi, nu.8.& in lib.de quinq; pedum præ
ſcrip.nu.28.latè Balb.d.j.par.q.v. maximè.nu.7.Ideoq; I.
C.in l.j.ff.de uſucap.dixit uſucapionẽ introductã fuiſſe bo
no publico,ne rerũ dominia ſemper incerta eſsẽt de qui-
bus uerbis amplè agit Alci.d.lib.de quinqq; ped.pręſcrip.
ſed in effectu nõ plus dicit quã gl. & Pau.in d.l.j.Datur ẽt
vtilitas publica, ut aliqualiter litibus finis imponatur,ut
inquit gl.ibi,per l.fi.ff.pro ſuo:ne ſcilicet inquietentur lon
gi temporis poſſeſſores, quod in cõe pernicioſum eſſet:ut
prudenter tradit Cice.lib.ii.offic. quem refert Couarr.in
d.c.poſſes.j.par.§.j.& in iii.par.in prin.iii.colum. & prius
Frãc.Baldui.in rub.Inſti. de uſuca.Iuſtificatur igitur uſu-
capio.& pręſcriptio fauore publico in vniuerſum,licet no
ceat particulariter ijs,contra quos uſucapitur, ſecundum
ſcrib.in d.locis,maximè D.Couar. in d.initio.iii.par.cum
gl.c.ius naturale.j.diſt.& ultra ſup.citatos reſoluit Fer.in
l.iii.col.j.& iii.ff.de vſuc.notabiliter Reuerẽdus & doctiſ.
F.Alfonſus à Caſtro, li.ii.de lege pœna.Quibus omnibus
addo conducere ad hæc prudentẽ rationẽ I.C.in l.vi.ff. de
excep. rei iud.ibi, *probabili ratione placuit ne aliter modus li-
tiũ multiplicatus, ſummam & inexplicabilem faciat difficultatẽ.*
Idem etiam ſentit tex.in l.litibus.C. de agric.& cenſit.me
lior tex.in Auth.hæc conſti.inno.col.viii.ibi, *multa negotia
cõmota ſunt.*& ibi, *velut antiquorum vulnerum obductæ cicatri
ces patuerũt,ſed eorum ſanitas prouenire non potuit,* & ibi,*per
tantũ tẽporis ſpaciũ, nec actus fides,nec documentis integritas,
nec ætas teſtibus valet ſuffragari.*Addo ẽt aptiſſimè morabi-
lẽ ſententiã Cor.Taci.annal.li.xiiii.in hæc verba: *habet ali
¶ quid ex iniquo omne magnũ exẽplum, quod contra ſingulos vtili
40 tate publica rependitur.*Ex quibus inferẽ ad tex. in §.habeat,
in auth.ut ecc.Ro.col.ii.ibi,*nec iniquis hominibus impiũ ma
neat præſidium,& tutus peccandi locus etiam ſcientibus relin-
qua-*

quatur.& ibi,*ille ſeruetur innocẽs qui rei vera innoxius ſic,nec improba tẽporis allegatione ſeſe tueatur tempus pro puritate præ tendens*.quẽ tex.contra proximè dicta fortem dicit Pariſ. in rub.de præſcrip.nu.8.& circa eum laborãt plures ſcrib. vt per Fely.ibi.nu.2.per Balb.d.j.par.q.v.n.7.ad fi. & ſeq. Alci.nu.9.Aemil. Ferret. in d.l.iii.nu.7.ff. de vſuca.Hannib.in rub.ff.eo.ex nu.23.tex.enim manifeſtè loquitur de eo qui præſcriptione ſe tueri volebat, idq; appellat iniquum prę ſidium.Nec videtur tutum quod gl.ubi vult,quã ſequitur Imo. in l.ſequitur §.ſi viam.nu.24.ff. de uſucap. præſcriptionẽ iniquum remedium appellari, quia contra æquitatem naturalem, ne quis locupletetur cum iactura aliena. idq; ſequuntur variando Ferret.& Pari.ubi ſup.& alij quos refert Aymon.Craue.conſ.cci.nu.37.Cùm enim lex iuſtis cauſis induxerit uſucapionem, non poteſt impro ba nec iniqua cẽſeri.c.erit autem lex.j.diſtinc.maximè ob vtilitatẽ pub.quæ præfertur priuatæ, authen.res quæ.C. commun.de leg. Nec ẽt videtur tenẽdum quod magis pro bat Ferret.d.loco, & Alc.in d.rub.nu.10.dicentes ibi eſſe ſpeciale in eccleſia:licet enim priuilegiũ ſpecialiter conce deretur eccleſiæ Romanæ,vel generaliter omnibus eccle ſijs,ne eis noceat præſcriptio,non ideò remedium præſcri ptionis à legiſlatore iniquum erat dicendum:& ſic contra Hannib.magis etiam uariantem.d.loco,nu.28. priuilegiũ enim uel exceptio nõ reddit regul. iniuſtam.Aliter Fely. in d.rub.nu.2. ex Imo. in c.fi.eo.tit.intelligit verba illa.d. §.in poſſeſſore malæ fidei, ut in eo præſcriptio dicatur im probum præſidium: & ita Balb.de præſcri.j.par.v.q.nu.9. verſi.ad quẽ:ubi ad idẽ bene citat Ang.& Roma.Et ita illum tex.intelligit Bal.in l.j.nu.3.& ſeq.C.de præſcri.xxx. vel xl. Cõtra quẽ intellectum inſiſtit Pariſ.in d.rub.nu.8. & Alc.nu.9.& Bero.nu.12. Ferre.& Hãnib.ubi ſup.dicentes,ꝙ ea conſtitutio fauet eccleſiæ contra omnẽ præſcribẽtem ẽt cum bona fide.& ideò uerba illa quibus agimus, pariter referri ad bonæ fidei poſſeſſorem, in idq; expendunt dictionem implicatiuam illius tex.ibi,*etiam ſciẽtibus*: quod ante eos ponderauit Imo. in d.l.ſequitur.§. ſi viam. col.ii.n.19.ff.de uſuca.quaſi ex eo uerbo implicatiuo colliga-

ligatur idem eſſe in præſcribēte ignoranter,& ſic cum bo ¶ na fide.Sed in hac difficultate aduerto q̄ principalis deciſio illius authen. fauorem eccleſiæ, procedebat etiam in præſcribente cū bona fide:nec id negant Fely.Ang.Bald. Balb.licet Pariſ. & alij contrarium putent, quod apparet ex eiſdem in alijs locis, ut inferius deducam. Similiter contra prædictam ponderationem uerbi *etiam*,ſtat manifeſta ratio.Exprimeret enim caſum clariſſimum, & implicaret caſum dubium,cōtra naturam eiuſdem verbi, quod ſemper iungitur caſui maioris dubij,vt implicet minus dubium,perpetuumque eſt in verbo,*etiam*, quando ſtat implicatiuè, exprimi cum eo caſum magis dubium: quod in ratione illius tex.dici non poteſt.Cùm enim ſciētes & malæ fidei poſſeſſores,improbos appellet, nō erat intelligendum ex verbo,*etiam*, idē ſentire tex.in caſu implicato,nō expreſſo, de poſſeſſore ignorante & bonæ fidei.Econuerſò autem, qñ tex.ibi aut alibi vellet indiſtinctè appellare iniquū remediū pręſcriptionis, potius cū uerbo,*etiam*, exprimeret poſſeſſorem ignorantē,ſeu bona fide præſcribentem:& tunc uerbū,*etiam*,aptè ſtaret,nempe exprimēdo caſum maioris dubij, & implicando minus dubium.Ad ſenſum enim conſtat poſſidentem ſcienter.rem alienam, mala fide uſucapere uellet,& tūc præſidiū præſcriptionis iniquū eſſe,maximè contra eccleſiā, de qua tex.ille agit.Patet igit̄ uerbū,*etiam*,in illo tex.non implicare caſum bonę fidei poſſeſſoris: quia repugnaret natura uerbi: magiſq; repugnaret ueritas iuris,qua probatur & receptū eſt præſcriptionē cū bona fide nō iniquā nec odioſam cenſeri, ex ſuprà dictis & ſtatim dicendis. Verior igitur intellectus verba,& rationem.dic.§. colligi videtur ex Corn.conſilio cclxxvii.nume.6.lib.iiii. quem ſequitur Soci.nep.conſilio cxlv.n.90.li.j.Ego verò magis explicabo,ut.ſ.Iuſtinia.ibi volēs eccleſiæ fauere, nō admittat cōtra eā,niſi cētenariā preſcriptionē in omni poſſeſſore,ut habet principalis deciſio: & tūc pro rōne ponunt̄ uerba ſup.relata in prin.huius.n.ibi,*ne iniquis hominibus*, & ibi,*etiam ſcientibus*, quaſi ſignificet, ideò ibi id ſtatui in omni poſſeſſore,ne admiſſa breuiori præſcriptione ignorantis ſeu bona fide poſſidentis,

tis, iniqui etiam poſſeſſores & ſcientes, eodem præſidio præſcriptionis ſe tuerentur,& defenſionem illam improbam redderent,quod facilè euenire poſſet,quum ſcientia non præſumatur difficillimeq; probaretur, maximè poſt longum tempus. Quæ interpretatio in ſe vera ſatis congruit verbis d.§. & tituli: de quo circa principalẽ deciſionem latius infrà. Et ita manebit ex illo §.non cenſeri improbum vſucapionis præſidium,niſi quando eſt cum mala fide: aliquando tamen & cum bona fide non admitti, ne ſcienter & iniquè poſſidentes eodem præſidio vtantur. Ex
41 quibus patet regulariter præſcriptionẽ non dicendam o-
¶ dioſam,nec repugnare æquitati naturali,contra gloſ.in l. nam hoc natura,ff.de condictio.indeb.contra Bal. in l.ancillæ,col.iii.verſ.quia præſcriptio.C.de furt.Inde etiã cauendũ eſt à gl.in l.j.ff.de nego.geſt.dum inquit,in præſcriptione ineſſe iniuriam, ſeu aliquid cõtra ius, licet eam ibi commendat Ange.& Crauet.conſ.ccj.num.37. Sic cauendum eſt à multis alibi indiſtinctè appellantibus præſcriptionem iniquum & odioſum remedium: quod ex Dyn. dicebat.Pariſ.conſ.cxiiii.num.24.lib.j. & Chaſ.conſ.lxvj. num.61.malè citans Bald.& Ange.idem Chaſ.in conſuet. Burg.rub.xiij.§.viii.nu.7.& quidam ſubſcribẽs conſ. Soci. nep.cxxviii.nu.27.lib.j.Curt.iun.conſ.lx.in fi. Meliusque reſoluendũ eſt præſcriptionem cum bona fide,iuſtam exceptionem cenſendam eſſe, non odioſam,neque iniquam ex d.l.j.ff.de vſucap.cum alijs ſuprà adductis: & ita ſentit Felyn.d.rub.nu.2.cum Imol.quem citat: & ibi variat Bero.ex num.10.idem probat Soci.nep.d.conſ.cxlv.num.90. lib.j.idem probat Pau.Caſt.in l.fi.§.fi.verſic.reſtat. ff.rem rat.hab.Balb.j.par.q.v.num.9.& nu.13.probat melius Couarru.d.princip.iii.part.& bene Duare.in l.j.ff.de pact.ita Bald.& Ange.proximè citandi.Bal.in l.j.§.initium,ad fin. ff.de poſtulan.Infertur etiam ad q.illam, quando arbitratori committitur cauſa dirimẽda ex æquitate citra iuris rigorem,an poſſit reijcere præſcriptionem? in quo variauit conſulendo Iaſ. vt tradit Crauet.vbi ſuprà. Fely autẽ in d. rub.nu.2. refert Ange.in l.j. C.de præſcript.xxx.vel xl.anno.& in l.ſequitur,§.ſi viã,ff.de vſucap. dixiſſe, quòd

tunc

tunc reiici debet exceptio præſcriptionis quaſi iniqua : idemque tenuiſſe Roma. Lanfr. Corn. & Soci. refert Alci. in d.rub.nu.9.Sed Alci.male citat Rom.& aliquos qui potius contra ſentiunt:ſicut etiam Felyn.malè citauit Ange. in dic. locis, qui apertè loquitur tantum in præſcriptione malæ fidei,vt bene aduertit Balb.d.j.par.q.v.num.9.verſi. ſed malè : & ita apertè Bal.in d.l.j.num.3.& nume.4.C.de præſcrip.xxx.vel xl.quod miror non aduertiſſe.D.Couarru.d.iij.part.§.ij.num.4.dum iniuſtè repræhendit Bald. & Ang.volẽtes idem quod ipſe probat. Et ita in præſcriptione cum bona fide, non ſolum verius,ſed etiam receptius eſt,vt ea admitti debeat, nec reiici poſſit coram arbitro, vel arbitratore,vel alio iudicãte ex æquitate,vt vult Bar. in gl.extrauag.ad reprimendum,verb.videbitur ad fi. Mathæſi.Areti.Crotus,Cota,Roma.Felyn.quos refert & ſequitur Couarru.vbi ſup.idemq; volunt Ange.& Bal.ſi rectè intelligantur,vbi ſup.& Soci.nep.d.conſi.cxlv.num.91. lib.j.& Lanfrã.de arbi.vj.mẽb.nu.64.idẽ vult Pariſ.d.rub. de præſcrip.nu.8.ad fi.& ibidẽ Alci.nu.10.ad fi.citans pro hac parte Rom.conſ.cxlix.vbi hoc dicit.nu.3.Et ita cauendum erit à Corn.contrariũ rñdente,conſ.cclj.nu.5.lib.iij. quem ſequebatur Soc.nep.ſibi cõtrarius,conſ.cxlj.in fi.li. ij. Vides igitur cõmunem opi.in hac q. vt diſtinguatur inter præſcriptionem bonæ, & præſcriptionem malæ fidei. Sed ſubtilius aduertendo, dicendum eſt,nec inter iudi-
¶ ces vel arbitros eſſe differentiam, nec inter qualitatẽ præſcriptionis:ſed an de iure effectum habeat,ut in omni iudicio admittatur, nec miſcẽda eſt præſcriptio malæ fidei, quæ ſecundum ius canonicum (quod attendi debet,) ſine effectu eſt,& ita non ſolum coram procedentibus ex æquitate,ſed nec coram aliquo iudice admittetur,& conſequẽter vbiq; repelli debet,quod prædicti patres aduertere debuiſſent:in quo benè ſentire videt̃ Aemil.Ferre.licèt ſcribentes in hac re non ſatis uerè citet,in d.l.iij.num.8. ff.de
41 uſucap.Ex ij.parte tex.colligũt omnes hic,& in uariis locis vulgare axioma.ut non ualenti agere non currat præſcriptio:& ad hoc citatur tex.hic quotidie cum l.j.ad fi.de anna.exceptio.vbi ea regula expreſſim traditur in noſtra

materia,& ita Bal.in l.præce.col.ij.nu.6.idem Bald.in l.in rebus,nu.3.C.de iur.doti.Balb.de præſcr.j.par.vj. par.nu. 15.& ubiq; ſcribē. Sed hæc regu.communiter intelligitur qñ eſt impedimentum iuris negantis alicui ius agendi, ut hic negatur filioſam.in aduentitijs,tunc enim præſcriptio ceſſat ut hic. quod ſi impedimentum facti ſit etiam ex cauſa iuſtiſſima præſcriptio non ceſſat, ſed ex cauſa reſtitutio datur:vt reſoluit Bar.in l.S.C.nu.2.ff.ſi quis cautio.Bar.in l.j.§.ſi quis autem.ff.de itine.actuq; priua.Bal.vbi ſup.idē Bal.in l.fi.§.donec.nu.2.C.de iur.delibe.Bald.in l.ſicut,in fin.C.de præſcrip.xxx.vel xl.anno.Bald.in l.j.in xxij. oppo.nume.22.C.qui admit.Bal.notanter in l.quoties.C.de prec.imp.offer.Pau.in l.ij.§.ſi quis in iudicio.num. 4. ff. ſi quis cautio.Afflict.de iur.Prothomiſ.§.ij.nu.22.Et eſt recepta diſtinctio ut tradit Bald.d.j.par.vj.part.caſu.xxij.ex nu.16.Iaſ.§.rurſus,nu.24.Inſtit.de act.Boer.deciſ.xl.nu.3. Iacob.à S.Georg.in d.l.fi.§.donec.nu.3.Panor.Fely.Pariſ. in c.ex tranſmiſſa,de præſcrip.Chaſ.in conſuetu.Burgun. rub.j.§.viij.nu.26.fol.84.qui omnes in impedimento iuris citant hunc tex.& magis d.l.j.in fi.infr.de annal. excep. In impedimento autem facti adducūt tex. in l. & Atticilinus. xxxv.in fi.ff.de ſeruit.ruſti.prædi.& ita Dec.in d l.j.C.qui admit.in vtraq; lectu.Grat.conſ.cxxxvij.ad fi.li.ij.Et hanc diſtinctionem bene ſentit gl.quam illi non citant, in auth. de ſanctiſs.Epiſco.§.reuerendiſſimi,verb. ſi uero:quā not. Afflict.in c.j.§.quoniam,nu.15.de prohibi.feud.alien. per Lotar.Non autem idem vult.glo.in d.l.& Atticilinus:nec ita apertè in d.l.Senatuſconſu.licet eam ad hoc notet Bal. in d.l.j.§.fin.C.de annal.excep. Ad quam differentiam aliquando non aduertunt plures, generaliter adducentes regu. ad impedimentum facti: cum ſolum procedat in impedimento iuris.Vnde cauēdum eſt ab allegatione Pariſ. conſ.cj.nu.92.lib.j.& ab allegatione Tiraq.lib.de retract. ligna.§.iij.glo.iij.num. 5. quod melius ſenſit idem Tiraq. libr.ſequen.de retract.conuent.§.ij.glo.j.nume. 78. Nec videtur aduertiſſe Oldendorp.de vſucap.§.quanquam.nu. 18.& ſequen.à Ioan. Monac. in cap. quam ſit,nume.7.de
43 elect.in vj.à Bruno etiam conſil.feud.xlv. nume.4. Quæ
regula

regula vt præſcriptio non currat ei, qui ex iuris impedimento agere nequit, ampliatur ex Bald. hic, etiam ſi lege uel ſtatuto præciſè tempus apponatur, uel præciſè, & per uerba generalia excludatur qui intra tempus non fecerit; ſemper. n. excepitur is qui iuris impedimento agere nequit, quia pro eo eſt ratio naturalis in qua fundatur hæc regula. Et ita cũ Bal. cõiter doct. vt per Bald. vbi ſup. Deci. conſ. ccccxlv. nu. 48. Curt. iun. conſ. clxxxj. col. ij. nu. 5. Aymo. conſ. cxvj. n. 8. Deci. in l. j. in j. lect. nu. 27. C. qui admit. Chaſ. in conſuet. Burg. rub. xj. §. ij. nu. 42. Ampliatur ij. ea regu. in nonnullis impedimentis facti, quibus ſpecialiter idem tribuitur, ut in eis præſcriptio non currat: vt notant Panor. & Fely. in d. c. ex tranſmiſſa, de præſcri. Boer. deciſ. xl. nu. 3. & nu. 9. Ampliatur iij. ſecundum oẽs, vt in impedimento iuris non oporteat mittere procuratorem: cũ aliàs in impedimento facti id ſæpe exigatur, quando cauſa ardua non eſt: vt per Bar. Paul. Alexã. Iaſ. Iacobi. in d. l. ij. §. ſi quis in iudicio. ff. ſi quis cautio n. ſcribentes in cap. querelam, de procurato. Afflict. deciſ. xxix. plenè & vtiliter tradit Rebuf. iij. tom. cõſti. Gallic. tit. de excuſ. pag. clxxxviij. ¶ cum ſequen. à quo tamen caue. num. lxxxviij. dum etiam in cauſa ardua vult de iure canonico mittendum eſſe procuratorem. contrarium enim apertè ſentiunt Doctor. vbi ſup. & ſpecificè canoniſ. in d. c. querelam, per tex. ibi: Fely. in c. cum R. num. 2. verſ. iij. de off. de lega. Bal. in l. ſed ſi per prætorem, j. lec. ff. ex quib. cau. maio. Et ſpecialia in cauſis arduis notat Fel. in c. fi. nu. 4. de off. de leg. Barb. cõſ. xviij. lib. ij. latè Afflic. lib. ij. conſtitu. rubr. xxj. nu. 18. Et quando cauſa dicatur ardua, tradit Rebuf. vbi ſup. ex nu. 79. Addendum etiam eſt quod in cauſis non arduis, ita demum culpa imputetur non mittenti procuratorem, quando eũ idoneum facilè inuenire poſſet: vt not. Bar. per text. ibi, in l. idemq; erit, ff. pro ſoci. commendat Roma. in l. ſi vero, §. de uiro, in x. fallen. uerſ. iiij. Iaſ. in l. ij. nu. 10. ff. de ius uocan. Dec. in c. intelleximus. nu. 7. de iudi. & ibi Fely. Deci. conſi. cccccccxxxij. nu. 3. & conſ. cccccclxij. nu. 12. facit gl. d. l. ſed & ſi per prætorem. xxvj. §. ij. uerbo. permittere, ibi, *facile*: & tex. in l. qui cum maior, ff. de bon. lib. ibi, *non facile*;

 Amplia-

Ampliatur iiij. vt iure impeditus non teneatur proteſtari: ut colligitur ex hoc tex. & ex d.l.j.C. de annal.exce. & volunt omnes ubi ſup. At impedimento facti plures exigunt proteſtationem, nec aliter excuſant impeditũ. Alij diſtinguunt, ut per Fely. in d.c.ex tranſmiſſa, nu. 5. & nu. 6. & ibi Pariſ. nu. 14. Imo. in c.fi. de appell. Affli. d. deciſ. xxix. & deciſ. 50. nu. 3. & nu. 5. Rebu. ubi ſuprà ex nu. 51. Boer. deciſ. xl. Pariſ. conſ. cj. nu. 94. & conſ. xxxiiij. nnm. 20. lib. j. tradit Alex. quod videri debet, in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. nu. 9. & nu. 27. ff. de no. ope. nunt. & ibi Iaſ. latè nu. 2. ubi aſſerit plures eſſe authoritates, & tutius fore in praxi, ut proteſtatio regulariter neceſſaria ſit in impedimento facti. declarando ut per eũ, & Alex. ibi, per Fely. Pariſ. & Rebuf. ubi ſup. qui regulam ponunt & limitãt: & omnino per Sylua. de feud. q. lxxxvj. in xiij. vol. tract. fol. 54. licet Hormanot. Det. in §. Cato, n. 386. ſimpliciter & indiſtinctè proteſtationem exigat. Mihi aũt ex iuribus in hac materia ve¶ rius uidetur quod dicit Alex. in l. ij. §. quod diximus, ad fi. ff. ſi quis caution. ut regulariter proteſtatio neceſſaria nõ ſit, ſufficiatq; impedimẽtum ad excuſationem: & ita Aret. conſ. cxlj. Alex. conſ. cxij. li. j. vbi etiam ſine proteſtatione reſoluunt excuſari debitorem, qui tempore ſolutionis nõ inuenit creditorem cui ſolueret: ita intelligendo tex. in l. iiij. in fi. ff. de leg. cõmi. ibi, *ſi non habeat cui offerat, poſſe eum ſecurum eſſe*. Idem probat Dec. conſi. cccccl xvj. nu. 5. tradit Iaſ. in l. ad diem. ff. de uerb. obl. contra Pau. in l. ſi reus paratus. ff. de procur. & contra aliquos relatos à Syluano, vbi ſup. & de hoc clarius per Tiraq. de retract. ligna. §. ix. glo. iij. nu. 20. notat Gozad. conſ. lxvi. nu. 8. idem not. Areti. in l. gerit, col. 7. ff. de acq. hære. Iuſtitia enim excuſandi, non in uerbis proteſtantis, ſed in cauſa impedimenti conſiſtit; nec uerba addunt uel minuunt rei veritatem l. ſicut C. ad leg. Corne. de falſ. Et ita hæc verior opi. generalius tenenda eſt, non tam ſtrictè, vt ſcribit Afflic. in c. j. §. in gl. nu. 40. de pace iurament. firman. Ex quo etiam infero, in impedimento facti, proteſtationem non poſſe tollere quin præſcriptio currat, reſtitutioque neceſſaria ſit: quia uerba partis non poſſunt tollere iuris diſpoſitionem. l. nemo poteſt

ff. de

¶ ff.de leg.j.quod notandum eſt contra Afflic. & alios quos refert in c.j.ij.notab.nu.10.ſi de feu. fuer. controuer. int. dom.& agna. Ampliatur.v.eadem regu. vt ſicut non currit tempus ei qui omnino à iure agere impeditur,ita etiã non currat ei cui legitima exceptio obiici poteſt, ut conſuluit Anchar.quem ſequitur Felyn.in d.c.ex tranſmiſſa,colum. fi.nu.9.& Dec.in l,j.in j.lectu.nu.27.& in ij. lectu. nu.68. C.qui admit.& in c.cum inter,nume.23. de except.& in l. non uidetur cepiſſe,nu.2.ff.de regu.iur.Balb.de præſcrip. d.j.par.vj.par.nu.20.& Chaſ.in conſuetu.rub.xxii.§.ii.nu. 39.fol.353.facit tex.in l.is cui,§. ff. de actio. & oblig. ibi,

44 *ſic tamen ne exceptione excludantur*,Conſtat igit̃ ex Bar.Bal. & omnibus in locis ſup.citatis,dum allegant hunc tex.nullo modo poſſe filium, ſaltim dum eſt ſub patris poteſtate, reuocare alienationem aduẽtitiorum à patre factã:intelligunt enim omnes nihil aliud hic probari niſi quod filius agere non poteſt,atque ideò ob impedimentum iuris præſcriptionem ei nõ currere:quod magis probant ex d.l. j.in fi.inf.de anna.excep.& ita Bar.in l.ſi conſtante, nu. 63. ff. ſolu.matr.& ibi Cro.ii.lect.nu.118.Bello.conſ.xxiiii. nu. 5.Ex ea de pac.nu.214. Mihi autem mirum uidetur ſi hęc iura expreſſa ſunt,quibus Bar.& alii hoc tradunt, quomodo hoc putet dubium Fabi.in auth.nouiſſima.num.239.& ſequen.C.de inoffi.teſta.& Pariſ.in c.i.nume.24. de præſcrip.ubi enim eſt deciſio legis poteſt de ratione, non de ueritate dubitari.Ego ultra ea quę dixi in iii.par.l.prece. nu.74. aduerto plures ex his nou rectè proponere. q. nec rectè filio negare ius reuocandi uiuente patre: impedimē

¶ tum enim iuris tantum eſt ex poteſtate, nõ ex uita patris. Aduerto etiam ꝙ text.hic fauet liberis,ne durante patria poteſtate,præſcri.currat, ſed eis non adimit facultatẽ agẽdi contra alien.Sed dices cum Bar.in d.l.ſi cõſtante,id probari in originali auth.de nup.§.ſed quod ſancitum:& aperte in d.li.in fi.de annal. except. Reſponderi tamen poſſet

45 ¶ ultra omnes,ꝙ in d.auth.propriè non agitur de aduẽtitiis quæ priori loco filiis ex facto ſuo , uel liberalitate alterius,uel fortuna deferuntur: ſed agitur de certis bonis parenti acquiſitis,quæ ob ſecundas nuptias à lege liberis re

 ſeruantur

ſeruantur:in quibus iam patet non eſſe tantam rationem admittendi filios ipſos uiuente patre. Sic etiã rñderi poſſet ad d.l.j.in fi.de annal.exce.dum.n.tex.ibi inquit filium agere non poſſe, non exprimit patrẽ alienaſſe aduentitia filij:põtq; intelligi de præſcriptione circa aliquã ad filium ſpectãtia,quæ ab alijs detinentur:nec æquũ eſſet ut patre alienãte aduentitia filij,nõ poſſet filius eo viuẽte admitti: Contrariũ.n.rectè tradit Bald.in l.fi.§.in cõputatione,nu. 7.C.de iur.delibe.quæ referunt Pariſ.& Fab.vbi ſup. eũq; ſequitur Corn.ibi.nu.6.& Iaſ.conſ.lvj.col.iij.lib. iij. uerſ. confirmat:probat.n Bal.in d.loco,filium audiendũ, & patrem cõpellendum conſentire filio,licet pater ipſe promiſerit ſe nunquam uenturum contra alienationem.Et ſuſtinendo doctrinam Bal.quæ æquior & utilior eſt,poteſt nouè & eleganter intelligi tex.in d.l.j.in fi.de annal.exce.vt ibi uerba illa quæ filijs poteſtatem agendi negare uidẽt non præcisè nec omnimodò negent.Obſtaret enim ęquitas & ratio uitandæ fraudis:obſtaret ẽt deciſio.j.Imperat. ff.ad Treb.unde uerba d.l.j.in fi.poſſunt referri ad regu.§. neceſſitate.l.fi.tit.ſeq.ſecundum communem intellectum vt dicatur filius agere nõn poſſe,quia nõn poteſt regulariter ſine conſenſu patris cuius eſt adminiſtratio, & ius agẽdi in aduentitiis,ex reg.l.præce.& l.cum oportet,titu.ſeq. ſatisq; uerificantur ea uerba attenta reg.prohibente filiũ agere.attenta ẽt difficultate quia filius premitur ex ptãte patris,argu.tex.in l.in coniunctione.C.de nupt. ibi, *cultu verecundiæ propriam noluerit voluntatem depromere*,tex.& gl. l.j.§.quę oneranda.ff.quar.rer.act.non det.quibus attẽtis ſatis dicitur nõ poſſe,quod ſine magna difficultate fieri nequit,ex tex.in l.qui cũ maior.§.j.ff.de bo.libe.ibi,*non facilè impetratur*,notat Pau.in l.j.C.de uſu aleæ, Iaſ. in l.adu. Iulia.§.conſtat.nu.13.ff.de lega.j.& reſpectus pudoris facit ut aliquid dicatur fieri non poſſe.l.x. in fi.ff.ex qui.cau. maior.l.viij.in fi.& ibi Bar.ff.de alimen.lega.ibi,*neceſſitas verecundiam aſtringit*.Iuuatur hæc interpretatio attẽta magna poteſtate patris in aduentitiis,cũ abſque decreto alienare poſſit,ſecũdum ueriorem & receptiorem ſententiã: ut latè deduximus in tertia parte.l præceden. ex num.21.

Ex

45 Ex prædictis infertur ad tex.in capitulo quia diuerſitatē, de conceſ.præben.vbi in Epiſcopo ſuſpenſio ſubdit text. *ſic tamen vt tempus ſuſpenſionis in ſex menſibus nō computetur*: deinde inferius ſubdit, *tempus etiam, quo ad Apoſ.ſed acceſſis, & apud illam permanſit intra ſex menſes nullatenus computetur*: quem tex. ad duo extollunt plures Docto.primo vt impedimentum excūſet,ēt ſi eius origo prouenerit ex culpa impediti:nec enim abſquē culpa potuit ibi Epiſcopus ſuſpendi,& tñ excuſatur iura tempus ſuſpenſionis:in quo eum extollebat Anani. & cum eo Iaſ.in §.rurſus.nu.26. Inſtit. de actio. & ibi Gome.nu.15.Bal.j.par.vi.par.caſu. xxii.nu.21.dicit ſing.Ale.cōſ.lviii.nu.6.li.v. Igne.in l.ii.§. ſi cōditioni,n.85.ff. ad Sylla. notat Chaſ.rub.xi.§.ii.n.38. fol.353.eundē.tex.dicit ad hoc nota.Dec.in l.j.in j.lect.n. 27.C.qui admit.& in ii.lectu.nu.68.extollit Pariſ.conſi. ciiii.n.146.li.j.notat Aymon Crauet. cōſ.ccj.nu.29.Et ratio eſt, quia culpa ibi non fuit ordinata ad caſum impedimēti,aliter enim impedimentū ex culpa ad illud ordinata,nō excuſaret:ut multis probat Deci.in c.quæ in eccleſiarum.n.30.col.pen.de conſtit. Aymon.cōſ.ccxlvii.ad ſi. facit tex. in l.quauis.ff.ſol.mat. & ibi not.Alex.col.ii.ver. non obſtat.tex.ēt in l.iiii.§.illud.ff. ſi quis cautio.ubi ēt ac cuſatu & in vinculis detentus excuſatur.Et tex.in l.ſuccurritur & l.ſeq.ff.ex q.cauſ.maio.ſic in ſimili reſoluit Alex. in l.Marcellus.§.res quæ,nu.3.ff. ad Trebel.Alex.in l.recuſare.§.fi.nu.6.ff.eo. idem Alex.conſ.j.n.27.li.iiii.Sic.in paupertate procedit glo.notab.in c.ſacrorum.xii.q.ii.quā extollit Dec.in c.paſtoralis.§. verum, nu.9.de appella.Ex quibus infertur ad q.emphyteotæ incarcerati non ſoluentis,de qua per Iaſ.in l.ii.nu.72.C.de iur.emphyteo.Infertē etiam magna comprobatio ad opin. Alex. quæ mihi verior uidetur contra communem in d.§. res quę,& d.l.quāris: ad ampliationem tex. in authē.res quæ.C. commu.de lega.ubi Iaſo.nume.20.authoritates refert: & Crot.in §. diui,numer.64. & ibidem Loaz.nume.142.Sed his omnibus non parum videtur obſtare tex.in l.pen.in princip.ff. ſolut. matrimo. ubi culpa etiam non ordinata ad caſum nocet,ſeu caſus ex culpa ad eum non ordinata, non excu-

ſat:de quo alibi agimus in ellectu.l. Papinianus. ff.de mi-
47.nor. Notantur.ii.tex.in d.c.quia diuerſitatem ad differen tiam iuris canonici & ciuilis,ut ſicut de iure ciuili nõ cur rit præſcriptio vbi datur impedimentum iuris, nec eſt ne ceſſaria reſtitutio vt ſup. ita de iure canonico vbi datur im pedimentum facti:quod tetitat Imo.ibi, nu.5.& ad hoc il lum tex. extollit Iaſ.in d.§.rurſus,n.25.& ibi Gome.n.14. verſi.ſecũda cõcluſio:& ita Zanet.id extollens in differen. vtriuſque iur.lxxxvj.cum Imo.quem ſolum refert: & ita Pariſ. in c.ex tranſmiſſa.nu.23.& nu.26.de præſcrip. Sed in hoc aduertendum eſt q in j.par.illius.c. ſcilcet in tem- pore ſuſpenſionis erat impedimẽtũ iuris ſecũdum omnes: & ita nõ poteſt inde probari talis concluſio.Et ita Balb. d.i.par.vj.par.nu. 21.qui tamen non aduertit in ii. par.d. c.agi.de impedimento facti, circa eundum & redeundũ:& tamen eo caſu idẽ dici, quod dictũ erat impedimento ſu ſpenſionis,ut ibi aduertit Panor.nu.3. Et ita uidetur tex. æquiparare impedimentum iuris & facti,atque eo pacto probare quod prædicti Docto. colligunt ad differentiam vtriuſq; iur.quod non ſatis expendit Imo.ibi, nu.9.uerſi. in gl.dũ generaliter diſtinguit inter ea impedimenta,cùm
¶ tex.in ſuo caſu ea æquiparet. Qua in re notandum eſt,dif ferentiam illam vtriuſq; iur. à paucis tentatam, crebrius à Doc.nõ teneri:ut patet ex Panor.& alijs ibi,qui nullam mentionem faciunt talis differentiæ: imò aperte æquipa rant deciſionem vtriuſque iur. Ita etiam aperte Panor.& Fely.in dic.c.ex tranſmiſſa.Balb.vbi ſup.Deci.in d.l.j.utraq; que lectu. C.qui admit.& alij ſup.citati. Nec Imo.in d.c. eã differentiã probat,licet eam tenet.quia tandẽ vtrumq; ius æquiparat, & tex. ibi intelligit, ne generaliter proce- dat, nec tollat regulã iuris ciuil.ſed impedimentum facti æquiparari iuris impedimẽto in caſibus a iure expreſſis, pro ut ibi,& in d.c.ex tranſmiſſa,& in nõnullis alijs: quod etiam probat Panor.in d.c.ex tranſmiſſa, nu.13.ad fi.ibi, *niſi vbi contrariũ reperitur expreſſum*: & Fely. ibidem nu.8. ibi, *niſi contrariũ*: quod etiã probat Bero. deciſ.xl.nu.3. Nec videtur admittẽda differẽtia inter vtrumq; ius, cum tex. in d.c.quia diuerſitatẽ,nullatenus id probet: cõtrariumq;

in propoſito magis colligitur ex.c.cum nobis de præſcrip. ibi, *Tam legali quã canonica*, & ibi *ſecundum iuris ordinẽ*. Tex. etiã in d.c.quia diuerſitatẽ, non rectè à Doct. allegatur ad præſcriptionẽ, quia de ea non loquitur: nec enim ibi agitur de auferẽdo iure in futurũ: quę eſt natura præſcriptionis: ſed tantum de ijs quę facta erãt tẽpore impedimenti: nec mirũ ſi tũc nõ tractetur de reſtitutione, quia ſatis eſt in ijs impedimentũ probare: vt in materia probat I.C. in l.ii.§.ſi quis in iudicio, & §.quod diximus: & l.iiii.§.illud. ff.ſi quis cautio. & in l. qui comeatus. ff. de re milit. per Deci.in c.ex ratione, nu.2.de apella.& alibi ſæpe: nec abſurde dicitur tẽpus nõ currere quando in effectu nõ nocet, ut nec nouũ nec mirum ſit, in d.c.quia diuerſitatem, & in alijs, ſolam cauſam impedimenti deduci, abſq; mentione
48 reſtitutionis. Ex eiſdem, etiã infertur ad notab. q. Alex. cõſ.lviii.lib. v. ubi ex hac reg.ne impedito currat præſcriptio, egregiè limitabat. l.j.C.ſi aduer. credit. lib. vii. dum ibi habetur, tertium poſſeſſorem ad quẽ peruenit res obligata, cũ titulo & bona fide præſcribere longo tẽpore contra creditorẽ, & ita tolli actionẽ hypothecariam. Contendit enim Alc. ꝙ cũ hodie actio hypothecaria in effectu nõ detur contra tertiũ poſſeſſorem, niſi excuſſo debitore principali: iuxta auth. hodie. C. de pigno. non curret creditori tẽpus illud præſcriptionis, niſi poſt eam excuſſionẽ, & ſic poſtquã agere poteſt aduerſus tertiũ poſſeſſorẽ in idq; maxime inducit tex. in d.c.quia diuerſitatem. Sed uir doctiſ. aliqua affectione, longè deceptus eſt, pernicioſamq; opi. inducebat. licet enim nouo iure excuſſio illa debitoris neceſſaria ſit, in poteſtate tamẽ creditoris eſt, qui agere poterit qñ voluerit: iuxta l.purè.§.fi.ff.de dol.excep.& cõſequenter non cenſetur impeditus qui poteſt tollere impedimentum: iuxta tex. in l.qui poteſt facere.cxxxv.ff.de re gu.iur.& ibi gl.& Deci.tex.& Panor.in c.fi.de electio.bonus tex.in l.quibus diebus.ff.de cõditio. & demonſtratio. ibi *nec per te ſtet quo minus agendo eum ſubmoueas*, & ibi notant Albe.Bal.Pau.colligentes, non excuſari impedimentum qui ad eundo iudicem, potuit impedimentum remouere: & illum tex. extollit Rube.in l.non ſolum.§.morte,

nu.30.de noui operis nuntia.tradit multa Fely. in d. cap. ex tranſmiſſa,col.j.notar. Alexan.conſil.lxxii.nu.13. lib. iii.& in ſimili not.Paul.in l.ii.ff.de iudic.& ibi Iacobi.nu.
¶ 8.Et inde infertur in praxi, non excuſari litigantem cuius teſtes noluerunt teſtificari, niſi adierit iudicem vt eos compellat:quod vtile eſt ad leg.Regiam, lib.iii.titu.xlii. §.fin.& eod.lib.titu.xlvii.in princip.ibi, *por nâon quererem teſte munchar*.Sic in propoſito negligentia creditoris non agentis contra debitorem.nō poteſt impedire præſcriptionem actionis hypothecariæ tertio poſſeſſori rei obligatæ: quo fundamento & alijs,opin.Alex.falſam dicit Balb.iiii. par.iiii.par.iii.q.prin.vbi multa aptè adducit:& cū eo Neguz.de pig.vj.par.ii.mēb.n.3.Dec.in l.j.C.qui admit.& in c.cū inter,n.23.de excep.& Pariſ.in d.c.ex trāſmiſſa,ad fi. & Soci.nep.conſi.xvii.lib.ii.& Molin.ad Alex.in d. conſi. & ita ſecundum hanc ueriorem opin.contra Alexan. iudi
¶ catum uidi. Satisq́; probatur apud Luſitanos lege regia, lib.iiii.titu.xxxiii.§.ii.ibi, *contados do primiero dia que a couſa for a poder do poſuidor con titulo,e boafee*.Ex quo cauebis ab Affli.deciſ.cxxxix.nu. 7. vbi incautè ſequitur d. conſil. Alexan.Cauebis etiam à Chaſſ.in cōſuet.Burgu. rubr.xj. §.ii.nu.36.vſq; ad nu.42.vbi in effectu probabat opin.Alexan.eodem erroneo fundamento imaginarij impedimenti quod retorquetur vt ſupra. & ita gl. recepta in d.c.quia diuerſitatem verb.ſuſpenſionis,ibi, *intellige eum non eſt negligens in petenda abſolutione*, & ita contra Alexand.reſoluit Aymon. conſi.cclxiii.col.fi.in princip. vbi refert eundem Alexand.ſibi contrarium. Ex eiſdem infertur ad q.
49 vtiliſſimam an in bonis maioratus,perpetuò familiæ relictis, præſcriptio alicuius rei ipſius maioratus, perfecta cōtra poſſeſſorē,noceat ſucceſſori(Superius enim nu.22. cū Pau.& multis vidimus talē alienari prohibitam)poſſe vſucapi longiſſimo tēpore,contra poſſeſſorem maioratus. Sed q.eſt, an ea præſcriptio effectum habeat contra ſucceſſorem?Ex ijs autē quæ ſcripta inuenio recepta videtur opi. ꝙ præſcriptio perfecta contra poſſeſſorem non noceat ſucceſſori maioratus vel bonorū,in quibus ſimile vinculū apponitur, & Docto. ſtatim citandi id maximè pro-
bant

bant ex regu. huius tex. & d. l. j. de anna. excep. impedito agere præſcriptionem non currere: ſucceſſor autem uel quia nõ natus, vel quia præceditur à pręſente poſſeſſore, non potuit agere contra tertiũ, ad quem peruenit res ma ioratus: & conſequenter ob impedimentum iuris & facti, arguunt Doctor. præſcriptionem contra eum nõ currere: & ita in ſpecie aſſerit doctus Hiſpa. Xuar. allega. iii. vbi in princip. dicit id uidiſſe reſponſum in quodam cõſ. Pau. Caſtr. quod etiã tradit Curt. iun. neminem citãs, conſ. clxxxj. nu. 5. & in fine conſ. idem probat Deci. conſil. ccccxlv. nu. 47. & cũ Dec. Rub. cõſ. lxxxiiii. nu. 6. & Grat. conſ. xxj. nu. 37. & cõſ. cj. nu. 42. lib. ii. & ita Lofred. Neopolita. conſi. x. nu. 22. & Soci. nep. cõſ. cxxvj. nu. 27. lib. j. Pariſ. conſi. xxiii. nu. 199. lib. j. idẽ Pariſ. in c. cum non liceat, nu. 18. in fi. de præſcrip. citans Anani. conſi. xlvj. quod etiam uult Iacobi. à S. Georg. neminem citans, in l. fi. ad fi. C. qui admitt. idẽ vult Grot. in repet. §. diui. nu. 146. & ibi Rip. n. 116. & Loaz. nu. 191. Claudi. & Alcia. ibi, ad fin. Balb. iiii. par. iiii. q. xiii. in fi. nu. 20. & ultra eos Bal. cõſ. ccxv. lib. ii. & in feuda lib. id uoluit Iſern. (quẽ plures ex ſup. citatis nõ allegant) & cum eo Math. Afflic. in c. j. §. quid ergo, nu. 20. de inueſt. de re alien. Ex quibus patet hanc eſſe cõem ſententiam cõtra quam eius immemor, loqui uidetur Cur. Seni. conſ. penul. col. iii. verſic. quia ad iſta. Ex quo etiam cũ iudicio legendus eſt Soci. conſ. xlvii. nu. 16. lib. iii. dum in bonis maioratus expreſſim concludit, longiſſimi tẽporis præſcriptionem locum habere, ſecurumque præſcribentem efficere: id enim ſecundum cõem opin. reſtringitur ad præſentem poſſeſſorem maioratus, nec extenditur contra ſucceſſorem cui ea præſcriptio non nocebit: & ita attentè legendus erit Tiraq. de primog. q. xxx. qui huius receptę opi-

50 nio. meminiſſe debuit. In quo articulo aliud etiam eſt ¶ memoratu dignum, quòd ea communis opinio fauens ſucceſſori maioratus procedit etiam ſi ipſe ſucceſſor hæres ſit eius, contra quem pręſcriptio completa fuit: quia tunc ceſſat ratio. l. ex qua perſona. ff. de regulis iuris. & l. cùm à matre. C. de rei uendicatio. vt probaui ſuprà, in iii. par. l. præceden. folio 145. columna iii. verſicul. limita. quinto,

quinto, is enim contra quem uſucapitur, ſolum negligit non verò contrahit, nec aliquid facit quod hæredem obli get. Et in terminis ita notat Rip. in d. §. diui, numero. 116. & ibi Alc. ad fin. Deci. & Rube. in conſilijs ſupra allegatis: colligitur ex Fulgoſio, & Iaſon. in l. quoties. C. de fideicommiſ. notat Pariſ. conſ. xxiii. nu. 202. & 203. li. j. in quo
51 labitur Crot. in d. §. diui. nu. 146. verſi. primus caſus. Qua in re ultra ſupra citatos, eſt mirabile conſi. Pau. xliiii. col. fi. li. ii. ubi in feudalib. & ſimilib. inquit deterioris eſſe cõditionis filios eius qui expreſſim alienauit, uel tacitè: & ponit exemplum in eo qui patitur contra ſe uſucapi: filios enim (non alios ſucceſſores) perpetuò remouẽdos putat, ex alienatione vel præſcriptione. Sed ne Pau. authoritas obſtet attendendum eſt ipſum loqui qñ feudum erat eius qualitatis, vt poſſeſſor renuntiare vel diſponere poſſet in præiudicium liberorum, quod regulariter non põt ad maioratũ applicari, cum in eo nullus poſſeſſor aliquid diſponere poſſit contra ſucceſſorem, qui non ab eo, ſed a primo inſtituente capit: iuxta. l. unum ex familia. §. j. ff. de leg. ii. cum alijs, ut plenè deduximus ſuprà ad fi. iii. part. l.
52 præceden. dictis cauendum uidetur à Paul. in d. conſil. Ex qua reſolutione colligitur in propoſito differentia inter præſcriptionem & rem iudicatã: hæc enim ẽt in feudalib. & maiuratu, perpetuò excludit condẽnatum & eius ſucceſſores, ut plenè & vtiliter probauimus ſupra in iii. par. l. præced. nu. 49. Hinc ẽt colligitur ex mente omnium, quos ſup. citamus circa præſcrip. eos velle, vt præſcrip. reguletur ſecundum iura & regulas, quæ loquunt̃ de alienatione, ut ſic accedat naturæ actus uoluntarij, qui ſucceſſoribus in his negotijs non nocet: ut latè deduxi ſup. in d. iii. par. & docet Pau. in l. factã. §. ſi hæres, nu. 2. in fi. verſi. cum non fiãt. ff. ad Trebel. & ita plures ex ſup. cuius in hoc artic. præſcriptionis argunt ex l. alienationis verbum. ff. de
53 verb. ſign. Sed ea ratio multorũ vera non eſt: neque enim d. l. alienationis uerbũ, rectè adducitur, ut ſup. latè probaui, nu. 30. Et manifeſtè ea argumentatio non habet locum quando præſcribitur contra ignorantem, ut frequentius contingit: tunc enim non poteſt argui, quod conſentire vel
alie-

alienare uideatur. Nec etiam in hoc articulo præſcriptionis, tutum eſt aliud fundamentum quo utuntur plures ex ſupra citatis, arguentes quod prohibita alienari (ut bona maioratus) vſucapi nequeant. Contrarium enim regulariter uerius eſt, imo prohibitionem alienandi non tollere uſucapionem: ut plenè cum Bart. probauimus ſuprà nu. 25. Et ita patet in hac q. præſcriptionis, à Doct. in fauorē ſucceſſoris, nihil firmum adduci, præter regulam huius tex. & dic. l. j. in fin. de anna. exceptio, vt non ualenti agere non currat præſcriptio, quæ etiam currere non ſolet ante actionem natam, ſecundum Bald. l. in rebus, col. ii. nu. 3. C. de iur. doti. Bar. & Paul. in l. pignori. ff. de uſucap. glo. in l. ſicut, verb. ſeruanda. C. de præſcrip. xxx. anno. Balb. j.
54 par. num. 16. Cum autem bona maioratus & ſimilia perpetuo familiæ relinquantur, iam patet ēt naſcituros poſterosq; in omne tempus uocari: vt ratio & uſus indicant, facitque tex. in l. pronunciatio. xcv. §. familiæ. ff. de verb. ſign. ibi, *nepotes & neptes, & deinceps:* & ibi, *omnes qui ex eadem domo & gente proditi ſunt:* & ibi, *quaſi à fonte quodam memoriæ.* notat Bar. in l. ſi cognatis in fi. ff. de rebus dub. Qua veriſſima conſideratione attenta, neceſſario ſequitur, in ijs rebus, ēt ex conſenſu tacito uel expreſſo uiuorum ſeu præſentium rem in perpetuum firmiterque alienari non poſſe: reſtant enim naſcituri quib. præſentes nocere nequeunt, iuxta ſuprà dicta: & leg. iii. de interd. & releg. & conſequenter nunquam erit uerum dicere in alienatione uel uſucapione harum rerum conſentire omnes de familia, uel oēs quorum intereſt: cū res ultra uiuētes ad futuros extendatur: quod nō perceperunt plures grauiſſimi uiri ex ſuprà citatis: nec Bart. ipſe in d. §. diui, numer. 22. quæſtione penult. & ibi Alex. & alij, tradentes in hac re firmari alienationem conſenſu aliorum de familia. Et ita limitandum eſt quod aliquando legitur de ultimo familiæ: id enim procedit quādo intra certas perſonas uel certas generationes diſpoſitio terminatur, non ubi in perpetuum confertur: quod memorabile eſt ad tex. in l. qui ſolidum. lxxx. §. prædium. ff. de leg. ii. cum ijs quæ ibi notantur: & per Iaſ. in dicto §. diui, ii. lectu. numero 82. Paul.
conſi.

conſ.j.lib.j.Iaſ.conſ.iiii.lib.j.& conſi.clxiiii.col.iii.lib.iiii.
55 Patet igitur ex ſupra adductis communem uideri opin. quod præſcriptio longiſſima in re maioratus uel feudi, noceat tantum præſenti poſſeſſori ipſius feudi, uel maioratus,non uero poſteris uel ſucceſſoribus : ut per multos ſupra citatos, maximè Iſern.& Afflict.numero 20.in cap. primo paragrapho quid ergo,de inueſtit.de re alien.Dec. dict.conſil.cccclxv. numero 47.Pariſ.d. conſil.xxiii.num. cxcix. & numero 203.libro j.Balb.d.iiii.par.iiii.par.in fi. q.xii.principal.nu.20. Cuius opinionis aliqua fundamenta adducũtur,quę nihil faciũt, ad ea quę ſupra reiecimus: nec alio fulcitur ea opinio,niſi ex hac reg.nec ei,qui agere nequit currat præſcriptio , maximè ante actionem natam.Sed contra tot grauiſſimos patres ſuprà citatos , uidetur tendandum , quod habens titulum & bonam fidem in re maioratus,præſcribensque cõtra præſentem poſſeſſorem maioratus, ſecurus maneat etiam quoad ſucceſſorem eius,cõtra quem præſcripſit.Quod j.iuuatur ex rõne legis inducẽtis uſucapionem, quæ non minus militat hoc caſu,quam in alijs, ne dominia rerum ſint incerta:ne ét lites ſuſcitentur d.l.fin.ff. de uſucap,& denique ratio publ. util.d.l.j.ff.eo.tit. quæ ſingulorum utiliiati præfertur, ut ſup.deduxi. Maximè ii. cum in his ſubiectis reſtitutioni ſecundum cõem opin. requiratur longiſſima præſcriptio, nec breuior ſufficiat,ut diximus ſup.nu.22.& ſequen.poſt tempus autem lõgiſſimum execratur lex inquietare poſſeſſorem. d.authen. hæc conſtitutio innouat collationem octauam.Facit.iiii.nam Doct.in propoſito arguunt à multis quæ contra eos retorquentur:quod oſtendo,quia adducunt pro regul. quod prohibita alienari , prohibentur uſucapi.Sed nos ſuprà,nu.25. contrarium verius probauimus:idque numero 26.oſtendimus ſpecificè in re ſubiecta reſtitutioni: per tex.in l.Sticho.ff.de vſuf.legato.Iuuatur. iiii.quia ſiue dicas maioratum fuiſſe coſtitutum in cõtractu,ſiue in teſtamento,non eſt poteſtas in teſtatore,nec in contrahente , ad tollendam uſucapionem tertio habenti titulum & bonam fidẽ,ut ſuprà probaui. Facit.v.nam effectus & natura uſucapionis eſt reddere præſcribentẽ tu-
tum

tum in futurum: l.j.& iii.ff.de vſucap. Ergo non tm̃ contra præſentem poſſeſſorem maioratus, ſed ēt contra ſucceſſores:Iuuatur vi. quia ex cõi opi hoc caſu reſultat abſurdum.cum Doct.concedunt,vt præſcriptio effectum habeat contra præſentem poſſeſſorem,non contra ſucceſſores:eſſet enim diuidere effectum præſcriptionis, contra l. cum qui ædes ff.de vſucap. Facit.vii. nam conceſſa vſucapione contra poſſeſſorem maioratus,conceditur,præſcribẽtem effici dominum rei: at dominium ſemel iure quæſitum, nõ poteſt ſine facto partis offerri:vulgar.l.id quod noſtrum,ff.de reg.iur.l. ſi quis.vi.§.differẽtia.ff.de acquir. poſſeſ.Nec uideretur deciſio iuriſprudentiæ conſentanea præſcribenti concedere dominium ſtatim ei auferendum, contra.l.fin.§.fin.infr.tit.j.Probatur.viii.hæc opin. in feudalibus,authoritate gl.in c.j.§.præterea; de capit.Corradum enim gl. aſſerit in rebus feudi, dari præſcriptionem. xxx.vel xl.annor.planè ſentit effectum præſcriptionis fore perpetuum, non tantum contra præſentem poſſeſſorẽ: quod Iſern.Afflict.& alij non aduerterunt.Nec docto.ſibi ipſis conſtare uidentur.dum eam gl.ſequuntur:id enim nõ aliud eſt niſi fateri præſcribentem ſecurum manere etiã in ſucceſſores eius cõtra quem præſcriptio completa fuit: & regulariter opin.dict.gloſ.receptior eſt.ut dixi ſuprà numero 19. & eam ſecurè ſequitur Brun.conſil.feuda.lxvii. numero 9. idem colligitur ex Balb.iiii.par.iiii. par.q.xii. principa.& ita Cur.ſen.conſi.lxxxii.col.prima. & ſequen. ubi columna tertia.verſi.quia, dicit hanc opinionem communem: & ita Chaſ.conſi.iiij.numero 9.colligitur ex Panorm.in c.ad audientiam,& ibi Fely.numero 18.de præſcrip. tradit vt receptum Molin.in conſuetud.Pariſ.§.vii. nu.8.fol.109. Nec his aduerſatur quod interdum notant aliqui exigentes in feudis præſcriptionem centenariam, quia loquuntur ſecundum legẽ particularem regni Neapolit.quando agitur de præſcribendo contra Regem: inter priuatos enim uel longiſſimam præſcriptionem admittunt: ut per Afflict.deciſ.ccliiii.latius per eum in conſtitu.Neap.libro iii.rubr.xxxi.capitu.conſuetudinem, folio mihi.308. Sic igitur in feudalibus poſſet contendi contra

tra quamplures, hanc opinionem uideri receptiorem ex gl.d.§.præterea,quę tam loquitur contra ſucceſſores quã contra præſentem poſſeſſorem: quod apertè tradit Curt. ſen.d.conſil.pen.col.iii. ubi id minus dubitabile cenſet in præſcriptione xl.annor. per l.omnes C.de præſcrip.xxx. anno. Retenta autem hac opi.contra tot patres,reiectoq; argumento à feudalibus, reſpondendum reſtat ad principale fundamentum cõis opin. ex reg huius tex.& d.l.j. de anna.excep.ne impedito agere & ante actionem ei natam currat præſcriptio. Reſponderi autem poſſe videtur quod tex.hic,& d.l.prima.loquitur quando in initio ipſius præſcrptionis datur tale obſtaculum, pro vt hic in filio rei domino agere non valente: uel in muliere conſtante matrimonio.l.in rebus §.omnis.C.de iur.dot.& alijs ſimilibus. & ubi lex reſiſtit initio,magis impeditur effectus.l.j.& ibi Bart.numero 11.ff. de reg.Cato. At in feudalibus vel rebus maioratus præſens poſſeſſor cẽſetur dominus:ut probaui in ſecunda par.l. præce. numero 5.& conferendo ius ſuum ad ſpem ſucceſſorum, longè plus habet præſens poſſeſſor quam quilibet futurus ſucceſſor, ut conſtat ad ſenſum. Atq; ita nihil eſt quod obſtet initio pręſcriptionis,cuius finis à lege inducit firmnm perpetuumque effectum,ut præſcribens ſecurus reddatur contra præſentem poſſeſſorem:& inde cõtra ſucceſſores,in conſequentiã, ex natura uſucapionis, & rõne legis,ſecundum ſup.deducta. Nec nouum eſt, ut quod ſeparatim & principaliter fieri nequit fiat in conſequentiam,iuxta tex.in l.quædam.lxii. ff.de acqui.rer.dom.le.j.ff.de author.tuto.ex ijs coigtabã ſuſtineri poſſe nouam hãc opinionem, quę doctis fortaſſe non diſplicebit. Diximus ſuprà ad limitationem & materiam huius tex.ex communi ſententia, ſtandum eſſe iuri canonico in materia præſcriptionis,ut nullo tẽpore uſucapi poſſit cum mala fide:per c.vigilãti,& c.fi.de præſcrip.& ibi Docto. & ubique: & Alexand.ubi vide Molin.conſilio xcix. libro iiii. Et ita hodie ceſſat etiam ius illud excipiendi quod reſultabat ex præſcriptione cum mala fide,ſecundum leges Imperatorem.l. ſi quis emptionis.§.primo,C. de præſcriptione.xxx.annor. quod Iureconſulti non admit-

mittebant, exigentes ueram bonam fidem l. nunquam.
xxxi.ff. de uſucapionibus. Sic hodie non uſucapiet hæres
ſciens rem alienam, licet defunctus inceperit cum bona fi
de: abrogata regula lege ſecundæ, paragrapho ſi defun-
ctus.ff. de uſucap. pro empt. Sic etiam ceſſabit quod iure
ciuili ſtatutum erat, non nocere malam fidem ſuperue-
nientem, ſi præſcriptio incepit cum bona fide.l. unica. C.
de uſucapione transforma. nam ſcientia rei alienæ quo-
cunque tempore ante completam præſcriptionem, eam
impediet.d.cap.fin.& ibi communiter Doctor.Paul.in le.
nullo.C.de rei uendic.Balb.ii.par.iii.par. quæſtione ſepti
ma & octaua.Sic etiam ceſſabit quod plures notabant, iu
¶ re ciuili poſſe incipere uſucapionem cum mala fide, quan
do cauſa uel titulus erat cum authoritate rei iudicatę uel
decreti.per textum quem Balb.ibi extollit, in l. & genera
liter ff.de noxa.Paul.in l.prima, nume.5.C.de acquir. poſ
ſeſſ.Id autem ceſſare attento iure canonico, neceſſario cõ
ſequitur ultra Doct.ex aurea doctrina tex.in l.obligatio-
57 nes quæ xxvi.ff.de action.& obligat. In hoc articulo præ
ſcriptionis quæ aliquando cum mala fide ab Imperatori-
bus permittebatur, iterum agendum eſt de intellectu. §.
habeat, & totius conſtitutionis in authen.ut eccleſ.Rom.
colu.iii.Non dubito enim ſcriptores utriuſque iuris ſæpe
lapſos fuiſſe circa eam conſtitut.aliaſque Iuſtiniani in eo
propoſito.Diximus ſuprà nu.40.in d.auth. iniquum præſi
dium appellari præſcriptionem malæ fidei: probauimus
tamen principalem deciſionem illius authen.loqui etiam
in præſcribente cum bona fide, & ratio.d.auth.licet ſolum
tendat contra malæ fidei poſſeſſorem, indicat deciſionem
principalem procedere in omni poſſeſſore: idque rece-
ptius eſſe colligitur ex ſuprà adductis d.nume. 40. cum id
exprimant plures ibi relati, nec negent alii qui rationem
illius text.intelligunt in ſolo poſſeſſore malæ fidei, quod
multi non percipiunt. Non nullis autem uideri poſſet d.
authen.ut eccleſia Romana, loqui in ſolo poſſeſſore malæ
fidei, ex uerbis d. §. habeat: quaſi ſatis eſſet, cum ab aliis
Imperatoribus præſcriptio longiſſima admitteretur gene
raliter, etiam cum mala fide, Iuſtinia.id ibi tribuere ec-

cleſiæ,ut nemo cum mala fide aduerſus eccleſiam præſcri
¶ beret,niſi per c. Sed mihi placet receptior interpretatio, vt deciſio.d.auth.fauens eccleſiæ procederet etiam in præſcriptione bonæ fidei, in qua propriè congruit fauor ille: quod maximè ſuadet ex ſimili deciſione.l.fin.C.de ſacroſ. eccl.vbi et Iuſtinian. in eodem fauore eccleſiæ indiſtinctè loquitur in omni poſſeſſore:facit vulg.regu.l..de pretio.ff. de publica. Maior difficultas eſt circa d.authen.communiter enim intelligitur ſpecialiter in eccleſia Romana, nō in aliis eccleſiis:& ita vbique citatur in lecturis, tractatibus, & conſiliis, quod facilè innumeris allegationibus oſtendere poſſem,quas conſulto omitto. Vnde etiam crediderunt plures quod eum idem Iuſtinian.in authen.hæc cōſtitutio,col.viij.(ſe ipſum expreſſim corrigendo)generaliter contra eccleſiam admittat præſcriptionem,xl.annorū, abrogato priuilegio præſcriptionis cētenariæ,hęc nouior deciſio non procedat in eccleſia Romana, ſeu in his quæ particulariter ad eius patrimoniū ſpectant:quaſi lex noua generaliter loquens, non trahatur ad caſum anteriori lege ſpecialiter prouiſum:iuxta doctrinam gl.in l.ſciendū ff. qui ſatiſda.cog.& in auth.offeratur.C.de lit. cōteſt. & ita in terminis huius articuli tradit gl.in rub.d.auth.hæc conſtit.col.viij.Inde effectū eſt ut Irnerius ordinator authenticorū quæ lib.C.adiectæ leguntur, hoc ita intelligēs poſt d.l.fi.C.de ſacroſ. eccle. adiecerit authen. quas actiones, per uerba quę in alijs eccleſijs generaliter admittunt præſcriptionem. xl. annorum in eccleſia autem Romana ſolam centenariam. Inde etiam manauit,ut poſteriori iure pontificio,eadem retenta opinione,expreſſim (quaſi ſine dubio) referatur, contra eccleſiam Romanam non ſufficere præſcriptionem niſi centenariam,contra alias uerò ſufficere quadragenariam,vt in cap. ad audientiam & ibi o-
¶ mnes,& in cap.de quarta,de præſcrip.vt iam attento iure canon.hoc in dubium trahi non poſſit. Ego autem contra omnes non dubito uerius eſſe,Iuſtinian.ſemper in hoc æquiparaſſe omnes eccleſias, nec aliquid ſpeciale tribuiſſe eccleſiæ Romanæ:& ſic intelligo contra glo. & omnes utriuſq; iuris ſcrib.quòd in d. authen. vt eccleſia Romana ſ

priuile-

priuilegium illud centenariæ præſcriptionis non indulge batur ſpecialiter eccleſiæ Romanæ, ſed omnibus eccleſijs. Gloſ. autem & omnes decepti videntur ex ſono uerborum.d.rub.loquentis de eccleſia Romana, omiſſisq; argumentis hoc oſtenditur ex uerbis Iuſti.in d.auth.§. quod igitur, quæ ita habent, *quod igitur noſtra æternitas ad omnipotentis Dei honorem, venerandæ ſedi ſummi Apoſtoli Petri dedicauit: hoc habeant omnes terræ, omnes inſulæ totius Occidentis:* hoc etiam patet ex prin.auth.ibi, *in totas catholicas eccleſias.* & ibi, *& ſit totius Occidentis, nec non Orientis lex propria ad honorem Dei conſeruata:* & ibi, *nos ſacroſanctas eccleſias:* & in d. §. habeat, ibi, *hanc legem catholicis totius Occidentis eccleſijs profuturam, & in orientales partes propagandam, in quas aliquid ſacroſanctæ noſtræ eccleſiæ poſſident.* Quibus uerbis manifeſtè oñditur ibi nihil ſpecialiter concedi ſoli eccleſiæ Romanæ, vt ſcioli non obiiciant alia uerba eiuſdem auth. inferius, quæ de Romana eccleſia loquuntur. Hoc ẽt ſatis patet ex eodem Iuſtini.in d.l.fi.C.de ſacroſ.eccl. vbi idem priuilegium cẽtenariæ prçſcriptionis, eccleſiis cõcedebat generaliter, non autem ſpecialiter eccleſiæ Romanę: vt patet ex litera.d.l.per quã ita neceſſariò intelligitur conſtit. d.auth.vt eccle. Roma. quod mirum eſt ſcribentes nõ aduertiſſe. Eadẽ veritate retenta, poſt.d.l.fi.& poſt.d.auth.vt eccle.Rom.idem Iuſti.in d.auth.hæc cõſtit. col. viij. ſeipſum expreſsè corrigens.inquit, ꝙ poſt conceſſum eccleſiis illud priuilegium centenariæ præſcriptionis, experimẽto cognouit eſſe illud reipub.pernicioſum, multasq; inde lites ſuſcitari, maximasq; difficultates. Vnde concludit abrogatis legibus ſuis, hodie generaliter contra omnem eccleſiam ſufficere præſcriptionem.xl.ann. Quæ veritas neceſſariò etiam conuincitur ex alia poſteriore conſti. eiuſdem Iuſti.in auth.de eccleſia.tit.coll.ix. vbi in §. pro temporalibus, ſecurè & indiſtinctè habet, ſufficere contra omnem eccleſiam, præſcriptionem.xl.anno. Nec rñdeat quis eã nouiorẽ ſanctionem non trahendam ad caſum quẽ vocant ſpecialem eccleſiæ Rom.id enim non patiuntur repetita & uniuerſalia uerba tex.ibidẽ: ſed ne tergiuerſatiõi locus ſit, hoc oñditur ex d.auth.poſt prin.verſ.*ideoq;*, vbi loqu

tur de Papa,& eccleſia Rom. in ſpecie. Hoc aũt poſterius bene ſenſit Accurſ.in d.auth.quas actiones, in ulti.ſchol. vbi concludit ꝙ per d. Authen. hæc conſtitut. non diſtinguitur Romana eccleſia ab alijs. & ſic ꝙ ſecundum Iuſti. in poſteriore conſtit.etiã cõtra eccleſiam Romanã admittatur præſcriptio quadragenaria,quod probauit Petr. & bene ſequitur Sali.ibi,nu.1.contra alios: imò contra omnes ſecundũ Bar.ibi. nu. 2.in quo uariauit gl.contrarium enim ſcribit in Rub.d.auth hæc conſtit.nullibi autem gl. nec alius aduertit quod proximè diximus ad d.auth.vt eccle.Roma. ſemperq; putabat gl.& omnes in d. authenti. ſolum agi de eccleſia Romana,non de alijs:& inde dubitabant an generalis deciſio. d.authenti. hæc conſtitu.colla. viii. traheretur ad caſum ſpecialẽ eccleſiæ Roma. in quo bene ſcribit gl.in d.authen.quas actiones,quòd d.authen. conſtitut.eundem caſum cõpræhendebat;cũ Iuſtin.ibi dicat ſe corrigere conſtitutionem,quam nuper promulgauerat: quæ verba planè referuntur ad d. auth. ut eccle. Rom.nec eſt alia ad quam aptè referri poſſint: & ita manifeſtè oſtenditur, ꝙ d.auth.ut eccleſia Rom.loquebatur etiam in alijs eccleſijs.Et quocunq; modo loquetur,patet eam expreſſim abrogari per poſteriorem conſtitutio. d. authen.hæc conſtitutio,quæ eam refert & corrigit,ut manifeſtis nõ ſit opus coniecturis.Ex quibus veriſſimè(ni fallor(probatis, infertur vt ſeruata debita reuerentia ſummis Pontificibus,ſacroſanctoq; iuri canonico, dicendum ſit de iure ciuili ex nouioribus etiã cõſtitutioni. Iuſtinia. nihil ſpeciale in hac re tribui eccleſiæ Roma.imò omnes eccleſias in id æquiparari,& ita non ſolum d.authen.hæc conſtitu.ſed etiam d.authent.vt eccleſ. Roma.pariter loqui in eccleſia Romana & alijs,vt ſic priuilegiũ Romanæ eccleſiæ à ſummis pontificibus primò inductũ dicatur:cõtra omnes in ca.ad audientiam,de præſcriptio.cõtra Bar. Bal.Albe.& omnes in d.authẽ.quas actiones. Infertur.ii. ꝙ d auth.ut eccleſ. Roma.ſuo tempore pariter loquebatur in omnibus eccleſijs,nõ ſpecialiter in rebus immediatæ eccleſiæ Romanæ : contra gl. & omnes in d.auth. quas actiones,contra Bal.in l.ſicut,nu.18.de præſcrip.xxx. an,

contra

cõtra Imo.in l.ſequitur.§.ſi viam,nu. 19.ff.de uſuca.cõtra Iacobi.à S.Georg.in rub.ff.de rei uendi.nu.30.contra omnes vbiq; ſecurè relatis à Balb.de præſcript.j. par.v. par. in princ.à nu.1. vſq; ad nu.27. contra Ferre.in l.iii. nu.7. ff.de uſucap.contra Boer.deciſ.xxxix.nu.7.& contra omnes vtriuſq; iuris interpretes in uarijs locis. Infertur.iii. priuilegiũ illud particulare Roma. eccleſ.probandũ fore tantũ authoritate iuris canonici:ex d.c.ad audientiã, cum ſimilibus: & ita intelligendũ quod Bar. pręſuponit in l.cũ ſponſus. §.in vectigalibus. ff. de publ.in rem actio. & alij quos citat Carol.Ruyn.cõſ.cxcv.n.2.lib.ii.Infertur quarta,hinc conſtare cur Iuſtini.in l.fi.C.de ſacroſ.eccle.in eo priuilegio nihil ſpeciale tribuat eccleſiæ Roma. ſed indiſtinctè loquatur de omnibus eccleſijs, pro ut in d.authen. ut eccle.Roma.id autem corrigi poſteriore conſtitu.d.auth.hæc conſtit.à qua bene ſumpta fuit prima pars.d.auth.
¶ quas actiones.Infertur.v.ꝙ d.l. fi.quoad præſcriptionem centenariam de qua ibi, procedebat nõ ſolum in relictis, donatione, & emptione, de qnibus loquitur:ſed etiam in omni actione ex quacunque alia cauſa. Idque neceſſariò oſtenditur ex eodem Iuſtinia.d.authen.ut eccleſ. Roma. contra plures ibidem:quod inuoluit gl.ibi,in verb. centũ: Bal.& Iaſ.& alij quorũ aliqui tres caſus,alij quatuor, alij plures ea lege cõtineri dicebant. Infertur.vj.rectè dixiſſe gl.in d.authen.quas actiones:& Saly ibidé, ꝙ Irnerius errore lapſus,adiecit vltimam partem tex.ibi,contra originale.d.authen.hæc cõſtitu.in cuius rubr.gl.ſibi contraria, cum alijs errauit:quæ omnia inter doctos ut nõ vulgaria forſan commendabuntur,nõ enim alibi de intellectu eorum iurium tam exactè tractatur. Inde etiam colligitur
¶ manifeſta confeſſione Iuſtinia. in d.authen. hæc conſti. ipſum aliquando leges ſuas alijs poſterioribus abrogaſſe, vt comprobetur:quod ſcribentes notant in l. omnimodo. C.de inoffi.teſtam.per Iuſtinia.ibi ſufficere pro forma teſtamenti aliquid relinquere filio, etiã titulo particulari, nõ inſtitutionis:poſtea verò nouiori ſanctione contrariũ deciſum ab eodé Iuſtinia.in auth. vt cum de appellat.cognoſ.§.aliud quoq; capitulũ: ubi inſtitutio vel ſolénis ex-
 hære-

hæredatio requiritur. Sic Iuſtin. in multis legib. C. præſup ponit impuberem etiam infantem & poſthumũ poſſe exhę redari: querelamq; neceſſariam eſſe, vt in l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inoff. teſta. in l. cum quidam. C. de lega. in l. maximum uitium, ad fi. C. de libe. præter. Hodie auté ex cauſis neceſſariis ad exhæredãdum expreſſis ab eodem Iuſti. in d. auth. colligitur, poſthumum & infantem exhæredari non poſſe, nec impuberem regulariter: ſecundum gl. & cõmunem opinio. in d. locis, quicquid aliqui contradicant, vt
58 plenius alibi tracto. Quibus explicitis reſtat vtiliſſimus difficillimusq; articulus, an in caſu huius tex. & alijs, poſt completam longiſſimam præſcriptionem, is contra quem vſucapitur, poſſit ex cauſa iuſtæ ignorantiæ aduerſus præſcriptionem reſtitui: quem articulum dicit notab. & difficilem Aret. conſi. ciiij. & Soci. in l. cum filius §. in hac, nu. 8. ff. de uerb. oblig. & difficiliorẽ quam unquã uiderit Boer. deciſ. xxxix. Qua in re aliquid eſt diuerſum in eccleſia & minore à maioribus & priuatis, ut inferius: plures etiã in hoc ſeparant præſcriptionem. xl. annor. à præſcriptione. xxx. in quo mirè uariant ſcrib. vt ſtatim. Magis communiter autem reſoluere uidentur in præſcriptione cẽtenaria nullam reſtitutionem admitti, ex iuſta ignorãtia. Quoad præſcriptionem. xxx. anno. nonnulli Bar. alij glo. tribuunt opinionem affirmatiuam, ut ex cauſa iuſtæ ignorantiæ, omnibus detur reſtitutio contra eam præſcriptionem: citatur Bart. qui id apertè ſcribit in l. j. §. ſi quis propter. ff. de itin. actu. priua. per tex. ibi, quem Bar. & plures notant: & in ſpecie Afflic. deciſ. cccxxix. nu. 6. & Couarru. c. poſſeſſo. iij. part. §. iij. col. ij. Citatur etiam ab Alex. Panor. & alijs, ad idem gl. in l. ſi partem. ff. quemad. ſeruit. amit. & glo. l. j. C. de patr. poteſ. & gl. l. ij. ĩ fi. C. de iur. emph. ſed hæc aliud vult, ut infrà nec gl. d. l. j. ſatis probat: glo. autem d. l. ſi partem, verbo. non utendo, melius id probat expendendo, ꝙ æquiparat cauſam iuſtæ ignorantiæ, de qua ibi, cauſæ iuſtiſſimi impedimenti, de qua in l. & Attilicinus. ff. de ſerui. ¶ ruſti. præd. vbi in fi. ea reſtitutio conceditur. Eſt tamen aduertendum, gloſſ. in d. l. ſi partem, (licet reſtitutionem cõcedat) non loqui in præſcriptione longiſſimã, quæ tempo

re illius l. cognita non erat:ſecundum communem ſententiam,vt ſupra diximus,nu.3.Vt autem prius conſtet quid in his receptius ſit, non dubitatur communem eſſe opini. Bar.in l.j.§.ſi quis.ff.de itin.act.priui. vt ex cauſa ignorantiæ detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem decem uel uiginti uel triginta annorum, & ibi eſt ampla additio Alexand.plures referentis:probat idem Alexand. in l. cùm filius §.in hac,numero quarto.ff.de uerborum obligationibus,vbi refert gloſſ.in dict.locis:& prius id fecit Roma. dicens opinio.Bartol.communem eſſe,conſil. cxlix.in fin. Eandem opin.ſequitur & extollit Panormita.in c.uigilanti,num.3.de præſcripti.vbi Felyn.nume.1.eam dicit communem:& ibi Pariſ.nume.3.& Iaſ.in §.rurſus,nu.59. Inſtitu.de actio.Eandemq; dicit communem Dec. conſ.xxxvj. nu.9.Couarru.in d.§.iij.nu.1.latiſſimè Balb.de præſcript. iiij.par.iiij.par.vbi citat plura conſi.Alex. pluresq; authoritates:& ita Boer.latiſſimè.d.deciſ.xxxix. & ita Pau.in l. fin.nu.3.C.de long.temp.præſcrip.idem Pau.in l. vnus ex ſociis.ff.de ſerui.ruſti.præd.Alex.& Moly.conſil.lxxj.lib. j.Grat.vbi dicit communem,conſi.xcj.nu.55.lib.j. Alciat. lib.j.de uerbo.ſign.Et quamplures citat Tiraq. de retrac. ligna.§.xxxv.gl.iiij.nu.35.& 36.Et opinionem Bar.ex ordinarijs amplè & ingenioſè defendit Socin.in d.§. in hac, nu.8.col.iiij.cum tribus ſeq.& ita Soci.nep.conſi. cxxviij. ex num.147.lib.j.eandemque opin.dicit communem Afflict.lib.iij.feudo.titu.ſi de feud.fue.controuer. int. dom. & agna.ij.notab.nume.12.& 4.notab.nume. 4. & ita cum Bar.iudicatum tradit Afflict.deciſi. cccxxix. Contrarium uerò tenuerunt nonnulli magni nominis,imò ꝙ præſcriptio firmum effectum inducat contra ignorãtem, adeò ut ex cauſa ignorantiæ,non detur reſtitutio:ita Bal.in l. prima,nume.24.C.qui admit.Ancha.conſi.clxx.nume.3.Cuma.& Ange.quos referunt Alex.Soci.Fely.vbi ſup. & ita contra Bar.Cur.ſen.conſ.lxxxij.col.ij. ad fi. Et hanc opin. magis probat Areti. conſil. ciiij. Qua in re Ioan.Ine.in l. iij.§.ſi conditioni,nu.126.ff.ad Syllani. inaduertenter intelligebat Bar.in longa præſcriptione,non triginta anno. contra expreſſa uerba Bar.cuius opin.authorum numero

 longè

longè ſuperior eſt,vt conſtat ex ſupra dictis, licet dubitauerit Iacobi.à S.Geor.in l.fi.col. pe. C.de tẽpo.in integr. reſtitu.pet.Maior varietas eſt inter ſcribentes circa præſcriptionem quadraginta annorum an aduerſus eam detur reſtitutio ex dict.cauſa ignorãtiæ?in quo articulo alij alijs:pluresq; ſibi ipſis aduerſantur, ut difficilè diſcernatur quę ſit receptior opin.Bart.autem in d. loco ſolum loquitur de præſcriptione.xxx.annor.Alex.variauit,ut pungit Fely.in d.c.vigilanti,nu.2.in j.limi.& Bal.in d.iiii.par. iiii.par.nu.3.& 4.variarunt etiam Dec.Soci. Gozad.Rube.ut tradit Aymon.Crauet.de antiq.iiii.par.nu.187. idẽ conſi.ccj.n.34.Ob quam uarietatẽ inquit Couarru.vbi ſuprà vix dignisci, quid in hoc receptius ſit:& ita ex conflictu opinionum fluctuat Bertran.conſi.xv.nu.43.& ſeq.in nouo uolu.Alex.etiã in dict.§.in hac,nu.4.& Soci.ibi, ad fi.in hoc articulo magis dubitant quam aliquid firment. Vnde quo ad diſcernendũ quæ ſit in hoc receptior opin. ſeparanda eſt præſcriptio.xl. annor.à præſcriptione. xxx. Et ita patet non rectè eas æquaſſe Tiraq.ubi ſupr. neque plures ex ijs quos citat ad concedendam reſtitutionẽ, id dicunt in præſcriptione quadraginta annor. Cum autem Alex.& Soci.in lectu.dubitent,conſulendo autem uariẽt, parum in hoc facit eorum authoritas. Nec ſatis firmat Fely.in d.c.vigilanti.Panor.tamen ibi,nu.3.apertè vult etiã in præſcriptione.xl.annor.procedere opinionem Bart. & reſtitutionem ex ignorantia dari: & ibi Pariſ.nu.5. dicit hanc eſſe magis communem opinionẽ. Idem aſſerit Boer. d.deciſi.xxxix.numero.6.Soci.conſi.lxxx.col.fin.lib.iii.& eandem opinionem magis probat Crauet.dict.lib.de antiq. vbi ſuprà,maximè ex num. 188.d.iiii.par. Et ita concludit Balb.dict.iiii.par.iiii.par. quæſtio.xxix. numero 7. cum Imol.in c.fin.de præſcrip.& ita Afflict. deciſi.xxxvii. col.ii.& deciſ.cccxxix. quibus in locis omnino in propoſito æquiparat has præſcriptiones, & dicit ita fuiſſe iudicatum.Et ita Ruyn.conſi.xxvj.ad fin.lib.j.& Loffred.Neap. conſil.feuda.xvj.ad fin.& Syluan. conſil.iiii. ad fin. & Rebuf.in conſtit.Galli.tom.ii.tit.de reſtit. art.j.numero.26. pag.cxix. Horum autem præcipua ratio eſt in æquiparanda

da vtraque longiſſima præſcriptione: quia militat eadem ratio, nec eſt aliqua. l. quæ apertè tunc reſtitutionem neget. Contrarium vero non ſemel tenuit Alex. ſibi contrarius ut ſup. imò quod opinio Bart. non extendatur ad præſcriptionem. xl. annor. & ita Soci. ſibi contrarius conſil. xxx. in fin. libr. iii. & conſi. cxciiii. num. 6. lib. ii. ita etiam reſoluit Dec. cōſi. xxix. Curt. ſeni. conſi. pen. lib. iii. Soci. nep. conſi. cxlix. & latius conſi. cxlv. nu. 77. lib. j. vbi diligenter. tractat, & dicit hanc eſſe cōmunem ſentētiam: idem conſi. cxv. nu. 43. lib. ii. & Ioan. Dilec. de arte teſtand. titu. de acquir. hæred. cautè. viii. Couarru. in d. c. poſſeſſor. iii. par. §. iii. Gome. in §. rurſus, co. iiii. ad fi. Inſtit. de acti. Dec. in l. ii. C. qui admit. Galiau. in l. ii. §. & harum, nu. 39. & ibi Alcia. nu. 72 ff. de uerb. oblig. Anto. Rube. conſi. xcvii. Zoan. de reb. quotidia. capi. liiii. nu. 1. & ita Barb. & Gozadi. & Iaſ. in conſil. relatis à Tiraq. d. §. xxxv. gloſ. iiii. nu. 7. Et ſic uides miſeriam iuriſprudentiæ, ex tanta ſcribentium uarietate, non parum Reipub. pernicioſa: horum autem præcipuum fundamentum eſt ex uerbis. l. omnes. C. de præſcrip. xxx. anno. quæ geminatè inquit pleniſſimam ſecuritatem parari ex præſcrip. xl. annor. pleniſſima autem ſecuritas excludere uidetur reſtitutionem in integrum, per ea quæ citant. Quam conſiderationem inquit Curt. ſeni. d. conſi. pen. col. iii. cum magna lætitia vidiſſe, in conſi. Alex. quem aureum Doctorem appellat: immemor quam variè in hoc loquutus fuerit idem Alex. nec memor illud fundamentum (quod magnificat) fuiſſe Bal. in l. fi. nu. 5. ad fi. C. tex. quib. cauſ. maior. quem refert Areti. ubi hanc par-
59 tem magis probare uidetur. cōſi. ciiii nu. 3. & ſeq. Hæc de numero authorū non ſine improbo labore: de iudicio autem, & electione, uerius puto, ut contra præſcriptionē. xl. anno. non admittatur talis reſtitutio; ne offendantur uerba generalia & geminata, ampliſſimæ ſecuritatis. d. l. omnes: maximè cum ea præſcriptio non incipiat contra aliquem, niſi poſt pubertatem, ut in l. ſicut. C. de præſcrip. xxx. anno. & in noſtro tex. in fin. Et ſic longior ſæpè manet quā eius uerba ſonent: vnde poſt tantum tempus, pernicioſum eſſet lites ſuſcitare, vetuſtiſſimosq; poſſeſſores

inquietare:contra tex.in d.auth.hæc conſtitu. collat.viii. Idq; mihi maximè comprobari videtur ex deciſione iuris inducentis efficacem præſcriptionem ex lapſu.xl. annorũ contra eccleſiam.c.de quarta & c.illud de præſcrip. & authen.de eccleſiaſtic.titu.§.pro temporalibus, coll.ix.Sed cõtra Bar.& cõem opin.etiã in preſcriptione.xxx.annorũ, & in lõga pſcriptione,veriorẽ puto opinionẽ Bal.& paucorum,quos ſuprà retuli, ut reſtitutio non detur contra præſcriptionem,quod etiam probat gl.c.auditis, uerb.eccleſ. de in integ.reſt.ad fi.ibi, *verius uidetur,quod contra præſcrip. non detur reſtitutio,ne fruſtra, iura loquentia de præſcriptione, ſint ſtatuta*:& hanc partem magis probare videtur Couarru.ad finem.dict.c.poſſeſſor. Pro qua opinione vrgent multa quæ adducit Ancha.dict.conſi.quibus non ſatisfacit Soci.in dict.§.in hac,nec Fely.in dicto cap.uigilanti:nec alij ſequentes opinionem Bar.Verè enim nimis vrget deciſio & ratio.l.fi.C.de præſcrip.long.tempo.vbi apertè ea præſcriptio tam datur contra ignorantem quàm contra ſcientem: & tex.in auth.malæ fidei.C.de præſcrip.long. temp. quod omnes agnoſcunt, ſed cauillando reſpondent, non ideò negari reſtitutionem, quod infr.reijciam.Obſtat magis ratio eiuſdem.l. quæ ſtare non uideretur, ſi reſtitutio admittatur,ibi, *nulla ſcientia vel ignorantia expectanda,ne altera dubitationis inextricabilis oriatur occaſio.* Vrget. ii. ratio iuris inducentis vſucapionem ad bonum publicum, quod præferri debet vtilitati & cauſæ ſingulorum : vt ſic effectus vſucapionis non reſcindatur ex ignorantia partis: iuxta ea quę ſup.deduximus.n.39.& ſeq.iij. facit quod uerè inquit Ancha.d.conſi.ſi reſtitutio tunc concedatur,inania ferè reddi omnia iura quæ effectũ vſucapionis & præſcriptionis tradunt, contra reg.leg.ii.C.commu.de lega.iiii. vrget quod uidemus in iure noſtro, reſtitutionem dari abſenti vel iuſtè impedito,& de ijs cauſis varia exempla tradi,nunquam verò de ignorante,mentionem fieri:ut patet ex l.j.cum ſequentib.ff.ex quibus cauſ.maior.v.fortiſſimè vrget ponderatio. l. vnic. C. de vſuca. transfor. quam refert Soci.cauillosè reſpondens in d.§.in hac col.v. & eam tradit Pariſ.in d.c.vigilanti:uerba enim.d.l.in vſucapione

iure

iure completa, nullum recurſum admittunt, ut patet, ibi, *nullus ad eas reſeruabatur regreſſus:* & ibi: *neſcientibus domi-nis*: vj. Iuuatur hæc pars ex qualitate & natura rei: ius enim pro conſtanti habet eum contra quem vſucapitur, ignorare: & tamen vſucapionem admitti, ob rationes dē quib.ſup. Quæ euincunt ne contra tā ſolennē iuris deciſionem reſtitutio detur: idq; ſatis probatur in caſu huius tex. ubi pater omnia facit filio ignorante, & tamen præſcriptio cū ſuis requiſitis admittitur. vij. pro hac parte poſſet nouè induci, quod probatur de iure canonico, in d.c. vigilanti, in fi. & alijs locis: vbi ſcribentes fatentur præſcriptionē induci contra ignorantē: ſed reſpondent quod dabitur reſtitutio ſicut impedito. Quæ cauillatio nō poteſt ſtare, ſi teneatur opinio eorum qui ſcribunt iure canonico potius nō currere tēpus impedito, etiam impedimento facti: nec eſſe neceſſariam reſtitutionem, ut ſup. nu. 47. Ita enim eodē iure canonicò ignoranti non curreret præſcriptio, nec oporteret ſpectare reſtitutionē. viii. cōtra cōem vrget ratio, vt vitentur multa abſurda quæ reſultarent ex tali reſtitutione cōtra præſcriptionē, maximè longiſſimā. facilimè enim deduceretur cauſa ignorantiæ, quæ etiā iure præſumitur, ſecundū cōem allegationem l. verius. ff. de probat. Nec erat vero ſimile quē pati rem ſuam vſucapi, ſi id ſciret: quotidie igitur reſcinderetur vſucapio & præſcriptio fruſtratoriaque redderentur oīa iura tā ſeriò tractantia effectū vſucapio. in infinitūque procederet illa cā ignorantiæ. Quæ abſurda ſequuntur neceſſario ex cōmuni opin. vt negare nō poſſunt eam tenentes, Boer. d. deciſ. Aymon. d. iiii. par. de antiqui. nu. 196. & ſeq. Grat. d. conſi. cxxv. ad fi. lib. j. & conſi. xcj. nu. 54. eod. volu. & Zoane. d. c. liiii. in fin. ix. Probatur hæc opin. arguendo à repugnantia omnium Docto. in propoſito: ipſi enim dicunt ignorantem reſtitui aduerſus ordinariam & longiſſimam præſcriptionem, darique quadriennium ad petendam reſtitutionem: illud autē quadriennium nunquàm incipere contra ignorantes, ſed demum à tempore ſcientiæ: ut notat Bal. in l. falſam. C. ſi ex falſ. inſtrum. & eſt recepta opin. ex Pano. in c. j. in fi. & ibi Fely. nu. 9. de præſcrip. extollit Alex. conſi.

lxix.

lxix.nu.6.lib.iii.& in conſ.lxxxi.in fi.lib.v.Balb.d.iii.par. q.xxix. ad fi.Dec.conſ.xxxvi.nu.9.Areti.conſ.xv.ad fi.Soci.nep.conſ.cxxviii.nu.169.lib.j.Iacobi à S.Georg.in l.fi. nu.7.C. de temp.in integ.reſtit.Hyppol.ſingu.ccccclxxii. Iaſ.in §.rurſus,nu.74.Iuſti.de acti.Rube.conſ.xcviii.nu.3. & alibi ſæpe ſcribentes, vt tradit.Tiraq.d.§.xxxv.gl.iiii. nu.43.& Couarru.ubi ſup. ſecundum quod nec lapſus centum annorum, nec immemoriale tempus ſufficeret contra ea quę dicunt idem Doct.non aduertẽs quam ſibi ipſis repugnent.x. impugnatur cõis opin. quia ſecundum prędicta ex cauſa ignorantiæ, ita poſt longiſſimum tempus reſtitueretur quilibet priuatus, ſicut eccleſia,in qua in minore Doct. ipſi inaduertenter dicunt eſſe longiſſimum tẽpus præſcriptionis detur reſtititutio: ut per gl.in auth. quas actiones,verb.excludnntur,& ibi Iaſ.nu.33.eam dicit communem opinionem, & Dec.d.conſi.xxix.& conſi. ccclxxv.ad fin.Soci.nep.conſ.lvi.col.fi.lib.ii. Roma.conſi. cxxiii.numero 4.Dec.conſi.xxxvi.nu.9. Afflict.in conſtit. Neap.lib.iii.rub.xxxi. in fi.& ſaltim ex cauſa ignorantiæ par ius eſſet priuati & eccleſiæ: ut colligitur ex Areti. conſi.xv.ad fin.Tandem hæc opinio contra Bart.communem magis fundatur reijciendo reſponſionem,qua utuntur Bart.Alex.Soci.& oẽs ad iura clariſſima,,quæ habent, præſcriptionem perfici contra ignorantem:maximè d.l.fi. C.de præſcrip.long. Ipſi enim reſpondet ex verbis præciſis & generalibus non excludi reſtitutionem,tanquam remedium extraordinarium,per gl.l.poſtquam liti,verb.nulla.C.de pact. Qui reſpondendi modus non ſolum cauilloſus eſt, legemq́ue verbis non rebus impoſitam redderet, ſed etiam manifeſtè corruit ex uerb.dicta l.omnes.C.de præſcrip.xxx.anno. Magisq́ue reijcitur attento quod doctrina gl. in d.l.poſtquam liti. & alia quæ de reſtitutione adduci poſſent, procedunt quando lex loquitur generaliter de aliquo actu, contra quem neminem admittit: tunc enim ea generalitas non excludit reſtitutionem minoris, uel aliam in iure expreſſam, quia l.tunc manet vtilis & efficax regulariter in omnibus alijs: nec iuris ratio patitur, ut uerba generalia excludant beneficium alibi in

iure

iure ſpecialiter conceſſum: iuxta glo. celebrem in l. tertia C. de ſilentiar. At in dicta l. fin. & in noſtra materia indiſtinctè approbatur præſcriptio contra oēs, etiam ignorantes, & contra eccleſiam, & contra eos qui minores fuerūt, & qui olim agere non poterant: eum moderamine tamen vt præſcriptio non incipiat niſi poſt pubertatem, poſtquā agere poteſt is contra quem uſucapitur: ut in noſtro tex. & in alijs de quib. ſuprà. Poſt quæ omnia ſi ad huc ex cauillationibus ſcribentium daretur reſtitutio qua reſcinderetur præſcriptio, inania redderentur ipſa iura, quatenus de præſcriptione contra ignorantes loquuntur: non enim omiſſum cēſeri poteſt id quod ſpecificè exprimitur, & ita retorquetur argumentatio ex glo. dicta l. poſtquàm liti. Nec obſtat tex. in dicto paragrapho ſi quis propter l. j. ff. de itin. actu. priua. & alia iura quæ pro communi opinione adducuntur: non enim loquuntur de ignorante, ſed de impedito iuſto impedimento: ut fatetur Soci. in d. §. in hac, numero 8. ad fin. cui addo qnod tex. in dic. §. loquitur tantum de eo qui unico anno iure ſuo non vtuntur propter ineuitabile impedimentum, uerùmque non loquitur in præſcriptione: nec eſt par ratio tam breuis temporis, ad longum uel longiſſimum. In tempore namque unius anni, uel alio ita breui, ceſſant abſurda & incōmoda quæ reſultarent ſi longi temporis uſucapio reſcinderetur. Ideoque apud ſcribent. receptum uidetur, ut tam modicum tempus ignoranti non currat: quod ex multis tradit Tiraq. d. §. xxxv. gl. iiii. num. 22. Ex his (quorum plura noſtra ſunt) probabilior & Reipu. utilior uidetur opinio contra Bartolum & communem, ut ex cauſa ignorantiæ non detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem iure completam: ne aliter inextricabilis cōfuſio odioſaque litium occaſio reſultet, contra d. l. fin. C. de long. temp. præſcrip. & l. fin. ff. de uſuca. pro ſuo: contra tex. notabi. in authen. hæc con-
60 ſtit. col. viii. contra rationem l. vi. ff. de excep. rei iudi. Retenta autem oipnione Bart. & communi, ut contra præſcriptionem detur reſtitutio ex cauſa ignorantiæ, reſtringenda eſt aliquibus modis, per Felyn. in d. c vigilanti, & Balb. in d. q. xxix. maximè cum Imo. quem referunt, quod igno-

ignorantia tunc debet eſſe iuſta & probabilis:& ita Alex. ad Bar.in d.§.ſi quis propter : Alex. & Soci. in d.§.in hac: Pariſ.in d.c.vigilanti. nume.6.Boer.d.deciſ.xxxix. ad fi.& ferè oẽs in locis ſup.citatis:Roma. & alij quos citat Deci. conſ.cclxvi.in fi.& in l.ii.C.qui admit.Præcipuumq; iuſtæ ignorãtiæ exemplum traditur in hærede, vel alio ſucceſſore, ſi in hæreditate documenta iuris ſui non extent : ex vulg.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.ut per Alex.& Soci.in d.§.in hac:& Afflict.deciſ.xxxvii.nu.2.Grat.conſi.cxxv.ñ. 5.lib.j.alias non excuſaret ignorantia,ſi adhibita diligentia poſſet rei notitia haberi ſecũdum Doct. vbi ſupra Areti.conſi.xv. ad fi.plenè Tiraq.d.§.xxxv.gl.iiii.nu.33.facit tex.in l.quibus diebus.ff.de conditio.& demonſtr. Ex quo infertur, ꝙ cum ignorantia hoc caſu debeat eſſe iuſta & probabilis,nõ ſufficiat dubitatio:licet alibi dubius & ignorans æquiparentur.l.fin.C. de condi.indeb.l.fin.§.j.& ibi Bart.C. de furt.bonus tex.in l.ſcriptus.ff.de Carbon.edic.

¶ Infertur etiam ex ſupra dictis, contra ferè oẽs ſupra citatos, quo ad cauſam ignorantiæ non eſſe ſpeciale ius in eo qui minor fuit,cum præſcriptio longi vel longiſſimi temporis non perficiatur niſi multo poſt quàm is effectus eſt maior. Infertur etiam,communem opinio.tutius procedere, qñ in vſucapione contra ignorantẽ ageretur de actione perſonali: puta alicuius legati vel debiti,cuius notitiã non habuit is cui ſoluendum erat,quia tunc uſucapiens verè non habet cauſam ſeu titulum uſucapiendi,nec militat tũc ratio tuẽdi antiquum poſſeſſorem.l.litibus.C. de agric. & cenſit. Multò tutius procedet communis opin.qñ ſoluere debens, non haberet iuſtam ignorandi rationem: puta ſi hæres habens penes ſe teſtamentum:non præſtiterit in eo relicta: tunc enim iniquè ſe præſcriptione tueretur,neque condemnationem vitaret ob præſumptam malam fidem: ex Panor.conſi.xix.ad fin.lib.ii.facit l.qui cum tutoribus.§. qui per fallaciam.ff. de tranſactio. Tiraq.§.

¶ xxxv.gl.iiii.nu.29. Ex quo nouè & eleganter ſuſtinebitur glo.penul.in d.l. ſi partem.ff.quemad.ſerui. amit.dum intelligit tex.ibi,qui loquitur in relicto ab hærede præſtando,quod legatarius ignorabat:vnde nimirum ſi in ea ſpe-

cie

cie ius legatarij ſaltem reſtitutione ſeruetur,quod Doct. non aduertunt. Tandem ex ſupra dictis infero neminem ex ſcriben.rectè accepiſſe gl. quam pro communi opin.citant(vt ſupra)in l.ſecunda, in fi.C. de iure emphyte.dum excuſat hæredem emphyteotæ,qui iuſtè ignorans qualitatem rei,nõ ſoluit debitam penſionem: id enim propriè nõ eſt reſtituere contra præſcriptionẽ.Nec tunc militat præcipua ratio inquietandi vetuſtos poſſeſſores,cùm idẽ hæres poſſideat:nec offenditur ratio.l.prima, ff.de vſucap.& l.fina.ff.de uſucap.pro ſuo: ſatisq; eſt hæres emphyteotæ poſtquàm nouerit rei qualitatem, præteritas penſiones ſoluat: in quo gloſ.eſt communiter approbata, ſecundum Iaſ.ibi,nume.184.& dicta l.cum filius.§.in hac,numero 7. ff.de verb. oblig.& ibi Alex. & Areti. conſilio ciiij.col.j. Et de his hactenus ad deciſionem huius authen.

SVMMARIVM.

1 *Ex hac.l.ij.colligitur ampliatio ad l.1.ſup eodem.*

2 *Ex eadem l.declaratur prohibitio alienationis, vt hypothecam comprælendat.*

3 *Expenditur litera ad aliud, quod tractatur in l.1.*

4 *Ex litera agente de ſucceſsione ex teſtamento, & ab inteſtato aliqua inferuntur.*

5 *Agitur de intellectu.l.iij.§. de illo.ff. pro ſocio & l.lege obuenire.ff.de verborum ſignifi.*

6 *Reijciuntur ſcriptæ interpretationes ad ea iura, probatur que contra Alcia.Bud.& plures,non eſſe differentiam inter iuſtam & legitimam hæreditatem, vſque ad nu.8.*

9 *Infertur ad vtilem.q. de emphyteoſi accepta pro ſe & ſuis heredibus,vel pro ſe & legitimis & nu.10.& adducuntur alia vtilia in ſimili, vſque ad nume.12.*

1 HAEC l.ii. ampliat deciſionem. l. j. ut ibi dixi in j.par.num.68.probat enim,quod ibi ſtatuebatur in bonis à matre venientibus, locum habere in bonis uenientibus ab auo uel auia,pro auo uel pro auia,lineæ maternæ: ut in eis pater ſolum uſumfructum habeat, alienare,

re, autem nequeat. Quæ extenſio tempore huius. l. neceſſaria erat ſecundum Bald. & alios hic, quod latius probaui in d. loco: ubi etiã ex l. alia deduxi pro recepta ſententia contra aliquos. Ex litera huius. l. ibi, *alieni obligare*, colligo, hic expreſſim probari quod trado, in tertia parte l. primæ, nu. 18. dum iura prohibent, ne pater alienet aduentitia filiorum, verbo alienationis, comprehendi pignus & hypothecam: ut ſic in propoſito ceſſent, quæ antiqui & nouiores cõrouertunt ex l. in quorum, ff. de pignor: cum l. fi. C. de rebus alien. Colligo etiam ex litera huius. l. ibi, *donatione, vel alio titulo largitionis*, hic apertè probari, quod contra aliquos annotaui in tertia part. l. j. fol. 128. verſ. infertur. xxix. uerè & propriè liberalem donationem appellari, quę liberis ſeu deſcendentibus ſit, nec minus donationẽ appellari eo quòd ſucceſſio bonorum neceſſariò eis à lege poſt mortem donantis deferatur: quod ibi eleganter tractatur. Habet etiam hęc l. non eſſe in propoſito differentiam inter ſucceſſionem ex teſtamento, uel ab inteſtato. Ex quo ornatus & utilitatis gratia infero ad intellectum & conciliationem tex. in l. lege obuenire. cxx. ff. de verb. ſigni. cum l. iii. §. de illo. ff. pro ſocio: in quibus cõciliandis torquentur ſcriben. Vlpianus enim inquit, *lege obuenire hæreditatem non impropriè quis dixerit etiam eam quæ ex teſtamento defertur: quia lege: iij. tab. teſtamẽtariæ hęreditates confirmantur.* Paul. autem in d. §. de illo. ſpeciem proponit, in hęc verba: *de illo quęritur: ſi ita ſocietas coita ſit, ut ſi qua iuſta hęreditas alterutri obuenerit, communis ſit, quæ ſit iuſta hæreditas, vtrum quę iure legitimo obuenit, an etiam quæ ex teſtamento? Et probabilius eſt ad legitimam hęreditatem tantum hoc pertinere.* gl. autem. in d l. lege obuenire: ſcribit, ibi regulam: in d. §. particularem cauſam tradi: quę interpretatio nullius momenti eſt quum difficultatem non tollat, nec exprimat cur deciſio. d. §. deuiare videatur à regula dictę. l. Iaſ. verò Deciſ. Curt. & nouiſſimè Cagnol. nimis circa ea iura laborant in le. vnica. C. quando non peten. par. de quo etiam agunt Alc. & Bellon. alijque ſtatim citandi. Alber. autem in dict. l. lege obuenire, diſtinguit inter diſpoſitionem legis, & hominis, ut in priori procedat regu.

regu.dict. l. & legitima uel iuſta hæreditas dicatur etiam ex teſtamento:in ſecunda ſtrictius intelligatur de ea,quæ tantum ab inteſtato defertur:& ita procedat deciſio.ad.§. quod ſequitur Iaſ.in d.l.vnica.nume.8.Sed Deci.ibi in vtraque lectu.acriter hoc impugnat,& Alcia. in dicta.l.lege obuenire,& lib.iiij.Parad.capit.ſeptimo.Crebrius autem intelligunt & conciliant ſcribent.vt Vlpian. in dict.l. loquatur ſecundum latiorem ſignificationem,& quaſi per extenſionem,Pau.autem in dict.§.loquatur magis ſecundum propriam & ſtrictam ſignificationem, ut per Deci. Cur.in dicta.l.unica,& ibi hoc dicit receptius Hiero.Cagno.& Bellon.lib.tertio,ſupputa.capitu.vij. quod tradunt Bar.& Fulgo.in d.§.de illo: & ante eos omnes notauit gl. (quam omittunt) in l. legitimam viij.ff.de petitio.hæreditat.ex quo poſſet magis impugnari differentia Alber.& Iaſ.inter diſpoſitionem legis & hominis.Verba enim legis magis accipienda uiderentur ſecundum propriam ſignificationem,uerba autē hominis facilius trahuntur ad abuſiuam ſignificationem .l. non aliter. §.primo .ff.de legatis tertio.Ego puto uerum quod glo.Bar.& communis traditio habet,ut in d.§.de illo,deciſio conſonet propriæ ſignificationi : nec tàm propriè iuſtam uel legitimam hæreditatem appellari ex teſtamento:nec obſtat quod aliqui obiiciunt ex uerbis Vlpia.in dicta l.ibi,*non impropriè*.cui obiectioni ſatisfaciunt Deci.Curt.& Cagno. vltra quos obſeruari poteſt ex multis legibus illius titu.de uerbo. ſignifi. ibi non ſemper tradi propriam ſtrictamque ſignificationem,quod in ſpecie probaui in auth. præceden.ad l.alienationis uerbum.ff eodem. Sed illa communis reſolutio (verum continens)non tollit difficultatem,nec aperit cur Vlpia.& Pau. in eadem quæſtione uerborum diuerſimode reſpondeant: adhuc enim manet hæſitatio cur alter iuxta latiorem ſignificationem , alter iuxta magis propriam reſpondeat.Vnde Alci.in d.l.& d. c.putat longè aliter ea iura intelligenda,& ſcribentes ex imperitia linguę latinę non percepiſſe ſenſum iurecōſultorum in dictis locis,reſoluit igitur,differentiam eſſe inter iuſtam,& legitimam hęreditatem,& Paulus in d. §. tantum agere de iu-

ſta, Vlpia. autem in dicta l. agere de legitima: contenditq́; uerbum, iuſtam habere emphaſim, tantumq́; referri ad id quod ex omni parte iuſtum ſit: legitimum verò dici quod etiam non omninò iuſtum eſt: quod etiam uoluit Guiliel. Bud. & Coſtal. in Annota. dicto §. & neminem citans Ripa, in l. ex facto. §. fina. nu. 10. ff. ad Trebellia. ſequitur Couarru. in rubric. de teſtamen. fol. 2. nume. 5. Sed eam uerborum differentiam, uel potius cauillationem prorſus falſam & reiiciēdam probaui olim in hac inſigni Academia Conimbricenſi, idq́; inter mille poſitiones (quas publicè ſuſtinui) typis excuſſum edidi anno. M. cccccxlv. poſteaque eandem differentiam bene improbatā legi apud Bellon. in dict. cap. & Cagno. in dict. l. vna. Ad deciſionem enim caſus occurrentis ineptum erat adhęrere tam captioſæ differentiæ, cùm magis attendi debeat qualitas negotii, mens loquentium, & uſus loquendi ſecūdum regulas iuris. Nec erat iuridicum dicere, quòd hæreditas ex teſtamento non poſſit appellari iuſta, vt ab Vlpiano appellatur legitima, repugnat enim manifeſtè l. j. C. de ſacr. eccl. imò ſucceſſio ex teſtamento ſæpius ex iudicio & meritis eſt magis, quàm delata ab inteſtato ſolo reſpectu ſanguinis, quod aptè comprobatur ex elegantiſſimis uerbis Valer. Maxi. in procem. lib. iiij. cap. vij. *Contemplemur*, inquit, *amicitiæ vinculum potens & prævalidum, nec vlla ex parte ſanguinis uiribus inferius: hoc etiam certius & exploratius, quia illud naſcendi ſors fortuitum opus, hoc uniuſcuiuſque ſolido iudicio incoacta voluntas contrahit.* Cōtra Alc. Bud. & alios, multa iura expendi poſſunt, circa verbum, *iuſta*, ne illam emphaſim habeat quam ipſi fingunt: idemq́; omninò importet quod uerbum legitima. Id autem probatur ex Vlpia. in l. cum filio. xlviij. in fi. ff. de leg. iij. vbi iuſta ætas appellatur ea quæ paſſim in iure legitima dicitur. Sic iuſta poſſeſſio apud Iabolenum pro ciuili ponitur. l. quod ſeruus. xxiiij. ff. de acq. poſſeſ. Sic iuſtus filius apud Caium pro legitimo ſeu adoptiuo. l. ij. ff. de adopt. & pro legitimato. l. cum quis. C. de natur. libe. Sic apud Iulianum iuſta interpretatio pro legitima, non omninò perpetua. vt in l. iuſta. ccj. ff. de uerb. ſign. Sed fortius apud Vlpian. iuſta uxor dicitur,

citur,quæ ſolo reſcripto principis uxor fit,refragante lege,& diſſuadente honeſtate:vt patet ex l.ſi ſenatori.xxxj. ff.de rit.nupt. Sic in iure noſtro iuſtum appellatur, quod extrinſecus formam ſolennē habet,licet ob iniquitatē reſcindi poſſit.l.ſi ciues.C.de appell.Et ita neceſſariò accipitur apud I.C.in l.j.ff.de teſtam. & in l. iuſtè poſſidet. ff.de acquir.poſſeſſ.de quo uerbo alia tradit Mantua enchyrid. cap.ccxlix.Sed interpretatio Alcia.Bud. & aliorum manifeſtè confunditur ex eodem.§.de illo:cuius uerba ſi aduertiſſent, nunquam eam interpretationē ſcriptam reliquiſſent:ex uerbis.n.illius tex.ſup.relatis conſtat, quæſtionē vel caſum proponi per uerbum,*iuſta*,& dubitari quæ tunc dicatur iuſta hæreditas:I.C. verò reſpōdere ea uerba excludere ſucceſſionem ex teſtamento,ad ſolamq; legitimā hæreditatem pertinere.Et ſic patet ibidem omninò æquari iuſtam & legitimam hereditatem,& manifeſtè ſignificari,idem reſpondendum ſi conuētio ibi fuiſſet de legitima hæreditate communicanda:quod ſentit Deci.conſ.cclviij nume.8.colligitur ex Bar.& aliis in l.iij.ff.de lega.j.ſentit Iacobi. à S. Georg. in l.ſi arrogator,nu.11.ff.de adoptio. Et ita reiicitur interpretatio Alci.Bud.Ripæ, Coſtal.quā etiam probabat Hubertin.in l.fina.nume.152.C. de edict. diu. Adri. toll. Nec teneri poteſt alia interpretatio Hubertin.Zuchar.in d.l.fin.C.de edict.diu. Adri. toll.nume. 150.dum intelligebat.dict.§.de illo, ſpecialiter procedere in contractibus, quod ridiculum uidetur, cum in conuentionibus frequentius eadem interpretatio ſumatur, quæ ſumitur in alijs diſpoſitionibus.Nec erat diuinandū, quod traditio Vlpiani in d.l.lege obueuire, ſcripta fuerit non pro contractibus, ſed pro alijs diſpoſitionibus: quod magis ſuadetur & cōuincitur ex ſtatim dicendis. Reiectis igitur ſcriptis hucuſque interpretationibus,uerius intelligendum uidetur,nullam eſſe contrarietatem in illis iurib.Vlpianumq; in dicta l.tantum loqui delatiori ſignificatione uerbi, quaſi inter peritos ita poſſint accipi uerba illa,*iuſta vel legitima hæreditas*, non uero ut inde inferatur ad deciſionem cauſarum,de qua re agit Paul.in d. §. Sic enim uidemus apud Vlpia. nomen filiarum ſine dubio in

poſthumas cadere,ut in l.nomen filiarum.clxiiii.ff.de ver bo.ſign.Hoc autem quoad vim uerbi,cæterum in deciſione caſus occurrentis, in relicto filiabus regulariter non comprȩhendi poſthumas,tradit idem Vlpia.in l.qui filiabus, ſecundum communem intellectum ff.de lega.j. Quo genericè præmiſſo, magis in ſpecie ad ea iura dicendum eſt, verum eſſe quod magis cõiter tradunt gl.& Doct.ubi ſuprà ex ſtricta & magis propria ſignificatione, legitimã uel iuſtam hæreditatem intelligi, quæ à ſola lege ab inteſtato defertur:latiori autem ſignificatione,& qua extenſiuè legitimã hæreditatem dici ex teſtamento,vt benè probãt Dec.Cur.& Bellon. ubi ſuprà maximè ex ratione Vlpia.in d.l.arguentis à confirmatione legis. Quo ſignificat ſucceſſionem teſtamentariam nõ immediatè nec omnino propriè à lege deſcẽdere, ſed tm̃ ab ea confirmatam fuiſſe:iuxta l.verbis.cxx.ff.de verb.ſignifi.de qua agunt repeten.in rub.ff.de lega.j.Poſſetque ea confirmatio legis nouæ expendi, ad id quod tradit gl.in l.illa inſtitutio.xxxii. ff.de hære.inſtit. vt ſcilicet neceſſaria fuerit confirmatio ſucceſſionis teſtamentariæ: quia de rigore, diſpoſitio teſtatoris irrita uidebatur,cùm de bonis diſponat, conferendo voluntatem ad tempus inhabile, nempe poſt mortem, quo iam nullum ius in bonis habere poteſt:tradunt Iaſ.& Dec. in rub.C. qui teſta.fac. poſſ. quod authoritate Ezechiel.(quem malè citat)probabat Loriot.de aditione, axiom.vii.de quo aliter Vigl.in §.ſed prædicta,num.12.Inſtitu.de teſtam.Ad Paulum in dicto §.de illo,verus ſenſus colligitur, eo quod ex verbis conuentionis apertè ſignificabatur,cõtrahentes noluiſſe,ut omnis hæreditas cõis eſſet.Si enim id uoluiſſent, conueniſſent per verba vniuerſalia,*omnis vel quęcunque hæreditas*.vel ſaltem per indefinita; *vt hęreditas alterutri obueniens communicetur*.Contrahendo autem per verba illa qualificata, *iuſta vel legitima hęreditas*,planè ſignificant,non omnem hæreditatem communicandam,ſed eam tm̃ cui qualitas illa iuſtæ uel legitimę hæreditatis cõgrueret:iuxta reg.vulg.l. cum prætor.ff.de iudi.c.non ne,de præſump. Ideo in d.§.I.C.memor eiuſdem traditionis, quæ habetur. in d.l.lege obuenire: inde

ſu-

ſumit rationẽ dubitandi, qua non obſtante reſpondet in ea ſpecie, conuentionem intelligi tantum de hæreditate legitima ſeu ab inteſtato. Quia licet ex vi uerborum poſſet compræhendi hæreditas ex teſtamento, præualere in contrarium debet vero ſimilis mens contrahentium collecta ex qualitate conuentionis, ut proximè colligendum oſtendimus. Quod ẽt comprobatur, quia cum ex conuentione conſtabat, contrahentes à communicatione aliquã hæreditatẽ excludere voluiſſe, neceſſarium fuit ex propriori ſignificatione verborum excludere hereditatem teſtamẽtariam, quę non tam propriè, nec immediatè à lege eſt. Nec ſolum ex hoc iuſtificatur deciſio. d. §. ſed ẽt ex frequentiſſimo iuris uſu, quo ſępiſſimè uidemus legitimã hereditatẽ accipi tm̃ pro ea quę defertur ab inteſtato, & ubique proponi ut diuerſam à ſucceſſione ex teſtamento: ut tradit Caſt. in l. ſi ita quis. §. ea lege, ad fi. ff. de verb. obl. patetque ex innumeris iuris locis. ff. & C. de ſuis & legit. hered. ff. & C. de teſtam. & legit. tutel. ex l. illud. lxxvi. ff. de acquir. hęred. ex l. ſi quis ita hęres inſtituatur, ſi legitimus. lxxxii. ff. de hęred. inſtit. ex l. qui fundum lxxxvi. §. q; filios. ff. ad leg. Falcid. ex l. mater. decedens. ff. de inoff. teſtam. ex l. in arenam. C. de inoffi. teſtam. Idemq; colligitur ex Cornel. Tacit. li. xviii. pagi. mihi. ccccl xxix. ubi ſucceſſionem ex teſtam. ut diuerſam ponit à legitima ſucceſſione. Prudentiſſimè igitur I. C. in d. §. de illo, ad quęſtionẽ ¶ reſpondet ex magis propria ſignific. verborũ, ex vero ſimili mente contrahentiũ, ex vſu iuris, quo inualuit ea verba tm̃ accipi pro hereditate ab inteſtato. Inde enim aptiſsimè colligitur mens loquentium, iuxta tex. notab. in l. in conuentionibus. ccxix. ff. de verb. ſign. & vulgarem regu. l. librorum. l. §. quod tñ Caſsius. ff. de lega. iii. Multa enim ex vi verborum poſſunt cõpręhendi, quę excluduntur ob defectũ intentionis: ut probat tex. & ibi Bart. in l. Quintus xxix. §. j. ff. de aur. & argen. lega. l. ſi quis ita xvi. §. ſi quis cũ ff. de teſtam. tutel. ibi, *quia de ipſo non ſenſiſſet:* & ibi, *licet nomen filiorũ ipſum nõ admittat.* Hęc ſunt quę magis probanda exiſtimaui ad ea iura. Eſt aũt notabilis deciſio. d. §. de illo: ſecundum Bald. ibi, melior de iure ſecundum Iaſ. in

d.l.vnic.nu.4.C.qñ non peten.par.& Benedict.in c.Raynu cius,verb.& uxorem nomine,nume.74. plures enim contrarium eo caſu reſponderent. Et fortaſſe ſi talis conuentio hodie vulgari ſermone fieret, contrarium iudicaretur ex uſu loquendi,qui præualet,vt ſuprà.conſtat.n.inter homines legitimam uel iuſtam hæreditatem nõ diſtingui ex cauſa teſtati uel inteſtati,ſed accipi pro ea quæ abſq; fraude defertur,quod vulgo,de bono titulo,appellatur.Vnde ſecundum loquendi uſum,quem iura obſeruari iubent, uideretur abſq; offenſione Iureconſulti in d.§.de illo, iudicandum,vt in tali ſpecie hodie compræhẽdatur quæcunq; hæreditas etiam ex teſtamento ſine fraude obueniẽs. Decisio autem.d.§.de illo,eleganter intelligitur ex Bar.in l. iij.nu.3.ff. de lega. j. vt legitima uel iuſta hæreditas in ea conuentione,intelligatur etiam teſtamentaria,quando in teſtamento uocantur qui ab inteſtato ſucceſſuri erãt:quæ ſententia receptior eſt ſecũdum Alex.& Iaſ. ibi, quicquid refragentur Aret.& alij:& cum Bar.Deci.& Curt. in d.l. unic.Et pro Bar.urget gl.in l.pater.xxxvj.§.Iulius.ff.de lega.iij.recepta ut per Iaſ.in §.diui,in prima lectu. nu. 102. ff.de lega.j.Solet aliud colligi ex d.§.de illo, ad limitandam regu. prohibentem pactum de hæreditate uiuentis: vt per Dec.& purpur.latius Cagno.in l.fi.ex nu. 53. C.de
9 pact. Ex prædictis autem inferunt Iaſ.Dec.Curt.in d.l.unic.C.quan.non peten.par.& nouiores.vbi ſup. ad q. emphyteoſis conceſſæ alicui pro ſe & legitimis hæredibus. Conſuluit enim Alex.Imo.tunc uenire proximiores quibus ſucceſſio defertur ab inteſtato,quaſi nullo modo admittantur extranei ex teſtamento:vt per eum cõſi.lvj.nu. 4.lib.ij.ubi principaliter citat d.§.de illo.Et cum Alex.eſt Iaſ.in d.l.unic.nu.5.& ibidem Curt.qui,nu.11. ad fin. eam dicit communem ſententiam: ſequitur Benedict. d. uerb. & uxorem,nu.75.& Dec.conſi.xxxij.nu. 2. & conſulendo Soci.quem refert Ripa in l.ex facto.§.fin.nu.10.ff. ad Trebel.vbi ipſe dubitat.Contrarium autem probat Alci.in d. l.lege obuenire.ff.de uerb.ſign.& d.li.paradox. ca. vij.neminem citans. & cum eo Coſtal. in annotat. ad pandect. pag.cccv.idem ſcripſit.Deci.in d.l.unic. in utraque lect.Et
ſic

ſic uariant prædicti patres, alij admittentes tantũ uenientes ab inteſtato, alij quoſcunque inſtitutos: Cagnol. autẽ in d.l.unic.col.iij.durius ſcribit eo caſu non uenire extraneos inſtitutos, quia legitimi non ſunt, nec eis uerba conceſſionis congruunt, nec etiam uenire proximiores conſanguineos: quia licet legitimi dicantur ex qualitate uerborum, hæredes tamen non ſunt, cum alij ex teſtamento uocantur, iuxta reg.l.quandiu, § j.ff.de acquir.hære.quod ſcripſiſſe uidetur Cagnol.ex eo quod alibi tradunt ſcrib. in conceſſione ſub illis uerbis exigi, ut deſcendentes uel legitimi debeant ſimul hæredes eſſe, nec aliter ad emphyteoſim uel feudum ita conceſſum admittantur, ſecundum Barto.in l.iij.§.ſi liberi.ff.de oper.libert. Paul. & alios, in l.apud Iulianum.§.ſi quis alicui, ff.de lega. j. dixi latè ſuprà in tertia parte l.j.ex numero 85. cum multis ſequen. Quo etiam argum.Dec.recedit ab opinione Alex. agnoſcens non poſſe admitti proximiorem qui ab inteſtato ſuccederet, cum facto teſtamento alius hæres ſit: Dec.tamen in ea ſpecie excludens legitimum, admittit inſtitutum, contra Alexan.Cagno.autem utrumque excludit, contra
10 omnes. Ego autem puto huic argumentationi Deci. &
¶ Cagno.benè ſatisfacere Curt.in d.l.unic.num.11.Quando enim ex qualitate cõceſſionis in feudo uel emphyteoſi requiritur, uel legitimus ſucceſſor ſit hæres, intelligitur ne ſi inſtituatur, repudiare poſſit hæreditatem, & feudum uel emphyteoſim accipere. Si autem alius inſtituitur, tũc quia per eum non ſtat, non excluditur à feudo uel emphyteoſi, ſecundum Bal.& Afflict.in c.j.an agna.uel fil. Bal.in l.iij.col.ij.C.de fidei commiſ.Deci.conſi.ccviij. in fin. Syluan.conſil.lij.num.13.Iacob.de feud.uerb. *ita quod ipſi*, numero 5. Anton.Capyt. deciſ. lxiiij. numero 7. & deciſio. xcix.numero ſecundo, quæ opinio utilis eſt: & ęquitatem habet ut nullo pacto teneatur, quod dure ſcribebat Ca-
¶ gnol.excludens legitimos & inſtitutos. Sed in ea quæſtione opinio Dec.in d.l.uni.& Alcia. in dictis locis, uidetur regulariter probabilior, ut in emphyteoſi ita cõceſſa, legitimi hæredes intelligantur ex teſtamẽto, cum affectio ex perſona accipientis, non concedentis tunc inſpiciatur. Vr-

get etiam,nam cum in ea ſpecie non agatur de conſeruanda familia.ſatis eſt de ijs hæredibus intelligere, quos primus acquirens vel ſucceſſor ſibi hæredes elegerit.Nãque & iuris reg. qua omnis cõtrahens hæredibus ſuis cõſule recenſetur.l.ſi pactum,.in finali.ff.de probationibus, præcipuè viget in hæredibus ex teſtamento, ſecundũ ſcribent. ubique: quorum aliquot in ſpecie citamus numero ſequent.Iuuaretur nimis hæc opinio ex vſu loquendi:maximè in ſermone vulgari,ex quo colligitur intentio agentis & deciſio iuris,ut ſuprà expendi. num.8. & infrà num. 12.Diuerſum autem dicendum erit ubi concedens ſpeciali affectione familiæ accipientis conſulere voluit, vel ubi teſtator de conſeruanda familia cogitauit: tunc enim uigebit opinio Alex. ut conſanguinei proximiores,non alij inſtituti admittantur. quod fatetur Alcia.in dicta l. lege

11 obuenire. Hodie autem apud Luſitanos lege Regia, libro iiii. titulo ſexageſimo ſecundo in principio.& in §.ii. pulchrè deciditur, in emphyteoſi conceſſa alicui pro ſe & eo quem nominauerit,nulla ſequuta nominatione,venire indiſtinctè inſtitutos hæredes.etiam extraneos, quaſi ex generali nomine hæredum, ſpecialiter ad emphyteoſim nominati cenſeantur. Ab inteſtato autem non indiſtinctè omnes tunc ibi admittantur,ſed tantum deſcendentes vel aſcendentes:quibus deficientibus, emphyteoſis ad dominum reuertetur: quod aliqualiter deuiat à communi traditione ſcribentium,qui indiſtinctè admittunt omnem hæredem ex teſtamento vel ab inteſtato:Docto.per l.iiii. C.de contrahen.ſtipu.Alex.conſi.ccxxxii.n.3.libr.vj. Iaſ. in l.ſtipulatio iſta, §.ſi quis ita,n.2.ff.de verb. oblig.Soci. in l.j.§.per procuratorem,nu.5.ff.de acquir. poſſeſ.Deci. conſ.cccccxliii.n.3.Hippol.Singul.cccccl xxx.poſt Bald. in

12 l.j.in fin.ff.de pact. Pro opinione etiam Dec. dum in d.q. magis admittit hæredes ex teſtamento,facit de iure communi, quod tradunt plures in ſimili ſpecie emphyteoſis cõceſſæ alicui pro ſe & ſuis hæredibus:veniunt enim quicunque ex teſtamento vocati, vel ab inteſtato proximiores.Nec ea verba,*ſuis hæredibus*:referuntur ad qualificatos illos hæredes ſuos,de quibus in l.in ſuis, ff.de liber.& poſthu.

ſthu.& §.ſui, Inſtitu.de hæred.& quali.& differ.ut tradit Alex.in l.quod.dicitur,nu.26.ff.de uerb.oblig.Alex.conſ. xxvj.lib.v.Dec.in cap.in præſentia, numero 48.de probat. Id autem principaliter fundatur ex communi vſu loquendi,quo ſui hæredes intelliguntur pro quibuſcunque ex teſtamento,vel ab inteſtato in bona ſuccedentibus,non ſpectata qualitate illa ſuitatis: ut benè tradit Guido Papa, quæſtione ccccclxviii.& dixi ſuprà in iii.part.l.prima.nu. 89.Non ergo tunc intelligitur de ſolis conſanguineis,ſeu hæredibus iure ſanguinis. Vt caueas ab Aemil. Ferret. conſ.iii.nu.1.verſi. ſed ſi de ſucceſſione. Hoc autem probatur d.lege,Regia,libr.iiii.titu.ſecundo.§.fin.iuncta alia lege(ad quàm ſe refert) eodem lib. titu.lxxvii. §. penul. vbi in emphyteoſi pro ſe & ſuis hæredibus, veniunt qui cum effectu hæredes ſunt,ex teſtamento vel ab inteſtato. Dum autem leges illæ loquuntur de conceſſione emphyteoſis pro ſe & hæredibus, & ſucceſſoribus, memorandũ eſt quod ſcribit Ioã. Imo.in d.l.quod dicitur,col.x. nu.14. ff.de uerb.oblig.Non obſtante ea geminatione verborum nõ cõpræhendi particulares ſucceſſores, ſed tantum vniuerſales, ſiue iure ciuili ſiue prætorio ſuccedentes:& ita Alex.in l.quædam.§.nihil,& ibi Iaſ.nu.4.ff. de edend.Deci.conſi ccviii.nu.vii.Rip.lib.ii.reſponſ.cap.xxvj.num.17. Curt.ſen.conſil. lxxxii.ſeu conſi.penul.col.iiii. Quod plures intellgunt,niſi addatur ſignum vniuerſale *quibuſcunq;*, vt tunc ueniant particulares ſucceſſores:Alex.in d.l.quod dicitur,nu.26.Iaſ.in d.§.nihil, num.4.Alex.in l.ſtipulatio iſta.§.ſicut autem,nu.6.ff.de verb.oblig.Iaſ.in l.ii. nume. 198.C.de iur.emphyt.Sed ſi opinio Imo.uera eſt, hæc limitatio dubio nõ caret:nec enim dictio vniuerſalis ita immutat rei naturam.ut tradit Iacob.à S. Georg.de feudis, verbo, *& quibuſcunque hæredibus*: latè Tiraq.de retrac.ligna.§.j.gl.vii.nu.27.Et pro hac parte vrget tex.ad quẽ nõ aduertit Alex.in d.§.ſicut autem.l.ſtipulatio iſta:vbi verbum, *quicunque ſucceſſores*:non cõpræhendit particulares,
13 ſecundũ gl.& omnes ibi,ex iuris principijs conducunt nimis quæ ſcripſi ſupra in rub. ad fi.j.par. Dixi proximè nõ carere ſcrupulo limitationem Alex.& aliorum, ſi opinio

Ioan.

¶ Ioan.Imo.uera'eſt. Ego enim eam ueram non puto. Sed magis crederem, in cõceſſione facta alicui & hæredibus & ſucceſſoribus regulariter(niſi aliud impediat)nõ excludi particulares ſucceſſores, id autem ſatis probat tex.(ad quẽ aduerti non ſolet)in l.in conuentionibus.ccxix. ff.de verbo.ſignifi.id iuuatur etiã,quia tunc non agitur de cõſeruanda familia cõcedentis,vel accipientis, nec vertitur ullũ incõmodum domini,cui à quocunque ſucceſſore penſio ſoluenda eſt, nec ei admittitur aliquid ex iis quæ ſibi competunt ex l.fi.C.de iur.emphy. nec obſtant iura quæ in contrarium adduci ſolent,quia loquuntur,vbi qualitas rei aliud ſuadet: uel ubi agitur de conueniendo ſucceſſore: actio enim non datur contra particularem, ſecundum iuris regulas: ſed de his alibi latius.

SVMMARIVM. L. 3.

1 *Diuiditur & colligitur principalis concluſio huius.l.& num.2.*
3 *Aſſignatur ratio ſpecialitatis ad deciſionem huius.l.*
4 *Oſtenditur, lapſos fuiſſe aliquos in allegatione huius.l.nu.5.*
6 *Colligitur altera concluſio memorabilior ex hac lege, & nu.7.*
8 *Agitur de glo. l.iij. C.de vſufruc.*
9 *Suſtinetnr glo.hic contra plures.*
10 *Colligitur alia concluſio, & inferuntur aliqua memoratu digna.& nume.11.*
12 *Aſſeritur vſus contrarius principali deciſioni huius. l.*
13 *Traditur aliud ad literam huius.l.*
14 *Explicatur aliud contra Cyn.& Pet.& Soci.nep.*
15 *Aſſeritur aliud non negligendum,vt deciſio huius.l.non cenſeatur correcta nouiori iure.*
16 *Tangitur & omittitur illatio ſcriben.ad quæſtio.celebrem.*
17 *Infertur ad.l. filius. ff. de ſuis & legiti. hæred. contra Alcia. & nume.18.*
19 *Infertur ex verbis huius.l.ad articulum notabilem & quotidianum, & explicantur aliqua vtilia.*
20 *Limitatur quod lex hæc dicit,& agitur de l.fi. C.de natur.liber. & nume.21.& 22.*
23 *Traditur fauor filiorum primi gradus.*

Infertur

24 *Infertur ex uerbis huius l. ad caſum memorabilem: & explicantur aliqua vtilia ex ſcribentibus ad l.j.C.de condi.in ſer. & l.cum accutiſſimi.C.de fideicom.& nu.25.& 26.*
27 *Probatur noua opinio contra ſcrib.in re magni ponderis.*
28 *Traditur alia illatio ſcriben.ex uerbis huius.l.*
29 *Infertur ad. l. 1. verſi. vltim. ff. de iure immuni. & traduntur aliqua vtilia vſque ad nume.34.*

1 LEg. hæc Theod.& Valēti. longā literam habet, ſecundum Fulg.& uno verbo dici potuit quod multis eius lineis continentur, vt aduertit glo.hic, uerb.in nepotibus. Principalis autem deci.huius.l.ſing.eſt ſecundum Cy.Bar.Bal.Pau Ful. Cor.hic.habet enim caſum nouum in quo patri & auo acquiritur per filios vel nepotes emācipatos: & ita hūc tex.extollit Rauen.in alphab. iuris fol. 14.litera b.& dicit ſingu.Ang.in authen.itaq;,ſup.tit.j.poſſet autem.l. hæc in plures partes diuidi iuxta longitudinē literæ,ſed iudicio meo attenta eius ſubſtantia, commoda diuiſio erit in duas partes:ut poſt primam,altera incipiat in verſ.*quòd ſi nepotes*:vbi ponitur mirabilis deciſio,cui magis refragari uidentur iuris regulæ,mirumq́; eſt ſcribent. ferè nunquàm aduertiſſe ad deciſionem. d. verſi. ut infr.
2 Singularem hanc.l.appellant ſcrib.eo ꝙ in eius deciſione citra ius patriæ poteſtatis liberi aliquid acquirunt patri uel auo: cum ex iuris regulis contrariū aſſeuerandum foret.l.j.ff.ſi quis à pat.fuer.manumiſ. Caſus autem ſeu ſpecies huius.l. eſt, qñ decedit vxor marito ſuperſtite: tunc enim ſi etiā ſuperſint filij uel nepotes emancipati à patre uel auo in vita vxoris,matris uel auiæ eorum,ſtatuit hæc. l.vt patri vel auo acquiratur pro virili portio vſusfructus. Non habebit igitur portionē proprietatis, ſed repræſentabit perſonam deſcendentis, vt cum liberis iudicetur
3 quaſi unus ex illis ad uirilem portionem in vſufructu. Id autē ſpeciale eſt ſecūdū gl.verb.præſcripta,ſecundū Fabr. & oēs hic,eo ꝙ in hac ſpecie agitur de bonis uxoris ipſius patris uel aui,cui ea virilis portio vſusfructus acquiritur, quod probat tex.ibi,*poſtea mater:*& ibi,*ſin uerò mulier,& ibi*

mari-

maritus defunctæ, & magis ibi, *vt maritus qui vxore mortua*. Quæ ſpecialitas rationē habet ſecundum gl.d.verb.præſcripta: & Bal.nu.4. Pau.nu.1.quia in illis bonis is pater, vel auus maritusq; defunctæ, conſtante matrimonio dominus cenſebatur, iuxta l.doce ancillā, C.de rei vendica. Facit etiā iuris ratio quę reſpectū habet ad honorē matrimonij bene tranſacti. l.vnū ex familia. §.fi.ff.de leg.ij.
4 not.Bal.in c.iurauit ad fi.de proba. Errant igitur qui hāc l.citant generaliter ad omnia aduentitia, cum ſpecialiter procedat in bonis quæ vir aliquādo vt dominus poſſidebat ratione matrimonij. Vnde cauendū erit à Roma. generaliter hāc l.intelligēte, & eam vt ſingu. cōmendante, notab.dxlvij. Hinc etiā patet longè differre deciſionē huius l.à nouiori deſione, §.cùm aūt, l.cùm oportet, inf.tit.j. quāuis gl.hic verb.præmiū: & Alber.ibi, hos caſus æquare videātur. Differentia aūt eſt, quia ibi generaliter agitur de omnibus aduētitijs, hic de vnica tantū ſpecie proximè dicta. Ibi etiam agitur de aduētitijs acquiſitis ante emancipationē filij vel nepotis, in quibus ibi reſeruatur medietas vſusfructus parenti emancipanti: hic verò agitur de aduentitijs maternis delatis poſt emācipationem: ibi etiam ſemper medietas obſeruatur, hic virilis portio, pro numero liberorū, inter quos parens ipſe quo ad eum
5 effectū, cōnumeratur. Ex predicta declaratione ad rōnem huius l.conſequitur, eius deciſionē non fundari principaliter ex beneficio emancipationis à parēte in liberos collato, ſed magis in ſolatiū amiſſæ vxoris, & ne omninò priuetur his bonis, quæ modo vt dominus poſſidebat: idq; ſignificat text.poſt princi.ibi, *quoniā omni cōmodum deſtruitur*, quod euidenter oſtenditur ex eadem l.verſ. *quod ſi nepotes*, vbi idē diſponit de nepotibus quos auus non emancipauit nec habuit vnquam ſub poteſtate, vt ſtatim explicabo. Et cōſequenter lapſi videntur ferè omnes ſcribentes hic, & alibi ſummantes, intelligentes & allegantes hanc l.quaſi ſolū loquatur de remunerando parente, ob beneficium emancipationis, totamq; vim ipſi emancipationi tribuentes: Cum ex litera conſtet, idē tribui auo ex
6 nepotibus quos nunquā habuit in poteſtate. Mirabilis

vt dixi,

ut dixi,magisq; notāda eſt deciſio huius l.in d.verſ.*quod ſi nepotes*, vbi prima deciſio de liberis emancipatis, & ſic in quos parens beneficiũ cõtulit,ampliat ad nepotes es filio emancipato poſt emancipationem natos, & ſic qui nunquam fuerunt ſub poteſtate aui: & conſequenter beneficium emancipationis ab eo conſequi non poterant. Sed quod longè maius eſt, idē diſponit tex.in eo verſ.in nepotibus ex filia qui nec fuerũt, nec extitiſſe potuerunt ſub poteſtate aui, vtpote qui familiam patris non matris ſequantur,ſecundum iuris principia: quod rariſſimè notatur.Aduertit tamen Corn.meritoq; in hoc dicit text.eſſe
7 mirabilē. Infertur igitur,vt dixi, contra ferè omnes hic, parentē hoc caſu admitti cum liberis, etiā in quos nullũ beneficiũ cõtulit,non tantum cũ his quos emancipauit: in quo etiā contra hāc l. in d.verſ.loquũntur ſcriben.in l.j. ſup.vnde vir & vxor.Ex eodē verſ.dum loquitur de nepotibus ex filia,cauendũ eſt à gl.in l.iii.ſup.de vſufr.quæ ex hac l.in d.verſ.limitat.tex.ibi,quatenus habet,per mortē proprietarij niſi finiri vſumfructũ:& ſecundũ terminos illius l.quam gl.ex hoc verſ.vult limitare,ſentit apertè diuerſum intellectũ,videlicet ꝙ in hoc verſ.agitur de patre qui habebat vſumfructũ, in bonis filij emancipati,vt moriente cum liberis filio proprietario pater amittat vſumfructũ, ſuccedatq; in virilē eiuſdem vſusfructus,cum nepotibus ex filio.Sed talis interpretatio à nemine ibi ſpecificè probata,nec reiecta,teneri non poteſt,quia text.in hoc verſ.nõ tantùm de filio emancipato, ſed etiā de filia loquitur: nec agit de vſufructu,quē pater habebat viuo filio,ſed de acquirenda uirili portione nouè cũ nepotibus. Et deniq; falſum eſſet dicere, ꝙ pater morte filij aliquid amittat de uſufructu quē habebat eo viuēte,etiā ſi filius cũ liberis decedat:vt diximus ĩ ampliationib. l.j.in j.par. per iura clara in l.ſancimus,ſupr.tit.j.& in l.fi.§.fin verò,
9 ſup.ad Tertul.Infertur etiam ex eodē verſic.reſolutio ad vnũ quod uarie tradunt ſcriben.hic,nam Bal.& Salic.hic, nu.3.Corn.nu.1.Salic.in l.j.C.vnde vir & vxo. dicũt ꝙ in caſu huius l.uir non ſuccedit uxori,ſed per liberos acquirit illā uirilem portionem uſusfructus: cõtenditq; Corn.

non poſſe in hac ſpecie appellari ſucceſſionem viri: contrariũ verò colligit gl.hic, verb.præſcripta, in fi. ibi *nota caſum in quo vir ſuccedit vxori in aliquo*. Ita etiã Fab. hic Cy. Pan.Ful.ante.n.1.Ang.in auth.itaq;,col.j.ſup.ti.j.gl.l.j.C. vnde vir & vxor, & ibi ſcriben.Dyn. in tract.ſucceſſio.ab inteſt.nu.25.Pro Bal.Salyc.Cor. poſſet expẽdi continuatio huius.l.ad præceden.quæ loquuntur de acquiſitione ꝑ liberos,non de immediata ſucceſſione parentis.Pro ijs etiam poſſet argui, quòd ſi vir ipſe ſuccederet,non videret̃ ſucceſſio reſtringenda ad portioñe uſusfructus, ſed conſe queretur portionẽ hæreditatis cum pleno iure ſuæ portionis,cùm hæres dominus ſit,l.cum hæredes.ff.de acqui. poſ.§.fi.Inſtit. de hæred.quali.& differ.Sed verior uidetur ſententia gl.quæ ẽt receptior eſt. ut conſtat ex ſup.dictis: quod probatur ex d.verſi.*quòd ſi nepotes*, ibi enim datur ea portio auo paterno cum nepotibus ex filio emãcipato, na tis poſt emancipationem: & ſic quos auus non habuit in poteſtate nec in eos beneficium contulit.Datur ẽt eadem portio auo materno cum nepotibus, quos nec habuit nec habere potuit ſub poteſtate, & ita patet auum hæredum, maritumq; defunctę ſuccedere ex beneficio legis,non aũt per nepotes id acquirere, cum eos nunquàm habuerit in poteſtate,deficiatque illud neceſſarium poteſtatis fundamentum,quo parenti per liberos acquiri ſolet.Quæ ſucceſſio vt nimis exorbitans,ideò modificatur ut tantum ſit in portione uſusfructus, ad uitam aui, maritique defunctæ,in quoddam ſolatium, ut ſupra.Facit illud quod dicit
10 tex.in princ.Inſti.de Senatuſconſul.Tertul. Ex quo verſi. ita explicato cum gloſſ.reſultat mirabilis caſus,in quo vir in aliquo vxori ſuccedit, ſtantibus liberis eiuſdem cui ſuc ceditur: ad limitationem.§.cùm filius, Inſtitut.de hæredita. quæ ab inteſta.defer. & in authenti. de hæredita.ab inteſtat.venien.§.primo. Inde reſultat memorabilis declaratio, ad antiquum & nouum ius.ff.& C.vnd.vir & uxor.ut hoc caſu in d.portionem uſusfructus ſuccedat vir etiam ſtantibus liberis, non diſtinguendo an ſit pauper, cum regulariter non admittatur coniunx, ſtante ullo cõſanguineo. Hinc etiam limitatur generaliter regula.l. affini-

affinitatis,ſuprà,tit.j.Hinc reſultat quod vir ſuccedit vxori in hanc portionem ſtantibus liberis neceſſarijs hæredibus defunctæ:qui non ſuccederet ea defuncta ſine liberis,manentibus alijs coniunctis.Nec enim,l.hęc tã exorbitans extendi poteſt vltra caſum ſuum, ſecundum receptas ſententias : & ita conſequitur mirabiliter magis excludi virum à tranſuerſalibus,remotioribusq; defunctæ, quam ab eius liberis neceſſarijsq; hæredibus,contra regulam ſi
11 uinco vincentem te, à fortiori &c. Hinc reſultat caſus in quo vir uxori ſuccedit de iure ciuili, nempe ex deciſione huius.l.cum regulariter ea ſucceſſio ſit prætoria, exigatque bonorũ poſſeſsio ſecũdum ſcrib. in l.certum.C.vnde legit.Matheſ.de ſucce. ab inteſt.iiii.artic.princ.& Hubal. in eo.tract.iiii.par.in princ.Quæ omnia neceſſariò deducuntur ex d.verſ.ſecundum literã quæ inuenitur in omnibus liberis.Licet his aũt refragari uideantur iur.reg.ſatis eſt ita legẽ ſcriptã fuiſſe iuxta.l.proſpexit.ff.qui & à qui-
12 bus.Illud aſſerere audeo, vſu & praxi hanc mirabilẽ deciſionẽ non ſeruari:ſed potius contrariũ: nec enim in aliquã portionẽ admittitur auus maternus cum nepotibus in ſucceſsione auiæ eorum , vxorisq; ipſius aui: & eadem rõne non admittitur eodem caſu auus cum nepotibus ex filio emancipato.Qui vſus magis conſonat regulis iuris: maritus enim extraneus eſt, nepotes autem legitimi neceſſarijq; hęredes,per ſupra dicta:& authen.in ſucceſsione.C.de ſuis & legitimis hære.maxime cum vir id ius non haberet vxore defuncta ſine liberis, manentibus alijs cõ-
13 ſanguineis,ut ſup.deduxi.Ex ſupra dictis colligi uidetur, quod deciſio huius.l.cõgruentius ſtaret ſub tit.vnde vir & uxor uel in proximioribus de materia ſuccedendi.Similiter ex litera & ſuprà dictis colligitur hanc.l.procedere ex teſtamento & ab inteſtato : nec enim l.diſtinguit,eiuſque beneficium parem rationem habet in vtraque ſucceſsione,nec aliquis põt legis beneficium auferre.l.iiii.§.ſi quis condẽnatus.ff.de re iudic.Bal.in authen.hunc locum, nu.
14 1.C.ſi ſecund.nup.mul. Iuxta prædictam explicationem huius.l.colligo in eius caſu ſeu ſpecie , poſſe rectius uerificari quod generaliter poſt Petr. tradit Cy.in l.ea lege,
col.iii.

col.iii.verſi.*& ideò*.C.de condict. ob cauſ. dicens quod vſusfructus qui patri per filiumfam.acquiritur, eſt irregularis:id enim regulariter nõ rectè dictum uideretur,cum ea acquiſitio ſit ex iuris regula, & vi patriç poteſtatis.In caſu autem huius.l. congruentius appellabitur irregularis vſusfructus cum acquiratur contra iuris regulas,vt ſuprà licet dictum Cyn. indiſtinctè ſequatur Soci.nep.conſ.
15 cxxiiii.nu.4.lib.ii.Cum autem conſtet ex ſupra deductis deciſionem huius l.continere caſum ſpecialem, conſequi
¶ tur eam ſtare hodie,nec correctam eſſe legibus poſterioribus, generaliter deſcendentibus, ut ſoli deſcendentes aſcendentibus ſuccedant.Idem enim iure antiquo conſtitutum erat.C.& ff. de ſuis & legitimis hæredibus l.nam & ſi parentibus.ff. de inoffi.teſta. Et tamen.l.hæc, non obſtãte regula, ſpecialiter hoc caſu cum liberis admittit auum eorum, maritumque defunctæ in portionem vſusfructus:ut ſic deciſio hæc tam ſpecialis,non cenſeatur correcta.Facit quod ſæpe dicunt ſcriben.cum gl.l.ſciendum. ff.qui ſatiſd.cog.& gloſ.authen.offeratur.C. de lit.conteſta.& ita ſentit Fulg.hic.nu.5.& Cor.qui verè dicunt hãc deciſionem alibi non reperiri:potuiſſentque addere rariſſimè haberi memoriam huius l.in prædicto articulo ſucceſſionis:hæc quoad literam, l.quæ nullibi hucuſque ita explicata fuit.Ex alijs uerbis huius.l.ibi,*deteriores eſſe nepotibus filij non ſinantur*:inferunt ſcriben.hic.ad celebratiſſimam difficillimamq; maioratus quæſtionem, quæ vulgo de filio & nepote appellatur: de qua re extant integri tractatus,iuſtaque volumina, quibus aliqua non contemnenda addere potuiſſem ex multis quæ in ſcholis perlegi, & foro in magis cauſis tractaui:ſed quia ea tractatio pro rei dignitate plures chartas exigebat, opus vero hoc in maius volumen accreuit quàm putaram, conſultius duxi eam quæſtionem ad alium locum reſeruare. Illud tamen noto,quod verba huius.l.non tam filium nepoti præferunt quàm ei nepotem præferendum negant, & ſic deciſio magis neutralis eſt quam alteri parti fauens,contra
17 plures in eadem quæſtione. Ex prædictis verbis huius text. dum probat, neminem debere filijs potiorem eſſe, in-

infertur ad verba Modeſtini,in l.filius.xij. ff. de ſuis & legitimis hæred.cuius litera cõiter ita habet,*filius patri agnatus proximus eſt*:& ita legitur affirmatiuè in libris emendatis ad exemplar Florentinum,vt caueas à nonnullis, quib. erroneè habetur negatiuè,ſcilicet *agnatus non proximus eſt*. Circa quam legem lapſus videtur doctiſſimus Alci. li.iij. parerg.c.xxv. qui legit *agnatus proximus non eſt*: vbi tamen rectè improbat literam præcedentẽ,*agnatus non proximus*: 17 putans ita communiter literam haberi,cũ tamen frequentior ſit prima,quam veram dicimus.Cõtendit igitur Alci. cum ſua litera negatiua , filium patri uel reſpectu patris agnatum non dici:in idq; adducit a remotis argumentum quoddam ex Plinio:adducit etiam argumentum ex.l.ſcripto.ff.vnde lib.vbi.I.C.aliud longè diuerſum continet. vt periti facilè agnoſcent:& ſcribo in cõmentar.C. de inoffi.
18 teſtam. Sed ex I. C. prorſus teiicienda eſt interpretatio Alcia.j.ex tex.quem ibi adducit in fi.vbi proximiores ex agnatis ſui dicuntur . Id enim nihil aliud eſt quam filium patri agnatum dicere,cum filius ipſe maxime ſuus ſit,iuxta.l.poſthumorum.ff.de iniu.rup.ij.contra Alc.vt filius patri agnatus dicatur,probat tex.in l.j.§.ſed uidendum.ff.de ſucceſſo.edict.quem notat Dec.in l.qui ſe patris, n.23.C. vnde lib.eſt etiam tex.in l.I.C.§.j.ff.de gradib. & mihi uidetur tex.apertiſſ.in l.pronunciatio.cxcv.verſ.ij.ff.de verbo.ſignific.vbi refert uerba l.xvij.tab.*agnatus proximus familiam habeto*,quæ uerba magis filio congruunt. Nec erat cur filius agnationis caput , agnatus non diceretur, qui etiam proximus cognatus dicitur.l.filiusfam. ff. unde libe. Nec uerum eſt quod Alcia.ſcripſit.gl.& Doct. legiſſe negatiuè:nam contrarium conſtat ex gl.in §.fi.Inſtitu.de legit.agna.ſucceſſ. vbi illum tex.citat ſecundum literam affirmatiuam,vt filius agnatus proximior dicatur: & apertè gl.in d.l.Iureconſ.§.j.uer.ſui:glo. etiam in l.ij.§.ſi quis ex liberis,uerb.agnoſcitur.ff.ad Tertul. Et ſecundum eandẽ literam affirmatiuam uerè illam l.citat And.Iſern.in c.j. an agna.uel fil.nu.4.& Math. Afflict.in c.j.§.præterea ducatus,nu.45.de prohibi.feud.alien.lib.iij. feudo. fol. cxlv. col.ij.in princip.& in conſti.Neapo.lib.iij.rub.v. num.21.

& nemine citato ſine dubio aſſerit filium patri agnatũ dici: Soci.nep conſ.ſi.iiij.nume.10. lib. ij. quod olim publicè docui, anno. Mcccccxliiij.& ita contra Alcia. poſtea uidi Adobrandi.in §.ſunt autem Inſtitu. de legit. agnat. tutel. Sic etiam ex Cicer.pro Cecin.filium agnatum patri dici, tradit Duare.li.j.diſput.c.xlj.Et ita ſecurè ex Bal.& alijs, filium patri proximiorem agnatum eſſe tradit Boer.deciſ.
19 cxxxviij.ad fi.Ex eiſdem uerbis huius.l.infert Paul. Caſt. in l.Gallus.§.nunc de lege,col.fi.nu.6. ad articulum quotidianum circa bona maioratus uel emphyteoſis, vel feudi,in quibus ſæpe excluduntur fœminæ,vel ſaltem maſculi eis præferuntur:ut ex uerbis huius.l. confirmetur traditio multorum qui ſcribũt in his ſucceſſionibus excluſa fœmina non eſſe admittendum filium, uel alium ex ea deſcẽdentem:& ex eiſdem uerbis huius.l.idem notat Alcia. neminem citans,in l.liberorum.ccxx.ff.de uerb. ſign. nu.11. quod aliis fundamentis probat Bar.in d.l.liberorum, col. pen.nu.14.& 16.& in l.ij.§.uidendũ,in fi.ff.ad Tertul.Idq; receptius aſſerit Brun.in tracta.de ſtatut.exclud.fœmi.vj. art.nu.89.& 12.arti.n.235.Natam in eod.trac.q.ij.princ. nu.38.& Campeg.de dot.v.par.q.xlj.Iaſ.in l.ij.nu.191.C. de iur.emphyt.Corn.in l.j.col.iij.uerſ.*prout*.C.de cond.inſer.Dec.conſ.lxxxv.in fi.& conſ.cccxcix.nu.8. & cõſ. 488. num.2.& conſi.cccclxxxix.nu.6.Curt.iun.conſ.v. Cirier. de primoge.li.j.q.xxiij.Laurus de Palat.in tract. eiuſdem ſtatut.nu.134.Moder.in conſi.feud.conſi.ix.Chaſ. in conſuet.Burg.rub.iij.§.v.nu.71.fo.mihi.113.col.iiij.& Moly. in conſuet.Pariſ.§.xvj.nu.1.fol.192. vbi aſſerit omnes tenere deſcendentem ex fœmina,excludi ab eo gradu & iure,à quo fœmina ipſa excluditur.Quod etiam copioſa allegatione probat Tiraq.de primog.q. xij. idem vult Anto.Butri.conſil.xlvj.Hieron.Grat.conſ.iiij.lib.ij. Pala.ſeu Ioan.Lup.in rubr.§.xxiij.nu.xiiij.Paul.in l. qui exceptionem,ff.de condic.indeb.Alex.in l.ſed ſi hac.§. liberos, nu. 8.ff.de in ius uocan.vbi expreſſim arguit ex uerbis huius l.Anto.Rube.conſi.xvj.nu.13.Roma.conſil.xl.nu. 4. Gozadi.conſi.lxxxix.& ita Bal.in l.quoties,col.j. C. de ſuis, & legit.hæred.vbi inquit,in tali deſcendente ex fœmina, deficere

deficere principiũ gñationis,& medium fœminæ eſſe inhabile:idem Bal.in auth.ſi quas ruinas,prope fin.C.de ſacroſ.eccl.& nouiſſimè Hiſp.Gomet.l.xl.Tauri.n.41. Quæ reſolutio(licet receptiſſima ſit) aliquas patitur difficultates,ut latè tractat Brun. doctè vero Molin. omnino uidendus, ubi ſupra tutius uero procedit qñ agitur de cõſeruanda familia,non enim conſeruaretur in deſcendentibus ex fœmina,qui patris familiã ſequuntur, non eam,à qua mater orta eſt.Sed Paul.Alcia.& alij, non uidentur rectè indnxiſſe hanc l. quæ loquitur de materia indifferenti, in qua eſt libera ſucceſsio filijs & nepotibus.In ſtatuto autẽ uel alia diſpoſitione excludente fœminas, poſſet reſponderi pro deſcendentibus ex fœminis, inhabilitatem earũ non debere deſcendentes maſculos excludere ſi alia ra-

20 tio eis non noceat. Sic enim qui legitimam prolem non habet, liberè relinquere poteſt nepoti filio naturali,cum eidem filio non ita donare nec relinquere poſsit, ut eſt tex.in l.fin.C. de natur. libe. Vnde aptè limitatur hæc l. & datur caſus in quo nepos eſt melioris conditionis quàm filius:& limitantur multa ex ijs quę dicunt ſcriben. in locis ſupra citatis. Ea autem notab.deciſio.dicta l.fin. ampliatur ex gloſſ.ibi recepta, ad nepotem ex filio ſpurio: ut auus carens legitimis liberis, poſsit eidem donare uel relinquere, ſi eum aliud non impediat niſi incapacitas patris, quæ eis non nocet: quam ſententiam probat notãter Bar.in l.Gallus.§.quid ſi is.ff. de libe.& poſth. & eſt recepta ex nouioribus.ut per Iaſ.in j.lectu.nu.19.& nu.24.& in.ii.lect.nu.10.dicit cõem idem Iaſ. in l.hæreditas,nu.8.C. de his quib.ut indign.Alex. & Molin.vidẽdus conſi.lxxiiii.lib.iii. & plures quos citat Couarru. de ſponſal.ii.par.cap.viii.§.v.nume.13. & Roderi.Xuar.libr.ii.ad leges regni, fol.94. Ex quibus patet regulã hoc caſu eſſe affirmatiuam in fauorem nepotis,per d.l.fi.gl. & communem ſententiam: & ita cauendum erit à Chaſ. in conſuet. Burg.rub.iii.§.v.nu.70.ubi inaduertenter contrariã regulam ſcribit,per eandẽ.l.gl.& Doct.Hæc aũt deciſio & ampliatio confirmatur ex alia recepta amplia. ad l.ſi is qui ex bonis.ff.de vulg.& pu.ubi.I.C.notabiliter habęt,poſſe

patrem impuberi filio pupillariter ſubſtituere ad omnia bona filij eum cui ex bonis proprijs non poſſet ultra certam quantitatem relinquere: quod Bar.& omnes ibi exẽplificant in filio naturali, ampliatque in filio ſpurio, cui pater nihil omnino relinquere poſſet, quod receptum eſt, vt per Alex.& Iaſ.ibi, num.3.ex gl.in auth. quib. mod.natural.effi.ſui: ad fin.§.vlti.verb.participium in fi.Et eſt recepta ſententia ſecundum Rip.in l.Lucius, nu.3. ff. de vulg. & Bened.in c.Raynuc.verb.& vxorem, nu.ccccccxc.tradit etiam Hiſpan.Duer.has regu.ccclxvj.nu.12.& in ij.limit.
22 eiuſdem regul. vbi plures citat. Qua in re cauendum eſt ¶ à multis ex ſup.citatis & aliis, qui in q.d.l.fi.& glo.ibi, circa auum relinquẽtem nepoti ex filio naturali uel ſpurio, exigere uidẽtur, vt nepos tunc ſit legitimus, quaſi non poſſet auus aliter ei relinquere, quod erroneum eſt: nepos .n. cẽſet iure extranei, vt ita ei relinqui poſſit ſicut extraneo eiuſdem qualitatis. Imo facilius tunc poterit auus donare uel relinquere nepoti illegitimo ex filio ſpurio, quam nepoti legitimo ex tali filio: cum enim legitimus eſt, erit ſub poteſtate patris, & ei uideretur acquirere rem uel uſumfructum, quod eſſet in fraudem legis prohibentis ne pater filio ſpurio donet. At de nepote non legitimo ſecuri ſumus ne quid patri adquirat deficiente patria poteſtate; quæ non datur niſi in procreatis ex legitimis nuptijs: vt in ea re melius ſenſit Bar.in d.l.Gallus §.quid ſi is.Facit tex. in l.quæritur.ff.de bon.liber.vbi ſi pater excluditur ob ſui culpã à bonis vel ſucceſſione alicuius, non poteſt per obliquum admitti ex perſona filij: ideoq; Bar.vbi ſup.& ſcrib. magis communiter reſoluunt, hoc caſu non acquiri uſumfructum patri: tradit Hiſpa.Xuar.in d.loco, & ſcribo in au-
23 then.ſequen.infr.titu.j.Ex prædictis uerbis huius.l. infertur ad alios caſus, in quibus filius primi gradus aliquid habet ſpeciale, quod negatur nepotibus: vt in l. iubemus. C. ad ſenat.conſul.Trebel.& in alijs, per Alcia.in l.filij.84.& in l.liberorum ccxx.ff.de uerbo. ſignifi. & apud Luſitanos eſt caſus in lege regia, libro iiij.titu.lxij. §. iiij. vbi in emphyteoſi filius vel filia præfertur omni nepoti, etiam nato ex filio primogenito: in quo uariabant Docto. vt per Tiraq.

raq. de primoge. q. xl. nume. 19. & nu. 185. Couarru. in queſtio. practi. q. vlti. ad fin. ſed hic multa omitto, quæ facilè adduci poſſent ex uariis locis, cum adductis ſup. ad finem
24 l. par. l. j. nu. 69. & ſequen. Ex eiſdem uerbis huius l. inferebat Fulg. in l. j. ad fi. ſupra de conditio. inſert. egregiam limitationem ad tex. ibi, cuius deciſione habetur, fideicommiſſum ab inſtituto relictum ſub conditione, ſi ſine liberis deceſſerit, deficere, ſi inſtiturus decedat ſuperſtite nepote etiam ex filia: idemq; receptius eſt ex ſcriben. ibi, ſi conditio fuiſſet per verbum, ſine filiis. Id autem argutè limitat Fulg. per hanc. l. niſi teſtator habens filiam, & filios, alterũ ex maſculis alteri reſtituere roget, ſub ea conditione, ſi ſine liberis deceſſerit: inquit enim Fulgo. ꝙ tunc ea cõditio intelligitur de liberis maſculis tantum: vt tunc filia vel nepos ex ea, uel neptis ex filio, non faciat deficere conditionem, ſed ſubſtitutus admittatur: quaſi teſtator ſenſerit de conſeruanda agnatione. Maximè ne neptis ſit melioris cõditionis quàm filia: quam teſtator habens, eam non ſubſtituit, præferens in ſubſtitutione maſculum: & ita generalius Pau. ibi, ad fi. expreſſim inducens uerba huius. l. & ita Corn. ibi, ad fi. ſic etiam per uerba huius. l. id refert Soc. in l. cum auus nu. 80. ff. de condi. & demonſt. Dec. conſ. xv. nu. 5. & in conſ. cccclxxx. nu. 2. vbi etiam ſpecificè inducit verba huius. l. & conſi. ccccccxv. & cõſi. ccccccxlv. & conſ. ccccclxviij. Idq; procedit ubicunque ſubſtitutus filio, eſſet aliquis agnatus, in cuius perſona poſſet dari conſeruatio agnationis: vt conſuluit Pau. quem ſequitur Deci. vbi ſup. & in conſi. ccclxx. Idq; ut receptum tradit Couarru. in ca. Raynaldus, in princ. nu. 2. de teſtam. & Grat. citans plures, in conſi. 54. nu. 15. lib. ij. Et notabiliter tradit Goza. conſi. 89. vbi. nu. 5. expreſſim etiam inducit prædicta uerba huius. l. Et eandem opin. Fulgo. & Pau. probare uidetur Cępol. conſi. ciuil. xlix. nu. 7. & apertè Iaſ. conſil. j. volum. ij. & conſi. ſequen. ubi pleniſſimè id defendere conatur. Et memorandum eſt ꝙ Pau. in d. l. j. illud exemplificat, cum ſub
25 ſtituitur pia cauſa: & ita Iaſ. in d. conſi. & Curt. iun. conſi. xxxv. num. 6. & ſic non tantum ubi agitur de conſeruanda agnatione: imò Pau. & plures dũ arguunt ex uerbis huius

 ius

ius l. non obſcurè ſignificant, quemcunq; ſubſtitutũ tunc preferri filię vel nepti inſtituti, etiã ſi in ſubſtituto ceſſet ratio agnationis, quaſi ſufficiat ad colligendam mentem teſtatoris, ipſum cum haberet filiam, ei prætuliſſe alium in ſubſtitutione, vt eundẽ præferre etiã videatur nepti ex filio grauato, ne magis dilexiſſe videatur neptẽ quàm filiam: & ita Deci. in l. fœminæ. nu. 98. ff. de reg. iur. & Soci. nep. conſ. j. nu. 114. lib. j. quę ratio generalis eſt, & non parum vrget cõtra D. Couarru. in d. loco. Cuius tamen declaratio æquior eſt, & apertè eam probat Fulg. & Corn. in d. l. j. & magis communiter alij ſup. citati, dum intelligunt eam opinio. quãdo ſubſtituitur filius vel agnatus in quo militet conſeruatio familię: & ideò cauendum eſt à Curt. iun. cõſ. xxxv. qui durè generalius excludebat filiã, vel neptem filij inſtituti grauati ſub ea conditione, præferens ſemper ſubſtitutum etiam extraneum, eo ſolo reſpectu, ꝙ teſtator habẽs filiam, eam non ſubſtituit: quod controuerſum eſſe tradit Gozad. vbi ſupra, nu. 9. dicens opin. Pau. & Fulg. receptiſſimã, vbi ſubſtitutus talis eſt, in quo agnatio conſeruetur. Et ita apertè diſtinguit Deci. d. conſil. ccclxx. col. ij. quem ſequitur Couar. vbi ſuprà. & Grat.
86 conſ. lxviij. nu. 12. lib. j. Ex quo mihi ſuſpecta eſt ampliatio illa Pau. & Iaſ. ad cauſam piam, quia licet cauſa pia fauore digna ſit, iniquum forſan eſſet excludere tunc legitimã ſobolem teſtatoris, licet fœmineam. Sic enim in caſu ſimillimo l. cũ auus, & l. cum acutiſſimi, in conditione illa ſubaudita, ſi filius grauatus ſine liberis deceſſerit, receptũ eſt ea iura procedere etiã ſi cauſa pia ſubſtituta ſit: & ſic liberi ipſius filij grauati, excludũt cauſam piã ſubſtitutã, vt vult Bal. & Paul. in d. l. cũ acutiſſimi: probat Alex. in l. facto, §. ſi quis rogatus, col. iiii. in prin. ff. ad Treb. Soci. in d. l. cũ auus, n. 42. Bened. in c. Raynu. verb. ſi abſq; liberis, nu. 1. n. 23. & ſeq. & hãc dicit cõem opi. Dec. conſ. cccxcj in fi. & Soci. nep. conſ. cxxv. nu. 28. lib. j. & Carol. Ruyn. dicens cõem opi. pro liberis cõtra piam cauſa, conſ. clxxxij. nu. 8. lib. ij. Quam ſententiã tenuerunt alij quos hi citãt, & plures alij, quos refert Tiraq. in l. ſi vnquã, verb. libertis, nu. 64. Vnde cùm hæc ſit verior & receptior ſententia

cauendum

¶ cauendum eſt à Iaſ.in l.generaliter, §.cum autem.ij.amplia.col.ij.C.de inſtitut.& ſubſtitutio.magiſq; cauendum eſt ab eodem Iaſ.conſil.cxl.col.fi.lib.ij. cauendum etiam à Ruyn.ſibi cõtrario, conſ.iii.nu.23. eodem lib.ii.licet in hoc dubitet Hiſpa.Xuar.in l.quoniam in prioribus in j. limita.fol.59. & variẽt alij citati à Tiraq.vbi ſuprà.nu.69. Certum autẽ eſt,quòd illa iura admittunt filiam vel ne-
27 ptem filij grauati,vt in d.l.cùm acutiſſimi,& ibi oẽs.Imò ſi mea valeret ſententia regulariter opin.Fulg.Pau.& a-
¶ liorum,de quibus ſuprà penitus reijceretur: fragile enim eſt eorum precipuum fundamentum ex verbis huius l.ꝙ teſtator grauans filium ſub conditione,ſi ſine liberis decedat,videatur intelligere de ſolis filijs maſculis, & excludere fœminas fauore ſubſtituti,eo reſpectu,ꝙ cum filiam haberet eam non ſubſtituit.Cum enim verba teſtatoris concludẽter talem voluntatẽ non inducant,iniquũ eſſet eius legitimã ſobolẽ licèt femineã,excludere: cõtra d.l.cũ acutiſſimi.cõtra verba teſtatoris, iuncta d.l.j.C.de condi.inſert.& regu.l.ſi ita ſcriptum.xlvj. ff. de lega.ij.& l.quiſquis,cxvi.ff.de verb.ſignifi.Maximè quando non agitur de maioratu vel bonis ſimili vinculo in perpetuum affectis, in quibus poſſet conſiderari conſeruatio ſanguinis & honoris familiæ: in aliis autem ſimpliciter relictis abſq; vinculo, non cadit ratio conſeruandæ familię. Et conſequenter tutius videtur cõtra omnes ſupra citatos, teſtatoris neptem,vel nepotem ex filia: excludi non debere. Nec in ea ſpecie eſt ratio,quæ tam vrgeat,vt periculosè diuinando recedatur à deciſione.d.l.j. & d. l. cùm acutiſſimi: nec iuriſprudentia patitur, vt facilè à regula recedatur.l.diuus,ibi,*nihil facilè mutandum*.ff.de in integ. reſtitu. cũ alijs per Dec.in l.j.ff.de reg.iur. Facit pro hac ſententia, quod inquit Imperator in probãdo differentiã inter maſculos & fœminam, in l.maximum vitium.C.de liber. præter. facit etiam quod in iure habetur, non ſufficere coniecturam cum verba teſtatoris,maximè nõ iuuãt.l.quidam. xlvj.& ibi Bal.ff.de hęred. inſtituen. Bal.in l.vnic.n 10.C.de his qui ant.aper.tab.extollit Iaſ.in l.iij. in j. limita. C. de liber. præter. idem conſil.xxiii.lib.iij.

notat Dec.conſi.cccclxv.nu.8.& conſ.cccccxxxv. & plures per Tiraq.in dict.l.ſi vnquam,verb.libertis, nume.18. Nec tanta vis erat ex illa argumentatione , ne videatur plus diligere neptem quàm filiam.Quis enim nouit mentem defuncti, cùm uariè ſint hominum uoluntates.l.quia poterat.ff.ad Trebel. potuit forſan teſtator putare ſatis eſſet filiæ id quod ei relinquebat,uel eam ſuperſtitem non futuram filio cui alium ſubſtitutum dedit:uel forſan filiã non tam diligebat,vel non tam benemeritam putabat.Potuit etiam magis velle cõſulere liberis filij grauati, vt ſæpe contingit: ideoq; verius & æquius puto contra omnes ſupra citatos, ut neptis ex filio vel alius legitimus deſcendens eo caſu faciat deficere conditionem : nec vllo modo excludatur ab eo cui bona erant reſtituenda.Cui opinioni nihil obſtat hæc lex,quæ ad aliud longè diuerſum obiter dixit nepotes nõ debere melioris eſſe cõditionis quàm filios,nõ vt inde arguatur cõtra æquitatem & iuris ratio-
28 nes. Ex eiſdem verbis huius.l. aliud ſimile præcedenti conſuluit eleganter Cuma.quem refert & ſequitur Iaſ.in l.tres fratres.nu.8.& 15.ff.de pact.idq; ſequor,licet in præcedenti articulo contra ſcriben.tenuerim : ibi enim iuris rationibus & euidenti æquitate noſtra fundatur opinio. At pro Cuma.in ſpecie qua cõſuluit, magna eſt æquitas, & ſic eius opinio ſeparanda eſt à traditione Pau. & Fulg. & aliorũ,quam proximè improbauimus, licet vtrumq; caſum incautè coniungat Dec.conſil.cclxx.nu.v. Ex iiſdem verbis inferunt plures ex ſupra relatis.num.19.quòd vbi excluditur filia dotata , excludantur etiam deſcendentes ex ea,idque vt receptum tradit Rube.conſi.xvj.nu.13.vbi utitur d. argumentatione.Sed aduertendum eſt quòd ſcriben. in eo articulo loquuntur tantum de deſcendentibus ab ipſa filia excluſa:at hæc.l.loquitur indiſtinctè de nepotibus reſpectu filiorum , ſiue ab eis deſcendant ſiue non.
29 Ex prædictis infertur ad illud quod ſcripſit Pau.in l.maritus.C.de procurato.vbi tradit conceſſa emphyteoſi alicui & liberis ſeu deſcendentibus per lineam maſculinam, non comprænendi filiam accipientis , quaſi contrahentes id ſenſerint, ut excluſis ramis lineæ fœminæ , excludatur

caput

caput eiuſdē lineæ, fœmina enim appellatur caput, & fi-
nis ſuæ familiæ.l. pronunciatio.cxcv.in fi.ff. de verborum
ſignificatio.Eamq́ue opinio.ſequitur Alexand.in l.Gallus
§.nunc de lege, nu.3.& ibi Soci.num. 4.ff. de libe.& po-
ſthum.Alexand.conſilio xliii.libro tertio,idem Alexand.
conſilio liii.num.6.lib.vj.& Curt.iun.in l.j.nu.21. C.vnd.
vir.& uxo.idem in l.qui ſe patris, nume.77. C.unde libe.
idem in tract.feud.iii par.numero 28.Curt.Seni.conſi.xl.
nume.12.Aymon.conſilio ccl.nume.3.Socin.nep.conſilio
j.num.117.libro.j.& latius conſi.clxxxvj. numero 14.lib.
ii.& Crot.dicens ita communiter teneri,in repeti.§.diui,
nu.10.in fi.& ibi Loaz.nu. 67.& Pariſ. conſi.xxii. nu.44.
li.iii.vbi eam dicit cōmu.opi.Sed contra Pau.nō ineptè ar
guit Iaſ.ex verbis huius. l.in d.l. Gallus.§. nunc de.l.in.j.
lec.nu.14.aduertens q̃ ſecundum opinionē Pau.neptis ex
filio eſſet melioris conditionis quā filia,contra uerba hu-
ius.l.ita etiam Iaſ.in d.l.maritus:idem in l.ii.q.xx.j.num.
206.C.de iur.emphyt.& hoc magis probare uidetur So-
ci.nep.conſi.xxx.nu.49.lib.j.ita etiam Aemil.Ferret.in l.
una,nu.12.C.de manda. princip. hoc etiam verius aſſerit
¶ Molin.ad Alexan.d.conſi.liii.lib.vj.Et hæc opi.cōtra Pau.
verior & æquior uidetur,ſaltim quando nō ſuperſunt filij
maſculi:ex ijs quæ not.Alex.in l.ſed ſi hac.§.liberos, nu.
5.uerſi.fortaſſe tamen.ff.de in ius vocan.faciunt etiā quæ
ex uerbis huius.l.in multis articulis tradunt ſcriben. ſup.
citati,oſtendendo,melioris eſſe conditionis liberos primi
gradus.& contra Pau.aduerto,non ualere conſequentiā,
ut excluſis deſcendētibus ex filia,eadem filia excludatur.
Contrarium enim colligitur ex ſup.adductis, magisq́; ex
l.j.ff. de iur. immun.de qua ſtatim nu.ſeq.Aptior autē eſt
argumenratio. ut excluſa filia excludantur deſcendentes
30 ex ea, non èconuerſo. Ex quibus etiam infertur vtiliter
ad intellectum & materiā l.j.ff.de iur.immuni.ubi Vlpia.
in hæc uerba habet, *perſonis datę immunitates,hęredibus non*
relinquuntur,ſed & generi poſteriſque datæ cuſtoditæque,ad eos
qui ex fœminis nati ſunt,non pertinent. Quem tex.ad contra-
rium eius quod litera habet citat Anto. Rube. conſi. xvj.
nu.12. Deciſió autem.d.l.notabilis eſt, quia uerba priui-

legij

legij eo caſu ſecundum propriam ſignificationẽ continebant deſcendentes ex fœminis,ut patet ex iuribus & ſcriben.infr.& probat Dec.in l.fœminæ,ex num.71. ff.de reg. iur.& latè per eum conſili.ccxxiii.& multis id probat Tiraq.de retrac.lign.§.i.gl.ix.nu.ccxxxix. idem circa illam. l.tradit Alex.conſi.clx.libro ii.Catell. Cot.in memorabi. verb.immunitates, eandem l.adducit Iaſ.dicens articulũ difficilem in l.Gallus.ii.lectu.nu.33. Ante alia uerò colligimus(quod proximus eſt præcedentibus)ex uerbis illius l.excludi tantũ deſcendentes ex fœminis, non ergo filias ipſas:iuxta vulgarẽ regulã capitul.nõ ne, de præſumptio. & ita uidetur inducere Alexan.in l.cùm quædam puella, nu.14.ff.de iuriſdictio.omnium iudicum, & cum eo Fely. in c.ſuper eo, nu.2. de teſtib. Vltra quos induco tex. in l. ¶ filij.xxii.§. Senatores. ff. de municip.ibi, *Senatores & eorum filij filiæq;*: & ibi,*item nepotes & pronepotes ex filio.* Et ſic tex.non tantum filium ſed & filia admittit,eius,cui honor uel priuilegium conceditur : deſcendentes autem tantum ex filio,non ex filia.Hinc autem cauebis à gl. in l.iiii.ff.de iur.immunit.quæ nimis generaliter citat.d.l.j.ad excluſionem fœminarum:cum verius ſit ibi filias non excludi. licet deſcendentes ab eis excludantur. quod urgentur comprobatur ex gl.recepta in dic.l.Gallus.§.nunc de lege,vbi latè ſcriben.Pariſ.conſi.xxiii.nn.45.lib.j.Dec.conſ.ccviij. facit quod notanter tradit Ioan.Lup.in repet.rubr.§.lxix.
31 nu.24.Circa tex.notab.in dic.l.j.ff.de iur.immunit.multa hic memoranda adducere volui,quia plura ex ijs,præcedentibus,noſtræ.l.diſſimilia non ſunt. In primis autem pro intellectu illiusl(cuius verba.nu.præced. retulimus) aduertẽdum eſt,quod eadem deciſio, locum habebit,ſiue illa uerba,*poſteris & generi*, & ſimilia ponantur copulatiuè in cõceſſione,ſiue eorum quodlibet ſeparatim,ex mente ſcriben.vbi ſuprà,& infrà. Eadem enim ratio eſt in ſingulis, ſub ſimplicibus autem mixta continentur, ſecundũ iuris reg.Nec mutat rerum ſubſtantiam verborũ multiplicatio, l. pediculis.§. Labeo.ff.de aur.& argen.lega.Cum autem d.l.loquatur de priuilegio, etiam per uerbum *generi*,patet non procedere ſpecialiter in uerbo *poſteris*,& ita
benè

benè conſentiunt ſcribent.cōiter:& par ratio parque effe ctus eſt in uerbis ſimilibus, ut per Dec.conſilio ccliii.nu. 4.& in ſimili idem tradit Afflict.in præl ud.feudo nu.122. cum ſequen.Curt iun.conſilio.v.numero 40.latius proba tur ex citatis à Tiraq.de retract.ligna.paragrapho primo, gl.ix.nu.cxcvj.& cxcviii. & ccii.& in ſpecie ad illam.l. nu. 239. Et ita cauendum ab Alberi. in dicta l. prima. qui cum Petr. malè intelligebat eam l. procedere ſpecialiter ¶ in uerbo poſteris.Cauendum magis ab Alex. dicto conſi. clx.nume.4. libro ſecundo, qui idem cum Petr.aſſerebat: & ita cōtra Alexandrum melius aduertit Dec. in dicta l. fœminę,numero,69.verſi.iii.& ſequen.Cauendum etiam à.Boer.in hoc errante,deci.vlti.col.j.labitur etiam in eadem re Alberic.in l.non ſolum,ff.de in integ.reſtit.contra quos etiam ſtat Bart. improbans Petr.in l. quia tale, ad

32 finem num.5.ff.ſolu.matri. Cum igitur ſuprà dictis conſtet deſcendentes ex fœminis non impropriè inter liberos & poſteros, contineri, non caret difficultate deciſio dict. l. dum excludit deſcendentes ex fœminis.Ideo Dec. in d. l. fœminæ. ex numero 65. refert aliquos intellectus qui ad eam. l. aſſignatur, ſed nullum approbare videtur, cum tandem numero 71.cōcludat,ideo ibi excludi deſcendentes ex fœmina, quia lex ita expreſſit: ne ſatis explicat idē Dec.d.conſ.ccxxiii.Sed illud quærimus,cur lex ita ibi expreſſit? Vnde receptior intellectus eſt, vt deciſio illlius l.ex ratione particulari ſpecialiter procedat in priuilegio ¶ immunitatis, quod cenſetur contrarium cōi vtilitati, cum excuſet priuilegiatum à muneribus publicis:ita intellexit gl.in.l.ſi ita ſcriptum.xlvj.uerb.uocabulo, in fin. ff.de lega.ii.& ibi Imol.& alij: Alberi.in d.l.j. Bar.in liberorum, nu.7.ff.de verb.ſignifi.Paul.in l maritum, Alex.in l.quia tale.ff.ſol.matri. Dec.in c.nouit, nu.3. de iudi.idem Dec. conſi.xxxii.num.5.& conſi.cccclxviii.nu.31.Rip.lib.ii.reſponſor.cap.xxvj.numero 19.plures per Tiraq.d.§.j.gl.ix. num.240.Curt.Sen.conſ.lxxiii.nu.4.Syluan.conſi.iiii.nu. 15.Couarr.in c. Raynaldus, in fine princip. Afflict.in c.j. nu.131.de ſucceſ.feu. Curt.de feud.iii. par.nu. 29. Anto. Rube.in l.Gallus,quidā rectè, nu.113.Ratio autē odij in

eo

eo priuilegio,colligitur ex mẽte ſcriben.ex eo, quod tũc videntur grauari alij conciues vel incolæ, qui ad munera publica compelluntur:omnis enim inęqualitas inducit odium & diſcordiam. Sed non recedendo à cõi intellectu, addendum ei videtur, deſcendentes ex fœminis ibi excludi,non ſolum quia priuilegium videbatur contra publicã vtilitatem, ſed ẽt quia agebatur de re honorifica.Honor aũt non conſeruatur, nec verſari cenſetur niſi in poſteris per lineam maſculinã, in qua repræſentatur nomen & familia illius cui honor conceditur, non in deſcendentibus ex fœminis:l.familiæ.cxcvi.ff.de verb.ſigni.l.liberos.ff.de. ſenat.notat in terminis Paul in l.j.nu.4.C.de condi.inſert.

Et ita intellligendus eſt tex.in l.vacatio.xiii.ff.de mun.& honorib.ubi.I.C.in vacatione & immunitate alicui & liberis poſteris conceſſa, liberos tm̃ admittit qui eius familiæ ſint: & ita ſatis excludit liberos diuerſæ familiæ,quales ſunt ex fœminis deſcendentes. Et ſic d.l.vacatio procedit ex qualitate rei ſeu honoris congruentis tantum familiæ, non ex qualitate verbi *poſteris*, vt malè ſcripſit Alex.dicto conſil.clx.nu.4. libro ſecundo. quem alio fundamento repræhendit Dec. in dicta l.fœminæ,num.69.Hoc autem addendum putaui communi intellectui, d.l.prima. quia priuilegium immunitatis non ſemper eſt contra vtilitatem publicam,vt patebit infrà.per l.unicam.C.de impon.lucrati. de ſcrip.& l.j. in principio.ff. de vacat.mune. ibi,*ſua æquitate nititur*. Ex quo patet ſecundum hanc communem interpretationem,d.l.non procedere in beneficijs quæ diuerſo iure cenſentur à priuilegijs:ut notant Imol. & Paul.vbi ſuprà Dec. & alij in dictis locis: Alex.d.conſi. clx.lib.ii. facit doctrina Bar. in l.prima. numero 13.C.de iur.& fac.igno.Infertur.ii.non eſſe communem intellectũ vt tex.ille procedat in omni priuilegio, ſed in eo tantum, quod Reipub.incommodum affert: quod non ſatis aduertiſſe Decium comperies,ſi eum attentè legas in dicta l.fœminæ, numero 65. & ſequen.& num.68.Infertur.iii.in alio priuilegio non damnoſo Reipub. per eadem verba compræhendi etiam deſcendentes ex fœminis, ut colligitur ex ſcriben. citatis ad communem intellectum: & in

ſpecie Catell.Cot.in d.verb.immunitates in j.limi. & Couar.vbi ſup.expreſſim Rip.d.loco Syluan.& Curt.ſen.in d. conſilijs:& ita nemine citato tradit Crot.in repet.§.diui, num.12.Infertur quarto deciſionem illius tex.non conſiſtere in verbo *poſteris*, ſed ex qualitate priuilegij, contra Petr. & Alberic. vbi ſuprà nume.præceden. contra Alex. dicto conſilio, quem pro communi intellectu ad illum textum non benè citant Decius & plures ſupra allegati: & Catel.Cot.dicto loco:& Tiraq.d.numero 249.Infertur quinto iam attento communi intellectu,non obſtare tex. illum opinioni Specu.quam probat Paul.in l.prima.num. 4.C.de condi. inſert.ut emphyteoſi conceſſa alicui & deſcendentibus vel poſteris, veniant etiam deſcendentes ex fœminis:probat Dec.in dicto capitulo nouit,numero.3.de iudic.& Molin.ad eum,litera.Et idem Molin.in conſuetu. Pariſ.§.xii. numero 3.Couarru. in dicto cap.Raynaldus, nu.13.licet contradicant plures, ut per eos & alios quos citant. Infertur ſexto ad tex. (qui præcedentia comprobat)in l.ii.§. prætor ait, ff.qui ſatiſda.cog.ibi,*liberos & ex fœmineo ſexu deſcendentes*:loquitur enim de iuris beneficio, omnibus communi, non de priuilegio afferéte odium vel in qualitatem, vt patet ex qualitate rei de qua ibi, & ex verbis tex.ibi,*hoc beneficium.*Infertur ſeptimo ex dicto cõmuni intellectu,notabilis limitatio ad multa iura,quæ habent regulariter in quacunque materia admittendum eſſe omne quod ex verbis concipi poſſit:l.Gallus.paragrapho primo.in fine legis cum lege.vigeſimo ſexto.ff.de teſtamentis l. prima, verſiculo prætor enim, ff.de aleæ luſ. Qua regula non obſtante, contrarium in ea ſpecie decidit dicta l.prima ſpeciali ratione, quæ in iure totum facit:& ita ceſſant quæ contra communem intellectum pungit Dec.in dicta l.fœminæ,nume.97.Ea enim tantum reſpiciunt argumentationem à proprietate verborum.Infertur viii.ex Imol.apertè in d.l.ſi ita ſcriptum,cum gloſ.ibi, & ex alijs ſuprà citatis ad communem intellectum,ab eis omnibus conſtitui differentiam inter priuilegium & beneficium, non autem inter verba quibus beneficium conceditur: ut caueas à Cot. in dicto verb. immunitates, in iii.limit.

iii.limit.ubi Imol.Alex.& Dec.malè citat,deteriusq; repræhendit. Infertur.ix.deciſionem d.l.j.non minus procedere quando conceſsio eſſet per verba, *& hæredibus*, vel *legitimis hæredibus*, adhuc enim uigent rationes quæ ad communem intellectum aſsignãtur, & alia quam addidimus: nã cum ea verba *hæredibus*, tunc ponantur in materia quæ de ſe non eſt tranſitoria ad hęredes:per eandẽ.l.ibi *hæredibus non relinquantur*, & reg.l quia tale.ff.ſolu.matrimo.neceſſario conſequitur ut intelligãtur pro liberis ſeu poſteris:ſecundum receptam doctri.Bar. in l.Gallus, §.etiã ſi parente:quod referendum putaui, ut caueas à Dec.malè ¶ contradicente conſ.xxxii.ad fi.cõtra quem in terminis eſt Bart..(ſi rectè intelligatur)in d.l.quia tale, ad fi.nu.5.ibi *mihi non placent*:dum reprobat declarationem Petr.& hoc uerius tradit idem Dec. in d.conſ.ccxxiii. ad fi.nu.6. verſ. non obſtat.Infertur.x.eandem l.j.attenta ratione ſuæ deciſionis æque procedere in priuilegio conceſſo par verbũ ¶ *liberis*.reiecta inepta differentia verborum,quam ad eam. l.ſentire uideretur Crot.in d.§.diui,num.10. & ibi Loaz. numero 67.quam etiam (nemine citato)nouiſsimè tradebat Iacob.Curt.Burgenſ.libro primo.coniectura.cap.xlv. contra quos eſt ratio illius l. & mens omnium ſcribent.in locis ſuprà citatis:& apertè Paul.in l.j.num.4.C.de cond. inſer.dum æquiparant uerbũ,*liberis*, & uerbum *poſteris*, & alia ſimilia uerba.ut ſuprà.Et magis in ſpecie eſt tex. in l. uacatio.xiii.ff.de muner. & honor.de qua ſup.Nec obſtat tex.in l.fin.ff. de pollicit. ubi inter liberos nepos ex filia continetur: id enim nemo negat, vulgatiſsimumq́ue eſt per l.liberorum.ff.de ver.ſig.& l.j.C.de cond.inſer. Quo tamen non obſtante ex vi rationis benè tradunt Paul.& communiter ſcribent.contrarium decidi in ſpecie d.l.j.ff.
33 de iur.immunit. Sic etiam non obſtabit differentia inter uerbum *filijs*, & uerbum *liberis*, quam in diuerſo caſu tradit Alex.in l.ſed ſi hac,§.liberos, n.2.ff.de in ius uoca.ubi ſequitur celebrem opin. Archid.in emphyteoſi pro ſe & filijs, non uenire filias: quam magis communem dicit idem Alex.in l.quod dicitur, numero 24.ff.de uerb.oblig. Iaſ. in l.ii.nume.193.C. de iur.emphyte.Iaſ.in l.ſi quis id

quod,

quod,num.23.ff. de iuriſd.omni.iud. & communem dicit Loaz.in dict.§.diui, num.68.ff.de lega.j.& plures citati à Tiraq. de retract.ligna.§.j.gloſ.ix.nu.181.Zoane.de reb. ¶ quotidi.ca.iii. Sed ea opin.iuri,rationi & æquitati omnino contraria uidetur,ideoq; rectius tunc filia admittetur: ut melius uoluit Salyc. in d.l.ii.C.de iur.emphyte. quem ibi refert Iaſ. numero 194. probatque urgentiſsimè Molin.in conſuet.Pariſ.§.xii.nu.4.idem ad Dec.in c. præſentia,nu.46.litera.Et de proba.idem ad Alex.conſi.lxi.lib.j. & hoc uerius putat Tiraq.ubi ſup.nu.206.Dec.in l.fœminæ,nu.180.uer.*poſtremo*,ff.de reg.iur.Alcia.in l.j ff.de uerbo.ſigni. Et benè probat D.Couarru.libr.ij.reſol.c.xviii. col.j.& Soci.nep.conſ.ciiii.nu.7.lib.ii.Pro quibus, contra fundamentum Archid. & Alex. dum nimis reſtrictè accipiebāt uerba cōtractus: eſt mihi tex. in l.in cōuentionibus ccxxix.ff. de uerb.ſigni. & ita contra opinionem Archid. obſeruare uidetur uſus generalis eo caſu filias admittens, ſaltim in defectum maſculorū.Et ita apud Luſitanos probat lex regia, lib.iiii.titu.lxiii.§.*eſſendo*: Duram uero opinionem Archid.notanter limitabat Gozad.conſi.xx.ex n. 7.Soci.nep.d.cōſ.Chaſ.in cōſuet.Burg.rub.iiii.§.ii.fo.134. col.j.Infertur.xi. ex communi intellectu.& ratione. dicta l.j. ratio & intellectus ad l.vnic.C. de impon. lucra. deſcrip. ubi priuilegium immunitatis extenditur ad omnes deſcendentes etiam ex fœminis: circa quem tex.laborat ¶ Dec.in d.l.fœminæ,nu.69.Sed ex ſup. dictis ratio conſtabit, quia ibi agitur de immunitate omnibus conceſſa in ijs quæ capiunt ex donatione uel ſucceſsione parētum,ut tūc ceſſet dura exactio, quæ alijs acquiſitionibus imponebatur: & ſic non erat ibi priuilegium contra publicam utilitatem, nec agebatur de re quæ magis cōgrueret ſexui maſculino quam fœmineo. Vnde nimirum ſi in materia indifferenti,uterque ſexus æquetur,ſecundū doctrinā Panor.in c.dilecti, nu.11.de arbitr.& ita eleganter intelligetur dict.l.vnic. de qua etiam ſuprà l.prima. folio 124.
34 uerſi. infertur vigeſimonono.Infertur duodecimo ex d.l. prima. dum fœminas non excludit, ſed deſcendentes ex fœminis, (ut ſuprà expendimus) reſultat maximum

argu.

argu. pro veriori ſententia, contra Bar.in l.quoties.C.de priuil.Scholar. ubi ſcripſit priuilegium conceſſum alicui, & deſcendentibus, etiam fœminis, non dari fœminis nuptis. quia per matrimonium tranſeunt in alienam familiam:& ita Ange.& Plate.ibi.Roma. & Iaſ.in l.cum quędam puella.ff.de iuriſdi.omnium iudi.Iaſ.in l.j.in fin.ff. dę conſtitu.prin.Hippol.de fideiuſ.nu.13.& in l.vnic.nu.220. C.de rapt.virgi.Natam,& Laurent.quos refert Thom.Fer ra.caute.xxix.ad fi.& ita Campe.de dote.v.par.q.lxxi.nu. 1.Gozad.conſ.xxiiii.num.15.Martin.Lauden.de priuileg. arti.lxxxii.Curt. de feud.iii.par.nu.31.& conſ.v.num.40. Rip.& alij in locis citatis à Tiraq. in j.l.connub.nu.34.& Syluan.conſ.j.numer.50. idemque non citato Bar.probat Curt.ſeni.conſi.xl.num.16. Vnde hæc opinio, ex numero ſcriben.crebrior videtur, ut ait Soci.nep.conſil.clxvii.nu. 57.lib.ii. Sed fundamentum eorum omnium falſum eſt, vt melius probant alij ſtatim citandi: & ideò priuilegium in ea forma expreſſim etiam fœminis conceſſum, non debet negari nuptis:ut uerius probat Alex.in d.l. cum quędam,num.14.& ibi Deci.nu.6. idem Deci.in d.l.fœminæ, nu.92. & conſi.ccxxiii.col.ii. idem Dec.notabiliter in l.j. nume.17.C.Vnde vir. & vxo. ubi ad idem adducit Corn. idem Dec.in c.nouit.col.iii.numero 4.de iudi.& ita conſuluit Maria.Socin.de quo infra refert Fely.in d.c.nouit, nume.2.idem Felyn. in ca.ſuper eo,in ii.col.j.de teſtib.& Chaſſ.in conſue.Burg.rub.4.§.j.nume.4.plures refert Tiraq.in j.l.connub.nume.37.Cott. in memorab.& nouiſſimè Cagnol. in d.l.cum quædam. Quorum opinionem veriorem eſſe non dubito,ſed contraria, numero præualere uidetur: licet Dec.in d.conſi.& Cagno. hanc magis communem dicunt. Pro his autem urgent quæ ipſi adducunt, vrget forma priuilegij dum expreſſim fœminis & deſcendentibus ab eis conceditur, iuncta regu.l.j.ff.ad municip. & c.ſi Papa, de priuil.in vi. Vrget magis d.l.j.ff.de iur.immunit.dum excludendo deſcendentes à fœminis,eas admittit indiſtinctè,& ſic etiam nuptæ ſint quod iuuatur ex l.cum te.C.de nupti. Vrget magis text.in l.voluntas.iiii. C.de fideicommiſ. ubi filia & ſoror indiſtinctè dicuntur de fa-

de familia, vt per Rip. in §. diui, nume. 2. ff. de lega. j. Deci. conſi. cclxxxvii. nu. 12. poſt Soci. conſi. ccxxvii. nu. 4. lib. ii. Sed de his ſatis.

LEX QVARTA, ET VLTIMA,

C. de bonis maternis.

SVMMARIA.

1 *Colligitur principalis concluſio ex litera huius l.*

2 *Tractatur illatio Bal. & probatur contra eum & plures lucrũ à lege delatum coniugi, ſeruandum eſſe liberis prioris matrimonij.*

3 *In ea re explicatur l. xiiij. Tauri, cõtra plures eius cõmẽtatores.*

4 *Colligitur cum ſcriben. alia concluſio, in viduitate repræſentari matrimonium præcedens.*

4 *Tractatur illatio ſcriben. an vidua alenda ſit ab hæredibus viri? & probantur aliqua vtilia contra receptas traditiones, vſque ad nume. 8.*

9 *Tractatur opinio Pau. Caſtr. circa viduas; an ex ſtupro dotem admittant? probaturq́; opi. negatiua indiſtinctè contra quã plures, vſque ad nu. 11.*

12 *Infertur ad effectum memoriamque priſtinæ dignitatis, et adducuntur aliqua non negligenda, & nu. 13.*

14 *Impugnatur opin. Bal. & multorum, de eo qui ex culpa ab officio priuatus, illud exercet.*

15 *Probatur concluſio quam Fulg. alibi colligit ex hac l. vt pater perſequentes nuptias non amittat tutelam liberorum, contra Ange. & aliquos, & reijcitur argumen. de matre ad patrem numero 16.*

17. *Infertur ad traditionem Pau. Caſtr. probaturque iure nouo in maſculis viduis non reijci conditionẽ impedientem nuptias.*

18 *Infertur ad l. his ſolis. C. de reuoc. donat. & tractantur aliqua de parentibus inhoneſtè viuentibus & numer. 19.*

20. *Infertur ad l. & mulieri. ff. de curat. furio. pleneque tractatur de eius intellectu, adducunturque aliqua vtilia, vſque ad numero 24.*

1 HAE c. l.ampliat effectum acquiſitionis paternæ, vt ſcilicet pater non amittat vſumfructum per tranſitum ad ſecundas nuptias, & hoc eſt quod principaliter ſtatuit hæc.l. Leonis, quam approbat Iuſtinian.in authẽ. de nuptijs.§. quoniam omninò. Dicit autem Impera.hic, ſe hoc expreſſiſſe, vt omnis ambiguitas ceſſaret, ſignificãs boni & prudẽtis eſſe principis, ea decidere quæ inter ſubditos lites afferre poſſunt: ut ẽt inquit Imperator in l.ſi qs filium.C.de inoffic.teſta.& in l.optimã.C.de contrah.ſti-
2 pul.Ex hac autem principali deciſione tex.infert Bal.hic, quòd ſi ex ſtatuto uel conſuetudine maritus mortua uxore lucretur partem dotis, id lucrum non amittat, tranſeundo ad ſecundas nuptias: quod extollit Cor.hic, & Hiſp.Segu.in tract.de lucr. conſtan.matr.Hiſpani ẽt Caſtil.Anto. & Fernan.Gom. in l.xiiii.Tauri.& Hiſpa. Mõtaluus li.iii. foro leg.l.xiii.ad fin.& alij ut infra. Qui oẽs & plures ſtatim citandi, cõiter intelligunt voluiſſe Bal.ꝗ tunc non tenetur pater tale lucrum reſeruare liberis prioris matrimonij, quia à lege, non à coniuge illud habet. Sed Pau.hic intelligit Bald.ut tunc locum habeant iura quæ ſtatuunt ut parentes lucra reſeruent liberis prioris matrimonij: & ita Crem.notab.vlti. Quicquid autem ſenſerit Bald.hic, illud uerius & receptius dicas in ea ſpecie, lucrum bonorum ſeruandum eſſe liberis illius matrimonij: cuius occaſione coniux lucrum illu dhabuit etiam per legẽ uel conſuetudinem, ut apertè notat idem Bal.in authen.ex teſtamento, col.iii.nu.9.C. de ſecund.nup.ſequens Doctorem quendã, cuius nomen ſe ignorare dicit: & hoc ſequuntur Salyc.Roma.Soc.Pau.& plures, vt tradit Ioan.à Garro.id receptius aſſerens in d.authen.num.83. & ſeq.dicit etiam communem Rip.in l.fœminæ.nume.59.q.xxii.& num.63. q.xxiii.C. de ſecund.nup.probat Deci.in l.j.eodem tit.& Ioan.Nicol.Arela.in l.generaliter, nu.49.cum ſequen.C. eodem. ubi etiam dicit cõem contra Bal.hic: & hoc magis probat Bertran.in l.hac edictali, numero 41.eodem titu. Couar.de ſponſa.ii.par.cap.iii.§.ix.numero 7.& 8.& Alc. lib.j.de verb.ſignifi. & Chaſ. in conſuet. Burg.rub.vi.§.j.

numero

numero 3.fol.211. quod inuoluebat Pala.Ruu.in rub.§.I. numero 35. Qua in re memoratu dignum eſt contra ferè
3 omnes commentatores d.l.Tauri, ſupra citatos, opinionē Bal.hic, non approbari hodie per eam l.in regno Caſtellæ, & conſequenter vigere pro liberis cōem opinionem, ut parens teneatur eis reſeruare lucrum à lege uel conſuetudine ei delatum in terminis, de quibus ſupra. Ea autem.l.Tauri, non loquitur in lucro alteri coniugi tantum delato, ſed de communicatione acquiſitorum, conſtante matrimonio, in quo par ferè ratio eſt pro utroq; coniuge: nec tunc propriè agitur de lucro, ut probaui ſup.in j.par. l.j.nu.37. quod bene ſentit Couarru. ubi ſup. optimeque colligit ex Rip. in d.l.fœminæ, d.q.xxii.& xxiii. & ita cōponēdum eſt, quod inuoluit Pala.in d.§.l nu.35. & in cōmenta.d.l.xiiii.Tauri. Colligunt Cyn.Bar.Alberi.& oēs
4 hic ex verbis huius.l.ibi.*ſiue in priori matrimonio permanere voluerit, ſiue nouercam filijs ſuper induxerit*: virū uel mulierem, dū ad ſecundas nuptias non tranſit, cenſeri ſub præcedenti matrimonio eſſe.& ad hoc.l. hæc ſæpiſſimè allegatur, ut per Tiraq.de nobili.cap.xviii.nu.9.Pau. in l.cum quædam puella, nu.4.& ibi Alexā.Iaſ.Deci.ff.de iuriſdic. omnium iudic. Vnde inferunt oēs, uiduam potiri priuilegio honoris & fori, quod habebat viuente viro, per l.fœminæ, in fi.ff.de ſenato.melius probat.l.filij.xxii.verſi.uidua.ff.ad municip. notat Bart.in l.fin.nu.2.C. de uerborū ſignificationi.Felyn.in c.ex parte, col.j.de foro compet.& apud Luſitanos.l.reg.libr.ii.titu.xliii.ad fin. Quod tamen vltra alios eleganter limitat Roma. in l.j.§.ſi vir.ff.ad Syllan.limitant etiam omnes ut tale priuilegium non detur uiduæ inhoneſtè uiuenti, per l.his ſolis.C.de reuoc.dona. de qua infra. Et ita vt receptiſsimum tradit Alexā in d.l. cum quędam, nu.9.Hyppo.in l.vnic.nu. 55.C.de rap.virg. & quamplures citati à Tiraq de nobil.c.xviii.nu.13.quorum numerus & authoritas nō deteruit Fulg.qui contradixerit, aſſerens priuilegiū uiduarum ēt inhoneſtis non denegandum: idque ſequi uidetur Deci. in d.l.cum quædam, numero.12. Et aliquando diſtinguendum putabam inter famoſam palam inhoneſtam, & eam quæ non om-

ninò caſtè viuit: illa enim notoriè indigna non ſine offenſione reipub. priuilegijs frueretur: de hac autem conſultius eſt non inquirere: poteſtque id iuuari ex doctri. gloſ. diſtinguentis inter publicum & occultum, in l. cum lege, in fi. ff. de teſtamen. quam ſing. dicit Imo. ibi, & Bald. in l. j. col. j. ad fi. C. de ſenten. tradit Felyn. in c. teſtimonium,
5 nu. 16. de teſtib. Ex eiſdem verbis huius l. inferebat generaliter Ricar. viduam alendam eſſe ab hæredibus ut viri, ſicut alenda erat à viro: arguitque ex eo, quòd durãte viduitate cenſetur eſſe ſub præcedenti matrimonio: & ita Cy. & Alber. hic, & Hippol. in l. vnic. nume. 217. C. de rap. virg. quorum opi. iure & ratione deſtituitur, regulariterque contrarium dicendum bene probat Bal. hic, quem ſequuntur Paul. Fulgo. Cor. concludentes, diſtinguendum eſſe, an vidua habeat vnde ſe alere poſſit. Et ſic videtur reſoluere, viduã inopem omni tempore alendam eſſe ab hęredibus viri: quod ex Cum. & Roma. ſequitur Alex. in l. diuortio, num. 28. ff. ſolu. matrimo. immemor. Bal. & alio-
6 rum hic. Ego aduerto Bald. & alios hic, non bene adduce-
¶ re gl. in l. vnic. §. exactio, ſupra de rei vxor. actio. glo. enim ibi, & in d. l. diuortio, verb. facto, id tantum tribuit viduæ inopi, intra annum ſeu tẽpus reſtituendæ dotis: non autẽ loquitur gl. de alio tẽpore viduitatis, & in illis terminis reſolutio gl. recepta eſt, ſecũdum Alex. & Iaſ. in d. l. diuortio, nu. 18. & Rebuf. in j. Tom. ad leges Gallicas, tit. de ſenten. prouiſ. arti. iii. gl. j. nu. 10. & plenè Anto. Gom. l. Tauri,
7 num. 48. notabiliter Anto. Capy. deciſ. xxiiii. In eadem re
¶ aduerto, quòd ẽt intra annum, non poteſt applicari quæſtio gl. vbi nulla eſt dos quæ reſtitui debeat, ut conſtat ad ſenſum. licet inuoluat Aret. conſi. xcviii. nu. 3. Bene ẽt in eadem re aduertit Iaſ. in d. l. diuortio, nu. 18. verſ. dico: oẽs ferè Doc. incautè in q. gl. arguere ex verbis huius l. Quod enim dicitur viduam cenſeri ſub matrimonio, non tm̃ con
8 gruit primo anno, ſed toto tempori viduitatis. Tandem in
¶ ea re non dubito verius eſſe contra ſcriben. ſupra citatos, hæredes viri non teneri alere viduam etiam inopem, extra terminos gloſſ. vbi ſupra cùm nulla lex id ſtatuat, nec res tanti ponderis in onus & grauamen hæredum leuibus
argumen-

argumentis eſt inducenda. Et mihi contra Doct. eſt authoritas gl. in d. locis, dum ea alimenta tm̃ tribuit viduæ intra tempus, quo ſibi dos nõ reſtituitur. Vnde non obſcurè cõtrarium vult extra eos terminos: imò & tunc cõtra cõem nõ ineptè arguebat Iaſ. ubi ſupra, dubitauitque Fulg. hic. Contra Docto. etiam ut regulariter hæredes uiri non teneantur viduam, vrget doctrina Vlpia. in l. ii. §. affinitates.
9 ff. de poſtu. & ita uſu obſeruatur. Ex eiſdem verbis huius l. durius inferunt alij, inter quos additio Bart. hic, ad celebrem opinio. Paul. in l. ſororem. C. de his quib. vt indig. & in l. fideicõmiſſum, ad fin. C. de fideicommiſſ. ubi argumen. gloſſ. ſcripſit, viduam amittere dotem ex ſtupro: ſicut amittere ex adulterio conſtãte matrimonio, quaſi tanta ſit offenſio in virum defunctum: quod ſequuntur quàmplures: & ita Belenzin. ad Panormita. in capitu. plerumque, & ibi Præpoſi. de dona. inter virum & uxorem. Fely. in c. paſtoralis, col. iii. verſi. mulier, de iudic. & eiſdem verbis Iaſ. in l. ii. nume. 6. ff. ſoluto matri. & Gerard. notab. xlviii. Hyppo. in l. vnic. nume. 58. C. de rap. virg. & ſingul. ccxxxiiii. & cccccxvi. & conſil. xiii. Crot. in §. Cato. j. lect. num. 139. ff. de verborum obligationibus, & Pala. Ruu. ſeu Ioan. Lup. in repeti. rubr. §. lxvii. nume. 6. arguens ex hac. l. & in §. fina. eiuſdem rub. nu. 6. Idemque tradit Neuizan. in ſylu. nup. libr. ii. tit. ſeni. non eſt nubendum, citãs Marian. Soci. Ang. Areti. & alios ſequentes opi. Pauli: quam etiam ſequitur Tiraq. de nobili. cap. xviii. nu. 9. & ita Montal. foro leg. tit. ii. ad fin. & cum Pau. Bernar. à Luco, in repert. Pala. verb. dos: & Ant. Gome. l. liii. Tauri, in fi. & opinionem Pau. dicit cõem Bell. in rub. C. de edend. nu. 83. dicit etiam communẽ Boer. deciſ. cccxxxviii. Sed contrarium melius probarunt non pauci, imò quòd vidua nunquam ex ſtupro dotem admittat: Alex. in dicta l. ſororem: Iaſ. in d. l. fideicommiſſum: Dec. in c. paſtoralis, col. fi. de iudi. & in l. cum quędam puella, nume. 13. ff. de iuriſdi. omni. iud. & Molin. in conſuet. Pariſ. §. xxx. nu. 142. Mainer. & alij quos citat & ſequitur Couarru. de ſponſal. ii. par. cap. vii. §. vi. nume. 10. Petr. Duaren. reg. xii. & Rip. in l. ii. nu. 8. ff. ſolu. matri. & Boer. d. deciſ. & Chaſ. in conſuet. Burg. rub. iiii. §. vi. nu.

 24. &

24.& Hiſpa.Anto.Gome.ſibi contrarius l.lxxx.Tauri.nu. 70.notanter Aymon Crauet.conſi.ccv. & hoc regulariter ſequitur Ioan.Garro.in authen.eiſdem.C.de ſecund.nup. Et Duaren.in d.l.ii.verſ.ſecundus caſus.ff.ſolu.matr.quod etiam regulariter uerius putat Alci.reg.ii.præſumpt.ix. nu.5.& ita iudicatum fuiſſe tradunt Chaſ.& Boer.ubi ſuprà.De qua re dubius eſt Catel.Cot. in memora. verb.
19 mulier. Hæc ſententia contta Paul. vrgentiſſimè probatur ex tex.quem adducit Rip.in auth.de reſtitu.& ea quæ par. §. fin. ubi uidua ex ſtupro intra annum punitur tm̃ in admittendo lucro,quod habitura erat ex bonis viri:ergo non admittet. dotem propriam, iuxta differentiam illam iuris de qua in l.fi.ad fin.C.de codicil.ii. contra Pau. urget reg.gl.c.fi.de iure patro.nõ eſſe noſtrum legales pœnas extendere:nullam autem.l. talem pœnam contra uiduas ſtatuit,facit tex.notab.in l.at ſi quis.uerſi.diuus.ff.de relig.& ſumpt.fun.ibi, *non rectè facere,pœnam tamen in eam ſtatutam non eſſe*.iii.urget.tex.in l.ſi vxor.xiii.uerſi.quãuis. ff.ad leg.Iul.de adul.ibi,*ſi vidua eſſet,impunè in eam ſtuprum committeretur*. Et tex. in ſequenti.§. diuus eiuſdem.l.ibi, *matrimonium nec ſpem matrimonij violare permittitur*.Pœna igitur tunc non infertur ob matrimonium finitum: & ita
11 praxis obſeruat. Ex rationibus autem proximè adductis contra Pau.& ex litera tex.in d.authen. de reſtit.videtur indiſtinctè tenenda opinio Alex. reiecta diſtinctione quã ſenſit Alci.d.loco. & probauit Couarr. ubi ſuprà.num.11. & prius Ioa.Garro. in authen.eidẽ pœnis.nu.21.C. de ſecund.nup. ſaluantes opinionẽ Paul.in uidua peccante intra annum: & ita indiſtinctè contra Pau.concludit Anto. Gome.in d.l.xxx.nu.70.ad fi.& Duen.ubi ſup.prius Ioan. Crot.in d.§.Cato,in ii.lect.nu.78.Nec aliquid obſtat inepta argumentatio multorum à verbis huius l.& ſimilium, quæ in uiduitate cenſent repræſentari præcedens matrimonium, loquuntur enim in fauorem coniugis, non pœnalibus:quod fatentur Doct.ipſi,ut per Fely.in d.c.ex parte,colum.j.in iii.limi. de foro compet. non aduertentes quam in hoc ſibi ipſis repugnent. Qua in re aduerto ſcriben.ferè omnes in locis ſup.citatis,non rectè in uidua

æquaſſe.

æquaſſe.q. illam amittendæ dotis ob ſtuprum, & q.auferendi relictum à uiro,cum ſit diſpar ratio, ex ſup.dict.Nec etiã ex opinione Alex. aptè excuſabitur vaſallus peccans cum uidua defuncti domini,quia tunc alia eſt ratio cõtra vaſallum: de quo ultra alios videndus eſt Ioa. à Garro. in
12 l.j.nu.68.& 76.C.de ſecund.nupt. Ex eadem repræſentatione matrimonij, infertur ad l.fi.ff.de decur.ibi,*in memoriam prioris dignitatis:*vbi qui dignitatẽ habuit ob eius memoriam nõ torquetur:facit tex.in l.non parum.C.de aſſeſſo.ibi, *poſt depoſitum.* de quo videndus eſt Dyn. in c. decet. de reg. iur.in vj.tradit Dec.in l.in omnibus cauſis id obſeruator,nu.18.ff.de reg.iur.Fely.in c.quæ in eccleſiarũ, nu. 81. de conſtit. Hippol.ſingul.cvij. latius & melius Tiraq. de cauſ.limit.xv.Effectum autem priſtinæ dignitatis,ampliat notab.Guid.deciſ.cccl xxvii.ad eum qui iuſſu regis dignitate priuatur:per tex.quem citat in. l. eam legem. C. de excuſ.muner.ibi, *quandiu dixerint:* intelligendo tamen cum adit.ibi, niſi priuetur ob ſordes,per ea quæ allegat: probat tex.in l.fi.in fi.ff.de pœnis:& l.j. C.ubi Senato. vel clariſſ.& ita ſentit Fely.ubi ſup.Eundem effectum dignitatis priſtinæ ampliat. Boer.deciſ.ccxlvj. col. pen. citans aliquos, ut procedat etiam in conſiliario uel ſimili, qui uoluntariè dignitatem dimiſit: & ita eleganter intelligetur Bar.(quẽ non citat)in l.j.C. de auoc. diuerſ. iud. ubi tex.id benè iuuat, ibi, *tempore quietis fructum præteritorum*
13 *laborum conſequantur.*Sed d.l.fin.& effectum priſtinę dignitatis,limita ut ſup.(qñ dignitas aufertur ob demerita)Limita.ii.per Plate.in l.j.nu.3.C.de prępoſt.ſacr.cubi.Limita.iii.per eundẽ Plate.in l.uniuerſi,per tex.ibi.C.de legatio.quẽ dicit ſingul.idẽ Plate.in d.l.eam le.ad fi.C. de excuſa.muner.cuius traditio tuta non uidetur, dum limitat ſup.d.ne procedãt in officijs uel dignitatibus obtentis per ſuffragia:nam & in his terminis procedere uidetur.d.l. fi. ff.de decur.nec deſinit honorificũ inter homines haberi ꝙ ſuffragijs ſeu uotis conceditur: imo nec quod precibus & ambitu. Ex prædictis inferendũ uidetur cõtra Pau.in l. nec patronis, nu.2. C.de oper.libert.dum ſcribit, Notarium,uel ſcribam effectum Rectorem,poſſe cõpelli finita

 dignitate

dignitate, ad operas quas antea locauerit:quod durum eſſet,& contra mentem.d.l.fin.cum ſuprà adduct.ut etiam caueas ab Hippol.in l. vnic.nu,23.verſ.& faciunt. C.de rap.
14 virg.Ex eiſdem infertur ad Bal.in l.data opera,nu.74.C. qui accuſa.non poſſ.vbi ſcribit eum qui nunquam fuit Tabellio puniri pœna mortis,ſi ut Tabellio ſcribat:ſi autem aliquando Tabellio fuit, licet poſtea priuatus ſit, mitius puniri,quia iuuatur primordio ueritatis:& cum Bald.Hippol.ſingul.xxxv.& in l.eiuſdem, nu.6 ff.de ſicar. vbi alios citat:& Fely.in dict.cap.quæ in eccleſiarum, nu.82.Iaſ in l.ſciendum.§. fin.num.10. ff.qui ſatiſd. cogan. Niconit. in c.quoniam contra, fol.45.num.174.de probat. ſolentque in id adduci verba Papinia.in l.cum filius.lxxviii.§.hæres. ff.de lega.ii.ibi, *nec in totum falſum videri, quod iuuaretur primordio ueritatis.* Sed contrarium olim legendo docui, gaudeoque id nunc uidere apud Tiraq.in d.lib.de cauſ.limit. xv.ad fin. idque contra prædictos ſine dubio ſeruabitur in praxi. quia non minor ratio eſt contra eum qui ob delictum priuatus fuit,imo maior ſi maturè attendatur, facilius enim decipiat, magiſque nocebit is qui aliquando officium habuit. Argumentatio autem ex d. l. fi. ab effectu priſtinæ dignitatis,retorquetur ex ſup.dict.cum non procedat in priuato ob demerita.Nec obſtant uerba.d.§.hæres,ibi enim durabat debitum,licet cauſa eſſet mutata,ſecus ſi omnino eſſet extinctum:ſecundum gl.& ſcriben.ibi, & ita tex.ille retorquetur. Facit quod communiter traditur contra allegantes legē correctam,per tex.in l.fi.ff. ad leg.Cornel.de falſ.facilius autem poſſet ſuſtineri opi.Bal. in ſuſpenſo non in priuato,quia tunc officium adhuc durat.& ita in his terminis melius inducerentur uerba I. C. in d.§.hæres:& quod tradit Rip.in l.iiii.§. condemnatum,
15 n.25.ff.de re iudi. Ex principali deciſione huius l.colligit Fulg.in l.iubemus,nu.6.C.ad Trebel.& ita Corn.nu.4.patrem non admittere tutelam filiorum,licet tranſeat ad ſecundas nuptias:& ita Ioan.Imol.in l.ex facto,nu.16.ff.de vulg.& pup.& Hiſpa. Anto. Gomc.l.xl.Tauri, nu.15.Sed hæc.l.non probat neceſſario, cum loquatur de uſufructu & legitima adminiſtratione,quæ non parum differt à tutela:

tela: vt tradimus in.ii.par.l.j. ſup.eod. Licet autem filijs patrem habentibus non detur tutor regulariter, datur aliquando ſi pater eos emancipet.l.ſi infanti.C.de iur.delib. & ibi Bar.& alij.l.pupillorum.§. ſi pater.ff. de reb. eor.& Inſti.de legi.paren.tute. Quæ opinio Fulg. Imol.& Corn. ¶ omnino tenenda uidetur contra Ang. in authen. de non eligen. ſecund. nuben.§.quia uero numero 16.vbi ſcribit patrem manere legitimum adminiſtratorem, quod debuit probare ex hac l.iuncta reg.gl.& ſcriben. in authen. excipitur infra tit. ſequen. ſubdit tamen Ange. diuerſum fore circa tutelam uel curam, à quo tunc patrem remouendum putat, ſicut matrem: quod non citato Ange. ſcribit. Chaſ.in conſuet.Burg.rub.vj.§.viii.nu.2. in fin.& nu. 7.& 8.fol.224.malè citans Paul.& aliquos, qui non de patre, ſed de matre loquuntur. Et ita cauendum eſt à Rip.in l.fin.q.xxvj. C.de reuoc.donat. vbi Ang. citat & ſequitur generaliter: nec minus cauendum erit ab Ange.in authen.

16 de nupt.§.ſi uero expectet.n.28. Nec ualet argumētatio à legib. loquentibus de matre ſecundo nubente, quia amor paternus maiori firmitate iudicio roboratur: non ita in fœminis, quæ ſæpe nouis uiris non ſolum res filiorum, ſed etiam uitam addicunt: ut inquit tex. in l.lex quæ tutores. C. de admin. tutor. Sic in fœmina minus honeſta eſt pluralitas nuptiarum ſecundum hominum opinionem, ut ex Valer.Max. bene tradunt Bal.& Soc. in l. hæc cōditio. ff.de condi. & demonſ. Maior etiam honeſtas in fœminis requiruntur, maiorque in illis eſt quælibet macula impudicitiæ, ſecundum gl.l.palam.ff.de rit.nupt. quam extollit Dec.in l.fœminæ nu.63.ff.de reg.iur.gl. etiam in c. debitum.de biga. quas debuit adducere Hippol.ſingul.cccccc-lxxxviii. eas uero ornat Tiraq. in li.de legib. connub. in j.

17 l.numero 45. De quo alibi latius ſcribo. Ex qua differentia maſculorum & fœminarum, infertur ad traditionem Paul.in l.fin.num.5.C.de in dict. uidu. tollen. ubi ſcribit etiam hodie in maſculo reijciendam fore conditionem impedientem ſecundas nuptias: quod uidetur ſentire Salyc.in authen.cui relictum, col.ii.eod.tit. Sed contrarium probare uidetur tex. in d.auth. & ibi gloſ. & Iaſ.ad ſi.Id-

que

que receptius dicit Ioa.à Garro.in rub.C. de ſecund.nup. 21.Et pro hac parte contra Paul.uidetur tex. in auth. de nup.§.ſi uero vſus,uerſ.ſed & ſi aliqnis extraneus,iūcto §. preceden.verſi.vnde ſancimus:& ita.ceſſat dubitatio Pau. à mōte pico.in repet.§.Titia cum nuberet.nu.166.ff.de le
18 ga.ii.quod aliquando in praxi uidi controuerſum.Ex eadem differentia infertur ad l.his ſolis.C.de renoca. dona. ex qua colligunt cōiter ſcrib. pœnam impoſitam mulieri ſecundo nubenti,locum habere in uidua inhoneſta:extollit Ang.Are.in §.fi.in fin.Inſtit.de legit.patro. tute. Ripa in l.fœmina.nu.31.C.de ſecund.nupt.Pala. in rub.§.lxvii. nu.3.& nu.14.Hyppol.in l.unic.num. 54.& 56.C. de rap. vrg.Arelatan.in l.generaliter,nu.20.C.de ſecund.nupt.Id autem bene probat ea. l. qua non adducta idem not. Panor.in c.vxoratus , nu.2.de conuerſ.coniug.Ex quo inferunt communiter ſcrib. quod fœmina inhoneſtè viuens teneatur ſeruare liberis , ut tenetur ſecundo nubens: licet cōtra cōem in hoc teneat Anto.Gome.d.l.xiiii. Taur.nu. 16.Inferunt etiam magis cōiter,quod mater impudicè viuens, ita priuabitur tutela & cura liberorum, vt alij nubens:gl.authen.matri & auiæ:& gl.authen.ſacramentum. C.quand.mult.tute.offic.probat.l.fi.ibi, *pudicitiam*.C.eod. cuius uerba expendit Hiero. Grat.conſi.cxv.nu.6.lib.ſed prius Pau.Caſtr.in l.omnem,nu.2. C.ad Tertul.licet aliqui contradicant, ut per Ioa.Garro.in auth. eiſdem , nu.
19 22.& 23. de ſecund.nup. Ex eadem differentia inter patrē &matrē:in ijs quæ ſpectant ad continentiam,infertur cauendum eſſe à Rip. in d.l. fin.q.xxvj. C. de reuoc.dona. dum indiſtinctè utrumque parentem æquiparat: id enim non procedit quoad quæſtionem morū uel pudicitiæ, nec quo ad tutelam & curā ut ſup.Et ita cauēdum eſt à Ioan. Nicol.in l.generaliter,nu.22.cum ſeq.C.de ſecund.nupt. Cauendum etiam eſt ab Hiſpa.Giſontano.l.xv.Tauri, ad fin.Contra quos uel contra id quod ſonant eorum verba, puto uerius , leges loquentes de patre tranſeunte ad ſecundas nuptias non habere locum in patre libidinoſo vel habente concubinam , ea enim extenſio ſolum reperitur in matre , per d. l.his ſolis : & in matre tantum loquitur,
Roma.

Roma.conſi.clxxxii.nu.1.& nu.3. & Soci. conſi.cxiiii. nu. 7.li.iiii.quos malè allegat Rip.d.loco:ſic etiam Dec.conſ. lxxxvii. nu.ii. qui tandem loquuntnr quoad reſeruationē faciēdam liberis prioris matrimonij ſecutis alijs nuptijs, ſecundum terminos.d.l. generaliter: & gloſ.l. fœminæ. §. illud.C.de ſecund. nupt. & ita.l. regia.lib. iiii. titu. lxxv. Nec obſtat argu. quod adduci poſſet ex illo vulgari, ne plus habeat luxuria quam matrimonium.§. fi.in authen. de reſtitu.Reſpondeo enim eſſe rationem differentię quæ urget ut magis ſuſpectus fiat pater liberis prioris matrimonij per nouas nuptias,quam ſi cōcubinam habeat, vel inhoneſtè uiuat. nam in priori caſu timetur nimia dilectio ad ſecundā uxorē & liberos ex ea, quod ceſſat in patre incontinente:ita enim uidemus improbari donationē inter legitimos coniuges, ualere autē inter cōcubinarios uel alios ex illicita affectione.l.iii.verſ. diuus.ff.de donà. int.uir.& uxo.l.donationes.xxxii.ff.de donatio.ſic non ualet donatio à patre in filium ex iuſtis nuptijs:ualet autem in non legitimum,quatenus capere poteſt ſecundum iuris ſanctiones, & receptam ſententiam. Ex prædicta differentia maris & fœminæ, infertur ad intellectum & materiam text. in l. & mulieri. ff. de curato.furio. in qua I.C.Paul.habet in hæc uerba : *Et mulieri quæ luxurioſè uiuit,bonis interdici poteſt.* gloſſ.ibi in prima expoſitione intelligit de fœmina libidinoſa,ut ei curatori dari poſſit: & ita Cuman.ibi.Panormita.Barb.Felyn. Deci.in capitu.paſtoralis,de iudi.Rip.in l.is cui bonis,numero 16.ff.de uerborum obligationibus. Ex qua interprætatione inferunt plures notabilem cautelam, ut legitimi hæredes faciant curatorem dari, & bonis interdici, meretrici, ne teſtari poſſit, iuxta regu.l.is cui lege.ff.de teſtamen.Alias enim meretrix & libidinoſa fœmina teſtari poteſt, cum id nullo iure prohibeatur, vt nota. Bal. in l. prima. C. de condict.ob turp.cauſ.Iaſ.in l.miles,numero 17.ff.de re iudic. Dec.in l.prima.numero.6.C.de ſecund.nupt. Alber. in l. ſi quæramus.ff.de teſtamen.idem Alberi.in l.qui vas.§.fi. ff.de furt. Quam cautelam ad negandam facultatem teſtandi fœminæ luxurioſæ, ex d. l. ſcribit Bald. in c. cum

deco-

decorem,de ætat.& qualit.Iaſo.in l.iiii.§.ſed quod meretrici, nu.2.ff.de condict.ob turp. cauſ. Ferrat.& cautel.vj. Dilect.de arte teſtan.tit.j.caute.xii.Segur.in l.imperator. ff.ad Trebell. Addi.ad Bald.in l.ea lege, numero 20.C.de
21 condict.ob cauſ. Sed antequam veniam ad articulum,ob quem eam l.adduxi, admoneo lectores (ſi qui forſan hæc noſtra legerint)eam cautelam omnino reijciendam fore, nec teſtandi facultas iure permiſſa ijs cauillis adimi debet : maximè cum teſtantes multas ſæpe diſponant, quæ conducunt ad ſalutem animarum.Nec verum eſt,quod gl. Cuman. & Felin.vbi ſuprà, dicunt, fœminam impudicam cenſeri prodigam bonorum: id enim poſſibile eſt,non neceſſarium, ideò non ſufficit, iuxta regul.l.nec natales.C. de probat. imò ſæpe meretrices auaræ ſunt, iuxta illud ſacræ pag. Ezechiel. cap.xvj. *meretricibus dantur mercedes.* Contra iniquam illam cautelam facit etiam, quod iure videmus meretrices diſſimulari, vt maiora mala vitentur. c. inter opera,de ſponſa. Vnde tutius eſt contra Doctor. non poſſe meretrici curatorem dari, & cõſequenter non ei negandam facultatem teſtandi : quod magis aſſe-
22 ritur ex veriori ſenſu illius. l. Reiecta enim præcedenti expoſitione intelligi debet ea l.de fœmina prodiga, quæ luxurioſè viuere dicitur, cum immodicè expendit, nec ſumptibus parcit,iuxta gloſſ.in ij.oppoſit.vbi ad eam citat aliqua iura : & iuxta Aretin.in d.l.is cui bonis,ad finem. id ſubtiliter colligit ex litera d.l.Idque magis comprobat D. Anto.Auguſti.lib.iiii. emendat. cap.xj. & ſecuti ſunt aliqui, vt per Rip.in d.l.is cui bonis,nu.17. & Iodoc. de patrocin.pupil.Cicero j.offic.parſimoniam luxuriæ opponit : & in eo ſenſu ſæpe vtitur Quint.Curt.traditq; Spiegel.in lexic.iur.verb, *luxuria.* Qua in re circa viduas prodigas,vel immodicè expendentes eſt apud Luſitanos pru-
23 dentiſſima conſtitutio lib.iiii.tit.10.Ex quo infertur miſerè lapſum fuiſſe Hiſpa. Segur.in l. Imperator,ad finem. ff.ad Trebell. qui ex d.l.ſcripſit, viro incontinenti & libidinoſo curatorem dandum: arguens ex dictione.&, quaſi I. C. implicare velit, vt non ſolum maſculo luxurioſo, ſed etiam fœminæ curator detur. Sed ex præcedenti
decla-

declaratione patet in d.l.non agi de fœmina impudica,& ſic non poteſt ad maſculum colligi, quod Segura putabat: qui tamen ſe excuſare poſſet authoritate Bald.in l.ea lege,numero 20. C.de condict.ob cauſ.Ripa in d.l.is cui bonis,numer.18. maximè quod etiam ſi alibi loqueretur de fœmina libidinoſa, non ualeret argum. ad maſculum, ex
24 ſuprà deductis.Ideoque uiro incontinenti & Venereo(ni prodigus ſit), curator non dabitur, quod non ſolum uerius, ſed & receptius eſt ex Specul. titul. de acto. §.j.numer.12.quem malè citabat Segur.ubi ſupra.& ita melius Alber.& Cuman.in d.l.is cui bonis, ad fin. Felin. & Dec. in d.c.paſtoralis,Palat.in c.per ueſtras.§.lxx.num.23.fol. mihi.152.ſecundum Lugdunenſem impræſſionem: & ita Boer.conſ.j.poſt conſuet.Anto. Gome.l.xiiii. Tauri, nu-
¶ mero 14.Fernan.Arias.l.xiii.col.j. Ex quo etiam cauendum eſt à gl.in l.ſi quis cum ſciret.ff.de uſucap.pro empt. & à gl.in l.j.uerb.furioſis.C.de curat.furio.Nec erat omnino ocioſa dictio , *&*, in d.l. quia in fœmina prodigaliter uiuente dubitari poterat an ei curator daretur, quaſi in caſu omiſſo,& non ſperato ob præſumptam auaritiam
25 fœminarū,l.iiij.ff.ad Velleian.Et ex ijs ceſſat labor ſcrib. an d. l. procedat in fœmina nupta ? quod retento etiam communi intellectu ad eam l. benè negabat Ioan. Andr. quem ſequitur Segur.ubi ſuprà. idq; uerius eſt,licet con tradicant. Barb.Felin.Dec.in d.c.paſtoralis: Rip. in d.l.is cui bonis,numer.20.Palat.in c.per ueſtras.d.§.lxx. Boer. d.conſ.quorum opinio multa afferret incommoda,eſſetq; contra honeſtatem in Repub. Nec enim matrimonia inquietari debent, ut in l.j. ad finem. ff.de liber.exhib.ſoliusque mariti eſt,uxoris mores caſtigare.l.rei iudicatæ. xvj.ff.ſolut.matr.l.quamuis, C.ad leg.Iul.de adult.quod magis ſuadetur ex legib. Luſitaniæ, totiusq; Hiſpaniæ: idque obſeruat vſus . Faciunt tradita à Iaſ. in l.pleriq́ue ad fin.ff.de in ius vocan.Hippol.ſingul.cclxxix.His deniq́ue huic legi & libro finem imponimus: lectores autem admonitos atque rogatos velim, vt in his noſtris prius ſummaria (quæ legibus & earum partibus præmittuntur)attentè legant ac expendant,comperient enim,ex ijs
quæ

quæ ad rem pertinebant, non ſolum nihil omiſſum fuiſſe, ſed etiam tot tantaque à nobis addita, excogitata, atque adeo diſcuſſa, vt à nemine alio hactenus ad præſentem titulum ſcriptum aliquid videri poſſit. Quæ vero inciderunt, plenius etiam tractauimus, vt maior inde vtilitas iuris ſtudioſis reſultaret: vtque ex appoſita varietate, docti conijciant quid in iure præſtare poſſimus.

F I N I S.

REGESTVM.

† †† ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk.

Omnes ſunt Quaterniones.

Cooperativa
FRA I